UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à casu LXXVI. usque ad Casum CII. inclus. Materiam de Beneficiis Ecclesiasticis, de Sacramentis in genere, & in specie de Baptismo, Confirmatione, Eucharistiâ, Pœnitentia & Indulgentiis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1753

VD18 13475452-001

urn:nbn:de:hbz:466:1-39838

Visual Library

Th. 2426

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

THEOLOGIA MORALIS UNIVERSA

Ad Mentem præcipuorum Theologorum & Canoniſtarum, per Caſus practicos expoſita, nunc quartò ab ipſo Authore reviſa, inſertis ſuo Loco Ssmi Papæ BENEDICTI XIV. Decretis & Propoſitionibus (in quantum adhuc deërant) à S. Sede damnatis, nec non variis ad Praxin Caſibus, tum aucta, tum clariùs elucidata, & in 4. Tomulos ſic diviſa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes facilè compingi poſſit.

AB ADM. REVERENDO ET AMPLISSIMO DOMINO,

D. F. LEONARDO JANSEN,

S. Ordinis Præmonſtratenſis Eccleſiæ Knechſtadienſis quondam Lectore, nunc Abbate & Prælato ibidem.

TOMULUS III.

à Caſu LXXVI. uſque ad Caſum CII. incluſ. Materiam de Beneficiis Eccleſiaſticis, de Sacramentis in genere, & in ſpecie de Baptiſmo, Confirmatione, Euchariſtiâ, Pœnitentiâ & Indulgentiis.

EDITIO QUARTA.

Bibliotheca PP. Capucinor. Paderborn.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
IN OFFICINA NOETHENIANA.
Unter gülden Wagen. MDCCLIII.
Cum Privilegio Sac. Cæſ. Majeſtatis ſpeciali.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

INDEX CASUUM

PARTIS TERTIÆ.

EX

TRACTATU

DE

BENEFICIIS ECCLESIASTICIS.

CASUS LXXVI.

DE naturâ, proprietate, & divisione Beneficiorum Ecclesiasticorum, pag. 1.

CASUS LXXVII.

De Jure Patronatûs. 14

CASUS LXXVIII.

De Institutionibus. 26

CASUS LXXIX.

De Electione & iis, qui eligere possint. 43

CASUS LXXX.

De Ecclesia vacante, & persona ad eam eligenda. 54

CASUS LXXXI.

De Postulatione Prælatorum. 69

CASUS LXXXII.

De Electionis ordine, & forma. 76

CASUS LXXXIII.

De Consensu, Confirmatione, & Consecratione Electi. 91

CASUS LXXXIV.

De Beneficiis Papæ per Concordata Germaniæ, & aliter reservatis. 99

CASUS LXXXV.

De surrogandis collitigantibus, de annali & triennali possessione, & aliis ad Beneficium litigiosum pertinentibus. 116

CA-

INDEX CASUUM.

CASUS LXXXVI.

De Renuntiationibus, seu Resignationibus Beneficiorum. 123

CASUS LXXXVII.

De Residentia Clericorum. 135

EX TRACTATU DE SACRAMENTIS.

CASUS LXXXVIII.

De Essentia, Materia, Forma, Ministro, & Effectu Sacramentorum in genere. 145

CASUS LXXXIX.

De Baptismo. 177

CASUS XC.

De Sacramento Confirmationis. 200

De Sacramento Eucharistiæ.

CASUS XCI.

De ejus natura, materia, forma. 204

CASUS XCII.

De Ministro, subjecto, & necessitate Eucharistiæ, eorúmque dispositione. 221

CASUS XCIII.

De Eucharistia ùt est Sacrificium. 252

CASUS XCIV.

De tempore & loco, & cæteris ad Missam requisitis. 282

CASUS XCV.

De obligatione Missam audiendi, & abstinendi à servilibus. 312

De Sacramento Pœnitentiæ.

CASUS XCVI.

De ejus necessitate, materia proxima, dolore, & proposito. 332

CASUS XCVII.

De materia remota, & integritate Confessionis. 359

CASUS XCVIII.

De forma Absolutionis, ejùsque Ministro. 406

INDEX CASUUM.

CASUS XCIX.

De Jurisdictione, & approbatione Confessarii. 434

CASUS C.

De obligatione Sigilli Sacramentalis. 451

CASUS CI.

De Satisfactione Sacramentali. 460

CASUS CII.

De Satisfactione per Indulgentias & Jubilæum. 468

EX

TRACTATU

DE

BENEFICIIS ECCLESIASTICIS.

CASUS LXXVI.

In Tit. 5. lib. 3. Decret. de Prab. & Dig.

De naturâ, proprietate, & divisione Beneficiorum Ecclesiasticorum.

AMon *Juris Candidatus interrogatur 1. Quid sit Beneficium. 2. An debeat erigi authoritate Episcopi. 3. An possit possideri, vel conferri à Laico. 4. Quid sit Beneficium majus, & minus. 5. Regulare, saculare, & quid in dubio. 6. An Regulares & in specie Præmonstratenses capaces sint Beneficiorum Secularium. 7. An revocabiles sine consensu Episcopi. 8. Quid sit Beneficium collativum, electivum, manuale, titulare; quid si in manuale quis instituatur perpetuò. 9. Quid sociabilia, uniformia. 10. Quid Capellania. 11. Commenda. 12. Coadjutoria.*

toria. 13. Vicaria. 14. Præstimonium, pensio. 15. Præbenda Canonessarum regularium, an simul plures haberi possint, an sint materia simoniæ, obligéntque ad Horas, an possideri possint à maritatâ, vel corruptâ. Pro resolut.

1. QUÆR. I. Quid sit Beneficium Ecclesiasticum ?

℟. *Beneficium est jus perpetuum percipiendi reditus Ecclesiasticos ratione spiritualis officii, Ecclesiasticâ authoritate institutum, & personæ Ecclesiasticæ ab Ecclesiasticâ collatum :* ità quòad rem omnes.

Dicitur 1mo, jus percipiendi reditus, per quod distinguitur à simplici Canoniâ, quæ solùm est jus, habendi sedem in Choro, & vocem in Capitulo; imò ex usu quarundam Ecclesiarum simplex Canonicus nequidem habet vocem in Capitulo, nisi residentiam expleverit, & juxta præscriptum Trid. *Sess 22. c. 4. de refor.* in majoribus Ordinibus constitutus sit ; Canonia tamen causat suo tempore jus ad fructus.

Dicitur 2dò : jus perpetuum, quia de naturâ beneficii est, ut non conferatur ad certum tempus, sed perpetuò, & regulariter ad vitam beneficiati, in eóque beneficiatus intituletur, seu, ùt practici vocant, investiatur, per textum *in c. Sanctorum 2. dist. 70.*

Dicitur 3. Ratione officii spiritualis ; putà, ratione obligationis recitandi horas Canonicas, deserviendi alicui Ecclesiæ, administrandi Sacramenta, celebrandi certas Missas &c. ; quale officium est omninò spirituale, non tamen est beneficium, sed fundamentum & causa Beneficii Ecclesiastici ; nam beneficium datur propter officium spirituale, *c. fin. de rescrip. in 6.* unde qui

prop-

propter officia sæcularia ab Ecclesiâ annuos reditus percipiunt, velut Advocati, Syndici, Medici, Musici, &c. propriè non habent beneficium &c.

Dicitur 4tò Ecclesiasticâ authoritatè institutum; 2.
nam si aliquis sine approbatione Episcopi certas Missas, & anniversarium perpetuum fundet, hæc non erunt propriè beneficium, sed pia donatio, vel legatum, nec appellatione beneficii veniunt, quoties in jure, vel litteris Papalibus de beneficiis mentio fit. *Pirh. lib. 3. dec. tit. 5. & ibid. Reiff. n. 14.* unde ejusmodi dotatio, vel donatio non sufficiet ad titulum Ordinationis, nec ille qui fruitur ejusmodi fundatione, vi illius tenebitur ad Horas Canonicas, quia nondum est beneficiatus; potest tamen aliunde obligari ad Horas v. g. ob susceptos majores Ordines, vel Professionem religiosam. Ad hoc, ut aliqua fundatio Altaris vel Capellæ reputetur verum beneficium, sufficit institutio tacita Episcopi, quæ hoc ipso contingit, quòd Episcopus altare vel sacellum ab alio fundatum scienter consecret, aut alicui consentiente patrono ejusmodi Missas vel capellam conferat in titulum Ordinationis; econtrà si tantùm det nudam facultatem Missas legendi in tali Altari vel sacello, nullatenus ea per hoc in beneficium Ecclesiasticum erecta censentur; cùm id etiam competat privatis oratoriis, in quibus sine licentiâ Episcopi celebrare non licet. *c. si quis etiam de consec. dist. 1. Pirh. Robert Konig. tit. 5. n. 20.*

Dicitur 5. Personæ Ecclesiasticæ collatum; quia 3.
persona Laica est incapax etiam ad horam possidere beneficium, utpote rem in se vel saltem ratione annexi sacri ministerii spiritualem, *C.*

cùm adeò 17. & ibi *gloss. de rescript.* ex quo fit, ut collatio Laico facta etiam superveniente postmodum Clericatu non revalidetur. *Garc. de benef. p. 1. c. 2. n. 28.* requiritur itaque ante omne beneficium prævius clericatus, seu prima saltem tonsura, adeò ut sine eâ quis ad beneficium possidendum sit omninò inhabilis.

Dicitur 6to à personâ Ecclesiasticâ, putà, Papâ, Episcopo vel alio Prælato collatum; Laici enim tametsi ex speciali juris privilegio capaces sint juris patronatûs, vi cujus præsentare possint aliquem ab Episcopo instituendum, ipsius tamen juris conferendi, vel instituendi omninò incapaces sunt per *c. si quis 12. & seq. c. 3. de instit.* Proinde si aliqua Capellania, seu onus legendi certas Missas aut anniversarium ita fundatum sit, ut hæres, vel alius Laicus sine institutione Ordinarii talem Capellaniam conferre possit, hoc ipso beneficium Ecclesiasticum non erit, nec in impetratione alterius beneficii (utì cæteroquin *per c. 23. de prabend. & dig. in 6.* requiritur) hujus mentio facienda est.

4. QUÆR. II. Quotuplex sit beneficium?

℟. Beneficium variè dividitur; nam 1. Aliud dicitur majus; aliud minus; beneficium majus est, quod habet annexam dignitatem, personatum, vel officium; minus non habet simile quid annexum; dignitas est præcedentia cum jurisdictione, qualem habent Episcopi, inferiores Prælati, & Superiores locales Ordinum, qui plenam rerum Ecclesiasticarum Administrationem habent. *Personatus* est præcedentia sine jurisdictione, qualem habet Senior in Capitulo Cathedrali, vel alius, qui in Choro vel processione locum honoratiorem obtinet; *Officium*

est

est administratio sinè præcedentia & jurisdictione, qualem habent Sacristæ, Cantores, Thesaurarii, & similes.

2dò. Dividitur beneficium in sæculare & regulare; *Sæculare* est, quod ex fundatione, dotatione, aut præscriptione, solis sæcularibus Clericis, *Regulare*, quod solis Regularibus ex simili causâ conferri debet. *c. 5 c. 32. h. t. in 6.* ut autem beneficium sæculare per præscriprionem transeat in regulare, vel econtrà, requiritur, ut quis tale beneficium per quadraginta annos bonâ fide possederit. *Garc. p. 7. de benef. c. 10. num. 35. Gonzales reg. 8. Cancel. glos. 7 num 36. Barb. jur. Eccl. l. 3. c. 4. num. 45. Leur. foro benef. p. 1. c. 2. n. 38.* in dubio, an beneficium sit regulare, vel sæculare, non statim præsumitur sæculare, ut vult *Sanch* & alii, sed regulariter status ultimus inspiciendus est, utrùm nempe vacaverit per obitum personæ regularis, vel sæcularis. *c. querelam 24. de elect. Garcias l. c. Pirhing. num. 120. Reiffenst. num. 24. Konig. sup. n. 5. Krimer l. 3. quæst. 5. num. 163.* ubi dicunt, quòd beneficium, si fundatum sit in Monasterio, & de modo fundationis non constet, præsumi debeat regulare, & eâ intentione fundatum, ut per regulares eidem provideatur, imò *Less. de just. l. 2. c. 34. num. 6. Tamb. Bordon. Murga de benef. quæst. 2. num. 4. Konig. num 17. Schmier p. 2. c. 3. num. 34. Engel. privil. 45.* cum aliis docent contra *Gonzales & Pirhing. sup. num. 118.* Regulares de jure absque dispensatione Pontificiâ capaces esse beneficiorum sæcularium curatorum per clarum textum & Glos. in c. *Parochia & c. doctos 21. & seqq. causa 16. c. 1. Clem. 1. de elect.* idque speciatim de Canonicis Præmonstratensibus

5.

6.

docet *Zypæus lib. 5. consult.* 1. & clarè habent Ord. privilegia, olim concessa ab Urbano IV. & Clemente V. quæ in amplissimâ formâ novissimè confirmavit, & de novo in perpetuum ex integro concessit Bened. P.P. XIV. in constitutione quæ incipit, *Oneroso* data Romæ Anno 1750. Calendis Septemb. ut Canonici Regulares Ordinis Præmonstratensis, nunc & perpetuis futuris temporibus absq; ullâ oppositione & contradictione quascunq; parochiales Ecclesias etiam sæculares earumq; perpetuas Vicarias Clericis seu Presbyteris sæcularibus conferri solitas... absque dispensatione apostolicâ consequi, & quoad vixerint, retinere liberè & licitè possint & valeant; non obstantibus quibuscunque indultis privilegiis etiam motu proprio & de plenitudine potestatis apostolicæ in contrarium, quomodolibet concessis. Idem declaravit Maximilianus Henricus Archi Episcopus Colonienſis 14. Martii 1670. in rescripto ad Abbates Steinfeld. & Knechstedens. & de Canonicis Regularibus generatim concedit *Gonz. gloss. 7. n. 55. Wiestner Penot. Pignat. cons. 44. num. 1 & 2.* ubi refert Declarationem Card. de Ann. 1602. Canones, qui in contrarium solent allegari, ad summum loquuntur de iis Monachis, qui solitariam, & eremiticam vitam ducunt, aut qui non ex commissione suorum Prælatorum, sed propriâ authoritate beneficia suscipiunt; an autem, & quomodo Religiosi è beneficiis sine consensu Episcopi revocari possint, præ-

7. clarè discutit Petrus de Murga *q. 2. a. 1. num. 259.* Si beneficium sit regulare, & Monasterio pleno jure incorporatum, seu unitum ad mensam, ita ut Monasterio reditus temporales sint incorporati, & ipse Abbas sit principalis Pastor, deserviens autem

tem ejus Vicarius manualis, tunc ad nutum revocari poterit. *Pirhing. l. 3. t. 5. num. 218. Barbos. in Trid sess. 25. de reg. c. 11. Flores de Mena variar. qq. qu. 10. num. 10.* dicens sic fuisse decisum in Curiâ Rom. & à Congreg. Card.: & novissimè occasione Canonici de la Motte, professi Abbatiæ Leodiensis, â suo Prælato è pastoratu revocati, pro Præmonstratensibus contra Archiep. Colon. Josephum Clementem & Episcopos Germaniæ Romæ decisum fuit 2. Xbr. Ann. 1712. & 3. Febr. 1713. *Quòd liceat revocare absque Episcopi consensu, ipso tamen certiorato.* Si verò beneficium sit sæculare vel non plenè incorporatum, Religiosus per Superiores absque consensu Episcopi revocari non potest; quia Religiosus pleno jure transiit in potestatem Episcopi, *DD. cit.* excipe, nisi speciale ad hoc habeant privilegium, quale habet ordo Præmonstratensis concessum ab Honorio III. Alex. IV. Nicol. IV. Joan. XXIII. Sixto IV. Jul. II. aliisq; Pontificibus, vi cujus omnes suos religiosos ex quolibet beneficio, sive unito, sive non unito, ad libitum revocare potest, & qui, sive ob culpam suam, sive sine culpâ revocati, & ter moniti beneficia sua non dimittunt, ipso facto declarantur excommunicati per statuta Ord. *dist. 2. c. 23.*

3. Dividitur beneficium in *collativum*, quod scilicet per collationem Episcopi, vel alterius obtinetur, & *Electivum*, ad quod quis per viam electionis assumitur; veluti Episcopatus, Abbatia; & *patronatum*, quod ad præsentationem patroni conceditur. 8.

4. Dividitur *in manuale*, & *titulare*; manuale vocatur, quod ad nutum dantis revo-

cari potest, qualia ferè sunt omnia beneficia regularia, in his enim constituitur Vicarius manualis, seu revocabilis, & principalis beneficii Rector est ipse Abbas; in dubio beneficia sæcularia censentur perpetua, regularia verò manualia, seu ad nutum revocabilia. *Tuschus, de Luca* & plurimi, quos citat, & sequitur *Reiffenst. num.* 46. *Titulare* est, quod confertur in titulum perpetuum, & per se loquendo semel collatum tolli non potest. Si Episcopus in beneficium manuale aliquem perpetuò instituat, vel sub tali titulo ordinet, adhuc revocari poterit; quia actus Episcopi non debet præjudicare habenti potestatem revocandi, nisi hic consentiat. *Leuren. &c.*

9. §. Alia sunt beneficia *sociabilia*, alia *Insociabilia*, seu incompatibilia; sociabilia vocantur, quorum officium ab uno eodémque præstari potest, veluti Canonicatus & Decanatus, duo altaria diversa sacra habentia; hujusmodi sine dispensatione Papæ duo, vel plura simul haberi possunt, si ita necesse est ad honestam sustentationem. *Trid Sess.* 24. *c.* 17. *de refor. insociabilia* sunt, quorum officium ab uno præstari non potest, velut omnia beneficia, quæ annexam habent curam animarum, dignitatem, personatum, officium &c. Item beneficia uniformia v. g. duo Canonicatus sub eodem tecto, aut si sint sub diversis tectis, seu Ecclesiis, sed singula residentiam requirant; qui duo, vel plura hujusmodi beneficia sine dispensatione Papæ retinere contendit, non tantùm primo privatur ipso jure sed etiam secundum saltem post sententiam judicis amittit, & insuper ad S. Ordines, & quodvis beneficium inhabilis existit. *Trid. Sess.* 7. *c.* 4.

de

derefor. ad hunc tamen effectum requiritur 1. Ut beneficium sit integrè obtentum, ita ut non tantùm habeatur possessio, sed & fructus percipi valeant, aliàs enim talis possessio inutilis foret, *c. sitibi 26. d. t. in 6.* 2. Requiritur, ut utrumque beneficium, vel dignitas sit perpetua; ex hoc enim capite Decanus potest sine dispensatione fieri Vicarius Episcopi; nam quamvis Decanatus & Vicariatus ambo sint Dignitas, quia tamen Vicariatus ad nutum revocari potest, est cum aliâ Dignitate, vel beneficio sociabilis.

6. Ad beneficia reducuntur Capellania, Com- 10.
menda, præstimonium, Vicaria, Coadjutoria, Pensio, Præbendæ Canonesarum &c.

Capellania est onus legendi ex fundatione certas Missas, cum jure recipiendi stipendium pro labore in sustentationem Capellani; si ejusmodi fundatio erecta est authoritate Episcopi in titulum, dicitur Ecclesiastica, & habet rationem veri beneficii; si verò fundatores reservârunt sibi, vel suis hæredibus jus eligendi pro libitu Sacerdotem ad has Missas sine institutione Episcopi, dicitur Capellania laica, seu electiva, & non venit nomine beneficii. *Reiffenst. l. 3. t. 5. n. 72.*

Commenda est beneficii vacantis, ejúsque ad- 11.
ministrationis facta commendatio. Si fiat ad tempus tantùm, beneficium dici non potest; hoc enim ex naturâ suâ est perpetuum; si ad vitam fiat commendatio, est verum beneficium, & titulus Canonicus. *Gloss. & DD. in c. nemo 15. de elect. in 6. Gonzales Gloss. 5. §. 8 Barb. c. 9. n. 22. Reiffenst. n. 79.* Commenda perpetua ideo inventa est, ut persona aliàs inhabilis (veluti existens in minori ætate, vel ha-

bens aliud beneficium incompatibile, aut sæcularis ratione Abbatiæ, vel Prioratûs regularis) saltem sub Commendâ idem beneficium obtineat, ejúsque fructus lucretur, hinc *Barbosa* Commendam perpetuam vocat palliatam, aut tacitam dispensationem ad obtinenda beneficia, alioquin respectu talium personarum prohibita, ideóque à solo Papâ concedi potest, eò quòd ille solus super hujusmodi inhabilitate dispensare possit. *Trid. Sess. 7. c. 4. de refor.* Commendam temporalem etiam Episcopus concedere potest, dummodo Parochia non ultra 6. menses commendetur. *c. nemo 15. de elect. in 6.*

12. *Coadjutoria* est facultas, seu concessum officium adjuvandi beneficiatum ex morbo, senio, vel aliter impotentem in regimine beneficii sui; alia est temporalis, quæ ad tempus v. g. quamdiu coadjutus vivit, vel quamdiu impedimentum durat, conceditur; hæc non habet rationem veri beneficii, & ab Episcopo, vel alio Prælato inferiore potestatem habente conferri potest cum proportionatâ assignatione fructuum &c. *alia est perpetua*, & cum spe successionis, quando coadjuto mortuo coadjutor in ejus beneficium, vel dignitatem succedit, quæ successionis species, tanquam involvens votum captandæ alienæ mortis in jure est detestabilis juxta *c. 1. & 2. de concessione prab.* ideóque à solo Papâ concedi potest; juxta aliquos est, juxta alios non est verum beneficium, quia beneficium manet penès coadjutum, nec penès duos esse potest; quidquid de hoc sit, certum est, Coadjutoriam sive temporalem, sive perpetuam sine simoniâ vendi non posse; quia continet officium spirituale; & perpetua insi-

insimul jus ad beneficium. Vid. dicta Cas. 66. n. 17.

Vicaria dicitur à vices gerendo; si constituatur ad tempus, non est verum beneficium, nec causat obligationem orandi Horas, potéstque possideri à non tonsurato, ab impubere &c. si authoritate Episcopi constituatur in perpetuum, habet rationem veri beneficii, & quidem si annexam habeat curam animarum, requirit Sacerdotium, & eandem ætatem, quàm beneficia curata. *Vallensis. Barb. c. 5. n. 9. Engel. l. 3. t. 5. n. 3. Pirhing ibid. n.* 15. In dubio, an beneficium aliquod sit curatum, vel simplex, præsumitur simplex; quia in dubiis quod minimum est, sequimur, nisi aliunde probetur oppositum. 13.

Præstimonium est certum stipendium, quod clericis studentibus assignatur ex reditibus Ecclesiasticis: Si ejusmodi stipendium detur in titulum, & propter officium spirituale, v. g. ob recitandas Horas, veram habet rationem beneficii; secus, si tantùm ad tempus, & non ob officium spirituale detur, ac ita conciliantur AA. quorum aliqui affirmant, alii negant esse verum beneficium. *Engel, Schmalzgruber, n. 9. Reiffenst. à num. 82.* 14.

Pensio est jus percipiendi certam portionem ex alieno beneficio, quale jus sibi persæpe reservant, qui in alterius favorem resignant; verius est ejusmodi pensionem non esse verum beneficium; quia ex eâ præcisè non oritur obligatio recitandi Horas Canonicas, nec pensio est ipsum beneficium, sed ex eo constituitur; nec est perpetua, cùm extinguatur morte pensionarii, beneficium verò morte beneficiati non extinguitur.

Pre-

15. *Prabendæ Canonessarum sæcularium* non sunt propriè beneficia; beneficium enim non potest possideri, nisi à clerico; si tamen Collegia ejusmodi sint erecta authoritate Ecclesiasticâ, & præbendis annexum sit officium spirituale, utì plerumque fit, sunt materia simoniæ, ùt definivit S. Congregatio apud *La Croix l. 3. p. 1. num. 105.* idem *lib 4. n. 230.* dicit, plures ejusmodi præbendas sine dispensatione pontificiâ possideri posse, non tamen duo Collegia uni Abbatissæ subesse, prohibente id Concilio Colonienſi sub Paulo III. ann 1536. & hujusmodi Canonessas, etsi votum obedientiæ non emiserint, teneri obedire suæ Abbatissæ in iis, quæ salutaria & justa sunt, decernit Honor. III. *in c.* dilecta 12. de majorit. & obed an verò indies obligentur ad chorum, & extrà chorum sub mortali ad Horas, attendendum est ad mentem fundatorum, quæ videtur esse pro obligatione; videmus enim eas id studiosè observare, & à parentibus illud seriò inculcari; & ratione suæ præbendæ instar Canonicorum ex bonis Ecclesiasticis percipiunt fructus, sùntq; divino servitio & choro mancipatæ, ergo perinde ac Canonici tenentur horas canonicas in choro & privatim recitare; accedit, quòd pleraq; Canonessarum collegia ex primæva fundatione suâ fuerint Monasteria monialium S. Benedicti, ut testantur Concilia, Remense sub Eugenio III. & Aquisgranense *Can.* 16. ergo æquitas naturalis videtur exigere, ut quarum occupant bona & loca, earum impleant onera, inter quæ præcipuum est divini officii pensum, ita *Malderus Wigers*, *Van-Roi* &c. contra *Lessium*: at hæc non ita stringunt, quin sit probabile, has Canonessas extra chorum ad horas non obligari,

nam

nam neq; vera habent beneficia ut Canonici, neque succedunt in omnia onera monialium, imò nec omnes moniales extra chorum ad horas obligantur, ut ostendi *c. 72. n. 2.* neque satìs constat de mente fundatorum aut Papæ, cujus authoritate hæc bona monialium ad eas translata sunt, & proles honestè educatæ solent etiam ea studiosè observare, quæ à parentibus inculcantur tanquam valde decentia, & cùm ex naturali gratitudine ad aliquas preces pro fundatoribus fundendas obligentur, & preces in Ecclesiâ receptissimæ sint Horæ Canonicæ, non est mirum has à piis parentibus multùm filiabus recommendari, indè tamen non sequitur quotidiana, & mortalis ad ea obligatio extrà chorum. Finis intrinsecus, & principalis ejusmodi præbendarum est, ut puellæ nobiles honestiùs educentur, usque dum nubant; hinc occultè maritata videtur incapax ad has præbendas, earúmque fructus; occultè corrupta autem, cum adhuc sit cælebs, exspectétque honestum matrimonium, est capax, nec tenetur fructus perceptos restituere, quamvìs statutum Collegii habeat, quòd debeant castè vivere; cùm enim hoc sit pœnale, non obligat ante sententiam declaratoriam, neque cessat respectu corrùptæ finis intrinsecus præbende sicut cessat respectu maritatæ.

La Croix. l. c.

CASUS

CASUS LXXVII.

Ad Tit. 38. lib. 3. Decret.

De Jure Patronatûs.

BAldus *multa habet conferre beneficia, querit* 1. *Quot modis acquirantur?* 2. *An beneficium alteri, quam præsentato conferri possit.* 3. *Qualiter jus Patronatûs Patrono sit utile, honorificum.* 4. *An seipsum præsentare possit, an alium ad beneficium nondum vacans.* 5. *Quid patronatus Ecclesiasticus, laicus, mixtus.* 6. *An accumulare, vel præsentato semel indigno variare possit.* 7. *Quid si præsentatio non fiat inter quatuor, vel sex menses præfixos* 8. *An Papa soleat derogare juri Patronatûs.* 9. *Quid de Bullâ Pii V. qualiter in Juliâ & Cliviâ devolutio fiat ad Principem.* 10. *An Episcopus possit tempus præsentandi pronegare, an computari debeat de momentò ad momentum, an à die habitanotitiæ, vel vacationis beneficii, an currat principibus vel impedito.* 11. *Quid sit Patronatus hæreditarius, gentilitius,* 12. *Realis, personalis, an competat mari & fœminæ, infanti, impuberi.* 13. *Qualiter acquiratur fundatione,* 14. *Constructione,* 15. *Dotatione.* 16. *An ad hoc requiratur consensus Episcopi.* 17. *Qualiter in ælios transferatur hæreditate, donatione, permutatione, venditione.* 18. *An transferatur cum feudo, dote, locato, pignore.* 19. *Qualiter Patronatus amittatur dote, vel Ecclesia pereunte, vel principaliori unitâ.* 20. *Qualiter amittatur præscriptione,*

21.

21. *Delicto.* 22. *An existens in possessione juris præsentandi validè præsentet ante & post motam litem.*

Beneficia præcipuè acquiruntur triplici modo : 1.
institutione, collatione, & electione; institutio est concessio beneficii ad præsentationem Patroni; collatio est libera concessio beneficii independenter ab aliquo præsentante; electió est designatio personæ idoneæ ad beneficium per suffragia; præsentatio est exhibitio personæ beneficiandæ facta illi, ad quem pertinet instituere; præsentatio & electio dat solum jus ad rem, institutio verò præsentati, & confirmatio electi, dat jus in re, quemadmodum & libera collatio; sed de his in seqq. pro nunc explicabimus naturam, & proprietates juris Patronatûs, tanquam causam præsentationis ad beneficium. Igitur :

QUÆR. I. Quid sit Jus Patronatûs ?

R. Est jus præsentandi Clericum ad bene- 2.
ficium vacans, germanicè : **ein Pfarlehn oder geistliches Lehn-Recht**/ qui tale jus habet, Patronus vocatur.

Dicitur 1mò, *Jus præsentandi*, nam Episcopus alteri beneficium conferens, quàm præsentato, non tantùm præsentato, sed & Patrono injuriam facit; & ejusmodi collatio annullari, ac beneficiatus amoveri debet, nisi Patronus consentiat, aut intrà tempus ad præsentandum â jure concessum non reclamet; tunc enim collatio manebit firma. *Barb. Felin. Vallens. Gonz. ad reg. 8. Gloss. 56. n. 78. Schambog. l. 3. t. 38. num. 63. Engel ibid. num. 2.* hoc autem jus Patrono est honorificum, utile, & onero- 3.
sum; *honorificum*, quia in Ecclesiâ, & Processionibus debetur ei locus dignior : *utile*, quia in casu paupertatis tenetur cum Ecclesia præ aliis

pau-

pauperibus alere ex iis, quæ detractis expensis necessariis supersunt; est *onerosum*, quatenus ei incumbit Ecclesiæ prospicere, ne ejus bona dilapidentur, vel contra intentionem fundatoris applicentur.

Dicitur 2dò, *Jus præsentandi Clericum*, hoc est, primâ tonsurâ insignitum, sine hoc enim nemo est capax beneficii Ecclesiastici: Patronus verò seipsum, licèt sit Clericus, præsentare non potest ob præsumptionem ambitionis, *c. 22. de jure pat.* supplicare tamen poterit Episcopum, ut sibi beneficium conferat; supplicando enim non reputatur quis ambitiosus. Econtrà filios, aliósque consanguineos præsentare non prohibetur, ne hi sint pejoris conditionis, quàm extranei, qui ad fundandum, vel dotandum beneficium non concurrerunt.

4. Dicitur 3tiò, *ad beneficium vacans*, quia præsentatio ad beneficium nondum vacans reprobatur *c. 2. & 13. de concess. præb.* & promissio etiam jurata de faciendâ præsentatione, postquam beneficium vacaverit, est illicita, & irrita propter occasionem captandæ mortis alienæ; si tamen Patronus putavit bonâ fide, beneficium vacare, præsentatio valet, & beneficio ex post vacante convalescit. *Corradus lib. 4. c. 6. n. 37.*

QUÆR. II. Quid circa divisionem juris Patronatûs?

5. Rr. Dividitur variè; 1. in Ecclesiasticum, sæculare seu laicum, & mixtum. *Ecclesiasticum* est, quod competit Collegio, communitati, personæ Ecclesiasticæ ratione Ecclesiæ, Dignitatis, vel Beneficii Ecclesiastici, etiamsi originem habeat ex patrimonio Laici; pariter Ecclesiasticum est, quod ex bonis Ecclesiasticis fundatur,

vel

vel dotatur. *Laicum* est, quod à Laico, vel Clerico non tatione Ecclesiæ, sed ratione fundationis, vel dotationis ex bonis patrimonialibus tenetur. *Mixtum*, quod partim ratione Ecclesiæ, partim ratione fundationis laicalis competit. *Barb. Garcias. Vallens. Schamb. Zoës. l. 3. tit 38.* in Patronatu mixto si Clericus & Laicus conveniant, ut alternis vicibus præsentent, in eo casu & pro eâ vice, quâ Laicus præsentat, totum jus Patronatûs Laicum censebitur, pro eâ verò vice, quâ Clericus, totum Ecclesiasticum; videtur enim tunc mixtorum natura per hanc alternativam pro illis vicibus reducta ad sua simplicia *Reiffenst. hic n 53.* si verò alternativâ non utantur, sed simul & semel præsentent, gaudebit favoribus Patronatus Laici, ita ut non conferatur necessariò per concursum, neque in eo reservationi Pontificiæ locus sit. *Garcia de benef. p. 5. c. 1. num. 582. Barb. l. 3. c. 12. num. 18. Schmalzgruber l. 3. t. 38. num. 11. & 29. Krimer l. c.* gaudebit pariter favore Patronatûs Ecclesiastici, ita ut & Laicus, & Clericus sex menses ad præsentandum habeant. *Robert. Konig tit. 38. num. 6.* variæ autem sunt differentiæ inter jus Patronatûs Laicum, & Ecclesiasticum; nam 1. Patronus Laicus ad beneficium vacans plures, vel simul, vel successivè, re adhuc integrâ, & nondum factâ institutione præsentare potest, non quidem privativè, ut primum privet jure suo, sed accumulativè, ita ut Episcopus, quem voluerit, eligere possit; si tamen unus fuerit indignus, alter necessariò eligendus erit; si neuter sit dignus, Laicus non amittit suum jus, sed novum præsentare poterit; 6.

econtrà Patronus Ecclesiasticus non nisi semel unum, vel plures præsentare potest; & si scienter indignum præsentet, privatur istâ vice jure præsentationis, & relinquitur Episcopo libera beneficii collatio. *c. nulla 2. de conc. præb. clem. un. de supp. negl. præl. Vall. §. 5 n. 2. Reiffenst. à n. 83.* 2 Beneficia Parochialia, quæ sunt sub Patronatu Ecclesiastico, per concursum concedi debent *Trid. Sess. 24. c. 18. de reg.* non verò quæ subsunt Patronatui
7. Laico, *Schmalzgr. num. 17.* 3. Patronus Laicus ad præsentandum habet tantùm quatuor, Ecclesiasticus sex menses à die habitæ notitiæ *c. 22. & 27. de jurep. Ratio* congruentiæ *est*, quòd Laicus possit in præsentando variare, non verò Ecclesiasticus, cui propterea meritò plus temporis conceditur; si intrà tempus præfixum, vel ex negligentiâ, vel quia non conveniunt Patroni, Præsentatio non fiat, collatio beneficii pro ea vice devolvitur ad eum, ad quem pertinet institutio. *c. 27. h. t. Barb. de pot. Ep. alleg. 72. num. 141.* si verò præsentatio in tempore facta effectum sortita non est ex facto Episcopi, aut ex negligentia, renunciatione, morte, vel occulta inhabilitate præsentati, conceditur Patrono novum quadrimestre, vel semestre à tempore renunciationis, mortis, vel alterius defectûs cogniti. *c. 26. de elect. in 6.* nisi in prædictis fraus intercesserit. *Barb. Schmalzgruber. l. c. Konig. num. 27. Ratio est*, quòd alterius mors vel negligentia non debeat redundare in præjudi-
8. cium Patroni. 4. Papa non solet derogare juri Patronatûs Laici ejus beneficia reservando, imò Legatus Pontificius ea nequidem potest reservare
9. *c. 28. h. t.* secus est de Ecclesiastico. *Azor. Pyrh. num. 135.* Econtrà conveniunt Patronatus La-

Lai-

Laicus, & Ecclesiasticus in sequentibus: 1. Vi Bullæ Pii V. ubi ea recepta est, tam Laicus, quàm Ecclesiasticus, ad beneficia curata præsentare debet intra 20. dies, & præsentatus institui intra duos menses à die peracti examinis. *Leur. q.* 135. præsentatio si non fiat intrà tempus, pro illa vice devolvitur ad Superiorem. *c. quoniam 3. h. t.* in Julia, Clivia, & Montibus pro bimestri priùs devolvitur ad Principem seu Ducem, intellige in beneficiis, quæ sunt Patronatûs laici. 2. Episcopus vel alius, ad quem pertinet institutio, tam Patrono Laico, quàm Ecclesiastico potest termino nondum elapso, prolongare tempus ad aliud quadrimestre, vel semestre *Riccius, Flam. l. 7. de resig. quæst. 29 Barb. num. 143. Wiestn. hic num. 97.* imo ipsos fundatores tempus illud in littera fundationis, non tamen ex post, prorogare posse docent *Vivian. Wiest. num. 98. Pyrh. num. 43.* 3. Hoc tempus computandum est de momento ad momentum, non à die, quo vacavit beneficium, sed à die habitæ notitiæ, & qui contendit præsentationem non esse factam in tempore, debet probare Patronum habuisse notitiam vacationis; quia non præsumitur scienter voluisse negligere jus suum. *Garcias de Luca de jurep. disp. 64. num. 5. Reiffenst. num. 55.* 4. Tempus præsentandi non currit summis Principibus, aut etiam privato legitimè impedito, *Garcias c. 2. num. 38* neque ignoranti Ecclesiæ vacationem, *Barb Valens. Schmalzgr. num. 220.* 10.

Dividitur 2. Jus Patronatus in hæreditarium & gentilitium; *hæreditarium* est, quod transit ad quoscunque hæredes etiam extra- 11.

neos, & tale in dubio semper præsumitur, ùt notat *Panor. in c. cum sæculum 13. de jure pat. gentilitium* est, quod certæ tantùm familiæ competit *Lotter. l. 2. de benef. quæst. 11. num. 13. Barb. num. 20.*

12. *Dividitur* 3. In personale & reale; illud personæ fundatoris vel hæredis adhæret, hoc castrum vel prædium sequitur, ita ut Dominus castri etiam sit Dominus juris Patronatûs; potest autem jus Patronatûs competere, & masculo & fœminæ, impuberi, & illegitimo, teste *Laym. lib. 4. tr. 2. c. 13* si pupillus infans sit, ejus nomine tutor præsentabit, *Garc. c. 9. num. 193.* si verò infantiam egressus septennio major sit, in præsentando tutori præfertur; tum quia est Dominus hujus juris, tum quia nequidem patria, minùs tutoria, potestas post usum rationis in spiritualibus locum habet, per ea quæ notantur in *c. fin. de jud. in 6.* de honestate tamen erit, ut pupillus authore tutore præsentet.

QUÆR. III. Quot modis jus Patronatûs primò constituatur?

13. R. Modi, quibus primò constituitur Jus Patronatûs, sunt tres: fundatio, constructio, dotatio, qui singuli disjunctivè sufficiunt, ita ut, si unus fundavit, alter construxit, tertius dotavit, quilibet gaudeat jure Patronatûs, ut omnes simul, vel alternis vicibus præsentare queant. *Fundare dicitur*, qui concedit fundum, in quo construi debet Ecclesia, Capella, altare &c. *c. nobis 25. de jurep.* idcóque ille Rector, Parochus, vel Abbas, qui in suâ Ecclesiâ permittit erigi Capellam, vel altare in titulum perpetuum, seu beneficium, in jure præsentandi concurrit cum dotante, vel ædificante, quia contulit fundum:

ille

ille censetur *construere* Ecclesiam, qui pro illâ 14.
ædificandâ suo nomine expensas, sumptúsque facit. *c.* 25. *cit.* aut qui fundituùs destructam, ita, ut novâ indigeat consecratione, reædificat; æquum tamen est, ut Episcopus priorem Patronum moneat, cúmque Ecclesiam reficere volentem præ quovis extraneo admittat. *Garcias c. 9.* 15.
num. 51. *Dotare* Ecclesiam dicitur, qui jam constructæ annuos proventus in sustentationem ministrorum perpetuò assignat. Econtrà qui post primam dotationem novos fundos, vel reditus Ecclesiæ tribuit, etsi plures sint, quàm priores, non fundator, sed benefactor Ecclesiæ dicitur; nisi prior dotatio injuriâ temporum periîsset, ità ut hæc censeretur quasi nova. *Engel, hic num. 21.* idem est de Ecclesia planè dirutâ, & de novo constructâ, tunc jus Patronatûs non primo ædificanti, 16.
sed restauranti debetur. *Garcias num.* 51. *Vallens.* *num. 3. Zoës. num. 6. Wiestn. num.* 25. Notandum tamen hîc est, qnòd ad effectum acquirendi jus Patronatûs, fundatio, constructio, dotatio fieri debeant cum authoritate, & licentiâ Episcopi, per *cit. c.* 25. sufficit tamen consensus etiam ex post accedens, ut si Episcopus templum sine consensu suo ædificatum ex post acceptet, & consecrari jubeat; imò in dubio ex diuturnitate temporis ejus consensus præsumitur. *Garc. num 72. Barb. num. 21. Schamb. Menoch. Schmalzgr n.* 36.

QUÆR. IV. Quibus modis jus Patronatûs jam constitutum in alios transferatur?

Rs. Quatuor modis: 1. Successione in hæredi- 17.
tatem, vel jura patroni, sive mas sit, sive fœmina. *c. 1. h t. Barb. num. 9. Pyrh. num. 44.* 2. Donatione, quæ si fiat Laico, requiritur ad valorem consensus Episcopi, non verò si fiat Ecclesiæ, vel lo-

loco religioso. *c. illud 8. & c. un. de jurep. in. 6.* Si tamen sint plures compatroni Laici, unus alteri jus suum irrrequisito Episcopo liberè remittere potest. *Passerinus in c. unic. h. t. num. 7. Vallens. §. 4. num. 3. Zoës. num 14. Eng. num. 22. Schamb. num 42. arg. clem. 2. h. t.* 3. Permutatione juris Patronatûs cum alio spirituali factâ cum consensu Episcopi; *Dixi*, cum alio spirituali, nam permutatio ad temporalia reprobatur tanquam Simoniaca, *in c. ult. de rerum permut.* 4. Venditione, non quâ ipsum jus Patronatûs, sed quâ castrum vel prædium, cui illud jus cohæret, venditur; ut autem evitetur omnis simonia, non debet in tractatu fieri specialis conventio super jure Patronatûs, neque propterea augeri pretium, aut haberi alius respectus temporalis; sed hoc ipso, quo ejusmodi prædium transfertur, transfertur simul jus ei cohærens, dummodo specialiter non excipiatur, *c. 7. de jurep.* & ibi DD. communiter: 18. eâdem ratione per contractum feudalem, vel Emphyteuticum cum castro vel prædio transfertur jus Patronatûs ei annexum; item si uxor marito ejusmodi bona in dotem afferat, non uxor, sed ipse præsentationem faciet; cùm ad maritum dominium civile dotis, & jus percipiendi fructus ex re dotali pertineat. *Laym. Zoës. h. t. n. 36. Garc. nu. 177. Schmalzgr. n. 83. Engel. n. 23.* qui etiam dicunt ad conductorem longi temporis scilicet 10. annorum transire jus Patronatûs annexum bonis conductis; quia conductor longi temporis verè est emphyteuta, & habetur pro possessore. *l. 1. §. 3. ff. de superficieb.* & regulariter omnes fructus, qui per contractum, vel consuetudinem specialiter excepti non sunt, percipere potest, quod non tenet de conductore modici temporis. Multò

mi-

minùs jure Patronatûs uti poterit creditor, qui ejusmodi castrum sibi oppignoratum habet, *per c. cum Bertholdus 18. de sent. & re jud. Lambertin. Barb. Azor. Vallens. §. 4. nu. 2. Wiestn. num. 186.* *Ratio* est, quòd creditor non possit ex re oppignoratâ fructus percipere, nisi cum obligatione eos Domino restituendi, vel in sortem computandi; sed præsentatio est fructus, quem nec in sortem computare potest, cùm si quid spirituale, nec restituere, postquam præsentatus ab Episcopo fuerit institutus, ergo.

QUÆR. V. Quibus modis jus Patronatûs amittatur?

℟. Seqq. 1. Si Ecclesia vel dos planè pereat. 19. 2. Si cum patroni consensu ex Ecclesia fiat Monasterium, vel Ecclesia Collegiata; cùm in his non præsentatio, sed electio obtineat. 3. Si Ecclesia patronatui obnoxia uniatur alteri Ecclesiæ, vel Monasterio sine juris reservatione; quia Ecclesia alteri principaliori unita censetur quasi extincta. *Pyrh. num. 138.* 4. Deficientibus successoribus aut extincta familia patroni. 5. Per non usum amittitur jus Patronatûs, si saltem duabus vicibus non præsentarit. 20. *Riccius. Barb. num. 5. Eng. num. 26.* intellige, si lapsum simul sit tempus ad præscriptionem requisitum; jus autem Patronatûs, contra Ecclesiam liberam à tali jure, non præscribitur, nisi quadraginta annis cum titulo, sinè titulo tempore immemoriali. *Trid. sess. 25. c. 9. de reform.* contra alium patronum, si hic Laicus sit & præsens, decem, si absens viginti annis cum titulo, sinè titulo annis triginta; contra patronum Ecclesiasticum, cui hoc jus ratione officii vel dignitatis competit, ab Ecclesiastico præscribitur annis quadraginta, à Laico non nisi tempore im-

memoriali. *Vallenſ. Barb. Schmalzg. n. 166. Reif. fenſt. n. 15.* 6. propter delictum hæreſis, ſchiſma-
21. tis, apoſtaſiæ, aut læſæ Majeſtatis. 7. Si in Rectorem vel Clericum Eccleſiæ patronatæ impias manus injecerit, eum vulnerando, vel occidendo 8. Si reditus beneficii ſibi attraxerit, aut beneficiatum ab eorum perceptione malitiosè impediverit. *DD. cit. 9.* Si patronus jus Patronatûs venditione, vel ſimili contractu à jure prohibito in alium tranſtulerit. *Trid ſeſſ. 25. de refor. c. 9. & DD. cit 10.* Excommunicatus non toleratus ſaltem Eccleſiaſticus privatur uſu juris Patronatûs uſque dum abſolvatur; quia per ejuſmodi excommunicationem tollitur omnis jurisdictio, Laicus non toleratus etſi juxta *Covar. Dian. p. 5. t. 9. reſol. 105.* validè præſentet, tamen Epiſcopus ejus præſentationem admittere non poteſt, quia cum eo communicare prohibetur. *Zoës. n. 59. Schmalzg. n. 7.* probabiliter dicunt utriuſque præſentationem valere, & præſentato jus acquiri, ſed Epiſcopum non poſſe admittere præſentationem factam à vitando, uſque dum abſolvatur, quia prohibetur cum eo communicare. Notandum etiam, quòd jus Patronatûs ex cauſa delicti non amittatur niſi poſt ſententiam declaratoriam judicis; niſi delictum foret notorium, *Gail. 2. obſ. 51. num 6.*

22. QUÆR. VI. An validè præſentet nudus poſſeſſor?

℟. Qui bonâ fide poſſidet jus præſentandi, quamvis tantùm unum actum habeat pro ſe, validè præſentat, & ab ipſo præſentatus eſt inſtituendus, etſi ex poſt motâ ſibi lite in petitorio ſuccumbat; quia præſentatio eſt fructus poſſeſſionis, qui ſpectat ad bonæ fidei poſſeſſorem. *C. conſultationi-*

bus.

nibus. 19. h. t Leur. Reiffenſt. Engel. n. 14. Pyrh. n. 77. ubi dicit id tenere, ſi præſentatio facta eſt ante motam litem; nam lite conteſtatâ poſſeſſori, præſentatus inſtitui non debet; eò quòd fructus poſt conteſtatam litem percepti, etiam à poſſeſſore bonæ fidei reſtitui debeant, factâ autem inſtitutione non poſſet reſtitui beneficium, eò quòd inſtitutio det jus perpetuum. Econtrà *Hoſt. Vivian. Hon. hic n. 58. Wieſt. n. 57. Schamb. n. 55. aliique cum Schmalzg. n. 87.* probabiliùs docent etiam pendente lite à poſſeſſore bonæ fidei præſentationem fieri, & præſentatum inſtitui poſſe. *Ratio* eſt, quia favor Eccleſiæ, & ſi beneficium ſit curatum, etiam bonum animarum exigit, ne ritè præſentati inſtitutio differatur, & in præſentando ſolùm attenditur poſſeſſio *C. cum Eccleſia 3. de cauſ. poſſ. & prop.* atque per litis pendentiam poſſeſſio non tollitur, ergo: *Nec obſtat Ratio* in contrarium allata; quia re evictâ illi tantùm fructus reſtituendi ſunt, qui reſtitui poſſunt ſalvo jure poſſeſſionis, & qui ſunt prætio æſtimabiles, quale quid non eſt jus Patronatûs.

CASUS LXXVIII.

In Tit. 7. l. 3.

De Institutionibus &c.

CAutius *beneficiandus interrogatur 1. Quæ ætas requiratur ad SS. Ordines. 2. Ad beneficia simplicia, 3. Ad curata, 4. Ad Dignitates, 5. An admitti possit præsentatio extrà tempus facta. 6. An ad beneficium pro certâ familia fundatum validè admittatur extraneus. 7. An valeat præsentatio uno patrono non vocato. 8. An major pars patronorum consentire debeat; quid si aliqui ex post varient. 9. Quid si major pars præsentet indignum vel minùs dignum. 10. Quid sit institutio collativa & corporalis. 11. Qualiter fiat. 12. Ad quem spectet. 13. Quid de institutione authorizabili. 14. Collatio cui fieri debeat, & à quo. 15. An Capitulâ & Vicarii Generales sede vacante beneficia Episcopi conferre, vel præsentatos instituere valeant. 16. Ad quem spectet conferre Canonicatus Cathedrales, 17. Vel collegiales. 18. An & quæ Parochiæ per concursum conferendæ. 19. An, & ad quem fiat devolutio, si institutio, vel collatio differatur. 20. An collatio antea acceptationem revocari possit. 21. Quid de eo, cui beneficium est invalidè collatum. 22. An plura beneficia haberi possint. 23. An hic excu-*

set

set dispensatio Papæ, vel consuetudo. 24. *An institutio, vel collatio à nudo possessore facta sit valida.* 25. *An ex præscriptione competere possit Laico.* Pro resol.

QUÆR. I. Quis ordo, & ætas requiratur in instituendo?

Rr. I. Instituendus debet ante omnia esse Clericus, hoc est, debet habere primam Tonsuram. 1.

2. Debet habere ætatem ad beneficium & Ordines beneficio annexos requisitam: requiruntur autem ex communi *DD.* ad Tonsuram, lectoratum, ostioratum, & exorcistatum anni septem, ad acolytatum duodecim, omnes completi; ad Subdiaconatum ex *Trid.* requiritur vigesimus primus, ad Diaconatum vigesimus secundus, ad Sacerdotium vigesimus quartus, omnes completi; docent autem *DD.* cum *Barbosa* communiter hoc tempus accipiendum esse de momento ad momentum, ita ut si vel una hora desit, Ordines licitè conferri, & recipi nequeant; dies tamen bisextilis non computatur, qui ante legitimam ætatem Ordines recipit, ipso facto est suspensus, & in suspensione ministrans fit irregularis; ab hac tamen suspensione quilibet Sacerdos absolvere potest, ùt docet *Laym. in resp. morali dub. 10.* qui bonâ fide processit, aut hanc pœnam ignoravit, eam non incurrit; quia ignorans censuram, vel bonâ fide procedens non est contumax contra legem aut censuram, ùt dicam *Cas.* 113.

3. Ex *Trid sess. 23. c. 6. de reform.* requiritur ad beneficia simplicia annus 14. saltem inchoatus *Barb. ad d. c. 6. Garc. de benef. p. 7. c. 4. num.* 11. ubi pro hoc adducit decisionem S. 2.

Con-

Congreg. si verò in fundatione beneficii cautum sit, ut etiam impuberi rectè conferri valeat, tali fundationi non censetur derogâsse Trid. *Engel. l. 1. tit. 14. n. 29.* ubi addit, Episcopum non posse dispensare, ut minor 14. annis beneficium habeat; quia dispensatio contra Canones, & Concilia regulariter soli Papæ, qui supra Canones est, competit; putat tamen ad pensionem sufficere septem annos, eò quòd pensio in odiosis non veniat nomine beneficii.

3. 4. Ad Prælaturas regulares & beneficia curam animarum habentia præter necessariam doctrinam & morum integritatem requiritur annus 25. inchoatus, & præterea ut intrà annum suscipiant Ordinem Sacerdotii, alioquin anno elapso ipso jure sunt privati beneficio. *c. licet. 14. & c. commissa 35. de elect. in 6.* si ad Parochiam præsentetur constitutus in solis Minoribus, is repelli non debet, sed admitti & instituì, modò intrà annum ad Sacerdotium promoveatur. *Text. & DD. in c. si is de instit. in 6.*

4. 5. Ad Episcopatum requiritur annus trigesimus completus *c. 7. de elect.* & præterea eligendus debet per sex menses fuisse in Subdiaconatu. *Trid. Sess. 22. c. 2. de ref.* ad Dignitates curam animarum non habentes sive propriè, sive nomine tenùs tales sint, veluti Personatus, viginti duobus annis non minores assumendi sunt. *Trid sess. 14. c. 12.* quod *Barbosa* etiam extendit ad Canonicatus Ecclesiarum Cathedralium; alii econtrà dicunt, ad hos utpote beneficia simplicia, & à Trid. specialiter non excepta sufficere annos 14. nisi requirant Ordines Majores, nam *Trid. l. c.* dicit generatim de omnibus beneficiis, quæ certum Ordinem

dinem requirunt, quòd intrà annum talis Ordo recipi debeat, aliàs si beneficium sit curatum, ipso facto illud amittitur, aut in aliis beneficiis media pars fructuum subtrahitur, & crescente contumaciâ etiam beneficio per sententiam privari poterit. *Clem. 2. de ætat. & qualit. ord.*

QUÆR. II. Quid circa præsentationem? 5.

R. *Seqq.* 1. Præsentatio est exhibitio personæ idoneæ ad beneficium vacans facta Episcopo vel ei qui potestatem instituendi habet: debet autem fieri intrà tempus legitimum, quale pro patrono Laico, ùt dixi cas. præc. est quàdrimestre post habitam notitiam, pro Ecclesiastico semestre, quo neglecto beneficii provisio ad Episcopum, vel illum cujus est instituere, pro illa vice devolvitur. *c. 3. 22. & 27, de jurep.* ita tamen, ut præsentatio extra tempus præfixum facta admitti, & præsentatus institui possit. *per c. 4. & ibi gloss. de suppl. negl. Præl.* nisi fortè admissio & institutio ejusmodi cedat in præjudicium tertii legitimè præsentati, ut ex *Celso* bene notat *König hic num. 9.* potest tamen Episcopus, vel ille ad quem spectat instituere, tempus præsentandi prolongare ad aliud quadrimestre, vel semestre, non tamen ultra; quia hoc tempus in favorem instituentis præfixum est, cui cedere potest. *Leur. La Croix de benef. n. 307.*

2. Si fundator ordinaverit, ut ad beneficium 6.
præsentetur, vel beneficium conferatur uni ex suis descendentibus, præsentatio, & collatio alteri facta est nulla, modò idoneus de familia haberi possit; si nullus intrà tempus præsentandi de familia contradicat, præsentatio extranei sustinetur non minùs, quàm præsentatio facta spre-

to

to sed non contradicente patrono. *Corrad. Garc. p. 7. c. 15. num. 1. Reiffenst. l. 3. t. 5. num. 108.*

7. 3. Si jus præsentandi spectet ad plures, omnes vocari debent, si possint, & si unus prætereatur, tota præsentatio est nulla, ùt patet â pari in electione; quia nemo sine sua culpa privandus est suo jure. *Garc. Laym. Leuren. quæst. 131. num. 1.* sufficienter tamen censetur quis vocatus, si vacatio beneficii ita ab Ordinario sit publicata, ut omnibus facilè innotescere potuerit.

8. 4. Ut præsentatio valeat, major pars patronorum debet in eam consensisse; hinc si duo Patroni Clericus v. g. & Laicus simul unum idoneum præsentârint, postea verò Laicus alterum præsentando accumulet, Episcopus necesse habet primum instituere, cùm sit potior, utpote ab utroque præsentatus, neque Laicus in præjudicium compatroni variare possit. *Abbas in c. cum autem 24. de jurep.* idem est, si tres sint patroni, unus Ecclèsiasticus & duo Laici, qui habet duo vota v. g. unum ab Ecclesiastico alterum à Laico, debet institui, quamvìs ex post Laicus variet, & sentiat cum altero Laico; quia hæc variatio non potest privare primum jure quæsito: in paritate vocum, & meritorum est locus gratificationi. *C. cùm autem de jurep.* nec ab ea gratificatione appellare licet. *Honor. de jurep. num. 58. Vall. §. 5. num. 5. Pyrh. à n. 48.*

9. 5. Requiritur, ut præsentatus sit dignus, hoc est, ut sit morum integritate, ætate, scientiâ, prudentiáque sufficiente &c. præditus; si plures compatroni præsentent indignum, & unus tantùm

tùm dignum, dignus ab uno præsentatus instituendus erit; eò quòd totum jus hoc casu consolidetur in præsentante dignum, & indigni præsentatio habenda sit quasi non facta *arg. c. dudum 22. & c. congregato § 3. de elect.* si præsentati in votis & merito sint æquales, Episcopus potest instituere quem vult; si unus sit dignior, illum præ aliis eligere debet, alioquin peccat contra justitiam distributivam. *c. quoniam 3. c. cum autem 24. & ibi Panorm.* institutio tamen minùs digni præ digniore erit valida. *Panor. in c pastoralis 29. de jurep.* & alii communiter. Si dignus à majori, dignior à minori parte præsentetur, dignus digniori præferendus est; quia dignior in tali casu non censetur præsentatus. *c. quem. 3. & ibi gloss. de jurep.*

QUÆR. III. Quid circa institutionem?

R. Tenenda esse seqq. 1. Institutio propriè dicta, prout contra distinguitur à collatione, est concessio beneficii ad præsentationem patroni, collatio autem est libera beneficii concessio sine prævia ejusmodi præsentatione. 10.

2. Institutio est duplex, *collativa*, quâ per litteras, ùt vocant, confirmatorias confertur ab Episcopo titulus seu plenum jus in beneficium, cum per præsentationem tantùm habuerit jus ad rem; altera *corporalis*, per quam confertur actualis beneficii possessio, quæ etiam investitura, installatio, vel immissio vocatur; ex hoc enim, quòd quis ab Episcopo quòad titulum sit institutus, non potest ipsam actualem possessionem sine licentia, vel introductione Superioris apprehendere, aliàs punitur pœnâ arbitrariâ; imò si violentiâ utatur priorem possessorem v. g. expellendo, ipso facto amittere omne jus ex insti-

tu-

tutione quæsitum docent *Engel l. 3. t. 7. n. 4. Konig ibid. n. 18.* colligunt hoc à paritate cum electo; sed meliùs contradicit *Schmalzg. ibid. n. 6.* quia in odiosis & pœnalibus non valet argumentum à pari.

11. 3. Modus investiendi est varius, in aliquibus locis præstitâ in manibus Episcopi vel ejus Vicarii professione fidei *à Trid. sess. 24. c. 12.* præscriptâ, insimul juramento obedientiæ, & fidelitatis, imponitur investiendo byretum cum verbis investituram significantibus; alii vocant hanc investituram verbalem, & insuper requirunt realem, sicut in feudis, quâ investiendus in locum beneficii introducatur cum traditione clavium, & jurium; sic Neo-Parochus verbaliter, & realiter investitur, dum per Commissarium Episcopi die festo, quando Parochiani ad divina conveniunt, introducitur in Ecclesiam, publicè juramenta fidei, & obedientiæ præstat, ac insignia parochialia accipit, demum in domum Parochialem deducitur, claves, & fructus beneficiales ei assignando. Abbas investitur per introductionem in templum, collocationem in sede, vel promissionem obedientiæ, Canonicus per assignationem stalli in Choro, & Capitulo. *Pyrhing. l. 3. t. 7. n. 1.* debet tamen in beneficiis non tantùm electivis, sed etiam collativis, & patronatis per edictum affixum fieri citatio eorum, quorum interest; aliàs electio, collatio, aut institutio erit irrita. *Garc. Pyrh. n. 3. Schmalzg. n. 34. & seq.* ubi cum aliis docet in collatione libera hujusmodi edictum non esse necessarium: sed spectanda est Ecclesiarum consuetudo. *Garc. Barb. Leuren. p. 9. fori benef. quæst. 192. n. 3.*

4. Hæc

4. Hæc introductio spectat ad Archidiaconum; nisi Episcopus vel alius eam sibi præscripserit. *c. ad hæc 7. de offic. Archid.* excipe Canonicatus, in quibus corporalis institutio de jure competit Decano *c. post 7. de conc. præb.* ipsa verò institutio, aut collatio, quâ ipse titulus confertur, regulariter pertinet ad Episcopum loci ubi beneficium situm est; ex privilegio tamen, & consuetudine utraque potestas ad Prælatos inferiores spectare potest per *c. 6. de instit.* si desuper lis est inter Episcopum, & Prælatum inferiorem, probatio incumbet inferiori; quia Episcopus habet intentionem fundatam in jure, ex quo institutio, & collatio ad eum spectare præsumitur, nisi contrarium probetur. *Garc. p. 5. de benef. c. 1. num. 235. Eng. num. 3.* 12.

5. Etiamsi constet jus instituendi in aliquo beneficio alicui Prælato inferiori competere, nihilominus Clericus ab alio institutus tenetur se Episcopo præsentare, & illius examen subire, & si beneficium sit curatum, ad curam approbari, seu authorisari, quæ approbatio propterea vocatur institutio authorisabilis, alioquin institutio prima irrita erit, & inanis. *Trid. sess. 25. c. 5. de refor. sess. 23. c. 15.* ubi addit: *contrariis privilegiis, & consuetudine etiam immemoriali non obstantibus.* Concordat Bulla Greg. XV. *inscrutabili*, & Bulla Urbani VIII. *Cum sicut;* interim hanc institutionem authorisabilem, seu approbationem instar aliorum jurium Episcopalium à Prælatis inferioribus præscribi posse, probat *Panor. in c 12. de præscrip. n. 17. Barb. de off. & potes. Ep. p. 3. alleg. 72. n. 185. alleg. 127. n. 14.* & de Prælatis exemptis concedit *Reiffenst. tit. 7. num. 42.* etsi neget de 13.

non exemptis *num.* 38. neque enim lex, quæ tollit consuetudinem contrariam generalem, tollit particularem præscriptionem. *arg. c. 1, de const. in 6. Rob. Konig. num. 19. Engel. num. 8.* deinde dum *Trid.* dicit: *nullâ obstante consuetudine*, intelligitur de consuetudine tunc vigente, non autem de consuetudine, licentia transeundi inducenda. *Engel. l. 1. tit. 4. num. 23.* & præcipuè *num. 13.* accedit, quòd inferiores Prælati possint acquirere jus quasi Episcopale, ùt fatentur omnes, ergo & institutionem authorisabilem; hæc sententia est probabilis, etsi opposita sit communior, quam tenent *Lotterius*, *Murga*, *Pyrh. Leur. q. 720. Schmalzg. n. 43.*

QUÆR. IV. Quid circa Collationem?

14. R. Collatio multa habet communia cum institutione, multa autem specialia, ùt patebit ex seqq. nam *imò*, Collatio & institutio fieri debet Clerico digno, hoc est ætatem habenti, immuni à censuris, irregularitate, interdicto personali, suspensione, & excommunicatione, idque tenet, etsi excommunicatio non sit notoria, aut denuntiata. *C. is qui 58. § is verò de sententia exc. in 6.*

2. Collatio sicut & institutio regulariter competit Episcopo loci, ita ut omnia beneficia suæ Diœcesis conferre possit, nisi ea dignoscantur S. Pontifici esse reservata, aut ad aliorum collationem spectare; nam & aliis inferioribus Prælatis vel Abbatibus jus conferendi beneficia, ex speciali fundatione, privilegio, aut præscriptione competere posse, experientiâ manifestum est. Requiritur autem, ut collator non sit excommmunicatus non toleratus, quia tunc invalidè confert. *C. un. ne sede vacante*, excommunicatus toleratus

etiam

etiam notorius validè confert. *Covar. Sayr. Leur. q. 728. n. 22. contra Garc.*

3tiò. Capitula & Vicarii Generales, etsi sede 15.
vacante possint instituere à patronis præsentatos, nulla tamen beneficia ad Episcopum spectantia conferre valent; *Ratio est*, quòd conferre sit species donationis, quam rei alienæ administrator regulariter facere non potest. *c. fin. de offic. Vicar. in 6.* instituere verò præsentatum est actus justitiæ, eò quòd præsentato ex præsentatione jus ad beneficium acquiratur. *c. 1. de inst. in 6.*

4. Collatio Canonicatuum Ecclesiæ Cathedra- 16.
lis de jure communi non spectat ad solum Episcopum, neque ad solum Capitulum, sed ad utrumque simul, ita ut una vox sit penès Episcopum, altera penes Capitulum seu majorem partem Capitularium; quòd si Episcopus velit huic, Capitulum verò alteri conferre, neutra collatio valebit; nec refert, quòd minor pars Canonicorum fortè sentiat cum Episcopo, nam vota pauciorum hîc non attenduntur, cùm penès Capitulum tantùm unica vox sit. *Ratio* congruentiæ *est*, quòd non solius Episcopi, sed omnium Canonicorum interfit, quales collegas acquirant; ideo hìc valet regula: *quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari. novit. 4. & seqq. de his quæ fiunt à Præl. c. cum Ecclesia 31. de elect.* ubi reprobatur petitio Episcopi electionem Canonicorum sibi soli vendicantis; ergo rectè infertur eam ad Episcopum simul & Capitulum pertinere. *Dixi* de jure communi; nam consuetudine introduci potest, ut Canonicatus vacantes in mensibus Ordinarii vel per solum Episcopum, vel per solum Capitulum, aut etiam per Episcopum cum consensu, & consilio Capituli conferantur. *d. c.* 31. magna autem

est differentia, an collatio pertineat simul ad Episcopum & Capitulum, vel an principaliter pertineat ad Episcopum cum consensu tamen & consilio Capituli, nam in primo casu Episcopo à collatione suspenso, vel mortuo, poterit conferre solum Capitulum, vel suspenso Capitulo Episcopus. *c. un. ne sede vacante in 6.* quia utriusque æqualis est consideratio; altero autem casu Episcopo mortuo vel suspenso, Capitulum se intromittere non poterit, quia principalis collatio est penès Episcopum. *Konig. Engel l. 3. t. 5. à num. 66. Schmalzg. ibidem Reiffenst. à num. 186.*

17. 5. In Collegiatis Ecclesiis collatio regulariter fit per præsentationem Prælati & Capituli, ac institutionem Episcopi. *Barb.* in tract. de Canonicis. *c. 14. Gonzales Reif. nu. 199.* attendenda tamen & hìc locorum consuetudo, ex qua nonnunquam soli Episcopo, Præposito, aut Decano cum consensu Capituli institutio Canonica competit.

18. 6. Parochiæ non arbitrio Episcopi, sed per concursum conferri debent illi, qui post examen dignior inventus fuerit. *Trid. Sess. 24. c. 18. de refor.* ídque tenet etiam de Parochiis S. Pontifici reservatis in tantum, ut Episcopus Papæ illum pro collatione denunciare debeat, qui in concursu extiterit melior; excipiuntur tamen Parochiæ, quæ sunt de jure Patronatûs Laicorum, in quas Episcopus illum instituere debet, quem Patronus præsentat, dummodo habilis fuerit; item excipiuntur Parochiæ Monasteriis, vel aliis Ecclesiis incorporatæ, quia in his non propriè Parochus, sed Vicarius ponitur. *Pius V. constit. 47. ad exequendum Barb. Reiffenst. à nu. 142.* notandum hîc

quòd

quòd licèt Episcopi ex rationabili & justa causa ante collationem possint ex beneficio certam pensionem reservare, applicandam scholæ pauperum, aut simili Ecclesiæ utilitati, vel necessitati, vel denique uni ex litigantibus, qui jus suum, amore concordiæ, & pacis, collitigatori suo cedit cum reservatione ejusmodi pensionis &c. tamen non possunt Ecclesias Parochiales, quæ summam 100. ducatorum non excedunt, pensionibus gravare, prohibente id *Trid. Sess. 24. c. 13. de reform.*

7. Pro faciendâ institutione nullum tempus à jure est præfinitum, ideóque non sit devolutio, etsi habens potestatem instituendi negligens sit. *Garc. p. 10. c. 4. n. 1. Barb. alleg. 72. nu. 191. Pyrh. n. 19.* collatio tamen fieri debet intra 6. menses à tempore habitæ notitiæ; collator sinens hunc terminum elabi, vel conferens indigno, pro ea vice jure suo privatur, idque in Ecclesiis Cathedralibus ab Episcopo ad Capitulum, illo etiam negligente ad Archi-Episcopum, demum ad S. Pontificem devolvetur; in Ecclesiis verò Regularium post elapsos sex menses jus conferendi non ad Capitulum, sed ad Episcopum spectabit, qui in non exemptis propriâ & ordinariâ potestate, in exemptis Apostolicâ authoritate beneficia neglecta confert, ita tamen, ut regularia regularibus, sæcularibus sæcularia concedat. *Clem. un. de sup. negl. Præl.* illud autem est speciale, quòd quòad beneficia regularia, quæ sunt de mensa Prælatorum, hoc est, de quibus Prælati, & Religiosi habent sustentationem, seu quæ pleno jure, id est, quòad temporalia, & spiritualia sunt Monasterio incorporata, non observetur terminus sex mensium; quia nunquam propriè vacant; 19.

cant; cùm Prælatus sit rector principalis, & exercens curam animarum, tantùm Vicarius ad nutum amovibilis, *dicta Clem.* notandum etiam, quòd collatio sicut & præsentatio post tempus juris facta, de rigore quidem irritari possit, si tamen per celerem provisionem mora purgata fuerit, debet talis provisio de æquitate tolerari, quia Consilium Lateranense, quod hunc terminum statuit, non tam pœnam negligentium, quàm maturam Ecclesiarum provisionem intendit. *c. litteras de supplend. negl. Præl.*

20. 8. Collatio semel facta subjecto idoneo revocari non potest, etiamsi nondum sit acceptata. *c. si tibi de præb. in 6.* quod si quis collationi renunciavit, sed ex post eandem iterum acceptet, antequam collator mutet voluntatem, valet acceptatio. *Laym.* & alii.

21. 9. Si quis est incapax beneficii, vel certò novit illud sibi invalidè esse collatum, nec beneficium, nec fructus malâ fide perceptos retinere potest, sed debet resignare, vel petere à S. Pontifice revalidationem tituli, dispensationem impedimenti, aut absolutionem à censuris: scienter permanens in beneficio nulliter obtento, contrahit vitium intrusionis, idque debet in supplica pro revalidatione tituli coram Pontifice specialiter exprimere, alioquin revalidatio censebitur subreptitia. *Abbas in c. 28. de præb. & dig.* putat tamen *Sanch. Laym. de benef. c. 5. n. 2.* si nullitas collationis, & ipsa intrusio sit occulta, revalidationem tituli in foro conscientiæ hoc ipso contingere, quòd quis ab aliquo habente potestatem à censurâ absolvendi, vel in impedimento ætatis, ordinis &c. dispen-

pensandi absolutus, vel dispensatus sit; *Dixi*, si certum sit, collationem ipso jure esse nullam; nam in dubio melior erit conditio possidentis: deinde qui jam validè obtinuit beneficium, si ex post propter excommunicationem, irregularitatem, simoniam, vel aliter ipso jure, vel facto, aut etiam ante sententiam declaratoriam dicitur privatus beneficio, non tenetur dimittere beneficium ante sententiam judicis declaratoriam; quia ejusmodi pœna requirit factum hominis, scilicet dimissionem ex parte beneficiati, & cognitionem causæ ex parte judicis; aliud est de pœnis, quæ consistunt in negativo, & exteriorem executionem non requirunt, ùt excommunicatio, irregularitas. *Engel. l. 1. t. 6. nu 45. Leur. p. 2. q. 288.* imò si beneficium esset invalidè obtentum ob defectum v. g. ætatis, ordinis, potestatis in conferente, aut aliter, dummodo defectus sit occultus, & omnia jure naturæ requisita adsint, plerumque in foro conscientiæ retineri posse, usque dum per Superiorem tollatur, cum aliis docet *Dian. p. 11. tr. 5. R. 56. Leuren. q. 761.* excipe simoniacum & intrusum *V. Cas. 85. num. 7. 9. 10.*

QUÆR. V. Quid circa pluralitatem beneficiorum?

℟. Tenenda sunt seqq. 1. Beneficia resi- 22
dentiam personalem per majorem anni partem requirentia, qualia de jure sunt Canonicatus & beneficia curata, duo vel plura ab uno sine speciali Papæ dispensatione obtineri non possunt, & per assecutionem secundi vacatio primi ipso jure inducitur. *Trid. Sess. 24. c. 17. de refor.*

2. Plura beneficia simplicia, aut etiam unum residentiam requirens, & alterum simplex absque speciali dispensatione eidem conferri possunt; modò unum ad honestam sustentationem non sufficiat, & non sint uniformia, id est, in una eadémque Ecclesia, v.g. duæ Capellaniæ in uno eodémque Altari sub invocatione ejusdem sancti, *Trid. l. cit. Passerin. in c. 19. de prab. in 6. Wiest. t. 5. num. 197.* plura verò beneficia, quàm duo, quamvis ad sustentationem insufficientia, per Episcopum absque dispensatione Papæ concedi non posse definivit S. Congreg. apud *Garc. p. 11. de benef. c. 5. num. 316. Barb. p. 3. alleg. 62. n. 6.* potest tamen in eadem Ecclesia quis esse Canonicus & simul Decanus, Præpositus, scholasticus, Custos, *Garc. l. c.* & ita habet consuetudo

23. 3. Qui plura beneficia etiam simplicia habet, quàm conditio sui statûs pro honesta sustentatione requirit, in conscientia securus non est; quia id repugnat intentioni fundatorum, & imminuitur cultus divinus, potéstque iis per Episcopum privari. *Trid. loc. cit.* à potiori inexcusabiles sunt, qui sinè sufficientibus causis (quales sunt sola necessitas, & evidens Ecclesiarum utilitas, aut honesta clerici sustentatio) dispensationem super pluralitatem beneficiorum incompatibilium à Summo Pontifice extorquent. De his *Trid. c. seipsos non Deum decipiunt, qui ea, quæ bene constituta sunt, variis artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt.* Et *S. Bernard cit. à D. Thom. quodl. 9. a. 15. qui non unus sed plures est in beneficiis, non unus sed plures futurus est in suppliciis, & qui poterat ire ad infernum sine dispensatione, jam ibit cum dispensatione.* Neque excusat

sat consuetudo contraria; quia hæc, utpote repugnans juri naturali, est irrationabilis, & corruptela. *c. 1. de consuet. in 6. Paris. Barb. n. 9. Garc. n. 270. Pyrh. tit. 5. n. 127.* potest tamen consuetudo excusare à pœnis Ecclesiæ, *DD. cit.* illud autem beneficium censetur ad sustentationem sufficiens, ex quo quis servatâ hospitalitate, & statûs decentiâ honestè vivere potest. *Vallens. Zyp.* apud *Reiffenst. n. 222.* ad Clerici sustentationem etiam computantur parentes, consanguinei pauperes &c. qui honestissimè ex beneficio aluntur.

QUÆR. VI. Quid circa possessionem conferendi, instituendi, eligendi, præsentandi &c.

R. Capax juris conferendi, instituendi, præ- 24.
sentandi, eligendi, si possideat bonâ fide, & habeat tantùm unum actum pro se, confert, instituit, præsentat, eligit validè; quod tenet, quamvis ipse nullum actum exercuerit, modò ejus prædecessor fuerit in possessione, aut ipse possideat rem, cui jus conferendi, instituendi &c. est annexum, etiamsi ex post constet proprietatem ad alterum pertinere. *Gonzal. Garc. Leur. l. c. Zoës. n. 14.* nec refert, an collatio, præsentatio &c. à tali possessore facta sit ante vel post contestationem litis motæ super proprietate juris; quia lite pendente in possessoris præjudicium nihil est innovandum. *Leuren. n. 4. Garc. Schmalzg. n. 60.* si verò agatur super possessione, eventus litis exspectandus erit; aut si ante factam collationem, præsentationem &c. constet jus ad alium pertinere, clarum est, possidentem nec validè nec licitè conferre, instituere, præsentare & eligere posse; quia est in mala fide, & non tam possessor, quàm usurpator rei alienæ. *Garc. c. 5. n. 9. 33. & 37. Dixi, capax juris conferendi*, quia Laicus sicut jus con-

25. ferendi possidere non potest, sic nec præscribere nequidem tempore immemoriali, sed debet docere de titulo; & quamvis ex possessione immemoriali juris decimandi, etiam in Laico præsumatur titulus, id tamen non tenet in jure conferendi beneficia. *Garc. Barb. Leur. Zoes. de præb. num. 8. Engel. ibid num. 3.* quia jus decimandi ab Ecclesiâ etiam Laicis ex privilegio concedi solet, non verò jus conferendi utpote magis spirituale; hinc ex possessione immemoriali quòad jus decimandi faciliùs præsumitur titulus, quàm quòad jus conferendi, & Ecclesia dum videtur aliquibus Principibus concessisse jus donandi beneficia, id potiùs de jure Patronatûs, quàm de jure conferendi intelligendum est. Demum si Prælatus, vel Episcopus, qui communiter habetur pro legitimo, conferat beneficium suo officio annexum, validè confert ob titulum coloratum, & errorem communem. *L. Barbavius ff. de offi. Præl. c. infamis 3. p. 7.* & DD. communiter; quia Ecclesia tunc supplet defectum propter bonum commune.

CA-

CASUS LXXIX.

In Tit. 6. lib. 1. Decret.

De electione & iis, qui eligere possint.

DAphnes super electione varia format dubia 1. *An extranei jus eligendi acquirere possint præscripitione cum uno actu absque titulo, 2. An fundatione, 3. An ex consensu Capituli. 4. An etiam Laici, 5. An impuberes aut nondum Subdiaconi, 6. An excommunicati, suspensi, interdicti, 7. An religiosi proprietarii, 8. An negligentes tempus præfixum, & quod illud. 9. An eligentes per abusum sæcularis potestatis. 10. Quid de eligentibus indignum. 11. Quinam ad electionem vocandi. Quid si non compareant, vel protestentur contra tempus præfixum. 12. An vocandi inhabiles. 13. An habiles obligentur comparere. 14. Quid si absentes commodè exspectari non possint. 15. An absentes possint constituere procuratorem, an in scriptis vota mittere &c.* Pro resol.

QUÆR. I. Quid sit electio?

℟. Est personæ idoneæ ad Ecclesiam vacantem per vota Capitularium Canonica vocatio. Vota autem alia dicuntur activa, alia passiva; *activa* sunt illorum, qui eligere possunt; *passiva* illorum, qui possunt eligi, seu capaces sunt dignitatis electivæ. 1.

QUÆR. II. Quinam eligere possint?

℟. Re-

R. Regulariter soli & omnes Capitulares jure non prohibiti ; nonnunquam tamen jus eligendi etiam Clericis extraneis, qui non sunt de gremio Capituli, competit.

Ut 1. *Ex privilegio* S. Pontificis *c. 8. de consuet.*

2. *Consuetudine aut præscriptione* quadragenariâ, *c. 3. de causa possess. & propriet.* & quamvis ad quasi possessionem juris eligendi sufficiat unus actus, *Barb. in collect. ad c. 3. de causa possess. & prop num. 10.* ad complendam tamen præscriptionem quadragenariam, requiri videntur plures actus, & ad minus duo ; nam quomodo erit possessio satis continuata, ubi unus tantùm intercessit actus ? cùm tamen actus hi ex natura sua sint iterabiles, nec argui possit patientia adversarii, quando occasio impediendi non fuit, dum scilicet electus 40. annis vixit, & interea nullus alius electionis casus intervenit ; de cætero qui est in possessione juris eligendi etiam per unicum tantùm actum, ad electionem admitti debet, quia lite pendente nemo fructu suæ possessionis privari debet, *c. 1. & 2. ut lite pendente Engel. l. 1. t. 6. à nu. 2. Wiestner* ibidem *n. 51.* ubi dicunt ad præscriptionem quadragenariam juris eligendi non requiri titulum, tum quòd *cit. c. cum causa* nullius tituli mentionem faciat, cùm tamen ibidem non tantùm super possessorio, sed & petitorio, in quo regulariter titulus monstrari debet, actum fuerit; tum quòd in juribus incorporalibus scientia & patientia adversarii plerumque loco tituli habeatur. *L. si quis diuturno. 10. ff. si servitus.*

3. *Ex fundatione*, scilicet si Patronus Ecclesiasticus in Ecclesia à se fundata sibi, aut alteri jus eligendi reservet, prout reservare potest. *Arg. c. 23.* 20

de

de jurep. Rota decis. 194. n. 1. p. 2. Fagn. Reiff. l. 3. t. 5. à n. 105.

4. *Ex pacto vel compromisso eligentium*, ùt si eligentes omnes in Clericum extraneum v. g. Episcopum compromittant, ut vel solus eligat, vel pro una vice ad coëligendum admittatur; dixi primò, *si omnes*; nam si vel unus se opponat, admissio extranei erit nulla. *Pyrh. l. 1. t. 6 n. 53. Schmalzgr. ibid. num. 7.* Dixi 2. *pro unâ vice*; nam Capitulares jus eligendi sine solennitatibus Canonicis à se in perpetuum abdicare non possunt; quia hoc jus non tam favore eligentium, quàm Ecclesiæ, cui meliùs per electionem, quâm per aliam provisionem consultum est, conceditur: *Engel. sup.* qui extra gremium ad dignitatem aliquam evehitur, jus eligendi sibi nequidem cum consensu Capituli reservare potest, ut clarè habetur *c. 47. de elect.* Nec obstat, quòd Capitulares Clericum extraneum ad eligendum admittere possint, nam id pro unâ vice etiam concedi posset Capitulari ad dignitatem alibi electo, nam *cit. c. 47.* tantùm prohibet jus eligendi concedi ad dies vitæ, ne sit quasi duplex Canonicus, vel Monachus participans jura utriusque Collegii. *Pyrh. n. 14. Jo. Andr. Rob. König. ib. n. 4.* Laici jus eligendi nec pacto, nec fundatione, nec quacunque donatione consequi possunt, *c. 51. de elect* imò nec consuetudine immemoriali; cùm Laici spiritualia possidere nequeant, sine possessione autem non procedat præscriptio. *c. 7. de præscrip.* quòd verò sæculares privilegio Apostolico ad ritè eligendum quemadmodum ad jus Patronatûs, & similia jura spiritualia qualificari possint, docet *Engel n. 4. Schmalzg. n. 16. à n. 4. h. t.* & olim factum fuisse perhibet *c. 13. 18. 22. & 23. dist. 63.* 3. 4.

QUÆR.

QUÆR. III. Quinam à jure prohibeantur eligere?

5. R. Prohibentur plures & quidem ex triplici capite, ob inhabilitatem, ob censuram, ob culpam.

Ob inhabilitatem ab electione arcentur 1. impuberes per *c. 34. de elect.* Nec obstat, quòd fortè malitia suppleat ætatem; nam Canon non distinguit. *Zoës. n. 3. h. t.* 2. Excluduntur Subdiaconatûs Ordine non initiati; *Trid. Sess. 22. c. 4. de reform.* dispensatus in ætate ad Ordinem suscipiendum non censetur dispensatus ad electionem, ùt habet communis; quia dispensatio est strictæ interpretationis, etsi oppositum non improbabiliter teneat *Schmalzg. n.* 11. quia inhabilitas eligendi videtur esse ex defectu Ordinis, non ætatis; ex longa tamen consuetudine apud Regulares admitti posse professos nondum in majoribus constitutos, docet *Engel. n. 6.*

6. *Ob censuram* eligere non possunt 1. Excommunicati excommunicatione majore. *c. 24. & 29. h. t.* minor excommunicatio, cùm non exercitio officii, sed tantùm Sacramentorum susceptione privet, non obstat electioni activæ. *c. fin. de Clerico excom.* 2. Suspensi ab officio, & multò magis suspensi ab officio & beneficio. *c. 16. in fine h. t.* non autem suspensi à beneficio *tantùm*; nam suspensio à beneficio *tantùm*, privat fructibus percipiendis, eligere verò non est, fructus beneficii, sed potiùs actus officii, vel quasi jurisdictionis, *Barb. l. 1. c. 19. num. 59.* 3. Interdicti interdicto personali, quod importat suspensionem, *d. c. 16.* interdictum locale non impedit electionem, eò quòd solùm prohibeat administrationem quorundam Sacramentorum,

&

& Sepulturæ Ecclesiasticæ ; si tamen quis in loco interdicto celebret , fit irregularis & voce activâ & passivâ privatur *per c. is qui 18. §. is verò de sent. excom. in 6. wiestner.* post extrav. Martini V *ad evitanda*, excommunicati, suspensi, interdicti, irregulares ad eligendum admitti possunt, nisi sint denuntiati, aut per exceptionem repellantur , *Pirhing. num. 31. c.* econtrà si vitandus seu denunciatus scienter admittatur, tota electio est ipso jure nulla secundum *Suar. Nav. Barb. &c.* secundùm *Laym.* verò *quæst. can. 26.* tantùm irritanda ; quia actu irritam esse nullo jure expressum est : si talis admittatur ignoranter, vel ex metu graví, solum votum excommunicati habetur pro non dato, electione in suo vigore permanente.

Ob culpam jus eligendi admittunt 1. Religiosi proprietarii ; hi enim biennio voce activâ, & passiva privantur. *Trid. Sess. 25. de regul c. 2.* 7.

2. Qui scienter negligunt tempus à jure præfixum; eligentes autem ad Ecclesiam Cathedralem seu Episcopalem, item ad Ecclesiam Regularem habent à die notitiæ vacantis Ecclesiæ tres menses ; eligentes ad aliam Prælaturam quamcunque non Episcopalem neque Regularem in Ecclesiâ sive Cathedrali sive Collegiatâ habent sex menses, quo tempore si non eligant, jus eligendi pro eâ vice ipso jure devolvitur ad Superiorem, cujus aliàs erat Electionem confirmare, ita tamen, ut ex eâdem Ecclesiâ teneatur aliquem Prælatum eligere, si idoneum habeat, cæteroquin ex aliâ, *c. 41. h. t.* quòd si electio intra trimestre, vel semestre facta effectum non habuit, eò quòd electus eam vel acceptare noluerit, vel mortuus sit, conceditur 8.

novum integrum trimestre pro celebrandâ electione; dummodò non fraudulenter actum fuerit, ut si studiosè ultimo die eligant illum, quem sciunt non acceptaturum, ut sic novum currat tempus electionis. *c. 26. h. t. in 6.*

9. 3, Ab officiis & beneficiis per sententiam judicis ad triennium sunt suspendendi, & ipso facto jure eligendi pro illâ vice privantur, qui scienter & spontè eligunt per abusum sæcularis potestatis, id est, petunt, vel admittunt Laicos v. g. Principem, vel ejus Commissarios, qui se cum authoritate ingerunt electioni, & eligentium libertatem impediunt. *c. 43. h. t.* ubi etiam consentiens electioni de se factæ per abusum sæcularis potestatis, inhabilitatur ipso jure ad quamcunque dignitatem Ecclesiasticam, donec cum eo dispensetur, & electio ejusmodi irrita declaratur; quod adeò verum est, ut nec consuetudo in contrarium valeat. *c. 56. h. t.* si tamen eligentes per errorem, vel gravem metum sæculares admiserint, pœnam non incurrunt, & valet electio quòad vota Capitularium, non verò Laicorum, modò eorum præsentia libertatem electionis non impediverit; hîc enim valet *Regula 37. in 6.* quòd utile per inutile non vitietur; attamen consultum est, ut Capitulares tali casu protestentur Laicorum vota non valitura, ne, dum gravem metum aut violentiam probare non possunt, censeantur liberè consensisse, ideòque dictam pœnam incurrisse: potest verò permitti, ut Laicus quà testis, Notarius, Juris-Consultus, & Protector, absque tamen voto, electioni assistat; imò *Laym. quæst. Can. 22. Engel. num. 3. Konig. n. 20. Schmaltzg. nu. 5.* non improbant consuetudinem, quæ in aliquibus

bus locis invaluit, ut nempe electio novi Prælati tam celebranda, quàm celebrata Principi, vel patrono Laico intimari, ejúsque desuper consensus peti debeat, *c. 51. in fine h. t.* modò per eam nihil derogetur Ecclesiasticæ libertati, & Princeps, vel Patronus Laicus consensum super electione celebrandâ vel celebratâ à se postulatum non deneget, nisi Canonicum adsit impedimentum.

4. Qui scienter eligunt Episcopum indignum, maximè ob defectum natalium, scientiæ, & morum, ipso jure ad triennium sunt suspensi ab omnibus beneficiis in illa Ecclesia obtentis, & pro illa vice privantur jure eligendi, modò electio fuerit completa & publicata *c. 7. h. t. in 6.* & tota potestas eligendi residebit in reliquis, qui si etiam indignum eligant, jus eligendi pro eâ vice devolvetur ad Superiorem. *c. 23. h. t.* si verò contingat, quòd dignus à minore parte tali casu electus electionem non acceptet, moriatur, vel occulto impedimento laboret, jam alii Capitulares, qui priùs indignum elegerant, ampliùs excludi non poterunt, *Laym. Pyrh. num. 52. Ratio* est, quia excluduntur tantùm à prima electione, quæ jam à minore parte peracta fuit: imò docet cit. *Pyrh. n. 51.* quòd privati voce propter electionem indigni, si ab aliis liberè admittantur, etiam primâ vice validè votare queant; si enim Capitulares possint extraneos admittere, quare non Concapitulares voce privatos? *c. 40. h. t.* Nec obstat, quòd per triennium sint suspensi à beneficiis; nam electio non est actus beneficii. 10.

5tò. Etiam eligentes ad Dignitates & Prælaturas Episcopatu inferiores scienter indignum, ex communiori sententiâ incurrunt supradictas pœnas, exceptâ solâ suspensione, quam incurrunt soli eligentes Episcopum indignum. *c. 7. 18. 37. h. t. in 6.* docet quidem *Passerinus* apud *Engel l. c.* Regulares, & alios ad Dignitatem Episcopatu inferiorem eligentes nullam ex dictis pœnis incurrere, sed puniendos esse solâ pœnâ arbitrariâ; at jura citata sunt nimis clara.

QUÆR. IV. Quinam ad electionem vocari debeant?

11. R. Vocandi sunt omnes Capitulares, qui *debent, volunt, & commodè possunt* interesse, *c. 42. h. t.* & quidem si vel unus è vocandis negligatur, seu non vocetur, eo, vel ejus successore prosequente contemptum, electio licet à majore parte Capituli facta, aut etiam confirmata sit, est irritanda; cùm plus in talibus consueverit contemptus unius obesse, quàm multorum contradictio in præsenti, *c. 36. h. t.* nisi contemptus ob bonum pacis malit suo juri resignare & electioni consentire *c. 48. h. t.* nec citatio facta præsumitur, sed probari debet ab electoribus; quòd si ob unius vel alterius neglectum electio cassetur, non devolvitur ad Superiorem, sed redit ad Capitulum. *Passer. Leur. p. 2. qu. 314.* Si absentes legitimè citati tempore præfixo comparere nolint, soli præsentes electionem efficiunt; nec obstat, quòd fortè major pars sit absens; cùm enim sint legitimè citati, & mora in electionibus sit periculosa, sibi imputent, quòd ad terminum præfixum per se, vel procuratorem non comparuerint. *Pyrh. num. 126.* quod maximè procedit, si major pars

per

per minorem vocata dicat, se nolle eligere, vel electioni interesse, *per c. 19. V. item cum post. h. l.* aut si in litteris citatoriis expressum fuerit, quòd non obstante absentum contumaciâ ad negotium electionis procedendum sit; hæc enim comminatio designat citationem peremptoriam *l. 71. ff. de jud.* quòd si tamen vel unus protestetur, & appellet à tempore præfixo, si non instet terminus electionis, aut periculum aliquod, audiendus erit, aliàs censebitur contemptus *Passerin. Leur. qu. 311*

Dixi 1. Ad electionem vocandos esse, qui electioni *interesse debent*, hoc est, qui defactò jus eligendi habent, vel sunt in quasi possessione juris eligendi. *c. 53. h. t.* idque ante & post motam litem super jure eligendi *Schmalzg. nu. 10. V. Cas. 77. nu. 22. & Cas. 78. n. 24.* econtrà inhabiles seu privati jure eligendi, si negligantur, non poterunt agere de contemptu. *c. 18. h. t.* quæ doctrina obtinet, etiamsi priùs discussum non sit, an non citati inhabiles, aut jure privati sint aut non sint, modò postea convinci possint. *Gonzal. in d. c. 18. num. 11. Leur. q. 309.* 12.

Dixi 2dò, & volunt, quia cùm cuilibet juri suo renunciare concessum sit, nemo invitus electioni interesse cogitur, aut cogi potest, nisi vel statuto, aut consuetudine particulari aliud introductum fuerit, aut certè ob specialem aliquam causam viduatæ Ecclesiæ intersit, ut omnes ad electionem accedant. *Pyrh. n. 126.* 13.

Dixi 3. Et possunt commodè interesse; unde qui commodè aut sine periculo vocari vel exspectari non possunt, eó quòd timeantur factiones, schismata, intrusiones, vel abusus Lai- 14.

cæ potestatis, sine iis ad electionem procedendum erit *per c. quia propter c. sicut* 28. *h. t. Pyrrh. nu. 127.* de cætero sicut consuetudine induci potest, ut absentes omninò non vocentur, teste *Panor. in c. 35. h. t.* ita defactò in pluribus locis obtinuit, ut omnes sive intrà sive extrà provinciam existentes, licet remotissimi, debeant citari, dummodo intra tempus à jure statutum adesse possint : proinde hâc in re non tam dispositio juris communis, quàm cujuslibet Ecclesiæ usus attendendus erit &c.

13. *Notandum* autem, quòd justè impediri procuratorem constituere possint, qui regulariter debet esse de Capitulo, & petentibus cæteris Capitularibus in animam principalis jurare, quòd is personaliter accedere non potuerit. *c. 42. h. t.* procuratorem extraneum Capitulares acceptare non tenentur, etsi nullus de Capitulo absentis procurator esse velit. *c. 46. h. t. in 6.* ubi etiam disertè statuitur, procuratorem non posse alium suo, alium principalis nomine eligere, sed pro se, & principali eâdem conscientiâ digniorem eligere debere, nisi speciale mandatum habeat de certâ personâ eligendâ; tunc enim illam principalis nomine eligere debebit; absentes autem per litteras votum dare non possunt; tales enim litteræ deberent aperiri, & manus scribentis à Capitulo recognosci, quod est contra formam scrutinii, in quo vota debent dari sigillatim, & secretò, & ejusmodi votum in scriptis datum præveniret ipsum scrutinium. *d. t. 46.* in electionibus tamen Regularium, in quibus forma scrutinii tam exactè non servatur, sed scedulæ obsignatæ in unam urnam conjiciuntur, votum in scriptis ab ægroto, vel absente mitti potest

Laym.

Laym. q. can. 44. & quia *Trid. sess. 25. de Regul. c. 6.* statuit sub pœnâ nullitatis, ut electio regularium fiat per vota secreta; hinc regularis absens non poterit constituere procuratorem cum mandato speciali de eligendâ certâ personâ, benè tamen cum mandato generali de eligendâ personâ, quæ procuratori dignior visa fuerit. Procurator cum mandato generali etiam mandantem eligere potest, & quamvis procurator specialis subdelegare possit, non tamen generalis, quia industria ipsius personæ electa est, eò quòd suo judicio teneatur eligere quemcunque digniorem. *Pyrh. n. 150.* ubi dicit eundem etiam posse compromittere, & sub aliis formis, quàm scrutinii consentire; econtrà procurator cum speciali mandato non potest sub aliâ formâ, quàm scrutinii in electionem consentire, cùm hæc sola ei intelligatur demandata *c. penult. V. de certa h. t.*

CASUS LXXX.

In Tit. 8. & 9. lib. 3. & tit. 6. lib. 1. Decret.

De Ecclesia vacante, & persona ad eam eligenda.

EAtius *Decanus dubitat.* 1. *An possit conferre beneficia solo jure vel facto vacantia.* 2. *Vel promittere possit beneficium primò vacaturum.* 3. *An Capitulum sede vacante possit Confessarios approbare, electiones confirmare, resignationes, permutationes recipere, beneficia Episcopi conferre, dimissoriales concedere, Episcopo extraneo in suâ Diœcesi vacante confirmandi, ordinandi licentiam dare.* 4. *Statuta facere, appellationes recipere, excommunicare, dispensare.* 5. *Vicarium Generalem constituere, Moniales exemptas visitare.* 6. *Reditus Episcopales alienare, ex iis debita solvere.* 7. *An hæc suo modo teneant de Capitulo Regularium.* 8. *An Capitulares eligendo certas conditiones imponere possint.* 9. *An eligi possint illegitimi, vel rescripto Principis legitimati.* 10. *An descendentes ex genere maculato.* 11. *An nondum Sacerdotes, quid si post electionem occurrat impedimentum Sacerdotii.* 12. *An Novitius.* 13. *An is, qui non est de gremio.* 14. *An rudis & neophytus.* 15. *An quis queat eligere seipsum, an ambitiosus, vel plura beneficia habens.* 16. *Quid de electo per abusum potestatis sæcularis, vel intruso.* 17. *An infamis.* 18. *An Simoniacus.*

19.

19. *An excommunicati, suspensi, interdicti. irregulares.* 20. *An minùs dignus præ digniore.* 21. *An sponsus alterius Ecclesiæ.* 22. *Quid de Abbatissis.*

Casu præc dictum est, quòd Electio sit vocatio personæ idoneæ ad *Ecclesiam vacantem*; igitur præsenti examinandum est. 1. Quid sit, Ecclesiam, aut Beneficium vacare. 2. An beneficia nondum vacantia conferri possint. 3. Quid Ecclesiâ vacante possit Capitulum. 4. Quæ personæ ad Ecclesiam vacantem eligi possint. Igitur

QUÆR. 1. Quid sit Ecclesiam, vel beneficium vacare? 1.

R. Ecclesia dicitur vacare, quando est viduata pastore suo; beneficium vacat, quando caret de servitore, idque fieri potest tripliciter: de facto tantùm, de jure tantùm, de facto, & de jure simul

1. *De facto tantùm* vacat beneficium, quando quis habet jus & titulum, sed nondum possessionem, vel possessione injustè est spoliatus; hujusmodi beneficium alteri conferri non potest, quia propriè non vacat, & debetur illi, qui jus in eo habet; & qui scienter tale beneficium recipit, dicitur intrusus. *Zoes l. 3. t. 8. num. 2. Engel. ibid. num. 2. Gonz. ad reg. 8. Gloss. 15. n. 8.*

2. Vacat beneficium *de jure tantùm*, quando aliquis illud possidet, sed injustè, ùt contingit, si collator non habuit jus conferendi, vel recipiens fuit inhabilis per defectum aliquem Canonicum v. g. ætatis, aut per pacificam assecutionem alterius beneficii incompatibilis, primum beneficium ab ipso obtentum tunc vacat ipso jure, & alteri conferri potest, & debet. *C. de multa 28. de præb.*

qui tamen beneficium sic vacans à Papâ petit, debet in supplicâ exprimere injustam alterius possessionem, aliàs rescriptum impetratum subreptitium censebitur; nisi rescriptum contineat clausulam: *motu proprio*, vel *amoto quolibet illicito detentore*; talis enim clausula tollit subreptionem. *Pyr h. l. 3, t. 8. nu. 10. Schmalzg. & Reiffenst. ibid. à. n. 11.*

3. Beneficium vacat *de jure & facto simul*, quando nullus jus vel possessionem habet, sic vacat beneficium per mortem naturalem, per resignationem, privationem, depositionem &c. hæc est propria, ac plena vacatio, & beneficia sic vacantia tempore statuto conferenda sunt, tempus autem statutum pro Episcopatibus, & Ecclesiis regularibus sunt tres menses, pro aliis beneficiis semestre, ùt dixi *Cas. præc. n. 8.*

2. QUÆR. II. An validè concedi, vel promitti possit beneficium nondum vacans, sed vacaturum?

℟. Negativè, patet ex toto *tit. 8. l. 3. & Trid. sess. 24. c. 19. de refor.* ratio prohibitionis est, ne detur ansa captandi, vel desiderandi mortem proximi, ìdque tenet etiam in promissione factâ in scriptis super beneficio vacaturo in genere, vel in specie; & quamvis olim tolerata fuerit promissio beneficii sub formâ: *Si potero, cùm facultas se obtulerit*, modò tamen talis promissio non obligat ob Constit. Clem. VIII. relatam in *c. 2. h. t. Trid. l. c.* similiter præcipitur, *ut nemini amplius in Collegiis, Universitatibus, Senatibus &c. dentur gratiæ exspectativæ.*

3. QUÆR. III. Quid possit Capitulum sede vacante?

℟. *Potest omnia ea, quæ sunt jurisdictionis Episcopalis ordinariæ, & ex justitiâ, aut necessitate ab*

ipso-

ipsomet Episcopo expedienda forent : est Regula generalis, eàmque quoad rem tenent *Engel. l. 3. t. 9. & ibid. Konig Reiffenst. &c.* durat autem sedis vacatio, usque dum litteræ constitutivæ, vel confirmativæ novi Prælati Capitulo præsentatæ fuerint. *Barbos. p. 3. de pot. Ep. alleg. 54. n.* 160. itaque.

1. Capitulum per se vel suum Vicarium sede vacante approbat Confessarios, sicut Episcopus habens territorium, *Felin. c. in c. cùm olim de maj. & ob.*

2. Confirmat & infirmat electiones, recipit resignationes, permutationes, unit beneficia, non tamen in suum favorem, vel successoris præjudicium. *Eng. n. 12.*

3. Instituit præsentatos, non tamen confert beneficia, quorum libera collatio jure proprio ad Episcopum spectat ; quia collatio est gratiæ, institutio justitiæ, cum in præsentato supponat jus ad rem *c. illa ne sede vac. Reiffenst. tit. 9. nu. 30.* dixi ; quorum collatio jure proprio spectat ad solum Episcopum ; nam si æquè principaliter pertineat ad Capitulum, ea sede vacante à Capitulo fieri potest, ùt dixi, *Cas. 78. n. 16.*

4. Clericis beneficiariis impertit facultatem transeundi ad aliam Diœcesin.

5. Olim potuit concedere litteras dimissorias *C. cum nullus 3. de temp. ordin. in 6.* pro nunc solis arctatis, hoc est, iis, qui ob beneficium sibi collatum aut conferendum necesse habent Ordines intrà annum suscipere, dimissorias concedere potest ; *Trid. sess. 7. c. 10. de refor.*

6. Potest extraneo Episcopo dare licentiam in Diœcesi exercendi pontificalia, paramenta consecrandi, confirmandi, non tamen intrà annum

ordinandi illos, qui sunt de Diœcesi vacante *Trid. l. c.*

4. 7. Facit statuta pertinentia ad totam Diœcesin, quæ etiam durant ad tempora novi Episcopi *c. 11. & c. 14. & ibi Panorm. n. 24. de maj. & ob.*

8. Appellationes, de quibus Episcopus jure ordinario cognosceret, recipit.

9 Potest excommunicare, suspendere & interdicere, sicut & absolvere ab omnibus Censuris & irregularitatibus, nec non & dispensare in votis, in quibus posset Episcopus, *d. c. un. de maj. & ob. Garc. de benef. p. 5. c. 7. n. 40.* quod tamen intellige, si sit aliqua necessitas absolvendi, dispensandi, &c.

5. 10. Potest, imò debet Ecclesiæ viduatæ intrà octo dies providere de Vicario Generali, seu Officiali, aut prius existentem, cujus jurisdictio simul cum Episcopo interiit, confirmare, & quamvis non possit visitare totam Diœcesin, potest tamen per se, vel per suum Vicarium visitare illas Ecclesias, quibus visitatio est necessaria. *König. num. 9. & glos. in c. 1. de hæreticis.*

11. Ad Capitulum sede vacante etiam pertinent ea, quæ competebant Episcopo ex consuetudine; quia consuetudo æquè juris communis & ordinarii est species, quàm jus scriptum. §. *constat. 3. instit. h. t.* Unde si ex consuetudine Episcopus debeat alicui electioni in certâ Ecclesiâ interesse, mortuo Episcopo non poterit electio fieri irrequisito Capitulo; cæterùm quæ Episcopo conveniunt ex speciali jure, privilegio, aut commissione, in hæc Capitulum non succedit. *Konig. l. c. Reiffenst. à num. 42.* quia privilegium, & specialis commissio non excedunt personam,

arg.

arg. c. petisti 17. *caus.* 7. *quæst.* 1. unde Capitulum non potest visitare Monasteria Monialium exempta; cum Episcopus hâc potestate polleat, non quà Episcopus & Ordinarius, sed quà delegatus Sedis Apostolicæ. *Trid. sess.* 25. *c.* 5. *de Regul.*

12. Quamvis sede vacante Capitulum de re- 6.
ditibus Episcopalibus nullatenus in sui commodum disponere possit, sed debeat ea reservare futuro Episcopo, ùt decidit S. Congregatio de 17. April. 1627. debeàtque statim œconomum statuere, inventarium conficere, & super proventibus futuro Episcopo reddere rationem adinstar curatorum, vel rei alienæ administratorum, *Trid. sess.* 24. *c.* 16. *de refor.* nec possit quidquam alienare, quin alienatio à successore rescindi, & revocari possit, nihilominus potest sede vacante alienationes, quæ fiunt ab Ecclesiis inferioribus, admittere. *Panorm. in c. cum olim.* 14. *de maj. & ob. qu.* 3. item non prohibetur facere alienationes necessarias distrahendo v. g. fructus; qui servando perirent, vel sinè magnis expensis servari nequeunt. *Panor. in c.* 1. *n.* 7. *h. t.* Item ex fructibus Ecclesiæ solvere mercedes Ministrorum, & Officialium Episcopi, uti & debita à defuncto Episcopo pro utilitate Ecclesiæ contracta, imò si justa necessitas exigat, potest Capitulum mutuum accipere, & per hoc Ecclesiam, & futurum Episcopum obligare, saltem tunc, quando periculum est in morâ & Superior requiri non potest *Gl. in c. cupientes* 16. §. *ad hæc eod. in 6.*

13. Quæ dicta sunt de Capitulo Ecclesiæ Ca- 7.
thedralis vacantis, cum proportione etiam dicenda sunt de Capitulo Regularium, ita ut mortuo

tuo Prælato jurisdictio immediatè non devolvatur ad Episcopum, vel Superiorem, ut volunt aliqui, sed ad Priorem Claustralem, & Conventum tam in temporalibus, quám spiritualibus. *Felin in c. his quæ n. 3. Barb. ibid. n. 4.* & hanc sententiam universali consuetudine esse receptam ex *Tamb.* docet *Engell nu. 16.* ubi in fine dicit, vacante sede Conventum posse litem (intellige necessariam) intentare, & procuratorem constituere, si vacatio sit diuturnior, & authoritas Superioris accedat; cùm cæteroquin Capitulo non concedatur agere sede vacante, ut

8. notant *DD. in c. 3. h. t.* advertendum etiam hìc, quód Capitulares sede vacante speciali pacto, aut juramento se obligare queant, ut quisquis in Episcopum, vel Abbatem eligendus fuerit, certa statuta inviolabiliter observare debeat, quæ pacta aut juramenta obligant novum Episcopum, & Abbatem ad præstationem fidei interpositæ; nisi forent manifestè in præjudicium Canonum, Ecclesiæ, animarum, disciplinæ, vel Dignitatis Episcopalis, aut Abbatialis; tunc enim nec jurata obligabunt, *c. ult. de Pactis Eng. l. 1. tit. 2. num. 22. Panor. Barb. Schmalzg. l. 1. t. 6. à n. 41.* ídque de jure communi; nam specialia Ordinis nostri Præmonstratensis statuta *dist. 4. c. 13.* videntur ejusmodi pacta & juramenta improbare, ac penitus annullare.

9. QUÆR. IV. Quæ qualitates requirantur, ut quis ad Dignitatem Ecclesiasticam Canonicè eligi possit?

Rſp. Seqq. 1. Legitimitas natalium; nam illegitimi, quamvís à Principe sæculari forent legitimati, nequeunt ad Prælaturas eligi *c. innotuit. 20. de elect.* econtrà legitimati per consequens

quens Matrimonium, capaces sunt omnium dignitatum, exceptâ Cardinalitiâ, à quâ eos excludit Sixtus V. in Constitutione, quæ incipit: *postquam* &c. Professio religiosa quamvis legitimet ad S. Ordines, non tamen ad Dignitates & Prælaturas; Item licèt Episcopus cum illegitimo dispensare possit in Ordine ad minores Ordines, & beneficium simplex, ad Ordines tamen majores, dignitates, & beneficia curata solus Pontifex dispensare valet. *cit. c. innotuit & c. 1. de filiis presbyt.*

2. Eligi non possunt, qui descendunt ex genere maculato per hæresin, & quidem in linea paterna ad secundam, in materna ad primam generationem; nisi eorum parentes ante mortem fuerint Ecclesiæ reconciliati *c. statutum 15. de hæret. in b.* hæc tamen constitutio ut notat *Engel. l. 1. t. 6. num. 25.* non obtinet in Germania, ubi Zizania tritico impunè miscentur. Item prohibentur eligi schismatici, & non permittuntur nisi dispensativè confirmari. *c. quia 5. h. t.* dispensatio autem hæc dari potest ab Episcopo; quia jura permittentia dispensationem rationabiliter intelligi non possunt de dispensatione Papæ, cùm huic semper competat, adeòque intelligi debent de dispensatione dandâ ab Episcopo. 10.

3. Ad Episcopatum requiruntur 30. anni completi *C. 7. de elect.* & præterea, ut eligendus saltem per sex menses fuerit in Subdiaconatu. *Trid. sess. 22. c. 2. de refor.* quod alii ad omnes Ordines extendunt; ad inferiores Dignitates, & Beneficia curata requiritur annus 25. inceptus; nec requiruntur omnes majores. sed sufficit, quòd intrà annum à die adeptæ possessionis, vel quo possessionem adipisci potuit, Sacerdotium suscipiat, 11.

ut

ùt dixi *Cas. 78. num. 3.* est tamen hic annus non continuus, sed utilis, ita ut non currat justè impedito; quòd si post electionem impedimentum Sacerdotii occurrat, quod moraliter, vel Physicè sit perpetuum, aut ad plures annos sine certo fine duraturum, sive illud sit in- sive voluntarium, electus poterit dignitate privari, eò quòd beneficium detur propter officium, ideóque incapax ad officium videtur etiam incapax ad beneficium. *c. 1. de æt. & qualit. h. t.* si tamen alius æquè idoneus non haberetur, posset dispensativè admitti; quod maximè tenet, si jam esset confirmatus, & plenum jus in dignitatem accepisset.

12. 4 Ut quis ad dignitatem regularem eligi possit, debet esse non solùm tacitè, sed expressè professus; cùm in magistrum assumi non debeat, qui formam discipuli non assumpsit. *c. 49. h. t.* nec sufficit, quòd simul velit profiteri, & in Abbatem eligi; nam talis professio censetur potiùs fieri amore Dignitatis quàm Religionis *c. 37. h. t.* & si id in pactum deducatur, & religionem profiteatur sub conditione, ut Abbas fiat, simoniæ, crimen est. *c. fin. de pactis;* imò regulariter eligi non potest paulò post professionem, cùm nondum censeatur satìs instructus in Regula Monachali *c. 38. h. t.* nisì id exigat necessitas, vel evidens Ecclesiæ utilitas. *Dixi*, non tacitè, sed expressè professus; nam quamvìs tacita professio sufficiat ad electionem activam, non tamen ad passivam, nisì Ecclesia regularis simul esset Cathedralis; tunc enim Novitius, aut etiam Clericus Sæcularis ob excellentiam Dignitatis in Episcopum eligi posset. *d. c. nullus 28. de elect. clem. 1. eod.*

5to. Eligendus debet esse de gremio Ecclesiæ vacantis, *c. nullus* 13. *dist.* 61. quia tamen hoc in favorem eligentium statuitur, ne illis invitis extraneus obtrudatur, poterunt huic favori renunciare, & extraneum, dummodo sit ejusdem Ordinis, & licentiam à suo Superiore obtineat eligere: statuta Præmonst. *dist. 4. c.* 12. *n.* 23. privant illos eâ vice jure eligendi, qui conspirant de non eligendo alio Pastore seu Abbate, quàm de gremio Ecclesiæ; permittunt tamen, ut Præses electionis ad instantiam totius, vel majoris partis Conventûs dispensare possit cum iis, qui ex hâc, vel alia causa pro una vice sunt privati voce; restitutio autem *vocis perpetuò amissæ non suffragatur, nisi in scriptis obtenta à Domino Præmonst. ibid. num.* 26. 13.

6. In eligendis requiritur congrua litterarum scientia. *c.* 7. 17. 19. *& 53. h. t.* & quidem eligendi ad Ecclesiam Cathedralem debent esse actu insigniti gradu Licentiæ, aut Doctoratûs in Theologiâ, vel Jure Canonico; vel saltem publico Academiæ testimonio esse idonei ad alios docendos. 14.

7. Eligi non potest Neophytus, hoc est, noviter ad fidem conversus. *Can. Apost.* 79. quanto tempore autem aliquis debuerit esse conversus, ut eligibilis fiat, relinquitur judicio Superioris, cujus est confirmare electum, qui id ex moribus, & pietate conversi judicabit.

8. *Ob morum improbitatem* à Prælaturis removentur 1. ambitiosi, qui eligi affectant. *c. nullus* 118. *caus.* 1. *q.* 1. *c.* 9. 10. 11. *& 19. caus.* 8. *q.* 1. *c.* 46. *h. t.* unde Statuta S. Ordinis nostri Præmonst. *dist. 4. c.* 12. *n.* 13. eos, qui per se, vel per 15.

per alios, sive in-sive extra Ordinem sibi litteras commendatitias procurant, ipso facto illâ vice privant voce activâ,& passivâ. Item privant ipso facto of- vel beneficiis sic obtentis. *c.* 14. *p. totum.* similiter ob notam ambitionis nemo eligere potest seipsum, ita quidem, ut si omnes Capitulares essent mortui, vel jure suo privati, & jus eligendi in uno solo resideret, hic seipsum eligere non posset, sed necesse habet alium Clericum ejusdem tamen Ordinis, si regularis sit, nominare, vel in alios per compromissionem, aut aliter, jus eligendi transferre, à quibus deinde etiam ipse, si idoneus fuerit, eligi poterit. 2. Ob notam cupiditatis ineligibiles sunt, qui absque dispensatione Papæ tempore electionis habent plures dignitates, vel beneficia curata. *c.* 54. *h. t. & ibi Gloss.*

16. 3. Qui consentit electioni de se factæ per abusum sæcularis potestatis, non tantùm ad hanc, sed & ad omnem aliam fit ineligibilis, nisi cum ipso dispensetur. *c. quisquis 43. & ibi Panor. h t. 4.* Intrusi, qui nimirum authoritate propriâ absque Canonica institutione aut titulo Prælaturam vel aliud beneficium occupant, detinent, aut administrant, saltem ad eandem Prælaturam vel beneficium fiunt inhabiles. *Less. Azor. Kônig h. t. num. 43.*

17. 5. Ad Prælaturas eligi nequeunt infames infamiâ sive juris sive facti, ex vulgata regula, quòd infamibus portæ dignitatum non pateant *c.* 87. *de reg. jur in 6.* infamia jautem juris dicitur, quæ ex sententia judicis oritur, infamia facti, quæ ex publicitate enormis alicujus delicti v. g, hæresis, apostasiæ, sodomiæ, adulterii, incestûs &c. divulgatur. *Pyrh. num. 94. h. t.* ubi dicit, infamiam juris non tantùm removere à dignitatibus acquirendis, sed etiam ipso jure privare

acqui-

acquisitis ; econtrà infamiam facti solùm facere inhabilem ad beneficia acquirenda, usque dum constet de constanti emendatione vitæ, nisi crimen forsan ipso jure pœnam suspensionis vel depositionis annexam habeat. 6. à dignitatibus & beneficiis arcentur simoniaci, id est, tales à quibus vel pro quibus etiam ipsis ignorantibus pecunia, vel quid temporale datum, aut promissum est, ut eligerentur, *c. 3 caus. 1. q. 7. c. 59. h. t. c. 17. de sim.* & quidem si in facto aliquid datum sit, electio est ipso jure nulla. *extrav. 2. de sim. inter communes;* si verò tantùm aliquid promissum fuerit, est irritanda *d. c. 27.* nisi in fraudem scilicet ad irritandem electionem aliquid datum, vel promissum fuerit, aut electus promissioni, vel donationi per alios factæ contradixerit, *Pyrh. nu. 96.* cum simoniacè electo solus Pontifex potest dispensare; nisi quis ignorans simoniacè sit electus ad beneficium simplex, illúdque liberè, & præviè resignaverit; tunc enim Episcopus dispensare poterit. *c. si alicujus 59. h. t. Pyrh. num 98. Wiest. nu. 64.* de cætero simoniacè electus illam dignitatem consequi non potest, nisi intermedia persona ad illam electa fuerit, & per ejus mortem, vel resignationem denuò vacare contigerit; tunc enim nil obstat, quò minùs saltem ille, qui ob simoniam sine sua culpa remotus fuit, iteratò eligatur *c. 59. h. t.* multò minùs simoniacè electus prohibetur eligi ad aliam Ecclesiam, dummodo à Papâ absolutionem ab excommunicatione, quam incurrit, obtinuerit, & præviè pœnitentiam egerit. *Schmalzgr. num. 19. V. Cas. 66. nu. 36. & seq.* 18.

19. 9. *Ob censuram Ecclesiasticam* ab electione passiva removentur 1. Omnes excommunicati excommunicatione majore & minore, ita, ut major excommunicatio reddat electionem irritam, minor irritandam *c. 7. de cler. excom. c. fin & ibidem Gl. ff. eod.* 2. Suspensi sive ab officio *d. c. fin.* sive à beneficio *c. 8. juncta Gloss. de etat & qualit. Ord.* ne suspensio reddatur elusoria, si privatus officio, vel beneficio id per electionem denuo obtineret. 3. Interdicti personaliter, quia hi similes sunt suspensis ab officio. *Arg. c. 16. h. t. 4.* Irregulares saltem ex causa violati interdicti localis, vel personalis, ùt habetur *c. is qui 18. §. in verò de sent. excom. in 6.* & hæc tenent etiam de excommunicatis, & suspensis toleratis, seu non denunciatis, nec iis suffragatur extravag. Martini *V. ad evitanda*, cùm per hanc Pontifex illis directè faverenon intendat; nec obstat, quòd tolerati possint eligere, non autem eligi; nam eligi est in favorem electi, econtrà eligere est magìs in favorem Ecclesiæ, quàm eligentis.

20. 10. Est in conscientiâ obligatio eligendi digniorem, est communis, & quòad dignitates, & beneficia curam animarum habentia certa. *D. Thom. 2. 2. q. 63. a. 2. ad 3. c. 5. dist. 61. c. 9 dist. 63. c. 45. caus. 1. q. 1. Trid. Sess 6. de refor. c. 1* patétque ex propositione 47. ab Innocentio XI. damnatâ, quæ sic sonat: *Cum dixit Concilium Tridentinum, eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles, ipsi judicaverint, ad Ecclesias promovent, Concilium vel primò videtur per hoc digniores non aliud significare velle,*

nisi

nisi dignitatem eligendorum sumpto comparativo pro positivo ; vel Secundò locutione minùs propriâ ponit digniores, ut excludat indignos, non verò dignosi vel tandem loquitur tertiò, quando fit concursus. ex cujus inquam propositionis damnatione, satis patet esse certam omninò obligationem in conscientia, eligendi digniorem ; Ratio quoque naturalis, & ipsa justitia distributiva idem evincit; dignior autem dicitur, qui consideratis omnibus qualitatibus &c. Ecclesiæ erit utilior; sic si Ecclesia in locis hæreticis indigeat protectore, dignior censebitur potentior, quamvis alius sit sanctior, doctior, &c. *V. dicta Cas. 28. numer 2.* valet tamen electio digni præ digniore, & taliter electus regimen tutâ conscientiâ suscipere potest. *c. 19. V. illius & ibi Gloss. h. t. Ratio est*, quod communis quies exigat, ut ex hoc capite electio non possit impugnari; aliàs enim ferè omnes electiones versarentur in discrimine, & infinitis litibus daretur locus, cùm facilè prætendi posset alium esse digniorem &c.

11. Electioni obstat vinculum cum alia Ec- 21.
clesia ; hinc Episcopus unius Ecclesiæ saltem confirmatus, quamvis nondum consecratus, non potest eligi, sed debet postulari ad aliam ; econtrà Abbas unius Monasterii potest eligi in Abbatem alterius, vel etiam in Episcopum, obtentâ tamen ab illo Superiore, cujus est confirmare licentiâ transeundi, *Ratio diff. est*, quòd inter Episcopum, & suam Ecclesiam propriè intercedat matrimonium spirituale imprimens characterem Sacramentalem Ordinis Episcopalis, quale matrimonium non est inter Ab-

bates, & suas Ecclesias. *Schmaltzgruber l. 1. t. 5. num.* 10.

22. 12. Circa Abbatissas statuit *Trid. Sess.* 25. *c.* 7. *de regul.* ut nulla eligatur, quæ non habeat 40. annos, & 8 annis in Monasterio laudabiliter vixerit; si talis in proprio Monasterio non habeatur, ex alio sumenda erit; vel si id commodè fieri non possit, eligi debet habens 30. annos, quæ saltem 5. annos in Monasterio cum laude exegit; occultè corrupta, vel etiam vidua eligi, & electionem acceptare possunt, quia defectum virginitatis supplere potest vitæ Sanctitas, & in regendo prudentia; in pari tamen habilitate virgo viduæ ob honorem virginitatis præferenda est. Prædicta tenent, etiamsi vidua esset bigama, eò quòd habuisset plures viros, vel viduum, nam in fœminas propriè non cadit irregularitas, quæ solos Ordines Clericales respicit. *Laym. l. 3. sect. 4. de formâ eligendi Moniales Vid. Casum* 82. *num.* 16.

CA-

CASUS LXXXI.

In Tit. 5. lib. 1. Decret.

De postulatione Prælat. &c.

FAbellius ad Dignitatem postulatus quærit 1. *An Superior teneatur postulationem admittere.* 2. *An ipse ante admissionem in eam consentire possit.* 3. *An à Capitulo possit revocari.* 4. *Quid de postulatione non solenni.* 5. *Qui postulari possint.* 6. *Quot suffragia ad postulationem requirantur.* 7. *Quid si postuletur indignus.* 8. *Quid de litteris postulationis.* 9. *Cujus sit admittere postulationem.* 10. *Quis modus postulandi.* Pro resolut.

QUÆR. I. Quid circa naturam postulationis ?

Rs. Non solâ electione, sed & postulatione 1. Dignitates Ecclesiasticæ acquiruntur ; postulatio autem inventa est in subsidium electionis, ut si quis ob defectum Canonicum, dispensabilem tamen, eligi prohibeatur, saltem mediante postulatione dignitatem consequatur, ideóque postulatio definitur, quòd sit *Capitularium petitio facta Superiori, ut is, qui propter impedimentum Canonicum jure communi ad dignitatem Ecclesiasticam eligi non potest, ad eandem per dispensationem admittatur* : ita quòad rem omnes. Hinc patet prima, & præcipua differentia electionem inter & postulationem ; electio enim juxta *Gloss. in c. un. h. t. in 6.* innititur juri, adeó ut legitimè facta ex justitia confirmari debeat, & electus sine inju-

injuria rejici non possit. *c. 3. de elect.* postulatio verò innititur gratiæ dispensationis quam Superior sine injuria negare potest. *c. 3. & 5. h. t.* nonnunquam tamen tenetur Superior dispensare cum Postulato, &, si nolit, compelli potest, si scilicet in ea versetur bonum commune. *Panor. c. 3. h. t. num. 14. Wiestn. num. 41.* non quòd Postulatus tali casu propriè habeat actionem contra nolentem dispensare, cùm actio sit jus petendi rem ex justitia debitam, sed quòd possit implorare officium judicis; hinc sequitur secunda differentia,

2. quòd Electus ante confirmationem simpliciter consentire possit in electionem, quia ex parte sua nullum est impedimentum; Postulatus verò, cùm sit impeditus, consentire non potest, nisi sub conditione impetrandæ dispensationis, sicut sponsi habentes impedimentum v. g. consanguinitatis, non possunt simpliciter, sed tantùm sub conditione futuræ dispensationis in sponsalia consentire. *Laym. Can. quæst. 1. Pyrh. l. 1. tit. 5. num. 2.*

3. 3tia. differentia est, quód electio post publicatum scrutinium ab eligentibus revocari non possit; quia electus habet jus quæsitum *c. 58. de elect.* econtrà postulatio, utcunque fuerit publicata, aut etiam ad Superiorem destinata, modò in facto nondum fuerit præsentata, revocari potest; post factam verò præsentationem, sine consensu Superioris, revocari non potest, ne videantur Superiori voluisse illudere. *c. 4. h. t. Leur. quæst. 212. & seq.* statuitur autem

4. duplex postulatio à Canonistis, solennis scilicet, & non solennis; solennis seu propriè talis est, quando à Superiore petitur, quatenus in impedimento Canonico Postulati dispenset, ut si à Sum. Pontifice in Episcopum postuletur minor 30. annis

nis; simplex seu non solennis dicitur, quando non petitur dispensatio, sed solus consensus illius, cui persona postulata est subjecta; sic requiritur licentia Superioris, ut Religiosus, aut etiam ipse Abbas, vel Prælatus ad Episcopatum, vel Prælaturam alterius Monasteri sui Ordinis assumi valeat; cùm enim talis Religiosus nullo jure ad ejusmodi Dignitates inhabilitetur, nec defectum Canonicum habeat, nullâ hîc opus est dispensatione, sed solo Superioris consensu, ne ejus juri præjudicetur; unde patet postulationem non solemnem magis esse electionem, quàm postulationem; possunt tamen simul concurrere postulatio solennis & non solennis, ut si religiosus, aut Filiusfamilias Laicus non habentes 30. annos ad Episcopatum postulentur, tunc enim præter licentiam Abbatis, & patris, simul requiritur dispensatio Summi Pontificis in ætate & statu laicali filii. *Pyrh. n. 3.*

QUÆR. II. Quibus competat jus postulandi?

§. R. Regulariter omnes postulare possunt, qui possunt eligere. *c. 1. in fine c. 4. h. t* hinc qui jus eligendi præscripsit, hoc ipso etiam jus postulandi præscripsit, etsi ob defectum occasioni actum postulationis nunquam exercuerit; licèt enim præscriptio, utpote stricti juris, juxta *Panorm. in c. 18. de præscrip.* non extendatur de casu ad casum, nec plus aliquis præscribat, quàm possideat, *c. 3. de reg. jur. in 6.* fallit tamen hæc reg la in iis, quæ necessariò connexa sunt, ut sunt jus eligendi, & jus postulandi; jus enim postulandi est supplementum, & quasi pars juris eligendi. *per c. 30. de elect. Engel. de elect. num. 2 Pyrh. nu. 17. h, t.* si tamen extraneus ad electionem quidem

per 40. annos fuisset admissus, à postulatione autem exclusus, solum jus eligendi, non autem postulandi, præscripsisset; quia nequidem per connexionem jus postulandi possedit, utpote ab illo per expressum exclusus &c.

QUÆR. III. Quid circa suffragia ad postulationem requisita?

6. R. Tenenda esse sequentia: 1. Si postulatio concurrat cum electione, ita ut unus ab una parte postuletur alter ab aliâ parte eligatur, tunc, ut postulatio electioni prævaleat, requiritur, ut numerus postulantium sit duplo major, quàm eligentium, v.g. ex 30 Capitularibus debent concurrere 20. ad postulationem, aliàs enim præfertur electio, etiam à parte minori facta, modò unam tertiam superet, ita ut è 30. votis ad minus habeat 11. & sit de idoneo. *c. 40. de elect.* & ibi Abbas *nu. 13. & 14. Lott. l. 3. q. 17. num. 241.* notant tamen communiter Doctores, hoc non ita strictè esse accipiendum, adeò, ut, licèt duæ tertiæ in postulationem non consentiant, sed tantùm major pars Capitularium v.g. ex 30. septemdecim, vel octodecim, reliqui autem eligant, tunc possit Superior consideratis circumstantiis, & personarum qualitate, vel postulationem admittere, vel electionem confirmare, vel utramque rejicere, adeò, ut ne electo quidem hoc casu aliquod jus acquiratur ante secutam confirmationem, *c. pen. h. t. Engel Pyrh. num. 18 Laym. can. quæst. 8. Leur. p. 2. quæst. 210.*

2. Si postulatio non concurrat cum electione, eò quòd omnes postulent, alii hunc, alii illum, tunc sufficit, quòd facta sit à majore parte Ca-

Capituli v, g. ex 30. concurrant 16. in unum, ut admitti possit à Superiore ex grātiâ speciali etiam invitâ minore parte, ùt constat ex *c postulationem h. t.* & *Ratio est*, quòd ordinariè ad gesta Capituli plùs non requiratur, quàm, ut major pars consentiat. *c. 1. de his quæ fiunt. Wiestn. nu. 26.*

QUÆR. IV. Quid de postulatione indigni?

R. Postulantes scienter indignum, hoc est 7.
habentem defectum, vel impedimentum, in quo Superior, vel non potest, vel non solet dispensare, privantur pro eâ vice potestate postulandi, & eligendi, *Inn. in c. 1. & Panor. in c. ult. h. t.* impedimenta autem, in quibus dispensari solet, sunt vinculum alterius Ecclesiæ, defectus Ordinis, aut ætatis &c. econtrà non facilè dispensatur, ut ad Episcopatum postuletur minor 27. annis, vel saltem id specialiter prohibetur sub pœnâ privationis vocis activæ pro illa vice. *extrav. unic. de postul. pral.* similiter postulari prohibentur mendicantes ad Prælaturas alterius Ordinis ab Episcopatu distinctas; eandem pœnam incurrunt, qui attentant innovare postulationem ob vitium personæ cassatam, *c. 2. de post.* aut recipiunt postulatum ad Ecclesiam tanquam institutum, vel administratorem ante admissionem postulationis à Superiore factam; *c. 23. & ibi DD. h. t.* item qui postulant corpore vitiatum, simoniacum, moribus infamem, omninò illiteratum &c. in his enim facilè dispensari non solet.

QUÆR. V. Quid circa litteras postulationis, ejùsque admissionem?

R. Seqq. 1. In litteris postulationis exprimi 8.
debent omnes defectus postulati, qui electio-

nem impediverunt; alias enim ejus admissio erit nulla, & subreptitia, & ita scienter postulantes pro eâ vice æquè privantur jure eligendi, & postulandi, ac illi, qui scienter indignum postulant. *Arg. c. 20. de elect. c. 1. & 2. de filiis presbyt. in 6. Ratio est*, quòd postulatus non admittatur, nisi per dispensationem; cùm autem dispensatio utpote juris communis relaxatio strictè interpretanda sit *per c. odia de reg iur. in 6.* non extendit se ad ea, quæ litteris non exprimuntur.

9. 2. Postulationis admissio regulariter spectat ad confirmantem, & admissio postulationis habet vim confirmationis. *c. 2. h. t.* si tamen Superior immediatus, ad quem aliàs confirmatio spectat, in defectibus postulati dispensare non posset, etiam non posset admittere postulationem; quia admissio hæc est dispensatio. *Panor. in c. ult. numer. 10. h. t.* sed hæc tunc ad Superiorem potentem dispensare vel Papam spectabit.

3. Episcoporum confirmatio, eorùmque postulationis admissio soli Summo Pontifici reservantur. *c. 4. de offic. legati c. 59. in fine de appellat.*

4. Omnes Dignitates, sive Episcopales, sive inferiores, quarum confirmatio, vel admissio ad Papam spectat; si electio ad eas, vel postulatio tanquam minùs Canonicæ à Papa rejiciantur, hoc ipso Sedi Apostolicæ reservantur per concordata Germaniæ § 2.

QUÆR VI. Quid circa modum postulandi?

10. R. Servanda esse seqq. 1. sicut triplex est via eligendi, scilicet per inspirationem divinam, vel quasi, per compromissum, & per scrutinium, sic

sic & postulandi; quia electio & postulatio in jure æquiparantur, *Abb. in c. qua propter de elect. n. 9. 2.* Si certum est, aliquem esse postulandum, non debet quis uti verbo eligo; neque econtrà uti verbo postulo, quando constat, eum esse eligendum; neque uti formulis sibi repugnantibus, ut eligo postulandum, postulo eligendum; aliàs enim omnis actus foret nullus. *c. un. h. t. in 6. & ibi Gloss. c. 4. & ult. h. t.* si tamen probabilis facti (non juris *c. 13. de reg. jur. in 6.*) ignorantia, vel dubitatio intervenerit, utrùm quis postulandus, vel eligendus sit, valebit hæc formula eligo & postulo, prout de jure meliùs valere potest; quo casu sic electus vel postulatus, quando consentit, tenetur viam postulationis, vel electionis eligere; & in eâ, quam eligit permanere, *d. c. un. & ibi Gloss.* in postulatione verò non solenni, cùm aliquid de postulatione, aliquid de electione participet, Capitulares utroque nomine sive electionis sive postulationis uti possunt.

Eng. nu. 8.

CA-

CASUS LXXXII.

In Tit. 6. l. 1.

De Electionis Ordine, & Forma.

CApitulares sede vacante inter se consultant 1. *Quid agendum ante electionem, an v. g. electio fieri possit ante sepulturam defuncti? cujus sit vocare absentes, indicare locum & diem electionis, &c.* 2. *Quæ forma electionis servanda.* 3. *An valeat per inspirationem divinam vel quasi, & an tunc indigeat confirmatione.* 4. *An inspiratio valeat apud regulares.* 5. *Quid de formâ scrutinii.* 6. *Quid si aliqui veniant inchoatâ electione.* 7. *Quid si è Capitulo exeat major vel minor pars.* 8. *Quot esse debeant scrutatores, & an de gremio.* 9. *An scrutatores, & electores teneantur prævia jurare.* 10. *Qualiter scrutatores vota exquirere debeant.* 11. *Qualiter vota in communi publicanda.* 12. *Quot vota in scrutinio requirantur, & quid hic possit consuetudo.* 13. *Quid de collatione zeli ad zelum, meriti ad meritum, & an locum habeant apud regulares.* 14. *Quid si duæ tertiæ stent pro unâ parte, vel duo sint æquales; aut in nullum pars major Capituli consenserit, an tunc fieri possit accessus.* 15. *Quid electio communis.* 16. *Quid de electione Monialium.* 17. *Quid compromissum, an fieri possit in Laicum, vel Clericum extraneum.* 18. *Quid compromissum absolutum, & limitatum, & quæ utriusque conditiones.* 19. *Quot modis exspiret compromissum?*

Ut

Ut electio ordinatè fiat, & secundum Canones, aliqua observanda sunt præviè, alia in ipso actu, alia post actum electionis; de postremis casu seq. de primis in præsente.

QUÆR. I. Quæ observanda sint ante electionem?

R. Seqq. 1. Electio non debet instìtui ante tertium depositionis diem, funere defuncti jam sepulto. *C. nullus 7. dist. 79. c. 36. h. t.* valet tamen electio ante sepulturam facta, ita cum communi *Georg. Fasel. in canon. methodo pag. 7.* 1.

1. Capitulares præsentes congregati assignant diem & locum electionis, nisì consuetudo habeat, ut hæc assignatio fiat ab Episcopo loci cum consensu Principis, in Ordine nostro Præmonst. assignatio diei, & loci electionis fieri debet à P. Abbate, *statut. dist. 4. c. 12. n. 3.* intellige, si hic commodè conveniri possit; aliàs à Priore, & Conventu, & ita habet praxis.

3. Dies, & locus absentibus notificatur per litteras, vel per nuntium, aut etiam per publicum proclama, vel credam, ut vocant, valvis Ecclesiæ & Curiæ Capitulari affixam.

4. Ipso die electionis celebratur Missa de Spìritu S. & electores etiam Sacerdotes (nisi consuetudo habeat, ut singuli privatim Missam legant) sacrâ Synaxi reficiuntur.

5. Dein sono campanæ vocantur ad Capitulum, *c. in causis 30. h. t.*

6. Ante Tractatum electionis invocatur gratia Spiritus S. per hymnum *veni creator Spiritus.*

7. Fit protestatio Præside vel alio nomine Capituli nolle se quempiam admittere ad electionem, vel ejus suffragium valere, cui de jure eligendi potestas non competit, & hæc protestatio hunc habet effectum, ut si quis inhabilis

lis per potentiam, vel aliter se electioni ingesserit, illa per hoc non vitietur, *König n. 85.*

8. Absolvuntur omnes electores ab excommunicatione aliisque censuris in ordine ad effectum electionis Canonicæ tantùm, si quisquam adsit habens talem potestatem.

9. Incipitur & continuatur electio ad locum solis, ex causâ tamen, ut si instet finis trimestris, vel timeatur aliud malum, etiam de nocte fieri potest accensus ad minimum tribus luminaribus, ne subsit suspicio fraudis, aut électio dicatur clanculatia *Laym. quæst. 34. Fasel. pag.* 165. hæc tamen omnia exceptâ absentum citatione, non sunt de substantiâ, sed convenientiâ electionis *Pyrh. l. 2. t. 6. n. 161.*

QUÆR. II. Quid observandum in ipso Tra-
2. ctatu electionis?

R. Servanda est forma seu modus à jure probatus; est autem triplex, per inspirationem divinam vel quasi, per scrutinium, & compromissum; alio modo facta electio non valet, & eligentes contra facientes, eligendi protestate pro illa vice sunt privandi *per c. quia propter 42. h. t.* facta per sortes ipso jure est irrita, ut contra *Pellizar* docet *Fasel. pag. 128.* & *Ratio* est, quia ejusmodi electio est contra formam à Trid. *Sess. 25. c. 6. de regul.* præscriptam cum clausula an-
3. nullativa actûs contrarii; *Inspiratio autem divina* vel est verè divina, quæ fit per miraculum, seu revelationem Spiritûs Sancti, quemadmodum in Apostolum electio est S. Matthias, in Episcopum S. Nicolaus; & ejusmodi electio non subest legibus humanis nec indiget confirmatione, vel est inspiratio quasi divina, cùm scilicet sine prævia conspiratione super certâ personâ omnes re-

pentè

pentè nullo excepto in unum conclamant, & consentiunt. Tunc enim præsumitur ejusmodi electio fuisse facta inspirante Deo; quia autem hæc præsumptio fallere potest, hinc talis electio adhuc indiget confirmatione, subéstque Superioris examini, num absque fraude, simonia, vi, aut metu liberè peracta fuerit. hanc viam *Quasi inspirationis* locum non habere in electionibus regularium, eò quòd in hac ex præscripto Trid. nomina eligentium nunquam debeant publicari, docet *Barb. in collect. ad c. 6. Trid. sess. 25. de reg.* refértque decisionem Cardinalium, quæ si in forma authentica appareat, ei acquiescendum erit; alioquin probabile est, quod docet *Laym. qu* 230. formam inspirationis etiam apud regulares locum habere; quia Trid. requirens vota secreta, commodè intelligi potest de forma scrutinii, & in electione per quasi inspirationem videtur cessare ratio occultandorum votorum; quia vix potest esse ansa inimicitiarum, ubi omnes unanimiter in unum conclamant, & hanc formam inspirationis divinæ vel quasi, approbant *Statuta Præmonst. sup. num.* 10. & 11. ubi econtrà improbant sub pœna nullitatis viam scrutinii, ubi ex antiquo non fuit in continuo & pacifico usu; videtur autem mihi certum, Statuta solùm loqui de scrutinio rigoroso, in quo vota coram scrutatoribus dantur vivâ voce, non autem quando scripta, & clausa conjiciuntur in calicem, ita ut maneat omnino secreta, & ipsos scrutatores lateant; tunc enim non poterit esse occasio inimicitiarum, quod præcipuè Trid. & Statuta præcavere voluerunt; & hæc forma eligendi coincidit cum compromisso limitato seu mixto, quod ab omnibus approbatur. 4.

QUÆR.

QUÆR. III. Quid de forma scrutinii ?

5. R. Modus eligendi per scrutinium accuratè describitur *c. quia propter 42. h. t.* his formalibus: *Ut præsentibus omnibus, qui volunt, debent, & possunt interesse, eligantur tres de Capitulo fide digni, qui secretò, sigillatim, ordinatè, ac diligenter exquirant vota cunctorum, & in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interjecto, ut is collatione habitâ eligatur, in quem major, & sanior pars Capituli consenserit.*

6. *Dicitur* 1. Præsentibus omnibus; nam omnes jus eligendi habentes, debent vocari, si vel unus negligatur, potest agere de contemptu, & irritare electionem, ùt ostensum est *Casu 79. num. 11.* Sed quid, si quis seriùs veniat inchoato jam actu electionis? R. Si fuerat contemptus, & veniat post publicatum scrutinium, potest petere rescissionem omnium gestorum, nisi malit pro bono pacis ratihabere *c. quod sicut. 28 h. t.* Si non fuerat contemptus, & veniat, dum fit scrutinium, debet quidem admitti ad Suffragia, & alia usque ad finem, non tamen est opus totum actum reiterare; imò si veniat publicato scrutinio, est solùm admittendus ad ea, quæ restant facienda, jam factis in suo robore permanentibus, ídque suæ negligentiæ habet imputare. *Fasel. ex Pelliz. in man. Regul to. 2. t. 9. c. 2. sect. 2. num. 73.*

7. Quid, si cœpto tractatu electionis aliqui exeant? R. Si exeat major pars, censetur hoc ipso actum electionis velle abrumpere, & in aliud tempus differre; & regulariter tenetur se minor pars accommodare, *arg. c. 1. de his quæ fiunt à mai. part. cap.* Dico: *regulariter*, nam si periculum sit in mora, eò quòd instet finis trimestris,

stris, aut timeatur scisma, vel abusus Laicæ potestatis, aut etiam ex statuto talis Ecclesiæ, vel consuetudine solus Decanus, vel Senior haberet jus determinandi diem electionis, tunc aliis venire negligentibus, vel temerè recedentibus, jus eligendi manet penès eos, qui remanent, etsi tantùm essent duo, vel unus; quia etiam in uno solo jus Capituli conservari potest. *l. sicut ff. de cujusque universitatis. Pyrhing num.* 137. Si minor pars exeat, potest major pars remanens in electione pergere, *arg. c. cum nobis 19. h. t.* nam paria sunt non venire, & non exspectare finem. *c. 1. de judiciis;* unde tales discedentes frustra protestantur, & appellant; quia recedendo fecerunt se à Capitulo, & jure votandi alienos. *d. c. cum nobis. de Lucas discurs. 27. de Canonicis num. 9.* hæc jam dicta tenent, etiamsi post unam electionem ob non secutum consensum electi procedatur ad secundam, adeò, ut nec tunc de novo vocandi sint, qui sponte abierunt, vel absunt, dummodo secunda electio fiat in continenti; sciunt enim vel scire debent, quòd electores possint toties, quoties necesse est, actum electionis repetere; cùm ergo spontè absint, non poterunt agere de contemptu.

Dicitur 2. Eligantur tres (intellige scrutatores) de Capitulo, nec pauciores, nec plures, nec alii, qui non sint de gremio, idque substantiale esse cum communi docet *Fagn. in dict. c. quia-propter num.* 43, & videtur esse clarum ex textu *dicti c.* ubi subjungitur clausula: *aliter electio facta non valet.* & *Fasel. pag.* 47. adducit Decisio- 8.

nem Rotæ de Anno 1624. quæ dicit, esse indubitatum, tantùm debere esse tres, & non plures scrutatores, aliàs electionem non valere, idque indubiò tutius est; hoc tamen non obstante testatur *Eng. de elect. num. 34.* consuetudine invaluisse, ut ex communi consensu Capituli, vel ordinatione Superioris alii viri idonei, qui non sunt de gremio, præsertim in electione regularium, plures, vel pauciores in scrutatores assumantur: & quamvis valde conveniens sit & in quibusdam locis usu receptum, ut scru-

9. tatores ante scrutinium præstent juramentum, quòd fideliter agere, & vota secretò servare velint, id tamen jure communi expressum non est; eligentes verò debent præstare juramentum de eligendo digniore; quod usu quidem firmatum esse ait *König num. 64. h. t.* sed nullo jure decisum. At *Fasel. pag. 12. & 13.* adducit Decretum Clem. VIII. de Ann. 1595. & Urb. VIII. de 1624. quod ultimum dicit, esse irritum & inane, quidquid sine prævio ejusmodi juramento actum fuerit, derogátque contrariis constitutionibus etiam Mendicantium, ideóque pag. 15. exhibet formulam juramenti ab eligentibus præstandi; attamen id ubique non esse usu receptum testatur experientia.

10. *Dicitur 3. Qui secretò, sigillatim, ordinatè, ac diligenter exquirant vota cunctorum.* Igitur 1. Vota exquirenda sunt *secretò, & sigillatim*, hoc est, non in communi, sed seorsim ab aliis Capitularibus, ut quisque liberiùs votum suum possit exprimere, & eligendum vivâ voce nominare, vel in scriptis offerre, & quidem vota eligentium apud Regulares, si non maneant secreta, Trid. *sess. 25. c. 6. de reg.* decernit electionem futuram

irri-

irritam; non tamen nocebit electioni, si unus, vel alter votum suum revelet; nisi id fiat cum consensu majoris partis Capituli; imò etiamsi post electionem omnium consensu vota propalentur; quia factum subsequens electioni legitimè factæ obesse non potest. *Kônig. Schmalzgruber. à num. 88.* *2do* exquirenda sunt *Ordinatè*, ita scilicet, ut scrutatores primò à se invicem vota exquirant, & duo excipiant votum tertii. *Ratio* est, ne scrutatores aliorum votorum conscii sua ex illis vota instruere, & interdum pro arbitratu electionem ratam reddere, vel infirmare possint. *Panorm. in c. quiapropter 42. num. 9. de elect.* *3tiò.* *Diligenter* quoque vota exquirenda sunt, non tantùm sciscitando nomen eligendi, sed etiam rationes, quare potius hunc, quàm alium eligi velint, ut exinde collatio Zeli ad Zelum, & meriti ad meritum fieri possit; sed hic rigor, utì & præcedens non observatur in electione regularium, ubi vota vivâ voce non exquiruntur, sed scripta in urnam vel calicem coram scrutatoribus positum conjiciuntur, ut ipsos quoque scrutatores lateat, cui singuli sua vota dederint, ideo consultius vota dantur typo excusa, quam propriâ manu scripta. *Laym quæst. 73.* 4. Exquirenda sunt vota cunctorum, adeò, ut si in civitate vel collegio sint infirmi, qui nolint vel non possint sua vota per procuratorem exprimere, hos teneantur scrutatores accedere, & eorum vota excipere, &c.

Dicitur 4. *Vota in scriptis* (intellige ab aliquo scrutatorum, vel Notario) *redacta mox publicent in communi, omni obstaculo appellationis remoto*, ùt habet textus. Vota in communi dicuntur pub- 11.

licari, quando ab unoscrutatore, vel cui ho specialiter est commissum, integer eorum numerus publico Capitulo denunciatur, non explicando, quot ex ipsis in unam, vel aliam personam consenserint, sed tantùm proferendo numerum personarum, quæ votârunt, v. g. dicendo, vota quæ à Dominis Capitularibus exquisivimus, sunt universim 30. tot scilicet, quot sunt votantes; in nonnullis tamen locis etiam exprimi soiet, in quas personas, & quot in singulas vota directa sint. Effectus hujus publicationis est, quòd electores post illam censeantur perfuncti officio suo, ideóque vota amplius variare non possint *per d. c. 58. h. t.* aliud obtinet in postulatione, in qua etiam post publicatum scrutinium variationi locus est, usque dum Superiori fuerit præsentata, ùt dixi *Cas. præc.*

12. *Dicitur 5. Collatione habitâ is eligatur, in quem major & sanior pars consenserit;* itaque 1. Publicato scrutinio statim fit collatio numeri ad numerum, ut inde appareat, an, & quis à majori parte Capituli electus sit; ubi de jure non sufficit habere majora vota comparatione minoris partis, sed requiruntur majora respectu totius Capituli, nimirum ut ex 30. v. g. votis 16. stent pro electo, si unus haberet 14. alter 10. tertius sex, irrita foret electio *c. 48. 50. & 55. h. t.* & quamvis consuetudo contra jus prævalere possit, ut v. g. ille censeatur electus, qui habet majora vota respectu partis minoris, etsi non superet medietatem eligentium, quia tamen consuetudo est quid facti, unà cum suis qualitatibus probanda erit, an scilicet habuerit actuum frequentiam, tempus legitimum, an causam rationabilem,

an

an nunquam per contrarios actus interrupta sit. *Engel. num.* 38. citans *Jason. Mynsi.* ubi bene notat vota dubia aut incerta, v.g. *Eligo Petrum vel Paulum,, eligo, quem major pars elegerit*, haberi pro non datis, & in collatione numeri ad numerum non supputari *c. 2. h. t. in 6.* nec propterea novam electionem instituendam esse, 2. Fit col- 13.
latio Zeli ad Zelum, id est, debet examinari, quo Zelo, seu ex quibus motivis Capitulares hunc potiùs, quàm alium nominârint, ut constet, quis à majore simul & saniore parte (quod utrumque copulativè requiritur, *c. 57. h. t.*) sit electus, sanior autem pars censetur, à qua stant viri prudentiâ, & pietate magis conspicui, vel ùt ait *Pyrhing. num.* 183. qui meliori Zelo, & intentione ducuntur, attendentes sola merita personæ, & bonum Ecclesiæ, non autem affectum amicitiæ, consanguinitatis, aut proprium interesse. 3. Collatio meriti ad meritum, seu examinantur merita electi, num cæteris scientiâ virtutibusque præpolleat &c. 4. Hæc collatio Zeli ad Zelum, meriti ad meritum non solet fieri apud plerósque regulares, sed sola collatio numeri ad ad numerum, cùm ob perspectam probitatem eligentium, eorúmque juramentum dubitare non liceat, quin à majore parte electus verè sit dignus, ídque plerumque ex privilegio Apostolico fieri dicit *Laym. q. 76. Pyrhing. num.* 184. minùs expedit collatio Zeli ad Zelum, meriti ad meritum in electione Abbatissarum, ob sexum ad querimonias nimis proclivem, *c. 43. in fine h. t. in 6. Schmalzgruber num. 48. h. t.* 5. Quamvis sæpè dictum *C. quia propter* requi- 14.
rat, ut pro electo stet major simul & sanior

pars, ita, ut, si unus habeat majora, alter saniora, neutrius valeat electio. *c. 57. h. t.* si tamen majora in duplum superent, seu pro uno stent duæ tertiæ, hic absque comparatione Zeli ad Zelum simpliciter erit confirmandus. *C. 9. h. t. in 6. & ibi Gloss. V. si quando.* 6. Si vota ita sint dispersa, ut in nullum major pars respectu totius Capituli consenserit, aut duo in votis fuerint æquales, nova instituenda erit electio, & quod suprà dictum est ex *c. 58.* post publicationem scrutinii, vota non posse mutari, intelligendum est in casu, quo secuta est electio cum effectu; insinuat tamen *Engel num. 40. Pyrhing. num. 76.* quòd tali casu electores mutatâ sententiâ possint accedere ad numerum ejus, qui suffragia plura, sed non sufficientia nactus est, quæ electio dicitur per accessum; & hoc quidem in electione summi Pontificis *per c. 6.* & ibi *Panorm. num. 8. h. t.* ac Monialium, seu Abbatissæ juxta *c. 43. §. sanè eodem in 6.* locum habet, & in aliis quoque Theoricè defendi potest; id tamen in praxi suadere non audet *Konig. num. 70.* præsertim si confirmatio à Sede Apostolica petenda sit; cùm constet in Curia Romana electionem per acces-
15. sum frequenter non admitti &c. 7. Si verò factâ collatione constet majorem & saniorem partem in unum eúmque dignum convenisse, confestim proceditur ad electionem communem, quæ nomine totius Capituli per unum è scrutatoribus, vel alium à Capitulo ad hoc deputatum facienda est; formam hujus communis electionis exhibet *Laym. q. 77.* videlicet: *Ego* N. *meo, & eligentium mihique consentientium nomine invocatâ gratiâ Spiritûs sancti in Episcopum, vel Abba-*

tem

tem hujus Ecclesiæ eligo, & electum coram vobis pronuncio NN. in nomine Patris & Filii &c. Hæc electio vocatur *communis*, quia fit nomine totius Capituli; electio enim privata nihil aliud est, quàm singulorum Capitularium votatio, ideóque privatæ electiones sunt tot, quot sunt vota.

QUÆR. IV. Quid de electione Monialium?

℟ De hac *conc. Trid. Sess. 25. de regul. cap. 7.* 16. sic habet: *is qui* (earum) *electioni præest, Episcopus sive alius Superior, clausira Monasterii non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam, vota singularum audiat, vel* (intellige in scripto) *accipiat;* Si vota oretenus dentur, adhibendi sunt duo testes ab electionis præside, ita declararunt *conc. Trid.* interpretes apud *Gallemart. ad sess. 15. de Reg. cap. 6.* Si verò vota dentur manu eligentium scripta, adhuc conveniet ut præses secretarium vel unum testem exhibeat, ne ex post, (uti aliquando fit) moniales, si cum neò Electâ sint minùs contentæ, negent se votum suum in electam direxisse.

QUÆR. V. Qualiter electio fiat per compromissum?

℟. Electio fit per compromissum, quando po- 17. testas eligendi uni, vel pluribus idoneis committitur, qui vice omnium Capitularium Ecclesiæ viduatæ de pastore provideant *c. quia propter 45. h. t.* quocirca tenenda sunt seqq.

1. Ut compromissum subsistat, omnes omninò Capitulares consentire debent, ita ut unius contradictio compromissum impediat; agitur enim hîc de jure singulorum, ne quis invitus suâ voce

privetur, *Passer. de elect. c. 21. n. 19. Zoes. n. 74. eod.*

2 Etsi compromissio non rectè fiat in Laicos *p. c. 56 h. t. & c. 2. de judiciis.* Potest tamen fieri in unum vel plures Clericos extraneos, qui non sunt de collegio, v.g. in Episcopum vel Abbatem, *c. 8. & 21.* V. *post hæc h. t.*

18. 3. Compromissum est duplex, aliud absolutum, aliud limitatum; absolutum est, quo datur compromissariis absoluta potestas, eligendi quemcunque idoneum, sive sit, sive non sit de gremio vacantis Ecclesiæ. *c. 33. & 52. h. t.* adeò, ut hujusmodi compromissarius absolutus etiam postulare possit, si ita videatur Ecclesiæ expedire, ex recepta apud *DD.* regula, quòd qui potest eligere etiam possit postulare: *c. 30. h. t. Schmalzg. num. 58.* Compromissum limitatum est, quod fit sub hâc limitatione, ut compromissarius perscrutatis omnium votis teneatur illum eligere, qui à majore parte Capituli fuerit nominatus; unde patet hunc modum conflari partim ex compromisso, partim ex scrutinio, *c. cum dilectus 32. h. t. c. cum expediat 29. eodem in 6.* hic modus ex compromisso & scrutinio mixtus plerumq; servatur in electionibus Regularium; ideóque non valet compromissum sub hac conditione, ut eligatur, in quem major pars Capituli non respectu totius, sed comparatione ad minorem partem consenserit. *C. si cui 23. h. t. in 6.* & *Ratio* est, quòd hæc conditio sit contra substantialem formam scrutinii; quæ mixta est compromisso limitato, & in eo servanda *Passer. c. 22. num. 6* in hoc scrutinio etiam alias conditiones admittit *Laym.* v.g. ut unus ex Capitularibus eligatur, aut unus eligatur, qui non sit de compromissariis,

quas

quas conditiones si compromissarii acceptent, etiam servare debent; de cætero non prohibentur seipsos eligere, ne officium illis fiat damnosum, si propterea excluderentur ab electione passivâ: & quidem si è tribus compromissariis v. g. primus det votum suum secundo vel tertio, hic acceptando tale votum in effectu habebit duo adeóque majora; *Nec obstat*, quòd eligentes seipsum reputentur ambitiosi, & hoc ipso ineligibiles *per c. in scripturis 9. caus. 8. qu. 1.* nam acceptans tali casu votum pro se, principaliter non eligit seipsum, sed accessoriè tantùm coëligit; eò quòd electio ortum non habeat ab electo, sed ab aliis. *c. cum in jure h. t.* hoc autem locum tantùm habet, quando compromissarii palàm & vivâ voce eligunt, ut unus alterius votum audiat, & cognoscat; si enim secretò, aut per privatum scrutinium v. g. in scripto procedant, tunc sicut quilibet ex ipsis ante publicatum scrutinium nescit, an electus sit, an non, sic nec præviè consentire potest. *Panor. sup. n. 6. Vivianus n. 4.*

4. Exspirat autem compromissum præcipuè 19.
quinque modis: 1. Per secutam electionem, quamvis fortè non habuerit effectum, eò quòd electus eam noluerit acceptare, vel mortuus sit, aut instituta per compromissarios postulatio ante factam Superiori præsentationem per Capitulum revocetur; tunc enim compromissarii censentur perfuncti suo officio, ita, ut illud reassumere non valeant, nisi Capitulum expressè, vel tacitè, tolerando v. g. eorum actum, consentiat. 2. Si compromissarii tempus ad faciendam electionem sibi à Capitulo præscriptum elabi sinant, vel conditiones sibi positas non servent; *c. 52. h. t.* 3.

Si res adhuc sit integra, hoc est, si ad substantialia electionis v. g. nominationem personæ eligendæ nondum processum fuerit, & compromissum ei Capitulo revocetur; compromissum enim habet se in hoc veluti mandatum, quod re integrâ revocari potest. *Leg.* 16. *ff. de procur.* debet tamen ejusmodi revocatio fieri à majore parte Capituli; quamvis enim unus compromissum impedire possit, ne fiat, non tamen cum præjudicio majoris partis jam factum revocare. *Eng. num.* 43. 4 Si compromissarii elegerint indignum, sive scienter, sive ignoranter, censentur perfuncti suo officio & jus eligendi redit ad Capitulum, nisi ipsi electionem indigni ratam habuerint. *C. si compromissarius* 37. *h. t. in* 6. 5. Si compromissarii tempus trimestre sine electione elabi permiserint, tunc electio pro eâ vice devolvitur ad Superiorem, & Capitulum sibi imputare debet, quòd in negligentes compromiserit, electionem non urserit, nec mandatum revocaverit, *d. c.* 37. & ibi *DD.*

CA-

CASUS LXXXIII.

In eund. Tit. 6. lib. 1.

De Consensu, Confirmatione, & Consecratione Electi.

CApitulares elegerunt Hadrium, quærunt 1. *Qualiter præsenti, vel absenti intimanda sit electio.* 2. *An electus teneatur electionem acceptare, & quo tempore.* 3. *An Religiosus ad Episcopatum electus consentire possit non exspectatâ Superioris licentiâ, & an sufficiat licentia generalis.* 4. *Quomodo hi menses computandi.* 5. *An acceptare possit habens occultum impedimentum.* 6. *Qualiter faciendainstallatio.* 7. *Intrà quod tempus, & à quo petenda confirmatio.* 8. *An electus se ante confirmationem regimini immiscere possit.* 9. *Quid de Monialibus.* 10. *Quid si aliqui contradicant, aut major pars asseratse in electum non consensisse, scrutatores verò testentur contrarium.* 11. *Quando ab Episcopo petenda consecratio, & an hoc fieri possit ab uno tantùm Episcopo.* 12. *Qui sint effectus confirmationis & consecrationis.* 13. *Quid de Benedictione Abbatum, ejùsque effectu.*

Electionem sequuntur consensus electi, confirmatio, consecratio. De quibus

QUÆR. I. Quid circa consensum electi?

R. Tenenda esse seqq. 1. Intra 8. dies, vel quó citiùs consideratâ loci distantiâ fieri potest, debet per electores electio facta præsentari electore, 1.

&

& ab eodem consensus requiri; aliàs electores quòad se, àprocessûs prosecutione totaliter excluduntur, & ab omnibus beneficiis suis, quæ in ipsâ Ecclesiâ, de cujus electione agitur, obtinent, toto triennio ex tunc inchoando suspensi sunt. *c. 6 & 16. h. t. in 6.* si electus est præsens, potest hæc electionis intimatio fieri oretenus; si verò sit absens, debet ei electio notificari in formâ authenticâ, hoc est subscripta ab omnibus electoribus *Pelliz in manuali regul. tr. 9. c. 2. sect. 1. n. 44.*

2. 2. Electus non tenetur electionem acceptare, imò etiamsi sit regularis, ad acceptandum per Superiorem cogi non potest; cùm jure per professionem acquisito privari non debeat invitus; si tamen necessitas Ecclesiæ id exigat, & æquè idonius non adsit, ex charitate acceptare obligabitur, & à die electionis sibi præsentatæ habet mensem deliberandi, intrà quem si non consentiat, hoc ipso omni jure per electionem acquisito privatus est. *c. 6. h. t. in 6.* Si tamen persona electa non sit in statu consentiendi ante habitam Superioris licentiam, veluti Religiosus, tunc mensis deliberationis priùs incipit à die obtentæ licentiæ, quæ pro majori, vel minori distantiâ Superioris celeriùs petenda erit. *c. 5. de concess. præb.*

3. Religiosus electus ad Episcopatum, vel Prælaturam alterius Monasterii, si consentiat ante obtentam à suo Abbate [qui eam irrequisito Conventu præstare potest] licentiam, electio ejus hoc ipso in pœnam viribus evacuatur. *c. 27. h. t. in 6.* nec sufficit licentia Generalis à Superiore concessa, vi cujus Religiosus omni electioni, vel promotioni consentire valeat; cùm enim hæc ambitioni viam paret, reprobatur, & invalida declaratur per *Clem. ult. h. t.*

3. Com

3. Computantur autem pro mense tot dies, quot habet mensis ille, in quo fuit electio præsentata; ut si præsentatio fiat in Majo, habet 31. diem ad deliberandum; si in Februario, habebit tantùm 28. & si dies aliqui de mense sint elapsi, supplentur ex diebus mensis sequentis. *Arg. c. 2. de supp. negl. Prael.* quod idem dicendum videtur de tribus mensibus ad eligendum, & ad petendam confirmationem concessis, ùt notat *Gloss. in c. 6. V. mensem h. t. in 6.* 4.

4. Qui habet occultum impedimentum, v. g. est illegitimus, aut irregularis, non potest licitè consentire in electionem ante impetratam dispensationem, nisi evidens utilitas, vel Ecclesiæ necessitas non permittat exspectare dispensationem; nec recusans dignitatem propterea diffamatur, quin potiùs sit laudabilis propter humilitatem, colligitur *ex c. innotuit 20. h. t. Ratio est*, quòd Leges justæ in foro externo etiam sint justæ in foro interno, & quamvis fortè sint pœnales, si tamen pœna ipso jure sit inflicta, & aliam exteriorem executionem non requirat, veluti irregularitas, excommunicatio, impedimenta matrimonii, inhabilitas ad beneficia, & similia, quæ in negativo, aut inhabilitate consistunt, etiam in conscientiâ locum habent. *Engel. n. 54. h. t.* 5.

5. Post acceptatam electionem, electo solent tradi claves, & præcipuè clavis ad archivium, & ærarium, deinde super pellicio, stolâ, & byreto indutus medius inter electionis præsides, præcedentibus electoribus, ad Ecclesiam processionaliter, & sub solenni campanarum pulsu deducitur; ubi post cantatum solenniter *Te Deum*, & datâ in majori Altari benedictione, in Episcopali cathedra intronisatur, vel ad stallum Abbatiale 6.

de-

deducitur, & manuum osculo eidem obedientia promittitur &c. notandum tamen, quòd per ejusmodi intronisationem, installationem, aut similes ceremonias ante confirmationem exercitas non acquiratur propriè possessio beneficii; quia hæc capi non potest ante confirmationem. *Leur. q. 802.*

QUÆR. II. Quid circa confirmationem?

7. R. Observanda seqq. 1. Confirmatio debet peti intrà tres menses à die præstiti consensûs, intra quos, si cessante justo impedimento, non petatur, electus hoc ipso censetur suo juri renunciâsse, eòque de facto privatur, *d. c. 6. h. t. in 6.*

2. Confirmatio debet peti, & dari gradatim, hoc est, à proximo Superiore; sic confirmatio Abbatis, nisi exemptus sit, ab Episcopo, Episcopi ab Archi-Episcopo, Archi Episcopi à Patriarchâ petenda erit; nisi hujusmodi confirmatio specialiter Sedi Apostolicæ reservata fuerit, quemadmodum per concordata reservatur confirmatio, & consecratio Episcoporum in Germaniâ. In S. Ordine nostro Præmonst. confirmatio competit Patri Abbati; notandum hîc, quòd jura tempus non præfigant, intrà quod Superior electum teneatur confirmare; si tamen injustè differatur, potest à Superiore confirmantis peti, ut is terminum, intrà quem confirmatio fieri debeat, constituat, quo elapso ipsemet confirmabit, *Arg. c. 13. §. excessus de off. jud. ord.*

8. 3. Ante obtentam confirmationem electus se regimini immiscere nullatenus potest; quód si se immiscat, sive per se, sive per alium, sive in parte, sive in toto, etiam tantùm administran-

strando sub nomine œconomi, aut juramenta, & homagia recipiendo, excommunicando, absolvendo, judicando &c. hoc ipso privatur omni jure per electionem quæsito, & redditur imposterum ineligibilis. *c. 9. 12. & 17. h. t.* faciens verò sola præparatoria ad futurum regimen non dicitur se immiscere, pœnalia enim sunt cum effectu accipienda. Ab hâc generali Regulâ excipiuntur extra Italiam per concordiam, hoc est, saltem per majora vota nullo electionem impugnante, electi; quorum confirmatio immediatè spectat ad Sedem Pontificiam; his enim ob distantiam loci, & periculum Ecclesiæ interim vacantis, conceditur statim administratio in temporalibus, & spiritualibus, exceptâ solâ alienatione rerum Ecclesiasticarum, adeò, ut ab iis gesta tanquam valida sustineri debeant, licèt fortè confirmatio ex post non sequatur. *c. 44. h. t. Pirrh. n. 300.* neque videtur his obstare *extrav. 1. h. t.* nam hæc, ne sit juris correctiva, strictè, & de solis intra Italiam electis, & ad confirmationem, vel consecrationem S. Sedis spectantibus intelligi debet.

4. Speciale est in electione Monialium, quòd 9.
electa à solâ majore parte, minore licèt invitâ etiam ante confirmationem suscipere possit administrationem bonorum, dummodo de rebus Monasterii nil penitus alienet, nec aliquam quovis modo in Monialem recipiat. *c. 43. §. sanè h. t. in 6.*

5. Superior antequam electum confirmet, de- 10.
bet diligenter inquirere in ætatem, mores, scientiam, aliàsque qualitates electi, item debet examinare formam & processum electionis, an sit legitimè celebratus, & si aliquis in particulari elec-

tioni

ctioni contradicat, hunc debet nominatim evocare, seu citare; si nullus talis adsit, edictum generale ad valvas Ecclesiæ affigendum est, in quo peremptoriè ad diem definitum citantur, si qui velint se electioni factæ opponere; hæc vocatio seu citatio si negligatur, subsecuta confirmatio est ipso jure irrita *c. fin. h. t. in 6. Pirh. num 321.* hæc tamen citatio apud Regulars fieri non consuevit. Quòd si major pars Capituli dicat se in electum non consensisse, sed in alium vota direxisse, econtra scrutatores testentur contrarium, magis his, quàm electoribus credendum est; eò quòd electores sint testes singulares, ignorantes quale votum alter in secreto dederit, quorum etiam 100. non faciunt plenam probationem; econtrà scrutatores sunt contestes in causâ alienâ; & quamvis fortè non sint testes omni exceptione majores, eò quòd ob suspicionem falsi videatur simul agi de eorum honore, & in tantum testari in causâ propriâ, tamen prævalent testibus singularibus, pariter in causâ propriâ testantibus. *Engel. n. 53.*

QUÆR. III. Quid circa consecrationem Episcopi.

II. R. Post confirmationem sequitur consecratio, quam si Episcopus intrà tres menses à die confirmationis numerandos non petat, tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum; si intrà tres alios menses, hoc est, intrà sex non petat, Dignitate Episcopali ipso jure est privatus; debet autem hæc consecratio fieri die Dominicâ tempore Missæ à tribus Episcopis; ex dispensatione tamen Papæ etiam ab unico Episcopo assistentibus duobus Abbatibus. *Pirh. nu. 344. Schmalzg. num. 8.* & colligitur *ex can 1. Apost.* ubi Episcopus à duobus vel tribus ordinari jubetur. QUÆR.

QUÆR. IV. Qui sint effectus confirmationis & consecrationis?

R. Sunt seqq. 1, Per confirmationem acquiritur plenum jus in dignitatem, ita, ut confirmatus vi confirmationis possit omnia ea, quæ sunt jurisdictionis Episcopalis, ut judicare, punire, absolvere, dispensare, visitare, gratias, privilegia & beneficia conferre, juramenta, & homagia recipere, electos confirmare, investire, alteri Episcopo licentiam dare ad exercenda in suâ Ecclesiâ Pontificalia &c. ipse tamen Pontificalia exercere, ordinare, confirmare non potest ante consecrationem; quia hæc non sunt jurisdictionis, sed Ordinis Episcopalis, qui per solam consecrationem obtinetur; imò Archi-Episcopus licèt confirmatus ante obtentum pallium non potest ea exercere, quæ ei ut Archi Episcopo competunt, velut indicere Capitulum Provinciale, Provinciam visitare. *c. 28. §. super eo h. t.* 12.

2. Post consecrationem, vel saltem elapso tempore consecrationi præfixo, beneficia priùs obtenta vacant ipso jure, ita, ut collator ea alteri liberè conferre possit. *c. 7. §. cum verò* & ibi *Gloss. & DD. h. t.* 13.

3. Sicut Episcopus sic & Abbas cum proportione vi confirmationis potest omnia ea, quæ sunt jurisdictionis, vi benedictionis ea, quæ sunt Ordinis, scilicet exercere Pontificalia, benedicere vestes, & paramenta sacerdotalia, ac cætera omnia in quibus non intervenit S. Unctio, item conferre minores Ordines non tantùm suis subditis, ùt concedunt omnes, sed etiam Novitiis, qui in favorabilibus veniunt nomine professorum,

rum, imó non subditos ex delegatione scilicet alterius Abbatis; qui sicut ipse ordinare potest, sic & suas vices alteri, eandem potestatem habenti, delegare. *Engel de priv. Monast. priv.* 49. vide dicenda *Cas. 103. n.* 11. si usus loci non habeat, ut Abbas benedicatur, per solam confirmationem non tantùm potestas jurisdictionis, sed & Ordinis Abbati confertur, dummodo sit Sacerdos *Arg. c. alienationes caus. 12. q. 2.* & ibi *Gloss. Pirh. n.* 402. differt autem benedictio Abbatis à consecratione Episcopi, quòd benedictio Abbatis non imprimat characterem, sed sit tantum deprecatoria manuum impositio. *c. 1. dis.* 69. nec fiat per assistentiam Episcoporum, sed duorum Abbatum, illa verò Abbatibus præcipuè impenditur, ut in honore proximè ad Episcopos accedant, & quædam ex eorum officio participent &c.

CASUS LXXXIV.

In Tit. 5. lib. 3. Decret.

De Beneficiis Papæ per Concordata Germaniæ, & aliter reservatis.

JAson *Canonista interrogatur.* 1. *An omnia beneficia possit Papa conferre.* 2. *An Ordinarius validè conferat reservata, vel affecta, quid si quis intuitu beneficii affecti aliud dimiserit.* 3. *Qualiter reserventur beneficia vacantia apud Sedem Romanam vel in Curiâ.* 4. *Qualiter vacantia per obitum Nunciorum, vel Officialium Curiæ.* 5. *An vacantia per Promotionem à Papa obtentam, & quid si ex dispensatione Papæ priora retineantur, an adhuc manebunt affecta.* 6. *Quid si Promotio fiat ab Ordinario.* 7. *Quid de beneficiis resignatis apud Ordinarium in mense Papali.* 8. *Quid de vacantibus per depositionem, translationem, resignationem Romæ factam.* 9. *Quid de regulis Cancellariæ.* 10. *Quid de beneficiis ob delictum reservatis.* 11. *Quæ beneficia à reservatione sint libera.* 12. *Quid sint concordata Germaniæ, & an vi illorum vacent beneficia Episcoporum titularium, vel Promotorum vi precum.* 13. *Quid de alternativis præsertim Sede Papali vacante.* 14. *Quid in dubio, an beneficium vacet in mense Papæ, vel Ordinarii.* 15. *Quid si Papa non conferat intra tres menses.* 16. *An hoc trimestre currat sede Papali vacante, quid si Papa contulit, sed indigno.* 17. *Quid si Papa intra mensem non conferat beneficium vacans in*

Curiâ. 18. *Quid concordata habeant circa Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatis, & Regularibus.* 19. *Quid de annatis.* 20. *An Papa concordatis possit derogare.* 21. *Quinam concordatis obligentur.* 22. *An consuetudo concordatis derogare possit.* 23. *Quid circa beneficia urbis Coloniensis.* 24. *Quid sint Preces Cæsarea.* 25. *Quid si Ordinarius precibus deferre nolit.* 26. *Quis sit effectus Precum.* 27. *In quibus beneficiis locum habeant.* 28. *In quibus non habeant.* 29. *An Cæsar variare possit.* 30. *An pro eâdem personâ apud plures collatores* Preces *interponere.* 31. *Quid si Precista beneficium vacans intrà mensem non acceptet, vel* Preces *non insinuet.* 32. *An* Preces *exspirent morte Cæsaris.* Pro resol.

QUÆR. I. Quid Papa possit circa beneficia in genere?

1. R. Ad S. Pontificem de jure spectat conferre omnia totius orbis beneficia. per *c. 2. de præb. & dig. in 6.* ex post verò cùm dilatâ per orbem Ecclesiâ Romano Pontifici de idoneitate singulorum, impetrantium constare non posset, in partem sollicitudinis vocavit Episcopos, iisque potestatem conferendi beneficia suarum Diœcesium communicavit, eâ tamen moderatione, ut Papa tanquam Ordinarius Ordinariorum cum iisdem haberet jurisdictionem concurrentem, imò superiorem, & præcipuam. *d. c. 2. &c. dudum 14. §. nos igitur h. t. in 6.* ita ut locus esset præventioni, & ille potior foret jure, cujus collatio prior erat tempore; sed cùm hic modus concurrenter conferendi multas inveheret lites, & confusiones, eò quòd Ordinarii volentes prævenire Papam, sine delectu personarum præcipitarent collationes, Papa tum per Canones clausos in cor-

corpore juris, tum etiam per Bullas extraordinarias, Regulas Cancellariæ Romanæ, concordata Germaniæ &c. certa beneficia suæ collationi reservavit, ita, ut nullus inferior Prælatus sine speciali privilegio, vel commissione Papali ea conferre valeat, & si ejusmodi beneficium Papæ reservatum vel affectum, id est, tale, in quo Papa de facto manus apposuit, seu circa quod disponere cœpit, Prælatus inferior conferat, tametsi ex ignorantiâ juris vel facti, collatio hujusmodi est irrita; qui tamen intuitu ejusmodi collationis præhabitum beneficium resignavit, poterit ad illud redire, etiamsi jam aliis collatum fuerit, modò in dimittendo altero, quod ab Episcopo invalidè accepit, difficilem se non exhibuerit. *c. si postquam 13. c. 20. h. t. in 6. Barbos. Gonz. Pariſius. Eng. h. t.* 2.

QUÆR. II. Quæ sint beneficia Papa jure communi reservata?

R. Seqq. 1, Reservantur beneficia vacantia apud Sedem Romanam vel in Curiâ, hoc est, beneficia eorum, qui ob quodcunque negotium Curiam Romanam sequuntur, in eâ, vel ab eâ recedentes, aut ad eam accedentes intrà duas diætas legales moriuntur; diæta autem legalis hîc significat iter unius diei, id est 20. millìaria Italica, seu 4. vel 5. Germanica; hoc tamen Statuto non comprehenduntur ii, qui in loco Curiæ domicilium suum ordinarium habent, & non sunt Curiales, neque ratione Curiæ ibi degunt; nec comprehenduntur ii, qui à Curiâ recedunt ad sua domicilia intrà duas diætas dissita. *c. licet 2. c. statutum 3. c. præsenti 34. h. t. in 6.* porrò Curia Romana ibi censetur esse, ubi est Papa cum Cancellaria & Tribu- 3.

nalibus; si Papa alió proficiscatur relictis Romæ Tribunalibus, quóad effectum reservationis in utroque loco dicitur esse Curia, & ita declarâsse Clem. VIII. testatur *Reiffenst. l. 3. t. 5. n. 421.* meritò tamen cum *Engel.* dicit in hoc attendendum esse stylum Curiæ.

4. 2. Reservantur beneficia vacantia per obitum Cardinalium, Nuntiorum, aliorùmque Sedis Apostolicæ Officialium Curialium aut Familiarium, quantumcunque locus, in quo decedunt, à Curiâ distet; quia ratione officii semper censentur affixi Romæ. *Leur. t. 2. quæst. 536.*

5. 3. Qui Authoritate Pontificiâ ad aliquam Dignitatem promoventur, omnia eorum beneficia præhabita, tam regularia, quàm sæcularia, etiam elective *per extrav. ad regimen inter communes h. t.* reservantur, si sint cum novâ dignitate incompatibilia, & nova dignitas quietè possideatur; idque tenet, etiamsi Papa dispensset, ut priora simul retineant neopromoti. *Garc. Barb. Schmalzg. l. 3. t. 5. n. 256.* contra *Eng. n. 16. Leur. Wistner &c.* & ita habere praxin Curiæ testatur *La Croix l. 4. n. 508. Ratio est* 1. Quòd *d. extrav.* dicat generaliter reservari *omnia beneficia, quæ obtinebant tempore promotionis nunc vacantia & in ante vacatura.* 2. Illa beneficia manent affecta per appositionem manûs Pontificiæ, & per consequens reservata, nec Papa dispensans plenè de iis disposuit, ùt vult *Engel* tum quia dispositio perfecta fit de solis beneficiis vacantibus, dispensatio autem fecit, ut in effectu non vacarent, tum quia provisus alioquin deberet iterum solvere statuta, iterum emancipari & esse junior, quod est contra praxin. *Dices* cùm *Engel. 1. d. extrav.* reservat tantùm beneficia

ne-

neficia vacantia per promotionem; sed beneficia, quæ promotus retinet usque ad mortem, non vacant per promotionem; ergo. 2. Ejusmodi Papæ dispensatio non est nuda manûs appositio, sed potiùs actualis collatio, reservationis consummativa; quid enim refert, an Papa beneficium sibi per promotionem delatum alteri, vel eidem concedat? 3. Talia beneficia possunt resignari, ergo signum est non ampliùs esse reservata. 4. Reservatio est odiosa, ergo non est extendenda ultra verba clara. R. *ad 1. & 2.* non tantùm beneficia vacantia, sed & affecta reservantur, usque dum Papa de iis perfectè, & cum affectu disposuerit; de his autem non disposuit perfectè, ùt patet. *Ad 3.* dico beneficia hæc posse resignari, sed ad manus Papæ, quod non obstat reservationi. *Ad 4.* verba extrav. sunt satis clara. *Dixi authoritate Pontificiâ*, nam si provisio de secundâ dignitate, vel beneficio fiat ab Ordinario, tunc quidem prima ipso jure amittuntur post adeptam possessionem secundi, an autem priora Papæ sint reservata est incer- 6.
tum; *Chockier. Nicolartz. dis.* 1. §. 22. dicunt esse reservata, sive vacent in mense Papali sive Episcopali, econtrà *Eng. n.* 16. dicit theoricè, hoc est, si stilus Curiæ seu praxis Romana non sit contraria, esse certum in mense Episcopali vacantia per factam ab Episcopo collationem vel promotionem non esse reservata, quid *d. extrav.* clarè habet hanc clausulam: *per nos seu authoritate nostrâ promoti*, ergo beneficia vacantia per promotionem factam ab Episcopo non sunt reservata; in materia enim reservationis utpote odiosâ non est facienda extensio. Pariter sub re- 7.
servationem non cadunt beneficia vacantia per

resignationem apud Ordinarium, sed Episcopus potest in omni mense admittere resignationes simplices, & conferre beneficia etiam in mensibus Papæ resignata. *Gonzal. Chok. Nicolart. d. 9. §. 9.* Regula enim octava Cancellariæ in suis reservationibus habet hanc clausulam ? *aliàs, quàm per resignationem quocunque modo vacantia.*

8. 4. Dictâ extrav. *ad regimen* reservantur omnia beneficia vacantia per depositionem, privationem, translationem, muneris vel consecrationis susceptionem, electionis vel postulationis cassationem, item per resignationem, vel renunciationem admissam; intellige, si illa omnia fiant Romæ, vel alibi âuthoritate Pontificiâ; nam si resignatio fiat coram Ordinario, etiamsi resignans, vel electus existat Romæ, propterea non inducetur reservatio; resignatio autem in favorem certæ personæ non potest fieri, nisi coram Papâ, ùt dicam *Cas. 86.* sæpedicta extrav. etiam tenet in his partibus utpote inserta Concordatis Germaniæ.

9. 5. Regulæ Cancellariæ, quarum tenorem exhibet *Reiffenst. post num. 487.* varias continent reservationes, sed de his in quantum Germaniam concernunt dicetur infrà, quando de Concord. Germ. Regulæ autem Cancellariæ sunt certæ constitutiones, quas singuli Pontifices in ingressu sui regiminis circa causas judiciales, & beneficiales facere vel à Prædecessoribus factos renovare, augere, vel minuere solent; nec hæ regulæ corpori juris insertæ sunt, sed sub singulis Pontificibus noviter imprimuntur; quia exspirant cum morte Pontificis, & sede vacante cessat reservatio in solis his Regulis fundata v. g. reservatio alternativa mensium, ut infrà videbimus,

mus; & his regulis speciale est præ aliis legibus, quòd statim ligent, ut primùm à novis pontificibus assumuntur, vel confirmantur etiam non publicatæ, scilicet quò ad effectum nullitatis actûs in contrarium gesti, non verò quòad culpam, vel pœnam, nisi post publicationem. *Engel hic num.* 19.

6tò. Etiam in pœnam delicti reservantur bene- 10.
ficia. 1. Ob hæresin. 2. Ob simoniam. 3. Si in collatione beneficiorum non observetur forma Trid, ut si Episcopus beneficium curatum conferat non habenti 25. annos, vel beneficium simplex impuberi. 4. Si neglecta est publicatio resignationis, 5. Si quis molestet litigantes in Curia Romana, aut eorum Judices, Advocatos &c. 6. Si ex potestate concessa à Papa beneficium conferatur inhabili &c. sed hæc & similia locum non habent in Germania, eò quòd non contineantur in concordatis. *Chockier tit 8. num. 24. Eng. t. 5. num.* 18.

QUÆR. III. Quænam beneficia à reservatione 11.
sint libera?

R. 1. Etsi Papa absolutè possit, tamen de facto non reservat beneficia juris patronatûs Laici, quod habetur ex fundatione, dotatione, aut constructione Ecclesiæ, ne homines à piis fundationibus faciendis absterreantur; neque illa beneficia cadunt sub alternativa. Idem dicendum, si jus Patronatûs sit mixtum, id est, Clerico simul, & Laico competens; quia æquum non est, ut Laicus ex Societate Clerici privilegium suum amittat. *Garc. van Espen. Pyrh. nu. 324.* beneficia tamen, quæ Clerici fundârunt, non ex bonis patrimonialibus, sed Ecclesiasticis, sub reservatione cadere possunt, sicut & ea, quorum jus pa-

tronatûs Laicus vel Clericus habet ex privilegio vel præscriptione. *Eng. n. 8. Leur. q. 534. Reiffen. n. 396.*

2. Non reservantur beneficia manualia, tum quia in odiosis non veniunt nomine beneficii, tum quia beneficiati ad nutum revocari possunt, & hoc ipso, quòd Superior illos amoveret, eluderetur reservatio; tum denique, quia nunquam propriè vacant, eò quòd Rector principalis sit Prælatus vel Collegium, cui beneficium est incorporatum. *Reiffenst. n. 304.*

3. Non reservantur beneficia, in quæ quis tantùm habet jus ad rem, non autem jus in re, v. g. ex collatione nondum acceptatâ; quia ante acceptationem nondum censetur beneficium fuisse ipsius. *C. si tibi absenti 17. h. t. in 6.*

4. Nec reservantur beneficia resignata ex causa permutationis; quia non censentur propriè vacare. *Laym. Schmalzg. nu. 222.*

5. In Germania nulla beneficia reservantur, nisi contenta in Concordatis, de quibus

12. QUÆR. IV. Quid circa concordata Germaniæ?

R. Famosa Germaniæ Concordata aliud non sunt, quàm certæ constitutiones, & pactiones ad terminandas innumeras lites circa beneficia, Anno 1447. conventæ inter Nicol. V. Sum. Pontificem, & Fridericum III. Imper. totúmque Imperium; tenorem Bullæ exhibet *La Croix l. 4. nn. 503. Reiff. nn. 535.* ejus substantia consistit in sequentibus.

1. Repetit omnes reservationes, quæ habentur *in Extrav. ad regimen*, de quibus sup. scilicet circa beneficia apud Sedem per mortem in Curia aut in vicinia intrà duas diætas, aut per dispositionem,

nem, privationem, resignationem, vel promotionem authoritate Apostolicâ factam vacantia; excipiuntur beneficia promotorum ad Episcopatus titulares, velut Suffraganei. *Nicolarts tit. 1. dub. 1. §. 24. Leur. q. 542. nu. 11.* Item non reservantur beneficia, quæ vacant per promotionem factam vi Precum Imperatoriarum; quia talis promotio non censetur immediatè facta vi litterarum Apostolicarum. *c. de multa 28. de præb. Schmalzg. n. 255.*

2. Reservantur in Germania tantùm sex menses 13.
alternativè, ita ut collatio beneficiorum vacantium in primo mense, scilicet Januario, spectet ad Papam, in Februario ad Ordinarium, in Martio iterum ad Papam, & sic deinceps; & quidem Sede Papali vacante omnia beneficia etiam in mense Pontificio vacantia conferri posse per Ordinarium non obstantibus Concordatis docent *Barb. alleg. 57. num. 62. Leur. q. 600. Engel à num. 48.* idque de beneficiis curatis expressum habetur *c. 35. de præb. in 6.* de simplicibus probatur: nam quamvis Concordata sint perpetua, & non exspirent per mortem Pontificis, sicut regulæ Cancellariæ, tamen Pontifex vi illorum non intendit aliter sibi reservare menses, quàm priùs per regulas Cancellariæ reservare consueverat, scilicet vivente tantùm Pontifice; ergo vacante Sede Pontificia nulli menses vi concordatorum reservantur, sed attendendus est stilus Curiæ. In dubio, 14.
an beneficium vacaverit in mense Papæ, vel in mense Ordinarii, eò quòd v. g. beneficiatus ultimâ nocte reperiatur in lecto mortuus, nec sciatur, ante vel post duodecimam ultimæ noctis discesserit, præsumendum esse pro Ordinario docent *van Espen Nicolarz. dub. 12. §. 7. Pyrhing nu. 354.*

Leur.

Leur. quæst. 562. etiamsi Papa prævenerit, & provisus à Papa sit in possessione beneficii, nihilominus præferendum esse provisum ab Ordinario; quia Ordinarius habet intentionem fundatam in jure communi ad conferenda omnia sua Diœcesis beneficia non reservata, quo jure privari non debet, quamdiu non constat de reservatione, cujus probatio incumbit proviso Papali, & Papa intendit providere vi reservationis, quæ utpote odiosa in dubio non præsumitur. Addit quoque Pontifex §. 5. quòd mensis Ordinariorum
15. *per quamcunque reservationem, gratiam exspectativam, aut quamvis aliam dispositionem* nolit impedire; imò si intrà tres menses à die vacationis notæ in loco beneficii non apparuerit, quòd de beneficiis in mense Papali vacantibus alicui Apostolicâ authoritate provisum fuerit, jus conferendi
16. redibit ad Ordinarium. Hoc timestre currit etiam Sede vacante, & ita habere praxin testatur *Wistner hic n. 118.* Si Papa intrà trimestre beneficium quidem contulit, sed indigno, ex praxi
17. Germaniæ redit ad Ordinarium. *Schmalzg. num. 322.* si verò beneficium sit reservatum propter privationem, promotionem vel obitum in Curia, aut vicinia, tunc, si Pontifex intrà unum mensem à die vacationis de eo non disposuerit, ordinarii collatores de eo disponere poterunt *per c. statutum 2. h. t. Chockier. van Espen. Nicolartz. dub. 11. §. 4.* & hic mensis computatur non à die notitiæ, sed vacationis, ùt habet clarus textus. *Nec obstat*, quòd Concordata hujus Canonis nullam mentionem faciant; nam etiam non corrigunt, & cùm correctio juris sit odiosa, sine clara ratione asseri non debet, maximè in odium na-

tio-

tionis Germanicæ, cui per Concordata Pontifex favere voluit.

3. Pontifex in Concordatis sibi reservat majo- 18
res Dignitates post Pontificales in Cathedralibus, & principales in Collegiatis Ecclesiis, quales sunt Præposituræ, vel si tales non habentur, Decanatus. *Nicolarts* §. 10 nisi ex speciali privilegio sint exemptæ, uti exemptæ sunt Præpositura Monasterienſis Westphaliæ, Præpositura Cathedralis Augustana, Elvacensis, item omnes Præposituræ urbis, & Diœcesi Leodiensis; quia ex Indulto Eug. IV sunt electivæ, modò intrà 30. dies à die vacationis fiat electio & intra 6. menses à S. Sede petatur confirmatio. *Branden. Nicolarts l. c. La Croix num. 507.* Econtrà conceditur omnibus Germaniæ Ecclesiis Metropolitanis, & Monasteriis etiam Sedi Apostolicæ immediatè subjectis libera Prælati electio; Episcoporum tamen & Prælatorum immediatè subjectorum confirmatio reservatur; & si electio ob neglectam præsentationem intrà tempus præscriptum, vel alium defectum Canonicum non fuerit confirmata, jus providendi Ecclesiæ ad Papam devolvitur. 19.

4. Habent Concordata, ut de Ecclesiis Cathedralibus, & Monasteriis virorum Sedi immediatè subjectis, si vacaverint, solvantur annatæ, hoc est, unius anni fructus; de aliis autem beneficiis ad provisionem Papalem spectantibus à tempore possessionis intrà annum media fructuum pars; intellige, si reditus annui juxta taxam Cameræ valorem 24. florenorum in auro excedant, aliàs nihil solvitur; & ex hoc capite Canonicatus Germaniæ, & Hispaniæ annatas non solvunt, quia ex stilo curiæ non æstimantur supra valorem 24.

ducа-

ducatorum, etsi fortè reditus annui unius Canonicatûs excurrant ad mille ducatos. *Pyrhing num. 364.*

20. 5. Dicit Pontifex hæc Concordata fore perpetua, & se iis sine consensu nationis Germanicæ, & extra generale Concilium nunquam velle derogare; imò nec derogare potest, nisi id fortè exigat gravis Ecclesiæ necessitas, vel communis utilitas. *Lotter Branden. Engel num. 54. Ratio* est, quòd hæc Concordata non sint mera gratia, sed vera pactio, & promissio utrimque acceptata, habens expressam clausulam de non revocando, cum onere ex parte Germaorum taxæ Cameræ Apostolicæ, si voluerit, fideliter exsolvendi.

21. 6. Concordatis obligantur omnes Germani, non verò Itali, aut alii, qui sunt tantùm de feudo Imperii, neque Ecclesia Metensis, Virdunensis, neque Belgæ; quia non sunt de Imperio, neque Concordata unquam acceptârunt exceptâ Ecclesiâ Nivellensi, Cameracensi, Lewensi, & Thenensi, quæ etiam nunc postquam ab Imperio sunt avulsæ, pristina privilegia retinent. *Wex. Nicolarts tit. 3. d. 1. §. 3. Leuren. quæst. 591.*

22. 7. Concordatis per consuetudinem contrariam, vel præscriptionem derogari non posse, docent *DD. cit. Gonzal. Pyrhing num. 363.* quia id exigit publica tranquillitas, & consuetudo non potest derogare aliis reservationibus Apostolicis, ac constanter ita judicatur in Curia: nihilominus per præscriptionem immemorialem Concordatis derogari posse non minùs probabiliter docent *Zypæus. Wiestner hic num. 71. La Croix*

num.

num. 20. quia ejusmodi consuetudo nullo jure expressè reprobatur; deinde ex privilegio Apostolico concesso Universitati Lovanienſi Sixtus IV. de facto derogavit Concordatis, ergo idem potest consuetudo immemorialis, quæ habet vim privilegii.

QUÆR. V. Quid circa beneficia Urbis Colonienſis? 23.

℟. Pro Urbe Colonienſi habentur ſpecialia concordata, vi quorum.

1. In Eccleſia Metropolitana, & in aliis undecim Collegiatis eſt una certa Præbenda, quæ dicitur *Primæ Gratiæ*, hæc quocunque menſe vacet, ſemper confertur ad Univerſitate, hoc eſt, à Rectore Magnifico & quatuor Proviſoribus.

2. Eſt adhuc una certa Præbenda in ſingulis Collegiis, quæ ſemper confertur à Capitulo, in quocunque menſe vacet, & hæc vocatur *Secundæ Gratiæ.*

3. Papa nullos ſibi Coloniæ reſervavit menſes, ſed ſuos tranſtulit partim in Archi-Epiſcopum, partim in Univerſitatem, ita ut Epiſcopus habeat *Januarium, Majum & Septembrim*, Univerſitas verò *Martium, Julium & Novembrim*, in quibus Canonicatus, & Vicarias per mortem vacantes conferunt Rector Magnificus, quatuor Proviſores, & quatuor Decani, & hæ Præbendæ dicuntur *Tertiæ gratiæ*; alii ſex menſes, ſcilicet *Februarius, Aprilis, Junius, Auguſtus, October, December*, alioquin ad Epiſcopum ſpectantes Coloniæ competunt Capitulis. Quòad Præbendas primæ, & tertiæ gratiæ ſpecialiter eſt notandum, quòd conferri non

poſ-

possint, nisi Magistris artium & Indultum conferendi Præbendas tertiæ gratiæ debet confirmari singulis Pontificibus, & quandoque confirmatur tantùm ad aliquot annos, potestas autem conferendi Præbendam primæ & secundæ gratiæ est perpetua.

24. QUÆR. VI. Quid circa primarias Præces, ut vocant ?

R. Imò Romano Imperatori recenter electo Papa antiquitùs concessum fuit privilegium, nominandi in qualibet Ecclesia Romani Imperii semel personam idoneam ad beneficium vacans, vel proximè vacaturum, quæ nominatio à Cæsare facta primæ seu Primariæ preces vocantur, eò quòd ordinarius collator personæ à Cæsare nominatæ præ omnibus aliis beneficium conferre, & ad possessionem intromittere teneatur; hinc
25. patet penès Cæsarem non esse jus conferendi, sed tantùm nominandi; nam jus conferendi retinet Ordinarius, cum obligatione tamen præferendi nominatum à Cæsare, qui si id renuat, habet Cæsar privilegium eligendi personas in Ecclesiastica dignitate constitutas Precum suarum executores, qui authoritate Apostolicâ Episcopos, & quosvis electores etiam per censuras Ecclesiasticas cogere possint ad recipiendas Preces, vel si eas omnino admittere nolint, aut beneficia sint Papæ reservata, tunc ipsimet executores Cæsarei authoritate Apostolicâ ea Præcistæ conferre poterunt. *Wex. Chok. fol. 28. Eng. nu 71.* extenduntur autem preces ad totum Imperium Romanum prout nunc est, non autem prout fuit; nisi cum reservatione hujus juris dominia translata sint: neque Preces extenduntur ad Imperii feuda. *Chok. wiest. num. 157.*

2. Ha-

2. Habent Preces hunc effectum, ut beneficium, pro quo interponuntur, reddant affectum, ita, ut si collator ordinarius illud alteri, quàm Precistæ etiam ex ignorantia contulerit, collatio sit invalida. *Chok. lect. 4. de primis precibus Schmalzg. n. 330.* 26.

3. Preces, ùt patet ex earum formulâ, quam exhibet *Pyrh. num 367.* non obstantibus Concordatis Germaniæ locum habent in omnibus beneficiis vacantibus; sive in mense Ordinarii, sive Papali, sive sint beneficia curata, sive non curata, item resignata simpliciter in manus Ordinarii *Chok. Wagner. f. 488. Leur. q. 607.* imò in Indulto exprimuntur etiam beneficia regularia, attamen quòad hæc Cæsar non utitur suo privilegio. 27.

4. à Precibus excipiuntur beneficia reservata *per Extrav. ad regimen*, hoc est, vacantia apud Sedem, & in Curia per mortem, privationem, resignationem &c. authoritate Pontificiâ factam &c. Item omnes Dignitates Episcopales, & in Ecclesiis Cathedralibus prima Dignitas post Episcopatum; Item Dignitates primæ in Ecclesiis Collegiatis, & Prælaturæ regularium, beneficia litigiosa, quia generatim gratiæ exspectativæ non cadunt super beneficia litigiosa, ùt à Rotâ decisum testatur *Wagn. §. 2. Chock. f. 77.* beneficia resignata ex causa permutationis coram Ordinario, vel in favorem tertii; quia hæc non censentur vacare, nisi ad effectum, ut conferantur iis, qui permutationem fecerunt, vel in quorum favorem dimissa sunt. *Chock. f. 74. Wiest. nu. 163.* 28.

Item excipiuntur beneficia ad Sedem Apostolicam devoluta, ùt expressè habet Indultum ; erecta post concessas Preces, manualia mensæ Episcopi, vel Abbatis incorporata , Commendata, Vicariæ temporales &c. *DD.* CC. denique omnia beneficia spectantia ad jus Patronatûs laicale , vel mixtum , cui Pontifex nunquam intendit derogare. *Chock. Engel num.* 71. & ut Preces locum habeant, debet collator ad minus quatuor beneficia conferre posse, debétque quilibet collator tantùm semel à Cæsare gravari. *Wex. Wagner, l. c. Pyrh, n.* 376.

29. 5. Si res adhuc sit integra , id est, si Precista nondum imploravit officium collatoris , Cæsar adhuc variare, & alium nominare potest; idem à potiori tenet, si nominatus obîerit, uxorem duxerit , vel aliter Precibus renunciaverit ; quia Preces nondum fuerunt sortitæ effectum, DD. CC.

30. 6. Potest Cæsar pro unâ eadémque personâ apud plures Collatores Preces interponere, non ut à singulis Collatoribus Precista beneficium obtineat, sed ut eò certiùs accipiat; ídque tenet, etiamsi Precista modò in eâdem Ecclesiâ unum beneficium habeat, dummodo secundum cum primo non sit incompossibile, ùt Canonicatus & Dignitas, aut Canonicatus & beneficium curatum ; si compatibilia sint, utrumque absque dispensatione retinere potest ; quia Preces etiam ad pluralitatem se extendunt. *Leuren. q. 620.* Dixi, *in eadem Ecclesiâ ;* nam si Precista in diversis Ecclesiis etiam duo, vel tria qualiacunque beneficia habeat, nihilominus ei beneficium, ad quod à Cæsare nominatus est, con-

fer-

ferri debebit, nec tenetur priorum beneficiorum mentionem facere. *Chok. f. 74. Pyrhing. nu. 382.*

7. Preciſta debet intrà menſem, poſtquam ipſi vacatio beneficii innotuit, Preces collatori inſinuare, & beneficium per ſe, vel alium acceptare, aliàs amittit ſuum jus; ſi tamen res poſt menſem adhuc ſit integra, acceptationi per negligentiam omiſſæ adhuc locus erit propter clauſulam Indulto additam, §. *fin. Wagn. Schmalzgruber à num. 354. Reiff. num. 591.* 31.

8. Preces à Preciſtâ acceptatæ non exſpirant morte Cæſaris, etſi nondum ſecuta ſit collatio, ſicut morte patroni non exſpirat præſentatio, aut aliæ gratiæ jam conceſſæ. *C. ſi ſuper 9. de off del. in 6. Wex. La Croix num. 573.* 32.

CASUS LXXXV.

De Surrogandis Collitigantibus de annali & triennali possessione, & aliis ad beneficium litigiosum pertinentibus.

KRamerius *optat surrogari in beneficium Crusii, dubitat an possit, 1. Quia Crusius ultra mensem est mortuus, & beneficium collatum alteri, & Kramerius non est præsentatus à vero patrono. 2. Movit Crusio litem spe surrogationis, & beneficium est de patronatu Laico, & lis fuit super solâ possessione. 3. Beneficium est affectum, & surrogatio petitur ab Ordinario. 4. Crusius fuit in annali possessione, sed inhabilis sine titulo & bonâ fide. 5. Quid si triennio possederit, sed beneficium sit reservatum, regulare &c. 6. Quid si fuerit non tonsuratus, bigamus, hæreticus, excommunicatus, irregularis, carens requisitâ ætate, ordine, gradu, aut retineat beneficia incompatibilia, vel neglexerit publicare resignationem. 7. Quid si fuerit in malâ fide, vel ignorantiâ juris clari. 8. Quid si possessio non fuerit pacifica. 9. Quid si sit simoniacè ingressus, vel intrusus. 10. An triennalis possessio non tantùm possessorium, sed & petitorium excludat, & in conscientiâ absque dispensatione securum reddat. 11. Quomodo solvantur opposita. 12. Quid circa revalidationem tituli.*

Ad

Ad amputandas lites circa beneficia, Papa in Regulis Cancellariæ varias, & salubres fecit ordinationes, circa quas

QUÆR. I. Quid de Regula 29na de *Surrogandis Collitigantibus?*

R. Hæc statuit, ut si duo super beneficio litigent, & alter à lite per mortem, Matrimonium, vel professionem religiosam recesserit, tunc alter habeat mensem unum à die notitiæ, intrà quem possit petere surrogationem, seu substitutionem in jure, vel ad jus, quod alter habebat, & intrà hunc mensem non valet gratia, vel concessio beneficii litigiosi alteri facta, quàm collitiganti, modò petens surrogationem non fuerit in dicto beneficio intrusus, seu occupârit beneficium propriâ authoritate sine titulo ejus, qui potest providere, neque fraudulenter egerit impetrando beneficium senis, vel periculosè ægrotantis, eíque litem movendo spe consequendæ surrogationis, neque adversarius illud per triennium possederit. 1. De cætero surrogationem locum habere etiam in beneficiis, quæ sunt juris Patronatûs Laici, docet *de Luca. Leuren. p. 2. q. 667. n. 1.* debet tamen lis fuisse non super solâ possessione, sed principaliter super proprietate beneficii *Chock. Lotter. Rosa c.* 2. 17. *anu.* 71. & quamvis durante lite beneficium litigiosum utpote affectum à nullo nisi Papâ concedi possit, *per c. 1. & 2. ut lite pendente in 6. clem. 1. eod.* attamen uno litigante mortuo, alter superstes, & non alius surrogari poterit ab ordinario Collatore, vel præsentari, eò quòd cesset ratio prohibitionis; quia ita surrogando non datur novus adversarius, nec occasio nova litis. *Parisius Garc. p. 5. c. 9. an. 220.* 3.

4. QUÆR. II. Quid de Regulâ ; 5tâ. de *annali possessore* ? R. Hæc ordinat, ut quicunque beneficium ab alio per annum pacificè possessum, certo modo vacare prætenderit, & impetrârit, debeat specificè ; & clarè probare, possessori nullum jus in beneficium competere, eúmque intrà sex menses ad judicium evocare, causámque ex tunc intrà annum usque ad sententiam definitivam prosequi; alioquin impetratio prædicta, & quæcunque indè secuta nullius erunt firmitatis, & impetrans de damnis, & interesse possessori tenebitur; hæc regula tuetur quemcunque pacificum unius anni possessorem, etiàm aliàs inhabilem, & de jure privatum, intrusum, carentem bonâ fide & omni titulo, item possessorem nondum percipientem fructus. *Leuren. q. 832. & 842.* præcipuè tamen regula locum habet in Curia Romana, & apud Legatos Pontificios, non item in aliis Curiis. *Chock. ad hanc reg. num. 55.*

5. QUÆR III. Quid de Regula 36. *de triennali possessione?* R. Hæc regula est plurimùm notabilis, in quâ statuitur, ut omnis, qui quæcunque beneficia ex quovis titulo, sive Collationis, electionis, præsentationis &c. per triennium pacificè possedit, modò in illa non sit intrusus, aut simoniacè ingressus, *Super beneficiis taliter possessis molestari nequeat, nec non impetrationes de beneficiis sic possessis factas irritas esse decernitur, lites super illis motas penitùs extinguendo.* Explicatur Regula.

Dicitur 1. Beneficia quæcunque etiam reservata Pontifici, nisi reservata sint propter obitum in Curia, vel reservatio tollat omnem colorem tituli, aut capacitatem possidendi, *Gomez.*, *de Lu-*

ca

ca de benef. d 91. num. 8. hæc Regula etiam tenet, si sæcularis possideat beneficium regulare, vel econtrà, ita ut post triennium pacificæ possessionis molestari non possit; nam licèt requirantur quadraginta anni, ut beneficium regulare fiat sæculare, vel econtrà, ad hoc tamen, ut beneficium possessori censeatur acquisitum, sufficiunt tres anni, qui etiam sufficiunt ad præscribendos fructus.

Dicitur 2. Omnis, qui possedit, quia qui non 6.
possunt beneficia Ecclesiastica possidere, velut Laici, non tonsurati, conjugati, bigami & hæretici *c. si adversus te hæret.* etiam triennali præscriptione gaudere non possunt sine possessione enim non currit præscriptio; econtrà alii omnes, qui ob pœnam, censuram, irregularitatem, vel aliter, excepto intruso, & Simoniaco, beneficiis ipso jure sunt privati, eò quòd v. g ætatem, gradum, vel ordinem ad beneficium requisitum non habuerint, beneficia etiam incompossibilia retinuerint, resignationem debitè publicari intermiserint &c. juvantur hâc regulâ, ita, ut post triennium molestari non possint; *Ratio* est, quia hæ pœnæ quamvis dicantur ipso jure infligi, tamen cùm ad suî executionem requirant factum hominis, (scilicet cognitionis causæ ex parte judicis, & dimissionem beneficii ex parte possessoris, non obligant in conscientiâ ante sententiam declaratoriam, ùt cum communi docet *Covar. Laym. lib. 1. tr. 4 c. 15. num. 6.* ergo si adsit capacitas possidendi, & titulus saltem coloratus, poterit beneficium bonâ conscientia retineri, adeóque & per triennium vi hujus regulæ præscribi; titulus autem coloratus est collatio vel institutio ab Ordina-

7. rio facta, sed ob defectum aliquem nulla. *Si dicas*, qui ipso jure est beneficio privatus, est in malâ fide, vel saltem in errore juris clari, & notorii; sed mala fides, aut ignorantia juris clari non prodest ad præscriptionem. R. Est in mala fide, hoc est, habet vel saltem habere potest notitiam pœnæ à jure sibi decretæ, *Tr.* est in mala fide, id est, continuat possessionem malâ conscientiâ, quod propriè significat esse in mala fide *N.*

8. *Dicitur 3. Omnis qui possidet pacificè*, ille autem pacificè possidet, cui lis super beneficio mota non fuit, ita quidem, ut, si Cajus possessori intrà triennium litem moverit, non verò Titius, præscriptum sit contra Titium, non verò contra Cajum; quia respectu Titii pacificè possedit, non verò respectu Caji.

9. *Dicitur* 4. dummodò *intrusus* non sit vel *simoniacè ingressus*, & quamvis communiter dicatur intrusus, qui occupat beneficium sine titulo Canonico, hoc est, sine institutione, collatione, aut confirmatione, tamen, ut quis non gaudeat effectu triennalis possessionis, solùm hìc nomine intrusi venit, qui ab alio, quàm Papa acceptat, & ingreditur beneficium vacans in Curia, aut qui cujuscunque beneficii, vel dignitatis à Papâ impetrandæ administrationem suscipit ante obtentam confirmationem, vel ad solam signatam à Papâ supplicam nondum expeditis litteris, *Leuren. q. 862.* & licèt ex communi DD. teste *Parisio lib. 10. q. 1. num. 20.* gratia dicatur perfecta per solam signaturam, quâ Papa supplicationi sibi factæ subscribit per verbum *fiat*, *ut petitur*, tamen adhuc ista gratia est informis, & quasi conditionata, antequam ordinaria collatio-

nis

nis Bulla desuper expediatur. *Arg. regul. 27. Cancel.* ideóque qui ante expeditas litteras se in beneficium ingerit, amittit omne jus præhabitum, venítque hìc nomine intrusi. Dicitur verò simoniacè ingressus, qui sciens à se, vel alio in adeptione beneficii commissam esse simoniam realem, & completam, beneficium illud ingreditur; econtrà si à tertio, ipso ignorante, simonia commissa sit, à triennali præscriptione propterea non excluditur. *Leur. Rebuff. Garc. p. 8. c. 1. n. 15 Leur. q. 873.*

Dicitur 5. *Super iisdem beneficiis* taliter possessis molestari nequeat, *lites super illis motas penitus extinguendo*; circa quam clausulam magna est inter *DD.* disceptatio, an scilicet *triennalis* possessio non tantùm excludat omnem litem super possessorio, ùt fatentur omnes, sed etiam super petitorio, ita, ut probatâ post triennium nullitate tituli beneficio privari non debeat, sed posit illud tutâ conscientiâ sine dispensatione retinere, in quo dubio judico *triennalem* etiam valere pro petitorio, modò adsit capacitas personæ ad possidendum, bona fides, & justus titulus coloratus. *Rebuff. Navarr. Engel. Laym. l. 4. t. 2. c. 15. num. 4. Pyrh. l. 2. t. 26. num. 115. Ratio est* 1. Quia id videtur habere clarus textus Regulæ, *lites super illis motas penitus extinguendo*, quomodo autem lites dicentur penitus extingui, si maneant quòad principale punctum scilicet petitorium; 2. Triennalis possessio non tantùm facit præsumptionem tituli, sed revera illum confert, quemadmodum præscriptio confert dominium rei præscriptæ; si enim triennalis possessor non consequeretur titulum, ejus beneficium semper de jure vacaret, nec esset ratio, cur ab 10.

alio validè impetrari non posset, cùm tamen Regula dicat impetrationes de beneficiis sic possessis factas irritas esse, &, si bona Ecclesiastica tempore à jure requisito præscribantur, cur non beneficia?

11. *Dices* : Regula tantùm prohibet per litem molestari triennalem possessorem, cum hoc autem stat, quòd possessor post triennium cognoscens nullitatem sui tituli, teneatur beneficium dimittere, vel dispensationem petere. 2. Titulus non potest aliter acquiri quàm per institutionem Canonicam. *Reg. 1. juris in 6.* 3. Ordinarius Superior ex communi sententia etiam à triennali possessore potest exigere titulum, & desuper inquirere; ergo signum est, quòd triennalis possessio per modum præscriptionis non conferat titulum; frustra enim inquireretur in hoc, quod jam per triennalem possessionem scitur esse collatum, sicut post completam præscriptionem domûs, frustra à judice inquireretur in titulum dominii domûs &c. R. *Ad* 1. hoc ipso quòd Pontifex prohibeat molestari possessorem triennalem, dat ei jus ad retinendum beneficium, & percipiendos fructus; quod jus est sufficiens titulus. *Ad* 2. triennalis præscriptio habet vim institutionis Canonicæ. *Ad* 3. sicut Judex non obstante, quòd præscriptio transferat dominium, adhuc potest inquirere, an adsit titulus coloratus, bona fides, & similia ad præscriptionem communiter requisita; sic, quamvis triennalis possessio det titulum seu dominium beneficii, Superior adhuc inquirere poterit, an adsint omnia requisita ad hunc effectum, an scilicet sit bona fides, persona apta possidere, possessio pacifica, an non sit intru-

sus,

sus, simoniacus &c. quæ dicta sunt de possessione triennali, à potiori intelligenda sunt de decennali; nam hanc habere vim tituli docent omnes, nisi manifestè constaret de intrusione. *Paris. Luca de benef. d. 91. n. 15.* Quòad revalidationem tituli tenenda sunt, quæ dixi *Cas. 78. num. 21.* 12.

CASUS LXXXVI.

In Tit. 9. lib. 1.

De Renuntiationibus, seu Resignationibus Beneficiorum.

MAsius Licentiandus *interrogatur.* 1. *Quid sit Resignatio, & an valeat dolo, vel metu extorta.* 2. *Quid sit expressa, tacita.* 3. *Pura & conditionalis, & coram quo fieri possint.* 4. *An beneficia resignata dari possint consanguineis.* 5. *Aut aliis, quàm iis, in quorum favorem sunt resignata.* 6. *Quid si conditio sit intrinseca: aut sit simoniaca.* 7. *Vel cum reservatione pensionis.* 8. *Cum conditione regressûs, accessûs &c.* 9. *Ex causâ permutationis.* 10. *Quid de causâ resignationis.* 11. *An necessarius consensus Superioris, Patroni &c.* 12. *Quid circa regulâm de viginti.* 13. *Quid de publicatione resignationis.* 14. *Quid si resignatio facta est in plures.* 15. *Quæ beneficia resignari possint.* 16. *An etiam reservata.* 17. *Exspectativa.* 18. *Litigiosa.* 19. *Concessa in Titulum Ordinationis.* 20. *Ob crimen vacantia ipso jure.* 21. *Aut beneficia*

ficia Novitii. 22. An resignatio revocari possit, quid si revocatio procuratori non intimetur, vel principalis moriatur. 23. Cui post resignationem debeantur fructus. 24. Quando beneficium resignatum conferri debeat, quid si resignatarius moriatur, an resignans regredi possit.

Sicut beneficia diversis modis acquiruntur, sic & diversis amittuntur, veluti per mortem naturalem, per depositionem, per certa crimina, saltem post sententiam declaratoriam, aliâsque causas, de quibus egimus sparsim suis locis; restat examinandum, qualiter beneficia dimittantur per renunciationem, vel resignationem. Itaque.

QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit Resignatio?

1. R. 1. Resignatio est spontanea beneficii dimissio coram Superiore facta & acceptata: est *communis*. Dicitur spontanea, quia resignatio facta ex dolo, vel metu injusto, est irritanda, & resignans restituendus, *per c. 3. & 4. de his quæ vi &c.* imò si dolus sit circa substantiam, resignatio est ipso facto irrita defectu consensûs, *Flam. l. 13. de resig. q. 3. Wiestn. hic n. 9.*

2. R. 2. Dividitur Resignatio 1. in expressam & tacitam; *expressa* est, quæ fit verbis, aut scripturâ, voluntatem resignandi apertè significantibus; *tacita* est, quæ fit facto, dimissionem beneficii significante, vel ex dispositione juris importante; sic censetur renunciare beneficio, qui Religionem solenniter profitetur. *c. benef. 4. de Reg. jur. in 6.* qui in minoribus constitutus uxorem ducit. *c. 1. & 3. de Clericis conjug.* qui beneficium cum priore incompossibile suscipit, qui militiam sequitur, qui Parochiam

chiam adeptus intrà annum Sacerdotium non suscipit, & generaliter, qui aliquid facit, propter quod ipso jure beneficium vacat, tacitè resignare censetur, ita, ut tunc statim alteri conferri possit. *Schmalzg. n. 2. h. t.*

2. Resignatio dividitur in puram & condi- 3.
tionalem; *pura* est, quæ fit simpliciter absque omni pacto, restrictione aut conditione; econtrà *conditionalis* est, quæ fit sub certâ conditione, restrictione, aut pacto, qualis est 1. Quæ fit in favorem certæ personæ, ut illi, & non alteri beneficium resignatum conferatur; hæc resignatio, cum importet speciem hæreditariæ successionis, est in jure odiosa, & coram solo Papâ & non coram Ordinario fieri potest; nil tamen obstat, quominùs resignatio simplex in manus Ordinarii, aut Episcopi fieri possit etiam cum recommendatione certæ personæ, ex quâ tamen Episcopus non obligatur beneficium dare personæ recommendatæ, sed potest sine injuriâ dare alteri. *Zoes. Garc. p. 11. c. 3. n. 154.* imò ex Bullâ Pii V. *quanta Ecclesiæ*, beneficia resignata nec licitè, nec validè dari possunt con- 4.
sanguineis, affinibus, vel familiaribus resignantis, vel admittentis resignationem; sed hæc Bulla teste *Zypæo & Laym.* non est ubique recepta, esse tamen receptam in Diœcesi Colonienſi, Leodienſi & Mònasterienſi testatur *La Croix lib. 4. 1073.* in permutationibus verò, quæ fiunt apud Papam, non attenditur consanguinitas, neque hujus necessaria mentio facienda est. *Luca d. 40. n. 15.* quòd si resignans coram Ordinario addat clausulam: *quòd non aliter intendat resignare,* 5.
quàm in favorem tertii, tunc Episcopus ejusmodi resignationem nec admittere, nec beneficium

cassa-

cassatâ hac clausulâ alteri dare potest. *Ratio est*, quòd talis non simpliciter dimittat beneficium, sed sub conditione, & pacto, ut detur personæ à se nominatæ; cùm ergo Episcopus hanc conditionem implere non possit, jure id prohibente, etiam resignationem admittere, & beneficium alteri conferre non valet; imò ipse Papa, quamvis pro libitu admittere, vel rejicere possit resignationem factam in favorem, postquam tamen admisit, non potest beneficium alteri conferre, quàm in cujus favorem fuit resignatum, sicut non potest alteri conferre beneficia resignata cum animo permutandi; resignans enim non intendit jus suum aliter abdicare, nec debet invitus, & innocens privari suo jure. *Pirrh. à n. 78. h. t.* si tamen conditio sit intrinseca v.

6. g. resigno beneficium, ut in eo resideas, ut præhabitum incompossibile, vel superfluum dimittas, ejusmodi conditionata resignatio etiam coram Ordinario fieri potest; quia non imponitur per conditionem appositam nova obligatio: econtrà si resignem beneficium eâ conditione, ut tu hoc, vel aliud beneficium suo tempore in mei vel alterius favorem resignes, est simonia; & quamvis simoniaca resignatio sit ipso jure nulla, tamen tenet in præjudicium resignantis simoniacè, qui ideo amittit jus, nec conceditur ei regressus, sed beneficium tanquam vacans, à tertio impetrari potest; attamen simonia commissa ab uno, non potest nocere parti innocenti. *Leur. q. 754.*

7. 3. Fit resignatio conditionalis, quando resignans sibi certam pensionem, aut refusionem expensarum reservat, & hæc resignatio etiam coram solo Papâ fieri potest; tum quia ejusmo-

di

di reservatio simoniam sapit, & in effectu beneficium quasi pro fructibus permutat, tum quia beneficia conferri debent sine diminutione, seu novi oneris impositione. *Pirh. n. 8. Eng. n.* 10. *h. t.* ubi dicit, Episcopum ex justa causa v. g. ad finiendam litem resignanti pensionem constituere posse, si resignet simpliciter, & purè sine restrictione.

4. Est resignatio conditionalis, si fiat *sub conditione regressûs, accessûs, vel ingressûs* ad beneficium, casu quo resignatarius non solvat pensionem tempore constituto, & quamvis Concilium Trid. *Sess. 25. c. 7. de refor.* abrogârit omnem accessum, & recessum in beneficia, attamen hoc non intelligi de hujusmodi regressu propter non solutam pensionem docet *Azor. Flam. de resig. l. 6. q. 5. n. 110.* 8.

5. Fit resignatio conditionalis ex causa permutationis; Clerici permutare volentes debent 1. resignare sua Beneficia in manus Papæ, vel Episcopi; si tamen permutatio fiat inter plures, quàm duos, v. g. resigno tibi ut tu Titio, & ùt Titius mihi &c. quæ resignatio dicitur triangularis, vel quadrangularis, hæc non coram Ordinario, sed necessariò coram Papa fieri debet. *Pirh. n. 82.* 9.

QUÆR. II. Quæ conditiones requirantur, ut resignatio fiat legitimè? R. 1. Debet esse libera à metu, dolo, & simoniâ.

2. Requiritur justa causa resignandi saltem in beneficiis curatis, præcipuè Prælaturis, & Episcopatibus; justa autem causa censetur defectus scientiæ, debilitas ex morbo, vel senectute, conscientia criminis, malitia plebis &c. in simplicibus beneficiis admittuntur resignationes sine 10.

gra-

graviore aliqua causa ex libera voluntate resignantis factæ.

11. 3. Requiritur consensus Superioris, per Superiorem autem hic intelligitur, qui habet potestatem ordinariam beneficiatum à beneficio removendi, qualem non semper habent collatores; & præterea, si beneficium sit electivum, requiritur consensus omnium eligentium; si verò collativum, consensus collatoris; si Patronatum, consensus Patroni, sive Patronus sit Laicus, sive Clericus; quia horum interest, ne ipsis neglectis aliquis instituatur in beneficium fortè ipsis infensus, aut inimicus. *Flam. lib. 2. q. 1. n. 1. & 4. Schmalzg. n. 7.* Resignatio in favorem, vel animo permutandi facta his invitis, & intra tempus ad præsentandum concessum contradicentibus, est ipso jure nulla. *Garc. c. 3. n. 19. & 21.* vel certè irritanda juxta *Chockier Pirh. sup. n. 13.* in renunciatione tamen simplici, & absoluta non videtur necessariò requiri consensus Patroni, cùm in hac nullum versetur præjudicium Patroni, cui salvum manet jus alium præsentandi in locum renunciantis. *Pirh. n. 86.*

12. 4. Ex Regula Cancellariæ, quæ dicitur *de viginti* vel *de infirmis resignantibus* requiritur, ut resignans (sive sanus sive infirmus, ùt docet *communis*) post præstitum coram Superiore consensum vivat p. 20. dies, intrà quos si moriatur, beneficium non per resignationem, sed per mortem vacat, ejùsque collatio ad Ordinarium spectat, ideòque, si mors incidat in mensem Episcopi, vel Capituli, ad Episcopum vel Capitulum spectabit collatio, non verò ad Papam; *Nec obstat*; quòd ejusmodi beneficium videatur affectum propter appositionem manûs Papalis, nam hæc affe-

affectio non causat hic reservationem, eò quòd Pontifex per hanc regulam velit conservare jus Ordinarii, ideòque apertè dicis hujusmodi beneficium non per resignationem, sed per obitum vacare, & collationem aliter factam quâcunque authoritate esse nullam. *Parisius l. c. Garc. p. 5. c. 1. n. 160.* dixi post præstitum consensum coram Superiore; nam ex stilo Curiæ Rom. resignans porrigit supplicam, quæ si placeat S. Pontificì, signatur, seu subscribitur ab eo: *fiat ut petitur*; insuper post signatam à Papa supplicam, debet resignans in Camera vel Cancellaria per se, vel per procuratorem iterum in resignationem expresè consentire, & jurare, quòd omnia fideliter acta fuerint, seu quòd non intervenerit fraus, vis, metus, simonia &c. itaque non à die porrectæ, vel signatæ supplicæ, sed à die præstiti in Camera consensûs dicti 20. dies numerari debent; & quia ante hunc consensum resignatio necdum est perfecta, ideóque adhuc res integra, resignans adhuc poterit pœnitere; aliud est in resignatione; quæ fit apud Ordinarium, quâ semel à Superiore admissâ non est pœnitentiæ locus. *c. 5. 6. & 12. h. t.* sed exspectari debent à die admissæ à Superiore resignationis 20. dies, intrà quos si resignans moriatur, beneficium non per resignationem, sed per mortem vacat. *Flam. Pirh. num. 34. & num. 112.*

5. Provisus de beneficio resignato debet ex eadem regula facere resignationem publicari præsente populo in Ecclesiâ beneficii, & Cathedralis, & quidem, si resignatio sit facta Ro- 13.

mæ, & beneficium sit in Italiâ, intrà sex menses à die supplicationis oblatæ; si extrà Italiam intrà novem menses, resignatio verò facta extra Curiam apud Ordinarium intrà tres menses publicanda erit; alioquin si contingat resignantem mori, antequam resignatarius ceperit possessionem, beneficium censetur vacare per obitum, & collatio facta resolvetur. *Azor. Flam. l. 11. q. 3. Schmalzg. n. 4.*

14. 6. Si quis resignet in favorem plurium, sola resignatio pro primo est valida, licèt posterior esset sub priore data, uti habet *reg. 40. Cancel.* & secundus est intrusus, ideòque juxta plures non præscribit, etiamsi per triennium possideat, sed *V. Cas. 85. à n. 5.* præmissa tenent, etiamsi pro primo resignâsset per procuratorem, aut apud Ordinarium, pro secundo autem per seipsum apud Papam; si tamen prima resignatio non fuisset admissa, aut revocata ante præstitum in Camerâ vel Cancellariâ consensum, valeret secunda. *Rebuff. Leur. p. 3. q. 263.*

15. QUÆR. III. Quæ beneficia resignari possint? R. 1mò. Omnia cujuscunque generis, etiam nondum possessa, nisi specialiter à jure resignari prohibeantur; hinc resignari potest Papatus, Patriarchatus purè non in favorem, Episcopatus etiam in favorem; item resignari possunt Dignitates electivæ, Abbatiæ, Prioratus, Parochiæ, sed ordinariè tantùm post tres, vel quatuor annos; item Vicariæ perpetuæ, præstimonia data in titulum, beneficia patrimonialia, Patronata, pensiones non in tertium, sed tantùm in beneficiatum, nisi accedat Superioris licentia. *Pirh. n. 17.* manualia cum expressione tamen manualitatis, aliàs resignatio est nulla etiam facta Coram Papâ. *Leur. q. 280.* 2.

2. Beneficia Papæ reservata, etsi apud Ordinarium possint resignari purè, non tamen in favorem, vel animo permutandi, sed taliter resignari debent apud Papam, qui & solus de iis providere potest; de his ab Episcopo provisus est intrusus, nec titulum, nec possessionem acquirit. *Felin. Garc. Leur. q. 297.* 16.

3. Illa, super, quibus data est exspectativa, resignari non possunt, nisi coram Papâ de hoc admonito. *Clem. 1. de renunc. Ratio est*, quòd aliàs fiat præjudicium exspectanti, ideóque si ejusmodi resignatio fiat coram Ordinario, hoc ipso beneficium vacat & subintrat exspectans, *Rota Flam.* 17.

4. Habens tantùm jus ad rem, veluti electus nondum confirmatus, potest quidem jus suum dimittere, sed non propriè resignare; quia nondum est beneficii Dominus.

5. Beneficium litigiosum coram Ordinario dimitti potest, non verò ab Ordinario conferri, nisi surrogando collitigantem; quia est affectum & reservatum Papæ *c. 1. & 2. lite pend.* coram Papâ si fiat resignatio debet fieri narratio litis, aliàs est invalida, nisi resignatio fuerit facta ante motam litem; tunc enim resignatario possunt expediri litteræ, & capi possessio pendente lite. *Azor Imola Leur. q. 308. num. 5.* 18.

6. Voluntariè non potest resignari beneficium, super quo quis ad ordines majores est ordinatus, nequidem apud Papam, nisi hæc duo narrentur; quòd scilicet super hoc beneficio sit ordinatus, & aliunde habeat unde vivat, aliàs resignatio est irrita, *Trid. Sess. 21. c. 2. de refor. dixi*, *voluntariè*, nam si resignatio, aut 19.

privatio inducatur à jure v. g. ob consecutionem beneficii incompossibilis cum præhabito, valida est, nec opus est ista narrari; quia tamen secundum beneficium tunc succedit in locum primi tituli, nec hoc resignari poterit, nisi dicti duo narrentur *Chock. Garc. p. 2. c. 5.* præfati tenent etiam de titulo patrimonii, super quo quis ordinatus fuit.

20. 7. Ob delictum, vel aliter ipso jure privatus beneficio, non potest resignare; nam quamvis ex dictis ante sententiam non teneatur seipsum exequi, & beneficium dimittere, quia tamen à tempore commissi criminis amisit omne jus, & beneficium ipso jure vacavit, per resignationem non potest impedire, quominus collator alteri beneficium liberè conferre queat. *Felin. Flam. l. 3. q. 1. à n. 20.* si verò criminosus non sit ipso jure beneficio privatus, sed solùm privandus, ante sententiam adhuc resignare poterit, quia retinet jus in beneficium. *Flam. quæst. 16, Schmalzg. n. 10.*

21. 8. An Novitius ante ultimos duos menses validè possit resignare beneficium, non convenit inter *DD.* hoc certum est ejusmodi renunciationem non habere effectum, nec vi hujus beneficium alteri conferri posse, nisi subsecutâ professione, ne tollatur Novitio libertas regrediendi ad sæculum. *Pirh. n. 25. Wiest. nu. 36.* colligitur ex Trid. *Sess. 25. c. 16. de reg.*

QUÆR. IV. Qui sint effectus resignationis? R. Præcipuè sunt seqq.

22. 1. Resignatione legitimè facta non est ampliùs locus pœnitentiæ, prout explicatum est sup. sed resignans etiam invitus compelli potest ad dimittendam beneficii possessionem; si re-

sig-

signatio fiat per procuratorem, potest quidem resignans re integrâ pœnitere, & mandatum revocare, sed revocatio debet procuratori, vel parti adversæ, vel Superiori fuisse intimata; aliàs procurator validè procedet ad resignationem, licèt in ejus absentiâ mandatum revocatum fuerit. *Clem. un. h. t.* quamvis contrarium obtineat in matrimonio, ad quod contrahendum missus procurator; etiam in absentiâ & inscius revocari potest ob favorem libertatis matrimonialis *c. fin. de procur. in 6.* in aliis autem contractibus id ita se non habet. *L. si præcedente §. 8. ff. mandati.* econtrà morte principalis revocatur mandatum re adhuc integrâ, etiamsi mors procuratori non innotescat, ideoque, si procurator in vim mandati perrexerit, & à Superiore beneficium vigore resignationis alicui obtinuerit, totus actus erit nullus, & beneficium vacat per mortem. *Ratio est*, quòd beneficium mortuo principali cesset esse in ejus, vel hæredum potestate, ergo ejus nomine per procuratorem renunciari non potest; econtra si principalis vivat, sed ejus revocatio non intimetur procuratori, beneficium adhuc manet in principalis potestate; ergo nihil obest, quin à procuratore jure sic permittente in *Clem. fin. h. t.* nomine principalis resignari possit. *Flam. l. 9. c. 24. n. 14.*

2. Post admissam, & perfectam resignatio- 23.
nem resignans non potest ampliùs beneficii fructus percipere, cùm per renunciationem titulum beneficii amiserit, sine quo beneficium justè possideri non potest, per consequens nec fructus percipi; fructus tamen industriales, & naturales a solo separati usq; ad diem admissæ re-

signationis debentur resignanti, etiamsi prædia frugifera essent locata, & dies solutionis nondum advenisset, sufficit enim fructus à solo esse separatos; fructus verò naturales pendentes, quia censentur pars fundi, uti & fructus civiles v. g. Pensiones ex censu vel locatione ædium provenientes, quorum dies solutionis tempore acceptatæ resignationis nondum advenerat, debentur successori. *Eng. nu. 16.* intellige, si consuetudo non sit contraria, aut resignans fructus etiam civilis sibi reservârit. *La Croix l. 4. n. 962.*

24. 3. Post admissam à Superiore resignationem debet beneficium resignatum conferri juxta *Paris.* intrà mensem, juxta alios intrà sex menses, si beneficium resignatario cum effectu collatum fuit, resignans non poterit sine novâ collatione ad illud redire, etiamsi resignatarius ante sumptam possessionem moriatur, quia prior titulus fuit extinctus; si verò resignatio non habuerit effectum ob non impletas conditiones, potest resignans sine novâ provisione ad beneficium redire, quia jus nondum fuit amissum. *Schmalzg. num. 50.*

CA-

CASUS LXXXVII.

In Tit. 4. l. 3.

De Residentia Clericorum.

LAbano Clerico *variæ proponuntur quæstiones. 1. Quid sit Residentia. 2. Sub quâ pœnâ residere teneantur Episcopi. 3. Abbates. 4. Parochi. 5. Quid hic valeat consuetedo. 6. Licentia præsumpta. 7. Aut concessa ab Episcopo causa studiorum. 8. Quo loco residendum. 9. Quid si Parochus exerceat curam per alios. 10. An beneficium simplex obliget ad Residentiam. 11. Quæ sint causæ à Residentia excusantes. 12. An absentûm portio accrescat præsentibus, an fructus lucrentur, qui Choro intersunt, sed non cantant. 13. Aut sunt in Religione Novitii.* Pro resol.

QUÆR. I. Quid sit residere? R. Residere nihil aliud est, quàm in loco beneficii permanere, eique personaliter deservire: *Residentia* verò est duplex, vera & ficta; *vera* est, quâ quis corporaliter præsens per seipsum beneficii sui functiones exequitur; *ficta* est, quâ quis corporaliter quidem absens, fictione tamen juris, & in ordine ad fructus, & præsentias percipiendas habetur tanquam præsens vel interessens. *Pirh. n. 1. h. t.* Beneficium verò aliud est *simplex* sine adjecta animarum cura; aliud *curatum*, cui annexa est cura animarum, ùt Episcopatus, 1.

Prælatura, Pastoratus &c. Certum est de jure omnes beneficiarios, tam simplices, quàm curatos ad Residentiam obligari, & quidem simplices ex solo jure Ecclesiastico, curatos verò ad Residentiam ipsam secundùm se, & in genere ex jure divino, ùt claret ex *Conc. Trid. Sess. 23. c. 1. de refor.* dico: ad Residentiam secundùm se, nam quod Episcopi, Pastores &c. si ex justa causa abesse velint, sub certis pœnis debeant petere, & in scriptis obtinere licentiam, id utique ex solo jure Ecclesiastico provenit.

2. QUÆR. II. Quid circa Residentiam Episcoporum? R. *Trid. Sess. 6. c. 1. Sess. 23. c. 1. de refor.* circa Residentiam Episcoporum, Archi-Episcoporum statuit sequentia.

1. Episcopi sine graviori, ex æqua tamen causa, duobus vel tribus ad summum mensibus, computatis omnibus partialibus absentiis, idque sine detrimento sui gregis, quod eorum conscientiæ relinquitur, singulis annis à suis Ecclesiis abesse possunt, modò in festis solennioribus scilicet Adventûs, Quadragesimæ, Nativitatis, Paschatis, Pentecostes & Corporis Christi sint præsentes.

2. Si diutiùs abesse velint præter graviorem causam v. g. Christianæ charitatis, vel urgentis reipublicæ necessitatis, requiritur licentia Papæ, Metropolitani, aut senioris Suffraganei in scriptis obtenta; quâ tamen licentia opus non est, si periculum appareat in mora, aut si causa absentiæ sit notoria, ùt dum Episcopus, qui simul est Princeps Imperii, ad comitia comparere debet.

3. Episcopi, qui ultra tres menses sine licentia vel rationabili causa absunt, præter reatum peccati

cati mortalis fructus sui Episcopatûs pro ratâ absentiæ non faciunt suos; sed in conscientia ante omnem sententiam eosdem ad fabricam Ecclesiæ, vel in pauperes erogare debent; non enim eos tam ex pœna amittunt, quàm deficiente causâ non acquirunt. *Barb. Covar. Leur. p. 1. q. 389.*

4. Quamvis Trid. de Abbatibus specialem mentionem non fecerit, dubitandum tamen non est, ùt ait *Eng. n. 5. h. t.* quin veniant nomine curatorum Episcopo inferiorum, quibus omnibus *Trid. l. c.* residentiam seriò præcipit, ita, ut sine justa causa ultra duos, vel tres menses à sua Ecclesia absentes peccent mortaliter. *Schmalzgr. nu. 39. h. t.* pœna tamen circa amissionem fructuum locum non habet in Regularibus; quia ob votum paupertatis nihil habent proprii, & ex culpâ Abbatis non debet damnificari Monasterium. *c. delictum 76. de reg. jur. in 6.* quanto autem tempore Abbates sine licentia abesse possint, præcipuè ex consuetudine, & timoratorum praxi metiendum erit, quæ certò sine rationabili causa diutiùs abesse non permittit. 3.

QUÆR. III. Quid circa residentiam Parochorum, aliorúmque curatorum Episcopo inferiorum? R. *Cit. Trid. sess. 23. c. 1. §. eadem omnino*, circa hos statuit, ut *quandocunque eos causâ priùs per Episcopum cognitâ, & probatâ abesse contigerit, Vicarium idoneum ab ipso Ordinario approbandum, cum debitâ mercedis assignatione relinquant, discedendi autem licentiam in scriptis gratisque concedendam ultrà trimestre tempus, nisi ex gravi causa non obtineant:* ubi pœnas Episcoporum in tantum ad Parochos extendit, ut *& ipsi præter peccati mortalis reatum pro ratâ temporis absentiæ fructus suos non faciant, nec tutâ conscientiâ, aliâ declaratione* 4.

etiam non secutâ, illa sibi retinere possint, sed teneantur fabricæ Ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare &c. Quòd si major fuerit contumacia, liberum erit Episcopo per censuras, aut subtra&ionem fructuum, etiam usque ad privationem beneficii procedere. Quòad hanc constitutionem in praxi tenenda sunt seqq.

1. Quamvis *Trid.* Episcopis, & aliis Canonicis concedat trimestre, quo singulis annis non petitâ licentiâ abesse possint, id tamen non extendit ad Parochos, qui semper indigent licentiâ Episcopi, & ita declarâsse S. Congregationem, *ex Garc.* tradit *Eng. n. 10. Schmalzg. n.* 18. non tamen peccat mortaliter Parochus, qui sinè licentiâ Episcopi ex justa causa (qualis juxta *Garc.* est honesta recreatio, & amicorum visitatio) per trimestre abest, minus tenebitur ad restitutionem fructuum pro ratâ absentiæ; tum quia hæc absentia juxta *Navar. Bonac. &c.* videtur modica, tum quia ex sententia istorum Doctorum est probabile pro absentiâ duorum mensium Parochum nunc non indigere licentiâ Episcopi, modò nullum inde oriatur damnum animarum, & ita habet consuetudo, ut modico tempore absq; omni licentia Episcopi abesse possint, constituto tamen semper Vicario idoneo. *Reiff. hic n* 78.

5. 2. Quamvis nullâ consuetudine nequidem immemoriali induci possit, ut curator animarum nec per se nec per alium in loco beneficii, vel in vicinia resideat, eò quòd hoc sit contra jus divinum, & ejusmodi consuetudo ob periculum animarum foret irrationabilis, ùt habet communis, nihilominus per consuetudinem saltem immemorialem ex justa causa induci posset, ut rector animarum non per se, sed per Vicarium perpetuum,

vel

vel temporalem ad nutum revocabilem æquè idoneum resideat, ita contra *Eng.* aliósque *Pignat. Laym. Pyrh. à n. 13. Leur. q. 368.* *Ratio* est, quòd populus tunc nullum patiatur damnum spirituale, & consuetudo immemorialis æquivalet privilegio, ita, ut, quidquid induci potest privilegio, etiam possit consuetudine immemoriali. *c. sup. quibusdam 26. §. præterea de V. S.* at per privilegium Papæ induci potest, & de facto multis in locis inductum est, ut Rector principalis non per se, sed per Vicarium perpetuum, aut temporalem curam animarum exerceat, ergo. *Si dicas*: ejusmodi consuetudo est contra jus divinum & à *Trid.* dicitur corruptela, ergo est irrationabilis, adeóque nulla. ℟. Id verum esse, si Parochus non possit per alium suis æquè utiliter providere, tunc enim jure naturali, & divino officium pastorale in propria persona exercere debet; econtra si possit æquè, vel magis utiliter officium suum explere per alium, tunc tantùm jure Ecclesiastico sub pœnâ amissionis fructuum per seipsum residere obligabitur, quæ obligatio, prout tolli potest per dispensationem, & privilegium, sic & per consuetudinem saltem immemorialem.

3. Ad hoc, ut Parochus legitimè absit, non sufficit tacita, vel præsumpta Episcopi licentia, sed requiritur expressa, etiamsi adsit causa gravissima discedendi, v.g. instans bellum, vel insidiæ; tunc enim prævie ante discessum, vel si id fieri non possit, quamprimùm potest, licentia petenda, & causa absentiæ Episcopo significanda erit, ut de sufficientia causæ cognoscere, & tempus redeundi determinare possit, & sic declarâsse S. Congreg. docet *Garc. de benef. p. 3.* 6.

c. 2. num. 34. nec poterit Episcopus quòad residentiam etiam in beneficiis simplicibus, minùs in curatis dispensare in perpetuum; hoc enim soli Papæ competit; sed tantùm ad tempus ex justis causis.

7. 4. Olim Parochi poterant cum licentia Episcopi studiorum causâ septem annis abesse, *c. cum ex eo 34. de elect. in 6.* hodie autem post *Conc. Trid.* Episcopos Parochis ejusmodi licentiam dare non posse, respondit Pontifex à S. Congreg. Concilii interprete consultus, ùt testatur *Fagn. in c. super speculâ de Magistr. n. 17. Ratio Trid.* est, quòd Parochiæ hodiedum conferri debeant per concursum, & examen Episcopi, in quo non admittuntur, nisi capaces, qui necessaria studia jam absolverunt; nihilominùs hâc declaratione non obstante cum *Fagn. Wiest.* aliisque docet *Schmalz. l. c.* Episcopum Parochis ejusmodi licentiam concedere posse; quia de contrariâ declaratione non constat authenticè, & fundatur in concursu, qui ubique receptus non est.

8. 5. Locus in quo residere debet, est locus beneficii, ideóque Episcopus debet residere in civitate, in qua est Ecclesia Cathedralis. *Can. placuit caus. 7. q. 1.* Parochus in sua Parochia; unde non satisfaciunt, si resideant in vicinia, nisi excuset consuetudo rationabilis, vel necessitas. *Garc. sup. Schmalzg. n. 10.* qui habet plures Parochias, aut Parochiam simul & Abbatiam, vel Præposituram, in lóco digniori, seu in Abbatia, vel Præpositura residere debet; si verò habeat Parochiam, & Canonicatum, in Parochia ob favorem curæ animarum residere debet, & nihilominus quòad perceptionem fructuum, imò etiam quòad præsentias quotidianas, si Parochia Canonicatui fuerit unita, fictio-

fictione juris habetur pro præsente. *Eng. nu.* 20. intellige, nisi consuetudo vel statuta loci contraria fuerint.

6. peccat Pastor, si totam curam per cooperatores exerceat; nam non sufficit, quòd materialiter resideat, sed etiam debet residere formaliter, saltem aliquando, & maximè si Parochiani id petant, per seipsum officium Parochiale exercendo; non tamen incidit in pœnas non residentium, si per alium functiones Parochiales expleat. *Garc. c. 1. n. 53. Reiff. n. 87.* Item teneri Parochum residere tempore pestis, contagionis, vel belli, declaravit S. Congreg. 11. 8bris 1576. quia tunc oves assistentiâ sui Pastoris magis indigent; non expediet autem tunc, si solus sit, & successorem statim habere non possit, Sacramenta minùs necessaria cum novo periculo administrare, ne ex præmaturo ejus morbo, vel obitu subditi careant Sacramentis necessariis; unde oportebit ipsum magnâ cautelâ, & continuâ præservativâ uti pro qua *Eng. nu.* 19. multa, & præclara suggerit remedia, & ego dabo aliqua *Cas.* 88. *quæst. 6.* 9.

QUÆR. IV. Quid de iis, qui habent beneficia simplicia? R. Non tantùm curati, sed etiam omnes habentes beneficium simplex quantumcunque tenue, de jure communi ad residentiam obligantur, ùt patet ex *c. 3. 6. 10. h. t. dico*: *de jure communi*, nam modó generali consuetudine introductum est, ut Capellani seu obligati ad certas Missas, & similes à residentia sint liberi, possintque Officium suum explere per alios, nisi aliud habeat beneficii fundatio; Canonici verò Cathedrales, & Collegiati tenentur residere juxta sequentes limitationes. 10.

1. Ca-

1. Canonici habent à jure annuò tres menses, quibus etiam pro sola animi recreatione abesse, & nihilominùs fructus annuos lucrari possunt; si ulteriùs abesse præsumant, præterquam quòd fructus protratâ absentiæ non faciant suos, insuper primo anno mediâ parte, secundo anno omnibus fructibus, etiam quos causâ residentiæ jam fecerant suos, eo ipso privantur. *Trid. sess. 24. c. 12. de reform.* Notandum autem hîc, quòd proventus Canonicales sint duplices, alii vocantur distributiones quotidianæ seu præsentiæ, quæ singulis dantur, quoties Matutino, Missæ, vel alteri Horæ intersunt; alii vocantur fructus annui, qui dantur propter annuam residentiam in loco beneficii, statuit autem *Trid.* in Ecclesiis, in quibus nullæ aut exiguæ sunt distributiones quotidianæ, ut tertia pars fructuum annuorum illuc impendatur, ne defectu præsentiarum ad Officium chorale negligentiùs accurrant Canonici.

II. 2. Duæ sunt causæ, ob quas Canonici ultra tres menses abesse, & tamen fructus lucrari possunt, moralis scilicet impossibilitas, & communis utilitas. Ratione moralis impossibilitatis excusantur, qui ob ægritudinem, insidias hostiles, injustam captivitatem, pestem &c. adesse non possunt, & tales fictione juris habentur pro præsentibus, saltem quòad fructus annuos, & si in eâdem urbe præsentes sint, quamvis Chorum non frequentent, etiam quòad distributiones quotidianas *per* C. *unic. h. t. in 6.* modòaliàs soliti fuerint Chorum frequentare; nam si sani non frequentâssent, non censeretur infirmitas dare causam absentiæ *Schmalzg. n.* 91. Ratione communis utilitatis excusantur, qui absunt non ex privata, sed publica causa v. g. pro tuendis sui Canonica-

catûs, vel Ecclesiæ juribus aut interſunt Capitulo Provinciali, vel Generali, Inquiſitores hæreticæ pravitatis, Pœnitentiarii in Eccleſiis Cathedralibus, dum confeſſiones audiunt, auditores Rotæ Romanæ, Sacellani, Conſiliarii, & ſimiles Miniſtri, qui Epiſcopum adjuvant in regenda Diœceſi. *Barb de off. alleg. 53. an. 171. Pyrh. n. 91. h. t.* Item Canonici, qui docent Theologiam, vel Jus Canonicum in aliqua Univerſitate, aut de licentia Epiſcopi in Gymnaſio (non autem in villa vel loco privato, ubi exiguum eſt litterarum exercitium) causa ſtudiorum abſunt. C. 4. & 19. h. t. denique juxta *Garc. p. 1. c. 2. n. 334. Leur. q. 397.* ii, qui per quatuordecim annos diligenter divinis interfuerunt, ſi ita habeat ſtatutum, vel conſuetudo; omnes hi fictione juris habentur pro præſentibus, ſaltem quòad lucrandum corpus, ſeu fructus annuos; an verò etiam lucrentur præſentias quotidianas, attendenda erunt ſtatuta, & conſuetudo cujuslibet Collegii, ex quibus pariter colligendum, an Concionatores, vel legentes Miſſas cum aut ſine licentia tempore Horarum, lucrenturpræſentias; Item an præſentiæ chorales 12. Canonicorum abſentium accreſcant Canonicis præſentibus; quamvis *Trid. ſeſſ. 22. c. 3.* dicat omnes applicandas eſſe arbitrio Epiſcopi ad Fabricam Eccleſiæ, vel alium locum pium, quia tamen *Trid.* ibi tantùm loquitur de præſentiis, quæ noviter ex tertia parte fructuum deductæ ſunt, hinc communiter *DD.* cenſent aliud obtinere in præſentiis antiquis, putàntque has accreſcere præſentibus; qualiter autem peccent, & ad reſtitutionem teneantur Canonici, qui quidem reſident, ſed Chorumnon frequentant, aut in Choro præſentes non cantant, vel dormiunt, dixi *Caſ. 72. n. 4.*

13. *n. 14.* finaliter dubitari posset, an Canonici intrantes religionem tempore Novitiatûs lucrentur fructus, *König h. t. n. 26.* inclinat in partem affirmativam, eò quòd ingressus in religionem sit causa favorabilior, quàm causa studiorum; sicut ergo studiorum causa absens habetur fictione juris pro præsente, sic & absens causa religionis; iniquum enim videtur, ut aspirans ad statum perfectiorem propterea privetur fructibus; ubi enim non est culpa, non debetur pœna; his non obstantibus negativa videtur verior; nam quamvis talis Canonicus justissimè absit, quia tamen hoc non cedit in utilitatem publicam, sed privatam, & Novitiatus non refertur inter causas legales, & privilegiatas in jure, uti refertur studium, hinc ejusmodi Novitius fictione juris non habetur pro residente, nec privatur fructibus in pœnam, sed tantùm eos non acquirit, defectu conditionis ad acquirendum requisitæ, scilicet residentiæ personalis.

CA-

EX

TRACTATU

DE

SACRAMENTIS.

CASUS LXXXVIII.

De Essentiâ, Materiâ, Formâ, Ministro, & Effectu Sacramentorum in genere.

ACharius *pro curâ pastorali se sistens interrogatur:* 1. *Quid sit Sacramentum.* 2. *Quid de Sacrificiis Veteris Testamenti; de lotione pedum, missione Spiritûs Sancti.* 3. *Quot sint Sacramenta, & quotuplicia.* 4. *Quæ sit materia & forma.* 5. *An sint de essentia; an ab eodem Ministro applicanda.* 6. *An necessario coexistant, & quomodo.* 7. *An liceat adhibere materiam vel formam dubiam aut probabilem.* 8. 9. *Quid sit mutatio substantialis materiæ, vel formæ; quid de mutatione in voces non synonimas.* 10. *Quid de transpositione, subtractione, additione vocum.* 11. *Quid de mutatione linguæ in linguam, item de interruptione.* 12.

Quale peccatum sit voluntaria mutatio. 13. *An mutare possit Ecclesia.* 14. *Quis sit Minister.* 15. *Quæ in ipso requiratur intentio, & quid in dubio, an hæc adfuerit.* 16. *Quid si habeat intentiones oppositas.* 17. *Quid de intentione conditionatâ.* 18. *Quid si sit distractus.* 19. *Quid si sit in statu disgratiæ.* 20. *Vel in tali statu distribuat Eucharistiam; vel exerceat actus Ordinis.* 21. *Quæ sit obligatio Ministri tempore pestis.* 22. *Quibus uti debeat præservativis, vel cautelis; quid si sæpiùs vocetur ad eundem.* 23. *An liceat ei fugere, vagos, infectos negligere, vel unum alteri præferre.* 24. *Quid sub incursu hostium.* 25. *An licceat Sacramentum petere ab excommunicato, suspenso, &c.* 26. *An a peccatore.* 27 *Quæ dispositio requiratur in suscipiente.* 28. *Quæ intentio, & an Baptismus necessarius ad valorem reliquorum.* 29. *An Sacramentum dari possit inhabili, vel metu mortis simulari.* 30. *Quid de matrimonio.* 31. *An liceat ministrare Sacramenta peccatori.* 32. *Quot peccata committat celebrans in mortali.* 33. *An peccet contrahens matrimonium cum peccatore* 34. *an dari possit peccatori publico saltem metu mortis.* 35. *Quid si crimen non sit notum omnibus præsentibus, vel solùm sit notum in vicinià.* 36. *Quid si sit emendatus, sed non publicè, vel de emendatione sit dubium.* 37. *Quid de articulo mortis.* 38. *Quid si peccator occultè petat; quid si sciatur ex confessione.* 39. *Quid si publicè petat.* 40. *Quis sit effectus Sacramentorum & Sacramentalium?* Pro Resp.

QUÆR. I. Quid sit Sacramentum?

℟. Est signum sacrum, sensibile, practicum

sancti-

sanctitatis à Deo stabiliter institutum. *Dicitur primò Signum;* hoc est, ducens in cognitionem alicujus à se distincti, scilicet gratiæ, quam causat. *Dicitur 2. Signum sacrum*, id est, ad cultum Dei institutum. *Dicitur 3. Sensibile*, seu sensibus externis perceptibile; si enim Sacramentum non esset signum sensibile, non esset aptum significare homini, qui nihil percipit, nisi dependenter à sensibus, nec posset sensibiliter discernere Ecclesiam veram à profana. *Dicitur 4. Practicum sanctitatis*, seu causativum gratiæ ex opere operato, id est, per sui usum, & applicationem, non autem præcisè ex opere operantis, seu ex applicantis, aut suscipientis merito. *Dicitur 5. à Deo institutum.* Quia sicut solus Deus, vel Christus potest dare veram gratiam, sic & solius Dei est, instituere signa stabilia & practica gratiæ. *Dicitur 6. Stabiliter institutum.* Sacramentum enim, cum debeat stabiliter discernere Ecclesiam veram à falsa, oportet, ut signum sit stabile, id est: ut longo tempore eodem semper peragatur ritu. Ex dictis patet, Sacrificia Veteris Testamenti, esum Agni Paschalis, aspersionem sanguinis, &c. non fuisse vera Sacramenta, quia non causabant gratiam; & Circumcisio quamvis sustulerit peccatum originale per veram gratiam, quia tamen istam gratiam non causabat ex opere operato, sed solùm ex opere operantis, scilicet per fidem in Christum venturum circumcisioni annexam, cujus fidei ipsa erat publica & externa professio, ideo propriè non fuit Sacramentum; idem tenet de Sacramentalibus in nova Lege, de benedictione panis, vini, cereorum, de consecratione Abbatum, Virginum,

1.

2.

lotione pedum, &c. quia non causant gratiam, nisi ex merito & opere operantis. Item de verbis Christi ad Magdalenam: *Remittuntur tibi peccata tua.* Item de linguis igneis in Pentecoste, quia licèt hæc causârint gratiam, tamen id non fecerunt ex *instituto*, & *stabiliter.*

QUÆR. II. Quid de numero, & divisione Sacramentorum?

3. R. I. Sacramenta sunt septem: *Baptismus*, *Confirmatio*, *Eucharistia*, *Pœnitentia*, *Extrema Unctio*, *Ordo*, *Matrimonium.* Est de fide ex *Trid. sess. 2. c. 1.* *Nec dicas* cum hæreticis, id nullibi haberi in Scriptura; nam R. Nullibi etiam habetur, quòd tantùm sint tria, vel quatuor, & tamen hoc credunt Adversarii; sufficiat igitur, quòd ille numerus habeatur in Scripturis æquivalenter, & de iis constet per traditionem, & definitionem Ecclesiæ.

R. II. Sacramenta dividuntur *Primò* in *Iterabilia*, quæ sæpiùs suscipi possunt, & sunt quatuor: *Eucharistia*, *Pœnitentia*, *Extrema Unctio*, *Matrimonium*; & *Interabilia*, seu Characteristica, quæ semel validè susceptа iteratô suscipi nequeunt, eò quòd imprimant characterem, id est, qualitatem indelebilem in anima suscipientis, per quam homo designatur servus, miles, vel minister Christi; sunt autem tria: *Baptismus*, *Confirmatio*, *Ordo.* Qui unum horum (nisi sit prudens dubium de valore) scienter iterat, peccat gravissimè, & nullum effectum consequitur,

Secundò, in Sacramenta vivorum & mortuorum. *Vivorum* dicuntur, quæ in suscipiente

sup-

ſupponunt primam gratiam juſtificantem, ſeu vitam ſpiritualem animæ, & ſunt quinque: *Confirmatio*, *Euchariſtia*, *Extrema Unctio*, *Ordo*, *Matrimonium*; alia duo ſunt mortuorum, velut *Pœnitentia* & *Baptiſmus*, quia non prærequirunt, ſed ex tua inſtitutione cauſant primam gratiam; per accidens tamen fieri poteſt, ut Sacramenta mortuorum cauſent ſecundam, & vivorum probabiliùs primam gratiam, ùt, ſi adultus perfectè contritus ſuſcipiat Baptiſmum vel pœnitentiam; quo caſu hæc Sacramenta non cauſabunt gratiam primam, utpote per contritionem jam modò cauſatam, ſed ſecundam, ſeu augmentum gratiæ, ut certum eſt. Similiter ſi peccator cum ſola attritione bonâ fide, vel quia judicat eſſe contritionem, vel quia eam credit ſufficere, ſuſcipiat Confirmationem vel aliud quodvis Sacramentum vivorum, accipiet vi talis Sacramenti gratiam primam ſeu remiſſionem mortalium. *S. Thom. 3. part. q. 79. a. 3. & 11.* plurimi contra *Vaſq. Mœrat.* & paucos alios. Ratio eſt: 1. quia non videtur credibile Chriſtum ſic inſtituiſſe iſta Sacramenta, ut voluerit eorum fructu carere eum, qui bonâ fide credit ſe debitè diſpoſitum, ad ea accedere.

2. Sacramenta mortuorum per accidens cauſant ſecundam gratiam, ergo ſimiliter vivorum per accidens cauſabunt primam.

3. In re dependente à ſola voluntate Chriſti ſentiendum cum pluribus; pro affirmativa ſunt plures, ergò.

Tertiò in *Formata*, quæ in ſuſcipiente actu cauſant ſuum effectum, ſeu gratiam, quæ dicitur forma, ſeu pulchritudo animæ; & *Informia*,

quæ hunc effectum non causant, eò quòd ex parte subjecti sit obex, seu impedimentum, ùt, si adultus suscipiat Baptismum, vel Matrimonium sine dolore de peccatis actualibus: An autem & qualiter Sacramenta remoto obice ad causandam gratiam reviviscant, quia parum ad praxin facit, Scholasticis relinquo.

Quartò in Sacramenta *Transeuntia*, & *Permanentia*; illa consistunt in actione transeunte, v.g. ablutione, unctione, hæc in re permanente, ùt Eucharistia.

4. QUÆR. III. Quid de materia, & forma Sacramentorum, eorúmque necessitate, & simultate?

℟. Seq. 1. *Omnia Sacramenta perficiuntur rebus tanquam materiâ, & verbis tanquam formâ, & personâ Ministri conficientis cum intentione faciendi quod facit Ecclesia.* Sunt verba *Concil. Florent.* In Matrimonio, quia habet rationem contractûs, sufficiunt verba æquivalentia, id est, nutus, vel alia signa consensum significantia; in aliis Sacramentis requiruntur verba formalia.

2. Materia alia est remota, alia proxima. *Remota* est illa res, quæ per actionem Sacramentalem applicatur; *Proxima* est illa ipsa actio applicativa v.g. in Baptismo materia remota est aqua, proxima est ablutio; in Confirmatione remota est Chrisma, proxima unctio; in Eucharistia remota est panis & vinum, proxima Corpus & Sanguis Christi cum speciebus; in Pœnitentia materia remota sunt peccata post Baptismum commissa, proxima sunt detestatio, dolor, propositum, confessio; in Extrema Unctione remota est oleum, proxima ipsa

sa unctio; in Ordine, remota materia sunt instrumenta, proxima traditio; in quibusdam ordinibus remota sunt manus Episcopi, proxima earum impositio; in Matrimonio materia remota sunt corpora contrahentium, proxima eorum mutua traditio.

3. Materia tam remota, quàm proxima, unà cum forma ita sunt de necessitate Sacramentorum, ut horum uno deficiente, vel substantialiter mutato deficiat Sacramentum. *Florent. l. c. S. Tho. q. 60. art. 5.* 5.

4. Materia & forma debent applicari ab eodem Ministro, & eidem subjecto, ideóq; si unus affundat aquam, & alter pronuntiet formam; aut si Petrum abluam, & ad Paulum dirigam verba: ego te Baptizo, Baptismus est nullus; quia sensus formæ est falsus. *Diana, Dicastil. de Bapt. d. 1. num 181.* Excipe Matrimonium, in quo forma potest pronuntiari per Procuratorem; & Pœnitentiam, in qua materia ponitur à Pœnitente, forma à Sacerdote absolvente.

5. Materia & forma debent esse simul; ita ut spectatâ cujusque Sacramenti naturâ, verba censeantur afficere materiam, de eáque verificari; in consecratione Eucharistiæ materia & forma debent coëxistere Physicè, ita, ut eo tempore, quo forma profertur, materia consecranda sit præsens; hanc enim ut præsentem significant, & demonstrant pronomina *Hoc*, & *Hic*. *Mezg. tr. 15. d. 17 a. 2. Reffenst. Theol. tr. 14 dist. 1. num. 29.* In aliis Sacramentis probabiliùs sufficit coëxistentia moralis, seu talis conjunctio, ut verba communi judicio adhuc censeantur verificari de 6.

materia, etsi non coëxistant Physicè, sed statim subsequantur, vel antecedant; sicut ad veritatem hujus propositionis: *Bibo, fileo*, sufficit, quòd immediatè post, vel ante prolata verba bibam, fileam; quia tamen *Cajet. Suar. Scot. in 4. dist. 6. q. 3.* etiam probabiliter requirunt coëxistentiam Physicam materiæ & formæ, erit mortale, si forma quòad unam suî partem Physicè non coëxistat materiæ, ut si verba Baptismi proferantur post finitam ablutionem, quia Sacramentum exponitur periculo nullitatis. Excipe Sacramentum Pœnitentiæ, in quo absolutio sequi potest confessionem, ita, ut post horam validè absolvatur confessus, etsi non licitè, nisi ex causa rationabili; ut dum apoplexiâ tactus ante unam vel plures horas periit Confessarium. Ratio est, quòd absolutio sit sententia judicialis, quam antecedere debet accusatio, seu confessio. Similiter in Matrimonio unius consensus tamdiu sequi potest, quamdiu durat alterius consensus, ut patet in Matrimonio contracto per procuratorem; quia Matrimonium sequitur naturam contractûs, *Tamb. lib. 1. cap. 1. §. 1 Spor. p 1. Sacr. nu. 81.* Econtrà, si quis cœperit inungere infirmum, &, quia inter ungendum putat esse mortuum, desistat, post horam autem videat eum vivere, reliquasque unctiones addat, Sacramentum est nullum; quia hîc requiritur major connexio. *La Croix L. 6. p. 1.*
7. *num. 8.*

6. Adhibere formam vel materiam dubiam vel probabilem, si certa aut tutior haberi possit, est mortale; quia Sacramentum sine causa exponitur periculo nullitatis, & suscipiens periculo carendi fructu. Vid. *cas. 3 n. 7.* Si Sacramentum sit necessarium velut Baptismus, pœnitentia, & ma-

teria

teria certa haberi non possit, sufficit probabilis & dubia, eámque adhibere in necessitate exigit charitas proximi. An verò liceat sequi opinionem probabilem, quando agitur de conditione ab Ecclesiâ supplebili, v.g. de jurisdictione absolvendi, dicam *cas. 99 n. 6. & cas. 106. n. 22.*

QUÆR. IV. Quid circa mutationem materiæ & formæ? 8.

℟. I. Si materia vel forma mutetur substantialiter, non fit Sacramentum, secùs, si tantùm mutetur accidentaliter; *Tunc autem materia dicitur mutari substantialiter, si secundùm communem hominum acceptionem & usum, nomine & ratione differat à materiâ à Christo institutâ, quamvis fortè physicè sit eadem.* Ut, si in Baptismo loco aquæ adhibeas glaciem, nivem; in Eucharistia loco panis pisti, panem crudum: quia glacies vel nix antequam resolvantur, communi usu & æstimatione non veniunt nomine aquæ, neque massa cruda nomine & usu panis, etiamsi specie physicâ probabiliter non differant. Econtrà vinum album & rubrum, quamvis forsan Physicè differant, quia tamen communi usu & nomine conveniunt, utrumque est materia apta consecrationis. Materia dicitur accidentaliter mutari, si salvâ substantiâ aliqualiter solùm alteretur, ut si aqua in Baptismo vel vinum in consecratione tepefiat.

℟. II. Substantialiter forma mutatur, si forma non retineat sensum & significationem, quam Christus per verba exprimi voluit; eodem verò sensu manente, mutatio erit solùm accidentalis. Est communis cum *D. Tho. art. 8.* Ex hac regula deduces sequentia. 9.

1. Mutatio formæ *in voces non omninò synonimas*, est substantialis. *Suar. d. 2 §. 4 Dicastil. d. 1. numer* 179. ùt, si loco Patris & filii baptizans dicat: *In nomine Sanctissimæ Trinitatis*: *In nomine primæ, secundæ & tertiæ personæ*: *In nomine Patris majoris, Filii minoris*: *In nominibus Patris & Filii*: *In nomine Creatoris, Redemptoris, Sanctificatoris*: *In nomine Patris, Filii, & B. V. Mariæ*: significando æqualem authoritatem. Ratio est, quia hæ formæ non habent eundem sensum, nec æquè clarè & distinctè exprimunt rationem Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, qualiter exprimitur per formam ordinariam. Vid. *Cas. seq. q.* 1. Similiter in Eucharistiâ est mutatio substantialis, vel saltem dubia, si dicatur: *Hoc est Corpus Christi*; quia sic consecrans non loquitur in persona Christi, Item si dicatur: *Ecce Corpus meum*; quia Tò *ecce* non ita videtur significare conversionem panis, sicut Tò *hoc*.

2. Mutatio in *voces æquivocas* non invalidat Sacramentum, si verba æquivoca ex circumstantiis, vel intentione Ministri determinentur ad sensum similem verum ut Tò *hoc* in Eucharistia, cùm possit demonstrare multas hostias, per intentionem Ministri determinat hanc, & non illam. *Dicast. sup.*

10. 3 *Mutatio per transpositionem, subtractionem* vel *additionem* verborum tunc est substantialis, quando non relinquit sensum à Christo institutum, ut, si in extrema Unctione verba hoc modo transponeres: quidquid per istam S. Unctionem deliquisti, remittat tibi Deus per visum. Vel, si in consecratione Corporis subtraheres Tò meum, vel adderes aërium; quia tunc vitiaretur totus sensus.

sus. Idem videtur dicendum, si diceres: hoc est corpus meum Spirituale; eò quòd per spirituale non videtur significari verum corpus, quod tamen significari debet. Si verò maneat sensus à Christo institutus v. g. dum dicis: te baptizo ego, vel omittis Tò ego. Vel addis, in nomine Patris, qui te creavit, & filii, qui te redemit &c. mutatio est solùm accidentalis, uti & tunc, si addatur aliquid falsificans quidem formam, sed non quò ad substantiam v.g. baptizo te in aqua clara, cum sit turbida.

4. *Repetitio, vel corruptio vocum* non semper est substantialis, maximè si fiat ex naturali balbutie, vel ruditate, ùt: *Ego bapt-bapt-ti--ti--zo te te te, &c* Vel: *Baptizo eum in nomine Patria, Filia, & Spiritua Sancta, Cap. retulèrunt dist. 4. de consecrat.* Aut si quis non valens exprimere H & R dicat: *oc* est *Copus*, vel etiam *Colpus* meum; quia istæ voces à balbutiente corruptæ saltem ex secundariâ institutione idem significant, quod in aliis non corruptæ, *March. La Croix numer 36.* Nisi corruptio sit tanta, ut audientes non possint scire, quid loquens vellet significare; vel corruptio vocum fieret studio; tunc enim proferens non censeretur habere seriam intentionem, vel putatur aliud velle significare.

5. *Mutatio linguæ in linguam* per se est tantùm accidentalis, etsi proferens eam non intelligat; nunquam tamen est licita, nisi in solo Baptismo, quando Latina lingua ignoratur. Jam dicta etiam intellige de mixtione linguarum inter se ut, si germanica Latinis &c. interseram; sic baptizo est verbum Græcum, & tamen solet 11.

im-

immiscéri formæ Latinæ absque valoris detrimento, hinc manet mutatio accidentalis.

6. *Interruptio* si sit levis, non est substantialis, ut si baptizans prolatis verbis : Ego te baptizo, interponat : *Quid garritis ? Aqua est nimis frigida*, aut aliquoties sternutet, oscitet, & statim subjungat : In nomine Patris, & Filii, &c. quia verba sequentia adhuc moraliter unum sensum faciunt cum præcedentibus. Secus, si interruptio sit notabilis ad medium vel integrum quadrantem ob rationem contrariam, ideòque tunc forma debebit repeti. *S. Thom. q. 65. art. 3. Tamb l. c.* Interrumpi etiam potest forma per diversos proferentes, ut, si ab uno inchoetur, ab altero absolvatur ; & hæc interruptio ejusdem formæ est mutatio substantialis ; si verò esset circa diversam formam v. g. in consecratione panis, & vini, item in extremâ Unctione circa diversa Corporis organa, non obstaret valori formæ.

7mò. Si unum verbum substituatur pro altero v. g. Princeps locò TÒ ego te baptizo dicit : nos te baptizamus, erit tantùm mutatio accidentalis; quia moraliter manet idem sensus, qui à Christo est requisitus ; secus, si verbum substitutum, hunc sensum mutaret. Ubi etiam notandum, quòd in sex primis Sacramentis non debeat pro aliquo verbo substitui signum aliquod v. g. nutus &c. hoc enim faceret mutationem substantialem. Sic si dicerem : absolvo à peccatis, TO te omittens & indigitans Petrum, absolutio esset nulla.

12. R. III. Mutare materiam vel formam substantialiter est mortale ; quia Sacramentum in illis circumstantiis, quibus causare deberet effectum, voluntariè redditur nullum, quæ est gravis

vis irreverentia in Authorem Sacramentorum: Mutatio accidentalis si levis sit, ad summum est veniale; ut si in Baptismo citra necessitatem utaris aquâ calidâ, vel linguâ vulgari, *Dicast. n. 131.* Vel in formâ Baptismi, aut Pœnitentiæ omittas TÒ *ego*, in formâ Eucharistiæ probabiliùs TÒ *enim*, modò absit contemptus, & non fiat animo introducendi novum ritum, quòd ab Ecclesiâ est graviter prohibitum. Mutatio accidentalis notabilis est mortale; ut si Latinus consecret in pane fermentato, aut utatur formâ Græcâ, vel linguâ vulgari, vel inungat in oleo prioris anni, vel in Baptismo omittat *Tò & Dicast. nu. 117.* Vel in Baptismo omittantur præcipuæ ceremoniæ. Item quandocunque materia, vel forma redditur dubia, &c. quia in his omnibus vel notabiliter agitur contra præceptam ab Ecclesiâ uniformitatem, vel Sacramentum per materiam dubiam exponitur periculo nullitatis.

13. Nequidem Ecclesia potest materias vel formas Sacramentorum formaliter mutare; potest tamen materialiter. Colligitur ex *Trid. Sess. 21. c. 2.* Ratio est, quia formaliter mutare, est facere, ut materia & forma à Christo instituta non sit apta ad valorem Sacramentorum, ut si vinum de vite manens vinum fieret ineptum consecrari; qualem potestatem nullibi Ecclesia legitur accepisse à Christo. Materialiter mutare, est facere, ut id, quòd antea erat materia à Christo requisita, induat aliam naturam, & non maneat talis, qualem Christus requisivit; ut si è vino fiat acetum, quod etiam privatus facere potest. Aut si contractus clandestinus anteà validus, ex constitutione Ecclesiæ fiat invalidus, & per consequens materia inepta matrimonii. Item si Ec-

clesia

clesia faciat, ut sola manuum impositio in Ecclesiâ Græcâ habeat vim significandi potestatem Ordinis Sacerdotalis & Diaconatûs, non autem apud Latinos.

14. QUÆR. V. Quid circa *Ministrum* ejùsque *intentionem, attentionem & dispositionem*?

R. I. Minister ordinarius est solus homo viator, habens intentionem faciendi id, quod facit vera Christi Ecclesia. *Trid. Sess. 7, c. 11, S. Thom. q. 64. a. 7.* Intentio autem hic potest esse triplex, actualis, sive formalis, virtualis, habitualis. *Actualis* est actus voluntatis advertenter & perceptibiliter imperans confectionem Sacramenti. *Virtualis* est virtus ex priori actu relicta, quæ Physicè est actus tenuis & imperceptibilis, vi cujus quis pergit operari ad finem per intentionem actualem imperatum; hinc intentîo virtualis tamdiu censetur perseverare, quamdiu ponuntur media ad intentum finem, ut si quis post intentionem consecrandi eat ad sacristiam, se lavet, vestiat, legat Missam, quamvis toto tempore distractus, &c. hæc omnia dirigunturab intentione virtuali. *Habitualis* est intentio præterita non retractata, nec in se, nec in virtute ampliùs existens, potestque esse in dormiente, ebrio, &c.

15. R. II. Non requiritur intentio actualis, seu formalis, etsi hæc sit optima, sed sufficit virtualis, non verò habitualis, si matrimonium excipias. Est communis cum *Scot in 4. dist. 6. q. 6. Suar. disp. 13. sect. 3. Mezg, d. 23. art. 5.* Ratio primæ partis est, quòd sit moraliter impossibile semper habere actualem, & expressam intentionem; cùm nobis etiam invitis se ingerant distractiones, & obligatio semper habendi intentionem expressam exponeret homines innumeris scrupulis. Ratio

tio secundæ partis est : Quòd intentio virtualis sufficiat ad orationem, vota, contractus, aliosque actus humanos; ergo etiam ad conficienda Sacramenta. Tertia pars inde probatur, quòd intentio Ministri debeat imperare, & influere in actionem Sacramentalem, eamque reddere humanam, prudenterque positam nomine Christi, quod facere non potest intentio habitualis, cùm nec in se, nec in aliquâ sui virtute existat, possitque esse in dormiente, phrenetico, &c. Minister tamen prudenter dubitare non potest de intentione requisitâ, nisi eam studiosè omiserit, vel excluserit. *Maur. q. 78. n. 5.* Quia vult agere, quod solet, & quod agunt similes Ministri. Nec opus est corde vel ore dicere : *Intendo, volo &c.* hæ enim scrupulosæ reflexiones magis devotionem impediunt, quàm promovent; sed sufficit, quòd quis exercitè attendat ad id, quod facit: Dixi, *si Matrimonium excipias*; hoc enim cum habeat rationem contractûs, adinstar aliorum contractuum, contrahi potest per procuratorem, licet principalis dormiat.

R. III. Si in Ministro sint intentiones virtualiter oppositæ, v. g. Calvinista baptizas intendit facere, quòd Christus, non autem, quod fieri vult Papa vel Romana Ecclesia. Item vult Matrimonium; sed non Sacramentum; tunc prævalebit ea intentio, quæ est appretiativè major; quod à posteriori colliges, si Calvinista ita sit dispositus, ut, si sciret idem esse, quod vult Christus & Papa, idem esse Matrimonium & Sacramentum, adhuc vellet baptizare, Matrimonium inire, prævalet intentio conficiendi Sacramentum. Secùs, si ita non est dispositus. *Lugo d. 8. §. 8. Mezg. l. c.* Ex simili ratione 16.

præ-

prævalet consecratio, si Sacerdos rudis per τὸ *Corpus meum* intelligat suum Sacerdotis; quia prævalet intentio generalis significandi, quod Christus instituit. Quod non tenet de eo, qui id malitiosè & scienter faceret; quia tunc prævaleret intentio non significandi Corpus Christi, sed suum. Si intentiones sint æquales, nullum est Sacramentum, quia neutra prævalet; si una contrariorum existat tantùm habitualiter, altera verò actu existens imperet confectionem Sacramenti, hæc prævalet utpotè efficacior; quia sola habitualis Sacramentum causare non potest. *Bernal. d 17. n. 182. La Croix n. 69.*

17. R. IV. Intentio non debet esse *conditionata*, adeò, ut Sacramenta nec licitè, nec validè conferri possint sub conditione de futuro suspensivâ valoris; quia non est in potestate Ministri posità actione Sacramentali suspendere Sacramenti valorem, & si tunc non intendat conferre Sacramentum validum, deinceps etiam non validabitur, sive conditio eveniat, sive non. Quare invalidè infantem baptizat obstetrix sub conditione, si Parochus ante obitum non superveniat. *Sporer à num. 128.* Excipe Matrimonium, quod habet naturam contractûs, ideóque sicut aliorum contractuum, sic & Matrimonii valor suspendi potest usque ad eventum conditionis. Quòd si conditio sit de præsenti, vel præterito, sed Ministro incerta, v. g. *Baptizo te, si Pastor sciat, si non sit domi*, Sacramentum quidem erit validum, si conditio actu sit purificata, vel invalidum, si non sit; attamen est mortale eam adhibere; quia Sacramentum sine causa exponitur periculo nullitatis, ideoq; extendunt multi ad quamcúnque con-

di-

ditionem extrinsecam, etiam ministro certam, si sine gravi causa addatur, ut: absolvo te, si Christus mortuus est pro nobis, si B. Virgo est in cœlo &c. putat tamen *Dicastillo*, id fore tantùm venîale, quod *La Croix* dicit esse probabile; quidquid sit, in praxi similes conditiones, cum ad nihil conducant, omittendæ sunt; aliud est de conditione Sacramento intrinsecâ; talis enim, si dubium sit de dispositione, adhiberi potest & debet; ùt, baptizo te, si non sis baptizatus; absolvo, si doleas, &c. tunc ab irreverentiâ excusat necessitas; sufficit autem tunc conditionem exprimere in animo, etiamsi consultum sit etiam exprimere verbo. *Dian. p. 10, t. 11. res. 55.* hìc etiam notandum, quòd intentio dirigi debeat ad certam materiam, & personam; aliàs Sacramentum erit nullum, ut, si habeas ante te duas hostias, & velis tantùm unam consecrare, nec determines, quam, neutra consecratur; idem est, si duo tibi fuissent confessi, & velles unum tantùm absolvere, deberes determinare, quem, aliàs absolutio esset nulla.

R. V. In Ministro etiam requiritur attentio: 18.
nam voluntaria distractio est peccatum, sed tantùm veniale, nisì sit periculum aliquid notabile omittendi, vel mutandi in materia aut forma. *Gob. in exp. t. 1. nu. 97.* Et quamvìs plurimi dicant esse mortale sub actuali consecratione Eucharistiæ, vel etiam per notabilem partem Canonis voluntariè distrahi, eò quòd hîc videatur esse gravis irreverentia; nihilominùs alii id valde probabiliter negant, modò non sit periculum aliquid

omittendi, quale plerúmque non est; quia tunc distractio nec ratione suî, nec ratione periculi erit mortalis irreverentia, neque ratione præsentiæ Christi; aliàs voluntariè distrahi, etiam sub Communione, erit mortale, quod est contra communem, nec debet astrui mortale sine ratione convincente, ùt habet *communissima, &c.*

19. R. VI. In Ministro Sacramentum conficiente requiritur status gratiæ, aliàs peccat mortaliter; sancta enim sunt sanctè tractanda, ídque de Ministro ad hoc specialiter ordinato solemniter agente docent omnes cum *S. Th. q. 64. a. 6. in Corp.* De Ministro quolibet etiam ad hoc non ordinato docet *Laym. Coning. Castrop. hic p. 4. n. 10. La Croix n. 249.* Quia videtur esse gravis irreverentia, si hostis Dei gerat personam Christi, & unà cum eo coëfficiat Sacramentum causativum gratiæ: nihilominùs valde probabiliter docent *S. Tho. a. cit. ad 3. Sayr. Suar. d. 16. s. 4. Illsung. Reiffenst. ànu. 45. Spor. num. 171. Metzg. a. 6. num. 4.* à peccato mortali saltem excusari laicos, aut etiam clericos in necessitate baptizantes, absolventes, &c. non tantùm tunc, quando obturbationem, perplexitatem, temporis brevitatem se ad contritionem disponere non possunt, utì certum est, sed etiam aliàs: Ratio est, quia major est irreverentia, si Minister specialiter ad Sacramenta deputatus citra necessitatem illa in disgratiâ conficiat, quàm si id faciat non deputatus, vel etiam deputatus in necessitate; tunc enim magìs attenditur necessitas recipientis, quàm dignitas Sacramenti illúdque conficientis. Hucusque sermo fuit de

20. Ministro conficiente Sacramentum: Nam alios actus, quibus non fit Sacramentum, in disgratia ex-

exercere, ut Eucharistiam distribuere, circumferre, cum ea populo benedicere, non videtur mortale. *Sylv. Vasq. Lugo, Nugnus, Bernal. d. 17. §. 3. Dian. p. 2. c. 14. Res. 23. Metzger. La Croix l. c.* Quod magis tenet de solemni ministratione Diaconi vel Subdiaconi, de benedictione Chrismatis, Olei, Altarium, Abbatum, &c. Ratio est, quia in his omnibus non conficitur Sacramentum, neque hæc fiunt in persona Christi, & remotè se habent ad productionem gratiæ.

QUÆR. VI. Quid de Ministro Sacramentorum tempore pestis, vel incursûs hostium? 21.

℟. Seq. 1. Parochus tempore pestis non tantùm tenetur suis administrare Sacramenta Baptismi & Pœnitentiæ, sed etiam Eucharistiam, si possit eodem periculo; quia ad id vi officii obligatur; si tamen sit solus, & statim successorem habere non possit, non tenetur novo periculo dare Communionem, vel Unctionem, ne Parocho ægrotante, vel deficiente Sacramenta magis necessaria Parochianis desint, est communis, & certa V. *Metzger. to. 2. à pag. 502. Verjuys tr. 14. a. 8. Dicast. dis. 11. num. 123.* ubi refert declarationem *S. Congregationis*, quâ prohibetur Parochus per se ea ministrare infectis, si alius sit, qui ministret, ne reliqui Parochiani fugiant ejus conversationem, quem sciunt agere cum pestiferis.

2. Etiam alii Sacerdotes, sive sæculares, sive Regulares, tenentur in defectu Pastoris ex charitate ministrare Sacramenta fidelibus, & quidem in extremâ necessitate spirituali cum periculo vitæ corporalis; id enim exigit ordo charitatis, ut quilibet vitam temporalem corporis postponat vitæ

æternæ animæ proximi; necessitas autem gravis hîc dicitur, in qua quis sine tuo adjutorio difficulter salvabitur; ut si peccator sit absolvendus, vel disponendus ad contritionem; extrema, quando quis sine tuo adjutorio esset damnandus, eò quòd seipsum juvare non possit v. g. infans moriturus sine baptismo.

22. 3. Parochus sibi provideat de præservativis; optima, & facillima præservativa est, infectos non accedere jejuno stomacho; salivam in illorum præsentia non deglutire; inter se & interfectum ponere ignem, carbones ardentes, vel saltem candelam accensam; cavere vel maximè ab halitu infecti; uti vestibus minimè villosis, easque aquâ, vel flammâ sæpiùs lustrare; si sentiatur aliqua alteratio, provocandus est copiosus sudor, &c.

4. Moneat populum, ut omnes adhuc sani in Ecclesia Sacramentum pœnitentiæ, & Viaticum percipiant, ne cum periculo semper opus sit adire domos infectas.

5. Seriò inculcet esse gravissimum peccatum, & infectum esse reum non unius homicidii, si temerè se immisceat sanis, eósque omnes periculo mortis exponat.

6. Si indigens Sacramento pœnitentiæ sit capite turbatus, aut ex passione, vel obstinaciâ aliquoties rejiciat Parochum, si ex post Parochum petat & sit spes fructûs, denuò tenetur eum adire, cum manifesto periculo infectionis: quia id exigit ejus officium.

23. 7. Gravissimè peccat, si tempore pestis fugiat, aut resignet; est enim conductus pro tali necessitate, sicut miles pro prælio. *Chapeaville, Barb. de Paroch. p. 2. c. 17.* Et quamvis fortè

cum

cum licentiâ Episcopi, substituto æquè idoneo, ad tempus abesse possit, debet tamen esse ita vicinus, ut in omnes populi necessitates intendere possit.

8. Vagis peste infectis tenetur providere Parochus, in cujus Parochia decumbunt.

9. Si plures simul petant Sacramenta, ii præferendi sunt, qui petunt Sacramenta magis necessaria; inter æqualiter egentes, primò habenda est cura Principis, parentum, civium potiùs, quam alienigenarum &c. Sed quid si tempore pestis aliqui petant inire matrimonium, an Parochus tenetur assistere? R. Quamvis tempus pestis non sit tempus nubendi, sed potiùs ad mortem se disponendi; possunt tamen esse graves causæ, ob quas Parochus assistere teneatur; tales causæ sunt; legitimatio prolis, periculum animæ &c. eò quòd v. g. peste infectus suæ concubinæ assuetus, inordinatum affectum ad eam deponere non possit, expedit eam tunc ante mortem ducere. Neque tunc attenditur tempus quadragesimæ aut adventus, neque opus est denunciationibus, nisi fortè vel una saltem commodè fieri possit; opus tamen est testibus; & fieri debet informatio talis, qualis tunc haberi potest, an non subsit impedimentum aliquod dirimens &c. ad sepulturam ex peste mortuorum, cum consuetis ceremoniis, non tenetur; imò cadavera infecta cum periculo comitari nec potest, nec debet &c. *Metzg.*

10. Quæ dixi de Parocho, etiam tenent de Episcopo, vel Prælato regulari, ita, ut suis per se vel alium idoneum non tantùm in extremâ, sed & in gravi necessitate spirituali cum periculo vitæ succurrere obligentur.

24. II. Quæ dicta sunt de tempore pestis, etiam locum habent in incursu hostium, Turcarum, hæreticorum &c. Ita ut Pastor tunc fugere non debeat, nisi & populus fugiat, sed suis commanere, & indigentibus assistere, etiam cum periculo vitæ; poterit tamen latitare in occulto, ex quo suis providere possit. Item si Parochianus tuus extremo supplicio afficiendus petat confiteri, tenetur Parochus eum adire cum periculo vitæ, nisi majora inde timeantur incommoda fidei, vel aliis fidelibus: si hæreticus in ultimo agone petat in fide instrui, vel infidelis baptizari, quilibet tenetur eum instruere, & baptizare saltem cum aliquali periculo; quia ad minùs est necessitas spiritualis valde gravis.

25. QUÆR. VII. An liceat Sacramentum petere à Ministro indigno.

R. 1. Extrà casum extremæ necessitatis non licet petere Sacramenta à Ministro non tolerato, hoc est, nominatim excommunicato, vel suspenso, notorio Clerici percussore, publicè per sententiam irregulari, publicè, & in perpetuum degradato. Ratio est, quia Ecclesia graviter prohibuit cum his communicare, præsertim in Sacris. Idem in quibusdam Diœcesibus statuitur de publicis fornicariis vel concubinariis. In extrema verò necessitate; seu in periculo vitæ, quando alius Sacerdos haberi non potest, à non tolerato licet petere Sacramenta necessaria, velut Baptismum, C. *si quem 24. q. 1.* Sacramentum Pœnitentiæ, *Trid. sess. 14. c. 2.* Idem de Viatico, etsi præcesserit absolutio, docet *Suar d. 72. sect. 4. ex c. quod inte de pœnit. & remiss.* De Extrema Unctione contrarium dicit Innoc. III. ibidem.

2.

2. Ab excommunicato, vel suspenso tolerato ex gravi causa Sacramenta peti possunt; quia Ecclesia non prohibet cum his communicare, & petitur res sancta, quam previâ contritione, vel confessione licitè præstare potest. Vide *Casum* 114. *q.* 3. Gravis autem causa est, si urgeat præceptum Communionis annuæ, vel quis diu non sit confessus, & alius Minister sine notabili incommodo haberi non possit, &c.

3. In dubio, an Minister sit ministraturus 26.
Sacramentum in mortali, ab eo peti potest, quia in dubio debet præsumi bonus; & quamvis paulò antè peccaverit mortaliter, tamen præsumi potest se disposuisse saltem per contritionem, nisi constaret ipsum esse consuetudinarium, aut esse in occasione proximâ; tunc enim absque gravi causa, vel necessitate Sacramenta peti non possent, ne ei detur scandalum vel occasio peccandi.

QUÆR. VIII. Quid circa dispositionem, 27.
& intentionem suscipientis?

R. I. Ut quis licitè suscipiat Sacramenta vivorum, requiritur status gratiæ, & ad Eucharistiam non sufficit contritio, sed jure divino in peccatore requiritur confessio prævia, ut dicetur suo loco; ad baptismum in adulto requiritur fides, & ad minùs attritio de peccatis actualibus: cum actuali affectu ad peccatum veniale suscipere Sacramenta Vivorum juxta *Spor. n.* 195. est veniale, nullum verò, si in peccato veniali habituali tantùm suscipiantur. sed hoc ultimum saltem de suscipiente Eucharistiam non est adeò certum; cum multi graves AA. fortè probabiliùs doceant, accedentem ad hoc Sacramentum etiam cum venia-

libus solùm habitualibus, id est, prævièn non retractatis peccare venialiter, idque ob excellentiam hujus Sacramenti præ reliquis. Vid. *Cas. 92. num. 38.*

28. R. II. Ut Sacramenta validè suscipiantur, in adultis requiritur aliqua intentio, sufficit tamen habitualis, hoc est, voluntas præterita non revocata; undè qui post petitionem Sacramenti incidit in amentiam, vel lethargum, validè baptizatur, confirmatur, communicatur, absolvitur, inungitur, &c. quamvis in phreneſi, vel amentiâ contradicat. Imo ad Baptismum valde probabiliter sufficit intentio implicita inclusa in at-vel contritione, ideòque Judæus in articulo mortis attritus baptizari posset, etiamsi dicat se nolle baptismum; quia verè attritus habet voluntatem servandi omnia Dei præcepta, & percipiendi media ad salutem necessaria; ergò implicitè etiam vult Baptismum, & intentio opposita est minùs efficax; si enim sciret Baptismum esse medium necessarium, certò illum vellet. In Confirmatione, Communione, Unctione etiam sufficit intentio interpretativa, quâ quis ex vita Christianè acta præsumitur hæc Sacramenta velle, etsi de facto ea ob morbum, amentiam, lethargum, &c. petere non possit: de aliis dicetur suo loco. Hoc adde, ad valorem aliquorum Sacramentorum requiri Baptismum, quia Baptismus est *Janua vitæ spiritualis, per quem membra Christi ac de corpore efficimur Ecclesiæ*, uti definit *Florent.* in Decreto *Eugen. IV.* ad Armenos, ideóque soli baptizati sunt membra Ecclesiæ, & capaces Sacramentorum quæ pro solâ Ecclesiâ instituta sunt.

QUÆR.

QUÆR. IX. An Sacramenta dari possint indigno? 29.

℟. I. Si susceperus ita sit inhabilis, seu indignus, ut ei Sacramentum nec validè conferri queat, nequidem metu mortis licitè conferri potest, ut si quis minetur te occidere, nisi baptizes Judæum invitum, vel puerum baptizatum, aut absolvas indispositum. Ratio est, quia tunc applicando materiam & formam, simulas te conferre Sacramentum, quod tamen scis te conferre non posse, ideòque illudis Christo, & verbis sacris ab ipso institutis abuteris, reddisque formam falsam, & mentiris in re gravissimâ; exercitè enim, & in facto dicis, te nomine Christi baptizare, absolvere &c. quod tamen scis fieri non posse, idque nunc certum videtur ex propositione 29. ab Innoc. XI. damnatâ: *Orgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.* Similiter si intentetur mors, nisi extra Missam consecres panem, peccas mortaliter, si absque intentione proferas formam, ob rationem datam; posse tamen tali casu submissè recitari Orationem Dominicam vel aliam, vel super panem dici *Hoc non est corpus meum*, & super pœnitentem indispositum: *Ego te non absolvo*, docent *Cardin. 2. crisi d. 20. num. 44. 52. Bosco hic num. 232.* quamvis circumstantes putarent te consecrare, vel absolvere. Ratio est, quia hæc omnia de se sunt indifferentia, nèque simulas circa administrationem Sacramentorum, quia non applicas materiam & formam, ideòque nec formam falsam reddis; idem alii dicunt, si metu adactus baptizes infantem baptizatum, affundendo vinum his verbis: *Pax tecum*, intellige hæc, si absit

scandalum, & non petantur in contemptum religionis, qui rarò aberit. V. *Henao n. 1776.*

30. Aliud est de Matrimonio, quod metu mortis inire potes, etsi scias illud ratione metûs, vel alterius impedimenti fore nullum. *Nav. Sanch. Castrop. de sponsal. punct. 12. Bosco n. 232. Spor. p. 4. c. 1 n. 21. La Croix n. 262.* quia non abuteris formâ vel materiâ Sacramenti; nam solus contractus absolutus & validus potest esse materia Sacramenti, qualis non est initus ex metu, vel cum impedimento dirimente; neque hic est mendacium, quia ex circumstantiis gravis metûs illa verba: *Accipio te in meam*, habent hanc restrictionem: *Quantum est in me*, aut; *si tenear. Scot. in 4. dist. 29. q. unica.*

31. R. II. Peccatori indigno, qui validè quidem, sed sine effectu sumeret, Sacramenta ministrare per se non licet, est *communis & certa*, tum ex perpetuo Ecclesiæ usu, tum ex Concil. Arelatensi, & probatur 1. ex Script. *Non est bonum sumere panem filiorum, & dare canibus, Matth. 25.* id est, ut explicat *S. Tho. q. 80. art. 6.* peccatoribus manifestis. Item 1. Cor. 4. *Hic jam quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur*; sed non est fidelis, qui Sacramenta sibi concredita indignis inutiliter & sine fructu dispensat; sicut Minister Regis non est fidelis, si pecunias datas ad conscribendos amicos, vel milites, profundat inutiliter; quid si det hosti vel proditori iisdem abusuro ad injuriam Regis? 2. Minister, qui non avertit injuriam sui Domini, cùm facilè potest, non est fidelis, multò magis si cooperetur; atqui cooperatur, dando Sacramentum indigno. 3. Peccat contra charitatem proximi, cooperando ad ejus peccatum. 4. Sacer-

cerdos peccat, collocando hostiam in loco sordido; ergo à potiori, si det peccatori. Unde deduces seqq.

1. Sacerdos celebrans in mortali tria distincta admittit sacrilegia, quatenus scilicet Sacramentum indignè conficit, indigno ministrat, & indignè suscipit; hæc tamen in confessione satìs exprimuntur, dicendo: Semel conscius peccati mortalis celebravi. 32.

2. Quamvis juxta communem, Matrimonium ex justâ causâ post dispensationem impetratam licitè iniri possit cum peccatore etiam publico, v. g. hæretico, cò quòd contrahentes principaliter conficiant contractum, & indirectè solùm Sacramentum; nihilominus Parochus Matrimonio assistens debet ex officio allaborare, ut sponsi sint in statu gratiæ, &, si sponsus sit hæreticus materialis, debet cum eo elicere contritionem. 33.

3. Peccatori publico etiam publicè negandum est Sacramentum; quia nullum jus habet, estque jam publicè infamatus, & sine scandalo & irreverentiâ dari non potest, *S. Th. l. c.* Peccator autem publicus vocatur, cujus delictum est notorium de jure, facto, vel fama, ut explicavi *Casu 36. à nu. 15.* Sed quid, si minetur mortem, nisi detur v. g. Eucharistia? R. Dari potest, nisi petat in contemptum Religionis; si enim dari possit indigno pro conservanda ejus fama, cur non pro conservanda vita ministrantis. 34.

4. Si crimen non sit publicum, attamen notum omnibus præsentibus, neganda est Communio; quia negari potest sine nova infamia; si verò uni aut alteri ex præsentibus non sit notum, neque simpliciter sit publicum, non est neganda Communio; quia adhuc retinet jus ad famam respectu 35.

pectu horum. Si crimen quidem aliquos ex præsentibus lateat, sit autem simpliciter publicum, vel publicum in vicinia, ex qua facilè hic sit publicandum, adhuc negari debet, quia amisit jus ad famam etiam hic, & temerè Sacramentum petendo est causa, quòd crimen etiam ignorantibus propaletur.

5. Ut peccatori publico Sacramentum publicè dari possit, debet publicè constare de ejus emendatione; quod tunc fit, si coram pluribus sit confessus, & sustulerit occasionem proximam. Si plures confessus semper sit relapsus, aut retinuerit occasionem proximam, non dimittendo v. g. concubinam &c. ad Sacramenta admitti non potest; quia adhuc publicè est indignus; *Bernal. d. 48. n. 40.* Si occultè egit pœnitentiam,
36. occultè admitti poterit, non publicè.

6. Si delictum publicum sit certum, & emendatio dubia, Sacramentum negari debet; quia certitudo delicti est in possessione; si crimen sit dubium, vel de eo sola est probabilis, vel publica suspicio absque morali certitudine, Sacramentum negari non potest; quia habet jus certum ad famam, & Sacramenta, quo per suspicionem incertam privari non debet, *Suar. d. 67. s. 6. Henriq. Vasq. d. 209. c. 5. Spor. num 185.* Ex eadem ratione si delictum sit certum, sed dubitetur, an sit publicum, debet Sacramentum ne-
37. gari occultè, sed non publicè.

7. In articulo mortis etiam peccatori publico Sacramenta negari non debent, modò contritionis signa dederit; necessitas excusat à scandalo, vel scandalum tollere debet Minister, publicando occultam ejus pœnitentiam. *Suar. l. c. Castrop. punct. 20.*

8. Si

8. Si peccator occultus petat occultè, neganda est Communio ; id enim exigit reverentia Sacramenti, & negari potest absque infamiâ; nisi indignitas solùm cognita sit ex confessione, *Sylv. Nav. c. 21. nu. 55. Fagund. Conjug. q. 80. a. 6.* Tunc enim negans læderet sigillum ; nec enim vel licet loqui pœnitenti de auditis in confessione, minùs tacitè exprobrare crimen confessum, quod fieret, negando Eucharistiam : nihilominûs tunc posse negari Eucharistiam, si nullus alius sit præsens, docent *S. Thom. in 4. d. 9. q. 1. Vasq. Suar. suprà, Castrop. num. 20.* quia videtur non esse illicitum uti scientiâ confessionis ad proprias actiones moderandas, si nulli inde fiat suspicio criminis, uti hic; aliàs non liceret negare Eucharistiam, quam ex confessione scio peti ad comburendum, vel ad usum magicum; neque negare possem gladium, quem scio peti ad me occidendum; sed de hoc dicam *Cas. 100. n. 12. & seq.*

9. Si occultus peccator publicè petat, admit- 38.
ti debet, si repelli non potest absque infamia, *S. Th. q. 80. a. 6.* & habetur expressè *cap. si tantum c. placuit q. 2. c. si Sacerdos de offic. ord.* Ratio est, quia occultus peccator retinet jus ad famam; & quamvis Christus etiam habeat jus, ut non inhonoretur ab indigno sumente, tamen illo jure uti non vult cum infamiâ peccatoris occulti, ut patet in Judâ, quem occultè indignum à Communione non repulit, & obligatio tales repellendi esset onus intolerabile pro Ministro, darètque occasionem infinitarum litium, scandalorum, inimicitiarum, &c. Erit tamen talis peccator privatim monendus ; vel si non

pos-

possit, omnes in genere hortandi sunt ad dignam Sacramentorum susceptionem.

Dices 1. Episcopus potest occultè indignum
39. v. g. irregularem, publicè repellere ab Ordine, ergò & à Communione. 2. Non repellendo cooperatur ejus peccato. 3. Petens hostiam ad eam projiciendam in cloacam, vel ad comburendam, potest publicè repelli. 4. Ad tuendam vitam vel honorem innocentis licitè aperio occultum scelus iniqui insidiatoris; ergo & licitè cum infamia nego Eucharistiam pro tuendo honore Christi. 5. Si Cajus repetat suum gladium ad se, vel alium occidendum, debeo eum negare etiam cum infamia; ergo & Eucharistiam, quia moraliter occidet animam. 6. Præceptum non dandi Sacramentum indigno est negativum, ergo obligat semper pro semper.

℟. *Ad 1.* Si ordinandus sit indignus propter peccatum occultum, etiam repelli non debet cum infamia; quia tamen plerúmque potest sine infamia ab Ordine repelli, & plerìque rejiciuntur propter defectum physicum natalium, ætatis, tituli, subjectionis, &c. hinc etiam publicè rejici debet vel maximè irregularis; quia ita Ecclesia præcipit; & si quæ sit infamia, hìc prævalere debet bonum publìcum Ecclesiæ. *Ad 2.* Cooperatur tantùm materialiter, præbendo rem optimam, quâ suscipiens potest, & debet benè uti. *Ad 3. N* C. nam tunc petit hostiam directè ad finem malum, scilicet ad eam positivè dehonorandam, ideoque etiam metu mortis dari non posset; sicut dari non potest petenti in odium religionis; indignus non petit directè ex intentione Christum dehonorandi, ut suppono, sed ut effugiat v. g. notam apud homines.

mines. *Ad 4.* Nego conseq. Christus tali casu resignavit juri suo, non verò innocens juri ad vitam & honorem Deinde sacrilegium præcipuè consistit in actu interno, seu in voluntate Sacramentum indignè sumendi, quæ jam tum existit, & per publicam Sacramenti negationem impediri non potest; damnum verò vitæ vel honoris consistit in actu externo, qui manifestando crimen occultum insidiatoris, vel negando gladium, potest impediri; hinc patet disparitas *ad 5. Ad 6.* Distinguo conseq. Ergo obligat semper pro semper in certis circumstantiis, C. in omnibus, N. *Non occides* est præceptum negativum, & tamen non obligat in casu necessariæ defensionis, ita & hìc. Sed quid, si crimen sit quidem occultum, sed nocivum reipublicæ? R. Adhuc publicè petenti Communio ideo deneganda non est, ob rationes datas; vel enim crimen probari potest, & tunc deferri debet ad judicem; vel probari non potest, & tunc frustra ejus fama proscinditur.

QUÆR. X. Quis sit effectus Sacramentorum & Sacramentalium? 4°.

R. 1. Effectus omnibus Sacramentis communis est gratia, gratia autem est duplex, habitualis & actualis; habitualis est qualitas supernaturalis permanens, reddens hominem sanctum, justum, amicum, & filium Dei adoptivum, & hæredem cœli; gratiam habitualem consequuntur, seu cum eâ simul infunduntur habitus supernaturales omnium virtutum, quibus homo adjutus permanenter possit elicere actus meritorios vitæ æternæ, fidei, spei, charitatis, aliarùmque virtutum. Gratia actualis est speciale Dei auxilium transiens, hominem interiùs excitans aut adjuvans ad bene

ope-

operandum ut oportet ad salutem : estque quoadrem, partim supernaturalis illustratio intellectûs & inspiratio seu motio voluntatis, partim auxilium transiens per modum principii activi hominem adjuvans ad eliciendos actus supernaturales virtutum, maximè si homo per peccatum mortale amisit gratiam sanctificantem, & consequenter habitus supernaturales virtutum; tunc enim necesse habet adjuvari auxilio transeunte.

2. Omnia Sacramenta in omnibus ritè dispositis ex opere operato causant gratiam habitualem seu sanctificantem, in infantibus, perpetuò amentibus, aut adultis æqualiter dispositis æqualem, in aliis majorem vel minorem pro majori vel minori subjecti dispositione. *S. Thom. q. 69. a. 1.* ita tamen ut Sacramenta digniora, v. g. Eucharistia & Baptismus, cæteris paribus, plus gratiæ causent, quàm alia; gratiam sanctificantem comitantur habitus supernaturales virtutum, item jus ad specialia, & copiosiora auxilia gratiæ actualis suo tempore danda pro cujusque Sacramenti fine consequendo conducentia, in quo jure gratia Sacramentalis distinguitur à gratiâ communiter dictâ. *Dixi: in ritè dispositis*, si enim cum obice suscipiantur, non causant gratiam, nisi sublato obice.

3. Tria Sacramenta, scilicet Baptismus, Confirmatio, & Ordo insuper causant characterem, seu qualitatem indelebilem in animâ, quâ homo designatur servus, miles, Minister Christi; hæc qualitas in damnatis manet ad confusionem, in beatis ad gloriam.

4. Sacramentalia hic dicuntur omnes cæremoniæ ab Ecclesiâ ad cultum DEI, & præcipuè circa decentem Sacramentorum administrationem in-

institutæ, ut exorcizationes, benedictiones aquæ, vini, cereorum, vestium, Virginum, Abbatum &c. hæc omnia non causant gratiam ex opere operato, neque peccata venialia remittunt, nisi in quantum mediante impetratione Ecclesiæ causant in voluntate pios motus, qui proindè merentur gratiam vel remissionem venialium. *S. Tho. a. 3.*

CASUS LXXXIX.

De Baptismo.

BAutius *Theologus interrogatur: 1. Quid sit Baptismus. 2. Quæ materia remota. 3. Quæ proxima, ubi de variis dubiis. 4. Quid de formâ, ejusque mutatione. 5. Quotuplex sit Baptismus. 6. Qualiter necessarius. 7. Quis sit Minister ordinarius, extraordinarius, & quis inter hos præferendus. 8. An liceat baptizare alienos Parochianos. 9. Quid de vagis & peregrinis. 10. An liceat Baptismum accipere vel petere ab hæretico saltem ex timore gravis mali. 11. An infantes, & amentes baptizari possint. 12. An infantes in utero matris, an mater teneatur admittere scissionem uteri, quid si mater moriatur. 13. Quid de abortivis. 14. Monstris. 15. An invitis parentibus baptizari possint infantes hæreticorum. 16. Infidelium. 17. Quid si infideles sint mancipia, vel bello capti, vel unus parentum consentiat, vel ideo petat, ut infans liberetur ab infestatione dæmonis.*

monis. 18. *Quid si infans per fas vel nefas jam sit à parentibus abstractus.* 19. *Quid si parentes sint mortui aut proles petat, vel sit in, periculo vitæ.* 20. *An aliquando Baptismus reiterandus, & quæ requiratur dispositio in adulto rebaptizando.* 21. *Quid de infante baptizato ab obstetrice, vel hæretico.* 22. *Quid de exposititiis.* 23. *Quid de eo, qui multùm angitur super valore sui Baptismi.* 24. *An dubius de Baptismo debeat abstinere ab aliis Sacramentis, &, si sit Sacerdos, Religiosus, de novo ordinari, confirmari, Novitiatum servare, profiteri &c.* 25. *Quid si Parochus in confessione audiat se & alios invalidè baptizatos.* 66. *Quid de libro baptismali, & an puerpera semper debeat edicere patrem.* 27. *Quid si Parochus dicat, se nolle baptizare prolem, si sit illegitima.* 28. *Quale peccatum sit baptizare extra Ecclesiam.* 29. *Quid si mulier in via paritura petat tuum auxilium.* 30. *Quid si sub Missâ audias periclitari infantem.* 31. *Quid circa obstetrices & matres, ne ad lectum suum assumant infantes.* 32. *Quid circa ritus.* 33. *Patrinos, quid si plures se ingerant non designati.* 34. *An cognatio contrahatur in Baptismo non solemni.* 35. *An liceat adhibere patrinum hæreticum, vel gentilem, aut puero dare nomen ethnicum?* Pro Resolut.

1. QUÆR. I. Quid sit Baptismus? Quando institutus? Quæ ejus materia, & forma.

℟. 1. Baptismus est Sacramentum hominem spiritualiter regenerans, seu remissivum peccati originalis per ablutionem in aquâ naturali, sub hac vel æquivalente verborum formâ: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.*

2. EQ

2. Est institutus à Christo probabiliùs ante passionem, quando fuit à Joanne baptizatus in Jordane. *S. Tho. q. 66. a. 2.* Quia tunc aquæ à Sanctis Patribus dicuntur sanctificatæ, & Apostoli ante passionem baptizabant authoritate Christi; non fuit tamen obligatio suscipiendi Baptismum, nisi post passionem, Evangelio sufficienter promulgato.

3. Materia remota est aqua naturalis. *Trid. Sess. 7. de Bapt.* Aqua certò naturalis est certò 2.
sufficiens; velut aqua maris, fontis, paludis, pruinæ, vaporum in hyeme ex parietibus & ollis igne suppositò exsudantium, aqua è luto expressa, è nive, grandine, glacie, resoluta, licèt accidentaliter sapor, odor, color mutatus sit. Materia certò insufficiens est quilibet liquor specie distinctus ab aquâ naturali, ut vinum, saliva, urina, lac, nix, &c. Materia dubia est qui- 3.
libet liquor, qui tantùm dubiè aut probabiliter est aqua naturalis, ut aqua rosacea, è vino extracta, sudans ex arboribus, &c. Materia proxima est ablutio, quæ fit vel trahendo corpus per aquam, vel aquam fundendo in corpus; alicubi fit ter, alibi semel, in quo servanda est consuetudo Diœcesis, quam transgredi est veniale, *Scot. Dicast. d. 1. de Bapt. nu. 43.* quia non est mutatio notabilis; uti aquâ non benedictâ in Baptismo non solemni licitum est: in solemni juxta *Sennyei* est solum veniale, juxta *La Croix n. 263.* mortale, quia id prohibetur *Clement. unic. de Baptismo.* Adhibere aquam valdè impuram sine necessitate videtur esse gravis irreverentia. Aqua calida meritò adhibetur, si periculum sit, ne frigus noceat infanti. Ablutio certò est sufficiens, si fiat in principali parte

corporis, v. g. capite, pectore, scapulis, &c. incerta est, si fiat in parte minùs principali, v. g. in digito, pede, aut in utero matris; vel si aqua non fluat per corpus; si nix priùs resolvatur in corpore baptizandi; si baptizans baptizandum subjiciat canali, ex quo aqua fluit; si infans adhuc sit involutus secundinis, talis ablutio in solâ necessitate facienda est, & ex post repetenda sub conditione. Certò insufficiens est,

4. si nulla pars corporis immediatè tangatur; si solæ vestes vel lintea abluantur; si baptizandus in aquam prosiliat, & alter verba pronuntiet; quia tunc seipsum potiùs abluit, quàm abluatur à pronuntiante verba; si quis infantem projiciat in aquas, pronuntiètque formam, valet Baptismus, quia est vera immersio, & forma est debitè applicata materiæ; id tamen probabiliùs non licet, etiamsi infans esset moriturus absque Baptismo; quia videtur esse directa occisio innocentis, & non sunt facienda mala, ut eveniant bona, *Sot. Suar. Gob. Dian.* & certum esse dicit *Palao punct. 4. n. 12. Mezg. ar. 2. num. 14.*

4. Valet omnis forma habens eundem sensum cum hac: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen.* Hinc valet forma Græcorum: *Baptizetur servus Dei Cajus in nomine Patris, Amen. in nomine Filii, Amen. &c.* Item valet. *In nomine Dei Patris, Dei Filii*, vel, *Christi Dei Filii, &c.* Item: *Ego Sacerdos, ego Petrus te abluo, &c. baptizo tuam dominationem, &c.* Certò insufficiens est: *In nominibus Patris, & Filii, &c.* quia significatur pluralitas Deorum. Item: *Baptizo te in nomine JESU Christi, Amen. In nomine DEI*, vel, *sanctissimæ Trinitatis.* Aut: *Baptizetur Petrus à Chri-*

Christo, &c. Forma est dubia, si omittatur TÒ *In*, vel TÒ *Et*, item TÒ *Ego* in aliquibus linguis, ut Germanicâ & Gallicâ. quod juxta *Gob. tr. 2. à n. 88.* vitiat formam, sicut & notabilis interruptio verborum, qualis non est, si unum vel alterum verbum interponatur, v. g. Parochus inceptâ formâ dicat : Tacete, & deinde pergat. Vide *Cas. præc. à n. 8.*

QUÆR II. Quotuplex sit Baptismus ? R. 5. Tria communiter asseruntur Baptismata, fluminis, flaminis, & sanguinis, de primo egi *quæst. præc.* de reliquis accipe seqq.

1. Baptismus *flaminis* est perfecta cordis contritio, aut perfecta in Deum charitas includens, saltem implicitè, votum baptismi fluminis, hoc ipso, quod perfectè Deum amans paratus sit, quantùm in se est, servare omnia Dei præcepta. Rectè autem vocatur Baptismus Flaminis, quia perfecta illa charitas aut conversio est à sacro flamine, id est, à Spiritu Sancto animam sanctificante, & peccatorum remissionem tribuente juxta illud Matt. 3. *Ipse baptizabit vos Spiritu Sancto.*

2. Baptismus *Sanguinis* idem est quod martyrium : de eo dicitur Marci 18. *Potestis bibere calicem* &c. *Aut Baptismo, quo Ego baptizor. baptizari* : Definitur autem ; perpessio mortis vel cruciatûs lethalis pro vera fide vel virtute, in cujus odium infertur. Dicitur. 1. *Perpessio*, quia solum mortis desiderium non facit martyres. Dicitur 2. Vel *cruciatûs lethalis*, id est, ex quo via naturali & ordinaria mors sequeretur ; etsi martyr dolorem non sentiat, aut mors revera non sequatur, eo quod à Deo impediatur; unde S. Joannes Evangelista in ferventis olei dolium missus,

& tres pueri in fornacem ignis injecti, sunt verè martyres, licet inde non sint mortui. Dicitur 3. *Pro verâ fide*; hinc hæreticus pro defensione suæ sectæ mortem subiens non est martyr; imò nec tunc, si pro vero fidei articulo moriatur, quia caret fide supernaturali. Dicitur 4. *Vel virtute;* unde qui moriuntur pro defendenda castitate, aut juribus Ecclesiæ, aut ideo, quia jejunârunt, Missam audierunt, Sacramenta ministrârunt, vel receperunt &c. ab Ecclesiâ coluntur ut martyres. Dicitur 5. *in cujus odium* infertur, nam teste S. Aug. Serm. 2. in Psal. 34. *Martyrem non pœna sed causa facit: pœna enim communis latroni & Martyri... sed causa dispar.* Unde qui inserviunt peste infectis, etsi inde mortem contrahant, non sunt verè Martyres, quamvis plurimi apud Deum sint meriti; Dicitur 6. *Infertur.* intellige, martyre non resistente; hinc milites pugnantes contra Turcas, Martyres non sunt; quia se defendunt; quòd si victi depositis armis ex odio fidei occidantur, erunt martyres.

3. Effectus Martyrii est remissio omnis pœnæ, & culpæ; ad hoc tamen in ratione utentibus requiritur voluntas mortem acceptandi, saltem habitualis, aut, ut plures volunt, sufficit interpretativa, consistens in hoc, quòd quis Christianè vixerit, ideoque censeatur potiùs malle mori, quàm Christum negare: in peccatore adulto insuper requiritur dolor supernaturalis, sine quo nulla culpæ aut pœnæ fit remissio. Temerè se ingerere in Martyrium non licet; hoc enim esset Deum tentare, seipsum occidere, & tyrannum ad injustam necem provocare: Dixi: *temerè;* nam si adsit specialis Dei instinctus, qualis

fuit

fuit in S. Barbarâ aliísque sanctis, aut id exigat honor Dei, & proximi ædificatio, tunc utique erit actus charitatis excellentissimæ. *V. Cas. 33. num. 4.*

QUÆR. III. An, & qualiter Baptismus sit necessarius. 6.

℟. 1. Excepto unico casu Martyrii, Baptismus fluminis est omnibus hominibus ad salutem necessarius necessitate medii, & quidem pueris & amentibus reipsa susceptus, adultis verò ratione utentibus vel in re vel in voto *Trid. sess. 7. c. 5.* de Bapt. Et quamvis olim Ecclesia permiserit differre Baptismum usque ad adultam ætatem, ut per actus fidei, Spei, humilitatis &c. se meliùs disponerent, quia tamen id erat periculosum, ideo Ecclesia ex post præcepit, ne Baptismus infantum differretur ultra triduum: Parentes, se cluso etiam mortis periculo, differentes ultrà mensem, vel juxta *Sennyei* ultra 15. aut 20. dies, peccant mortaliter; quia universalis Ecclesiæ consuetudo & decreta multarum synodorum prohibent differre ultrà triduum, vel quatriduum. Adultus tenetur non ex jure Ecclesiæ, quia huic ante Baptismum nondum est subjectus, sed ex jure naturæ, & Divino Baptismum suscipere, quamprimùm commodè potest; si in re suscipere non possit, sufficit susceptus in voto, seu incluśus in contritione perfecta, quâ quis ex amore DEI paratus est servare omnia DEI præcepta, ideóque & suscipere Baptismum, si posset. *S. Tho. q. 68. a. 2.*

QUÆR. IV. Quid circa Ministrum Bap- 7.
tismi.

℟. 1. Minister ordinarius est Parochus in suâ Parochia, Episcopus in sua Diœcesi, extrà quam per se, baptizare non licet, quamvis in se non sit actus

jurisdictionis ; quia id specialiter est prohibitum à Dionysio Papâ,

2. Minister extraordinarius, & in necessitate est quilibet homo viator, sive mas, sive fœmina, sive fidelis, sive infidelis, modò habeat intentionem faciendi, quod facit Ecclesia Christi, & sit distinctus à persona baptizanda; nemo enim seipsum baptizare potest. Si tamen Pastor, Sacerdos, vel Diaconus sit præsens, & baptizare velit, sub mortali præferri debent; nisi fortè verecundia, vel honestas Clericum baptizare prohibeat; eò quòd v. g. puer necdum sit plenè natus ex utero; ratio est, quia Pastor, Sacerdos, Diaconus sunt ministri ex officio, ut patet ex *Conc. Florent. de Sacram.* Quòad cæteros, scilicet Subdiaconum, virum, mulierem, &c. ordo tantùm servandus est ex congruentia, vel ad summum sub veniali; præferre tamen sine causa fideli infidelem, vel hæreticum, videtur gravis irreverentia, *Vasq. Suar. Laym, &c.*

8. 3. Sine licentia Parochi non licet Sacerdoti, etiam regulari extrà necessitatem baptizare; quia est actus pascendi proprius Parocho; & quamvis parvulus non baptizatus nec Parocho, nec ulli Ecclesiæ sit subjectus, subjecti tamen sunt ii, quibus parvulus per Baptismum aggregatur; his autem alium aggregare est proprium Parochi. Absente Parocho, qui vices suas nulli commisit, potest quilibet Sacerdos baptizare solemniter; imò in necessitate etiam Diaconus; quia tunc habent licentiam præsumptam ab Ecclesia, quæ officium solemniter baptizandi Sacerdotibus, & Diaconis committere solet, non verò Subdiaconis, &c. Parochus Diaconus necdum Sacerdos potest jure

or-

ordinario etiam solemniter baptizare. *Suar. Gob. tr. 2. n. 139.*

4. Peregrini, & vagi possunt eligere locum Baptismi, quem volunt, & sic habere praxin testantur *Barb. Sennyei.* Peregrina pariens in alieno pago potest facere prolem baptizari à Parocho loci, aut infantem mittere ad Parochum proprium, si vicinus sit; qui tamen non in aliena, sed in propria parœcia eum baptizare debet. *Pignat. tom. 7. cons. 41.* 9.

5. Non licet Baptismum accipere à schismatico, minùs ab hæretico; quia hoc est communicare cum eo in sacris ritibus, & profiteri eum esse ordinarium talis Sacramenti ministrum, quod *Palao punct. 10. num. 12.* dicit esse mortale; licitum tamen est nomen baptizati ferre ad Prædicantem, ut inscribatur, si id jubeat Magistratus politicus; imò si timeantur gravia mala, eò quòd Magistratus urgeat sub gravi pœna, vel maritus hæreticus minetur verbera, rixas, odia, &c. potest permitti Baptismus fieri ab hæretico, si constet, eum debitam adhibere materiam & formam; in dubio sub conditione erit rebaptizandus, *Lugo disp. 14. de fide sect. 5.* vel juxta *Arsdekin* erit primò, & occultè baptizandus à Catholico, quamvis ex post sit rebaptizandus ab hæretico. 10.

Major difficultas est, an non tantùm permitti possit Baptismus metu gravis mali, sed & peti ab hæretico? Negant *Verjuys tr. 6. a. 1. Pignat. consil. 41.* ubi refert declarâsse Clementem VIII. quòd non liceat petere extra necessitatem extremam à schismaticis, multò minùs ab hæreticis; quia est agnoscere Prædicantem tanquam ministrum Sacramenti; licebit tamen ex gravi metu deferre in-

fantem ad Prædicantem; quia id non tam est petere, quàm ex gravi causa Baptismum ab hæretico permittere; neque est Prædicantem agnoscere Ministrum ordinarium, sed solùm sufficientem, quod verum est, essétque onus nimium grave pro Catholicis degentibus in terris hæreticorum, si potiùs deberent exilium, aut jacturam bonorum sustinere, quàm infantem ad Prædicantem deferre.

Si dicas: Ne quidem metu mortis licet à Prædicante accipere cœnam Calvinisticam, ergo nec Baptismum. R. N. C. Prædicans cœnam nec licitè nec validè administrat, & accipere cœnam foret externa professio sectæ falsæ; quia omnes judicant talem à fide recessisse, quod non tenet de recipiente Baptismum; aliàs enim nec in extrema necessitate hunc à Prædicante accipere, vel petere liceret, quod nemo admittit. V. *cas. 14. n. 24.*

QUÆR. V. Quid circa subjectum Baptismi?

12. R. Subjectum capax Baptismi est omnis homo vivens ab Adamo descendens nondum baptizatus, unde resolves *seqq.*

1. De fide est contra Anabaptistas, infantes licitè & validè baptizari, *Trid. sess. 7. can. 12.* quia à prima conceptione obnoxii sunt peccato originali; ergo & capaces sunt Baptismi. Idem est de perpetuò amentibus, & à nativitate mutis simul & surdis, qui æquiparantur infantibus, *Can. qui 7. caus. 16. q. 6.* Si verò aliquando habuerunt usum rationis, baptizari non possunt, nisi ante amentiam im-vel explicitè Baptismum petierint, *S. Th. p. 3. q. 68. a. 12. Suar. Laym.* Ratio est, quia in ratione utentibus requiritur consensus, & intentio suscipiendi, ut dixi *Casu præc. n. 28.*

2.

2. Infans in utero baptizari potest & debet, si sit periculum, & aqua per tubum, fistulam vel alio modo ad eum deferri possit; quia talis Baptismus est probabiliter validus; est enim homo vivens, *Chap. Bonac. Dian. Pign. tom. 1. consil. 153.* debet tamen aqua esse tepida, ne noceat matri, vel proli, & ab ipso baptizante applicari, ut dixi cas. præc. *num. 4.* *Si dicas*: Nondum natus ex Adam non potest renasci in Christo, *Can. qui in 115. dist. 4. de cons.* R. Etsi talis nondum sit perfectè natus ex Adam, vel ex utero, est tamen natus in utero, ex Adam descendens; si infans ex utero protendat caput, in eoque baptizetur, certò valet baptismus; si baptizetur in brachio, pede, &c. Baptismus est dubius, ideóque si infans supervivat, repetendus; an autem mater teneatur permittere secari uterum, ut puer baptizetur, disputant Theologi; negant plures, quia medium est incertum, periculum matris certum, affirmat *Rayn. c. 5.* quia mater tenetur etiam cum vitæ periculo proli in extrema necessitate spirituali constitutæ succurrere, si sit certa spes Baptismi; talem autem esse per sciſſionem, testatur judicium, & experientia medicorum; quidquid sit, mater admittens sciſſionem faciet actum heroicæ charitatis; si verò renuat, non erit multùm urgenda ob probabilitatem sententiæ oppositæ. Si mater vivente fœtu in partu moriatur, statim vocetur chyrurgus, qui cadaver aperiat, vel id faciat animosior ex præsentibus; exigit id periculum animæ; neque hîc curanda contradictio cognatorum; interim os matris retineatur apertum, ne infans suffocetur. 12.

3. Omnes abortus nati ex concubitu humano quomodocunque imperfecti, sunt baptizandi, mo- 13.

modò dent signum vitæ per motum; quia ex tali concubitu ratò nascitur aliud vivens, & plures medici docent, fœtum post tres vel quatuor dies à conceptione animari animâ rationali. Si abortus, vel monstrum habeat membra hominis gemina, & dubitetur, an sit unus vel duo homines, duplex Baptismus conferendus est, unus absolutè, alter sub conditione in eâ parte, in qua membra apparent imperfectiora, *Bonac. Laym. Castropalao p. 6. num. 4. & Ritual. Roman. de Bapt.* si infans præter naturam nascatur ex viro, uti Anno 1330. in Belgio ex dextero femore viri, eò quòd uxorem suam in puerperio ejulantem riserit, esse natum authenticè testatur *Loth. Theol. tr. 15. a. 1.* talis infans baptizandus erit; quamvis enim non descendat ex Adam generatione ordinariâ, ideóque nec originale peccatum habeat, indiget tamen Baptismo, ut accipiat gratiam sanctificantem, habitus virtutum supernaturales, & fiat membrum Ecclesiæ.

14. 4. In monstris magna cautio adhibenda est, & si non sit periculum in mora, Ordinarius, vel alius peritus consulendus, ut monet *Agenda Colon. edita 1720. de Bapt. n. 24.* Monstra nata ex homine mare & bruto fœminâ, sub conditione: *si es homo*, baptizanda sunt, etiamsi homini multùm sint dissimilia; nata ex homine fœmina, & bruto mare, juxta plerosque baptizari nequeunt; quia ex sola fœmina humana defectu seminis homo nasci non potest; sed huic rationi non multùm esse fidendum, probant historiæ apud *Less. & Malesp. tr. 1. Flor. curios.* Ideoq; sub conditione baptizandum esse censeo; quia non est satis certum, quòd non sit homo; necessitas & spes salutis, excusant ab irreverentiâ.

QUÆR

QUÆR. VI. An invitis parentibus liceat baptizare proles hæreticorum, vel infidelium? 15.

R. 1. Licitè pabtizantur proles hæreticorum, si id velint Superiores Ecclesiastici, *Gonet, Metzg. d. 26. a. 1. Verj. a. 13.* quia sunt subditi Ecclesiæ, & Catholicus baptizans impedit, ne sacrilegè baptizet hæreticus, & adhibet sacros ritus; cavendum tamen, ne lædatur pax publica; unde rarò expediet ejusmodi Baptismus, præsertim si proles cum periculo perversionis sit reddenda parentibus.

R. 2. Infantes infidelium, Judeorum, Gentilium, per se, invitis parentibus baptizari nequeunt, ut habet communis cum *S. Tho. q. 68. art.* 10. cont. *Scot. Gabr. Ledesma, &c.* quia parentibus fieret injuria ob jus naturale in proles, quæ sunt aliquid patris, & Ecclesia id prohibuit sub pœna suspensionis, teste *Pign. to. 4. cons.* 192. 16.

Dices 1. Judæo prolem occidere volenti vi eripienda est, ergo etiam ut liberetur per Baptismum à morte animæ.

2. Infideles prædicationem fidei impedientes vi cogi possunt, ergo etiam impedientes Baptismum infantûm.

3. Princeps potest parentibus invitis ob abusum patriæ potestatis statuere tutores, qui possunt invitis parentibus proles facere baptizari, de quo *Valent. disp. 4. q. 3.* refert decisionem Pontificis; ergo idem potest Princeps, qui est supremus tutor.

4. Parentes non habent jus proles abstrahendi à Baptismo, ergo eas baptizando non fit injuria parentibus; nec obstat, quòd reddendi

di sint parentibus cum perculo perversionis; nam duæ tertiæ infantûm moriuntur ante usum rationis, teste Pontio; item benè dispositis licitè confertur Confirmatio, licèt ex post sint in apostasiam lapsuri: ergo & Baptismus pueris pervertendis.

℟. *Ad* 1. N. C. Occidere est contra justitiam naturalem, ad quam conservandam potestas sæcularis ordinata est: negligere Baptismum est contra virtutem supernaturalem, in quâ infidelis nec Ecclesiæ, nec Principi est subjectus, ut constat ex perpetua Ecclesiæ praxi, *S. Th. 2. 2. q. 10. a. 12.*

Ad 2. N. C. Ex Evangelio & praxi constat, Ecclesiam habere potestatem mittendi prædicatores Evangelii, non autem baptizandi infantes invitis parentibus; & sicut hos non potest cogere ad fidem vel Baptismum, sic nec eorum infantes invitis parentibus baptizare.

Ad 3. Potest Princeps invitis parentibus statuere tutores ad bona naturalia, non verò supernaturalia.

Ad 4. Parentes habent jus, ne illis invitis proles baptizetur citra necessitatem, vel saltem Ecclesia non habet jus sic baptizandi, ut constat ex praxi, & si esset licitum sic baptizare, hoc ipso esset necessarium, alioquin Ecclesia deficeret in necessariis, *Terill. in reg. q. 64. n. 55.* Confirmatio & Pœnitentia datur etiam apostaturis; quia nemo est invitus, modò nunc sint dispositi.

17. *Dixi, per se*; nam sæpè per accidens proles invitis parentibus infidelibus baptizari possunt.

Ut

Ut 1. Si infideles sint mancipia hominis Christiani, aut bello capti; tunc enim proles non ad patrem, sed ad Dominum, vel ad capientem spectat.

2. Si unus ex parentibus consentiat; quia in favorem prolis, & fidei, præferenda est justa voluntas consentientis voluntati alterius iniquè contradicentis, *c. Judæi 28. q. 1. Gonet. Laym. c. 6. n. 10.* Si parentes ideo petant filios baptizari, ut liberentur ab infestatione dæmonum, uti petunt Mahumetani à Frâncisçanis, *Sylvest.* docet baptizari posse, quia tertia pars moritur ante annos discretionis, & faciliùs convertuntur, si ex post cognoscant se à Christianis baptizatos, & ideo liberatos à dæmone. Sed plerique contradicunt cum *Pign. cons.* 190. nisi excuset gravis metus; quia sunt reddendi parentibus certò educandi in Turcismo.

3. Infans justè, vel injustè à cura parentum abstractus, potest, & debet baptizari, si nulla prudens spes sit, quòd ad suos redire possit, *Suar. Conig., Gonet, Veri. art. 2.* quia tunc prævalet jus, quod habet infans ad Baptismum, & illi, quibus nunc subest, sunt loco parentum. 18.

4. Infans per fas vel nefas à parentibus abstractus, & jam baptizatus non debet reddi; quia subjectus est Ecclesiæ, & reddi non potest sine periculo perversionis, & injuriâ Sacramenti, *Palao punct. 6. num. 8. Metzg. disp. 26. art. 1.*

5. Parentibus mortuis potest Princeps invitis tutoribus prolem facere baptizari, si tutores constituti sint à Principe, secùs, si à parentibus, *Sot. Vasq. Senn.* quia Princeps tutelæ per 19.

jus

jus civile introductæ derogare potest, non autem juri parentum quòad supernaturalia, in quibus nec ipsi nec Ecclesiæ infideles subjecti sunt.

6. Si proles post usum rationis Baptismum petat, debet baptizari; quia in hoc est sui juris; si dubitetur de pleno usu rationis, non est reddendus parentibus, sed asservandus, & instruendus, usque dum plenam rationem adeptus se resolvat, *Lugo Mor. l. 1. dub. 4. Suar. d. 25. s. 3.*

7. Possunt, & debent invitis parentibus filii infidelium baptizari in periculo mortis, saltem si sit exigua spes reconvalescentiæ; quia tunc non est periculum perversionis, & jus parentum non videtur se extendere ad filios cum tanto eorum præjudicio, *Suar. Palao* suprà.

QUÆR. VII. An aliquando reiterari possit Baptismus?

20. R. 1. Potest & debet sub conditione reiterari, quotiescunque est prudens dubium de valore, & quidem quocunque loco, à quocunque laico, etiam sine patrinis, & aliis solemnitatibus, modò hæc antecedenter adhibita fuerint; quòd si valor Baptismi est moraliter certus, nequit fieri rebaptizatio, etiam sub conditione sine gravissimo sacrilegio, & si fiat absolutè, incurritur irregularitas, *c. qui in caus. 1. q. 7. Senn.* Rebaptizandus adultus debet se disponere per fidem, & dolorem de peccatis actualibus: probabiliter non tenetur confiteri, quia certus est se ante Baptismum non obligari ad confessionem, & Baptismus, qui supervenit, est tantùm dubius.

21. 2. Infans in necessitate baptizatus ab obstetrice satis instructâ, & fide dignâ, vel coram testibus

non potest sine peccato ebaptizari, sed solæ cæremoniæ supplendæ sunt, in infantis baptismo antecedenter omissæ. In partu tamen valde difficili, quia ob præcipitantiam, vel turbationem errores sæpissimè committi solent, Baptismum tunc collatum, sub conditione repetere suadet *Agenda Colon. n.* 31. & exigit recta ratio.

3. Baptizati ab hæreticis, de quibus constat, quòd adhibere soleant debitam materiam & formam, rebaptizari non debent; quia non est prudens dubium de valore; debent tamen (idem est de quovis in necessitate baptizato) tunc in Ecclesia suppleri ceremoniæ in infantibus omissæ; dico, *in infantibus*; nam ex praxi Ecclesiæ in hæreticis adultis ad fidem conversis ceremoniæ non supplentur.

4. Infantes ex posititi probabiliùs sunt rebap- 22.
tizandi, etamsi habeant schedam de Baptismo suscepto, nisi in ea fortè notetur Baptismus solemnis, & Sacerdos baptizans, quia schedula ab ignoto authore non facit moralem certitudinem de valore, & in tali casu ordinariè baptizat ipsa mater, quæ fortè nunquam vidit, aut didicit baptizare, nec præ pudore alterius auxilium rogare ausa fuit, aut si alius baptizavit, forsan præ turbatione aliquid substantiale omisit, nec desuper examinari potest, *Plat. p. 5. num. 138. Dian. Metzg. disp. 24. a. 4.*

5. Si quis aliàs non scrupulosus multùm inqui- 23.
etetur circa valorem sui Baptismi, hoc ipso rebaptizari poterit; quia videtur grave dubium, & exemplis constat, ejusmodi agitatos non fuisse baptizatos, *Gob. à n. 446. La Croix n. 313.*

24. 6. Manens dubius de valore sui Baptismi debet abstinere ab aliis Sacramentis, usque dum Baptismum renovavit, ne hæc absque causa exponat periculo nullitatis; Sacerdos si velit perseverare in suo officio, debet etiam de novo suscipere Ordines saltem majores; si ante illud dubium jam plures absolverit, Missas erga stipendium legerit, ipse & pœnitentes tuti esse possunt, quia nullitas Baptismi non est certa, & in dubio præsumendum pro valore actûs, & ipsi sunt in possessione. Similiter Religiosus dubius de Baptismo debet de novo sub conditione baptizari, confirmari, ordinari; non tamen opus est renovare professionem, ut dixi *Cas. 63. n. 12.* minùs opus est novo novitiatu, quia jam satis probatus est.

25. 7. Si Parochus ex confessione obstetricis audiat, se, & alios invalidè, aut etiam in nomine diaboli esse baptizatos; ante omnia eam inducat, ut fideliter specificet omnes taliter à se baptizatos; deinde, ut id fateatur extra confessionem, vel saltem Parocho det licentiam non baptizatos baptizandi: si metu infamiæ, vel etiam extremi supplicii, eò quòd fortè sit suspecta de magiâ, prævideatur in manifestationem non concensura, & ipsa obligationem manifestandi probabiliter ignoret, potest dissimulari; quia monitio non erit profutura, sed nocitura; deberet tamen tunc peti licentia eos saltem ignaros rebaptizandi; sic enim non erit periculum infamiæ, & Baptismus valet, eò quòd quilibet fidelis censeatur habere habitualem vel virtualem intentionem suscipiendi Baptismum. Sed quid, si nec in hoc consentiat? &, Non esse absolvendam; probabiliter tamen poterit Parochus se, & alios in confessione nomina-

tos,

tos facere rebaptizari, saltem si id nesciant, & ex hoc confitenti, vel aliis nulla fiat suspicio, quòd Parochus utatur scientiâ confessionis; quia tunc probabiliter non frangitur sigillum. V. *Cas.* 100. *num.* 13.

QUÆR. VIII. Quid hîc circa varias obligationes Parochi?

Ꝛ. 1. Parochus tenetur omnium baptizatorum, eorùmque parentum, & patrinorum nomina, & cognomina cum annotatione anni, mensis, & diei in librum ad hoc specialiter deputatum inscribere, *Trid. sess.* 24. *de reform.* Dicit tamen *Gobat. append.* 1. Parochum non posse cogere puerperam, ut patrem manifestet, nisî jubeat Magistratus Ecclesiasticus, vel ita habeat consuetudo; rationem dat, quia mater non tenetur, imò quandoque nec licitè potest manifestare, si scilicet manifestatio causet scandalum, periculum, vel infamiam patri, qui fortè est consanguineus, maritatus, Ecclesiasticus, paratus privatim satisfacere, & sustentare prolem &c. Imò mater etiam à judice interrogata non tenebitur respondere, sed potest uti æquivocatione congruâ, si ex manifestatione sibi, vel patri immineat gravis infamia, vel damnum, nisi fortè adesset semiprobatio, vel ex aliis indiciis semiplenè constaret de patre. Si timeatur solùm levis infamia, mater Parocho patrem aperire tenebitur saltem privatim; quia ipsius officium est nomen patris notare in libro baptismali, ut constet de consanguinitate spirituali, & carnali in ordine ad contrahendum matrimonium, & ut sciatur, quis proli debeat alimenta; nominatio tamen mulieris non facit plenam fidem, ideóque Parochus non de- 26.

bet scribere : *Natus Titio patre* ; sed : *Uti mater dicit , natus Titio patre* ; Sic nominatus , si alia indicia accedant , cogi potest ad alendam prolem , ita tamen , ut mater cogatur alere primo triennio.

27. 2. Quamvis Parochus protestetur se nolle baptizare prolem illegitimam , si tamen eam ex post baptizet , baptismus erit validus ; quia intentio baptizantis debet ferri in personam præsentem , qualiscunque illa sit : quòd si Pastor absolutè nollet præsentem personam baptizare , nisi esset legitima , peccaret graviter , & baptismus esset nullus , vel dubius , si conditio sit incerta.

28. 3 Baptismus solemnis debet fieri in Ecclesia , *cap. cum un. de bapt.* baptizare enim extrà eam est mortale , *Navar. Manual. c. 22. n. 7.* nisi excusset necessitas , v. g. obstetrix dicit infantem sine periculo ad Ecclesiam deferri non posse ; vel permittat privilegium , qualeh abent Principes , eorúmque nepotes , & pronepotes , & juxta *Gobat.* omnes habentes juririsdictionem temporalem : attendenda tamen est consuetudo , quæ sæpè permittit , infantes Nobilium baptizari in sacello domestico.

29. 4. Si mulier sentiens in via dolores partûs à te prætereunte petat obstetricem manum , si opera tua pro vitâ matris , aut pro vita , vel baptismo infantis est necessaria , & etiam profutura , teneris ex charitate , etiamsi sis Sacerdos , vel Religiosus ; si verò timeas , ne opera tua ob inscitiam fortè plùs sit nocitura , quàm profutura , vel tempus permittat advocare mulierem , non teneris per teipsum juvare.

5.

5. Parochus nunquam differat Baptismum; 30.
sub Missâ audiens periclitari infantem, relictâ tantisper casulâ etiam post consecrationem currat ad infantem, & expost Missam compleat; meminerit se incurrere suspensionem, si suâ cunctatione fiat, ut quis sine Baptismo discedat. *c. quicunque dist. 4. de consecrat.*

6. Obstetricem non toleret, nisi Catholicam, 31.
& approbatam, ac circa substantialia probè instructam, moneàtque, ut non baptizet, nisi in magna necessitate, ut adhibeat testes, ut procuret pueros maturè ferri ad Ecclesiam, ut moriente in partu matre curet ejus os manere apertum, inserendo aliquid intra dentes, ut sic infans vivere possit, & baptizari.

7 Moneat frequenter matres & nutrices, ne infantulos noctu secum in lecto habeant, aut saltem ita accommodent, ut non sit periculum suffocationis. *Agenda Col. agit pag. 294.* de obstetricibus

QUÆR. IX. Quid circa ritus, & patrinos?

Rs. 1. Ritus Baptismi consistunt in adhibitione 32.
aquæ benedictæ, abrenuntiatione Sathanæ, signo crucis in fronte & pectore, exorcismis cum exsufflatione, unctione chrismatis in vertice baptizati: certum est, esse mortale has omnes, vel unam notabilem, v.g. unctionem chrismatis extra necessitatem omittere, colligitur *ex Trid. sess. 7. c. 13. de Sacram.* ceremoniæ ex causa omissæ debent expost in Ecclesia suppleri.

Rs. 2. Circa patrinos tenenda sunt seqq. 1. 33.
Patrini dicuntur, qui infantem levant è fonte; adhibentur in solo Baptismo solemni, & ordinariè sunt unus & una; sufficit tamen unus, vel una *Trid. Sess. 24. de reform. cap. 2.* Adhibere ultra

duos, vel duos ejusdem sexûs, vel omninò nullum, juxta communem est mortale. *Plat. hic nu. 145. La Croix lib. 6, part. 1. nu. 348. & 350.* & alii contra *Possev.* qui dicit esse veniale tantùm, nullum adhibere patrinum, si parentes velint ipsimet instruere prolem; item contra *Sanch. de matr. lib. 7. disp. 57. n. 6.* probabiliter dicentem, esse tantùm veniale, adhibere plures, quàm duos, vel duos ejusdem sexûs; eò quod antiqui Canones, quibus Tridentinum inhæret, non obligârint sub gravi.

2. Officium Parochi est, monere patrinos de obligatione instruendi infantes in defectu parentum, item de cognatione spirituali, quam contrahunt, & orto inde impedimento matrimonii, de quo V. *Cas. 107. num. 12.* Intercedit autem hæc cognatio spiritualis inter patrinos, baptizatum & parentes baptizati, item inter baptizantem, baptizatum, & parentes ejus, non tamen inter patrinum & matrinam, quòd si patrini à parentibus non sint designati, nec in eorum defectu à Parocho, cognationem spiritualem non contrahunt; quia de designatis tantùm loquitur Tridentinum. Si plures patrini à parentibus sint designati, aut se spontè ingerant, Pastoris erit unum & unam signo aliquo externo designare, quibus solis dein tradet infantem, & velut patrinos inscribet; reliquos potest addere ùt testes.

34. 3. In Baptismo non solemni solus baptizans contrahit cognationem spîritualem, non verò patrini; quia baptizans contrahit cognationem spiritualem ratione Sacramenti, quod æquè valet in necessitate, quàm extrà; patrini autem contrahunt ratione cæremoniarum, quæ pró baptismo

solem-

solemni tantùm sunt institutæ. Baptizans propriam prolem in necessitate, impeditur à matrimonio contrahendo, non ab usu contracti; quia id nullibi est statutum, & statutum siquod fuit, est revocatum *per c. si vir de cognat. Spirit.* Nec semper verum est, quidquid dirimit matrimonium contrahendum, etiam impedit usum contracti; nisi quando jura id statuunt. Consonat *Agenda Colon. num.* 12.

4. A munere patrinorum excluduntur septennio minores, non baptizati, criminosi, ac publicè infames, hæretici, gentiles, &c. Admittere sinè gravi causa gentilem, vel hæreticum est mortale; licitum tamen est Catholico esse patrinum infantis hæretici; quia hoc est spondere, quòd infantem in defectu parentum velit instruere in verâ fide; item prohibentur Monachi sive Religiosi esse patrini, *per c. placuit & c. non licet.* Monachos tamen excusari ex leviſſimâ causâ dicit *Senn.* 35.

5. Non est quidem præceptum, ut infanti imponatur nomen alicujus Sancti, est tamen omninò conveniens, nec facilè admitti debet nomen ethnicum, *Catech. Rom. de Bapt. c. 14. num.* 3. 36.

CASUS XC.

De Sacramento Confirmationis.

CAnutus Episcopus : 1. Plures confirmat in puro oleo non benedicto, per se, & simplices Sacerdotes, in pectore aut in fronte, absque formâ Crucis, infirmos per bacillum in chrismate veteri. 2. Confirmat electus, nondum consecratus hæreticus, &c. 3 Rarò confirmat, unde subditi Confirmationem negligunt, vel in peccato suscipiunt, vel eâ non susceptâ recipiunt sacros Ordines. 4. Confirmat infantes, amentes. 5. Non subditos in alienâ Diœcesi. 6. Patrinos non adhibet, vel adhibet plures, inter quos sunt non confirmati, Religiosi, aut hæretici, &c.

Resolutio constabit ex seqq. 1. Confirmatio
1. Metaphysicè est Sacramentum spiritualiter corroborans ad fidem in quâcunque circumstantiâ fortiter propugnandam ; Physicè est Unctio Chrismatis in fronte baptizati, facta ab Episcopo, vel de licentiâ Papæ, à Sacerdote, sub hâc verborum formâ : *Signo te signo Crucis, & confirmo te chrismate salutis in nomine Patris, &c. Conc. Florent. & Trid. sess. 7. c. 1. de confir.*

2 Materia ejus remota est Chrisma seu Oleum mixtum balsamo, ab Episcopo benedictum; urens oleo puro, seu oleo infirmorum, peccat mortaliter ; quia Sacramentum exponit periculo nullitatis ; balsamum enim & benedictio Episcopi probabilius sunt de essentiâ confirmationis; quia *Florent.* illa principaliter requirit;

&

& quamvis simplex Sacerdos ex dispensatione solius Papæ (non verò Episcopi) possit confirmare, ut decrevit *Florent.* non tamen benedicere chrisma, quamvis hoc in se sit quid minùs, ut habet communior contra *Sot. Cajet. Amic.* Ratio est praxis & traditio Ecclesiæ. Materia proxima est unctio, quæ essentialiter fieri debet in fronte in formâ crucis, & per manum ministri, non autem per instrumentum, *Florent. & S. Tho. hic a. 9.* Uti chrismate prioris anni est mortale, attamen valet Confirmatio. *c. si quis dist. 4. de confir. Palao p. 9.*

3. Minister ordinarius est Episcopus, qui si consecratus sit, validè confirmat, etiamsi sit excommunicatus, non toleratus aut publicus hæreticus, *Suar. Barbos. alleg. 30. nu. 2.* quamvis peccet mortaliter indignè, & contra præceptum Ecclesiæ conferendo Sacramentum. Ratio est, quòd confirmare sit actus Ordinis, non jurisdictionis; Episcopus autem non toleratus, vel hæreticus, quamvis privetur jurisdictione, manet tamen validè ordinatus. 2.

4. Episcopus ex præcepto *Trid. l. c.* tenetur hoc Sacramentum suis conferre, quoties opus fuerit, Parochis quoque ex officio incumbit, suos Parochianos sedulò monere, ne hoc Sacramentum nimiùm differant, vel omninò suscipere negligant; etsi fideles probabiliùs non obligentur ad illud suscipiendum, *S. Tho. art. 8. ad 4.* eò quòd de hoc non extet præceptum; debent tamen tam Episcopusconferens, quàm suscipientes esse in statu gratiæ, quia est Sacramentum vivorum, & sancta sanctè, id est, dignè tractanda sunt; iteratò conferre, vel scienter recipere Confirmationem est mortale, quia Sacramentum hoc 3.

est irreiterabile ; econtrà Ordines suscipere, vel scienter conferre ante Confirmationem, videtur tantùm veniale. Nec obstat, quòd Trid. *Sess. 23. can 4. de reform.* dicat : *Primâ Tonsurâ non initientur, nisi Sacramentum Confirmationis susceperint.* Nam hæc verba non satis probant obligationem gravem, sed potiùs significant consilium, majorem congruentiam, & utilitatem.

4. 5. *Meratius* dicit, esse mortale, Confirmationem dare infantibus aut perpetuò amentibus; quia est contra Ecclesiæ consuetudinem graviter obligantem, sicut ex eâdem causâ mortale est dare iisdem Eucharistiam : sed mitiùs de Confirmatione loquuntur *Coning, Suar. d. 35. s. 2. Granado tr. 2. d. 2. num. 4.* quia non convenit eos privare gratiâ hujus Sacramenti ; per accidens est, quòd non valeant pugnare pro fide, nec satis constat de Ecclesiæ consuetudine graviter obligante : de Eucharistia est alia ratio ob periculum irreverentiæ.

5. 6. Quamvis Episcopus plerumque confirmare possit quoscunque fideles ad se venientes etiam alterius Diœcesis, quia ex praxi Ecclesiæ habet tacitam licentiam ab aliis Episcopis ; tamen non potest in alienâ Diœcesi etiam circa suos exercere Pontificalia, id est, ordinare, chrisma conficere, benedicere virgines, Ecclesias, & Altaria consecrare, &c. quia ad hoc requiritur specialis licentia Episcopi loci. *Trid. sess. 6. c. 5. de refor.*

6. 7. Effectus hujus Sacramenti est gratia sanctificans ; & gratiæ actuales seu auxilia specialia ad tuendam fortiter fidem, & ad superandas tentationes contra eam occurrentes ; item character indelebilis in animâ, quâ confirmatus designatur miles Christi. 8.

8. Adhiberi debet patrinus Catholicus, & confirmatus : adhibere infidelem vel non confirmatum, juxta plures est mortale, neque tales cognationem contrahunt, *Castropalao p. 10.* Debet autem esse unus, vel una, distinctus à patrino Baptismi, *c. non plures c. in catechis. dist. 4. de Confir.* Hoc ultimum tamen dicit Gob, contrariâ Ecclesiæ consuetudine esse abrogatum: congruum est, ut mas sit patrinus maris, fœmina fœminæ, & ita habet usus Ecclesiæ, & Pontificale Roman. In magno concursu, ubi facilè patrinus haberi non potest, Confirmatio potest fieri sine patrino, vel unus potest esse plurium patrinus ; monachus non potest esse patrinus, nisi confirmandus sit religiosus, *c. non licet c. monachi dist. 4. de Confir.* quod tamen non satis constat esse præcepti. De cætero patrinus contrahit cognationem spiritualem cum confirmato, & ejus parentibus, quæ cognatio dirimit Matrîmonium contrahendum, ùt dicam *Cas. 107. ân. 12.* 7.

CA-

De Sacramento Eucharistiæ.

CASUS XCI.

De ejus Natura, Materia, forma, &c.

DAphnes neo-Sacerdos petit informari: 1. Quid sit Eucharistia; an species vel sumptio sint de ejus essentiâ. 2. Qualiter Christus sit præsens 3 An sit unum, vel plura Sacramenta. 4. Quæ sit materia proxima, quæ remota. 5. An liceat uti pane bis cocto, sale mixto, hostiâ maculatâ, fractâ, non rotundâ, parvâ. 6. Pane fermentato: quid de transeunte per terras Græcorum, & quid in necessitate. 7. Quid de pane ex hordeo, avenâ, orizâ, milio, aut ex tritico, sed subacto saccharo, ovis, melle, butyro; quid de amylo, siligine, speltâ, an saltem adhiberi possint pro conficiendo viatico. 8. An materia calicis sit vinum ex uvis immaturis, vinum pani imbibitum, vinum in uvis adhuc existens. 9. Quid de vino congulato. 10. Quid de musto. 11. Quid de vino vappido, acescente, Hispanico. 12. Quid de aquâ vino miscendâ; quid si haberi non possit, vel oblitus fuisti. 13. Quid si una species sit invalidè vel dubiè consecrata. 14. Quid si aranea vel vespa cadat in calicem consecratum. 15. Quid de intentione Ministri, ejùsque scrupulis. 16. Quid si consecrásti duas hostias, ratus esse unicam. 17. Quid de hostiis inscio Sacerdote appositis, aut de guttis calici adhærentibus. 18. An hostiæ pro populo post oblationem

nem acceptari possint; quid si earum tempore consecrationis non recorderis. 19. Qualiter materia debeat esse præsens. 20. Determinata. 21. Quid de formâ, ejus mutatione, prolatione. &c. Pro Resolutione.

QUÆR. I. Quid sit Eucharistia?

℟. 1. Metaphysicè est Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus panis & vini in ultimâ Cœnâ à Christo Domino ad reficiendas spiritualiter animas institutum. Est de fide *ex Conc. Lateran. c. firmiter de Summ. Trinit. Florent. in decreto Eugenii Trid. Sess. 7. & 13. c. 1. de Sacram. in genere.* Unde patet, quòd ejus finis & effectus primarius sit spiritualis animæ refectio, consistens Physicè in augmento gratiæ cum jure ad actualia auxilia, quibus homo adjutus proficiat in vitâ spirituali & exercitio virtutum. Alii effectus, sunt remissio pœnæ, gloriæ adeptio, hinc vocatur à *Trid.* pignus futuræ nostræ gloriæ, & æternæ hæreditatis. Et Ecclesia canit, ô salutaris hostia, quæ cœli pandis ostium. Item diminutio stimuli & fomitis concupiscentiæ juxta illud *Zachar. 19. ℣. 17. Vinum germinans Virgines.* Item cordis hilaritas, animæ dulcedo, vultûs lætitia, oculorum modestia, linguæ refrænatio, bona totius corporis dispositio, ejúsque gloriosa resurrectio secundùm illud *Joan. 6. Qui manducat meam carnem &c. resuscitabo eum in novissimo Die.* Quòd verò nos ex tantâ bonorum omnium & gratiarum abundantiâ in hoc Sacramento majorem fructum non sentiamus, nostræ tepiditati, sensualitati, pravis affectibus, distractionibus, exiguæ præparationi &c. adscribendum est. 1.

℟. 2.

R. 2 Hoc Sacramentum Physicè constituitur ex speciebus, Corpore, & Sanguine Christi, ita, ut & species sint de ejus essentia, non verò ipsa sumptio, quæ tantùm est applicatio, seu conditio requisita ad effectum Sacramenti. *S. Thom. q. 78. a. 1. ad. 2. Scotus* & communissima contra *Aureol. Dicast.* Ratio est, quia antecedenter ad sumptionem conficitur Eucharistia, fitque Christus præsens per verba consecrationis, ut declarârunt *Florent. & Trid. l. cit.* Unde patet, Eucharistiam esse Sacramentum omnium sanctissimum & perfectissimum, quia continet realiter ipsum sanctitatis Authorem, ideóque & abundantiorem gratiam causat dignè sumentibus. An autem verba consecrationis hoc Sacramentum in facto esse constituant, vel potiùs sint ejus causa, non facit ad praxin, ideoque Scholasticis disputandum relinquo.

2. QUÆR. II. Qualiter Christus sit præsens in Eucharistia?

R. 1. Est de fide, post consecrationem non ampliùs manere substantiam panis & vini, neque cum Christo, ut vult Lutherus, neque sine Christo, ut vult Calvinus, sed solum Corpus & Sanguinem Christi sub speciebus panis & vini; hinc in consecratione dicitur fieri vera transubstantiatio, hoc est, conversio totius substantiæ, in substantiam, toraliter novam. *Trid. Sess. 13. c. 3. & 4.* manétque Christus tamdiu, quamdiu manent species; si species vini consecratæ misceantur vino non consecrato, vel liquori non habenti vim expellendi formam vini, si adesset, manet Christus sub prioribus speciebus; vinum tamen profanum non redditur consecratum; quia mixtio non

ha-

habet vim consecrandi, *S. Thom. q. 77. a. 8. ad 3.*

2. Christus non fit præsens per divisionem, aut sumptionem specierum, sed per consecrationem, & quidem totus sub tota, & totus sub quâlibet parte specierum, *Trid. l. c.* Et quamvis species sint alterabiles, divisibiles, non tamen Christus, *S. Thom. q. 87. a. 3.* quia Corpus Christi in Eucharistiâ nunc est glorioſum, & naturaliter impassibile, nec recipere potest qualitates alterativas, ideóque non potest dici calefieri, tangi, &c. quia non existit extensum, extensio autem non minùs requiritur, quàm approximatio corporis ad qualitatem alterantem, *Merat.* Rectè dicitur Christus moveri, elevari, demitti in stomachum, manducari, &c. ob motum non in se, sed in speciebus, cum quibus unitus est, receptum, *S. Thom. q. 76. a. 6.* Non rectè dicitur frangi, vel misceri; quia fractio, vel mixtio dicit separationem vel confusionem partium; partes autem Christi, fractis vel mixtis quomodocunque speciebus, semper manent integræ, ac ordinatè inter se unitæ.

3. Quamvis Physicè tot dici possint Sacramenta, quot sunt species, & partes specierum moraliter tamen est unum, si proponatur vel sumatur per modum unius; sicut cibus & potus sunt unum convivium, sic Corpus & Sanguis Christi unum Sacramentum, & una spiritualis refectio; nec inde sequitur, laicos sub speciebus panis tantùm accipere Sacramentum inadæquatum, aut partem tantùm gratiæ; nam sub quâlibet specie est totus Christus, secundùm Corpus, & Sanguinem; & quamvis quælibet species non sumatur per mo- 3.

dum

dum cibi & potûs, continet tamen totum id, quod editur & bibitur; hinc ex opere operato probabiliùs confertur tantum gratiæ, si sumatur una species, quàm si sumatur utràque, ut docet communis cum *S. Thom. Bonav.* contra *Abul. Vasq. Lug hic d. 12. s. 3.*

4. Ex dictis sequitur contra hæreticos, Christum in Eucharistia rectè adorari, circumferri in processionibus, asservari in Sacrario, deferri ad ægros, ut constat ex perpetuâ Ecclesiæ praxi, ex Conciliis *Niceno*, *Florent*, *Trid. & SS. PP.* Hæreses plurimas circa hoc Sacramentum exortas & solidè refutatas v. apud Bellarm. de Missa.

4. QUÆR. III. Quæ sit materia Eucharistiæ?

R. 1. Materia proxima, & permanens sunt species; materia remota, & transiens est panis triticeus, & vinum de vite. Est iterum de fide ex definitione Concilii *Lateran. Florent. Trid. Sess. 13 c. 1.* Et Christus hâc materiâ usus est, eámque usurpandam tradidit Apostolis, *Matt. 26. Luc. 22. 1. Corinth. 11.* Unde quod certò est panis triticeus, & certò est vinum de vite, est materia ad valorem Eucharistiæ certò sufficiens; quod dubiè est tale, est materia dubia.

5. R. II. Materia hostiæ ordinaria, & certò sufficiens est panis confectus ex farina triticeâ, aquâ naturali coagmentatus & igne tostus, & omnis panis ab hoc specie non differens, *S. Thom. q. 74. a. 3.* Unde inferes sequentia.

1. Certò valet panis bis coctus, item sale mixtus, qui juxta Gobat etiam licitè adhibetur, si ali-

aliùs desit; quia est panis usualis, nec lege, nec consuetudine prohìbitus.

2. Certò valet hostìa, in qua est macula vel fractura, quæ si parva sit, non videtur curanda; si valde enormis, mutanda est etiam post oblationem, & prior sumenda cum ablutione; sine causâ adhibere notabiliter deformem, vel fractam, vix excusari poterit à mortali ob gravem irreverentiam; quod magìs tenet de hostiâ aliquantùm corruptâ.

3. Consecratio in Ecclesia Latina ex præcepto fieri debet in hostiâ majori & rotundâ; attamen certò valet, imò & in defectu alterius licita est in non planè rotundâ & minore, *March. Dian. p. 5. t. 13. R. 80. Gobat in Alph. com. cas. 2. num. 45.* modò | absit scandalum, quod abesse potest, si Missa fiat privatim, aut populus instruatur de licentia; neque | lex, ratio, aut consuetudo id vetat.

4. Quamvìs certò sufficiat panis triticeus, 64.
tam fermentatus, quàm azymus, in Ecclesiâ tamen Latinâ sub gravi præcepto adhibendus est azymus, in Græca fermentatus. *Conc. Florent. sup.* Græcus transiens per loca Græcorum, si ibi non habeatur templum sui ritûs, potest in azymo & fermentato consecrare; quia potest, non autem tenetur se accommodare legibus loci, ùt dixi *Cas. 6. num. 7. & 8. Dico, transiens per loca;* nam si Latinus (idem est de Græco respectu Latinorum |) fixum inter Græcos habeat domicilium, ubi non est Ecclesia sui ritûs, tenetur uti fermentato, quia tunc censetur pars populi Græci;

si verò habeat Ecclesiam sui ritus, tenetur uti azymo, quia habet se quasi in sua patria, *Lugo, Sporer de Sacram p. 2. c. 3. num. 149.* Fermentatum admittit *Gobat* pro dando viatico secluso scandalo; sed plerique contradicunt cum *Soto, Suar. Castrop. pun. 4. num. 5.* quia præceptum Divinum de dando viatico tunc non obligat, ut non obligat ad consecrandum sine sacris vestibus, idque testatur praxis Ecclesiæ; neque Sacramentum Eucharistiæ est ita necessarium, ut obinde universalis Ecclesiæ consuetudo violari debeat.

7. 5. Materia certò inepta est panis confectus ex hordeo, avena, oriza, milio, pisis, fabis, amygdalis; item massa cruda non cocta, panis è farina triticea subacta ovis, melle, saccaro, lacte, butyro, aquâ rosaceâ, oleo, cinnabare rubricatâ, vel alio liquore prædominante; quia hæc cummuni usu, & opinione non veniunt nomine panis triticei usualis. Materia dubia est, quæ fit ex amylo, quod instar lactis ex tritico madefacto exprimitur, aut si tritico in æquali quantitate misceatur inepta materia, v. g. hordeum. Item panis è siligine vel speltâ. Nec obstat, quòd spelta sit simillima tritico, aut siligo in terra sterili generetur ex tritico, vel in terra bona è siligine nascatur triticum; nam è tritico quandoque etiam nascitur avena, vel lolium, aqua mutatur in lapidem, semen in arborem & tamen certum est hæc non esse ejusdem speciei, *Platel. Bonac. La Croix lib. 6. p. 1. num. 421.*

6. Materia dubia sine gravissimo sacrilegio adhiberi non potest nequidem pro dando vi-

atico, *Suar.* quia Sacramentum exponeretur periculo nullitatis, & viaticum non obligat, nisi quando reverenter dari, & consecrari potest. De mutatione materiæ dixi *Cas. 88. a. n. 8.*

℟. III. Solum vinum de vite, sive rubrum, sive album, est materia calicis; unde ad consecrationem ineptus est omnis liquor à vino specie distinctus. 8.

Ut 1. Acetum vinum adustum, sicera mulsum, succus ex pomis, malogranatis, herbis, radicibus, aromatibus, frugibus, aut etiam ex uvis immaturis expressus, vinum pani imbibitum, item liquor adhuc in uvis etsi maturis existens, *Haunold. hic num. 794.* quia hæc non habent rationem potûs, sed potiùs sunt cibus, ideóque in magnâ quantitate sumpta frangunt jejunium.

2. Vinum congelatum est materia valida, *Sot. Merat. Platel. Sangall. Metzger. d. 31. a. 1.* attamen illicita. Prima pars probatur, quia vinum congelatum est substantialiter vinum, & Christus manet sub speciebus post consecrationem congelatis, teste Missali Romano, quod jubet eas liquefieri, & ut consecratas à Sacerdote sumi. *Si dicas* 1. Aqua congelata non est materia apta Baptismi. 2. Liquor uvæ maturæ inclusus non est materia valida, quia pro isto statu non est potabilis, etsi potabilis sit post expressionem: Atqui vinum congelatum etiam non est potabile pro isto statu, sed tantùm post liquefactionem: Ergo. ℟. *Ad* 1. N. C. Baptismus essentialiter consistit in usu, seu actuali ablutione, ideóque requirit materiam proximè aptam abluere, qualis non est aqua congelata; è contra Eucharistia est quid permanens, nec consistit in actuali potatione, adeó- 9.

que non requirit materiam actu potabilem. *Ad* 2. Liquor uvæ incluſus adhuc eſt pars uvæ, & communi uſu magis reputatur cibus, quàm potus, econtra vinum congelatum in communi uſu & æſtimatione adhuc manet potus; quòd autem vinum congelatum ſit materia illicita, docet communis contra *Merat. & Sennyei*, quia vel eſt materia dubia, ùt vult *Platel.* vel potiùs quia ex conſuetudine Eccleſiæ & Rubricis eſt graviter prohibita: proinde ante conſecrationem liqueſaciendum eſt in calice, non halitu, quod foret ruſticiſmus, dum ſed manu appreſſâ calici, vel ad allatum ignem.

10. 3. Muſtum ſeu vinum ex maturis uvis expreſſum eſt materia certò ſufficiens, ſed extrà neceſſitatem illicita ob irreverentiam, propter fæces admixtas: in neceſſitate tamen pro viatico, vel habenda Miſſa pro die feſto, botrus in calicem comprimi poteſt, *c. cùm omne, diſt 2. de conſec.* Sed quid, ſi populus ex pia conſuetudine velit primitias muſti conſecrari? R. cum *Tann. Laym. Gobat. num.* 50. id tolerari poſſe, ſaltem ſi abſque offenſâ, vel irritatione populi abrogari non poſſit.

11. 4. Vinum ex uvis paſſis affuſâ aquâ expreſſum, item notabiliter vappidum, vel aceſcens, aut cui aqua, vel alius liquor in ſimili, vel majori quantitate eſt admixtus, eſt materia dubia, ideóque nec in neceſſitate adhiberi licita, ùt ſuprà dictum eſt de pane dubio. Ad vinum dubium refertur vinum Hiſpanicum, quod in his partibus vendi ſolet; quia plerumque eſt adulterinum, & confici ſolet ex hydro melle.

12. 5. Vino ex gravi præcepto Eccleſiæ miſcendum

eſt

est modicum aquæ, *Trid. Sess. 22. c. 7.* tum quia Christus vino aquâ mixto usus fuit, tum in memoriam aquæ, quæ è latere Christi crucifixi fluxit cum sanguine, tum denique ad significandam unionem Christi cum Ecclesiâ; item deitatis cum humanitate. Hæc admixtio ita est necessaria, ut si aqua haberi non possit, in quovis casu potiùs abstinendum sit à celebrando, & Missa ante oblationem, non post, abrumpenda, quàm consecrare sine aqua, *Suar. Sporer num.* 161. *La Croix num.* 438. Sufficere autem unicam guttulam docet S. Thom. *a. 7. in corp.* Si oblitus fuisti aquam affundere, adhuc teneris eam affundere ante consecrationem, & denuò calicem offerre, quia nihil consecrari | debet, quod non fuerit oblatum; mixtio aquæ in ablutione est libera. An verò aqua affusa immediatè transeat in sanguinem, vel mediatè tantùm, ita, ut priùs transeat in vinum, & sic in sanguinem, non facit ad praxin. 13.

6. Sacerdos in Communione advertens se non adhibuisse debitam materiam, v. g. aquam vel ceram pro vino, debet illam speciem de novo offerre & consecrare, incipiendo consecrationem ab illis verbis: *Qui pridie*, si sit hostia; vel ab illis: *Simili modo*, si calix denuò sit consecrandus; quia id exigit integritas Sacrificii, juxta *D. Thom.* Utraque species de novo est consecranda, si absque turbatione fieri possit, quod etiam præscribunt Rubricæ, quæ juxta *Sennyei* hîc tantùm sunt directivæ. Materiam, quam Sacerdos habet in ore |, debet deglutire, reliquæ affundatur tantum vini, ut certò prævaleat; præceptum Ecclesiæ de jejunio tunc non obligat, sed prævalet præceptum Divinum de integritate Sa-

Sacrificii. Si priùs in Sacristia advertas unam speciem fuisse invalidè consecratam, omittenda est consecratio, *Suar.* idem dicit *Bonac.* si vinum valde diu, & cum aliqua turbatione populi esset exspectandum.

7. Si probabile sit in calice esse aquam, vel aliquid essentiale in forma esse omissum, repetenda est consecratio sub conditione, ut Sacrificium fiat certò integrum, & non exponatur adorationi materia fortè non consecrata, *S. Thom. Nugnus, Illsung. num.* 175. si post consecrationem una species evanescat, rapiatur à vento, plenè effundatur, veneno inficiatur, miraculosè & constanter mutetur v. g. in carnem, adhuc alia nova species primò offerenda, ac dein absolutè consecranda erit. Ratio est, quia quamvis tunc Sacrificium fuerit integrum quòad consecrationem, non tamen quoad sumptionem: si nulla species esset validè consecrata, non potes de novo consecrare, si non es jejunus, sed debes addere reliquas Orationes, & abire; quia Sacrificium nequidem ex parte positum est.

14. 8. Si incidat in calicem animal venenatum, quod sine infectione specierum extrahi possit, ùt communiter potest aranea, extrahatur, lavetur, & lotio sumatur post calicem, & animalis combusti cineres jaciantur in sacram piscinam. Idem dicendum de animali non venenoso, sed incutiente horrorem, ut vespâ: quòd si animal venenatum species infecerit, effundantur species in alium calicem, & stupâ vel linteo excipiantur, stupa vel linteum exsiccatum exuratur, cineres in piscinam mittantur, fiátque prævia oblatione nova consecratio, si animal non est horribile, ùt mus-

ca

ca, sumatur cum speciebus : quid faciendum, si hostia cadat, vel calix effundatur, dicam *Cas. seq. n. 7.*

QUÆR. IV. Quid circa intentionem consecrantis, præsentiam, & determinationem materiæ? 15.

Rz. I. Circa intentionem tenenda sunt sequentia : 1. Sufficit intentio virtualis, & exercita contenta in actionibus, quibus Sacerdos se lavet, induit, ad Altare tendit &c. etsi ex toto distractus : de sufficiente intentione prudenter dubitari non potest, modò studiosè non excludatur; nimia cura rectæ intentionis scrupulos causat, & devotionem impedit, vide *Cas. 88. a. num. 15.* ubi etiam dixi de habente intentiones oppositas. *Scrupulosus* hîc maximè caveat à scrupulis, quia dat scandalum populo, turbat actionem divinissimam, non inhalet in hostiam, verba non altiùs proferat, quàm alia, quæ secretò legit, quamvis ob strepitum non audiat; nil repetat, quia repetitio auget scrupulum; intentionem tempore consecrationis non renovet; hocipso, quòd timet, ne habeat, habet sufficientissimam; si timet, ne per *meum* intellexerit *suum*, nil repetat, quia certus est se non voluisse peccare mortaliter; apprehensiones nihil curandæ; si non recordetur se consecrâsse, non debet ex hoc turbari, inquit. *S. Thom. q. 83. a. 6. ad 5.* sed pergere & supponere, se omnia rectè egisse; quia non solet errare, & ex communiter contingentibus prudens est præsumptio, *Pasq. q. 317. num. 4.*

2. Si quis consecret duas hostias, ratus esse unicam, aliqui dicunt anteriorem tantùm consecrari, eò quòd ad hanc solam se extendat intentio 16.

Sacerdotis; at probabiliùs consecratur utráque; quia Sacerdos intendit consecrare, quidquid consecrabile in manu habet, ideóque Rubrica jubet utrámque simul sumere; si non esset consecrata, deberet sumi post sanguinem, frangeret enim jejunium.

17. 3. Hostiæ inscio Sacerdote sive in- sive extrà corporale appositæ non consecrantur; quia Sacerdotis intentio non fertur ad incognitum; similiter guttæ, quæ exteriùs, imò & interiùs calici separatim adhærent, probabiliùs non consecrantur; quia intentio Sacerdotis debet esse ad id, quod in calice est per modum unius continui, *Platel. Reding. Metzg. a. 4. n. 5.* In praxi guttæ ante consecrationem calicis cum toto misceantur; si verò sint remotè, abstergantur.

18. 4. Hostiæ pro populo consecrandæ ex gravi causa, ne scilicet populus sine Communione dimitti debeat, admitti possunt usque ad consecrationem, factâ tamen saltem mentali oblatione, *Dian. Tamb. Gobat.* apud. *La Croix num.* 460. Quòd si unus tantùm vellet communicare, *Gavantus* suadet ei porrigere particulam ex hostia majore. Si hostiæ ponantur extrà corporale, & Sacerdos sciat eas debere consecrari, sed statim obliviscatur, ita, ut pixidem non attingat, vel detegat, consecratio juxta *Gobat.* est dubia, juxta *Lessium* nulla, ideóque in praxi sub conditione repetenda, intellige, in alia Missa; quia principali hostiâ validè consecratâ non est licitum bis eâdem die consecrare, vel consecrare unam speciem sine alia; si verò hostiæ ponantur in corporali, & Sacerdos aliquid agat in ordine ad eas consecrandas, v. g. citiùs incipiat Sacrum pixidem aperiat, quamvis in summa distractione, videtur certò valere consecratio, quia adest intentio

vir-

virtualis. Pro majori securitate facienda est intentio parvas hostias offerendi, & consecrandi, etsi fortè in oblatione & consecratione earum non recorderis, vel pixidem non aperias, tunc enim certa erit consecratio, *Tanner Sennyei.*

Q. II. Materia consecranda debet ita esse præsens, ut possit demonstrari per pronomina *hoc* & *hic* independenter ab alio signo sensibili, v. g. nutu; & quamvis remotissima specûlativè demonstrari possint, ut cúm dicitur: *Hoc cœlum, hæc stella est lucida*, tamen id locum non habet in consecratione, quæ efficit, quod demonstrat, & est verum Sacrificium, in quo victima debet esse præsens, & spiritualiter mactari. Unde infer. 19.
res seqq.

1. Invalidè, vel saltem dubiè consecrari hostiam sub mappâ, post parietem, intrà tabernaculum, cistam, vel à tergo positam, aut in Missali latentem; nam quamvis ejusmodi res forsan nutu, vel alio signo sensibili valeant demonstrari; non tamen per sola pronomina *hoc* & *hic*.

2. Consecrari non potest materia valde remota, v. g. ad 100. vel 50. passus distans; quia etsi tunc possit videri, non tamen demonstrari per pronomina *hoc* & *hic*: intrà quam verò distantiam valeat consecratio, est incertum.

3. Ut consecratio sit licita, debet materia consecranda esse præsens in corporali, & pixis vel ciborium, in quo sunt hostiæ consecrandæ, tempore consecrationis aperiri; quod si omittatur, nihilominus valet consecratio; quia hostiæ ratione corporis proximè continentis satîs demonstrantur. Absurda est praxis eorum, qui os proximè

admovent, ut anhalando halitum in panem & calicem inspirent.

4. Non potest validè consecrari materia adeò modica, ut nullo sensu percipi possit; quia non potest monstrari, nisi sit unita toti.

℟. III. Materia consecranda debet esse certa, 20. & determinata ex intentione Ministri, hoc enim exigunt pronomina *hoc & hic*; & actiones præsertim effectivæ debent esse circa singularia certa & determinata, Unde deduces sequentia.

1. Invalida & sacrilega est consecratio, si intendas tantùm mediam, vel tertiam partem unius, vel plurium hostiarum, vel è pluribus tantùm quatuor, vel quinque consecrare, nullam designando, vel si intendas illam consecrare, quam Deus, vel Titius determinabit.

2. Si una hostia non consecrata misceatur consecratis, ita ut discerni non possit, non videtur validè consecrari posse; sed tunc vel sumendæ sunt post ablutionem à Sacerdote, vel cuilibet communicanti dandæ sunt duæ, ut detur una certò consecrata, factâ tamen monitione, quòd liceat simul duas sumere, & ut non intendant adorare totum, sed tantùm id, quod est consecratum. Quòd si plures non consecratæ sint mixtæ consecratis, juxta *Sennicy* debent consecrari sub conditione, juxta alios debent sumi paulatim à Sacerdote post sumptas species; quia non videntur posse consecrari, cùm non possint discerni & determinari consecratæ à non consecratis.

21. QUÆR. V. Quid circa formam Eucharistiæ?

℟. Seqq. 1. Forma respectu panis est: *Hoc est enim Corpus meum Trid. sess. 13. c. 1.* ubi om-

omnia sunt de essentiâ, præter τὸ *enim*: quod omittere probabiliter est tantùm veniale, Omittere verba antecedentia: *Qui pridie*, est mortale. quia est mutatio accidentalis notabilis.

2. Forma respectu vini est; *Hic est enim Calix Sanguinis mei novi & aterni Testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Ubi quamvis sola verba: *Hic est calix Sanguinis mei*, sint de essentiâ, ùt habet communis cum *Cajet 7o. à S. Th. Contenson. Bonav. Suar. Scoto*, contra Gonet & alios; omittere tamen subsequentia: *Novi & aterni Testamenti*, &c. est peccatum mortale; quia forma vel redditur dubia, vel notabiliter mutatur.

3. Forma proferri debet in personâ Christi non tantùm recitativè, seu historicè, referendo verba tanquam à Christo prolata, sed etiam significativè, & practicè, volendo efficere, & significare Corpus Christi, ita ut sensus sit: Hoc, quod prolatâ formâ erit præsens sub speciebus, est Corpus & Sanguis meus, ideòque τὸ *Hoc* & *Hic* non denotant panem, neque species; falsum enim est, quòd panis, vel accidentia sint Corpus Christi; sed denotant Corpus & Sanguinem Christi, non quidem explicitè: alioqui enim propositiones consecratoriæ essent identicæ & nugatoriæ, dicerentque v. g. *Hoc Corpus meum est Corpus meum.* sed implicitè, sive sub confusa ratione contenti sub speciebus in fine prolationis verborum formæ consecratoriæ. Ita communiùs Theologi cum *S. Thom.*

4. Qui loco *Hic*, vel *Hoc*, diceret *illud*, vel *istud*, vel *ecce Corpus meum*, hoc sit, vel fiat, vel significat Corpus meum, vel τὸ *Hic* accipiat ad-

adverbialiter, ut idem sit, quod *in hoc loco*, aut per tó *Meum* intelligat corpus, non Christi, sed suum Sacerdotis, peccat gravissimè, & formam reddit nullam vel dubiam.

5. Si quis dicat, hic cibus, hæc res, hæc caro est corpus meum, hic potus, hic calix est sanguis meus, &c. vel utatur formâ descriptâ à S. Lucâ : *Hic est calix Novum Testamentum in Sanguine meo ;* valet quidem consecratio, sed graviter peccatur contra præceptum & usum Ecclesiæ.

6. Gravem per se irreverentiam admittunt, qui in forma unum verbum bis terve repetunt, vel unam voculam diu post aliam recitant ; quia inducitur novus ritus, & repræsentatur Christus ridiculo loquens, & rubricæ jubent verba consecrationis distinctè, reverenter & secretò proferre ; sæpè tamen excusat naturalis balbuties vel anxietas, *quia scrupuli eos redigunt ad hanc parvam stultitiam*, inquit *Gobat.* Cas. 3. *n.* 94. An verò peccet mortaliter, voluntariè sub consecratione distractus, dixi Cas. 88. *n.* 18.

CA-

CASUS XCII.

De Ministro, subjecto, & necessitate Eucharistiæ, eorúmque dispositione.

ENtius Parochus dubitat: 1. *An possit extrà Missam communicare seipsum, vel per Diaconum.* 2. *An tempore pestis dare hostias Laicis, quibus se vel alios communicent.* 3. *An Parocho invito vel inscio possit Parochianis dari Communio, & quid hic possint Religiosi.* 4. *An Parochus teneatur suis dare Communionem quotidie, & tempore pestis, & quid, si sit excommunicatus, suspensus.* 5. *An Eucharistia dari, vel ferri possit sine sacris vestibus, sine lumine, tecto capite, equitando, currendo,* 6. *An dari digitis non canonicis, an hostia in cochleari, cum jusculo, in paramentis nigris, die Veneris sancto.* 7. *Quid si ceciderit hostia, vel effundatur calix.* 8. *Quid de reliquis repertis: quid de renovando ciborio vel monstrantiâ.* 9. *Quid si communicans hostiam reponat in strophiolo.* 10. *An Eucharistia sit necessaria necessitate medii.* 11. *An præcepti.* 12. *An danda infantibus, amentibus.* 13. *An agro usu rationis, & sensibus destituto,* 14. *An semifatuo, vomitivo, furioso.* 15. *Energumeno, surdo simul & muto.* 16. *An quotidie, an bis eodem die.* 17. *An in signum innocentiæ.* 18. *An species vini, si ager hostiam deglutire non possit, an prima ablutio.* 19. *Quid de viatico.* 20. *an dandum ægro, qui*

qui eodem vel alio die sanus communicavit. 21. Quid si post viaticum peccavit mortaliter, vel incidit in novum periculum? quid si neglexit, an ex post teneatur supplere? 22. An dandum reo statim occidendo, ebrio. 23. An pro viatico liceat consecrare extrà Missam, infermentato, sine Altari, aut sacris vestibus. 24. An viaticum dari, vel accipi possit ab excommunicato, consuetudinario. 25. Quid de Communione Paschali, an servari possit in Ecclesiâ Regularium. 26. Quid de peregrinis, vagis, aut eunte extrà Parochiam. 27. Quid de Religiosis, eorum servis, studiosis, Sacerdotibus, Puerperis. 23. An impeditus prævenire, vel ex post supplere debeat. 29. An satisfiat per Communionem sacrilegam. 30. Quid de eo, qui censurâ vel carcere à communione impeditur. 31. Quid de communione quotidianâ. 32. Quæ requiratur dispositio animæ. 33. Quæ causæ excusent à confessione. 34. Quid si sub Sacrificio recordetur mortalis. 35. Vel in confessione unius fuit oblitus, aut certum dixit ut dubium, vel habeat peccatum reservatum. 36. An obligetur statim post Missam confiteri, qui sine confessionem mortalis celebravit. 37. Quid si ex merâ malitiâ confessionem omisit. 38. Quid si peccet sub Nissâ, vel tunc aut ex post recordetur peccati in confessione obliti. 39. An obsit pollutio, vel actus conjugalis. 40. Quid de jejunio naturali, & variis dubiis. 41. An incipiat à primo pulsu duodecimæ: quid si tunc bolus adhuc sit in ore: quid si sint horologia discrepantia. 42. Quid in dubio, an sis jejunus. 43. Quæ sint causæ à jejunio excusantes. Pro Resolutione.

1. QUÆR. I. Quis sit dispensator Eucharistiæ?

R. 1. Ex officio est solus Sacerdos, *S. Thom. q. 82. a. 2.* qui non tantùm alios, sed & seipsum extrà Missam, si alius non adsit, communicare potest, *Cajet. Suar. Coning. Salmant. Metzg. d. 34. a. 2.* quia nulla lex id prohibet, & Sacerdos sic communicat die Veneris sanctâ.

2. Ex delegatione Episcopi vel Presbyteri Communionem ministrare potest Diaconus, *Conc. Nicen. Carthag. IV. c. 38.* Imó in extremâ necessitate, quando non adest Sacerdos, qui possit & velit, tenetur sub mortali viaticum dare moribundo; *Bernal. d. 45. n. 34.* Ratio est, quia licitè potest juvare infirmum ob præsumptam Ecclesiæ, & Episcopi licentiam; ergo ex charitate ad hoc tenetur.

3. In extremo periculo, v. g. tempore pestis, quando non adest Sacerdos vel Diaconus; qui possit & velit Eucharistiam ministrare, probabile est laicum secluso scandalo eam in mundâ chartâ, vel vitro ad ægrum ferre, sibi aut alteri dare posse, *Lezana, Chapeav, March ant. Castropalao punct. 18. n. 8.* quia hoc Sacramentum est utilissimum, & in tali periculo obligat ex jure Divino, causàtque per accidens primam gratiam. Et *c. pervenit de consec. dist. 2.* id prohibens non loquitur de casu extremæ necessitatis, atque ita olim factum esse à viris sanctis, testatur *Euseb. lib. 6. histor. c. 36.* & Maria Stuarta Regina Scotiæ martyrio proxima seipsam communicavit, obinde à nemine reprehensa. Accedit, quòd Parochi ex hâc sententiâ possint in domo pestiferâ deponere plures hostias, quas peste inficiendi sumant in necessitate, ut sic Parochus præservetur à periculo ad Sacramenta magis necessaria ministranda; idque non

2.

est

est contra, sed præter praxin Ecclesiæ, quia casus rarò accidit; nihilominùs ob contrariam Ecclesiæ consuetudinem id à plerisque reprobatur, *Lugo, Henao, Verjuys, Mendo d. 11. q. 2.* Nec Ecclesia censetur ad hoc dare jurisdictionem.

3. 4. Ut licitè ministretur Eucharistia, requiritur jurisdictio vel ordinaria, qualem habet Pastor, Episcopus, &c. vel delegata, *Clem dudum de sepult. Clem. religiosi de privileg.* Ideòque invito Parocho aliquem in Parochiâ communicans peccat mortaliter contra jus Parochi, cujus est pascere oves suas. Sufficit tamen licentia rationabiliter præsumpta. Hinc si quis sub tuo Sacro in Ecclesiâ alienâ petat Communionem, non dubites de licentiâ, *Gob. tr. 4. n. 385.*

5. Religiosi habent privilegium in suis Ecclesiis ministrandi Communionem, ita tamen, ut pro Communione Paschali quemlibet remittant ad suam Parochiam, nec possint Eucharistiam deferre ad ægros, nisi ex commissione Parochi, *Suar. Dian. p. 4. t. 4. R. 14.* Si hic absens sit, aut iniquè renuat, quilibet Sacerdos potest, & tenetur extremè periclitanti dare viaticum; quia tunc jurisdictionem dat Ecclesia.

4. 6. Parochus tenétur ex justitiâ suis etiam ex mera devotione petentibus Sacramenta ministrare etiam quotidiè, si rationabiliter petant; aliquando tamen ob reverentiam Sacramenti, vel nimiam Ministri occupationem Communio poterit negari, modò fiat absque offensa & scandalo: peccat Pastor, qui se morosum aut difficilem exhibendo, subditos à petendo absterret, hoc enim est virtualiter negare, *Suar. La Croix p. 1. n. 134.* Ad quid teneatur Pastor aliique Sacerdotes tempore pestis, vel incursûs hostium, dixi *Cas. 88. q. 6.*

7. Di-

7. Distribuens Communionem extrà extremam necessitatem in excommunicatione, vel suspensione, fit irregularis; quia exercet actum sui Ordinis in censura, quod *Aversa* extendit ad ferentem processionaliter Eucharistiam, vel benedicentem.

QUÆR. II. Quid circa ritus à Ministro adhibendos tam in danda Eucharistia, quàm in corrigendis defectibus? §.

R. 1. Communio & Viaticum dari debet reverenter in superpelliceo & stola, vel in Alba & Stola cum lumine, præmisso *Confiteor* & Absolutione: omittere lumen, sacras vestes, est mortale, nisi excuset necessitas, qualis est, cùm vestes sunt ablatæ, vel Eucharistia per partes hæreticas, aut per loca aspera vel prædonibus infesta, ut habet *Agenda Colon.* edita An. 1720. *p.* 77. clam in pixide, vel involuta corporali est portanda, *Bonac. d. 4. q. 5. p. 2.* Omissio omnis luminis juxta *Suar.* est mortale; si verò lumen extinguatur; & citò haberi non possit, vel si æger longè distet, aut Sacerdos tempore necessitatis currat sine lumine, sine nola, non peccat, charitas est, *March. Bonac. Gob. n. 506. & 407.*

2. Sine justa causa non debet viaticum ferri tecto capite, quod esse potest gravis irreverentia, nisi excuset inclementia aëris, vel alia causa; omittere Confiteor vel similes ritus leves, est tantùm veniale, & cum causa nullum.

3. Juxta plures potest Eucharistia deferri in equo mansueto, modò non sit periculum lapsûs; quare congruentiùs erit vehi curru. Paro-

chus lassus non potest pixidem dare portandam laico, sed tunc expedìet eam ex collo suspendere.

6. 4. Probabile est, indice & pollice chiragrâ, vel aliter impeditis Eucharistiam aliis digitis dari posse; quia quamvìs soli primi digiti sint inuncti, tota tamen manus censetur consecrata; ad summum veniale est aliis digitis hostiam sine causâ tangere, *Gob. n. 381.* Similiter probabile est dari posse hostiam cum vino, vel jusculo in cochleari sumendam, si aliter deglutiri non possit, *Præp. Escob. Dian. Salmant. t. 4. c. 9. p. 2. num. 27.* Si æger Eucharistiam sumere non possit, non licet ad eum deferre, ut saltem pro consolatione adoret vel osculetur; id enim prohibuit Pius V. teste *Lugo in resp. mor. lib. 1. dub. 11.*

5. Si multi sint communicandi sub Missâ, pro habendâ majori commoditate in tenendo Ciborio sejungi possunt pollex & digitus index sinistræ, modò priùs lambantur & abluantur, si digitis adhæreat saliva communicantium, decentiùs alio linteo quàm purificatorio absterguntur.

6. In paramentis nigris non debet distribui Communio, *S. Cong. 22. Jan. 1701.*

7. Quamvìs Ecclesia prohibeat dare Communionem die Veneris sanctâ, tamen hanc prohibitionem non extendi ad necessitatem, quâ æger sine viatico esset moriturus, meritò docent *Suar. Jordan. La Croix n. 619.*

7. 8. Si hostia cecidit, locus notetur strophiolo, & abluatur; ablutio mittatur in sacrarium si ceciderit intra vestes, vel supra pectus nudum fœminæ, non ipse Sacerdos, sed ipsa, vel alia mulier in Sacristia recipiat, & manus lavet, ablu-

tio

lutio mittenda in sacrarium. Si ceciderit in barbam, vel vestem, non opus est lotione, *Tamb. La Croix n. 494.* Si minutissima pars cecidit, advertente solo Sacerdote, nec sine gravi scandalo, aut populi turbatione quæri, & reperiri possit, potest commendari Domino DEO. Si calix effundatur, sorbeatur quantum potest; quod sorberi nequit, linteo vel stupa excipiatur; si fuerit tabula, vel lapis, locus abradatur; si mappa, pannus aut tapes, aliquoties lavetur, abrasio & linteum postquam fuerint exsiccata, exurantur, & cineres mittantur in sacrarium. Idem dicendum de speciebus, quæ indigestæ per vomitum rejiciuntur: si bestia sumpsit S. Species, & non possit commodè occidi, permitti potest, ut in bestia consumantur calore stomachi. Principaliora ex his cæremoniis omittere respectu calicis, est mortale; quia species imbibuntur, non item respectu hostiæ.

8. 9. Sacerdos adhuc indutus S. vestibus potest reliquias sui Sacrificii in patena, vel corporali repertas, etiam post horam, & sumpta ablutione sumere. Imò si particulæ sive sui, sive alterius Sacrificii commodè asservari non possint, potest eas Sacerdos sumere etiam post exutas sacras vestes, *Dian. Sporer hic nu. 477.* Integram tamen hostiam post ablutionem sumere non potest; quia usus Ecclesiæ solùm extenditur ad fragmenta, quæ unam tantùm Communionem constituent cum priùs sumptis: si tamen una, vel altera hostia ex tuo Sacrificio supereset, nec adsit Sacrarium, in quo commodè reponere possis, meliùs erit eam sumere, quàm irreverenter asservare, *Gob. Cas., 13. n. 10.* Si dubitetur, an hostia vel particulæ inventæ sint consecratæ, serven-

tur post sumptionem utriùsque speciei ante ablutionem sumendæ, *Bonac. Castropalao, Pasq. q. 316.* Si renovetur ciborium, quod singulis mensibus meritò fieri deberet, potest homo jejunus & dispositus, si opus est, 50. & plures hostias sumere; fragmenta sumat Sacerdos post sacras species, vel etiam post ablutionem, si eam jam inadvertenter sumpsit; est enim una moraliter Communio, *Tamb. de Com. c. 2. n. 34.* Si renovanda est hostia in Monstrantia, binæ sunt consecrandæ; quia Sacerdos unam sumere debet de suo Sacrificio.

9. 10. Si communicans hostiam reponat in strophiolum, non debet publicè argui, aut hostia coram aliis repeti; quia hoc esset eum infamare; fortè id facit ex conscientia erronea, quia recordatur peccati, aut se non esse jejunum, vel præsentit vomitum, &c. Debet tamen Sacerdos observare, quis sit, quò eat, ut hostia occultè possit repeti, *Burghab. La Croix n. 504.*

10. QUÆR. III. Quæ sit necessitas, & obligatio Eucharistiæ?

R. 1. Eucharistia non est ad salutem necessaria necessitate medii, neque in re, neque in voto. Est communis cum *S. Thom. q. 65. a. 4.* Probatur, nam, primò non est necessaria in re susceptа; quia multi etiam adulti salvantur non susceptâ Eucharistiâ, ut si moriantur statim post Baptismum, vel pœnitentiam ritè susceptam, moriuntur enim in gratia. Neque est necessaria in voto, quia ut aliquid propriè in voto sit necessarium, debet in re susceptum per se esse justificativum; aliàs impletio omnis præcepti dicetur necessaria in re, vel voto; atqui Eucharistia non

non justificat per se, licèt quandoque per accidens, sicut & alia Sacramenta vivorum: Ergo

℟. II. Sumptio Eucharistiæ est baptizatis, & adultis aliquoties per vitam necessaria necessitate præcepti Divini, *S. Thom. q. 80, art. 11.* Probatur ex verbis Christi *Joan. 6. ℣. 54. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Quæ verba propter gravis pœnæ comminationem indubiè habent vim præcepti, unde & *Trid. sess. 13. c. 2.* dicit, quòd Christus præceperit illius sumptione coli suî memoriam. Dixi: *Baptizatis & adultis*; unde 11.

1. Eucharistia dari non potest infidelibus, vel catechumenis; quia Baptismus est janua reliquorum Sacramentorum, sine quo alia suscipi non possunt, V; *Cas. 88. n. 28.* 12.

2. Parvuli usu rationis carentes (idem est de perpetuó amentibus) ad sumendam Eucharistiam non obligantur, *Trid. sess. 21. c. 4.* Et quamvìs ipsis certò prosit, causando augmentum gratiæ, & in primæva Ecclesia data fuerit, de facto tamen dari non debet ob periculum irreverentiæ & contrariam Ecclesiæ consuetudinem, *D. Thom q. 80. a. 9.* Postquam autem adepti sunt usum rationis, (quod in Germania plerumque contingit circa annum octavum vel nonum) admitti possunt, & debent, modò *cognitionem & gustum hujus Sacramenti* habuerint, ut habet Rituale Romanum. In dubio sufficientis discretionis dari potest viaticum, idque probat *Agenda Colon. pag. 76.* Non tamen obligat; quia plena discretio est aliquid facti, quæ non præsumitur, ideòque libertas possidet contra legem. Judicare au-

tem de sufficientia discretionis, & instructionis pueri spectat ad Parochum vel Confessarium.

13. 3. Illis, qui usum rationis habuerunt, nec sciuntur amisisse in mortali, dandum est viaticum, *S. Thom. q. 80. a. 9.* Catech. Rom. *de Euch. c. 11. num. 2.* & DD. communiter; præsertim si prævie petierint, & devotionem ad illud ostenderint, absitque periculum irreverentiæ. Imò *Gobat num. 135.* dicit absolutè dari posse, etiamsi non petierint, aut signa dederint; quia censentur digni, & interpretativè præsumuntur petiisse. Nihilominùs *Agenda Colon. pag. 78.* dicit, non convenire, ut detur ægro sensibus destituto, ita, ut Sacramentum agnoscere non possit.

14. 4. Semifatui, & habentes debilem rationis usum obligantur præcepto Communionis, si censeantur capaces absolutionis, & absit periculum irreverentiæ, ideóque non tantùm in articulo mortis, & Paschate, sed juxta *Sanch. Illsung. Gobat.* sup. etiam sæpiùs per annum communicandi sunt; in his enim non est exspectandus plenior rationis usus, sicut in parvulis. Dicta de semifatuis magis tenent de fatuis tempore lucidi intervalli.

5. Furioso, phrenetico, maniaco, si alligati soleant sumere cibum, etiam dari debet viaticum, quamvis blasphement, quia non sunt liberi, & censentur petiisse, dum erant sanæ mentis; si dubites, an reverenter susceperi sint, proba semel & iterum in hostia non consecrata, quam si reverenter suscipiant, da etiam consecratam. Idem faciendum est cum eo, qui est in periculo hostiam revomendi; si nihilominus S. Hostiam exspuat vel revomat, ita, ut ab alio sumi non possit, non

non debet exuri; hoc enim foret valde indecens, & juxta plures grande Sacrilegium; sed aqua dissolvi, stupâ aut linteo excipi, & stupa exsiccata comburi.

6. Energumenis etiam propter peccata prius commissa obsessis, post pœnitentiam sæpiùs dari potest communio, *Conc. Arausc. 1. Can.* 14. quamvis dæmone impediente non possint dicere *Credo*; debet tamen abesse periculum irreverentiæ. 15.

7. Surdo muto simul & cæco à nativitate Eucharistia dari non debet; quia non potest instrui, & habetur ùt perpetuò amens: si tantùm sit surdus & mutus, non autem cæcus, ita ut per nutus instrui, & hunc cibum à profano distinguere possit, debet dari communio, etiam sæpius, pro ratione intelligentiæ, pietatis, modestiæ. *Laym. Castrop. punct.* 10.

8. Adultis ritè dispositis suadenda est frequens communio; an autem huic vel illi expediat communio quotidiana, judicabit confessarius ex speciali reverentia, devotione, & profectu pœnitentis. Lege Decretum Inn. XI. de 12. Feb. 1679. quod exhibet *La Croix num.* 665. 16.

9. Per se, non licet communicare bis eodem die, *S. Thom. q.* 80. *a.* 10. *ad* 4. & colligitur ex praxi Ecclesiæ, *& ex c. sufficit de consec. dist. 1.* Dico: *per se*, nam in Natali Domini permittitur Sacerdoti ter celebrare, & si quis sanus communicavit, incidátque in periculum mortis, potest probabiliter secundò communicare per modum viatici; item posset secundò sumi Eucharistia, si aliàs dehonoranda esset ab infidelibus.

17. 10. Non potest suscipi aut dari communio in signum innocentiæ, præsertim cum execratione, ut, si nocens sit, statim moriatur, *S. Thom. a. 6. ad. 3. c. ex tuarum. de purg. Can. cum dilecti de purg. vulg.* quia est superstitiosa Dei tentatio; nullibi enim promisit Deus sic punire reum, & datur ansa sacrilegè sumendi Eucharistiam. Censent tamen *Suar. Castropalao. Gobat. num.* 458. permitti posse, ut communicet quis in testimonium innocentiæ absque execratione, v. g. filia innocens suspecta de furto, si ideò pax sit reddenda, & deponenda suspicio, sed & hoc meritò dissuadendum.

18. 11. In Ecclesia Latina non licet laico dare species vini, nequidem pro viatico, casu quo hostiam deglutire non posset; meliùs tunc datur hostia vel ejus frustellum cum modico jusculo, vel vino non consecrato; si tamen deficiente Sacerdote species vini essent convertendæ in acetum, vel dehonorandæ ab hæreticis, possent sumi à laico, etiam non jejuno; quia sic magis consulitur reverentiæ Sacramenti, ita multis citatis *La Croix num. 509. & seq.* ubi cum Lugo dicit peccare mortaliter, si prima calicis ablutio, in qua mixæ sunt guttæ sanguinis, detur laico; quia id est contra consuetudinem & præceptum Ecclesiæ; in die verò Nativitatis Domini ejusmodi ablutio ex recepta praxi dari poterit communicantibus, aut convenientiùs sumi à Sacerdote in tertia Missa.

19. 12. III. Præceptum Divinum sub mortali obligat omnes usum rationis habentes ad sumendam communionem in articulo mortis per modum viatici. Est communis & certa contrà paucos apud *Mendo diff. 11. q. 1.* colligitur ex Conc. Ni-

cæ-

cæno *Can. de iis.* & Inn. IV. *c. 4. de myst. miss.* ubi dicit: *Necessariò sumendus est Agnus, ut à vastante angelo protegamur, neque exire possumus de Ægypto, nisi celebrando phase, Agnum Paschalem edamus.* Testatur etiam *Trid. sess. 13. c. 6.* hoc præceptum in multis Conciliis inveniri, & vetustissimo Ecclesiæ more observari. Pro praxi accipe *seqq.*

1. Hoc præceptum non tantùm obligat, quando mors ex morbo, vel sententiâ judicis certò instat, sed quandocunque est probabile periculum mortis, sive ex prælio vel conflictu, sive ex periculosa navigatione, itinere, puerperio, nisi ante tres vel quatuor dies, vel etiam ipso die sanus communicâsset; hæc enim Communio ex praxi Ecclesiæ interpretativè habetur pro viatico, & revera præparat ad fœlicem vitæ exitum, qui est finis viatici. *Suar. Henno. Budad. Illsung. Dicast. d. 10. Metzger. d. 33. art. 1.* 20.

2. Si æger sumpto viatico peccavit mortaliter, consultum quidem est, ut præter confessionem de novo communicet, (modò non fiat eodem die, id enim prohibet Ecclesia) adhoc tamen non tenetur; quia præceptum non obligat, nisi ad unum eodem morbo viaticum, *Henno.* Econtra si plenè morbum, vel periculum evasit, & diu post iterum reincidat, denuò tenetur ad viaticum; quia distinctum & novum periculum requirit novum viaticum. 21.

3 Qui prævidet se in mortis periculo viaticum suscipere non posse, tenetur prævenire; quia periculum proximè prævisum moraliter imminet. Econtra qui in periculo omisit communionem,

non tenetur ex post cessante periculo supplere, quia viaticum est alligatum periculo. *Lugo Metzg. loc. c.*

22. 4. Judex tenetur reo permittere spatium communicandi, nisi obstet periculum fugæ, vel seditionis; tunc enim prævalet bonum commune. *Fagn. Fagund.* Dari potest reo eodem die, vel post horam occidendo, aut etiam ægro statim morituro; præstat sacras species consumi in corpore mortuo, quàm hominem mori sine viatico, *Dicast. d. 9. n. 341.*

5. Ebrio non est dandum viaticum, si constet ebrietatem fuisse voluntariam, de quo si dubium sit, dandum est, modò absit periculum irreverentiæ, & inebriare se non sit solitus; tunc enim præsumitur ebrietas esse involuntaria, *Gobat. La Croix n. 609.*

23. 6. Non est licitum Sacerdoti consecrare extra Missam, absque altari, vel in fermentato, aut absque S. vestibus etiam pro dando viatico; quia quamvis præceptum de viatico sit divinum, tamen non obligat, nisi quando reverenter, & cum principalibus Ecclesiæ cæremoniis observari potest, ut habet communis. Valde tamen probabile est, Sacerdotem non jejunum pro consecrando viatico celebrare posse, quia Ecclesia id faciliùs permittit, ùt dicam q. seq.

24. 7. Viaticum potest & debet peti ab excommunicato etiam non tolerato, si ab alio haberi non possit; quia pia mater Ecclesia præsumitur in tali necessitate hoc permittere, *Verj. t. 8. art. 16.*

8. In tali necessitate si alius non adsit, potest Sacerdos & Diaconus seipsum communicare; an autem id etiam possit laicus, dixi q. 1.

9. Via-

9. Viaticum nulli etiam excommunicato, publico peccatori, vel consuetudinario negandum est, modò verè pœnituerit, *C. quod in te 11. de pœn. & remiss.*

10. Moribundus in Paschate negligens viaticum duplex mortale committit; quia utriusque præcepti distinctus est finis; viatici, ut se muniat pro fœlici transitu ex hâc ad alteram vitam: in Paschate, ùt cum tota Ecclesia faciat commemorationem ultimæ Cœnæ & passionis Dominicæ.

§. IV. Circa Communionem Paschalem te- 25.
nenda sunt seqq. 1. Hoc præceptum habetur C. *omnis utriusque de pœn. & remiss. Trid. sess. 13. de Euch. c. 9.* Est quòad substantiam divinum, quòad determinationem temporis Ecclesiasticum, obligatque omnes fideles usum rationis habentes intrà 15. dies à Dominicâ Palmarum ad Dominicam in Albis inclusivè. Potest tamen hoc tempus non tantùm ordinarius, sed & Parochus ex justa causa extendere, *d. c. omnis utriusque.*

2. Communio Paschalis sumi debet in Parochia propria domicilii, vel quasi domicilii; qui sine licentia Parochi, ordinarii, vel Papæ alibi, v. g. In Ecclesia Regularium communicat, non satisfacit. *S. Congreg.* de 31. Jan. 1682. quæ etiam prohibet, ne Regulares ipsâ die Paschatis in suis Ecclesiis Communionem distribuant; si tamen aliquis ad pedem Altaris Communionem petat, non facilè debet repelli, sed moneri, quòd per eam Communionem non satisfaciat præcepto; sic enim impletur finis prohibitionis, qui est, ut oves recognoscant suum Pastorem. Similiter non satisfit communicando in Eccle-

sia

sia Cathedrali, neque ad hoc licentiam dare potest Archipresbyter, nisi ita habeat consuetudo, *Pignat. t. 7.* quia licet Ecclesia Cathedralis sit superior, tamen singuli Parochi, & Parochiæ habent sua jura, non minùs, quàm singulæ Diœceses. *Gobat.* dicit, non peccare, qui semel servat Pascha extrà Parochiam, si sæpiùs per annum soleat communicare; quia tunc Parochus præpræsumitur consentire, sed non facilè præsumi debet consensus, si Parochus adiri possit; si non possit adiri, nec Communio sine gravi incommodo in Ecclesia parochiali, sumi, ex se cessat obligatio communicandi in parochiâ.

26. 3. Peregrini & vagi possunt communicare, ubi volunt, quia Parochi censentur consentire, idque certum esse dicit *Tamb. c. 4 num. 4.* quia cùm alibi non acquirant quasi domicilium, non fiunt his Parochis subditi. Nec obstat, quòd Eug. IV. peregrinis concesserit quasi incolatum in locis, ubi degunt; nam hoc est in gratiam eorum, qui hoc suo privilegio uti non tenentur. *Dices*: Ergo qui instante Paschate exit è Parochia, non rediturus, nisi post Pascha, non tenebitur in Parochia Communionem prævenire, neque licentiam petere alibi Pascha servandi; quia hoc ipso, quòd alibi existat, est peregrinus, & potest servare Pascha ubi vult, atqui hoc est absurdum, ergo. R. *N. Min.* Id non est absurdum, saltem si non exeatur in fraudem legis. Vid. *Cas. 6. num. 15.*

27. 4. Religiosi satisfaciunt in suis monasteriis communicando; idem de famulis & commensalibus Religiosorum mendicantium & cum iis participantium docent *Ægid. Coninck. de Sacram q. 80. num. 102.* & seqq. *Henno hic q. 2. conclu. 2.* id

id enim concessit fratribus minoribus, Clemens IV. in Bulla *virtute conspicuos.* Dominicanis Gregorius XI. Bullâ VII. apud Cherubinum. Eremitis Augustinianis Innoc. VI. Bullâ *religionis favor.* & omnibus Mendicantibus Leo X. Bullâ *dum intra mentis arcana.* idem Jesuitis concessit Paulus III. Bullâ *licet debitum*; & quamvis Sa *v. Eucharistia* dicat interpretes *Concilii Trid. sess.* 13. post Canones, aliud declarasse; id tamen non convincit, nam declaratio non est universalis nec loquitur de his privilegiis', quæ utique perseverant usque dum de eorum revocatione authenticè constiterit. *Gobat.* & *La Croix* dicunt, studiosos Jesuitarum, & Seminaristas saltem ex conniventia Parochorum, & Episcoporum satisfacere posse in eorum Ecclesiis. Si verò Parochi contradicant, mittendi sunt ad Parochiam, in qua habent quasi domicilium.

5. Sacerdotes sæculares ex consuetudine satisfaciunt ubique celebrando; si tamen communicent ut laici, tenentur communicare in Parochia ut laici.

6. Puerperæ necdum introductæ in Ecclesiam debent communicare domi, vel cum consensu Parochi differre Communionem post Pascha.

7. Ecclesia præcipit Communionem *intrà annum, idque circa festum Paschæ.* Unde præceptum est virtualiter duplex, unum communicandi in Paschate, & aliud non differendi ultra annum Communionem, ita tamen, ut, qui communicat in Paschate, satisfaciat utrique præcepto: qui prævidet se non posse in Parochia communicare ultimâ hebdomade, debet prævenire in prima; quia tunc currit tempus præcepti: qui prævi- 28.

videt se non posse toto tempore Paschali, adhuc debet prævenire, si existat in Parochia; quia Communio non est annexa tempori Paschali, sicut obligatio orandi Horas est annexa diei, ut volunt *Steph. Henno*, *Dian.* Sed tempus Paschale statuitur ad urgendam, non ad terminandam obligationem, ùt patet ex verbis præcepti: *intrà annum, idque circa festum Paschæ.* Et probatur à pari; nam si voveas jejunare, aut debeas solvere mutuum *intrà annum, idque circa Pascha*, si non possis jejunare, vel solvere in Paschate, debes proximiore tempore. Ergo similiter si neglexisti comunicare in Paschate, teneris supplere ex post; ídque certum est, si toto anno non communicâsti, quia præceptum est virtualiter duplex, & nequidem satisfeciſti quòad tempus annuum, *Carden. Metzger*, *Plat. a. n.* 430.

29. 8. Non satisfieri præcepto per Communionem sacrilegam certum est ex Propos. 25, damnatâ ab Innoc. XI. *Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.* Idque verum est, etsi Communio sit tantùm materialiter sacrilega, ut si quis cum invincibili ignorantia communicâsset in statû peccati mortalis; nam quamvis tunc communicans non peccaverit, tamen etiam fructum Communionis non percepit, quod præcipuè intendit Christus & Ecclesia; & licèt finis legis plerúmque non cadat sub præcepto, ut habet commune axioma; cadere tamen potest, si à legislatore præcipiatur, & fiat materia legis; quod tunc fit, quando in ipso præcepto indicatur finis legis, utì hîc, ubi Sacramentum hoc dicitur esse cibus & vita animæ, qualis non est, si sit absque fructu, *Plat. n.* 450.

9.

9. An censurâ, carcere, vel aliter à Communione Paschali impeditus teneatur procurare absolutionem vel liberationem, dixi *Cas. 6. num.* 18. 30.

QUÆR. IV. Quid de Communione quotidianâ? R. cum hoc Sacramentum à Christo Domino sit institutum per modum cibi & potus, ut animæ non minùs, quàm corpori sua esset refectio, & teste Trident. sess. 13. c. 2. *Sit antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservamur*; ejus usus omnibus fidelibus meritò deberet esse frequentissimus, utì erat in ortu Ecclesiæ, quando credentium erat anima una & cor unum, & *erant perseverantes in fractione panis & orationibus*; at postquam refriguit charitas multorum, & abundavit iniquitas, iis solis Communio quotidiè permittenda est, de quibus teste experientiâ constat, quòd devotè, reverenter, & magno spiritûs incremento eam percipiant. De reliquis prudens conscientiæ moderator sciet statuere, quod attentâ personarum conditione, conscientiæ puritate, devotione, desiderio, & fructu, cuìque in Domino judicaverit magìs expedire. 31.

QUÆR. V. Quid circa dispositionem requisitam ex parte animæ? 32.

R. Seqq. 1. Tam in consecrante, quàm communicante requiritur status gratiæ, & si in mortali sit, requiritur sub mortali prævia confessio; nec sufficit conteri, nisi urgeat necessitas celebrandi, vel communicandi, & non sit copia Confessarii, *Trid. sess. 13. c. 7.* Quod fundatur in Apostolo, dicente: *Probet autem seipsum homo, &c.* An autem hoc præceptum sit Divi-

vinum, ut habet communior, & probabilior, vel Ecclesiasticum, parum refert ad praxin.

33. 2. Ut præceptum Confessionis non obliget, duo requiruntur, nempe ut desit copia Confessarii, & quòd sit necessitas communicandi, vel celebrandi; sufficit autem Confessarius quilibet approbatus, etsi non adsit tuus ordinarius, vel quem tu velles; si tamen attentâ viæ distantiâ, auræ inclementiâ, itineris difficultate, temporis brevitate, cotporis debilitate, Confessarius absque gravi incommodo adiri non possit, habetur pro absente, *Vasq. Bonac. Spor. Castropalao punct. 12. num. 6.* Urgens autem necessitas tunc est, quandocunque Missa vel Communio absque gravi scandalo, ignominiâ, offensâ, & dicteriis populi omitti non potest, *Scot. Vasq. d. 108. c. 1.* Ut si Pastor ex officio debeat dicere Missam die Dominico vel festo, aut stante funere, vel pro benedicendis nuptiis: item probabiliter excusat necessitas dandi viatici, *Valent. Conjug. Suar. d. 66. sect. 4* quia sicut Sacerdos non habens Confessarium posset præmissâ contritione sibi consecrare viaticum, sic & alteri. Probabiliùs tamen non sufficit obligatio Communionis annuæ, vel si Sacerdos, vel alius non possit audire Missam die festo, nisi celebret; quia hæc præcepta non obligant, si non possint impleri convenienter juri Divino. Si quis ab aliis rogetur, ut legat, & sine suspicione peccati, vel scandalo negare non posset, deberet legere. *Scotus in 4. d. 9. Gobat. n. 156.* Deinde non excusat onus Capellaniæ, voti, oblatio stipendii, aut paupertas Sacerdotis, nisi valdè gravis, quæ aliter sublevari non posset.

3. Si

3. Si Sacerdos sub sacrificio recordetur mortalis ante consecrationem, juxta *Steph. à S. Paulo Nav. Dian.* tenetur advocare Confessarium, vel à sacrificio cessare, quod verum est, si Confessarius sine notâ infamiæ, vel suspicione gravis peccati advocari possit, ut in Missa solenni sub cantu, vel concione; secús sufficiet elicere contritionem, quæ semper elicienda est in casu, quo in mortali constitutus & ad celebrandum vel communicandum necessitatur, confiteri non potest; si sub Sacro conteri non possis ob turbationem, quod vix contingere potest, vel recorderis te non esse jejunum, non simula deliquium; quia id facilè advertetur; neque fictè consecra; quia facis alios adorare merum panem, quod foret idolatria; sed elice, quantum potes, dolorem, & perge in nomine Domini. Idem tenet de Laico, qui in scamno communicantium recordatus mortalis absque infamiâ recedere non potest. *Nav. Lug. n.* 12. 34.

4. Si confessus es, sed inculpabiliter oblitus unius mortalis, teneris illud prævie confiteri; aliàs celebras vel communicas conscius peccati mortalis non confessi, quod est contra præceptum, *Trid. Suar. Lug. Castropalao p.* 12. *n.* 4. oppositam *Moya* vocat improbabilem: econtrà si confessus es peccatum ut dubium, & postea cognoscas esse certum, probabiliter non teneris illud ante Communionem confiteri, ùt certum, quia ab illo directe es absolutus. V. *Cas.* 97. *n.* 27. ubi plura dicam de peccatis positivè vel negativè dubiis, 35.

5. Si habeas peccatum Confessario præsenti reservatum, juxta *Tolet. l.* 6. *c.* 11. potes in necessi-

cessitate contritus celebrare. Sed communior cum *Coning. Castropalao l. c. Lugo s. 3.* docet, te teneri confiteri saltem non reservata, ut sic indirectè absolvaris etiam a reservato.

6. Si non possis confiteri, nec commodè Sacrum omittere, ede, vel bibe aliquid coram aliis, quasi inadvertenter, & excusa te ob defectum jejunii.

36. 3. *Trid. sess. 13. c. 7.* sic habet : Quòd *si necessitate urgente Sacerdos absque præviâ confessione celebraverit, quamprimùm confiteatur*; quòd autem hæc verba non contineant nudum consilium, sed præceptum, certum est ex Prop. 38. ab Alex. VII. damnatâ : *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimùm, est consilium, non præceptum*; ideòque obligantur sic sacrificantes *quamprimùm* confiteri, hoc est tertio saltem die post istam Missam, modò confessarium habeant, ùt declaravit S. Congreg. îdque sub mortali; quia materia est gravis, & multùm conducens ad reverentiam Sacramenti. Hoc præcepto non obligantur laici, neque Sacerdos in mortali communicans; quia *Trid.* solùm loqui-
37. tur de Sacerdote sacrificante.

8. Sacerdos, qui habet Confessarium, & tamen sine Confessione in mortali sacrificat, juxta plures apud *Moya*, *La Croix*, *&c.* probabiliter non tenetur præcepto statim confitendi; quia *Trid.* tantùm loquitur de eo, qui necessitate urgente celebrat in mortali, & odiosa non sunt extendenda; at probabiliùs est oppositum, quia *Trid.* non supposuit tantam fore malitiam Sacerdotis, quæ si adsit, intentio *Trid.* videtur esse, ut saltem statim post Missam confiteatur.

9. Si

9. Si quis in Confessione oblitus est mortalis, cujus ante consecrationem recordatur, non tenetur elicere dolorem; quia peccatum jam indirectè remissum est per Confessionem aliorum factam cum dolore, ut suppono, universali; tenetur tamen talis præcepto statim confitendi; quia reverà celebravit conscius peccati mortalis non confessi; idem est de eo, qui sub Missâ mortaliter peccat, *Lug. n. 151.* contra *Suar* Econtra si quis primò post Missam recordetur peccati, valdè probabile est, eum non teneri statim confiteri; quia non celebravit memor peccati. 38.

10. Ut quis dignè celebret, vel communicet, accipiatque effectum primarium Eucharistiæ, scilicet augmentum gratiæ, & charitatis, non requiritur, ut pœnitentia à Confessario imposita jam sit impleta, neque requiritur devotio actualis, aut immunitas ab omni peccato veniali etiam actuali, *S. Thom q. 79. a. 8. Soto. Vasq. Suar. d. 63. s. 3.* Ratio est, quia peccatum veniale neque gratiæ, neque ejus augmento repugnat, impedit tamen effectum secundarium putà suavitatem & fervorem charitatis, & multa auxilia actualia, ideóque devotio actualis per pias meditationes, aspirationes, per actus fidei, spei, charitatis, contritionis &c. diligentissimè est excitanda; qui accedit cum actuali affectu ad peccatum veniale, novum veniale admittit ob irreverentiam: quod *Suar, Lugo, Viva* & alii non improbabiliter extendunt ad eum, qui accedit cum peccato veniali habituali cognito & non retractato. meritò igitur omnes anguli conscientiæ diligenter excutiendi, ac etiam leviores noxæ cum dolore retractandæ sunt:

unde enim fit, ut, qui divina Sacramenta toties frequentant, adhuc tam frigidi, torpentes, & imbecilles maneant, comèdunt & non saturantur, bibunt & non inebriantur, seminant multum & inferunt parum : nonne is qui in hoc Sacramento reipsâ sumitur, est ignis consumens, jugiter ardens & nunquam deficiens ? nonne lux mundi est? nonne caro ejus verè est cibus & sanguis ejus verè est potus? Cur ergo de cibo tam pretioso & pingui non replerur sicut adipe & pinguedine anima nostra? cur, qui pane Angelorum toties pascimur, adhuc delectamur siliquis porcorum? cur qui lucem & solem ipsum toties recipimus, non fulgemus? cur mores actúsque nostri radii non sunt? cur mundum non illustramus? cur, qui ad ignem tam propè & sæpè accedimus, non ardemus? cur alios quoque non accendimus? nimirum obiter & perfunctoriè opus tam arduum gerimus, usu potiùs quàm affectu ducimur, meditationem negligimus, in qua debebat hic ignis exardescere ; ita *Merlohorstius*, non minùs piè, quàm doctè; hæc sæpè cogita mi Sacerdos, hæc tuos doce ô Paroche, ne tantam Dei gratiam tu aut ipsi toties in vanum recipiatis.

11. An liceat petere Communionem à ministro indigno, dixi *Cas. 88. q. 7*, An dare indigno, *ibid. q. 9.*

QUÆR. VI. Quid circa dispensationem corporis?

R. I. Nulla macula corporis per se impedit Communionem ; neque pollutio involuntaria, vel etiam voluntaria per pœnitentiam expiata; si tamen post se relinquat malignos effectus turpis commotionis, imaginationis, turbationis, torpo-

poris &c. consultum erit à Communione abstinere, nisi urgeat communicandi, aut sacrificandi præceptum, vel necessitas; idem dicendum de opere conjugali, præsertim ex merâ voluptate exercito. *S. Thom. a. 7.* & communis *DD.*

n. II. Præcipua corporis dispositio hîc requisita 40.
est jejunium naturale præceptum à Conc. Carthag. III. Tolet. VII. can. 1. consistitque in abstinentia ab omni prorsus cibo & potu, ita *ut nihil convertibile in substantiam hominis, ab extrinseco demissum sit in stomachum actione comestivâ vel potativâ.* Unde

Infer. 1. Hoc jejunium frangi per rem minimam; non enim hîc datur parvitas materiæ. Ratio est, quia non prohibetur cibus & potus sed prohibetur Communio pòst cibum & potum, quæ semper est quid grave; sic enim habet d. Conc. *Nullus post cibum vel potum quemlibet minimum Missas faciat.*

2. Si quis lavans os, casu deglutiat stillam aquæ vel vini, juxta rubricas non frangit jejunium; quia non sumitur per modum cibi, sed salivæ, cui inseparabiliter est annexa, ideóque plures apud *Aversa. q. 8. s. 8. §. 5.* non improbabiliter dicunt, non frangi, etiamsi advertenter trajiciatur.

3. Res non convertibiles in substantiam hominis, ut capilli fragmenta metalli, plumbi, vitri, filaserica lana, lignum durum, &c. non obsunt huic jejunio. Econtra obsunt convertibilia, ut filum è lino, charta, palea, corium, carbones, cera, creta, terra, pulveres ex ossibus vel lapidibus &c. quia experientiâ constat hæc per stomachum alterari,

4, Ut quid solvat jejunium, debet sumi ab extrinseco, ut si sanguis sugatur ex digito, & deglutiatur; non verò si sanguis, saliva, vel humor defluat è cerebro, vel ex pustula in ore rupta; neque reliquiæ ciborum hærentes intrà dentes, etsi meliùs exspuantur; si tamen studio glutiantur, probabiliter jejunium non solvunt, nisi essent notabiles, *Suar. Sporer*, *La Croix num* 567. quia glutiuntur per modum salivæ, & non veniunt jam ab extrinseco, sed sunt pars cœnæ præcedentis. Aliud est de eo, qui vespere saccarum, glycirrhizum &c. ori imponit, paulatim liquandum & deglutiendum; quia communi judicio censetur continuata comestio, ideóque si post duodecimam noctis aliquid deglutiatur, solvit jejunium. *Vasq. Coning.*, *Suar. sup.* quod etiam verum est, si potus tibi per vim infundatur; quia adhuc eum trajicit actione vitali & potativâ; secùs si violenter per fistulam infunderetur, *Gob. num.* 264

5. Debet quid sumi actione comestivâ, qualis non est, si per modum respirationis, vel aëris trajiciantur muscæ, vapores cibi, pulvis, vel fumus tabaci, quod ultimum tamen multis videtur esse contra reverentiam, & juxta *Lezan.* frangit jejunium, maximè si tabacum masticetur, & succus defluat; quamvis & tunc excusent *Lug. Sporer n.* 467. Faciliùs excusarem eos, qui tempore contagionis aroma præservans ore circumferunt, etiamsi fortè quid minimum salivæ mixtum præter intentionem defluat; si enim, dum os lavatur, stilla casu defluens jejunio non obstat, cur obstet stilla aromatis? Et certò magis hîc de pio Matris Ecclesiæ consensu præsumi potest, quàm in casu priore.

6. Je-

6. Jejunium hoc incipit per se à duodecima 41
noctis, & probabiliùs à primo pulsu; quia tunc volvitur rota index temporis; si audito primo pulsu habeas cibos in ore, juxta *Gobat. Sporer num.* 472. potest deglutire, tum quia sunt pars cœnæ præteritæ, sicut caro hærens intrà dentes, quæ propterea post duodecimam deglutiri potest, tum quia bolus in ore consistens jam non sumitur ab extrinseco, nec videtur Ecclesia ad inurbanitatem exspuendi velle obligare. Hæc sententia est in praxi tuta etiam ex hoc, quòd probabile sit per ultimum pulsum priùs finiri horam Ecclesiasticam; probabiliùs tamen est, quòd audito primo pulsu bolus debeat exspui, sicut exspui debet saccarum ante duodecimam ori impositum, ut pro certo habent omnes, aliàs non manebit jejunus. Si in urbe plura sint horologia communiter bene directa, potest sequi quod voles, quia quodlibet habet se ut doctor probabilis. Non tamen licet sequi simul duo contraria cum certa violatione alicujus legis, ut probavi *Cas.* 3. *num.* 22. *Si dicas*: Duo horologia discrepantia habent se sicut duo testes, qui de eodem facto testantur opposita: atqui testimonia opposita in quæstione facti non gignunt probabilitatem, sed purum dubium, adeóque tali tempore intermedio debet se homo gerere, quasi nullum esset horologium. Ita *Oviedo*. R. Quando uterque testis oppositus dicit rem à se visam, non gignunt probabilitatem, sed testimonium unius elidit alterius, & certum est unum loqui falsum, ùt si unus dicat se Petrum horâ primâ vidisse domi, alter dicat se eum vidisse in foro. Aliud est, si dicta testium non sint directè opposita, aut uterque testetur aliquid esse probabile, ùti hîc.

42. 7. In dubio, an aliquid sumpseris, habes jus communicandi, *Herinx*, *Bardi*, *Dicast. Bosco*, *Bernal. d. 43. num. 12. Sporer num. 74. La Croix, num. 576. Viva. op. 2. q. 4. a. 8.* Ratio est, quia ante illud dubium certus eras te nihil sumpsisse, ideóque habebas certum jus communicandi, quo privari non debes per superveniens dubium de comestione, sicut non debes privari agro possesso ob superveniens dubium de proprietate; nam libertas hîc possidet, & melior est conditio possidentis etiam extrà materiam justitiæ, ùt probavi *Cas. 2. numer 5.* Deinde comestio est quid facti, quod in dubio non præsumitur, sicut in dubio non præsumitur ætas sufficiens ad Ordines. Si verò certus es te aliquid sumpsisse, sed dubitas, an post duodecimam noctis, non licet communicare; quia sumptio est in possessione, & praxis Ecclesiæ, quæ est optima legum interpres, est contraria; & certè quis dicet te habere jus communicandi, si evigilans nocte bibas, nescius quâ horâ? Si tamen habeas rationem probabilem, quòd sumptio facta sit ante duodecimam, adhuc licebit communicare, juxta dicta *Cas. 3. num. 11.*

Dices: In dubio, an quid sumpseris, lex est in possessione; quia certum est, quòd volens communicare obligetur jejunare; ergo tuum est probare, quòd sis jejunus. 2. In dubio, an satisfeceris voto vel debito, debes probare te satisfeciisse; ergo & hîc debes probare te esse jejunum. 3. In dubio, an habeas ætatem requisitam ad Ordines, debes ab iis abstinere, ut habet communis; ergo & in dubio, an sis jejunus,

nus, abstinere à Communione. R. *Ad* 1. *N. Ass.* Jejunium est qualitas negativa consistens in non sumptione ullius cibi; qualitas autem negativa non est semper necessariò probanda, ut patet in legato dando virgini *honestæ & consanguineæ*, ubi probanda est consanguinitas utpotè conditio positiva[3], non verò honestas seu carentia delicti, sed hæc præsumitur, usque dum probetur contrarium. *Ad* 2. *N. C.* Nam votum & debitum est certum, ut suppono, solutio autem incerta, ideóque lex solvendi est in certa possessione. Econtra in dubio, an quid sumpserim, ipsum jejunium, & per consequens jus communicandi est in possessione; ante dubium enim de factâ comestione certus eram de jejunio, quæ certitudo per dubiam comestionem non eliditur. *Ad* 3. *N. C.* Ætas est qualitas positiva, quæ probari debet, non verò jejunium.

QUÆR. VII. Quæ sint causæ à jejunio excusantes?

R. Sunt præcipuè duæ: Integritas Sacrificii & necessitas. *Ratione integritatis* excusatur. 1. Sacerdos, qui post unius vel utriusque speciei consecrationem recordatur, se non esse jejunum, ideóque tunc debet pergere, & complere Sacrificium. Si advertat ante consecrationem, & celebret in loco publico, similiter poterit pergere; si in loco privato, ubi sine scandalo, & ignominiâ recedere potest, *D. Tho. q. 83. a. 6. ad* 3. consulit Missam abrumpere; idem dicendum de communicaturo, si in scamno communicantium recordetur, se non esse jejunum.

2. Si Sacerdos post consecrationem deficiat, debet alius Sacerdos etiam non jejunus in defectu alterius Sacrificium complere, *Laym. hic c 6. nu, 22.*

3. Si in sumptione advertas loco vini aquam fuisse affusam, non licet aquam, quam in ore habes, exspuere, ne simul exspuas particulam hostiæ consecratæ; sed oportet eam deglutire, & reliquæ adhuc in calice existenti tantum vini affundere, ut certò sufficiat, & factâ oblatione de novo consecrare. Qualiter liceat sumere reliquias sui vel alterius sacrificii post ablutionem, dixi sup. *num,* 8. Item *num.* 18. Dixi, licere laico etiam non jejuno in defectu Sacerdotis sumere hostiam, vel S. Sanguinem aliàs per incurrentes hæreticos dehonorandum.

Ratione necessitatis excusatur 1. Parochus, si die Dominico aut festo, vel stante funere, aut in benedictione nuptiarum &c. Sacrum omittere non possit sine obmurmuratione populi, sine dicteriis, & suspicionibus in Sacerdotes &c. tunc poterit celebrare, sive sit cum, sive sine sua culpa non jejunus, aut etiam jam Sacrum occultè legerit, *Suar, Sennyei q.* 516. *Tanner. d. 5. q. 8. num. 41.* quia tunc lex de vitando scandalo prævalet legi Ecclesiæ de jejunio.

2. Ægroto non valenti sine amissione virium jejunare, indies dari potest Communio, etiam vesperi; nec tenetur Sacerdos mediâ nocte surgere, ut infirmum inveniat jejunum, *Castropalao, Laym. Lugo d. 15, Gobat. t. 4. num. 317.* Ratio est benignitas Ecclesiæ, & Sacramenti utilitas.

3. Si

3. Si desit hostia pro viatico morituri, non licet Sacerdoti non jejuno consecrare, ùt habet. communis cum *Lug. Dicast. Herinx*, *Henno d. 14.* quia consuetudo optima legum interpres id non permittit, sicut tunc non permittit consecrare in fermentato, vel sine altari. Nihilominùs oppositum etiam est probabile. *Tamb. c. 2. §. 8. Barb. de pot. Paroch. c. 20. num. 4.* Quia alia præcepta Ecclesiastica in tali casu cessant per epekeiam, ut præceptum non celebrandi sine prævia confessione, sine ministris, non quâlibet horâ, non bis eodem die, non absolvendi à reservatis: ergo & hîc cessabit præceptum jejunii. Deinde æger non jejunus licitè sumit viaticum, ut omnes fatentur: ergo & Sacerdos non jejunus licitè conficit, sicut conficere potest non jejunus pro se post horam occidendo, neque satìs constat contrariam consuetudinem hîc esse præceptivam.

CA-

CASUS XCIII.

De Eucharistiâ ùt est Sacrificium.

FAbius Theologus interrogatur: 1. An Missa sit verum Sacrificium, & in quo consistat. 2. Quis & quotuplex sit ejus fructus, an infinitus. 3. Pro quibus offerri possit. 4. An, & quando applicari. 5. An sufficiat intentio habitualis, indeterminata, conditionata. 6. Quid si applicetur incapaci, vel de eo dubitetur. 7. Vel intentio mutetur, vel mandato Superioris sit contraria. 8. An fructus possint dividi. 9. Quid si applices alicui tanquam mortuo, qui adhuc vivit, vel contrà. 10. An per applicationem probabilem satisfiat. 11. Cui applicanda Missa in die animarum, vel imposita neo-presbyteris. 12. An & quoties Parochus obligetur Missam suis applicare. item quid de Missa conventuali in Ecclesiis cathedralibus, & collegiatis. 13. Quid circa onera Missarum recipienda, vel reducenda. 14. An Ecclesia, collector stipendiorum, hares, vel Sacerdos alteri Missas committens aliquid de stipendiis retinere possit. 15. An, & qualiter adhucdum per Episcopos, vel Generales Ordinum reductio Missarum, vel anniversariorum fieri possit. 16. Quid si fundatio ex toto perierit. 17. Quid si à diversis accepta sint stipendia, qualiter tunc facienda applicatio. 18. Quid sit, & quantum esse debeat stipendium. 19. An duplex stipendium exigi possit, quia applicatur fructus specialissimus, vel meritum operantis, indulgentiæ, vel plures collectæ, &c. 20. Quid si stipendia sint nimis tenuia, vel pecunia ad-

adulterina. 21. *An omittere unam Missam gratis promissam, vel stipendiatam sit mortale: an omittens debeat stipendia restituere, vel possit Missas neglectas supplere.* 22. *An debeat legi talis Missa, qualis petitur.* 23. *Quid si non servetur locus, vel tempus.* 24. *An obligatus indies possit aliquoties omittere.* 25. *An obligatus omni die Jovis, & Sabbathi, teneatur repetere, si omittat, & an teneatur hebdomade sanctâ.* 26. *An obligationes possint præveniri.* 27. *Quid de eo, qui obligatur, quoties salvâ honestate, & devotione potest; quid si ægrotet.* 28. *Quid si scias te ex fundatione obligatum., sed nescias quoties, aut ad quam intentionem* 29. *Quid si Missæ in loco assignato commodè legi non possint.* 30. *An beneficiatus teneatur legere per seipsum, saltem si beneficium requirat Sacerdotium, & residentiam: & an sic obligatus teneatur Missas neglectas repetere.* 31. *An simplex Sacerdos teneatur aliquoties legere in anno, vel quando ipse aut populus Missam audire non potest,* Pro Resolutione. 1.

Suppono Sacrificium propriè tale, bene definiri, quod sit destructio aut mutatio rei sensibilis ad testandum supremum Dei dominium in omnia, ac præsertim in vitam & mortem facta à legitimo ministro, dicitur 1. *Destructio* seu *mutatio*, sive Physica sive moralis, sive ex parte, sive ex toto, ut fit in fractione, effusione, occisione, consumptione &c. Dicitur 2. *Rei sensibilis*, ut excludantur actus merè interni; & exteriùs significetur Dei suprema majestas & hominis subjectio; hic enim est intrinsecùs finis Sacrificii. Dicitur 3. *A legitimo ministro*, quia cum sit publicus & excellentissimus Dei cultus, debet fieri ab habente publicam authoritatem, ut patet ex illo

illo ad Heb. 5. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, ... nec quisquam sumit sibi honorem sed qui vocatur à Deo sicut Aaron.* Dixi : *Sacrificium propriè tale* ; nam latè & impropriè Sacrificium sumitur pro omni eo, quod Deo offertur in cultum; sic de martyrio dicitur Sap. 3. *Quasi holocausti hostiam accepit eos.* Item de laude divina Psal. 46. *Sacrificium laudis honorificabit me.* Item Psal. 50. *Sacrificium Deo Spiritus contribulatus.* De Eleëmosynâ ad Heb. 13. *Beneficentiæ nolite oblivisci, talibus enim hostiis promeretur* (id est, placatur) *Deus.* Et plura similia, de quibus clarum est, quod non sint propriè Sacrificium; vel enim non sunt mutatio rei sensibilis, vel non fiunt ex fine Sacrificii, vel non à ministro ad hoc specialiter deputato. In lege vetere varia erant Sacrificia, alia enim cremabantur ex toto, velut *holocaustum*, alia ex parte, ut *hostia pacifica*, & sacrificia pro peccato : alia effundebantur, ut *vinum libaminum*, alia absumebantur à Sacerdotibus, ut *panes propositionis*, alia à toto populo, ut *Agnus Paschalis*; ex parte finis aliud vocabatur *latreuticum*; quod per se in Dei cultum & honorem exhibebatur; aliud *propitiatorium*, quod pro peccatis præteritis offerebatur; aliud *Eucharisticum*, quod fiebat in gratiarum actionem; & *impetratorium*, quod erat pro bonis futuris obtinendis vel malis avertendis. Omnia hæc Sacrificia in lege gratiæ cessant, esseque superstitiosum nunc aliquo ex illis uti, quia adest hostia perfectissima & Sacrificium Corporis & Sanguinis Christi JEsu, quod in tot legalibus Sacrificiis figurabatur, atq; ita cessare debent figuræ existente veritate : unde S. Leo Serm. 8. de pass. *Carnalium Sacrificiorum varietate cessante omnes differentias hostiarum una*

una Corporis & Sanguinis implet oblatio. His itaque præmissis.

QUÆR. I. An & quale Sacrificium sit Missa ?

R. I. Missa est verum novæ legis Sacrificium ; est de fide contra Lutherum & Calvinum. *Probatur* 1. Ex Conciliis Toletano *12. c. 5.* Antisiodorensi *c. 8.* Braccarensi III. *Can. 1.* Lateranensi relato c. *firmiter.* Constantiensi in Bullâ Martini V. & Trident. sess. 22. c. 1. *Si quis dixerit in Missa non offerri Deo verum & proprium Sacrificium... anathema sit. Probatur* 2. ex perpetua Ecclesiæ traditione, item ex Malach. 1. ubi cum Dominus Sacerdotes Mosaycos reprehendisset, quod Sacrificia immunda offerrent ; de Ecclesia Christi subdit : *In omni loco Sacrificatur & offertur nomine meo oblatio munda* ; id est Eucharistia, quæ, ut ait Trid. l. c. *Nullâ indignitate aut malitiâ offerentium inquinari potest.* Dicitur *Missa à Mitto* ; quia in illa preces, vota, supplicationes, imò & ipsum Christi Corpus & Sanguis quasi ad Deum mittitur pro populo per ministerium Sacerdotis, qui fungitur vice mediatoris inter Deum & homines ; *ipsum verò Sacrificium*, inquit S. Gregor. l. 4. Dialog. c. 58. *Id est, hostia Missa vocatur, quasi transmissa* : & ideo cum in fine dicit celebrans aut Diaconus : *Ite, Missa est*, insinuat assistentibus Missam esse pro ipsis ad deum oblationem.

2. Essentia hujus Sacrificii non consistit in oblatione panis ; quia panis non dicitur propriè sacrificari, sed Christus ; neque consistit in sumptione seu communione, quia sump-

tio

tio victimæ non est victimatio, seu immolatio; sed in sola consecratione, *S. Thom. 3. p. q. 82. a. 4. ad 1.* Ratio est; quia per hanc solam vi verborum ponitur corpus sine sanguine, & econtra sanguis sine corpore, adeóque misticè mactatur Christus, & repræsentatur perfectè immolatio crucis, quâ sanguis Physicè separabatur à corpore. Unde sequitur, in die Veneris sanctâ non fieri Sacrificium, quia non fit consecratio. Congruentiam dat *S. Thom. q. 83.* quia eo die oblatus est Christus realiter, & visibiliter, ideóque non congruit eo die illum offerri mysticè.

3. Principalis offerens & oblatum est Christus, nec differt Missa à sacrificio crucis, nisi quòad modum offerendi, quorum unus est cruentus, alter mysticus; species secundùm multos sunt pars victimæ, quia victima per illas fit sensibilis. At meliùs id alii negant; quia hostia seu Corpus Christi fit satis sensibile per verba consecrationis; & res oblata hic eadem est, quæ in cruce, & solâ offerendi ratione ab eâ differt teste Trid. sess. 22. c. 2.

4. Hoc Sacrificium continet eminentiori modo omnia sacrificia veteris Testamenti; nam quatenus offertur in laudem Dei, dicitur *Holocaustum seu Latreuticum*; quatenus in gratiarum actionem, dicitur *Eucharisticum*; quatenus ad obtinenda Dei beneficia, dicitur *Impetratorium* seu Hostia pacifica; quatenus satisfacit pro peccatis vivorum & mortuorum, *Satisfactorium*; quatenus tollit Dei indignationem, *Propitiatorium*.

5. Hoc Sacrificium etiam est Sacramentum, quia est signum sensibile practicum gratiæ, item Te-

Testamentum, quia est authenticum instrumentum Divinæ voluntatis & repromissionis de dandâ vitâ æternâ.

6. Consecratio utriusque speciei est de integritate Sacramenti, & præcepta à Christo Domino, ita, ut quidem una species sine alterâ validè consecrari possit, non tamen licitè, nequidem ad dandum viaticum: nec in hoc dispensare potest Papa, ut habet *communis.*

7. Minister hujus Sacramenti est omnis & solus Sacerdos validè ordinatus, *Conc. Nic. l. c.* 14. *Trid. sess.* 23. *c.* 1.

QUÆR. II. Quis & quotuplex sit fructus hujus Sacrificii?

℟. Fructus ex parte rei causatæ, sive quis pro se, sive pro alio offerat, est quadruplex; *Meritorius*, consistens in augmento gratiæ sanctificantis; cujus capaces sunt soli in gratia constituti; quia augmentum vitæ spiritualis supponit vitam: *Impetratorius*, quo causantur beneficia naturalia & supernaturalia: *Propitiatorius*, quo dantur auxilia ad agendam pœnitentiam & tollendam Dei indignationem: *Satisfactorius*, quo satisfit pro pœnis peccatorum. Hic fructus non prodest existentibus in mortali, quia pœna non remittitur nisi remissâ culpâ. De cætero omnes hos fructus, modò ex parte nostrâ non sit obstaculum, causari infallibiliter, contra plures docet *La Croix l. 6. p. 2. n. 52.* idque secundùm mensuram à Christo determinandam. *Pasq. hic q. 185.*

℟. 2. Fructus ex parte participantium est triplex, Generalis, specialis, & specialissimus:

Fructus generalis est, qui ex intentione Ecclesiæ simul offerentis, participatur ab omnibus fidelibus vivis, & defunctis, estque semper idem, sive à multis participetur, sive à paucis, nec est in potestate Sacerdotis hunc fructum aliter applicare, vel mutare, quia non provenit ex intentione Ministri, sed Ecclesiæ, etsi de hoc Sacerdos nil cogitet; peccarétque mortaliter, si ab hoc fructu aliquem vellet excludere. Est communis DD. *Specialis fructus* participatur ab iis, qui specialiter ad hoc Sacrificium concurrunt, assistendo, procurando, coofferendo &c. qui plus concurrit, plus participat, nec multitudo concurrentium, vel coofferentium hunc fructum minuit, aliàs meliùs esset interesse Sacro, in quo sunt pauci, quod nemo dicit; hinc ille valor est quòad audientes & cooperantes infinitus; quia quilibet ita audit, & offert Sacrum, & cuilibet ita prodest ac si solus offerret; Missa verò prout à Sacerdote applicatur, habet se per modum unius actionis pluribus terminis applicatæ, ideòque fructum finitum & divisibilem communicantis, *communis* contra *Steph. Gomez d.* 11. *a.* 5. quia aliàs Ecclesia non rectè præciperet uni soli applicare cum damno aliorum, nec communis usus applicaret uni determinatè, ubi posset æqualiter prodesse pluribus. Ratio est voluntas Christi. Tertius fructus dicitur *specialissimus*, & maximus, qui soli celebranti competit, nec potest alteri applicari, *Suar. d.* 79. *Lug. d.* 21. *f.* 2. Et ut paucis dicam, tanta est divinissimi hujus Sacrificii excellentia, tanta bonorum spiritualium in universam Ecclesiam, in vivos & defunctos, imò in ipsos cœli cives redundantium, ubertas; ut Sacerdos, qui indies Missam non faci-

cit, cum potest, aut negligentiùs facit; is dignitatem & utilitatem tanti Sacrificii, vel ignorare, vel ut par est non æstimare convincatur. Econtrà quoties Sacerdos celebrat, inquit Thom. Kemp. *Deum honorat, Angelos lætificat, Ecclesiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præstat, & se bonorum omnium participem efficit.*

QUÆR. III. Pro quibus offerri possit?

℟. *Potest.* 1. Pro beatis ad impetrandam gloriam accidentalem, vel potiùs Deo in gratiarum 3.
actionem. 2. Pro defunctis in purgatorio, quibus prodest infallibiliter quoad satisfactionem, *Dicast. Suar. s. 10.* 3. Pro infantibus baptizatis, qui licet non sint capaces satisfactionis, sunt tamen fructus impetrationis. 4. Pro adultis baptizatis justis & injustis. 5. Pro catechumenis, energumenis, quia nusquam reperiuntur excluſi. 6. Pro infidelibus, Turcis, Judæis, ut convertantur, *Suar. Sylv. Bellarm. Gonet, Salmant. Sporer n. 274.* quia id nullibi legitur prohibitum, & pro his oblatum est Sacrificium crucis, & est actus charitatis sic eorum salutem procurare, & in Lege Veteri Judæi obtulerunt Sacrificia pro Rege Dario gentili, *L. 1. Esdræ c. 6.* licétque offerre pro obtinendâ pluviâ, cur non pro conversione infidelium? 7. Non licet directè offerre pro excommunicatis non toleratis, quia Ecclesia prohibet cum his communicare, præsertim in spiritualibus; aliud est de toleratis, cum quibus communicare permittit. 8. Pro damnatis non licet offerre sub mortali; quia id prohibetur *c. pro obeuntibus 21. caus. 13. q. 2.* & non potest iis prodesse. Idem videtur dicendum de infantibus mortuis sine Baptismo. Econtra licebit offerre pro occiso in flagranti, vel in duello, aut etiam pro

suicidâ, modò statim non obierint, & non constet certò eo esse damnatos.

QUÆR. IV. Quid circa applicationem Sacrificii?

R. Tenenda esse seqq. 1. Applicatio fieri de-
4. bet per Sacerdotem; quia Christus non applicat, sed hoc reliquit Ministro, qui si studio nulli applicare velit, quod stultum foret, fructus manet in thesauro Ecclesiæ; si id fiat ex incuriâ, vel oblivione, probabilissimè applicatur ipsi Sacerdoti, qui semper censetur habere tacitam voluntatem tali casu sibi applicandi. *Laym. hic c. 2. n. 11.* idque certum erit, si Sacerdos aliquando expressè decreverit, in defectu alterius applicationis sibi applicare.

2. Applicatio fieri debet ante consecrationem, & sufficit, si fiat ante consecrationem calicis, ut fatentur omnes; quia tunc completur Sacrificium, & confertur fructus: imò *Marchant. Lugo d. 1.* cum aliis docent, Sacrificium integrari, compleri, & fructum causare primùm in sumptione, adeòque ante sumptionem adhuc validè applicari posse.

5. 3. Ad applicationem validam ex communissimâ sufficit intentio habitualis, seu præterita, non revocata; at quia hoc incertum est, & probabiliter impugnatur *à Vasq. Granad. Averat.* in praxi adhibenda est actualis, expressa, vel virtualis, ne fortè ille, cui debetur Missa, privetur ejus fructu.

4. Intentio applicantis debet fieri in personam determinatam, quamvis ignotam, v. g. offero proeo, qui dedit stipendium: pro quo jussit Superior: exigit fundatio: pro maximo peccatore: pro animâ maximè desolatâ, &c.

Econ-

Econtrà non valet, si dicas : Applico illi, cui Deus vel Christus vult applicari; sicut non valet consecratio, si velis ex multis hostiis illam consecrare, quam determinat Deus. *Ratio* est; quia sicut Deus nullam hostiam determinat, sic nec Sacrificium ulli determinatè applicat, sed hoc relinquit Sacerdoti.

5. Valet Applicatio sub conditione præteritâ vel præsente, v. g. offero pro Petro, si implevit promissum, si est mortuus, vel infirmus. Econtrà non valet sub conditione futura, v. g. offero pro Petro, si hoc anno moriatur, si stipendium offeret, &c. *Ratio* est, quia ut applicatio sit valida, debet conditio existere, quando datur fructus Sacrificii; sed conditio futura tunc non existit, nec est in potestate Ministri effectum Sacrificii suspendere, cùm illum necessariò conferat, dum actu offertur : Ergo, *At nunquid* valet, si dicas : Offero pro eo, quem Deus scit primò moriturum, primò daturum stipendium ? Affirmant *Vasq. Pasq*, quia conditio non est de objecto futuro, sed de scientia Dei actu existente; sed meliùs negant *Suar. Coning. Laym. l. c.* quia scientia visionis Dei dependet à futuris contingentibus, ideòque conditio reverà est de futuro & suspensiva fructus Sacrificii jam præteriti, quod fieri non posse jam dixi, esseque in potestate Petri cras percipere fructum hodierni Sacrificii, si daret stipendium, vel non percipere, si non daret, quod est ridiculum.

6. Si Sacrificium applicetur incapaci, utpote pro animâ jam beatâ, vel damnatâ, vel in mortali existente, tunc fructus satisfactorius manet in thesauro Ecclesiæ. Igitur in dubio facienda est intentio conditionata, ut, si nequeat prodesse

desse cui volo, prosit mihi, vel alteri, idque tutum est in Missis gratuitis; in Missis obligatoriis vel stipendiatis facienda est intentio, ut, si non prosit cui debet, prosit ipsi petenti, aut ei proximè conjunctis, vel quibus petens maximè est obligatus; hæc enim præsumitur esse illius intentio, ut, si sibi prodesse non possit, prosit his, *March. Trib. t. 2. q. 2. dub. 2.*

7. 7. Si primò intendas applicare Paulo, ex post autem applices Petro, si id facis memor prioris intentionis, hoc ipso eam revocas, & valet secunda. Si applices alteri, immemor prioris, vide, an sit specialis causa mutandi, v. g. repentina necessitas, datio stipendii, &c. si sic, prævalet secunda, secùs prima; in praxi certò satisfeciisti pro uno, hinc aliam offer pro eo, cui non est satisfactum, & utrîque certò satisfacis. Qualiter applicatio fieri debeat, si stipendia collecta sint à diversis, dicam inf. *q.* 7.

8 Sacerdos jussus à Superiore Missam applicare Titio, si applicet Cajo, peccat contra obedientiam; valet tamen applicatio, quia applicare & consecrare sunt actus Ordinis, qui fieri possunt à solo Ministro; non potest tamen pro tali Missâ accipi stipendium, quia dans fortè frustrabitur fructu, quia *Navar. Ledesm.* probabiliter negant ejusmodi applicationem valere.

8 9. In Missâ gratuitâ potest Sacerdos fructus dividere, applicando v. g. fructum meritorium & satisfactorium justo, impetratorium peccatori, *Henriq. Dian. p. 9. t. 2. R. 8. Gobat de Sacrif. n. 141.* Ratio est, quia nemini fit injuria, & illi fructus sæpè ex se sic dividuntur, quando scilicet uni omnes applicari non possunt, sicut peccatori so-

solus impetratorius applicari potest; ergo etiam dividi poterunt à Sacerdote: Si tamen simpliciter alicui Missam etiam gratuitò promisisti, non limitando ad certum fructum, teneris ei omnes fructus, si capax sit, applicare, hoc enim intelligitur per promissionem absolutam; econtrà si ad certum finem promisisti, vel etiam vovisti Deo v. g. vel B. V. Sacrum in gratiarum actionem pro obtenta sanitate, potest fructum satisfactorium & impetratorium tibi, vel alteri, aut defunctis applicare. Idem est, si Superior tibi mandet Sacrificium ad certum finem, v. g. ad impetrandam pluviam, fertilitatem, &c. *Tamb. Gob. n.* 157. Econtrà si obligeris ex stipendio, vel fundatione, debes danti, vel fundatori totum fructum applicare, aut si his ex toto prodesse non possit, sub conditione offerre pro eorum consanguineis, vel iis, quibus maximè obligati sunt; quia hæc videtur esse eorum mens, ut dixi suprà.

10. Si applices Missam pro aliquo tanquam mortuo, qui tamen adhuc vivit, vel econtrà, adhuc prodest applicatio secundùm fructum vivo, vel mortuo applicabilem; quia Deus eum confert pro exigentiâ necessitatis juxta interpretativam tuam intentionem, *Ruyn. La Croix num. 216.* 9.

11. Si applicatio sit incerta, aut tantùm probabiliter valida, non satisfacis, si Missa sit obligatoria; quia applicatio incerta non satisfacit pro obligatione certâ, *Pasq. 9. 187.* 10.

12. In Die Animarum consuetudo habet, ut Missa applicetur omnibus animabus purgantibus, & earum calamitas hoc postulat, sed non est obligatio; quia Missa potest omitti, ergo & 11.

non applicari. Missæ neo-presbyteris ab Episcopo imponi solitæ ad summum obligant sub levi, & juxta *Rubricas* applicatio est libera, exceptâ Missâ pro defunctis. Neo-mysta consecrans cum Episcopo, non potest pro ea Missâ accipere stipendium; quia applicatio est incerta; quia incertum est, an finiat cum Episcopo, & verè consecret.

QUÆR. V. An & quoties Parochus obligetur pro suis Parochianis Missam offerre, iisque applicare?

12. R. Magna quòad hoc olim inter DD. fuit controversia *Barb. de off. Paroch. p. 1. c. 11. num. 10.* cum aliis volebat, Parochos teneri aliquoties juxta boni viri arbitrium suis ovibus Missam applicare: *Suar. Nav. Vasq. Lugo, Laym. Metzg. Sannig. dist. 5. q. 8. num. 3. Gob. de Sacrif. num. 402.* dicebant, Parochum vi officii nunquam obligari Missam Parochianis applicare, sed satisfacere muneri suo, si Missam illis diebus, quibus populus audire tenetur, legat, etsi sibî vel altèri applicet accepto stipendio; ratio eorum erat, quòd consuetudo esset contraria vel maximè quòad Episcopos & Superiores Regularium, qui tamen verè sunt animarum curatores; & *Trid.* videtur tantùm loqui de fructu generali, non speciali. Econtra alii longè verius sustinebant Parochos teneri pro parochianis Sacrificium appplicare cum ea distinctione, ut si reditus pingues sint, singulis diebus, quibus commodè celebrare possunt, si verò tenues, saltem diebus Dominicis & festivis, quibus populus tenetur audire Missam: ita ut tunc nec stipendium pro iis accipere, aut sibi applicare possint; pro hac sententiâ plures addu-

cun-

cuntur *Declarationes Cardinalium* & in specie de 10. Maji Anno 1681. 10. Maji 1692. 31. Maji 1704. item 28. Junii 1704. apud *Schmalzgrüber lib. 3. decret. tit. 41. num. 105. Reiffenstul. ibid tit. 41. à num. 22.* Ratio præcipua sumitur ex *Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 1.* ubi sic habet: *cum præcepto divino mandatum sit omnibus quibus cura animarum commissa est, oves suas agnoscere, & pro his Sacrificium offerre &c.* NB. *Trid.* non ait curatos teneri *coram illis* ut Missam audiant, sed *pro illis* ex *præcepto divino offerre*, id est applicare, non fructum generalem, (quia hic debetur toti Ecclesiæ etiam à Sacerdote non curato, nec est in potestate Sacerdotis ut supra dixi) ergo fructum specialem: idque videtur exigere justitia naturalis, cum Parochus illum in finem à suis habeat sustentationem & salarium, & acceptando officium pastorale, ad hoc se tacitè obligarit: huic opinioni olim per totum assensi, nunc autem standum est definitioni Benedicti XIV. quam in litteris suis apostolicis de 19. augus. 1744. ad ambiguitates omnes & effugia in hoc passu tollenda, clarè expressit, & integrè inseruit *commentario* suo de Sacrif. Missæ sect. 2. num. LX quæ quoad substantiam sic habet:

» Itáque mens nostra & sententia est, sicut » etiam pluries â prælaudatis Congregationibus » judicatum fuit ac definitum, quod omnes & » singuli, qui actu animarum curam exercent, » & non solùm Parochi aut Vicarii sæculares, » verùm etiam Parochi aut Vicarii Regulares, » uno verbo omnes & singuli... æqúe teneantur » Missam parochialem applicare pro populo... » ipsorum curæ commisso.... Dum tamen dixi-

„ mus omnes animarum curam habentes Missæ
„ Sacrificium pro populo sibi commisso applicare
„ debere, non ideo statuere voluimus, eosdem
„ aut quotidie, aut quotiescunque celebraverint
„ ad prædictam applicationem pro populo te-
„ neri...

„ Et quamvis compertum habeamus id, quod
„ alias à Congregatione Concilii responsum facit,
„ Parochum nempe pinguibus reditibus dotatum,
„ quotidie pro populo celebrare & applicare de-
„ bere; eum verò qui uberioribus hujusmodi
„ reditibus non gaudeat, festivis tantum diebus
„ id ipsum præstare teneri; cum tamen pariter
„ nobis perspectæ sint tum controversiæ super
„ hoc ipso exortæ, nimirum ad quam summam
„ pertingere debeant Ecclesiæ parochialis proven-
„ tus ut pingues & uberes appellari possint, quo-
„ niam pingues minimè habendi sunt reditus,
„ etiam copiosi, quibus tamen multiplicia &
„ gravia sint onera annexa; tum etiam multo-
„ rum querulæ adversus hujusmodi decretum,
„ tanquam plus æquò rigidum, excitatæ nobis
„ innotescant, *idcirco opportunum censemus...*
„ *declarare nobis abunde satisfactum fore.. dum*
„ *ii, qui animarum curam exercent, Sacrificium*
„ *Missæ pro populo celebrent atque applicent in Do-*
„ *minicis aliisque per annum* diebus festis de præ-
cepto. &c. Et quia in nonnullis Diœcesibus, authoritate apostolica populo in certis festis permissum est opera servilia exercere manente obligatione ad audiendam Missam, Pontifex statuit, ut sicut tunc populus Missæ interesse debet, *sic omnes curam animarum gerentes Missam pro populo celebrare, & applicare teneantur.*

Si

Si Parochi aut Vicarii curati adeo pauperes sint, ut fermè ex stipendiis Missarum vivere cogantur, poterunt cum licentia Episcopi, etiam die festo stipendium acceptare, & Missam pro dante applicare, ita tamen ut per hebdomadam tot Missas populo applicent, quot diebus festis pro stipendio legerunt &c, & ad commoditatem populi in ipsa Ecclesia Parochiali Missam celebrent. &c. Quoad Missam *Conventualem* quæ in Ecclesiis patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralibus & Collegiatis, de præcepto omni die à Clero canenda est, altefatus Pontifex pariter declarat, quod non pro certo aliquo benefactore sed pro omnibus benefactoribus in genere quotìdie applicari debeat, *licet iidem pii benefactores in suis donationibus nihil penitus pro se pacti essent, sed tantummodo pro peccatorum suorum remissione, se bona sua Deo offerre declarassent.*

QUÆR. VI. Quid circa onera Missarum recipienda vel reducenda ?

R. I. Urban. VIII. 21. Jun. 1625. & Inn. XII. 23. Decemb. 1697. districtè prohibent, *Ne Episcopi in Diœcesanâ Synodo, aut Generales in in Capitulis Generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera ulla Missarum post Conc. Trid. aut in limine fundationis imposita, sed pro his omnibus reducendis aut moderandis vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur*; moderationes aliter factæ declarantur nullæ, & inanes. *Insuper prohibetur, ne imposterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, seculares quidem sine Episcopi vel ejus generalis Vicarii, Regulares verò sine Generalis vel Provincialis consensu & licentiâ in scriptis & gratis concedendâ; & alioquin secularis, qui hujusmodi prohibitionis transgressor extiterit, ab in-* 13.

ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso; Regularis verò pœnam privationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocísque activæ & passivæ absque aliâ declaratione incurrat. Super quâ Constitutione postmodum varia formata sunt dubia, super quibus *S. Congregatio* sub eodem Urb. VIII. declaravit *seqq.*

1. *Si legatum* pro Missis *sit adeo tenuè, ut non sit, qui velit onus injunctum subire, & si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam, totum aut ferè totum insumetur pro expensis.* Respondit adhuc esse recurrendum ad S. Sedem, quæ *absque ullâ impensâ id statuet, quod magis in Domino è re esse judicaverit; verumtamen si in ipsâ beneficii erectione expressè cautum fuerit, ut liceat Episcopo injunctum onus reducere, legem hanc esse validam & observandam.*

2. Si Monasteria, Collegia, &c. pro pluribus Missis incongrua, & exigua stipendia susceperint, debent legere tot Missas, quot à dante stipendia præscriptæ fuerint; quòd si hic numerum Missarum non præscripserit, tunc tot celebrari debent, quot præscripserit Ordinarius secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ.

3. Si Ordinarius præscripserit eleëmosynam congruam, & Sacerdotes nihilominùs liberè acceptent minùs congruam, tenentur tot Missas legere, quot petiit dans eleëmosynam.

4. *Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficii seu Capellæ, legati aut salarii, si eleëmosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non possunt eâdem Missâ utrique obligationi satisfacere.* Excipe, nisi ex fundatione vel ali-

aliunde constet, quòd fundatores Capellanis, aut beneficiatis reliquerint intentionem liberam, *Barb. Donatus, Schmalzg. nu. 109.* Sed de hoc plura dicam q. 8.

5. Si testator relinquat, ut pro ejus anima celebrentur centum Missæ absque ulla præscriptione eleëmosynæ, Episcopi erit eleëmosynam præscribere, quæ respondeat oneribus Missarum.

6. Declarat S. Congregatio, omnia privilegia de reducendis Missis esse revocata quòad reductionem Missarum post privilegium (in *Trid.* concessum) receptarum.

7. Ecclesia vel loca pia de eleëmosynis Missa- 14.
rum nihil retinere possunt titulo expensarum, (id est, pro cereis, vino, paramentis, &c.) nisi pro his alios non habeant reditus, & nihilominùs tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleëmosynam: quod Benedictus Papa XIV. in suo decreto de 30. Junii Anno 1741. extendit ad quemcunque privatum collectorem stipendiorum, ut nihil ex iis sibi retinere possit; maximè verò ad eos sive laicos sive Clericos, qui majora Missarum Stipendia in uno loco consueta colligunt, Missas verò celebrari faciunt alibi, ubi de lege vel consuetudine pro minori stipendio legi solent, & sibi retinent, quod reliquum est; quod velut turpem & iniquum avaritiæ quæstum, à dantium intentione (*qui in illâ potiùs Ecclesiâ Missas celebrari volunt, ad quam Religionis & pietatis stimulis ducti Eleemosynas conferunt, aut in quâ quispiam ex suis tumulatus est*; quàm in aliâ prorsus ignotâ: omninò alienum damnat, & restitutioni obnoxium de-

cla-

clarat, *etiamsi Sacerdoti Missam pro minori stipendio celebraturo & consentienti, se majoris pretii stipendium accepisse indicasset*; decernitque Laicos contravenientes præter pœnas arbitrio Episcopi infligendas, excommunicationem, Clericos verò pœnam suspensionis ipso facto incurrere, à quibus à solo Papâ extra mortis articulum, absolvi possint. Similiter Hæres, cui à morituro committuntur v. g. 100. Imperiales pro Missis, nihil sibi ex iis retinere potest; si nullum stipendium à defuncto determinatum sit, debet dare non indignum defuncto: si Missas commisit Sacerdoti, quem credebat probum & fidelem, satisfecit, etsi ex post dubitet, an lectæ sint; quia defunctus non censetur ad plus eum obligasse. *Bardi, La Croix n. 149.*

8. Qui ratione beneficii obligatur celebrare, si per alium celebret, non tenetur dare stipendium juxta reditus beneficii, sed sufficit dare congruum ad morem patriæ. Super dubio nono nihil reperitur declaratum.

10. Sacerdos, qui accepit eleëmosynam solito majorem, si alteri Missam committat, *debet dare absolutè integram, nec ullam illius partem sibi retinere potest*: coincidit Prop. 9 ab Alex. VII. damnata: *Potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minore stipendio, aliâ parte stipendiis sibi retentâ.* Quare retinens partem stipendii, tenetur saltem ex lege Ecclesiæ ad restitutionem, vel legenti Missas, vel danti stipendium; quia non est titulus retinendi, ut supra insinuatum est. *Nec obstat*, quòd substitutus censeatur illam partem remittere, quia hoc communiter fit coactè ex metu, ne Missæ sub-

tra-

trahantur ; si tamen ratione fundationis Missæ perpetuæ, vel ex peculiari affectu erga tuam personam tibi detur stipendium largius solito, putà quia pauper, amicus, vel consanguineus es, relictâ facultate etiam per alium æquè dignum legendi, (quod semper suppono) satis est dare consuetum ; quia reliquum tibi datum est non intuitu Missæ, sed ratione fundationis, paupertatis, vel amicitiæ, *Bonac. Lug. Tamb. l. c.*

11. Prohibentur recipi stipendia, pro quibus intrà modicum tempus satisfieri non potest; nisi stipendium offerentes consentiant, &c si ipsas declarationes & tenorem Decreti Urb. VIII, desideres, vide *Reiffenst. sup; à n. 35. La Croix à n. 63.*

§. II. Circa præfatum decretum *Urb. & De-* 15.
clarationes Cardin tenenda sunt seqq.

1, Prohibetur sola reductio Missarum vel Anniversariorum post Trid vel in limine fundationis impositorum, ideòque Episcopi in Synodo Diœcesanâ, & Generales Ordinum in Capitulo Generali alia Missarum vel Anniversariorum onera adhuc reducere & moderari possunt, prout illis expressè concessit *Trid. Sess. 23. c. 4. de reform.* Modò ea, quæ eum in finem relicta sunt, sint insufficientia, & non perierint eorum culpâ, nec ab Episcopo, aut Prælato cum scitu Capituli in alios usus sint conversa.

2. In locis, in quibus Synodi Diœcesanæ rarò celebrantur, velut in Germania, Episcopos etiam extrà Synodum Missas, Anniversaria & Præbendas ex causa minuere posse, cum *Monet. Nav. Barb. & Wiestner* affirmat *Schmalzg. nu.*

149. & ita habere praxin testatur. *Gob. tr. 3. n. 589.*

3. Si fiat reductio, potiùs Anniversaria in Missas, quàm Missæ in Anniversaria mutanda sunt, ut declaravit *S. Cong.* apud *Fag. in c. 12. de const. n. 34.* Et eorum benefactorum, quorum Anniversaria vel Missæ minuuntur vel conjunguntur, commemoratio facienda est, *Trid. l. c.* Plura in reductionibus observanda vide apud *Pasq. q. 1162. & seqq.*

4. Memorata decreta etsi sanctè sint observanda, potest tamen iis per contrariam consuetudinem derogari, & reverà ubique integrè recepta non esse testatur *Gar. p. 7. de benef. c. 2. n. 136. Castropalao t. 22. d. un. p. 15. Wiestner n. 591.* & in specie de Germania testatur *Gobat* sup. & ad derogandum hujusmodi declarationibus, sicut & aliis legibus Ecclesiasticis sufficere decennium, dixi. *Cas. 5. n. 14.*

16. 5. Si certò constet, quòd ea, quæ pro celebratione Missarum vel Anniversariorum relicta sunt, absque culpa Prælati, Ecclesiæ, vel Monasterii perierint ex toto, ita ut illorum intuitu nihil percipiatur, Missæ, & Anniversaria absque reductione omitti possunt, *Fraxinel. Riccius Bordon. Pelliz. Donatus. Monaecl p. 2. tit. 13. forma 2.* ubi adducit Declarationes S. Congregat. de 7. Aug. 1687. & 8. Aug. 1705. quos citant & sequuntur *Wiestner l. 3. t. 41. n. 70. Schmalzg. ibid. nu. 137. Leuren. l. 3. q. 977.* Ratio est, quia *dignus est operarius mercede suâ, Luc. 10.* & beneficium datur propter officium: ergo cessante beneficio etiam cessat officium.

QUÆR.

QUÆR. VII. Quid circa Missas stipendiatas?

17. Circa has plura jam dixi Q præced. quibus adde seqq.. 1 Acceptans stipendium obligatur ex justitia Missam applicare ad intentionem dantis, quia intercedit pactum, *do, ut facias*, Si plura à diversis accepisti stipendia, applica primò illi, qui majorem habet prærogativam justitiæ vel congruentiæ ; certum est enim aliquem à parte rei ex justitiâ, vel saltem ex congruentia esse præferèndum, eò quòd fortè prius dederit, vel sit in majori necessitate, &c. Difficilior est applicatio, si tertius v. g. Sacristanus à diversis stipendia collegit, & pecuniam in unum confusam diversis distribuat Sacerdotibus; si enim omnes applicent primò ei, qui habet præferentiam justitiæ, vel est in majori necessitate, hic accipiet ab omnibus integram Missam, cùm fortè unum tantùm dedit stipendium. Si quamlibet Missam æqualiter applicent omnibus, á quibus stipendia collecta sunt, fiet injuria illi; qui plura dedit stipendia, quia non plus participas, quàm qui solum dedit unum; si simul applicent omnibus, sed pro rata collatæ à singulis pecuniæ, fiet injuria illi, cui ob jus præferentiæ prima Missa debetur integra, & per ejusmodi applicationem non satisfieri docent plures cum *Pasq. n. 95.* ideòque saltem est incerta, etiam ex eo, quia non omnes petunt ad eundem finem. *Si dicas* : Debent applicare eo modo, quo id ex justitia optimè fieri potest, & debet. *Contrà* est, quòd sic in posito casu nulli applicari possit ; vel enim applicaretur

S om-

omnibus, vel alicui determinatè; neutrum autem justè fieri posse probatum est; neque validè applicatur uni indeterminatè; quia sicut ex multis hostiis non potest una indeterminatè consecrari, ut fatentur omnes, sic nec unì ex multis indeterminatè applicari Sacrificium. Igitur in praxi collector debet curare, ut stipendia non confundantur, & quilibet Sacerdos legat determinatè pro iis, quorum stipendia accepit; si pecuniæ jam mixtæ sunt, debet collector determinare, pro quibus quilibet Sacerdos legere debeat, dicendo v. g. Sacerdos A. legat pro decem primam prærogativam habentibus, Sacerdos B. legat pro subsequentibus decem, & sic deinceps.

18. 2. Per stipendium hic intelligitur aliquid temporale, quod datur pro totali vel partiali sustentatione Sacerdotis; nec refert, quòd alii unde habeat media sufficientia vivendi; nam etiam ex hac actione ei debetur sustentatio; juxta illud 1. ad Corinth. 9. *Qui Altari serviunt de Altari participent.* Ratio à priori est, quòd populus jure naturæ obligetur DEO tanquam supremo Domino offerre Sacrificium; cùm ergo hoc per seipsum non possit, tenetur illum in finem alere Sacerdotes *Dico. pro sustentatione.* Nam dare temporale pro Missa tanquam pretium seu æquivalens rei spirituali, est simonia; si adjunctus sit labor extraordinarius, v. g. Sacerdos debet maturiùs surgere, longiùs ire, diutiùs canere, posset plus peti, quia talis labor est extrinsecus, & pretio æstimabilis; & quamvis pro stipendio tantum acceptari possit, quantum pia fidelium liberalitas obtulerit, tamen plus exigi non potest, nec debet, quàm con-

consuetudo aut ordinatio Episcopi pro more civitatis vel Provinciæ permiserit : *Nav. Bonac. Gobat n.* 557. Nec obstat, quòd *S*acerdos indigeat, & victualia sint cara ; nam etiam pecunia tunc est pretiosior , inquit *Sporer num.* 359.

3. Alex. VII. damnavit hanc 8. Prop. *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eádem Missâ licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem.* Ratio damnationis est , quòd hic fructus probabiliùs alteri applicari non possit , ideóque fit injuria stipendium offerenti; nec potest Sacerdos duplex stipendium accipere ex eo, quòd uni applicet fructum ex opere operato , alteri ex opere operantis ; uni Missam, alteri indulgentias v. g. Altaris privilegiati ; quia dans stipendium petit sibi applicari utrumque fructum, & petens legi in Altari privilegiato, etiam petit applicari indulgentias, *Tamb. Steph. t. 5. d. 5. num.* 65. Neque licet distincta stipendia accipere, quia uni applicatur fructus impetratorius , alteri satisfactorius ; quia totus fructus debetur pro quolibet stipendio ; nisi dantes expressè consentiant ; tunc enim etiam aliquid accipi posset pro adhibendâ majori devotione, vel pluribus collectis, *Spor. n.* 264. In praxi tamen id non consulerē ob notam turpis avaritiæ. 19.

4. An Ecclesia vel Sacerdos alteri Missas committens aliquid de stipendio retinere possit, dixi sup. *n.* 14. 20.

5. Idem Alex. damnavit Prop. 10 *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificus stipendium accipere, & unum offerre ; neque etiam est contra fidelitatem , etiamsi promittam promissione etiam juramento firmatâ danti stipendium , quòd pro*

nullo alio offeram. Quòd si stipendia sint minora solitô, debes vel ea non acceptare, vel post acceptationem tot legere Missas, quot petuntur; quia acceptando te ad hoc obligas, ut certum est ex declaratione Card. nal. supr. Si tamen tibi ignoranti, vel per fraudem stipendium incompetens vel pecunia adulterina data fuerit, non teneris nisi pro ratâ stipendii; reliquum fructum tibi vel alteri applicare poteris, *Suar, Tann. Dian. p. 2. t. 14. R. 7.*

21. 6. Omittens unam, vel plures Missas gratuitò promissas, per se, tantùm peccat venialiter, *Cajet. Suar. Sanch. l. 1. de mat. d. 5. num. 25. Dian. p. 2. t. 17. misc. R. 9.* Ratio est, quia obligatur ex sola fidelitate, cujus violatio ex se tantùm est culpa venialis, & gratuitò promittens non censetur sub mortali se voluisse obligare, ut dixi *Cas. 51 num. 2.* Per accidens tamen potest esse obligatio gravis ex justitia, ut si quis se ita obligare velit, aut promissionem vestiat juramento, abhibitione testium, &c.

7. Omittere unicam Missam stipendiatam probabiliùs tantùm videtur veniale, nisi stipendium, quod injustè retines, sit materia gravis furti. Ita multi contra multos. Ratio est, quòd Sacerdos non censeatur se graviùs velle obligare, quàm hic & nunc tenetur se obligare vi contractûs; sed vi hujus non tenetur se plùs obligare, quàm sub veniali, quia justitia non exigit, nisi æqualem obligationem in utroque contrahente; cùm ergo promittens stipendium non obligetur nisi sub veniali, cum stipendium, ut suppono, sit materia in se levis, etiam Sacerdos plùs non obligabitur.

Nec

Nec obstat; quòd una Missa sit materia gravis; nam nec vult, nec tenetur se ad eam obligare graviter; hinc à potiori non peccat graviter, qui Missam plùs æquo differt; attendendæ tamen sunt circumstantiæ, nam parum differri debent Missæ defunctorum, adhuc minùs Missæ pro præsenti necessitate, v. g. pro periclitante ex partu, vel infirmitate, *Gobat. num. 597. Steph. nu. 69.* Qui omisit Missas stipendiatas, vel plures assumpsit, quàm legere possit, debet reddere stipendia, vel per alios legere; si stipendia consumpsit, nec habeat unde restituat, debet Missas petere gratis, si habere possit; si non possit, debet offerre pro iis bona opera, jejunia, Orationes, & Missas quotidianas, quantum sine præjudicio aliorum fieri potest: si cesset finis Missæ neglectæ, v. g. ægrotus, pro quo legere debebas, jam mortuus est, non potes ex post supplere, nisi dans stipendium consentiat, ut ad alium finem legas, sed debes stipendium reddere.

QUÆR. VIII. Quid de legenda certa Missa in certo loco, & tempore per seipsum? &c.

R. 1. Si patiantur Rubricæ, sub veniali legenda est Missa, quæ petitur, v. g. de requiem, quia magis prodest defunctis ob Orationes speciales, *Pasq. q. 287.* Si per Rubricas non sit licitum legere talem Missam, qualis petita est, legi debet à Rubricis præscripta, per quam obtinetur omnis indulgentia, quæ obtinetur per Missam de requiem in Altari v. g. privilegiato, ut statuerunt *Alex. VII.* 5. August. *1662. Clem. IX.* 23. Sept. 1669. & declarationes Cardin. de 2. Maji 1603. 22.

& 28. Augusti. 1627. ut sic nulla esset causa rationabilis mutandi ritum ab Ecclesia præscriptum.

23. 2. Qui accepit stipendium, ut legat certo loco, & tempore, ita ut locus & tempus per se intendantur, v. g. petit quis Missam in altari privilegiato propter indulgentias, ad statuam miraculosam, die Jovis in honorem Ven. Sacramenti, in Sacello, ut populus habeat Missam, &c. non potest retinere stipendium, nisi legatur tempore & loco præscripto, & petens aliter non intendit à se abdicare dominium stipendii. *Neque obstat*, quod Missa alibi facta applicetur petenti, *nam* hoc fit contra ejus voluntatem; & sicut contra meam voluntatem in horto meo laboranti non debetur merces, ita nec hîc stipendium.

3. In anno sexies & juxta *Pasq.* vigesies mutare locum aut tempus, non est mortale, nisi cedat in grave damnum, vel incommodum, ut si Missæ pro defunctis non fierent in Altari privilegiato, vel populus non haberet Missam. Causa rationabilis mutandi locum, aut tempus, secluso alio incommodo, est, si inveniat Altare occupatum; si desit aliquod requisitum ad Missam, deberétque nimis diu exspectare; si velit adesse primitiis, visitare amicum, *Lugo*, *Less.* *La. Croix L. 4. num. 824.* De indulgentiis Altaris privilegiati dicam *Cas. 102. q. 8.*

24. 4. Qui ex fundatione obligatur legere omni die, potest semel in septimana ex reverentia abstinere; quia fundator non præsumitur tam strictè obligare, *Sannch. Sannig. d. 9 q. 8. n. 5. Dian. p. 5. t. 6. R. 15. Tamb. de Sacrif. l. 2. c. 3.* Si tamen legat, non potest accipere stipendium, neque sibi, vel alteri gratis applicare, nisi fortè quinquies in anno, juxta

juxta *Gobat.*, quia plus præsumi non potest, permittere fundator.

5. Qui obligatur omni die Jovis, & Sabbathi in honorem v. g. Ven. Sacramenti, & B. M. V. Si omittat, non tenetur alio die supplere; quia Missæ annexæ sunt diei, *Lugo d. 21. n. 43. Dicast. t. 5. d. 9.* Item talis non obligabitur in hebdomade sancta, quia potest se accommmodare consuetudini Ecclesiæ; si tamen legat, debet applicare fundationi. Obligatus omni mense legere 15. Sacra, satisfacit pro mense sequente, si modò legat 30. nisi ex speciali motivo intendantur singulis mensibus, v. g. ut populus diu non careat Missâ, vel ut Missæ prosint morituris &c. *Bey. Gob. n. 606.* 25. 26.

6. Si fundatio jubeat celebrare, quoties salvâ honestate cum debita devotione fieri potest, probabiliter excusatur, qui in gravi passione iræ, tristitiæ, tædii, &c. animum componere non potest, aut patitur capitis dolores, eruditates stomachi imò *Nav. Sannig. l. c.* docent, obligatum aliquoties in septimana, si unâ alterâve septimanâ, vel ut volunt *Lug. & Laym.* etiam per mensem infirmetur, non teneri ex post compensare; ratio est voluntas præsumpta fundatorum, eò quòd & Domini temporales ob brevem infirmitatem non soleant aliquid subtrahere de mercede famuli. 27.

7. Si scias te obligari, sed ignores quoties, eò quòd litteræ fundationis sint amissæ, vel id non exprimant, vide quid antecessores fecerint, vel quæ sit consuetudo, aut quid faciant alii simile beneficium habentes, & idem fac; si nec sic rescire possis, tot sunt legendæ, quot Ordinarius pro more civitatis, vel provinciæ præscripserit, ita declaravit *S. Congreg.* apud *Matthæuc. de off. Eccl. c. n. 13.* 28.

8. Si fundatio habeat, ut Sacellanus, vel beneficiatus tot legat Missas in tali loco in honorem Sancti ad commoditatem populi, non exprimendo, ad quam intentionem, *Schmalzg. num. 113.* cum multis dicit, applicationem esse liberam; sed contrarium declaravit *S. Congreg.* apud *Pign. t. 1. cons. 139. Matthæuc. sup.* quòd scilicet applicari debeat fundatori, quando non exprimit se intentionem relinquere liberam; quia fundatores ordinariè volunt sibi, vel suis applicari, ideóq; id etiam in dubio præsumitur, sicut si quis det stipendium, ut legatur in isto loco, ut populus, vel Moniales Missam audiant, hoc ipso censetur etiam sibi velle applicari fructum, & legens non potest pro tali Missa aliud stipendium accipere, ut declaravit S. Congreg. apud, *Gob. n. 549.*

29. 9. Si plurimæ Missæ fiant in ara, in qua est corpus Sancti, ita ut Missæ in ea fundatæ difficulter legi queant, possunt legi in Altari vicino cum imagine ejus Sancti, *Pign. tit. 9. cons.* 80. quia idem est fructus Missæ, & cultus Sancti, q ui est finis fundationis, sic potiùs augetur, quàm minuitur, & fit interpretatio, non mutatio fundationis. Idem dicit *Pign.* de eo, qui acceptâ eleëmosynâ obligatur in Altari privilegiato; quia eleëmosyna acceptata est sub tacita conditione: Si in loco petito commodè legi possint

30. 10. Si fundatio non exprimat, an Missæ legi debeant per seipsum, an per alium, satisfacit, si legat per alium; quia *qui facit per alium, est perinde, ac si faciat per seipsum, Reg 68. & 72. Juris in 6.* In dubio attendi debent circumstantiæ, & observatio temporis præteriti, *Luca d. 58. n. 8.* Et quamvis fundatio in beneficiato requirat *Sacerdotium, & personalem residentiam*, adhuc non tenetur celebra-

brare per seipsum; quia ista verba plus non significant, quàm desiderium fundatoris, ut beneficiatus aptus sit celebrare per seipsum. Et ita resolvit *S. Congr.* apud *Lugo d. 6. n. 10.*

11. Qui obligatur legere *per seipsum*, si legitimè impediatur, non tenetur supplere per alium; secùs, si obligetur per se, vel per alium; quia tunc ex præsumpta fundatoris voluntate obligatio per impedimentum non extinguitur, *Castropal.*, *La Croix n. 820.*

12. *Si in fundatione cautum sit, ut Capellanus per seipsum celebret Missas, simplici adhuc conferri potest Clerico in eâ ætate constituto, ut intrà annum ad Sacerdotium promoveri queat, S. Congreg. Leur p. 2. q. 162. n. 3.*

13. Simplex Sacerdos vi Ordinis tenetur aliquoties in anno celebrare, *S. Thom. 3. p. q 82. a. 10. Sannig. Henao d. 80. n. 9.* Ratio est communis Ecclesiæ sensus. Et *Trid. sess. 27. c. 1.* dicit, Christum Apostolis, & Sacerdotibus eorum successoribus id præcepisse per verba: *Hoc facite*, &c. probabile tamen est cum *S. Bonav. Cajet.* hoc præceptum datum esse communitati Sacerdotum, non autem singulis. Deinde simplex Sacerdos tenetur celebrare, quando ipse vel populus die obligato aliter Missam audire non potest; hoc enim requirit ejus officium, *Sennyei q. 54.* 31.

CA-

CASUS XCIV.

De tempore & loco, & cæteris ad Missam requisitis.

GAbius *Sacerdos dubitat: 1. Quâ horâ manè Missam inchoare possit. 2. An in nocte Nativitatis possit legere omnes tres. 3. An post meridiem, an in hoc cum suis dispensare possint Superiores Regularium. 4. An Matutina præmittenda. 5. An liceat legere die Jovis, Veneris, & Sabbathi S. 6. An sæpius eodem die, & ex quibus causis. 7. An, & quando liceat Missam ab- vel interrumpere. 8. Quando liceat legere extrà Ecclesiam. 9. An in cubiculo infirmi. 10. Quid hic possint Episcopi, vel Regulares. 11. Quid de Ecclesiâ execratâ, vel pollutâ. 12. An casus polluentes debeant esse publici, an polluant Oratoria. 13. An pollutâ vel execratâ Ecclesiâ polluatur Altare, & cœmiterium, an reconcilietur per celebrationem Missæ. 14. Quid agendum de lignis vel lapidibus Ecclesiæ destructæ. 15. Cujus sit Ecclesias consecrare, benedicere, reconciliare. 16. An Episcopi dare possint licentiam celebrandi in privatis Oratoriis. 17. Quid de Oratoriis Regularium. 18. 19. 20. 21. 22 Sæcularium. 23. Quid circa Altaris formam. 24. Consecrationem. 25. Execrationem. 26. 27 Quid circa materiam, consecrationem, attactum, execrationem patenæ, calicis, ciborii, Monstrantiæ. 28. Quid circà benedictionem &*

exe-

execrationem paramentorum. 29. *An aliquando sine iis celebrarè liceat.* 30. *Quid de eorum colore.* 31. *Quid de mappâ, antipendio, Cruce,* 32. *Lumine, Missali, Ministro.* 33. *An liceat celebrare nudis pedibus, tecto capite, vel cum paruccâ.* 34. *Quid de campanis.* 35. *Qualis Missa legi debeat, de quo Sancto.* 36. *Quid de Missis votivis & de requiem.* 37. *Quale peccatum sit hîc aliquid omittere vel mutare.* 38. *Accelerare.* 39. *Nimis submissè vel altè recitare.* Pro Resolutione.

QUÆR. I. Quâ horâ celebrandum ?

℟. 1. Tempus licitè celebrandi juxta Rubricas incipit ab aurora usque ad meridiem. Aurora autem hîc non sumitur mathematicè, sed moraliter pro sesqui horâ ante Solis ortum : imò Missam regulariter duabus horis ante ortum Solis inchoari posse docent *Rodriq. Suar. d. 80. s. 6. Tamb. de Sacrif. l. 1. c. 6.* Unde cum teste *Rodriq. qq. reg. q. 33.* Religiosi habeant privilegium, ut unâ horâ tempus ordinarium prævenire, & sequi possint, his licitum erit tribus horis ante ortum Solis Missam inchoare, ita ut si Sol in æstate oriatur horâ quartâ, legere possint primâ noctis. 1.

2. Etiam alii Sacerdotes auroram *ex justâ causâ* prævenire possunt, ut si consecrandum sit pro morituro viaticum, die festo itinerandum, nec seriùs commodè legi possit, si in magnâ solemnitate aliàs non possent dici omnes Missæ, item ut famuli, opifices in hyeme ante laborem Missam audiant, & ita in civitatibus Germaniæ habere consuetudinem testatur *Laym hîc c. 4. num. 3.*

3. Etsi

2. 3. Etsi communis cum *Pign. t. 7. cons. 25.* teneat, & *S. Congregatio* sæpè declaraverit, quòd in Nativitate Domini omnes tres Missæ non debeant dici de nocte, nec distribui Communio; contrarium tamen habet consuetudo, quæ cum *Gavanto* non videtur improbanda, si ob numerum Sacerdotum alioquin omnes Missæ commodè dici non possent.

3. 4. *Sotus, Nav. Dicast. Gob. t. 3. num. 202.* dicunt, Missam saltem ex causa rationabili, putà itineris, festi, Jubilæi, accursus populi, vel ut Princeps Missam audiat, incipi posse ante tertiam pomeridianam; quia olim legebatur vesperi, & contraria consuetudo non est inducta ut obligativa, sed ad majorem commoditatem Sacerdotum & fidelium. *Pius V.* tantùm prohibuit Missas vespertinas, vesper incipit priùs horâ tertiâ. Juxta *Sennyei* & communem licet inchoare ante primam pomeridianam, intellige, ubi hoc specialiter non est prohibitum, uti graviter prohibitum est in Diœcesi Colonienſi Missam incipere post duodecimam, non autem finire

5. Possunt Superiores Regularium cum suis dispensare, ut ex rationabili causa tempus celebrandi anticipent, vel postponant; quia possunt cum suis, quod Episcopi cum sæcularibus, *Pasq. La Croix n. 225.*

4. 6. Missale præscribit, ut Missa non legatur, nisi persoluto Matutino cum Laudibus; at non est obligatio saltem gravis, imò nec levis, si adsit aliqualis causa major v.g. commoditas itineris, studii, &c. Est nunc communis cum *Soto, March. Suar. l. 6. Illsung. t. 5. num. 36.* quia nullibi reperitur præceptum, & rubricæ hîc tantùm sunt directivè, vel

ad

ad summum obligant sub veniali, nec est specialis connexio, vel dependentia Missæ à Matutino.

QUÆR. II. Quibus diebus & quoties liceat celebrare?

§. I. Per se, licet omnibus diebus. Difficultas est de tribus ultimis diebus Quadragesimæ, & quidem 1. Die Jovis S. laudabilis habet consuetudo, ut unus tantùm Superior celebret, & reliqui omnes etiam Sacerdotes more laicorum communicent, ad immitationem Christi, & Apostolorum; licitum tamen est etiam aliis celebrare de feria, præsertim accedente aliquâ causâ, ut v. g. populus manè Missam audiat; nullâ enim id lege prohibetur, & ita habet consuetudo in Germania, testibus *Tann. Laym. c. 5. num. 9 Dicast. d. 4. nu.* 28. & si quod est decretum S. Cong. in contrarium, id non esse legitimè promulgatum docet *Lugo d. 10. num. 14. Sennyei* monet, eo die non esse celebrandum post Missam solemnem. Si quis habeat duas Parochias, debet sepulchrum erigere in principaliori, vel si in utrâque erexit, officium facere in sola principaliori, & alteram hostiam reponere in sacrario. Si utraque Parochia sit populosa, & distans, debet uno anno hîc, altero ibi officium facere, *Amicus* apud *Pign. t. 9. cons. 79. num.* 15. §.

2. Die Veneris sub mortali prohibetur Sacrificium Missæ, quia illo die Ecclesia recolit Sacrificium cruentum in Cruce, *c. Sabbathi, de consec. d.* 3. Neque licet dare Communionem, nisi infirmo, *Barb. Dian. p. 4. t. 4. R.* 237. Si Parochus die Jovis non reposuit hostiam pro die Veneris, utatur parvâ consecratâ, si habeat; si non

ha-

habeat, faciat duas hostias privatim consecrati per alium Sacerdotem; si Sacerdos non adsit, & timeatur grave scandalum, quod aliter evitari non possit, juxta *Gob. Sporer num. 452.* Ipse Parochus potest manè de Passione vel Cruce privatim legere (non sumendo tamen ablutionem) & consecrare duas majores hostias; reservando unam pro Officio; quamvis enim tunc agat contra duplex præceptum Ecclesiæ de non consecrando, & non communicando bis, prævalet tamen præceptum naturale charitatis de evitando scandalo.

3. Die Sabbathi una Missa solemnis permittitur, non verò privata, nequidem de requiem stante funere, quia *Alex. VII.* 5. Augusti. 1662 & *Clem. XI.* 30 Aug. 1706. prohibent Missam de requiem dici in duplici, multò ergo magis die Jovis vel Sabbatho 5. quibus etiam triplicia cedunt, ideóque tunc exequiæ differendæ sunt post Octavam Paschæ.

6. R. II. Olim licebat toties eâdem die Missam legere, quoties placebat; nunc solùm unicam legere licet, *c. consuluisti de celeb. Miss.* Excipe

1. Diem Nativitatis Domini, in quo permittitur cuilibet Sacerdoti ter consecrare, *c. sufficit, de consec. dist. 1.* Ad hoc tamen nemo tenetur, sicut nemo tenetur tres Missas audire; si quis ex permissione Episcopi soleat consecrare in duabus Parochiis, poterit in die Nativitatis sacere sex Sacra, *Gobat. num. 188.* & qui in uno loco, ubi est novum Calendarium, in Natali Domini celebravit tres, poterit in alio loco, ubi est Calendarium vetus, iterum tres Missas ce-

celebrare, utendo privilegio loci; qui tamen semel in Natali celebravit, non potest postea communicare; quia sola pluralitas Sacrificii permittitur.

2. Ordinatus die Nativitatis in Sacerdotem potest duas postea Missas legere; quia non communicavit more laico, sed cum Episcopo. Ordinatus in ultima Missa adhuc potest dicere priores duas; quia ordo ille non ita est necessarius, ut ex rationabili causa mutari non possit.

3. Si unus vel alter Pastor vicinus in die festo sit ægrotus vel absens, potest alius bis vel ter, si opus fuerit, consecrare; nec requiritur major causa pro tertia, quàm pro secunda Missa; idem alii permittunt die feriali in accursu populi, adventu Magnatis, aut Principis; sed attendenda est consuetudo, & ordinatio Episcopi; Religiosis sufficit licentia suorum Superiorum, *Pasq. q. 392.* Si ad Superiorem recurri non possit, prudens quisque potest de causâ judicare.

4. Si desit hostia pro viatico moribundi, licebit Sacerdoti etiam non jejuno secundò celebrare, communissima apud *Tamb. l. 4. c. 6. §. 8. Leand. hic n. 447.* Si de dando viatico monearis sub primo Sacro, reserva particulam de hostia majore; si hostiam jam sumpseras, sume etiam Sanguinem, & omissâ Purificatione perage reliqua, & de novo incipe Sacrum; si periculum sit, ne ægrotus interim moriatur, intermisso Sacro vade ad eum absolvendum, & inungendum; nequaquam licebit consecrare, ut vocant, compendiosè, hoc est, extrà Missam, vel unam tantùm speciem; id enim Ecclesia nunquam permittit, *Chapeav. c. 4. q. 20.*

§. Ob-

5. Obligatio dicendi Missam conventualem non est ratio sufficiens iterandi, nisi forsan ob periculum scandali die festo; nec sufficit benedictio nuptiarum, quia potest differri vel fieri sine Sacro, neque paupertas Sacerdotis aut Ecclesiæ, *c. sufficit de consec. dist. 1.*

QUÆR. III, Quid de ab- vel interrumpendâ Missâ?

7. R. Abrumpere Missam cæptam sine causa, est mortale; quia est gravis irreverentia, ideoque abrumpens incurrit suspensionem à Corpore & Sanguine Christi, *c. nullus de consec. dist. 1.* Dixi, *sine causâ*; nam justa causa abrumpendi etiam post consecrationem est:

1, *Periculum mortis* ex incursu hostium; expedit tunc speciem consecratam sumere, ne inhonoretur, & abire.

2. *Morbus*; si Sacerdos deficiat post unam speciem consecratam, debet alius Sacerdos, etiam non jejunus, si adsit, Sacrificium complere; id enim exigit integritas Sacrificii; si deficiat sumpto sacro Corpore, poterit Calix sumi à Sacerdote, vel reponi in sacrario cras sumendus cum aliis speciebus de novo consecrandis.

3. Si polluatur Ecclesia per notoriam sanguinis effusionem, & Missa adhuc sit ante consecrationem, debet abrumpi; idem est, si Sacerdos recordetur se esse excommunicatum, vel suspensum, aut locum esse interdictum, *rubr. §. 8. n. 5.* Si ex abruptione timeatur infamias, vel scandalum, ut plerumque timeri potest, si celebretur publicè, semper licet prosequi, *Sennyei, Pasq. 9. 194.* Quid agendum illi, qui sub Missa recordatur mortalis, dixi *Cas. 92. n. 34. & 42.*

4. Posse

4. Posse Missam ante oblationem abrumpi, & novam inchoari, ut Cardinalis, Episcopus, Marchio, vel Comes superveniens Missam die festo audiat, probabiliter affirmant *Laym. Dicast.* modò non adsit alius Sacerdos, qui Missam legere possit; si enim ex simili causa, juxta plures, liceat iterare Missam, cur non abrumpere? At rectiùs *Sennyei, Pasq. 9. 199. Illsf. hic num. 108.* dicunt, expedire, ut nihil repetatur; quia ipsa inconvenientia repetitionis satis excusat ab auditione illius partis; multó minùs repeti poterit post Offertorium.

5. Similiter ex justa causa potest Missa *interrumpi* v. g. interponendo ordinationem, concionem; imò ad dandum moribundo viaticum vel unctionem intrà Ecclesiam vel in vicinia; potest interrumpi post consecrationem, retentis sacris vestibus; multò magìs id licet ad dandam absolutionem etiam remotè extrà Ecclesiam, quia necessitas excusat ab omni irreverentia: interim sacræ species, vel sunt reponendæ intrà sacrarium, vel constituendus, qui eas custodiat. *Senn. La Croix num. 248.* dicunt, in posito casu posse dimidiari confessionem, quod non probo; quia illa brevis mora in audienda integra confessione tantùm prolongat interruptionem jam inchoatam; ergo sicut non licet dimidiare confessionem ob magnum concursum pœnitentium, ut certum est ex Prop. 59. ab *Innoc. XI.* damnatâ, ita minùs hîc.

QUÆR. IV. Quo loco celebrandum?

T R. Se-

8. R. Seclusâ necessitate, & privilegio, [illegible] mortali celebrandum est in Ecclesia consecrata vel benedicta, non execratâ neque pollutâ *c. 1. 11. 12. 14. de consec. dist. 1. Trid. sess. 22.*

Dicitur primò: Seclusâ necessitate; nam si urgeat necessitas, licet celebrare in alio loco decenti in Altari portatili: Ut 1. si alicubi non sit Ecclesia vel Oratorium ab Ordinario approbatum, vel sint diruta aut combusta, *c. 30. de consec. dist. 1. 2.* Si tempore pestis, belli, vel persecutionum in Ecclesia sine periculo legi non possit, potest legi in privatis domibus, carceribus, vel cryptis subterraneis, uti factum testatur *Baron. ad annum Christi 303. num. 39.* 3. Si templum non capiat populum, potest erigi Altare ante templum, *Laym. Schmalzgruber l. 3. tit. 40. num. 8.* 4. In bello & castris diebus festis pro militibus, festis, & profestis pro Officialibus, *Lugo, Pasq. Diana p. 9. t. 1. R. 44.* 5. In longa navigatione in littore, aut quieto mari, etiam in navi, modò alius Sacerdos, vel Diaconus calicem teneat, ne labatur, quod *Suar. Schmalzgruber* meritò extendunt etiam ad peregrinationem terrestrem per loca deserta vel infidelium; neque in his casibus opus esse licentia Episcopi; sed ipso jure, & consuetudine eam concedi docet *Reiffenst. l. 3. t. 41. num. 13.* intellige, si necessitas sit evidens, & non sit facilis ad Episcopum recursus. 6. An verò diuturna infirmitas sit causa sufficiens, ut saltem Episcopus dispensare possit, ut legatur in privatis ædibus in portatili pro solamine infirmi, post decretum *Clem. XI.* (de quo statim) est valde incertum; hoc decreto statuitur, quòd nec ipsi E-

9.

pis-

piscopi possint in domibus laicorum Missam legere; aut alteri Episcopo id in sua Diœcesi permittere, multò ergo minùs hoc Episcopus permittere poterit laico; at quia decretum non loquitur de casu necessitatis aut diuturnæ infirmitatis, adhuc probabiliter id concedere poterit Episcopus in tali casu, & ita habet consuetudo, & praxis in his partibus.

Dicitur 2. Secluso omni privilegio, quale olim ex *Can. Missarum de consec. dist. 1.* habebant Episcopi, & Prælati Episcopo majores in quovis loco etiam in domibus laicorum & extrà Diœcesin erigendi Altare portatile, in eóque legendi; idem potuerunt Franciscani, Prædicatores, & alii cum iis communicantes: & quamvìs plurimi apud *Pign. Gob., Spor. n. 440. Schmalz. l. c.* docuerint, hæc privilegia, præsertim Episcoporum, eò quòd sint clausa in Corpore Juris, per *Conc. Trid.* non fuisse revocata, nunc tamen ea, etsi in Corpore Juris clausa, tam pro Episcopis, quàm pro Regularibus esse revocata, certum est ex novissima declaratione *Clem. XI.* die 15. Decemb. 1703. cujus tenorem exhibent *La Croix l. 6. p. 2. post n. 258. Reiffenst. n. 5.* qui *à n. 9.* testatur, hoc Decretum in pluribus Germaniæ Episcopatibus, nominatim in Salisburgensi & Frisingensi esse publicatum & receptum. 10.

Dicitur 3. In Ecclesia non execrata, neque pollutâ; nam in his sacrificare, sepelire, vel Officium Divinum facere, est mortale; quia graviter prohibetur per jura cit. *Ecclesia execratur*, seu amittit consecrationem, quandò muri ex majore parte corruerunt, vel ab incendio interiùs majori ex parte sunt devastati, & abrasi, 11.

non verò si parietes dealbentur, vel tectum corruat; quia consecratio adhæret parietibus, contra benedictio adhæret fundamento, ideóque Ecclesia non amittit benedictionem, nisi destruatur authoritate Superioris, & sine spe rædificandi, *Engel l. 3. decret. t. 40. Reiffenst. ibid. num. 12. Schmalzg. num. 23.* Ecclesia dicitur *pollui*, si in ea fiat actio, propter quam putatur indecens exercere Officium Divinum, quod de jure fieri potest quinque modis: 1. Per effusionem sanguinis humani graviter injuriosam, *c. fin. de consec.* Unde non polluitur, si effusio fiat ab amente, ebrio, furioso, vel ad justam defensionem, aut non in Ecclesia, sed in porticu, turri, vel subtus in spelunca. 2. Per homicidium culpabiliter, vel per sententiam judicis illatum, *c. si motum de consec. dist. 1.* non verò per suspendium ad muros Ecclesiæ. 3. Per illicitam effusionem seminis humani, *c. uni de consec. in. 6.* 4. Per sepulturam excommunicati denunciati, seu vitandi, quales in Germania non sunt hæretici. 5. Per sepulturam hominis non baptizati; excipitur tamen probabiliter catechumenus, infans parentis Christiani, vel dubiè, vel omninò non baptizati, *Engel §. 2. Pasq. Schmalzg. num. 74.* quia tales in odiosis non censentur infideles, & Ecclesia in dubio non censetur polluta. 12. Casus prædicti, ut inducant Ecclesiæ pollutionem, debent esse publici, *Sylvest. Barb. Engel. Reiffenst. l. c. Pyrrh. ibid. num. 12.* Ratio est, quia quamdiu factum non est publicum, Ecclesia retinet bonam famam suam, ideóque non censetur violata; per prædicta polluitur sola Ecclesia propriè talis, hoc est, locus communis ab Episcopo consecratus, vel be-

13.

ne-

nedictus, non autem Oratoria privata, quæ in odiosis non censentur Ecclesia, *Suar. Lugo D. 20. num. 59.* Pollutâ Ecclesiâ polluitur Altare fixum, non portatile, qui hoc non est pars Ecclesiæ; item polluitur cœmiterium contiguum, non è contrà, *c. un. de consec. in 6.* Execratâ tamen Ecclesiâ non execratur Altare, quia in hoc unum non est accessorium alterius, *Barb. Sahmalzgrub. num. 64.* Ecclesia polluta non reconciliatur per hoc, quòd in ea Missa celebretur, ut contra *Sà* habet communis, sed debet reconciliari ritualiter per Episcopum. In necessitate, ut populus v. g. Missam audiat, posset Episcopus dispensare, ut legatur in Ecclesiâ nondum reconciliata, *Barbos. Dian. Delbene*, & plures apud *Leuren. l. 3. q. 954. num. 4.* Si Ecclesia destruatur, vel corruat, ligna & lapides converti nequeunt ad privatos laicorum usus; potest tamen ex hujusmod lignis construi alia Ecclesia, Sacellum, vel Capitulum Religiosum, vel etiam ligna in coquina Religiosorum comburi, *Gloss. ad c. quæ semel.* Lapides cum licentia Episcopi vendi possunt ad usus profanos, non sordidos, erectâ tamen ibi Cruce, *c. quæ semel 194. 1. Engel l. 3. t. 48. nu. 9.* Corpora sepulta in Ecclesia profanata transferri debent ad alium locũ benedictum. 14.

QUÆR. V. Cujus sit Ecclesias consecrare, benedicere, pollutas reconciliare? &c. 15.

R. 1. Consecrare Ecclesias de jure est solius Episcopi, *l. nemo c. nullus de consec. dist. 1.*

2. Abbates & Superiores Regulares, etsi non possint consecrare, possunt tamen vi privilegii à *Leone X.* Fratribus Minoribus, & per communicationem aliis concessi *solemni benedictione benedi-*

cere omnes & singulas *ejúsdem Ordinis Ecclesias, cœmiteria, Capitula, & Oratoria ubicunque existentia, Rodriq. t. 1. q. 19. n. 2. Barb. Reiffenst nu. 9. Leuren. n. 5. Schmalzg. n. 16.* & hoc privilegium nullibi esse revocatum cum aliis testatur *Pellizto. 2. t. 8. c. 5. n. 67.*

3. Ecclesiæ pollutæ, si prævièe fuerint consecratæ, de jure reconciliari possunt à solo Episcopo, *Barb. Pirrh. tit. 40. n. 20.* At vi privilegii memorati possunt Fratres Minores & cum iis communicantes (inter quos sunt Præmonstratenses, ut dixi *Cas 71. n. 5.*) Ecclesia- sibi subjectas quomodocunque violatas etiam priùs consecratas reconciliare, & quidem aquâ per ipsosmet benedictâ, quando Episcopus distat duabus diætis; (una diæta continet 20. milliaria Italica, seu 4, vel 5, Germanica) si verò duabus diætis non distat, aquâ per Episcopum benedictâ, quâ opus non esse apud *Reiffenst.* docent *Rodriq. Barb.* si Episcopus absit, aut interveniente morte, renunciatione, vel depositione non existat.

4. Si polluitur Ecclesia, quæ priùs non fuit solemniter consecrata, sed solùm benedicta, vel authoritate Episcopi, vel alterius ad cultum Divinum deputata, tunc potest à quovis Sacerdote non petitâ ab Episcopo licentiâ per aspersionem solius aquæ lustralis ordinariæ denuò reconciliari. Communis & certa, *c. fin. de consec. Leuren. num. 4.*

5. Cœmiteria polluta ab iisdem reconciliantur, à quibus Ecclesiæ, *Sylvest. Pirrhing. num. 30.*

QUÆR. VI. Quid circa Oratoria?

R. 1. Oratorium est locus in privatis ædibus ad cultum Divinum deputatus non habens campa-

nam,

nam, nec ingressum in via publica, quem si habet, dicitur Sacellum publicum, secùs privatum, quod ad nutum Domini redire potest ad usus privatos & profanos, *Gob. n.* 251. Potest Episcopus sæcularibus licentiam dare, ut constanter celebretur in Sacello publico, non verò in privato, nisi in casibus necessitatis suprà memoratis ob decretum Trid. & Clem XI. quod tamen quòad hanc partem ab Episcopis Germaniæ ubique non est receptum, vel decennali consuetudine in contrarium (quod etiam cum mala fide fieri posse dixi *Cas. 5. num.* 14.) abrogatum, ita ut teste *Gobatus t. 5. num* 244. & *La Croix numer* 263. praxis doceat, quòd Episcopi in Germania habeant potestatem concedendi privata Oratoria ex justa causa ad dies vitæ.

2. Non obstante decreto Clem. adhuc possunt 17.
Regulares vi suorum privilegiorum erigere privata Oratoria, & Capellas domesticas in Monasteriis, in cameris, ac cellis infirmorum, in grangiis, & villis, ubi Religiosi residen t, legere in Altari viatico seu portatili, *Dian. Lezan. Pelliz. Azor. cum Reiff. n.* 19. quia his privilegiis non derogavit Trid. quod solùm loquitur de domibus privatis, seu locis profanis, quo nomine non veniunt domus Religiosorum, & post Conc. Trid. hujusmodi privilegium de novo concesserunt Greg. XIII, Societate JEsu, & Pius IV. Anno 1565. Canonicis Regularibus, & per communicationem aliis Religiosis. *D. D. c. c.* Neque his privilegiis præjudicat sæpè fatum decretum Clem. utpotè quod solùm declarat, quæ privilegia à Conc. Trid. sint revocata, nec afficit privilegia post Concilium concessa: neque Regularium Oratoria indigent

Episcopi designatione vel approbatione, possuntque in illis legi eodem die plures Missæ etiam à Sacerdote sæculari; quia Privilegium illorum non est personale tantùm, sed & locale, seu redundat in ipsum locum, ideoquè gaudent immunitate, *Lezana. Dian.* apud *La Croix n. 275.* atque etiam sæculares in iis satisfaciunt præcepto Missæ, *Quart, Tamb. l. 1. c. 4. Illsung. t. 5. n. 169. Reiffenst. n. 21.* Ad hunc tamen effectum ut Laicus satisfaciat præcepto & Sacerdos sæcularis ibi legat, requirit, ut Oratorium vel Capella à Superiori Regulari (prout juxta superius dicta ex Privilegio Leon. X. fieri potest) sint benedicta aut saltem ad Divinum cultum deputata; ex quo infert Sacerdotem sæcularem in camerâ vel cellâ privatâ Religiosi, Missam legere non posse, neque Laicum ibidem audiendo satisfacere præcepto.

18. 3. Laici, qui per falsa narrata impetrârunt Privilegium celebrandi Missam in Oratorio privato, non possunt eâ licentiâ uti, quia est subreptitia & nulla, ideòque tenor concessionis esse solet: *Tibi, qui ut asseris, ex nobili genere procreatus existis, qui in actuali morbo, vel senio constitutus es, &c.* Si morbus vel nobilitas falsò allegetur, non valet concessio; sufficit tamen nobilitas ex unâ tantum parte matris vel patris, quia favores latè accipiendi sunt, *Pign. 6. consec. 98.*

19. 4. Hoc Privilegium datum à Papâ durat ad mortem privilegiati, nec finitur morte Papæ, qui concessit, vel Episcopi, qui designavit locum, quia est gratia; si mutatur locus, debet iterum approbari, nisi anteà fuerit Oratorium, ut contra *Pasq.* excipit Quintanadv. Neque amittitur, si mutet domicilium in aliam Diœcesin quia

quia Privilegium est personale; requiritur tamen inspectio loci, & approbatio novi Episcopi, *Sylvest. Aversa, Dian. p. 9. t. 1. R. 7.* Neque opus est, ut claudatur quatuor muris, sed potest ex unâ parte claudi telâ, vel tapete; locus de cætero debet esse mundus, nec in eo poni lectus; in eo edere, vel bibere unâ vel alterâ vice est tantùm veniale, quia talis actio non est mortale nequidem in Ecclesia consecratâ; si comestio fiat constanter, utendo illo loco velut alio profano, est mortale, quia gravis irreverentia.

5. In privilegio exprimi solet, ut una tantùm Missa unoquoque die celebretur; legere tunc secundam est mortale, quia est, ac si legeretur extrà loca deputata, idque de novo prohibet Clem. XI. præcipiens, ut celebraturus se dilîgenter informet, an indulta Missa jamlecta fuerit. Potest tamen & hic prævalere consuetudo contraria, quæ in dubio non præsumitur, sed probari debet, quia est quid facti. 20.

6. Bulla & Clem. XI. prohibent ibi legere die Paschatis, Pentecostes, Nativitatis ac aliis solennioribus festis; per festa solemniora S. Congregatio apud *Gavant. p. 1. t. 20.* intelligit festum Epiphaniæ, Annunciationis, Assumptionis B. M. V. festa SS. Petri & Pauli, & omnium Sanctorum, quod alii putant non habere vim legis, maximè ubi consuetudo est contraria, *Pasq. q. 659.* Si privilegium concessum est propter infirmitatem, nulli dies festi excipi solent, *Gavant.*

7. Extranei non satisfaciunt præcepto Missæ in Oratorio privato, imò nec domestici, qui tunc pro servitiis Domini non sunt necessarii; & ut Sacerdos extraneus ibi legere possit, qui 21.

non est Sacellanus, debet adesse aliquis de familiâ, quia sic habet tenor Bullæ & Decretum *Clem. XI. de Anno 1705.* nomine autem familiæ veniunt Herus, uxor, proles, famuli commensales, quod *Pellizz.* extendit ad fratres vel filias nuptas in eâdem domo habitantes, etsi non habeant eandem mensam: addi solet: nec non in hospitum suorum nobilium præsentiâ, qui etiam satisfaciunt, sive sint, sive non sint ex eâdem civitate, vel Parochiâ, quia favores sunt ampliandi, *Tamb.*

22. 8. Hæc omnia præcipiuntur fieri sine jurium Parochialium præjudicio; hinc sine Parochi licentiâ non licet ibi ministrare Sacramenta; concionari, catechizare, &c. Præsumi tamen potest Parochus non esse invitus, ut ibi denuncientur festa, & distribuatur Communio extrà tempus Paschale, nisi positivè contradicat; neque videtur esse contra jus Parochi Missam ibi solenniter cantare; ob rei tamen novitatem fieri non debet absque licentiâ Ordinarii.

QUÆR. VII. Quid circa formam, consecrationem, & execrationem Altarium?

23. R. Tenenda esse sequentia: 1. Altare aliud est fixum, seu loco immobiliter inhærens, aliud viaticum seu portatile, quod ab uno loco portari solet ad alium; utrumque debet habere sepulchrum, seu cavitatem, in quo reponantur Reliquiæ, si certæ haberi possint, item esse quadratum, & ex superiori parte lapideum, *can. Altaria 31. de consec. dist. 1.* Portatile constare potest duobus lapidibus connexis, qui claudi & ante consecrationem aperiri possint instar libri.

24. 2. Utrumque debet esse consecratum ab Episcopo, vel ex Privilegio Papæ à simplici Sacer-

cer-

dote. Tale Privilegium Pius IV. in Bullar. novo to. 2. concessit Abbatibus Cassinensibus, Greg. XIV. omnibus Abbatibus Cistercienſibus, teste *Rodriq. t. 1. q. 28. a. 2.* Paulus III. Societati JEsu in remotissimis partibus, ubi Episcopus Catholicus facilè inveniri non potest, *Schmalzgr. n. 38.* Honorius III. & Adrianus VI. Provincialibus Fratrum Minorum; & Fratribus, quibus ipsi commiserint pro Indiis, in casu necessitatis Episcopis in Provinciis non existentibus, *Rodriq.*

3. Celebrare sine Altari, vel in non consecrato, est graviter prohibitum, *c. 19. c. 30. de consec. dist. 1.* Si Altare tam portatile, quàm fixum consecrata sint, potest quilibet Sacerdos intra Ecclesiam consecrare in utroque; in fixo potest consecrare ubìque; cûm enim erigatur authoritate Episcopi, censetur ipse locus ab Episcopo destinatus ad cultum Divinum, *Pasq. q. 705. Sennyei q. 389.* In portatili non potest legi extrà locum benedictum, nisì ab illis qui habent Privilegium, de quibus Q. 6. Non opus est, ut Sacerdos alibi celebrans exploret, an Altare sit consecratum, vel integrum, sufficit esse expositum.

4. Altare fixum execratur, seu amittit con- 25.
secrationem, si mensa seu superior lapis à basi, cui innititur, removeatur, *c. 1. & 2. de consec.* Non item si lapides inferiores mensam immediatè non tangentes removeantur, & alii substituantur, aut pars superior & inferior simul integrè transferantur ad aliam templi partem, vel superior tabula non sit ita affixa inferiori, quin unà cum sepulchro commodè transferri possit; quia tunc induit naturam Altaris portatilis, *Gobat, Sylvest. v. Altare q. 10. Barb. in c. 1. de consec. n. 2.*

5. Fi-

5. Fixum & portatile execrantur, si enormiter sint fracta, ita ut tertia pars sit destructa; item si frangatur aut removeatur sepulchrum, seu locus Reliquiarum, quod *Soto, Suar. Pyrrh. nu.* 26. probabiliter non admittunt, quia reliquiæ nunc sæpè non imponuntur, eò quòd approbatæ vix haberi possint.

6. Si Lapis consecratus frangatur in duas partes, quarum quælibet apta sit sustentare hostiam & calicem, utraque pars juxta communem apud *Henao & La Cooix nu.* 301. potest servire pro duplici ara, quia totus lapis erat consecratus; & sicut partes divisæ non amittunt usum & finem, sic nec consecrationem: neque consecratio amittitur per hoc; quòd Altare frangatur in quatuor cornubus, in quibus fit unctio, neque si tantùm lapis sit scissus, modò partes nec ab invicem, nec ab inferiori structura separentur, quia scissura non tollit formam, nec facit aliud Altare, *Pasq. La Croix nu.* 303. In dubio an fractura sit enormis, consulendus est Episcopus, *Castropalao. Reiffenst. n.* 37.

QUÆR. VIII. Quid circa calicem, patenam, Ciborium, Monstrantiam? &c.

26. R. 1. Ad Missam requiritur patena, & calix ex auro, argento vel stanno quòad cupam, pes esse poterit ex ære, ferro, vel aliâ materiâ, *Laym. num.* 12. Idem dic de Ciborio & Monstrantia.

2. Calix & patena non benedicuntur per usum, ut volunt *Pasq. Dian.* sed debent esse consecrata ab Episcopo, vel habente Privilegium, quale habent Abbates, & Prælati gaudentes usu mitræ & baculi, idque non tantùm pro suis, sed & pro aliis Ecclesiis, teste praxi, *Pasq.*

Pasq. Engel. l. 3. tit. 40. n. 9. Declarationes in contrarium non sunt usu receptæ, vel de iis non constat authenticè.

3. Ciborium non consecratur, quia in Rituali nulla fit mentio Chrismatis vel Unctionis; probabiliùs tamen debet benedici, quia pro eo habetur specialis benedictio in Rituali; possùntque benedicere Superiores Mendicantium, utì & reliqua paramenta, in quibus nulla intervenit unctio. *Suar. Bonac. Sot. Pasq. q. 778. Sporer n. 401.* dicunt, benedictionem Ciborii tantùm esse de congruentia, quod certum videtur de monstrantia, quia nulla pro hac habetur benedictio in Rituali; deceret lunulam, in qua ponitur hostia, benedicere benedictione pixidis, nullo tamen id jure præcipitur.

4. Si quis præter Sacerdotem aut Diaconum calicem, patenam, corporale, ciborium, in quibus actu est Corpus Christi, tangat, peccat mortaliter, communis, *Arg. can. 40. & 42. de consec. dist. 1.* Si vacua sit, erit veniale ea tangere absque causa; aliàs nullum. Acolythi & minoribus initiati licitè vacua tangunt, *c. non liceat d. 23.* utì & Regulares Sacristæ, etsi Laici, ex Privilegio concesso Mendicantibus omnia S. vasa, corporâlia, &c. reverenter tangere & lavare possunt, *Laym. Sporer l. c.* 27.

5. Patena & calix consecrationem amittunt per notabilem fractionem, ut si pes à cupa abrumpatur, nisi calix sit tornatilis, & cupa ex arte absque fractione possit separari, *Pasq 768. Engel. n. 6.* Non amittitur consecratio per ictus à fabro, & probabiliter nec per deaurationem, *Coning. Pellizz. Reiffenst. n. 46.* quia major pars sacra cupæ trahit ad se minorem, & Ecclesia non exe-

execratur, si de novo dealbetur, ergo nec calix, si deauretur; deinde execratio est odiosa, quæ in dubio induci non debet, nisi ex textu claro.

QUÆR. IX. Quid circa paramenta aliáque ad Missam requisita?

28. R. 1, S. vestes & præcipua paramenta ad Missam pertinentia, velut Casula, Stola, Manipulus, Alba, Cingulum, Amictus, Corporale lineum, aut ex cannabe vel gossipio, Palla, debent esse benedicta; probabiliùs autem non benedicuntur per usum, ut docent *Jordan. Diana. p. 5. t. 13. R. 60.* sed benedici debent ab Episcopo vel Superiore Regularium, id enim concessit Innoc. VIII. Prioribus Ordinis S. Hieronymi, & Vicariis in absentia Prioris, & per communicationem aliis, ut possint benedicere Corporalia, vestimenta, cæteráque ornamenta Ecclesiastica ad cultum Divinum pertinentia *tam sui Monasterii, quàm etiam undecunque sint, Pelliz. Miranda, Rodriq. q. 19. a. 2. Defranch. in cnotrov. p. 2. q. 28. num. 3. Si dicas*: S. Congreg. apud Gavant. Lezana, Defranch. declaravit, quòd tantùm id possint pro suis Monasteriis. R. S. Congregatio solùm vult, quòd Privilegium in genere datum ad benedicendum omnia paramenta intelligendum sit tantùm de Paramentis suæ Ecclesiæ, non autem si in specie exprimat, quòd Regulares possint benedicere omnia paramenta tam sui Monasterii, quàm NB. *undecunque sint*, sicut hic; neque enim S. Congreg. revocat, sed tantúm explicat sensum Privilegii in genere dati, præsens autem non indiget explicatione, *Defranch. l. 2. Reiffenst. nn. §2.* atque ita habet praxis.

2. Præ-

2. Prædicta paramenta amittunt benedictionem, si ita immutentur, ut sint inepta ad usum, ad quem fuerunt benedicta, ut si ex Stola fiat Manipulus, ex Corporali Purificatorium, ex Casula Stola, vel ex Alba abscindatur manica; si planè sint attrita, non debent adhiberi ad usum profanum, sed potiùs exuri, & cineres mitti in Sacrarium, *c. ligna, de consec.* Non amittunt benedictionem per novam suffulturam, *Gobat. t. 3. n. 300.* neque si adhibeantur ad usum profanum, attamen sic ùsurpantes peccant contra reverentiam, adeò, ut utens ad comœdias profanas vix vacet culpa mortali, *Suarez. dist. 81. f. 8.*

3. Sine omnibus sacris vestibus Missam dice- 29.
re vix unquam licet, nequidem ad dandum viaticum, vel ut populus Missam audiat, aut ut satisfiat fundationi, vel stipendio, sicut non licet consecrare extrà Missam, quia præceptum de viatico, vel audienda Missa non obligat, nisi quando celebrari potest reverenter. An id liceat ad vitandam mortem comminatam, dixi *Cas. 88. nu. 29.* Omittere unam è majoribus, Casulam, Albam, Stolam, vel Corporale, est mortale. In necessitate, ut cùm dandum est viaticum, vel die festo sine gravi scandalo, aut murmure populi Missa omitti non posset, licebit legere sine Stola vel manipulo, non autem præcisè ut satisfiat præcepto Ecclesiæ, quod tunc obligare cessat, *Laym. Dian. p. 3. t. 2. R. 57.* sed potiùs ut satisfaciat præcepto naturali de evitando scandalo. Si oblitus es Stolam, debes ante consecrationem adhuc curare adferri, si possis absque turbatione, murmure, & scandalo; dare Communionem sine Stola est solùm ve-

veniale, *La Croix numer* 335. Si Parochus non habeat Albam benedictam, posset die festo celebrare in non benedicta, *Gobat. num.* 323.

4. Omittere Manipulum, Cingulum, Humerale, Pallam, est tantùm leve, ideoque excusaris, si sit aliqualis necessitas, v. g. ut tu vel alius satisfaciat præcepto, fundationi, vel lucretur indulgentias, & manipulus haberi non possit. Si desit Velum, potest consecrari sine eo in defectu Purificatorii potest adhiberi strophiolum mundum, quia non requirit benedictionem; tunc tamen non potest ampliùs adhiberi ad usum profanum, debetque Purificatorium primâ vice lavari à persona sacra. Velum, bursa, manutergium, pulvillus pro libro requiruntur ex decentia, potéstque absque iis celebrari sine omni peccato. *Gavant. Sporer num.* 400. Uti paramentis sordidis plerumque est tantùm veniale.

30. 5. Rubrica quòad colorem paramentorum juxta *Suar.* est merè directiva, & vix potest hîc peccari mortaliter, nisi forsan ob scandalum, ut si quis in Paschate publicè legeret in nigris. Quòad colorem quivis Sacerdos potest, imò & in Diœcesi Colon. ex mandato Archi-Episcopi, debet se accommodare officio illius Ecclesiæ, in qua celebrat, quamvis ab officio suo discordet; ita, ut si in Ecclesia illa utantur paramentis albis, tu debeas uti eisdem, etsi Missam legas de Martyribus vel de feria.

31. 6. Sufficit Mappa duplex tegens totum Altare, vel una duplicata aut triplicata eâ parte, ubi ponitur patena cum calice; debet esse è lino,

can-

cannabe, vel gossipio, & ab Episcopo vel habente potestatem benedicta; adhibere nullam est mortale, adhibere unicam veniale; in necessitate posset adhiberi linteum profanum, profanis usibus restituendum, *Sennyei*, *Pasq. Suar. Laym. c. 6. n. 11.* Ratio est, quòd nullo jure major hîc rigor præcipiatur.

7. Antipendium potest esse ex asseribus vel aliâ materiâ coloratâ, quia adhibetur solùm ad ornatum.

8. Requiritur crux sub veniali; meliùs tamen est ex devotîone celebrare sine cruce, quàm Missam omittere, *D. D. c. c.*

9. Requiritur lumen duplex, unum omit- 32.
tere videtur solùm veniale, omittere utrumque juxta communem est mortale; si utrumque ante consecrationem extinguatur, sine spe habendi brevi aliud, *Fagn. Lohner. Tamb. l. 1. c. 5. §. 4.* dicunt, Missam esse abrumpendam; sed probabiliùs potest continuari, quia continuatio Missæ est decentia intrinseca, lumen extrinseca, *Leander. Pasq. Sennyei*; si unum extinguatur, mone ministrum, & perge. Juxta Rub. requiruntur candelæ cereæ, in necessitate possent adhiberi ex sevo; *Gobat. num. 292.* mallet has adhibere, quàm Sacrum omittere; distribuere Communionem sine lumine, juxta *Suar.* est veniale, juxta *Sporer*, nullum, modò absit scandalum & contemptus.

10. Requiritur Missale; in necessitate posset legi Missa in charta descripta, vel etiam memo-

riter, modò absit periculum errandi, *Laym Sporer l. c.* Quilibet potest se accommodare Missali Romano, vel suæ Diœcesis: Sacerdos ritûs Romani, utens Missali Regularium, juxta *La Croix num.* 367. peccat graviter, intelligе, ad summùm, si legat Missam propriam soli isti Ordini concessam, aliàs non video obligationem gravem; si enim in defectu Missalis posset legi ex charta, ut ipse fatetur, cur non ex alieno Missali? Modò Missa & ritus non notabiliter discrepent.

33. 11. Ex gravi præcepto requiritur Minister, qui respondeat, & necessaria ministret; in necessitate, ut populus Missam audiat, vel conficiatur Viaticum pro morituro, licet legere sine Ministro, *Navar. Bonac. Tamb. l 1. c. 7. §. 5.* si non possit haberi Minister, qui respondeat, debet saltem adhiberi, qui ministret necessaria, & cum tali licet celebrare, etiam ex sola devotione, si alius non adsit, *Laym. c. 4. num. 13. Sporer. num.* 390. Fœmina prohibetur ministrare, *c. inhibendum de cohab. Cler. & mul.* ità ut plures dicant satiùs esse absque omni ministro celebrare, quàm adhibere fœminam; posset tamen tolerari consuetudo, ut in defectu masculi fœmina, vel monialis respondeat à choro, collocutorio, vel fenestellâ ad latus extrà conspectum Sacerdotis, ita ut reliqua sibi ipsi Sacerdos ministret.

12. Rubrica Requirit, ut Sacerdos Missam legens sit calceatus, excusat tamen qævis rationabilis causa; deinde legi debet nudato capite; si quis ex denudatione pateretur grave incommodum, posset se privatim tegere usque ad consecrationem, & rursus post Communionem per-

peractam, *Navar. Gobat, La Croix. num.* 400. Innoc. XI. prohibuit, ne celebretur in capillitio ficto seu perrucâ absque speciali licentia S. Sedis, idque publicatum est Coloniæ 21. Martii 1689. Nihilominùs videmus Clericos sæculares, passim contentos esse judicio unius alteriúsve prudentis medici, & Regulares judicio Superiorum.

13. Ad *Sanctus* & elevationem (nisi sit concio) datur signum parvâ campanulâ, quæ non benedicitur: campanæ majores, quibus convocantur fideles ad Ecclesiam, consecrantur ab Episcopo, vel per Abbates Pontificalia exercentes; quos habere hanc facultatem etiam pro Ecclesiis extraneis, sicut & pro consecrandis Altaribus, calicibus, &c. testatur Aversa *q.* 11. *s.* 3. §. 6. Campanæ suspendi non possunt in Oratoriis privatis, sed solùm publicis, *c. patentibus* 10. *de privil. Abbas, Barb.* Esse autem licitum uti campanis benedictis ad monendum populum de re profana, v. g. orto incendio, de educendo reo, adventu militum &c. dum aliter moneri non possunt, docet *Schmalzgruber num.* 57. & quotidiana praxis. 34.

QUÆR. X. Qualis Missa legi debeat?

R. 1. Debet legi talis, qualis à Rubricis præscribitur; qui legit contra Rubricas, v. g. in duplici de requiem vel votivam, secluso contemptu & scandalo peccat solùm venialiter, *Suar. Dian. Sennyei, Tamb. Sporer l. c.* Votum, vel promissio de legenda Missa contra Rubricas non obligat, quia est de re illicita, vel minùs laudabili. 35.

2. Potest legi de quovis canonizato, etsi necdum relato in Martyrologium; de beatificato legi potest tantùm in die assignato, non autem extra diem, vel per annum votiva, nec licet in alia Missa de eo addere commemorationem, uti nec horas legere, neque eorum imagines in Ecclesiis, vel Oratoriis publicis exponere sine speciali licentia S. Sedis, ut declaravit S. Cong. 27. Sept. 1659.

3. Missæ certis Religiosis concessæ non possunt legi ab aliis, qui ejus Religionis non sunt; excipe Sacellanos monialium etiam sæculares, qui possunt Missas Monialibus proprias, v. g. de Beato Ordinis dicere, sed ex Missali Romano de communi, ut declaratum est Romæ 9. Junii 1668. quamvis Introitus, Graduale & Offertorium discordent à choro.

36. 4. Missæ votivæ (seclusâ causâ publicâ) non possunt dici in Dominicis vel duplicibus, nisi duplicia sint ad libitum, nec infra Octavas Nativitatis, Paschæ, Pentecostes, Epiphaniæ, Corporis Christi, die Cinerum, Hebdomade S. in vigilia Nativitatis & Pentecostes, in vigilia Epiphaniæ: in votiva ordinariè omittitur *Gloria* & *Credo*, nisi sit de Angelis vel B. V. in Sabbatho, vel solennis; memoratis diebus etiam nequit legi *de Requiem*, & pro diebus duplicibus sub gravibus pœnis prohibuit Alex. VII. & Clem. XI. 30 Aug. 1706. nisi stante funere; pro die anniversariâ, tertiâ, septimâ, trigesimâ, nequidem permittitur Missa solemnis *de Requiem* in duplici præcepto, ut declaravit S. Congreg. 1. Sept 1607. & 20. Junii 1626. sed differenda est ad diem non impeditum, vel potiùs anticipanda; in Altari privilegiato festo duplici legenda est Missa concordans

dans Breviario, & eædem Indulgentiæ obtinentur, quæ per Missam *de Requiem*, ut dixi *Casu præc. num.* 22. De numero Collectarum, ritibus, ceremoniis per annum observandis v. Rubricas Missalis.

QUÆR. XI. Quale peccatum sit hîc aliquid omittere, præcipitare?

R. 1. Omittere lotionem ante Missam ad sum- 37.
mum est veniale, si manus sint sordidæ; omittere post Missam nullum, quia rubricæ hîc sunt directivæ.

2. Orationes præparatoriæ vel etiam gratiarum actoriæ dicendæ sunt pro opportunitate Sacerdotis; ideóque non obligant, possúntque mutari in alias preces; idem dic de Orationibus inter lavandum & induendum, *Tamb. l.* 1. *cap.* 7.

3. Omittere partem Missæ substantialem, v. g. oblationem, consecrationem, sumptionem unius vel utriusque speciei, juxta omnes est peccatum mortale, & gravissimum sacrilegium; idem videtur, si omittatur pars ordinaria notabilis, quæ semper dici solet; ut si omittatur Epistola, Evangelium, pars Canonis cum mutatione sensûs; secùs, si tantùm aliqua nomina Sanctorum omittantur. Item juxta *Pasq. q.* 208. si post Communionem omittatur purificatio calicis & patenæ; omittere partem non ordinariam, quæ in omni Missa dici non solet, ut *Gloria*, *Hymnus*, *Credo*, &c. vel omittere partem non notabilem, secluso scandalo est solùm veniale, ut si omittatur *Judica*, *Kyrie eleison*, una vel altera collecta, *Tractus*, *Alleluja*, aliquæ benedictiones, & cruces, Evangelium S. Joannis in fine, quod magìs tenet,

si illa non omittantur sed permutentur, ut si loco specialis Collectæ, Evangelii, Præfationis, aut Communionis, legatur de communi; idem est, si dicatur *Gloria*, *Credo*, *Sequentia*, &c. quando sunt omittenda, *Lugo*, *Tamb. Pasq. Gobat l. c.*

4. Qui potest omnia peragere præter elevationem Hostiæ & Calicis, potest his omissis privatim celebrare, imò & publicè, modò populus moneatur, ne murmuret, aut scandalizetur, *Gobatus num.* 743. quia ille defectus non est tantus, ut privet jure acquisito ad celebrandum.

38. 5. Accelerare Missam per se est tantùm veniale, nisi syllabæ ita absorbeantur, ut sensus notabiliter mutetur, vel adsit scandalum; absurdum est operi divinissimo ad mediam horam nolle immorari, ideoque præcepit Synodus Colonienſis Anno 1662. Accipe etiam de hoc verba Bellarmini verè aurea, de arte bene mor. lib. 1. c. 14. ubi *considera* inquit; *quàm sit triste & deplorandum, videre Sacerdotem divina mysteria peragentem, Angelorum choris undique septum, qui ad ea, quæ ipse operatur & loquitur, stupent ac tremunt, & præ admiratione ingentes clamores excitant; & tamen Sacerdos in medio positus totus frigidus & quasi stupidus, non attendit quid agat, non intelligit quid loquatur, & ita properat ad finem, ita signa involvit, ita verba præcipitat, quasi latronibus à tergo in sequentibus urgeretur. Clamamus in Sacramento Altaris Christum ipsum esse præsentem, & interim nonnulli ita Sacra tractant mysteria, quasi nihil minus verum esse putarent.*

6. No-

6. Notabilem partem ità recitare intrà dentes, ut secluso omni impedimento seipsum audire non possit, juxta *Pasq. La Croix n.* 438. est mortale, quia præcipitur oratio vocalis; vox autem est sonus, sonus essentialiter est audibilis, cùm sit objectum auditûs, & quamvis speculativè probabilius sit, id non requiri, eo quòd ad orationem vocalem videatur sufficere, quod verba formentur per motum oris & linguæ; talis enim oratio non est merè mentalis, ergo vocalis; & sicut res colorata manet objectum visûs hoc ipso, quòd maneat colorata, etsi dividatur in partes adeò exiguas, ut non sit proximè apta videri, sic & vox aut sonus manet verè talis, etsi sit ita tenuis, ut audiri non possit, id tamen pro praxi non videtur satis tutum, secundùm dicta *Cas. 73. n. 12.* 39.

7. Qui verba secretò dicenda altè recitat, plerumque peccat venialiter, nisi tam altè in præsentia plurium exprimat præsertim verba consecrationis, ut circumstantes ea clarè intelligere, addiscere, & ad profana abuti possint; tunc enim & non aliàs peccatur graviter contra finem præcepti. De distracto sub Canone vel consecratione dixi *Cas. 88. num.* 18.

CASUS XCV.

De obligatione Missam audiendi & abstinendi à servilibus.

HAdrius *scrupulatur*: 1. *An sit obligatio ad Missam in festo indicto à Rege, vel Episcopo, an in die Cinerum, Hebdomade S. Festo S. Marci, in die animarum, & quid in dubio.* 2. *An obligentur pueri, Sacerdotes, surdi, caci & muti, peregrini.* 3. *Qualis requiratur attentio, intentio.* 4. *An satisfaciat, qui Missam audit immemor precepti, aut nolens satisfacere.* 5. *Aut si ex intentione mala, curiositate, &c.* 6. *Quid de ebrio, dormiente, distracto, vel non advertente Missam jam esse cœptam.* 7. *Quid de iis qui sub Missâ colloquuntur, libros profanos legunt, pingunt, confitentur, confessionem audiunt, Horas vel librum spiritualem legunt, communicant, &c. Quid de musicis, organedis, ministris.* 8. 9. *Quid si pars Missæ negligatur, Epistola, Evangelium, consecratio, oblatio, Communio.* 10. *An veniens ante vel post consecrationem teneatur reliquam partem audire.* 11. *An audire per partes.* 12. *An sufficiat audire Missam Græcam, vel excommunicati.* 13. *An debeat audiri in Parochiâ, quid de Oratorio Episcopi, Regularium,* 14. *Sæcularium, an in eo audire obligetur, qui alibi non potest, vel conducere Sacerdotem pro stipendio.* 15. *An satisfaciat, qui audit in castris, in mari,* 16. *In Sacristia, in ambitu, è domo vicinâ: tecto, fenestrâ.* 17. *An excusentur infirmi, & quid in dubio,*

an

an existentes in locis infidelium, an pater vel superior possit subditum includere cum neglectu Missæ. 18. *Qualiter excuset impotentia moralis.* 19. *Spes lucri, excommunicatio.* 20. *Charitas, consuetudo.* 21, *An impediti teneantur ad alium Dei cultum: an quis possit exire è loco, ubi est festum, vel ponere impedimentum Missæ.* 22. *An & quæ opera prohibeantur die festo.* 23. *Qui actus forenses,* 24. *Qualiter mercatus.* 25. *An Uxor vel famuli jussi laborare teneantur obedire.* 26. *Quæ hìc sit materia gravis & levis: quid si quis intendat singulis festis laborare per duas horas.* 27. *An liceat laborem imponere hæretico, amenti, infideli.* 28. *Quid si herus sex famulis mandet, ut singuli laborent per horam.* 29. *Qualiter à feriis excuset dispensatio.* 30. *Necessitas.* 31. *Charitas.* 32. *Consuetudo.* Pro resolutione.

QUÆR. I. An, quando, & à quibus Missa sit audienda?

℟. I. Certum est, dari præceptum audiendi Missam, *c. si quis, c. omnes fideles, c. Missas de consec. dist.* 1. Obligat sub mortali, quia est de re gravi. I.

℟. II. Hoc præceptum obligat omni die Dominico & festo; dies autem festus non potest institui à Principe sæculari, neque ab Episcopo, nisi cum consensu Cleri, & populi, *c. conquestus ult. de feriis*, idque tantùm festum unicum proprium Diœcesis, v. g. festum Patroni tutelaris, ad quod servandum etiam tenentur Religiosi exempti, *Trid. Sess. 25. de Regul.* Die Jovis, Veneris, & Sabbatho sancto, in festo S. Marci, festo animarum, aut Coloniæ in festo Theophoriæ, & in die Cinerum non est obligatio ad Missam, *La Croix l. 3. p. 1. n. 629.*

Meritò monet *Gobat in exp. t. 5. n. 72.* hac ætate, ubi invaluit multitudo festorum, non sine ingenti mœchanicorum incommodo, potiùs cogitandum esse de modo festa abrogandi, quàm nova instituendi : Die Nativitatis Domini non est obligatio nisi ad unicam Missam ; in dubio, an sit festum, est obligatio inquirendi, si adhibitâ mediocri diligentiâ maneat dubium, non est Obligatio ad Missam, quia libertas est in possessione.

2. R. III. Hoc præceptum obligat omnes fideles ratione utentes, ut claret ex juribus cit. Unde 1. Obligantur pueri, postquam adepti sunt plenum rationis usum sufficientem ad peccandum mortaliter; tunc enim apti sunt apprehendere obligationem legis, quod plerumque contingit circa annum septimum, in aliquibus citiùs, in aliis seriùs, ideòque ad Missam maturè assuefaciendi sunt.

2. Sacerdos, si non possit, vel non velit in die festo Missam audire, tenetur legere, & si sit in mortali peccato, confiteri; qui enim tenetur ad finem, tenetur ad medium ordinarium, quale est confessio mortalis. *Steph. t. 5. d. 4. n. 95.* Si verò non habeat copiam Confessarii, debet Missam omittere, quia eam legere non potest sine violatione præcepti Divini de præmittenda confessione, nisi fortè, omitti non possit sine scandalo vel gravi infamiâ.

3. Surdus, cœcus simul & mutus non obligatur, quia nullo sensu Missam percipere potest, idem dicit *Palao pun. 16. n. 4.* de surdo simul & cæco, secùs, si surdus tantum sit vel cœcus, vel surdus simul & mutus, non autem cœcus; quia talis potest percipere, quæ fiunt.

An

An obligentur peregrini, dixi *Cas. 6. num. 7.*

QUÆR. II. Qualis præsentia, intentio, & attentio ad Missam requiratur? 3.

Rs. I. Non sufficit præsentia merè corporalis & Physica, sed requiritur humana & religiosa, quâ quis adsit non ut brutum, vel ut res inanimata, sed ut homo ratione præditus cum attentione ad mysterium, quod peragitur, & cum intentione colendi Deum; Unde

Rs. II. Requiri aliquam attentionem vel *internam*, quâ quis actu advertat & animum applicet ad ea, quæ in Altari geruntur; vel ad minùs *externam*, consistentem in hoc, quòd non ponat aliquam actionem externam cum attentione internâ incompossibilem, ut latiùs explicavi *Cas. 73. n. 2.* ubi dixi probabiliùs requiri attentionem internam, etsi probabiliter etiam sufficiat sola externa, *Less. Henriq. Laym. Tamb. Lugo d. 22. s. 2. n. 27.*

Rs. III. Requiritur intentio per Missam colendi Deum, *Suar. Sporer l. c. La Croix sup. n. 631.* quia Ecclesia per Missam præcipit Dei cultum; sufficit tamen intentio implicita, quâ quis vult interesse Missæ tanquam rei sacræ, vel vult facere, quod alii Christiani, quod præcipit Ecclesia, &c. Imò talis intentio semper præsumitur, nisi quis sciat se habuisse contrariam. Ex dictis.

Deduces seqq. 1. Satisfacit, qui audit Missam ex consuetudine, vel ex devotione, non recordatus diei festi, nec tenetur audire aliam; quod verum est, etiamsi noluerit per illam Missam satisfacere præcepto, sed adhuc audire aliam, *Pasq. nu. 131.* quia jam posuit rem præceptam, nec requiritur animus satisfaciendi præcepto, ut dixi *Cas. 6. n. 19.* 4.

2. Si

5. 2. Si præter intentionem audiendi Missam adsit intentio prava, v. g. furandi, videndi amasiam, adhuc satisfit præcepto, quia intentio prava non excludit intentionem debitam, & talis assistit moraliter, attendit enim ad Missam, & eam vult audire ut rem sacram, & actus quoad substantiam est bonus, etsi voluntas conjuncta sit mala, reddens actum solummodo extrinsecè, & quoad circumstantiam malum.

3. Non satisfacit, qui solùm interest ex curiositate, ut irrideat, ut loquatur amico, ut comitetur Dominum, ut honoret pompam funebrem, &c. quia non adest ex intentione colendi Deum, seu audiendi Missam.

6. 4. Ebrius, dormiens, in ecstasin raptus, non audit Missam, quia ebrietas, somnus, ecstasis tollunt humanam & moralem assistentiam; quod etiam verum est de distractione ita intensâ, ut hominem reddat quasi abreptum, & nullo modo attendentem, sive distractio sit voluntaria, sive involuntaria, *Pasq. Coninq., La Croix num. sup. 659* quia de tali distractione idem est, quod de somno; si tamen distractio, ut plerumque contingit, non impediat omnimodam attentionem satisfiet præcepto, etiamsi sit voluntaria.

5. Si existas in Ecclesia animo audiendi Missam quamcunque primò inchoandam, si legatur in aliquo Altari, & primùm advertas ad signum campanulæ ad *Sanctus*, putat *Gobat.* te hanc partem audivisse; sed verius est oppositum, quia & hîc videtur defuisse præsentia moralis, sicut in casu priore.

6. Non

6. non satisfaciunt, qui per notabilem Missæ partem de rebus seriis colloquuntur, disputant, picturas contemplantur, libros profanos, vel gazettas legunt, scribunt, pingunt, &c. quia hi vel non assistunt religiosè, vel exercent actionem externam cum attentione interna incompatibilem; idem videtur dicendum de eo, qui per magnam partem Missæ confitetur, quia confessio non videtur compatibilis cum attentione interna ad Missam; aliud est de audiente confessionem, qui facilùs attendere potest. Dixi, *qui per notabilem*, id est, mediam vel tertiam partem Missæ talia exercent; nam si illa fiant interruptim, & non tollant attentionem internam, quamvis illam minuant, erunt tantùm veniale; imò probabile est confitentem sub Missa satisfacere, quia religiosè assistit, & vult per Missam Deum colere, *Castropalao numer 4. Gobatus num. 258.* Quod servire potest pro scrupulosis & servis, quibus alio tempore confiteri sæpè non permittitur. 7.

7. Satisfacit, qui sub Missa legit Horas Canonicas, librum spiritualem, exsolvit pœnitiam, audit concionem, communicat, præparat se ad Communionem vel confessionem; item Musici, Chelistæ, Organedi, modò simul attendant ad illud, quod in ara agitur; idem est de iis, qui Sacrificio inserviunt, etsi interim candelas per Ecclesiam accendant, trahant campanam, currant ad Sacristiam pro apportandis necessariis; ratio est, quia hi omnes assistunt religiosè, & non intercurrit ullus actus cum attentione interna incompossibilis.

QUÆR

QUÆR. III. An Missa integrè audienda?

8. R. Affirm. Adeò ut omnium consensu peccet mortaliter, qui omittit partem notabilem secùs venialiter. Unde

Deduces seqq. 1. Peccat solùm leviter, qui negligit initium usque ad Epistolam inclusivè, vel illam partem, quæ sequitur Communionem, quia talis pars censetur exigua; secùs, si negligatur initium cum Evangelio inclusivè, quia communiter reputatur pars notabilis, quamvis & hoc durum videatur, *Suar. Nav. Dian. Laym. c. 3. n. 3. Gob. num. 135.* modò perseveretur usque ad ultimum Evangelium, per quod probabiliter videtur compensari primum neglectum; multi tamen peccant mortaliter, quamvis per accidens latis maturè veniant, eò quòd Missa solito seriùs cœpta fuerit, quia voluntariè se exposuerunt periculo notabilem partem negligendi; spectat autem ad patrem-familias curare, ut domestici ad Missam (idem est de concione & catechesi) maturè accurrant.

9. 2. Qui exit tempore consecrationis, non satisfacit, quia Sacrificio non fuit præsens, cujus substantia seu essentia consistit in consecratione; etiam peccat mortaliter, qui negligit oblationem & sumptionem; secùs, si tantùm unam ex his duabus, quia quamvis pertineant ad integritatem, tamen una sola, etsi sit pars notabilis respectu sacrificantis, non tamen est talis respectu audientis, & mortale astrui non debet sine ratione convincente.

10. 3. Qui venit sub Canone ante consecrationem, juxta *J. Sanch.* non tenetur reliquam partem audire, quia voluntariè serò veniens jam peccavit mor-

mortaliter, & per reliquam partem non videtur satisfacere; at rectiùs oppositum tenent *Lugo, Dian. p. 3. t. 6. R. 69.* quia tunc pars principalis & primariò per præceptum intenta, adhuc audiri potest; ergo ad hoc est obligatio; econtra qui venit post consecrationem, non obligatur ad assistendum parti reliquæ, quia non potest satisfacere quòad partem substantialem.

4. Inn. XI. damnavit hanc 53. Prop. *Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo Sacro, qui duas ejus partes, imò quatuor simul à diversis celebrantibus audit.* Ratio damnationis est, quòd Missa sit aliquid successivum, hinc ejus partes simul audiri nequeunt; an autem adhuc audiri possint sub diversis celebrantibus per partes successivas, ità ut unam audias à consecratione ad finem, & aliam ab initio usque ad consecrationem, est incertum, & de hoc non loquitur Propositio damnata, & olim docuerunt plerique cum *Navar. Tolet. Bonac. Coning. Laym.* & adhuc esse probabile asserunt *Carden. in 2. Crisi diss. 32. La Croix sup. n. 611.* Nihilominùs tenendum est, Missam non posse audiri per partes sub diversis celebrantibus, quia istæ partes diversorum celebrantium non possunt extrà casum extremæ necessitatis, quâ Sacerdos post consecrationem deficeret, uniri in unum adæquatum Sacrificium Missæ, ergo illas audiens non audit unam & adæquatam Missam, quod tamen ab Ecclesia præcipitur. 11.

QUÆR. IV. Qualis Missa & quo loco audienda?

R. I. Præcepto satisfit audiendo Missam quamcunque, sive privatam, sive solemnem, sive Romano, sive Græco ritu, aut idiomate cele- 12.

bra-

bratam, quia quòad substantiam est eadem: si audiatur Missa Sacerdotis excommunicati non tolerati, satisfit quidem præcepto, quia ponitur materia præcepta, seu auditur vera Missa; peccatur tamen graviter contra præceptum Ecclesiæ, de non communicando cum non tolerato, ideòque si die festo alia Missa audiri nequeat, potiùs omittenda est, *c. vestra de cohabit. Cleric. c. præter dist. 32. Dices*, ut satisfiat Legi, debet poni materia præcepta, atque hic non ponitur materia præcepta, sed prohibita, ergo. R. *Dist.* ponitur materia prohibita secundùm se N. quòad circumstantiam legentis C.

R. II. Quòad *locum* tenenda sunt seqq. 1.

13. Non est obligatio audiendi Missam in Parochiâ, sed in quâlibet Ecclesiâ vel Sacello publico satisfieri potest, teste consuetudine, *Suar. d. 88. s. 2. Barb. alleg. 24. n. 17.*

2. Satisfit præcepto per Missam auditam in Oratorio erecto in Palatio Episcopi, aut in Conventu Regularium, vel in loco ad Divinum cultum perpetuò destinato, aut à Missionariis privilegiatis constituto. V. *Cas. præc. n. 17.*

14. 3. Difficultas est de Oratoriis privatis seu ex privilegio erectis in domo vel arce privati hominis, in quibus satisfieri præcepto Missæ non tantùm à domesticis, pro quibus Privilegium concessum est, sed etiam à quovis extraneo, docuerunt plurimi, etiamsi concessio habeat clausulam: *Volumus autem, ut alii, qui non sunt de familiâ, non censeantur liberi ab obligatione audiendi Missam in Ecclesiâ.* Rationem dant, quia hæc verba adduntur ex stilo antiquo Curiæ, quando adhuc erat obligatio audiendi Missam in Parochiâ, hâc obligatione jam cessante clausula nihil operatur, & illa ver-

verba alio sensu non sunt recepta; at tenendum est non satisfieri, nisi ab iis, qui sunt de familiâ, tum quia sic habet tenor concessionis, tum maximè quia id 15. Decemb. 1703. novissimè declaravit Clem. XI. tum denique quia lex est certa, & interpretatio opposita incerta; nisi certo constaret de consuetudine post constitutionem Clem. legitimè introductâ & continuatâ. V. *Cas. præc. à n. 29.* ubi etiam dixi, quinam censeantur esse de familia privilegiati. At teneturne privilegiatus in suo Oratorio die festo audire Missam, si alibi non possit? Negant *Suar. s. 6. Sporer l. c.* quia nemo tenetur uti suo Privilegio: sed dico teneri, quia facili medio potest implere præceptum, ergo ad hoc tenetur; similiter valdè mihi probabile est, (etsi oppositum doceatur communiùs, & sic in praxi tutum) quòd talis teneatur conducere Sacerdotem pro stipendio, si die festo aliter Missam habere non possit, quia nec hoc medium est valdè difficilè saltem respectu divitis, etsi non sit ita ordinarium; & si fœmina illustris teneatur modico stipendio conducere pedissequam, si eam non deceat ire solam, ut plerique fatentur, cur non teneatur dives modico stipendio conducere Sacerdotem?

4. In alio quocunque loco profano quilibet 15.
Missam licitè audiendo satisfacit; v. g. in castris, in littore, quando legitur pro navigantibus, etsi non sit miles, vel de comitatu navigantium, *Pellizz. Marchant. Barb. Burghab. cent. 3. cas. 60.* quia verè auditur Missa, & restrictio, quæ est de Oratoriis privatis, nullibi extenditur ad hæc loca, neque extat lex audiendi in Ecclesiâ vel Sacello publico, ut asserunt aliqui, sed non probant.

16. 5. Satisfaciunt & verè Missam audiunt, qui stant in angulo, Sacristiâ, vel Camerâ Ecclesiæ annexâ, in ambitu, aut qui præ multitudine hominum Ecclesiam intrare non possunt, & generaliter omnes, qui aliis ita sunt conjuncti, ut censeantur esse de cætu audientium, quamvis Sacerdotem nec audiant, nec videant, quod etiam extenditur ad sedentes in tectis, in fenestris sive Ecclesiæ, sive domûs vicinæ, modò ob vicinitatem vel multitudinem cum reliquis faciant unum cætum.

17. QUÆR. V. Quæ sint causæ ab auditione Missæ excusantes?

℟. *Sunt tres* : Impotentia, Charitas, Consuetudo. *Ratione Impotentiæ* excusantur : 1. Qui ex gravi morbo decumbunt, ita ut ad alia negotia magni momenti exire non possint; si quis dubitet, an sine gravi nocumento sanitatis egredi queat, standum est judicio Medici, vel alterius periti; si talis non possit consuli, nec dubium resolvi, juxta plures petenda est dispensatio, vel audienda Missa, quia Lex est certa, excusatio verò dubia; sed contra est, nam quamvis ipsum nocumentum, quòd timetur, sit incertum, periculum tamen nocumenti, in quo consistit ratio excusans, est certum, V. dicta *Cas.* 78. *n. 18.*

2. Excusantur, qui in carcere, mari, vel tali loco versantur, ubi nulla est occasio Sacrum audiendi; excipe illos, qui absque gravi & rationabili causa iverunt ad loca infidelium, vel hæreticorum, in quibus Missam audire non possunt, secùs, si iverint ex justa causa, v. g. ad tractandas causas Reip. ad conservanda bona temporalia, ad acquirenda familiæ necessaria, quæ

quæ alibi obtineri non possunt, pro mercaturâ justâ & rationabili Reip. necessariâ vel utilis; excusari etiam possunt juvenes opifices, ex consuetudine peregrinandi, maximè si apud Catholicos non possint æquè benè proficere, modó non exponantur periculo perversionis; meritò iis tunc inculcandum illud Christi: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?* Matth. 16.

3. Ob impotentiam moralem generaliter ex- 18.
cusantur omnes, qui sine gravi damno, vel incommodo Missam audire non possunt, ut si via ob distantiam, pluviam, grandinem, nives, debilitatem corporis sit multùm difficilis, aut etiam ob insidias hostium vel latronum periculosa. *Suar. Dian. Castropalao pun. ult. n. 4. Gobat. n. 486.* docent, homines mediocriter valentes etiam abstrahendo ab aëris intemperie uniuersaliter excusari, si ab Ecclesiâ distent ter mille passus, seu unam bonam horam, vel quinque quadrantes, idque pro unâ alterâve vice admittit *Reiffenst.* At pro homine robusto & vegeto id non admitterem, nisi simul adesset aliud incommodum auræ, tempestatis, nivis, viarum, &c. Item excusatur, qui audiendo Missam, ducem vel comitem itineris valde utilem, aut commodam navigandi occasionem amissurus esset, *Sporer. Tamb §. 3. Burhhab. cent. 3. cas. 1.* Aut si mulier ob auditionem Missæ timeat graves cum marito discordias, aut si necessè habet secum portare infantem inquietum, & alios in devotione turbantem, quem præstat cum matre manere domi, *Gobat. tr. 5. n. 318.* An fœmina sciens se turpiter amari; die festo possit aut debeat manere domi, ne proco sit occasio

turpis desiderii, dixi *C. 20. num. 1.* excusatur reus, si maneat domi, ne comprehendatur; Item qui ob periculum furum, latronum, &c. domum periculosè deserit, aut deputatus est ad custodiam domûs vel pecorum; pudor quoque, si gravis sit, excusat; ut si mulier honesta cum gravi dedecore sui statûs malè vestita sit, vel aliqua cæteroquin bonæ existimationis ex delicto prægnans appareat. Ratio horum est, quòd pia Ma-
19. ter Ecclesia non censeatur suos cum tanta difficultate vel onere obligare velle; sola tamen spes lucri non videtur causa sufficiens negligendi Missam, vel laborandi die festo, nisi lucrum foret extraordinarium, cujus occasio non facilè recurreret, quod respectu pauperis posset esse unius vel duo ducati, quia amittere tale lucrum reputatur grave damnum, ad quod non videtur velle obligare Ecclesia. Excommunicatus excusatur, si per ipsum non stet, quò minùs absolvatur, tenetur tamen petere absolutionem, ut dixi *Cas. 6. n.* 18.

4. Ob *Charitātem* excusatur, qui assistit graviter infirmo, qui sine periculo vel gravi incommodo solus relinqui non potest; item fœmina, quæ ad vitandum peccatum alienum aut viri zelotypiam domi se continet, quia præceptum charitatis tunc prævalet præcepto Ecclesiæ.

5. *Consuetudo* aliquibus locis excusat viduas tempore luctûs, puerperas usque dum à Sacerdote benedicantur, puellas nubiles tempore sponsaliorum, aut quando proclamantur ad matrimonium; neque statim damnandæ sunt mortalis, si etiam seclusâ consuetudine emaneant, ne rideantur, verecundentur; modò in alio tem-

templo Missam audire non possint. Attamen monendæ sunt, ut vanos hujusmodi timores & verecundias dimittant.

6. *March. Sporer Tract. 3. c. 4. num. 36.* docent, omnes à Missa impeditos, etsi non teneantur ad Missam, teneri tamen ex præcepto naturali & divino diebus saltem Dominicis (secùs dicendum, inquit *Sporer loc. c.* de diebus festis, cum horum cultus sit juris merè ecclesiastici) Deum speciali cultu in- vel externo colere; & quamvis plerique id non admittant, cùm non satis constet de tali præcepto, meritò tamen id impeditis est seriò inculcandum. An liceat exire è loco, ubi est festum, ad locum, ubi non est festum; item an liceat ponere impedimentum Missæ, dixi *Cas. 6. a. num. 12.* 21.

QUÆR. VI. Quid circa obligationem abstinendi à servilibus?

R. Hoc præcepto obligantur omnes Christiani diebus Dominicis & festis, *c. omnes de feriis*, juxta explicationes seqq. 1. Opus servile dicitur, quod præcipuè commoditatibus corporis inservit, seu quòd magis usu corporis quàm intellectûs perficitur, solétque exerceri à servis & famulis, ut opera rustica & mechanica, v. g. arare, serere, metere, vineta colere, triturare, sepem ponere, in sylvis scirpare, ferrum cudere, sutrinam exercere, naves, currus vel equos onustos ducere, &c. 22.

2. Opera liberalia non cadunt sub hoc præcepto, sunt autem ea, quæ ad excolendum vel oblectandum animum præcipuè assumuntur, & digna homine libero reputantur, velut scribere, transscribere, organum pulsare, docere, cane-

re, concionari, pingere, notas musicas formare, delineare opus faciendum, & juxta plures litteras in typographiis collocare, distillare, & similia, quæ nullam vel exiguam corporis agitationem requirunt; lineas seriò & per se ducere pro notis musicis non permittunt *Tamb.* & *La Croix l. 3. p. 1. num 575.* sed Germani meritò non anguntur istis scrupulis Italicis, *Sporer sup. num. 44.* Nec interest, an hæc lucri, an recreationis causâ fiant; nam ratio lucri non mutat substantiam actûs, nec facit servilem; aliàs enim artium Professores, advocati, medici, peccarent, si in conscribendis lectionibus, probationibus, consiliis, die festo se occuparent, quod est contra communem; at libros imprimere, colores terere, asseres tingere, pannos colorare, horologia conficere, auro cælare, in ligno, cera vel gypso sculpere, portare lecticam, &c. communiter reputantur illiberalia & illicita, nisi excuset consuetudo, quia fiunt cum notabili corporis agitatione; quòad opera, de quibus non satis constat, an sint vel non sint liberalia & permissa, attendenda est consuetudo, quæ optimè legem interpretatur.

23. 3. In die festo etiam prohibentur actus forenses, ut citare reum, producere testes, exigere juramentum judiciale, ferre aut exequi sententiam, quæ si feratur, est irrita, nisi *necessitas urgeat*, vel *pietas aliud suadeat*, *c. ult. de feriis*; unde excipiuntur causæ pauperum, viduarum, & personarum miserabilium, quæ sine dilatione vel majoribus expensis diebus profanis tractari non possunt, *Pyrrhing. Engel. Reiffenstul l. 2. decret. tit. 9.* Etiam licitum est die festo excommunicare, dispensare, judicem privatim informa-

ma-

mare, advocatum consulere, testamentum condere, filium adoptare, litem sine strepitu forensi componere, beneficia conferre, permutare, resignare, eligere, &c. quia hæc non requirunt figuram judicialem, neque sunt actus jurisdictionis contentiosæ.

4. Prohibetur mercatus seu nundinatio, *c. 1. de feriis.* Nunc tamen consuetudo permittit non tantùm mercatum privatum, quo clausâ officinâ die festo quævis licitè venduntur, emuntur, servi conducuntur, contractus etiam coram Notario privatim ineuntur, sed etiam quandoque nundinas publicas, v. g. in festo dedicationis, vel Patroni; quod tamen meritò ita moderandum est, ut negotiationes ante rem Divinam peractam non instituantur, *Engel. n. 11.* 24.

5. Famuli, & à potiori proles vel uxor, si jubeantur ab hero, patre vel marito die festo laborare, præsertim ad exiguum tempus, si timeant verbera, rixas, vel aliud incommodum, nec possint sine damno servitium deserere, licitè obediunt, nisi jubeantur id facere in contemptum religionis. *De cætero* vacare operi servili per unam vel etiam duas horas, communiter reputatur materia levis, secùs per tres vel quatuor horas, *Sanch. Dian. Tamb. l. c. Spor. sup. n. 38.* Ratio est, quòd una alteráve hora non videatur esse pars notabilis totius diei, qualis tamen saltem ad finem præcepti videtur esse tempus trium vel quatuor horarum. Si singulis festis per integrum annum intendas laborare, aut etiam labores per unam vel duas horas, non peccas mortaliter, quia illi labores non uniuntur, nec constituunt unam notabilem profanationem unius diei festi. 25. 26.

27. 6. Hoc præcepto obligantur hæretici, quia sunt subditi Ecclesiæ, ideo non licet eis die festo imponere opera servilia; plures tamen docent, ea licitè imponi perpetuò amentibus, item catechumenis & infidelibus, quia hi ex defectu Baptismi, illi ex perpetuo defectu rationis non subsunt præceptis Ecclesiæ, idque pro certo habet *Illsung t. 5. à num. 166.* sed immeritò; nam imponens amenti vel infideli laborem censetur ipse laborare per infidelem tanquam per instrumentum, sicut si laboraret per suum jumentum. *Dices* 1. Qui puero ante usum rationis mandat comedere carnes, non audire Missam, non peccat, quia puer iste non est subjectus legi Ecclesiæ, atque etiam infidelis non est huic legi subjectus: ergo. 2. Qui jubet dispensatum laborare, non peccat: ergo nec peccat, qui jubet laborare non subjectum legi. 3. Qui die festo facit à vento vel equis circumagi molam, non peccat: ergo nec hic. R. *Ad 1. N. C.* Mandans non censetur per alium comedere aut negligere Missam, sicut censetur per alium laborare tanquam per instrumentum. *Ad 2.* Pro dispensato est positiva concessio Ecclesiæ, quæ facit ejus laborem non esse inhonorativum diei festi, qualis concessio non est pro hero, ut per servum infidelem laborare possit. *Ad 3. omis. Ant. N. C.* Ventus, equi, & alia irrationabilia non sunt de se apta sanctificare vel profanare diem festum; si enim ventus die festo excutiat ex arboribus plurima ligna, nemo dicet profanari festum, secùs, si id faciat homo.

28. 7. Si herus sex famulis mandet, ut singuli unâ horâ laborent, si mandet, ut laborent simul,

non

non videtur peccare mortaliter; secùs, si jubeat laborare successivè per sex horas, quia tunc est causa, quòd notabilis pars diei profanetur; & sicut indubiè peccaret mortaliter, si in propria persona sex horis laboraret, sic & si laboret per alios tanquam per instrumenta. *Dices*: Qui sex hominibus persuadet die jejunii leve quid comedere, peccat solùm venialiter, ergo & mandans exigui temporis laborem. *Conf.* Ipsi famuli tantùm venialiter peccant laborando, ergo & herus mandando. ℟. N. C. Herus imponens laborem censetur ipse laborare per famulos ut instrumenta, suadens autem comedere, per alios non comedit, & per omnes comestiones simul sumptas non fit ulla gravis transgressio præcepti, quia nullus plenè secundò reficitur; labor autem successivè per sex horas est notabilis profanatio diei festi, cùm sex horæ sint magna pars diei, & totus iste labor attribuitur mandanti: Sicut si octo servis mandaret, ut singuli auferrent solidum, singuli peccarent solùm venialiter, ipse verò mortaliter, quia damnum respectu mandantis unitur & ei totum imputatur, unde patet Responsio ad *Confirm.*

QUÆR. VII. Quæ sint causæ excusantes à feriis?

℟. Sunt quator: Dispensatio, necessitas, charitas, consuetudo.

1. *dispensare* in feriis spectat ad Papam pro omnibus, ad Episcopum pro suâ Diœcesi, ad Parochum pro sua Parochia, ad Superiores pro suis Religiosis, non tamen pro famulis sæcularibus, quia hi non sunt sub eorum jurisdictione spirituali, nisi habeant jus Parochiæ. Si causa est manifesta, non est opus petere dispensationem, nisi ad cavendum scandalum, quod oriretur, si publicè laboraretur. 29.

30. 2. *Necessitas excusat, quando sine gravi damno vel incommodo, sive publico, sive privato, à labore abstineri non potest, c. licet de feriis.* ut si reficiendi sint pontes, aggeres fluminum, imminente hoste reparandi muri, valla, &c. si paranda aliqua ad communem festivitatem populi, vel adventum Principis, quæ ad alium diem præveniri, vel differri non possunt, si agricolæ ob pluviam continuam timeant grave damnum, nisi messem die festo colligant, fœnum secent, &c. item excusantur aurigæ, nautæ, vitriarii, salinarii, quorum opus semel cæptum absque damno interrumpi non potest; Medici, chirurgi, pharmacopæi laborantes pro infirmis, fabri qui reficiunt rhedas, currus, vel calceant equos itinerantium, barbitonsores si tondeant tantùm unum vel alterum, aut eos, qui aliis diebus accedere non possunt, ut rustici, viatores, opifices, &c. sartores post mediam noctem laborantes, si vestes lugubres aliásque necessarias aliis diebus perficere non potuerunt, *Dian. p. 2. t. 15. R. 34. Laym° c. 4. num. 2* famuli & famulæ reficientes vestes, si aliis diebus non vacet; an verò excusetur solum periculum amittendi lucrum, dixi *sup. n.* 19.

31. 3. *Charitas* excusat, si extremè vel graviter indigenti aliter quàm per tuum laborem in die festo exercitum succurrere non possis; sicut enim tunc ipse egenus laborare posset, sic & tu pro ipso; item licitum est die festo fodere sepulchrum pro tunc sepeliendo, ornare Altaria, erigere sepulchrum vel præsepe Christi, aras aut artificiosas moles ad exponendum *Venerabile*; si tamen priori die hæc facilè fieri potuissent, est veniale ea ad diem festum differre, *Dian. Sporer l. c. n. 52. Illsf. n. 165.* qui etiam permittunt laborem ad solum otium vitandum

dum, si enim liceat ad vitandum damnum temporale, cur non ad damnum spirituale, quale est otium? Sed meritò contradicunt *Stephan. La Croix num. 586.* quia hoc prætextu omnes opifices laborare possent, & otium per alias occupationes spirituales vel liberales vitari potest. 32.

4. Ex *Consuetudine* excusantur famuli saltem post Sacra sub vesperum apparantes instrumenta vel materiam sequentibus diebus laborandam, *March. Laym. l. c.* in aliquibus locis per consuetudinem licet molere; non tamen advehere frumenta, vel farinam avehere; item tum ex consuetudine, tum ex necessitate licent ea opera, quæ commodè non possunt vel non solent in alium diem differri aut anticipari, ut parare cibos eo die comedi solitos in furno tortas & placentas coquere, mundare domos, vestimenta detergere, corpori aptare, etiamsi aliquid assuendum sit, idque approbat *Conc. Aurelian. III. sub Vigilio Papa*; opera verò alia, etsi ad usum quotidianum sint necessaria, si commodè differri vel præveniri possint, consuetudo die festo non permittit, ut vestes vel calceos consuere, farcimina facere, panes pinsere, braxare, aquas comportare, &c. Denique ex consuetudine licent actiones, quæ nec propriè liberales sunt, nec serviles, sed communes tam liberis quàm servis, ut currere, ludere, digladiari, saltare, navi vel curru vehi, pedibus vel equo itinerari, venari, piscari, &c. modò hæc ultima fiant sine gravi labore in comportandis vel trahendis retibus aliisque instrumentis, & absit scandalum.

CA-

De Sacramento Pœnitentiæ.

CASUS XCVI.

De ejus necessitate, materiâ proxima, dolore, & proposito.

JAbinus *in examine Synodali interrogatur: 1. Quid sit virtus pœnitentiæ, quodnam ejus objectum materiale, formale? 2. Quid Sacramentum? 3. An virtus pœnitentiæ sit necessaria necessitate medii? 4. An præcepti. 5. An obliget statim. 6. Quando per accidens, item an in periculo mortis sit obligatio ad contritionem perfectâm. 7. Quid de Sacramento. 8. Quid de contritione in genere. 9. Quid de perfecta. 10. An hæc requirat certam intensionem aut durationem. 11. Quid sit attritio. 12. An sit honesta. 13. Supernaturalis. 14. Efficax, an talis esse possit ex metu gehennæ ibid. 15. An requirat aliquem amorem benevolum. 16. Quid de dolore ex metu pœnarum temporalium. 17. An dolor debeat esse universalis. 18. An etiam respectu venialium. 19. An sensibilis. 20. An elicitus ex intentione confitendi. 21. An præcedere absolutionem, an confessionem. 22. An tempore absolutionis perseverare moraliter. 23. Qualiter revocetur. 24. An idem dolor sufficiat pro pluribus confessionibus, 25. Quid de proposito.* Pro Resol.

1. QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit pœnitentia?

¶. I. Pœnitentia dicta est *à pœnâ*, quasi *pœnæ tenentia*, quia non solùm includit resipiscentiam seu propositum non peccandi deinceps, ut volunt hæretici, sed & dolorem animi seipsum affligentis ob malè commissa vel omissa ; nam S. Script. & SS Patres dum de pœnitentiâ loquuntur, semper doloris, afflictionis vel pœnæ mentionem faciunt. *Job. ult. Idcircò meipsum reprehendo, & ago pœnitentiam in favillâ & cinere. Joel 2. Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio & fletu, & planctu, & scindite corda vestra, &c.* Et clarissimè S. Aug. lib. 50. Homiliarum Homil. ult. *Non sufficit mores in melius commutare, & à factis malis recedere, nisi etiam de his, quæ facta sunt, satisfaciat DEO per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis Sacrificium, &c.*

¶. II. Pœnitentia dupliciter accipitur : *Primò*, ut virtus. *Secundò*, ut Sacramentum. Ut *Virtus* est habitus inclinans ad detestandum, & vindicandum peccatum proprium ; ejus objectum materiale proximum sunt omnes actus utiles ad delendam ac vindicandam offensam & injuriam Deo per peccatum illatam in quantùm scilicet illi omnes possunt imperari ut media conducentia ad finem Pœnitentiæ, sive interim sint actus proprii virtutis Pœnitentiæ, ut detestatio, dolor &c. sive sint actus aliarum virtutum, ut amor, jejunium, votum &c. Præcipuus autem ac propriissimus Pœnitentiæ actus (intellige, imperatus ; nam Pœnitentia actualis propriè sunt soli actus imperantes ab habitu Pœnitentiæ immediatè eliciti, de quo fusiùs scholastici) est contritio, quæ genericè sumpta est *Detestatio ac dolor animi de peccato, quatenus est offensa, & injuria Dei, intentione eam de-*

delendi, ac vindicandi, seu compensandi, S. Th. *q. 85. a. 3. & a. 1. ad 3.* Objectum materiale remotum Pœnitentiæ est peccatum proprium, formale honestas compensationis sita in hoc, quòd ipse homo cooperetur ad compensandam, & puniendam in se offensam, & injuriam Deo illatam; peccatum verò dicitur offensa Dei, quatenus causat displicentiam, indignationem, iram & aversionem in Deo. Hæc offensa apud homines potest esse sine injuria: ut si amico absque causa neges tuum librum, quo ipse valde indiget, & tu non uteris, utique amicum offendis, eique das causam displicentiæ & aversionis, non tamen facis ei injuriam, quia jus ad librum non habet; nam injuria est *læsio alieni juris ipso rationabiliter invitò*; ideòque requirit restitutionem, seu redintegrationem juris læsi, quantum fieri potest. Offensa requirit satisfactionem per petitionem veniæ, per obsequia specialia; & quamvis Deo pro peccati injuriâ nihil possimus restituere, seu dare aliquid ex nostris, quod antè Dei non fuerit, cum omnes nostri actus, opera & bona magis sint Dei, quàm nostra; nihilominùs æquissimum est, ut quæ contra sanctissimam ejus voluntatem, jus, ac leges iniquè egimus, per Pœnitentiam in nobismet ipsis vindicemus; pœnitentia prout reparat offensam seu pacem læsam, pertinet ad virtutem pacis, quatenus satisfacit pro injuria, reducitur ad justitiam; ejusdem enim virtutis est amare bonum, & avertere malum oppositum. Plura de objecto, fine & qualitate virtutis Pœnitentiæ, si placet, vide apud Scholasticos. Pœnitentia ut
2. Sacramentum *est absolutio hominis verè contriti & confessi à peccatis post Baptismum commissis*; est institutum à Christo Domino post resurrectionem,

præ-

præcipuè dum *Joan. 20.* Apostolis dixit : *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Trid *sess. 14. c. 1.* Distinguitur à virtute Pœnitentiæ, quòd hæc solum includat tria scilicet 1. Pœnam, quâ scelus præteritum castigatur. 2. Dolorem & detestationem. 3. Resipiscentiam seu propositum emendationis; ut autem est Sacramentum, præter hæc includit ex institutione Christi, confessionem, & absolutionem; & pœna castigatoria non debet esse ad arbitrium pœnitentis, sed dictata ab absolvente.

QUÆR. II. Qualiter Pœnitentia sit necessaria? 3.

℟. 1. Omni homini in mortale personale lapso, omni tempore fuit ad salutem necessaria, necessitate medii, aliqua pœnitentia, non tamen formalis. Est de fide Trid l. c. & Luc. 13. ℣. 3. & 5. *Nisi Pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.* Ratio est, quia homo per peccatum se voluntariè avertit à Deo; ergo, ut salvus fiat, debet per Pœnitentiam se iterum ad Deum convertere. Dixi *1.* In *personale lapso*, nam Originale etiam in adultis, non indiget retractatione, quia non fuit propria voluntate admissum. Dixi *2. Aliqua Pœnitentia*, id est, contritio perfecta extra Sacramentum, vel debita attritio cum Sacramento. Dixi *3. Non formalis*, quia justificat amor Dei, qui est tantùm Pœnitentia virtualis; si Ss. Patres videantur alicubi requirere formalem, intelligendi sunt de formali in re vel in voto, aut de formali in homine, qui peccatorum recordatur, utì plerumque fit.

℟. II. Etiam necessaria est pœnitentia necessi- 4.
tate præcepti tum Divini, quia à scripturâ passim inculcatur; tum naturalis, quia suppositâ elevati-

one

tione hominis ad finem supernaturalem, ipsa ratio naturalis obligat ad illum finem quærendum, ergo etiam ad media necessaria adhibenda, quale medium est pœnitere de personali peccato; accedit, quòd præceptum diligendi Deum, & seipsum, sit naturale; sed nemo potest se & Deum diligere, si non amoveat peccatum sibi & Deo summè malum, ergo.

5. R. III. Præceptum pœnitendi obligat solùm ad non differendam Pœnitentiam nimis diu, certè non ultrà annum, ut vult *Laym.* aut ultra multas septimanas, spectatis circumstantiis personæ, tentationum, occasionum, periculorum &c. juxta illud Ecclesiast. 5. *Non tardes converti ad Dominum, neque differas de die in diem, subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.* Ratio est, quia, qui diu & voluntariè manet in Dei inimicitiâ, censetur de novo contemnere amicitiam Dei, & exponit se periculo graviùs relabendi, facitque jacturam bonorum spiritualium vix numerabilium. Non tamen obligat statim post admissum peccatum, vel quoties peccati memoria occurrit, ut contra *S. Ant. Sylvest. Palud. Cajet. Sot.* &c. docet communissima, & totius Ecclesiæ praxi approbata. Ratio est 1. Quia ista obligatio est dubia, & non sufficienter promulgata, cum plurimi Viri docti & pii eam negent, nec legitur sufficiens illius fundamentum, ergo libertas contra eam possidet. 2. Eam non agnoscit praxis timoratorum tam pœnitentium, quàm Confessariorum, qui non solent interrogare pœnitentes, an statim, vel quoties de peccato cogitârunt, Pœnitentiam egerint, nec pœnitentes se desuper accusant. 3. Adversarii non satis explicant, quomodo

modo Tò *ſtatim* intelligi debeat, alii enim volunt intelligi tempus, quo homo deliberatè de ſuo peccato cogitat cum remorſu Conſcientiæ, qui oritur vel à Deo interiùs vel exteriùs à Concionatore; alii, quando poſt peccatum, paſſionis ardor deferbuit, & rationis lumen priſtínæ Serenitati reſtituitur: alii tunc, cum peccator primum opus bonum faciet, vel facere tenetur: alii denique intelligunt Veſperè & manè, aut tempus illud, quod homines Curis temporalibus ſubtrahere, & Conſcientiæ propriæ impendere ſolent. Ex hac diſcrepantiâ rectè infertur, legem iſtam eſſe omnino incertam, ideòque non obligare. 4. Lex illa non eſſet prudens, quia induceret gravius periculum peccandi, quàm negatio legis; nam ſtatim pœnitere, vel quoties occurrit peccati memoria, eſſet peccatori difficillimum, & periculum continuò peccata multiplicandi; ergo lex illa nec datur à Deo, qui nihil injungit imprudenter; nec à naturâ, quæ, quid humanæ conditioni plus boni adferat, unicè attendit. Textus S. Scripturæ & SS. Patrum commodè explicari poſſunt de converſione à peccato actuali, vel quòd ſolùm conſulant maturam pœnitentiam ſecundùm dicta ſuprà.

DICES 1. Peccat, qui non ſtatim reſtituit alienum, dum poteſt, ergo & qui non ſtatim reparat violatum Dei honorem.

2. Non ſtatim pœnitere præfert aliquem contemptum Divinæ amicitiæ, ſicut ſi filius in conſpectu patris diceret: nolo modò petere veniam, licèt ſciam me graviter deliquiſſe.

3. Differens pœnitentiam vult manere Deo inimicus & esse objectum odii Divini, item vult continuare occisionem animæ, hæc autem sunt intrinsecè mala, ergo.

4. Nemo patitur vel unico momento Viperam in sinu, ergo nec pati debet Viperam informalem in corde.

5. Multi moriuneur ex improviso, ergo qui non statim pœnitet, exponit se periculo mortis improvisæ, & æternæ damnationis.

6. Homo tenetur statim succurrere corpori graviter læso, ergo & animæ.

7. Christus in Evangelio jubet nos semper vigilare, & quinque Virgines dicuntur fatuæ, hoc est peccâsse, eó quòd non fuerint paratæ ad nuptias, sed peccator nec vigilat, nec paratus est, ergo.

℟. *Ad 1. D. Ant.* Si Dominus ex dilatione restitutionis patiatur damnum *C.* secus *N.* peccatum non nocet Deo in effectu, sed solo affectu, proinde cessante Physicè peccaminoso affectu, Ppysicè cessat injuria Deo illata; quòd si ex dilatione oriretur Deo novum extrinsecum damnum v. g. novum periculum peccandi, foret per accidens obligatio pœnitendi.

Ad *2. N. Ass.* ad Prob. disp. est, quia cum homo non inspiciat cor alterius, ex dilatione pœnitentiæ prudenter præsumit, quòd offendens pergat actualiter contemnere, vel continuare malam vitam; Deus autem inspicit cor, adeòque scit, quòd homo actualiter non contemnat amicitiam Divinam, sed eam tantùm differat recuperare, usque dum præceptum urgeat.

Ad 3. Vult manere Deo inimicus, & continuare occisionem animæ positivè *N.* id enim so-

nat

sonat positivam volitionem ad illam perseverantiam, consequenter actualem affectum ad peccatum vel inimicitiam Dei; quod patet esse intrinsecè malum; vult ea negativè, id est, permittit ea *Con.* hoc autem non est malum, sicuti, si ex justâ causâ permitto peccatum proximi, quod tamen positivè non volo, nec in eo mihi complaceo.

Ad 4. Disp. est, quòd Vipera terrestris semper mordeat, vel saltem est probabile periculum, non sic infernalis.

Ad 5. Periculum illud est tantùm remotum, non proximum; aliás peccator potest semper à quoliber Sacerdote absolvi, etiam à reservatis.

Ad 6. *D. Aut.* Si ex dilatione prudenter timeatur notabiliter augendum, aut aliud superventurum *C.* secus *N.* idem est de animâ.

Ad 7. Tó vigilare varia significat 1. Abstinere à peccatis actualibus. 2. Exercere bona opera certo tempore præscripta. 3. Exercere opera supererogatoria. In 1mo & 2do sensu est præceptum vigilandi, in 3tio est tantum consilium, ad quod reducitur statim pœnitere. Virgines illæ rectò dicuntur fatuæ, & peccâsse, quia, dum sciebant instare adventum sponsi, neglexerunt se præparare ad nuptias, peccator autem non scit instare mortem.

§. IV. Præceptum pœnitendi per accidens obligat 1. Dum Sacramentum aliquod est suscipiendum vel conficiendum. 2. Dum aliter gravis tentatio superari nequit. 3. Dum pro publicâ necessitate avertendâ, v. g. irruptione hostium, inundatione &c. putatur esse necessarium placare Deum, quia tunc justitia legalis & æquitas naturalis obligat, ut membra communi- 6.

tatis malum totius avertere satagant. *Per se* tem obligat 1. aliquoties per vitam; uti dictum est de præcepto diligendi Deum *Cas. 16. nu. 4.* 2dò in articulo & probabili periculo mortis, ut fatentur omnes; hinc pœnitere tenetur periculosè ægrotus, miles ante pugnam, prægnans ante difficilem partum, viator ante periculosum iter vel navigationem. Et quidem si Sacramentum suscipi non possit, erit obligatio ad contritionem perfectam, alias enim non erit extra periculum damnationis. At nunquid tali casu sufficiet attritio cum Sacramento, si haberi possit, affirmant *Laym. Amicus* & alii, at verius *Suar. Gonet* & alii communiter etiam tunc cum Sacramento, requirunt contritionem perfectam; nam si unquam, certè in tali articulo, à quo pendet felix vel infelix æternitas, agendum est tutiùs, & locum habere tenent verba S. S. Ambros. & August. *c. si quis de pœnit. Tene certum, & dimitte incertum*; & nemo satis certus est, quòd per attritionem solam cum Sacramento sit salvandus, quia posset non esse baptizatus, ideòque incapax Sacramenti pœnitentiæ, posset Sacerdos carere validâ ordinatione, intentione, errâsse in formâ, &c. accedit, quod tunc obliget præceptum charitatis in Deum, ut dixi *Cas. 16. num. 5.* Sed non potest quis Deum perfectè diligere, quin memor peccatorum ex eodem motivo doleat, & conteratur de peccatis: Ergo. Deinde qui negligit contritionem, non videtur facere quod est in se, ad quod videtur omninò obligari in tali articulo; alias nec satis confidere poterit Deum etiam ex suâ parte non defuturum. Quare agonizantes ad ejusmodi actus præmissâ fide & spe studiosè sunt disponendi.

℟. V. Sacramentum Pœnitentiæ post Baptis- 7.
mum relapsis est necessarium necessitate medii in re, vel in voto susceptum, quia est medium ex sui institutione justificativum, sine quo in re vel in voto suscepto, nullum post Baptismum remittitur peccatum mortale : suscipitur autem in voto vel proposito per actum contritionis seu charitatis perfectæ; nam qui perfectè conteritur, aut diligit, est paratus servare omnia præcepta, adeòque implicitè etiam præceptum confessionis, quando obligabit, de quo dicam *Cas. seq. q. 8.*

QUÆR. III. Quid circa contritionem in genere? ℟. Tenenda esse seqq.

I. Contritio in genere *est animi dolor, & detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero*, *Trid. c. 4.* Dicitur contritio, 8.
quia per eam cor hominis ante obduratum præ dolore quodammodo discinditur, comminuitur, & resolvitur ad recipiendam Divinæ gratiæ impressionem, quemadmodum materia dura & solida per contritionem materialem comminuitur & resolvitur in exiguas partes. Hujus metaphoræ fundamentum dedit Scriptura Ps. 50. *Cor contritum & humiliatum non despicies*, & Joëlis 2. *Scindite corda vestra &c.* id autem Spiritus S. in animâ operatur ferè hoc ordine : Primò immittit agnitionem peccati, quâ agnoscit se Deum offendisse, cœlum amisisse, internum meruisse, &c. 2. Succedit cogitatio de placando Deo per Pœnitentiam. 3 Incipit voluntas peccatum execrari, detestari, dicendo v.g. *Utinam Deum meum non offendissem, tale scelus non admisissem* ! Igitur *formalis detestatio* est fuga, horror, & aversio, quâ voluntas, quantum est in se, vellet peccatum nunquam fuisse commissum.

missum. 4. Detestationi se infallibiliter consociat *formalis dolor* ; id est, tristitia, anxietas luctа & inquietudo mentis conantis repellere malum peccati præsens, solètque exprimi his vel similibus verbis : Heu me miserum ! quid feci? Quo me vertam? &c. Cùmque tristitia invalescit, non sistit in sola parte rationali, seu voluntate, sed & partem sensitivam occupat; hinc gemitus, singultus, lachrymæ, deliquia, &c. hic sensibilis dolor, etsi salubris sit, non tamen requiritur, neque ejus defectus est sufficiens signum defuisse dolorem rationalem efficacem. 5. Sequitur propositum efficax nunquam peccandi in futurum, petitio veniæ, voluntas satisfaciendi, & peccata in seipso puniendi per opera Pœnitentiæ, &c. Igitur ad quamcunque contritionem sufficientem ad Sacramentum Pœnitentiæ sive per - sive imperfectum ex mente Trid. requiruntur tria : 1. *Formalis Detestatio*, quæ excludit peccatum ut præteritum, vellètque illud nunquam fuisse. 2. *Formalis Dolor*, id est, inquietudo, tristitia animi de peccato, apprehenso ut præsente : nec sufficit solus amor, quia Trid. explicitè requirit dolorem : Si tamen quis bonâ fide cum amore Dei ad Sacramentum accessisset, potest præsumere se etiam habuisse dolorem, etsi ejus non recordetur, quia non potest moraliter existere amor Dei perfectus, quin in homine peccatorum memore actu causet dolorem; qui enim actu summè amat, & æstimat Dei amicitiam ; non potest non odisse, & dolere inimîcitiam, & offensam amici cognitam : simîliter qui dolet se dolere non posse, per se loquendo, non habet dolorem sufficientem, quia hic dolor non est de ipso peccato,

sed

sed de carentiâ doloris; in homine tamen timorato ordinariè conjungitur cum dolore de ipso peccato; hinc qui cum tali dolore ad Sacramentum accessit, non tenetur confessionem repetere. 3. Requiritur propositum, hoc est, seria voluntas non peccandi de cætero, de quo dicam latius infrà *q. 6.*

QUÆR. IV. Quid circa contritionem perfectam? R. Seqq.

I. Contritio est duplex, perfecta & imperfecta: *Perfecta* (de imperfectâ dicam *q. seq.*) procedit ex motivo charitatis Dei, estque dolor & detestatio peccati prout est offensa Dei super omnia dilecti, ita ut homo vi talis doloris appretiet & æstimet Deum super omne bonum, & detestetur peccatum super omne malum, adeò ut, si opus esset, paratus sit potiùs amittere omnia bona, etiam seipsum, quàm Deum, & sustinere omnia mala Physica, mortem, annihilationem, pœnas inferni, quàm rursus peccare; & hoc sensu contritio debet esse amor prædominans: ejusmodi tamen comparationes facere in praxi est periculosum, homini præsertim scrupuloso & imperfecto; cùm enim mala pœnæ utpote sensibilia magis feriant imaginationem, & ideo naturaliter magis moveant, quàm mala culpæ, homo facilè incidet in nova peccata, scrupulos, vel desperationem; quare caveat Confessarius, ejusmodi comparationes proponere imperfectis; & si spontè pœnitenti incidant, v. g. *Quid faceres, si jam deberes cremari vivus, vel fornicari? Gratiam tui Principis perdere vel committere hanc injustitiam?* &c. Non tenetur aliquid horum eligere, sed potest omnia respuere tanquam impertinentia & periculosa; satis est, quòd a- 9.

more DEI offensi de facto seriò doleat, & proponat non peccare deinceps, non attendendo, quid facturus esset in hac vel illa hypothesi pos-vel impossibili.

2. Contritio perfecta est actus perfectæ charitatis in Deum, includítque votum Sacramenti Pœnitentiæ, hoc ipso, quòd includat voluntatem servandi omnia Dei præcepta, & justificat extra Sacramentum, ut certum est ex *Trid. c. 4. & Prop. 71. Baij.* damnatâ: *Per contritionem etiam cum charitate perfectâ, & cum voto suscipiendi Sacramentum conjunctam, non remittitur crimen, extra casum necessitatis, aut martyrii, sine actuali susceptione Sacramenti.*

10. 3. Contritio justificat, quamprimùm existit; neque ad hoc requiritur mora temporis, aut certa intensio, ut contra Adrian. & paucos Lovanienses apud Platel p. 5. num 550. (qui contritionem ab attritione distinguunt per solam majorem intensionem) docet communis & certa cum *S. Th. Bonav. Suar. hic d. 4. s. 4. numer 7. Lug. d. 5. s. 8. num. 19.* Quia S. Scriptura, Trid. & SS. PP. loquentes de contritione justificante, nullibi mentionem faciunt certæ durationis, vel intensionis; sed solùm requirunt, ut sit charitate perfecta, atque talis est hoc ipso, quòd procedat ex motivo charitatis, & detestetur peccatum, quia Deo summo bono malum est: Ergo. Et specialiter quòad intensionem docet Synod. *Agathensis* apud Gorm. *p. 1. num. 445.* his verbis: *Sat est ad veram contritionem detestatio super omnia, licèt dolor non sit ita intensus ut alicujus mali temporalis.* Similiter S. Th. *in Suppl. q. 5. a. 3. Quælibet contritio est gratiâ gratum faciente informata*; ergo quantumcunque sit parva, delet omnem culpam: idem do-

docet de duratione 1. 2. *q. 113. a. 7. in Corp.* ubi ait, motum liberi arbitrii, per quem causatur justificatio, posse esse *instantaneum.* Ratio à priori est, quòd substantia & dignitas contritionis consistat in appretiatione DEI super omne bonum, & peccati super omne malum; quòd autem magis vel minùs sit intensa, plùs minùsve duret, est illi accidentale, vis autem justificationis in substantia contritionis, non in accidente ponenda est.

4. Certum est, ad Sacramentum pœnitentiæ non requiri contritionem, charitate perfectam; aliàs enim non per ipsum Sacramentum, sed semper prævie causaretur peccatorum remissio. & Sacramentum pœnitentiæ non magis dici posset causativum primæ gratiæ, quàm Sacramenta vivorum, quod apertè falsum est.

QUÆR. V. Quid de contritione imperfecta?

¶. I. Contritio imperfecta, quæ proprio nomine vocatur *Attritio*, est *animi dolor, & detestatio peccati cum proposito non peccandi de cætero concepta ex motivo aliquo supernaturali inferiore, à charitate perfectâ distincto*, ex spe præmii, timore judicii Divini, gehennæ & pœnarum, ex turpitudine peccati, quatenus est contra cultum, reverentiam, obedientiam DEO debitam; vel spoliat animam gratiâ, pulchritudine, jure ad gloriam, &c. Attritio à contritione perfectâ solùm distinguitur ex parte motivi; perfecta enim ex motivo charitatis seu amoris, amicitiæ & benevolentiæ, attritio procedit ex amore concupiscentiæ supernaturalis, quo vel volumus nobis bo- 11.

num, scilicet veniam peccatorum, gratiam & gloriam, &c. vel volumus avertere à nobis malum gehennæ, purgatorii, iram Dei &c. ideóque omnis attritio salutaris ultimatò est actus spei Theologicæ, vel timoris Dei. Quòd autem explicata attritio, cum Sacramento pœnitentiæ sufficiat ad justificandum peccatorem, videtur clarè definiri à Trid. sess. 14. c. 4. ubi de attritione jam dictâ loquens sic habet: *Et quamvis sine Sacramento pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit.*

12. R. II. Ut attritio & dolor ex præmemoratis motivis conceptus, sufficiens sit ad Sacramentum pœnitentiæ, debet habere conditiones seqq.

1. Dolor debet esse honestus & bonus, qualis etiam esse potest conceptus ex solo metu gehennæ, vel spe præmii, est de fide *ex Trid. c. 4. & 5.* ubi docet, ejusmodi attritionem esse *donum Dei, & Spiritûs S. impulsum, Quo pœnitens adjutus viam sibi ad justitiam parat*; sed actus, qui est impulsus Spiritûs S. qui viam ad justitiam parat, est honestus, imò & supernaturalis, ergo. Unde Alexand. VIII. meritò damnavit prop. 14. *Timor gehennæ non est supernaturalis.* item. 16. *Attritio, quæ ex gehennæ & pœnarum metu concipitur, sine dilectione benevolentiæ, non est bonus motus ac supernaturalis.*

13. 2. Dolor debet esse supernaturalis, uti nunc certum est ex Prop. 57. ab Innoc. XI. damnatâ: *Probabile est, sufficere attritionem naturalem modo honestam.* Ratio est, quia dispositio & medium de-

debet esse proportionatum fini suo; sed finis, ad quem disponit attritio, est quid supernaturale, scilicet ipsa gratia sanctificans, ergo: reipsa autem dolor erit supernaturalis, si ejus motivum proponatur per fidem, & specialiter respiciat Deum tanquam in se bonum, aut tanquam præmiatorem bonorum, vindicem malorum, tanquam primam regulam omnis honesti, &c. tunc enim, si simul adsit spes veniæ, nihil deerit, quò minùs in talem dolorem influat principium aliquod supernaturale, refundens supernaturalitatẽ. Unde non sufficit, sed vanus & inutilis est omnis dolor ex motivo naturali, ut si doleas de peccato ob contractam inde infamiam, morbum, paupertatem, supplicium, &c.

3. Dolor & propositum debent esse efficacia, 14.
hoc est, excludere omnem affectum etiam conditionatum ad peccatum; unde non valet dolor ex timore *serviliter servili*, quo quis dolet & detestatur peccata propter pœnam, v. g. gehennæ, cum eâ animi comparatione, ut si non esset gehenna, non vellet dolere, sed peccare; quæ comparatio involvit affectum peccandi conditionatum, si abesset pœna. Si timor pœnæ sit absque tali comparatione animi, dicitur *servilis* sine servilitate; & talem dari posse, probat *S. Thom. 2. 2. q. 9. a. 4* & mihi certum videtur: nam si timor gehennæ necessariò involveret affectum peccandi conditionatum, non posset esse motus bonus & supernaturalis, quod damnatum est ab Alexand. VIII. sup. in prop. 14. & 16. & Ratio est, quia potest quis nunc seriò nolle peccare, quia peccatum causat infernum, præscindendo, an peccaturus esset, si motivum illud non occurreret;

&

& sicut qui dicit, nolo furari, quia furtum causat patibulum, non ideò dicit se furaturum, si furtum non causaret patibulum, sed ab hoc præscindit, attamen vi hujus actûs absolutè vult non furtum; item sicut actus, quo dico: Nolo hodie peccare, est honestus, neque ideo dico me velle cras peccare, sed ab hoc præscindo, ita attritus ex metu gehennæ; & Trid. dicit attritionem *ex metu gehennæ* conceptam disponere cum Sacramento ad justificationem, *si voluntatem peccandi excludat*, ergo manifestè supponit eam excludere posse: & certè si possit in homine dari metus mali corporalis efficax, id est determinans ad adhibenda omnia media necessaria pro evitando illo malo corporali, cur non possit dari metus efficax inferni, qui voluntatem determinet ad adhibenda media necessaria pro evitando inferno, atque tale medium est vitare omnem affectum peccati mortalis, ergo.

15. Unde sequitur attritionem ex solo gehennæ metu, absque aliquo amoris benevolentiæ actu sufficere ad justificationem peccatoris in Sacramento; idq; mihi videtur esse longè probabilissimum, non tamen ita certum, ut sententiam eorum, qui ad ejusmodi attritionem requirunt amorem aliquem benevolum seu initialem ut vocant, ausim dicere omnino improbabilem; cum eam nunc doceant Theologi multi ac Docti adducantque rationes non spernendas; & eam censurare prohibeat Alexand. VII. 5. Maji Anno 1669. Ideoque cum hic agatur de valore Sacramenti, idque circa conditionem ab Ecclesiâ non supplebilem, cum *Henno* & aliis judico, per se loquendo, non esse satis tutum accedere ad Sacramentum cum dolore sine omni amore, cognito ut tali; per accidens

ta-

tamen, quia pœnitens & confessarius id rarò cognoscunt, & vix contingere solet, ut peccator seriò volens justificari, & actu memor Divinæ bonitatis, longanimitatis au misericordiæ &c. non eliciat circa hæc affectum aliquem benevolum, (etsi non ita sensibiliter moveatur ex his, sicut ex metu inferni) pro praxi est mihi indubitatum, hujusmodi attritos semper ferè absolvi posse & debere; quia omnimoda certitudo hic haberi non potest, nec est in potestate pœnitentis semper pertingere ad charitatem perfectam.

Sed quid de dolore concepto ex metu pœnarum temporalium ut à Deo in hac vita infligendarum? 16.
R. Etsi hic dolor speculativè videatur sufficere, si ejus motiva per fidem proponantur, quia tunc potest esse honestus, supernaturalis & efficax modo explicato, & *salubriter concussi Ninivitæ plenam terroribus pœnitentiam egerunt, & misericordiam à DEO impetrârunt*, *Trid. l. c.* quia tamen id *Canus*, *Hurt. Vasq. q. 92. a. 1.* probabiliter negant, in praxi adhibendus est dolor certò sufficiens, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis. Si quis cum tali dolore bonâ fide confessus est, secundùm *Tamb. Lugo. Sporer numer* 242. *La Croix numer* 884. non tenetur confessionem repetere, quia dolor ille probabilissimè est sufficiens; at oppositum mihi magis probatur, quia legi certæ non satisfit per solutionem incertam ut ostendi *Cas. 5. a. n. 18.* Vid. ibi dicta.

4. Dolor (idem est de proposito) debet esse universalis, hoc est, se extendere ad omnia mortalia etiam ignorata saltem implicitè ratione motivi omnibus mortalibus universaliter oppositi, ut 17.

si

si doleas ob Deum offensum, cœlum amissum, infernum promeritum, &c. *S. Thom. Palav. Gorm. à num. 149. Stotz. hic. num. 76.* Ratio est, quia unum mortale non remittitur sine alio, & nullum remittitur sine dolore; si ergo unum non remittatur, eò quòd ad illud se non extendat dolor, etiam reliqua non remittentur; hinc si habeas peccatum dubium, vel aliud, quod ex justa causa nunc confiteri non teneris, debes de eo dolere, aliàs confessio est nulla & sacrilega, Dixi, *saltem implicitè*, quia opus non est, ut de singulis explicitè & distinctè doleas; neque opus est omnia distinctè cognoscere nisi in ordine ad confessionem, *S. Thom. q. 28. de verit. a. 5. ad 3. Suar. d. 4. s. 6. Dian. p. 3. t. 5. num. 118. Sporer à. num. 88.* Ratio est; quia quando adest vera contritio vel attritio cum Sacramento, statim eo momento sequitur justificatio, sed potest esse vera contritio vel attritio cum Sacramento, etiamsi quis explicitè non cogitet de omnibus mortalibus à se commissis, ut per se patet, & testantur S. Paginæ plures, v. g. S. Mariam Magdalenam, bonum Latronem, S. Paulum, &c. per contritionem repentè fuisse justificatos absque hoc, quòd tempus haberent peccata singula recogitandi; an verò Sacramentum pœnitentiæ defectu doloris universalis possit esse validum & informe, Scholasticis relinquo, quia plus habet difficultatis, quàm utilitatis.

18. 5. Dolor (idem tenet de proposito (respectu venialium etiam suo modo debet esse efficax & universalis, aliàs non remittuntur omnia, sed tantùm ea, de quibus doletur efficaciter

cum

cum serio proposito ea deinceps non committendi. Si confitens mera venialia de nullo haberet dolorem & propositum efficax, certò peccaret mortaliter, quia redderet Sacramentum nullum defectu materiæ proximæ; non tamen videtur mortale, si confitens doleat de aliquibus, & non de omnibus; cùm enim venialia sint materia libera, unúmque illorum remittì possit sine altero, sufficit ad valorem Sacramenti efficaciter dolere de aliquibus. *Suarez. Lugo d. 14. s. 8. Metzger. d. 46. a. 4. num. 11.*

Dices, qui Sacerdoti inter plures hostias apponit unam non consecrabilem, v. g. hordeaceam, peccat mortaliter: ergo etiam qui ponit unum peccatum, in quod cadere non potest absolutio; deinde quo ad illud peccatum, de quo non dolet, fallificatur forma: *Ego te absolvo*, quod videtur gravis irreverentia. R. N. C. Forma consecrationis est demonstrativa, & de singulis hostiis dicit: *Hoc est Corpus meum*, quod falsificatur in hostia hordeacea; & exponitur merus panis adorandus, quod est idololatria; at forma remissionis non dicit de singulis peccatis, quòd remittantur, sed tantùm: *Ego te absolvo*, hoc est, do gratiam de se remissivam omnium peccatorum, quod manet verum, etiamsi unum vel alterum veniale non remittatur, vel etiam subjiciatur mortale semel ritè confessum, vel antecedenter remissum per contritionem.

6. Dolor debet esse sensibilis, non eo sen- 19.
su, quòd debeat elici ab appetitu sensitivo, sed quòd debeat signo aliquo externo manifestari, quod fit per ipsam confessionem, tunsionem pectoris, petitionem Confessarii, &c. Ratio est, quòd

quòd confessio debeat esse dolorosa, & ut talis cognosci à Confessario, atque hoc fieri non potest, nisi dolor signo aliquo externo manifestetur; ergo.

20. 7. Dolor debet elici ex intentione confitendi, *Bonac. Dicast. La Croix num. 687.* cont. *Lugo Rasler, Tamb. Sporer, Mezger.* Ratio est, quia aliàs dolor non est actio Sacramentalis, nec censebitur subjici formæ, tanquam pars materialis & determinanda, sicut ablutio facta sine intentione baptizandi, quamvis ex post referretur ad Baptismum, & adderetur forma, non esset pars Baptismi. Si dicas, ablutio est actio ministri, qui agit nomine Christi, ideóque specialiter debet poni ex intentione Sacramenti; dolor verò est actus suscipientis Sacramentum. *Contrà est*: Etiam actio suscipientis debet poni ex intentione Sacramenti; si enim ordinandus poneret contactum materiarum sine intentione Sacramenti, non ordinaretur validè, ergo nec validè absolvitur, qui non confitetur ex intentione Sacramenti; si enim ipsa satisfactio, quæ solùm est pars integralis, debeat poni cum ordine ad Sacramentum, ut dicam suo loco, multò magis dolor, qui est pars essentialis. *Dices*: Trid. nullam facit mentionem de dolore eliciendo ex intentione confessionis. 2. Dolor de peccatis ante Baptismum non necessariò refertur ad Baptismum, ergo nec dolor ad confessionem. 3. Dolor & propositum efficax includunt voluntatem servandi omnia præcepta, ergo & voluntatem confitendi implicitam, quæ sufficit. R. *Ad* 1. Tridentinum requirit dolorem, qui sit pars & materia proxima Sacramenti, qualis non est, nisi eliciatur ex intentione confitendi. *Ad* 2. N. C.

Dolor

Dolor est pars Sacramenti Pœnitentiæ, non verò Baptismi, hinc non indiget per intentionem referri ad Baptismum. *Ad 2. N. C.* Sæpè elicitur dolor de peccatis, de quibus confitendis non est præceptum, qualia sunt venialia aut mortalia semel ritè confessa, adeòque dolor secundùm se est quid indifferens ad confessionem. Deinde dolor debet magis referri ad confessionem quàm ad alia præcepta, v. g. de Jejunio, de audiendâ Missâ, est enim pars Sacramenti, & pars debet referri ad compartem; sed per voluntatem implicitam servandi omnia præcepta, dolor non magis refertur ad Confessionem, quàm ad alia præcepta; ergo requiritur alia relatio, scilicet ut eliciatur ex intentione explicitâ suscipiendi Sacramentum, neque de hoc in praxi potest esse dubium, quia agitur de valore Sacramenti. Quidquid sit de probabilitate sententiæ oppositæ.

8. Dolor & propositum debent præcedere ab- 21.
solutionem, vel saltem ante ejus finem esse præsentia, ut certum est; nam sine dolore & proposito pœnitens non est dispositus, & absolutio non potest ferri super indispositum. Dubium est, an dolor debeat præcedere Confessionem? Affirmant *Suar. Con. Dicast. Laym.* quia Confessio non videtur esse Sacramentalis, & dolorosa, nisi procedat exp rævio dolore tanquam causâ; & dolor subsequens per Confessionem non potest fieri sensibilis; nihilominùs dolorem posse subsequi Confessionem docet communis, & probat praxis Confessariorum & Pœnitentium, qui contenti sunt, si dolor eliciatur ante absolutionem; Confessio est Sacramentalis & dolorosa ex hoc,

quòd fiat ex intentione Sacramenti & eliciendi dolorem ante absolutionem, unde & dolor per eam tanquam per causam fit sensibilis; quia tamen sententia opposita non videtur improbabilis, in praxi eliciendus est dolor ante confessionem, vel post dolorem accusatio in genere repetenda, dicendo: De his omnibus *doleo & me accuso, &c.*

22. 9. Dolor debet tempore absolutionis perseverare moraliter, ita, ut vi istius doloris adhuc censeatur pœnitere, quod tunc fiet, si dolor existat in se, vel in aliquo suo affectu; hinc communiter dicunt, hodie validè absolvi, qui heri ex intentione confitendi elicuit dolorem, & ex illo proposito absque novo dolore confitetur; in dubio, an dolor desierit, sub mortali renovandus est, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis.

23. 10. Dolor non debet esse revocatus, revocatur autem per novam complacentiam vel consensum in idem peccatum, de quo quis doluit, vel per quodcunque mortale; unde qui ante doluit de mortalibus, & post iterum peccat mortaliter, debet de novo dolere, quia per priorem dolorem non est amplius dispositus ad Sacramentum, & cessavit efficax propositum non peccandi hoc ipso, quòd de novo peccet. Sed quid si quis sub eodem motivo universali, v. g. ob bonitatem Dei offensi simul doluit de mortalibus & venialibus; an expost peccando venialiter non tantùm revocet dolorem quòad venialia, sed etiam quòad mortalia, ita ut sine novo dolore de mortalibus non possit ad Sacramentum accedere? Negant *Gorm Gobattus, Sporer num. 290. Stotz. l. 1. p. 2. num. 72.* quia ille dolor quidem sub eodem motivo

tivo tendit in omnia mortalia & venialia, sed inæqualiter; magis quippe detestatur mórtalia, quàm venialia, inter hæc magis graviora, quàm minora, quia hæc magis opponuntur suo motivo bonitatis Dei; quàm illa. Ergo quamvis per novum peccatum veniale revocetur dolor quòad venialia similia, non tamen quòad mortalia vel venialia graviora illo, quod de novo committitur; hæc sententia est probabilissima: at quia agitur de valore Sacramenti, non videtur mihi satis tuta, ideóque dolor de mortalibus breviter erit renovandus. Ratio est, quia ille dolor universalis est unus Physicè actus, indivisibiliter tendens in mortalia & venialia; ergo hoc ipso, quòd desinat quòad venialia, etiam desinit quòad mortalia. *Respondent*: Desinere actum Physicè, manere autem moraliter, quia voluntas manet habitualiter aversa à mortalibus: hoc quidem probabilissimum est, sed non satis certum. At quid, si post dolorem recorderis peccati mortalis ante non cogniti, an opus est de novo dolere? R. Si doluisti de solis venialibus, vel etiam de mortali ex dolore particulari, v. g. de ebrietate ob specialem ejus turpitudinem, opus est novo dolore; quia prior se non extendit ad mortale obitum, secùs, si doluisti de mortalibus ex motivo universali v. g. quòd gratiâ Dei excideris, infernum meruerit; quia talis dolor etiam opponitur mortali oblito.

11. Quæstio est inter DD. an idem dolor Physicè præteritus sufficiat pro pluribus confessionibus? Affirmant *Henriq. Dicast. Sporer nu. 298. Mezger a 4. num. 7.* saltem si quis statim redeat, & iterum confiteatur peccatum, quod erat obli- 24

tus; quia sicut eadem materia potest successivè constituere plura composita, sic & idem dolor moraliter perseverans plura Sacramenta; econtra negant *Vasq. Joh. Sanchez. Bernal.* quia duplex successiva absolutio non potest cadere super eandem confessionem præteritam, ergo nec super eundem dolorem; nam non minùs dolor, quàm confessio est de substantia judicii Sacramentalis; item eadem ablutio non potest servire pro duplici Baptismo, ergo nec idem dolor pro duplici Sacramento; & certè si sufficiat dolor Physicè præteritus non revocatus, poterit quis indies confiteri, etsi ante annum doluerit, quod videtur absurdum. Utráque sententia est probabilis, ideo in praxi dolor iterum erit renovandus, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis. Dixi, *dolor Physicè præteritus*; nam si idem dolor Physicè perseveret saltem tenuiter seu virtualiter, & ordinetur ad novam confessionem, certò sufficiet, quia est quasi renovatus; comniter autem fit, ut dolor ille tenuiter permaneat, si pœnitens statim recurrat, & confiteatur peccatum bona fide omissum.

25. QUÆR. VI. Quid de proposito? R. De hoc tenenda esse seqq. 1. Propositum est voluntas non peccandi de cœtero, & sicut ad Sacramentum pœnitentiæ indispensabiliter requiritur dolor, Sic & propositum. Et quamvis probabilius sufficiat propositum *virtuale*, inclusum in dolore universali, ut docet communis cum *Diana Germaz. p. 1. numer. 486.* Metzger *d. 44. a. 2.* quia si quis verè doleat, & non cogitet de pro-

posi-

posito, neque de peccando in futurum, eo quod v. g. dolore sit abreptus, vel statim decapitandus, talis cum Sacramento videtur satis dispositus ad justificationem: in praxi tamen adhibendum est propositum *formale*, quo voluntas explicitè & seriò dicat, *nolo peccare in futurum*; quia agitur de valore Sacramenti & est incertum, an propositum virtuale sufficiat; nam Concilia *Florent.* & *Trid.* non minùs expressam mentionem faciunt propositi, quàm doloris, etsi sufficeret propositum implicitum, præter dolorem non requîreretur propositum, quia ipse dolor est propositum implicitum, quod est contra communem sensum & praxin fidelium.

2. Propositum debet esse *Efficax* saltem quoad *affectum*, hoc est, vi illius debet pœnitens ita esse dispositus, ut mallet quolibet bono privari, aut quâvis pœnâ v. g. morte crudelissimâ affici, pœnas inferni sustinere &c. quàm denuò peccare; quia propositum secundùm Trid. debet absolutè excludere voluntatem peccandi, attamen ejusmodi comparationes facere periculosum est præsertim fragilibus; ideóque satis est, si quis defactò sincerè doleat & proponat, non attendendo, quid in hac vel illa hypothesi esset facturus: Vide quæ dixi *sup. num. 9.* dixi: *quoad affectum*, quia non necessariò debet esse efficax quoad *effectum*, hoc sensu, quod vi illius pœnitens reipsâ nunquam amplius debeat peccare; aliàs recidiva in peccatum, semper argueret insufficientiam propositi, quod apertè falsum est, cum existentia Prioris non

dependeat ab existentia posterioris. Itaque si expost iterum peccetur, inde fit, quod homo ob suam inconstantiam prius propositum deserat, quo perseverante fuisset impossibile poni peccatum.

3. Propositum debet esse *Universale*, hoc est, se extendere ad cavenda omnia mortalia, non solùm quæ commissa sunt, sed & ad omnia possibilia S. Thom. *q. 87. a. 11. ad 1.* non tamen requiritur, ut propositum distinctè & explicitè extendat se ad singula, dicendo v. g. nolo deinceps furari, fornicari &c. nam etsi hoc laudabile sit; de se tamen satis est, si ratione motivâ universalis efficaciter opponatur omnibus, utì dixi de dolore sup. *num. 17.* qualiter propositum debeat esse efficax & universale respectu venialium, dixi ibid. *numer 18.*

CASUS XCVII.

De Materia remota, & integritate confessionis.

KArinus *dubitat:* 1. *Quæ sit materia proxima & remota pœnitentiæ.* 2. *An etiam peccata ante Baptismum commissa, an venialia, mortalia semel confessa.* 3. *Qualiter confessio debeat esse integra.* 4. *Quid integritas materialis & formalis.* 5. *Quale requiratur examen.* 6. *Quid de peccatis indirectè remissis.* 7. *Quid de confitente peccatum in genere.* 8. *Quid de eo, qui dicit: Feci circiter oties.* 9. *Qualiter se explicare debeant consuetudinarii, & quid si exposit peccatorum distinctus recordentur.* 10. *An teneantur fateri consuetudinem.* 11. *Qualiter explicandus numerus.* 12. *Quid si unum individuum dicatur pro alio.* 13 *Quid de actu externo ejúsque effectu.* 14. *An explicandum medium & finis.* 15. *An peccatum & ejus periculum.* 16 *An malitia, quam peccans apprehendebat vel ignorabat.* 17. *An liceat quærere Confessarium suæ opinioni faventem.* 18. 19 20. *Quid de circumstantiis aggravantibus.* 21. *Quid in dubio positivo an peccaris mortaliter.* 22. *An confessus.* 23. *Quid in dubio negativo.* 24. *Quid de scrupulosis.* 25. *Aut iis, qui solent vel non solent sic peccare.* 26. *Quid de eo qui confessus est dubium ut certum, vel majorem numerum pro minore.* 27. *Vel certum ut dubium.* 28. *Quid si dixit totum*

peccatum, sed nescit, an sit mortale, vel veniale. 29. An ab integritate excusentur mutus, vel culpabiliter oblitus peccatorum, naufragi, milites in conflictu. 30. Quid de moribundo qui non scitur dedisse signum, vel dedit dubium, vel in absentiâ Sacerdotis, quid si sit confossus in duello vel adulterio. 31. An excuset periculum contrahendæ pestis vel peccati. 32. An possit vel debeat dici peccatum cum manifestatione complicis. 33. An excuset infamia vel confusio propria, vel magnus accursus populi. 34. Quid si pœnitens confiteatur Superiori unum reservatum, & alterum non reservatum. 35. An de peccato omisso vel oblito debeat quis dolere, & expost confiteri. 36. Quid si pœnitens in confessione mentiatur. 37. An debeat dicere peccatum esse vel non esse confessum, quid si dicat non confessum esse confessum. 38. An dicat apud unum mortalia, apud alium venialia, vel volens generaliter confiteri aliqua omittat. 39. An aliquando debeat vel possit confessio fieri publicè, vel per interpretem 40. An mutus debeat confiteri per nutus, &c. An debeant peccata scribi, ut non excidant. 41. An puella verecunda, ægrotus, surdaster, possit peccata Confessario dare in scriptis. 42. Quid si confessio fiat ex fine inhonesto. 43. Quid si Confessarius dormitans aliqua peccata non intellexit, & nescias quæ. 44. Quid si aliquæ confessiones sint invalidæ cum vel sine tua culpa. 45. Sed nescias quæ. 46. Quid si pœnitens dicat: A multis annis sum male confessus. 47. An dimittendus. 48. An repetenda confessio probabiliter valida. 49. An confessio jure Divino obliget per se in periculo vitæ, & sæpiùs in vita, quando per accidens. 50. An obliget omni anno, an hæreticos, pueros. 51. An habentem sola venialia; an per confessionem venialium satis-

tisfiat præcepto. 52. *An satisfecit confessus invalidè, vel ille, cui injustè negata est absolutio.* 53. *An tempus annuæ confessionis currat à prima Januarii, vel à Paschate ad Pascha.* 54. *An confessio sit annexa tempori Paschali.* 55. *Quot peccata committat diu eam differens.* 56 *An teneatur prævenire, qui expost prævidet se impediendum.* 57. *Qui hoc anno non est confessus, an teneatur supplere anno sequente.* 58. *An per talem confessionem satisfaciat pro annis præteritis, & præsente.* 59. *An oblitus mortale teneatur illud confiteri eodem anno, & quæ sit pœna negligentis confessionem annuam?* Pro Resolut.

QUÆR. I. Quæ sit materia Sacramenti pœnitentiæ? 1.

R. *Materia ex qua & proxima* sunt actus pœnitentis, contritio, confessio, satisfactio. *Florent. Trident. sess. 14. c. 3. & 4.* Ratio est, quia per hos actus materia remota seu peccatum, proximè applicatur clavibus, & fit aptum absolvi. De contritione egi *Casu præced.* De satisfactione dicam *Casu* 101. de confessione in præsenti. *Materia ex quâ seu remota sunt* peccata post Baptismum commissa: Unde

1. Solæ imperfectiones v. g. quòd quis non responderit Divinis inspirationibus, non fecerit bona, quæ potuit, infregerit propositum vel regulam sub peccato non obligantem & similia, de se non sunt materia sufficiens absolutionis; ordinariè tamen habent adjunctum peccatum levis negligentiæ, otiositatis, &c. ideóque Confessario utiliter exponuntur; addi tamen debet materia certa, v. g. veniale ex præteritis confessionibus, aut si materia certa haberi non

possit, absolutio solùm danda est sub conditione.

2. Non sufficit peccatum existimatum, sed requiritur verè commissum; unde B. V. quia ab omni peccato immunis fuit, non fuit capax absolutionis.

2. 3. Peccatum originale, & actualia ante Baptismum commissa, non sunt materia apta absolutionis *Trid. sess. 14. c. 1. 2. 4. 5.* quia non sunt peccata hominis subditi Ecclesiæ, sed & remitti debent per Baptismum; ideóque pœnitentia dicitur secunda post naufragium tabula, ut si quis post Baptismum denuò peccato naufragus fuerit, per Sacramentum pœnitentiæ salvari possit.

4. Peccata venialia & mortalia semel ritè confessa sunt materia *sufficiens*, *sed libera*, ideóque sine culpa omitti possunt, quia non pugnant cum gratia; omne verò mortale nunquam ritè confessum est *materia necessaria*, seu ex præcepto Divino confitenda, etsi sit occultum & forsan contritione expiatum. Colliguntur hæc ex *Florent.* & *Trid. l. c.*

5. Ut peccata sint materia proximè sufficiens, debet non solum dolor, sed & propositum efficax super ea cadere, Hinc si confitearis mera venialia, & de nullo efficaciter proponas, confessio erit invalida, & sic confitens peccas mortaliter V. dicta *Cas. præc. num. 18.*

3. QUÆR. II. Quid circa integritatem confessionis?

Rz. 1. Confessio debet esse integra, ita, ut exprimantur omnia & singula mortalia, etiam merè interna post Baptismum commissa, quòad nu-

numerum & speciem, ac circumstantias speciem mutantes. Est de fide ex Trident. *sess.* 14 *cap.* 5. *can.* 7. *Si quis dixerit, in Sacramento pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse jure Divino confiteri omnia & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debitâ & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ sunt contra duo ultima Decalogi præcepta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant, &c. anathema sit.*

2. Integritas alia est materialis, alia formalis *Confessio materialiter integra* est, quâ exprimuntur omnia mortalia nunquam confessa; formaliter integra est, in qua exprimuntur mortalia aliqua, etsi alia ex invincibili oblivione, vel aliâ justa causa omittuntur; hæc est de necessitate Sacramenti, ita, ut, si quis invincibiliter omitteret omnia, aut confiteretur solos defectus naturales, confessio esset nulla defectu materiæ remotæ. Integritas materialis est tantùm de necessitate præcepti Divini, à quo præcepto excusamur per inculpabilem oblivionem, vel per justam causam aliquid reticendi. 4.

3. Confessioni sub mortali præmittendum est diligens examen circa numerum & speciem; qui enim tenetur ad finem, scilicet confessionem integram, etiam tenetur ad media ordinaria, & necessaria, quale est diligens discussio conscientiæ, non tamen requiritur diligentia summa; hoc enim humanæ infirmitati foret intolerabile, & Sacramentum redderet odiosum; sed sufficit diligentia mediocris, qualem prudens adhibet in negotio gravis momenti, v. g. in disquisitione debiti pecuniarii, *Scotus Suarez Laym. c. 8. n. 5.* qui sæpiùs confitentur, pro examine indigent mi- 5.

minori tempore'; rudes & imperiti non tenentur ad tam exactam discussionem, sicut docti, & juvari debent à Confessario: sed quid, si quis adhibita mediocri diligentiâ sperer fore, ut sibi occurrant plura mortalia, si majorem & extraordinariam diligentiam adhiberet? R. Ad extraordinariam diligentiam non tenerì; talis enim homo nunquam foret quietus, & adigeretur ad diligentiam summam contra supra dicta. Si quis omittat diligentiam mediocrem, peccat mortaliter, neque tunc sufficit peccatum omissum repetere, sed debet se accusare de neglecto examine, & insimul repetere omnia mortalia in ista confessione exposita, nisì Confessarius illorum adhuc reminiscatur, quia confessio fuit sacrilega & invalida. Sed *dices*: Unde scio negligentiam in excutienda conscientia fuisse graviter culpabilem? R. Si negligenter te habuisti, & advertens ad obligationem ulteriùs inquirendi, non inquisivisti, vel advertere noluisti.

6. 4. Ut confessio sit integra, debent exprimi omnia mortalia directè nunquam remissa; illa autem dicuntur directè remissa, quæ fuerunt manifestata Sacerdoti habenti in ea jurisdictionem & impertienti absolutionem Sacramentalem: Peccata verò bonâ fide omissa vel reservata, remittuntur indirectè, quia omissa Confessarius non cognovit, & in reservata etsi confessa, non habuit jurisdictionem. Ratio est, quia cùm unum mortale non remittatur sine alio, necesse est, ut si remittantur peccata ritè confessa, etiam remittantur peccata bonâ fide omissa vel reservata; hinc peccata indirectè remissa dicuntur remitti ratione aliorum, cætera ratione suî: per

con-

consequens indirectè remissa vel inculpabiliter omissa aut oblita, debent de novo subjici Clavibus; ut remittantur directè; patet ex Prop. 11. ab Alex. VII. damnata : *Peccata in Confessione omissa, seu oblita, ob instans periculum vitæ, aut aliam causam, non tenemur in sequenti Confessione exprimere.*

5. Est obligatio confitendi speciem infimam mortalium, unde non sufficit explicare genus peccati, vel speciem subalternam, dicendo: Peccavi graviter contra Religionem ; sed dicere debes : Semel blasphemavi, falsò juravi, tale votum infregi, &c. Similiter non sufficit dicere: Exposui me vel alium periculo peccandi graviter; sed debes explicare species peccati mortalis, cujus te periculo exposuisti : qui scit se mortale admisisse, v. g. affectui pravo consensisse, sed non potest reminisci in quâ specie, tenetur illud exprimere, prout cognoscit, nec opus est addere aliquod veniale, quia illud mortale genericum est materia sufficiens & necessaria, *S. Th. Nav. Suar. d. 23. s. 1.* Si homo rudis in genere tantùm dicat, se esse miserum peccatorem, vel se peccâsse cogitatione, verbo & opere, nec aliud nequidem veniale ab eo extorqueri possit, extra mortis periculum non est absolvendus, & ita habere praxin testatur *Laym. c. 8. n. 7.* Ratio est, quia nemo censetur tam rudis, ut non possit aliquod peccatum saltem veniale in specie confiteri, v. g. verbum otiosum, mendacium, distractionem, &c. & fortè talis nullum in se peccatum agnoscit, sed ideó se solùm dicit peccatorem, quia audivit omnes homines esse peccatores. 7.

6. Qualiter peccata distinguantur specie, dixi *Cas. 7.* qualiter numero, *Cas. 8.* quæ neces-

cessariò hic sunt recolenda. Debet autem exprimi numerus certus, si sciri possit, qui scit, se feciſſe octies, & dicit : Feci *fortè*, vel *circiter* octies, *plus minùs*, &c. peccat mortaliter, nisi excuſet ignorantia, bona fides, scrupoloſitas, &c. Quare Confeſſarius non debet paſſim iſtas phraſes admittere, præſertim ab iis, qui ante breve tempus confeſſi ſunt, & adferunt peccata ſatis palpabilia, quia non edicere certum numerum in his, arguit defectum examinis. Qui certum numerum ſcire non poteſt, ſatisfacit dicendo veroſimilem, addendo *circiter* vel *plùs minùs*, v. g. *circiter decies*; nam ſi tum reperias, te feciſſe undecies, vel duodecies, non teneris hoc de novo confiteri, cùm unum vel duo ſufficienter cenſeantur includi, & exprimi in Tò *circiter* reſpectu decem, ſi confitearis *circiter vigeſies*, in Tò *circiter* includentur tria; reſpectu centum includentur octo, novem vel etiam decem. *Tann.* putat eum ſatisfeciſſe, qui dixit circiter vicies, & expoſt reperit fuiſſe tricies; *Vivald.* liberat eum, qui dixit : Feci circiter centies, etſi expoſt meminerit contigiſſe ducenties; at uterque nimiùm laxè, ideoque communiter rejiciuntur; & Ratio horum eſt, quia numerus, qui exprimitur in Tò *circiter*, debet eſſe vel abſolutè parvus in ſe, vel parvus reſpectu numeri adjuncti, ita, ut parvus exceſſus cenſeatur quaſi abſorberi in numero majori expreſſo, ut unum reſpectu quatuor, duo reſpectu decem, tria reſpectu viginti, quatuor reſpectu quadraginta, novem vel decem reſpectu centum, & ſic proportionaliter, *Nav. Lug. Dian. p. 3. t. 4. R. 194.* Si quis dixit, feci decies, non addendo circiter, & expoſt com-

pe-

periat certò contigisse undecies, vel de hoc dubitat, debet in proxima Confessione dicere, semel blasphemavi, vel de hoc dubito, quia hanc vicem non expressit, communis DD.

7. Qui habet consuetudinem deliberatè blasphemandi, pejerandi, fornicandi, si nec probabilem numerum peccatorum inire possit; debet saltem exprimere, quoties credat se in die, septimana, vel mense peccâsse, aut si nec sit probabilem numerum dicere possit, satis erit exprimere tempus consuetudinis, sic meretrix satisfaciet, dicendo: Tanto tempore admisi quosvis; enormiora tamen, quæ rariùs fiunt, debet exprimere, dicendo, quoties v. g. peccârit contra naturam, vel cum consanguineis, maritatis, voto astrictis, &c. hæc enim facilè observari possunt: idem tenet de fure consuetudinario, qui si non possit dicere numerum omnium furtorum, saltem explicare poterit sacrilegia, rapinas, &c. concubinarius satisfaciet dicendo: Tanto tempore usus fui concubinâ velut uxore, *Lugo d. 16. n. 557. At quid?* Si isti sic confusè confessi, postea magis distinctè recordentur de numero, & speciebus peccatorum commissorum, an non erit obligatio (de consilio nemo dubitat) eadem postea distinctiùs confitendi? &. Negativè cum *Vasq. q. 91. a. 1. Lugo n. 563. Sporer n. 454. La Croix l. 6, p. 2. num. 934.* Ratio est: quia per illam confusam narrationem peccata satis intellecta sunt à Confessario, ut potuerit de iis formare morale judicium, & ab iis absolvere. Generaliter hic advertat Confessarius, ne suos pœnitentes nimiùm cruciet, & Sacramentum odiosum reddat, districtiùs ab iis exigendo certum peccatorum nu- 9.

numerum; sed magis satagat eis horrorem peccati incutere, & ad veram contritionem disponere.

10. 8. Tenebiturne consuetudinarius sponte fateri pravam suam consuetudinem? R. Si consuetudo sit causa, vel occasio proxima actuum objectivè malorum, v. g. perjuriorum, blasphemiarum, etiamsi hi actus fortè propter inadvertentiam non sint peccata, tamen est sub mortali obligatio emendandi ejusmodi consuetudinem, aliàs illæ blasphemiæ & perjuria fiunt voluntaria in causa; & si causa seu consuetudo, ut potest, non emendetur, tenetur se sponte accusare de hac negligentia, *Suar. Laym. Dicast. a. 9. Diana p. 3. t. 5. R. 62.* Similiter qui per frequentatos actus advertit se contrahere consuetudinem, cum periculo in futurum relabendi, peccat dupliciter, nempe ipso actuali peccato, v. g. blasphemiæ, deinde etiam contrahendo consuetudinem, quæ erit causa proxima futurarum blasphemiarum, ideòque confitens dicere debet: Toties blasphemavi, & blasphemando advertenter induxi vel auxi consuetudinem blasphemandi, *D. D. c. c.* Deinde etiam est obligatio aperiendi consuetudinem, si Confessarius de eo interroget, uti certum est ex Prop. 58. ab Innoc. XI. damnata: *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.* Ratio est, quia Confessarius quâ Judex & medicus habet jus de eâ interrogandi, ut sciat an pœnitens verè & seriò emendare proponat; an sit in occasione proximâ relabendi, an, & quibus præservativis indigeat: quòd si Confessarius de consuetudine non interroget, neque ea de novo sit voluntaria, probabile est, quòd pœnitens eam non

non teneatur sponte aperire, *Lug. n. 202. Sporer n. 455. La Croix n. 968.* quia nemo per se loquendo tenetur bis aperire idem peccatum, sed præter peccatum de novo admissum fateri priorem consuetudinem est confiteri eadem peccata bis: ergo.

9. Qui uno actu tribus detraxit, tres numero malitias admittit in Confessione explicandas, nontamen debet dicere: Ter uni detraxi, hoc enim falsum est; sed dicere debet: Uno actu detraxi tribus. Econtrà qui per tres actus furatus est eidem tres ducatos, malè dicit: Furatus sum tres ducatos, quia tres actus faciunt tria numero peccata; qui verò uno actu furatur tres ducatos, satisfacit, dicendo: Semel furatus sum ducatos tres, nisi quilibet ducatus pertinuerit ad distinctum hominem; hoc enim exprimi deberet, quia tunc sunt tria numero distincta peccata, cùm lædantur tria distincta jura: similiter plura erunt peccata, si quis eodem actu plures intendat occidere, pluribus detrahere, sæpius fornicari, ideòque dicere debet: Tot volui occidere, tot detrahere, toties fornicari; item toties multiplicatur numerus peccati, quoties voluntas peccandi retractatur & reassumitur, ut explicavi *Cas. 8.* ubi etiam dixi, qualiter se explicare debeat, qui plures scandalizavit, qui uno impetu iræ eidem plura inflixit vulnera, aut contumelias, imprecatus est distincta mala, plures falsitates eodem, vel eandem falsitatem pluribus perjuriis confirmavit, plures in statu disgratiæ absolvit, plures hostias consecravit, vel distribuit, plures articulos fidei eodem actu negavit, 11.

gavit, in distinctis materiis blasphemavit, &c. De speciebus luxuriæ V. *Casu 11, à numer 3.* de pravis affectibus, desideriis, cogitationibus, *Cas. 9.*

12. 10. Dicere unum individuum Physicum pro alio non obstat integritati, ut si dicas te occidisse Petrum, cùm occideris Paulum, te fornicatum in Junio, cùm factum sit in Majo, quia manet idem peccatum moraliter, nisi ratione diversitatis Physicæ accederet alia species malitiæ, v.g. Si Paulus occisus fuisset clericus, non autem Petrus.

13. 11. In Confessione etiam explicari debet actus externus, qui complet volitionem internam, seu pendet ab actuali libero influxu malæ voluntatis, eóque influxu cessante statim cessat, ut verbum contumelioſum, furtum, fornicatio, percussio, explosio sclopeti, &c. ut primùm enim voluntas mandat, cessat locutio, furtum, &c. *Sporer numer 380. Platell. hic numer 774.* Ratio est: quia tales actus externi sunt pars peccati consummati; cùm ergo totum peccatum sit exprimendum, etiam talis actus externus exprimi debet; hinc non sufficit dicere: Velui contumeliari, furari, fornicari, sed dici debet: Sum contumeliatus, furatus, fornicatus: aliud est de effectu ex tali actione directè vel indirectè intento & secuto, qui in suo fieri & esse non ampliùs dependet ab actuali influxu voluntatis, velut mors secuta ex tua explosione, vel exhibito veneno, abortus ex pharmaco, ebrietas ex potu; talis effectus per se non est explicandus, *Lug. d. 16. s. 9. Dian. p. 1. t. 7. R. 6. Gob. cas. 14. num. 351.* Ratio est: quia talis effectus non est pars pec-

peccati, nec ampliùs pendet à tua voluntate, sed positâ liberâ & peccaminosâ explosione, & datione veneni, homo moritur, sive velis, sive nolis; & dum mors sequitur, non ampliùs peccas, aliàs posses peccare in somno, vel in cœlo constitutus, si post explosionem indormisceres, vel pœnitens morereris, ideoque tunc, per se loquendo, satis erit dicere: Ex intentione occidendi explosi, venenum præbui, consilium vel remedium dedi ad abortum, bibi animo me inebriandi, indormivi turpibus cogitationibus cum periculo prævisо pollutionis, projeci Breviarium, prævidens me tanto tempore non posse orare Horas, tacendo an mors, abortus, ebrietas, pollutio, &c. secuta sint, nec ne. *Dixi*, *per se loquendo*, quia omnes fatentur utilissimum esse, & subinde necessarium exprimere ipsum effectum, putâ homicidium, abortum, pollutionem secutam, ut Confessarius sciat, an subsit obligatio restitutionis, irregularitas, censura, reservatio, &c. Similiter explicari debet effectus secutus, quando adhuc est status libertatis, ut si quis per tactus vel turpes amplexus liberè in se causet pollutionem.

12. Si medium habeat distinctam malitiam à fine, utráque explicanda est; hinc si furatus es, ut forniceris, non sufficit dicere, sum furatus, sed sum furatus animo fornicandi, etiamsi fornicatio non sit subsecuta, quæ si sit secuta, etiam explicanda est, dicendo: Sum furatus ex intentione fornicandi secutá fornicatione. 14.

13. Qui se exposuit periculo v. g. fornicationis, si fornicatio statim sequatur, satisfacit, dicendo: Semel sum fornicatus, quia periculum 15.

tuncnon habet distinctam malitiam ob ipso peccato, etsi periculum causatum sit per oscula vel tactus turpes; si peccatum sequatur in alia occasione, debes dicere: Semel per tactus turpes exposui me periculo fornicandi, & semel fornicatus sum.

16. 14. Peccata confitenda sunt, sicut erant in conscientia tunc, quando committebantur, unde si tum invincibiliter ignorabas, vel non advertebas ád malitiam actûs, illam non contraxisti, quia nihil est volitum, nisì sit præcognitum. Econtra si apprehendas malitiam in actu, vel de ea dubitas, eam contrahis, etsi reverà non insit, hinc si putabas in die Jovis S. esse audiendam Missam, & non audias, peccas, & non satisfacis, dicendo: Die Jovis S. non audivi Missam, sed addere debes: Putans esse obligationem audiendi, non audivi. Similiter si bonâ fide putabas te peccare cum persona libera, quam postea audis esse conjugatam, malè confiteris, dicendo: Peccavi cum conjugata, quia Confessarius putabit te admisisse, formale adulterium; sed debes dicere: Peccavi cum conjugata bonâ fide credens esse liberam. Econtra si putabas vel dubitabas, an esset conjugata, in animo verum admisisti adulterium, etsi expost rescias fuisse liberam, ideóque non satisfacis, si dicas: Peccavi cum persona libera, sed addere debes: Quam putabam, vel de qua dubitabam an esset conjugata.

17. 15. Quærere Confessarium opinioni suæ faventem, per se malum non est, modò ducaris opinione verè probabili, & non agatur de valore Sacramenti. Ratio est, quia tunc verè es dispositus, & habes jus percipiendæ absolutionis à quo-

quocunque Confessario approbato; quærere autem Confessarium surdastrum, vel minùs doctum, est signum animi non satìs dispositi; & si fiat ideo, quia times examinari quòad numerum & speciem, vel occasionem proximam, quam nolles vel difficillimè velles deserere, aut quia aliunde timeres tibi negandam esse absolutionem, confessio esset nulla & sacrilega, quia non es paratus præstare, ad quod justè es obligandus.

QUÆR. III. Quid de circumstantiis aggravantibus? 18.

℟. Seqq. 1. Circumstantia in genere est accidens, quod peccato jam in certa specie constituto advenit; aliæ mutant speciem peccati, hoc est, addunt novam speciem peccati, distinctam ab ea, quam actus habet ex objecto, seu facit actum opponi novæ virtuti vel eidem distincto modo, prout explicavi *Cas. 7.* Sic furtum ex objecto opponitur soli justitiæ, ex circumstantìa loci vel rei sacræ fit sacrilegium oppositum religioni, & quidem diversimodè; ex circumstantia violentiæ fit rapina novo modo opposita justitiæ; has circumstantias necessariò esse confitendas certum est ex *Trid. cit.* modò superaddat malitiam gravem; secùs si tantùm levem, ut si occasione gravis furti alium induxisti în leve mendacium, iracundiam, levem contumeliam, &c. *Circumstantiæ aggravantes* appellantur eæ, quæ malitiam actûs ex objecto desumptam, intra eandem speciem peccati aggravant seu majorem reddunt, non autem superaddunt novam malitiam specie distinctam ab ea, quam habet actus ex objecto, ut quòd furtum sit parvum vel magnum; ex his aliæ sunt *notabili-*

ter aggravantes, quæ videlicet multùm augent malitiam, ut furtum mille florenorum respectu unius floreni aliæ non notabiliter aggravant, ut furtum duorum vel trium florenorum: major vel minor vehementia, & intensio actûs, passio, metus, &c. has non necessariò esse exprimendas ex communi resolvit *Dian. p. 1. t. 7. R. 8.* & quasvis parvas circumstantias exprimere foret onus intolerabile, & seges infinitorum scrupulorum.

19. 2. Circumstantias notabiliter aggravantes non necessariò exprimendas esse docet *S. Th. in 4. dist. 16. q. 3. a. 1. Scotus ibid. Bonav. D. Anton. Nav. Less. Vasq.* ac novissimè *Gobat Cas. 15. Reiffenst. t. 14. dist. 7. nu. 49. Mezger. d. 4. 7. a 4.* & propè innumeri apud *Bonac. d. 5. s. 2.* quamvis ipse sentiat contrarium. Ratio est 1. Non debet major obligatio pœnitentibus imponi, quàm imposuit *Trid. Can. 7.* ubi ex professo agit de materia necessaria confessionis, & solùm exprimit *Circumstantias, quæ speciem peccati mutant*, additque, *nihil aliud exigi à pœnitentibus*: Ergo: Et hoc ipso, quòd circumstantias aggravantes non annumeret materiæ necessariæ, censetur eas habere pro materia libera, sicut hoc ipso, quòd solùm dicat, *omnia & singula mortalia* esse necessariò exprimenda, intelliguntur venialia esse excepta. Et certè *Trid.* non processisset doctrinaliter, sed mancè, dum enumerans omnia requisita, omisisset circumstantias aggravantes. 2. Difficillimum & vix possibile est judicare, quænam circumstantiæ notabiliter, vel non notabiliter aggravent, cùm in hoc nec docti consentiant, an v. g. tres, sex vel decem floreni furtum notabiliter aggravent: ergo credi non potest, quòd Deus

id

id fidelibus, præsertim rudibus, imposuerit; neque obstat, quòd circumstantia aggravans, v. g. furtum mille florenorum, sæpè notabiliter mutet judicium Confessarii in ordine ad dictandam pœnitentiam, nam non mutat in ordine ad cognoscendum numerum & speciem, neque omnia exprimenda sunt, quæ majorem vel minorem pœnitentiam merentur, aliàs exprimenda foret actûs intensio, duratio, &c. Item an mortalia fuerint, vel non fuerint per contritionem vel confessionem remissa; imò omnes circumstantiæ minuentes, ut vehemens passio, metus, &c. quia certum est obinde augeri vel minui posse pœnitentiam. 3. Circumstantiæ tenentes se ex parte actûs, v. g. quàm intensus aut vehemens actus fuerit, quamdiu duraverit, non sunt necessariò explicandæ, ut fatentur plerique, quia sunt cognitu difficillimè: ergo nec circumstantiæ tenentes se ex parte objecti, v. g. an furtum sit decem, vel mille aureorum; quia sicut furtum mille aureorum æquivalet mille furtis unius aurei, sic odium Dei continuatum per horam æquivalet pluribus odiis intra eandem horam repetitis. 4. Alioquin etiam erit obligatio explicandi, an actus sit factus ex metu, passione; an persona, cui detraxisti, fuerit valde honorata; an ille, à quo furatus es duos aureos, fuerit dives, vel pauper; hæc autem sunt intolerabilia & contra sensum communem. 5. Ex dictis planum est de hac lege non satis constare; in dubio autem an existat lex, non obligat, ut cum communi dixi *Cas.* 5. *n.* 17. Neque lex hæc est sufficienter promulgata, cùm eam negent doctissimi.

3. Econtra circumstantias notabiliter aggra- 20.
vantes necessariò esse explicandas docent *Cajet.*

Nav. Sylvef. Sot. Salas, Laym. & plurimi apud *Sanch. l. 1. Sum. c. 10. Bonac. l. cit. Dian. Arriaga d. 32. La Croix n. 977.* quòad circumstantias tenentes se ex parte objecti consentiunt *Esparsa. Marchant. Sporer n.* 409. etsi rationes æqualiter probent de omnibus. Ratio est 1. quia Sacramentum pœnitentiæ habet se per modum judicii, in quo pœnitens est accusator & reus, Confessarius judex & medicus : ergo pœnitens debet fateri ea, quæ Confessarius, ut Judex & medicus, scire debet, & quæ notabiliter ejus judicium mutant, cùm aliàs *fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, & pœnam, quam oportet imponere*, inquit *Trid. c. 5.* Atque circumstantiæ multùm aggravantes, notabiliter mutant judicium Confessarii, & longè alia pœnitentia debetur ei, qui mille ducatos furatus est, quàm qui unum, & qui per horam continuavit odium Dei vel oblectationem turpem, quàm qui per momentum : ergo. 2. Catechismus Romanus jussu Pii V. ad decretum Trid. editus, qui utique mentem Trid. optimè erit assecutus, clarè id asserit *de Pœn. c. 9. Neque verò solùm peccata gravia narrando explicare oportet, verùm etiam illa, quæ peccatum circumstant. & pravitatem valde augent, vel minuunt.* Et quòd loquatur de circumstantiis aggravantibus, patet, quia id exemplificat in furto centum, & ducentorum aureorum. 3. Pœnitens debet sponte fateri id, quod mutat peccati speciem moraliter, sive in æstimatione prudentum, ut colligitur ex Trid. sed id faciunt circumstantiæ notabiliter aggravantes : ergo. Prob. Min. Nam species peccati est quasi facies & apparentia, secundùm quam æstimarì debet à prudentibus,

bus ; sed circumstantiæ notabiliter aggravantes, mutant apparentiam & æstimationem, quàm de peccato concipere debent viri prudentes. Prob. min. Furtum unius medii floreni & unius ducati notabiliter mutant apparentiam & æstimationem, cùm unum æstimari debeat veniale, aliud mortale, ut suppono : ergo multò magis apparentiam istam mutant furtum unius ducati, & furtum mille ducatorum, cùm sit major dissimilitudo inter unum & mille ducatos, quàm inter ducatum & medium florenum. 4. Magis mutat judicium & æstimationem prudentum furari unum, & furari mille, quàm furari unum in loco profano, & alterum in loco sacro ; atque hæc mutant æstimationem, quia juxta omnes distinguuntur specie : ergo & priora. 5. Circumstantia speciem mutans ideo est exprimenda, quia affert aliam & novam notabiliter malitiam ; si enim nullam affert malitiam, reticeri potest, ut certum est apud omnes ; ergo si accedat nova notabilis malitia, etsi non sit formaliter alia species, erit obligatio confitendi. 6. Odium continuatum per horam æquivalet multis odiis completis numero distinctis, item furtum mille ducatorum æquivalet multis furtis unius ducati ; sicut ergo multa odia, vel furta formaliter numero distincta, necessariò sunt explicanda, sic & odia vel furta numero æquivalenter distincta. 7. Materia necessaria Confessionis necessariò debet exprimi ; sed circumstantia aggravans est materia necessaria : ergo. Prob. Min. Si non esset materia necessaria, ergo qui furatus est mille, non confitetur invalidè, si dicat se esse furatum unum aureum ; quia furatus est unum, & quod reticet, juxta adversarios non

est materia necessaria; imò quamvis mentiatur, & dicat, se esse furatum tantum unum aureum, adhuc non invalidabitur Sacramentum, quia mendacium est tantùm circa materiam liberam: consequens autem est absurdum: ergo. Hæc sententia videtur probabilior saltem quòad circumstantias facilè dignoscibiles, & multùm aggravantes; si eas non dignoscas, per accidens excusaberis. Quòd Trid. clarè non expresserit circumstantias aggravantes, inde est, quia noluit definire sententiam inter Authores controversam; nihilominùs sententia oppósita est verè probabilis, & in praxi tuta, eamque sequens non exponit Sacramentum periculo nullitatis, sicut non exponit, qui ex justa causa, vel oblivione peccati speciem omittit; certum enim est sufficere confessionem formaliter integram, etsi non sit integra materialiter. An sit obligatio fatendi circumstantiam consuetudinis, dixi sup. *num. 10.*

QUÆR. IV. Quid de peccatis dubiis?

21. R. Quandoque est, quandoque non est obligatio ea confitendi, juxtà explicationes sequentes.

1. Dubium vel potest esse de ipso peccato, an illud admiseris, vel an admissum sit mortale, vel veniale, vel an illud sis confessus; circa hæc omnia potest in utramque partem esse dubium positivum, vel negativum; est positivum, si pro utraque parte sit motivum grave, seu probabile; est negativum, si pro neutrâ parte sit motivum grave, sed nullum, vel leve, & insufficiens ad prudentum assensum; si pro unâ solum parte sit motivum grave, hæc sola erit positivè dubia.

2. Si

2. Si dubites positivè, an peccaveris mortaliter, vel an peccatum admissum sit mortale vel veniale, an consenseris plenè vel semiplenè, ita, ut habeas grave motivum pro & contra; juxta communem non teneris confiteri, etsi contra te sit gravius motivum, quia potes hic sequi sententiam minùs probabilem relictâ probabiliore, juxta dicta *Cas. 3. n. 11.* & libertas est in possessione contra legem, quia ante illud dubium certò eras liber à lege confitendi, contra quam certitudinem superveniens dubium prævalere non potest, sicut contra legitimum possessorem agri non prævalet superveniens dubium de agri proprietate, & axioma juris: *Melior est conditio possidentis*, etiam extra materiam justitiæ locum habet, ut probavi *Cas. 2. n. 5.*

3. Si certus es, te admisisse mortale, sed positivè dubites, an sis vel non sis confessus, *Pallav. Stoz. n. 156. Mezger a 3, Plat.* hìc *n. 791.* & plures apud *La Croix n. 602.* adhuc dicunt, te non teneri confiteri, quia potes prudenter judicare te satisfeciisse; sed probabiliùs est oppositum, quia lex confitendi est in possessione, & legi certæ non satisfit per solutionem incertam, ut probavi *Cas. 5. n. 18.* & ipse *Plat.* meritò suadet in hujusmodi dubiis confiteri, quia non rarò postea nascuntur anxietates animi, an adfuerint rationes verè probabiles an non. 22.

4. Si habes grave motivum judicandi quòd admiseris mortale, non autem contra, obligaris confiteri, quia non potes prudenter judicare te innocentem, nisi forsan certus sis, quòd non soleas ejusmodi peccata admittere.

5. Si negativè dubites, an mortale admiseris, ita ut non habeas grave motivum pro exis- 23.

ten-

tentia peccati, neque contra, te non teneri confiteri docent *Caramuel. Marchan*, *Rosseller*, *Coning. d. 7. dub. 8. Stotz. à nu. 165.* quibus favet *Laym. l. 5. t. 1. c. 1.* Ratio est 1. Quia in dubio *nemo præsumitur deliquisse*, *L. meritò ff. pro suo*, & in dubio reus est absolvendus, vel maximè, si crimen nequidem semiprobari possit. 2. In dubio melior est conditio possidentis, etiam extra materiam justitiæ, ut ostendi *Cas. 2. n. 5.* atque negativè dubitans, an peccârit, est in possessione innocentiæ; si enim innocentia & libertas certò possidet, dum pro & contra admissionem mortalis est motivum probabile, ut habet communissima, cur non hic ubi pro existentia peccati nequidem est probabilitas, & *libertas omnibus rebus favorabilior est*, *Reg. jur. 122.* 3. In dubio, an exîstat lex vel votum, non obligant; in dubio, an hoc vel illud comprehendatur sub lege, censetur non comprehendi, ut habet communis; atque hic est dubium, an sit lex, & an mortalia negativè dubia sub lege comprehendantur, ergo. 4. Illa sola mortalia confitenda sunt, quorum quis conscientiam, id est, cordis scientiam habet; sed de peccato negativè dubio non est conscientia, imò nec probabilis conjectura, ergo. Et si Trid. sub conscientiâ & memoriâ comprehenderet memoriam dubiam de peccatis, etiam erit obligatio confitendi peccata positivè dubia, quod est contra communem. 5. Neque piorum consuetudo peccata dubia confitentium legem facit, quia etiam consueverunt confiteri venialia, & aliàs confessa, & consuetudo non facit legem, nisi inducta cum animo obligandi, de quo hic non constat. 6. Antiqui dum obliga-

tis

tionem confitendi astruunt, vel non distinguunt inter mortalia positivè vel negativè dubia, vel æqualiter loquuntur de utrisque, aut ex eo probant, quòd in dubiis tutior pars sit eligenda, quæ regula non semper obligat, ut probavi *Cas. 2. n. 4.* sed potiùs *semper in dubiis beniniora præferenda sunt, Reg. Juris 56. item Reg. 9. semper in obscuris quod minimum est sequimur.* Neque obstat, quòd in dubio de homicidio quis censeatur irregularis, nam id expressè statuitur *c. ad audientiam de homic.* & in aliis dubiis non incurritur irregularitas, quia nullibi exprimitur. Ex dictis patet, hanc sententiam à *Gormatz.* & aliis immeritò dici improbabilem.

Nihilominùs peccata negativè dubia necessariò esse explicanda, docent alii ferè omnes, præsertim antiquiores; *S. Th. Bonav. Scotus,; Nav. Snar. Sanch. Lugo, Bardi d. c. 11. p. 4.* Ratio est 1. quia id asserit Catechismus Românus *de Pœn. c. 9.* 2. Sic à tempore Apostolorum habet praxis, & communis persuasio fidelium, & solùm nuper ab uno vel altero Authore hæc res in controversiam vocata est. 3. Omnia mortalia recenseri debent, quorum quis conscientiam habet, *Trid. c. 5.* Atque peccata dubia sunt in conscientiâ ut dubia: ergo ut talia explicari debent. Conf. quia Trid. solùm excludit venialia, ergo includit mortalia dubia, quia exclusio unius est alterius inclusio, inquiunt Juristæ. 4. Confitens debet de peccatis dubiis dolere, aliàs exponit Sacramentum periculo nulliatis, ergo & confiteri. Nec obstat, quód delictum in dubio non præsumatur, quia peccata dubia non sunt confitenda ex eo, quòd facta præsumantur, sed quia forsan facta sunt.

5.

5. Lex confitendi negativè dubia non est incerta, ut volunt adversarii, quia eam asserit Catechismus Rom. & DD. antiquissimi, quibus in re pendente à sola voluntate Christi plús credendum est, quàm paucis recentioribus: hinc *La Croix lib. 6. p. 2. n. 610* meritò dicit hanc sententiam absolutè esse probabiliorem.

6. Scrupulosi non tenentur confiteri peccata
24. dubia, sed solùm ea, de quibus constat quòd sint talia nunquam validè confessa, *communis*; quia eorum dubia plerumque sunt inanes apprehensiones, & obligatio confitendi dubia induceret eos in gravissimas molestias.

7. Si quis dubitet an confessus fuerit cum debi-
25. to dolore, proposito examine &c, Si in his soleat esse accuratus, est præsumptio pro ipso, ideoque non tenetur confessiones repetere: item qui non solet in hoc vel illud peccatum deliberatè consentire, in dubio potest prudenter præsumere, se non consensisse; item qui solet accuratè confiteri, aut qui semel confessionem generalem diligenter instituit, in dubio an aliquid omiserit, non tenetur se examinare, sed potest judicare se nihil omisisse, quia ex communiter contingentibus, prudens est præsumptio; solet autem communiter contingere, quòd tales nihil omittant: ergo. Nec obstat, quòd talis sciat se peccatum admisisse, & non meminerit se illud debitè esse confessum, vel esse confessum cum suo numero & circumstantiis: quia cùm solitus sit accuratè confiteri, præsumptio est pro ipso, quæ per solam non reminiscentiam non eliditur, cùm sæpè non recordemur eorum quæ herì fecimus: econtrà si quis soleat facilè peccare in tali materia, vel consuevit se negligenter examinare, in dubio peccati

ti, aut non factæ confessionis, debet se resolvere pro lege & obligatione confitendi: unde meritò notant DD. rarò hic dari dubium merè negativum; vel enim quis solet accuratè confiteri, & hoc ipsohabet motivum probabile judicandi pro se, vel non solet, & tunc habet grave motivum judicandi contra se; nisí fortè quis ignoret statum suum, vel dubitet, an sollicitè sua facere solitus sit. Hoc etiam hìc notandum quòd peccatum dubio semper addi debeat materia certa saltem venialis, de qua quis certò doleat, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis defectu materiæ; quòd si materia certa haberi non possit, absolutio danda est sub conditione.

8. Qui bonâ fide confessus est mortale dubium, tanquam certum, aut numerum majorem præ minore, si postea comperiat peccatum tantùm fuisse dubium, aut numerum esse minorem, non tenetur de dubio aut numero minore se iterum accusare, quia peccatum dubium sufficienter includitur in peccato certo, & numerus mìnor in majore. Econtrà si confessus es numerum minorem, & non addidisti *circiter*, teneris confiteri numerum omissum, quia aliàs confessio non est ìntegra. 26.

9. Si mortale confessus es ut dubium, & postea invenias esse certum, te iterum teneri confiteri docent *D. D.* communissimè Ratio est, quòd peccata teneamur confiteri prout sunt in conscièntiâ, ergo cum illud peccatum priùs dubium jam in conscientiâ tuâ certó factum cognoscas, jam tanquam certum confiteri obligaris; item: postquam peccatum certò cognoscis esse admissum, lex confitendì est certa; an autem satisfeceris, dum illud confessus es ut du- 27.

dubium, est planè incertum, ergo adhuc satisfacere teneris, confitendo illud nunc ut certum ideò *Dicast. d. 9. dub. 2. num. 141.* dicit id esse indubitatum & contrarium inauditum in Ecclesia Dei, sed immeritò, quia *Leander, Arriaga, Caramuel, Bosco* & plures cum *Sporer num. 397.* valde probabiliter negant hujusmodi obligationem obrationes certè non contemnendas, nam 1. Qui confessus est peccatum ut dubium, jam confessus est peccatum totum, prout tunc erat in conscientia quòad species, numerum & circumstantias, & ab eo est directè absolutus; ergo quamvis superveniat certitudo, propterea non erit de novo confitendum: quia certitudo non tenet se ex parte peccati, quòd solùm explicari debet, sed ex parte intellectûs. 2. Absolutus de voto vel censurâ dubia, non tenetur iterum absolvi, quamvis expost cognoscat votum & censuram esse certam, item in judicio forensi absolutus à crimine dubio non potest denuò vocari in judicium, etsi crimen expost agnoscatur certum, ut habet communis cum *Covar. Sanch. Tamb. l. 2. c. 1. nu. 25.* Ergo à pari hîc. 3. Et præcipuè: qui dubitat de numero, & ideo dicit: Feci *circiter* decies, si expost certò cognoscat se fecisse undecies, non tenetur confiteri hanc undecimam vicem, atque hanc sub dubio tantùm est confessus, quia idem est dicere: Feci circiter decies, quàm, feci forsan decies: Ergo, *Lugo Dicast. Gob.* fatentur, hìc non posse dari disparitatem, & verè solida dari vix potest. 4. Obligatio confitendi hîc est incerta, ut patet ex adductis rationibus, & onus confessionis de se est satis gravè: ergo in dubio favendum est pœnitenti, ne Sacramentum fiat odiosum.

10. Si

10. Si confessus es peccatum integrè, prout erat in conscientia, dicendo: Semel osculatus sum virginem, quod peccatum jam nescis, vel dubitas, an sit veniale, vel mortale, non teneris iterum confiteri, licèt postea tu vel Confessarius agnoscat fuisse mortale, *Stotz. num. 170. La Croix num. 619.*

QUÆR. V. Quæ causæ excusent ab integritate materiali, seu à dicendis omnibus & singulis mortalibus?

R. I. Excusat impotentia Physica, vel moralis. Impotentia Physica est, quando quis simpliciter non potest omnia peccata exprimere.

Ut 1. Si quis alterius idiomatis, vel mutus, qui satisfacit manifestando se per nutus; nisi mutus possit se explicare scripto, tunc enim ad hoc tenebitur, ut dicam *num. 40.*

2. Absolvi potest, qui peccatorum omnium nunc recordari nequit, quamvis id fiat ex culpa antecedente, quia v. g. confessionem ultra annum distulit, modo de hac culpâ doleat, & exprimat mortalia, quorum post diligens examen reminiscitur.

3. Tempore naufragii vel imminentis prælii plures simul absolvi possunt, dicto saltem uno veniali vel mortali minùs infamante.

4. Moribundus sensibus destitutus si Confessarium petierit, aut signa pœnitentiæ, sive absente, sive præsente Sacerdote, in ordine ad absolutionem dederit, absolvi potest & debet saltem sub conditione, si signa sint dubia, ut tonsio pe- 30.

ctoris, invocatio alicujus Sancti, elevatio oculorum in cœlum, &c. idque videtur certum ex Concil. Arauf. Can. 12. Carthag. IV. c. 76. his verbis : *Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phreneſin conversus fuerit, dent testimonium, qui eum audierint, & accipiat pœnitentiam.* Idem declaravit S. Leo Papa. c. *his qui cauſ. 26. q. 6.* & Paulus V. in Rituali Romano : *Ægrotus, ſi desiderium confitendi, ſive per ſe, ſive per alios, oſtenderit, absolvendus eſt*, Neque obſtat decretum Clem. VIII. (de quo Caſ. *ſeq. num. 8.*) damnantis *Confeſſionem factam Sacerdoti abſenti*; nam in hoc casu confeſſio aliquatenus fit Sacerdoti præſenti per alios tanquam per teſtes & interpretes ; ac ipſe Clem. Anno 1613. 16. April. coram Cardinale Bellarm. & Archi-Epiſcop. Armachano declaravit abſolutionem hoc caſu fore validam, & hunc caſum Decreto ſuo non eſſe comprehenſum. Ratio eſt : quia talis prudenter præſumitur eſſe diſpoſitus ; ergo charitas exigit, ut abſolvatur. Si certum eſſet, quòd ægrotus nullum dediſſet ſignum externum doloris, abſolutio dari non deberet, quia nulla adeſſet confeſſio, neque dolor ſenſibilis, quæ ſunt de eſſentia Sacramenti. At quia ſemper incertum eſt, an non ſignum aliquod doloris datum, adeòque aliqua ſufficiens confeſſio facta ſit, quamvis fortè nullus ſignum perceperit, hinc probabile eſt, quòd in praxi ſub conditione abſolvi poſſit, imò ex charitate debeat moribundus Catholicus, etiamſi non ſciatur ullum ſignum dediſſe, *Barboſ. in collect. ad Trid. ſeſſ. 14. c. 5.* & plures apud ipſum, *Quarti, Mezger. a. 6. n. 8.*

Gor-

Gormatz num. 262. & plures apud *La Croix num. 1162. Marchant. Pont. Herinx d. 3. num. 77. Bosco d. 7. s. 9. Sporer num. 648.* & communis Schotistarum teste *Reiffenst. t. 14. dist. 7. num. 70.* Ratio sumitur non ex eo, quasi sola vita Christianè acta sit sufficiens Confessio, sed quòd ex tali vita prudenter præsumatur nunc dedisse, & adhuc dare aliqua signa per se sensibilia doloris, ut sunt suspiria, gemitus, apertio oculorum, fixus intuitus, &c. per quæ de facto forsan intendit significare dolorem de peccatis, & desiderium absolutionis, etsi nemo id intelligat: & certè plerique dant hujusmodi signa, & sani sunt ita dispositi, ut in talì necessitate dare velint, ergo morituri prudenter præsumuntur dedisse, ergo ex charitate sunt absolvendi; hinc *Gorm. Carden. Stoz. n. 97.* dicunt, Christianum in duello, vel adulterio confossum, si aliquamdiu supervivat, vix dimittendum esse absque absolutione, quia fortè prodest, nunquam nocet, & necessitas excusat ab irreverentia.

R. II. Excusat impotentia moralis, quæ tunc est, quando quis non potest omnia mortalia enumerare, sine valde gravi incommodo sibi vel alteri inferendo; unde excusatur. 31.

1. Parochus, si tempore pestis non possit integras & prolixas Confessiones audire absque certo infectionis periculo, vel maximè, si in casu infectionis non possit habere successorem.

2. Excusatur, qui ex Confessione timet suî, vel alterius ruinam spiritualem, ut si fœmina ex peccato turpi prudenter timeat à Confessario suspectæ famæ sollicitari, potest illud peccatum omittere; si alium Confessarium habere non possit, & Con-

fessio esset nimis diu differenda; item qui experientiâ novit, se labi in turpem consensum, si diu immoretur examini turpium, potest obiter examinatus, confiteri, etsi aliqua forent omittenda; similiter ab exactiori examine excusatur scrupulosus, ad arbitrium tamen Confessarii, *Laym. Spor, à num. 467.*

32. 3 Si non possis tuum peccatum, v. g. incestum cum sorore, vel sodomiam cum uxore explicare, nisi manifestando complicem, debes adire Confessarium ignotum, si commodè possis, aliàs sine causa infamas proximum; sæpè tamen excusantur uxores & matres, si peccata maritorum & filiorum indirectè tangant, quia id plerumque faciunt bonâ fide ad leniendum justum dolorem, & continuò adire novos Confessarios, illis foret nimis durum; meritò tamen ab hoc suaviter sunt dehortandæ, *Steph. La Croix num. 1145.* Si Confessarium ignotum commodè adire vel exspectare non possis, potes & debes confiteri integrè, etsi infamandus sit complex, *S. Thom. Bonav. Palud. Cai. Vasq. Suar. d. 34. s. 4. Sannig. dist. 16. q. 6. Metzger a. 5. num. 7. Reiffenst. num. 57.* Ratio est, quia complex non habet majus jus ad suam famam, quàm pœnitens ad suam; sed pœnitens tenetur suum peccatum confiteri cum propria infamia: ergo. Et complex peccando cum eo, quem scit debere confiteri, censetur hoc ipso resignâsse juri suo. Deinde si juxta *D. Thom. 2. 2. q. 73. a. 2.* liceat peccatum alterius aperire consilii vel auxilii causâ, cur id non possit, aut debeat fieri ad servandam integritatem confessionis jure Divino præceptam? *Confirmatur.* Reus & testes legitimè à judice interrogati tenentur crimen fateri, tametsi socius criminis reveletur: Atque

Con-

Confessarius est Judex, & pœnitens est reus & testis: Similiter potest Confessarius pœnitentem interrogare circa species peccatorum, & occasiones proximas, etsi per accidens deveniat in cognitionem complicis; imò potest cogere Confessarius pœnitentem ad peccatum complicis, vel cujuscunque alterius manifestandum illi, ad quem spectat scire, & emendare, modò id necessarium sit ad præcavendum relapsum, aut damnum innocentis, vel Reip. tunc enim pœnitens ex lege charitatis ad hoc tenetur. Non autem expediet, ut Confessarius se offerat ad faciendam talem manifestationem, ne confessio fiat odiosa saltem apud alios; oppositum tamen, quòd pœnitens qui ignotum Confessarium commodè habere non potest, non teneatur fateri crimen cum infamatione complicis, est probabile, vel maximè tunc, si Confessarius sit superior, mala timenda sunt, *Laym. Palao pun.* 11. *num.* 6. *Spor.* n. 470.

4. Sufficiens causa aliquod mortale omittendi 33.
non est infamia, aut confusio, quam subiturus est pœnitens apud Confessarium; nam hæc sunt confessioni intrinseca, & per se semper adjuncta, neque excusat concursus magnus pœnitentium; nam Innoc. XI. damnavit hanc 59. Prop. *Licet Sacramentaliter absolvere dimidiatè confessos, ratione magni concursûs pœnitentium qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis, vel indulgentiæ.* Nec obstat, quòd aliqui prævideantur non facilè redituri, vel occasionem confessionis habituri, nam tunc teneretur quidem Confessarius hos præ aliis audire, & examinare, non tamen esset necessitas Physica, vel moralis

dimidiandi confessionem, nisi forsan Confessarius ob fatigationem non posset tales ampliùs examinare.

34. 5. Si pœnitens confiteatur suo Superiori, unum reservatum, aliud non reservatum, Superior tenetur ab utroque directè absolvere, quia pœnitens est ritè dispositus, & habet jus, ut ab utroque directè absolvatur, *Suar. Vasq. Palaus punct. 15. §. 5.* Posset tamen Superior reservationem tollere absque absolutione, etiam extra Sacramentum, dando jurisdictionem Confessario ordinario.

35. 6. Qui instante periculo in genere est absolutus, aut ex justa causa vel oblivione aliquod peccatum omisit, tenetur de eo peccato, sive dubium sit certum, ante absolutionem sub mortali delere. Ratio est, quia unum mortale non remittitur sine alio, & mortalia omissa, vel dubia non remittuntur, nisi ad ea se extendat dolor, & propositum: ergo etiam cætera non remittentur, adeòque Sacramentum carebit suo effectu. Deinde qui bonâ fide peccatum, vel ejus speciem omisit, vel oblitus est, tenetur hoc supplere in confessione sequente. Patet ex Prop. 11. damnata, quam retuli *sup. num 6.* Hinc si furatus es, ut fornicareris, & ex oblivione solùm dixisti: Semel sum furatus, debes in subsequente confessione dicere: Habui intentionem fornicandi; imò si species omissa non possit exprimi, quin exprimatur totum peccatum, ad hoc teneris, v. g. ne manifestares complicem, dixisti solam fornicationem, tacendo de incestu, debes apud ignotum Cofessarium, si habere possis, dicere: Commisi incestum.

QUÆR

QUÆR. VI. Qualis esse debeat confes- 36.
sio ?

Rr. I. Debet esse *fidelis & sincera*, sine decep-
tione & mendacio, juxta explicationes sequentes.

1. Mendacium in ipsa confessione simul est sacrilegium contra reverentiam Sacramenti, mortale vel veniale, pro qualitate materiæ; qui mentitur circa materiam non necessariam confessionis, ut circa venialia, vel mortalia ritè confessa, aut quæ quis confiteri non tenetur, ea falsò negando vel affirmando, peccat solùm venialiter: Est *communis*; quia non impedit Confessarium, quominùs rectè judicare possit circa substantialia, nisi veniale, quod falsò dicit se admisisse, sit tota materia confessionis, tunc enim Sacramentum foret nullum defectu materiæ.

2. Qui mentitur circa materiam necessariam, seu mortalia directè nunquam remissa, vel scienter, & malâ fide confitetur mortale dubium tanquam certum, vel certum tanquam dubium, vel numerum determinatum pro indeterminato, aut econtrà, aut plura mortalia, quàm reipsa putat esse, peccat mortaliter, quia non confitetur integrè, vel saltem decipit Confessarium in re gravi spectante ad substantiam judicii, *communis DD.* Multi tamen excusantur per simplicitatem, & bonam fidem, qui malunt plus dicere, quàm minus; at si Confessarius hoc advertat, monere debet, ut nec plus, nec minus dicant, quàm sit in conscientia.

3. Pœnitens non tenetur exprimere, an mor- 37.
talia, quæ de facto confitetur, sit vel non sit antehac confessus, sed ab utroque potest præs-

cindere. Ita contra plures *Suar. Tamb. l. 1. c. 1. Bosco à n. 173. Dicast. d. 9. nu. 294. Sporer nu. 370.* Unde in confessione generali potest miscere confessa non confessis; & si dubitet, an aliqua fuerint confessa, non tenetur dicere se dubitare: Ratio est, quòd juxta *Trid.* sufficiat exprimere speciem & numerum peccatorum; ad hoc autem nil facit, quòd peccata antehac fuerint, vel non fuerint per confessionem remissa, nec opus est de hoc judicare Confessarium, sicut opus non est judicare, an peccata antecedenter fuerint remissa per contritionem, ut fatentur omnes; excipe, si inter nunquam confessa esset aliquod reservatum huic Confessario, vel Confessarius non perciperet speciem peccati, ut si putaret peccatum v. g. luxuriæ esse commissum ante votum, vel matrimonium, cùm tamen commissum sit expòst. Econtrà qui dicit mortale non confessum fuisse antehac confessum, peccat mortaliter, quia valde pervertit judicium Confessarii, ut putet materiam esse liberam, quæ est necessaria, sicut si diceret veniale esse mortale, *Bosco, Castropalao punct. 10. n. 8. Moya d. 1. q. 3 §. 2.*

38. 4. Confiteri apud ignotum mortalia, & expòst ad conservandam bonam æstimationem apud Confessarium ordinarium sola venialia, per se malum non est, modò adsit verus dolor & propositum cum animo deserendi occasionem proximam, si quæ adsit, quia talis utitur jure suo, *Suar. Mezger. Gorm. n. 151.*

5. Si quis dicat, se velle confiteri generaliter peccata totius vitæ, si aliqua aliàs confessa omittat, non peccat, quia potest mutare voluntatem; si verò, cum hoc diceret; habebat animum aliqua omit-

omittendi, fuit mentitus, sed in re levi, & materiâ liberâ.

℟. II. Confessio ordinariè debet esse *secreta.* 39.
potest tamen ex justâ causâ, v. g. ad aliorum ædificationem, in conflictu, naufragio, &c. esse publica, *Trid. sess. 14. c. 5.* Ad hoc tamen non est obligatio, nisi fortè peccatum sit publicum, vel veniale non infamans. Item potest fieri per interpretem; ad hoc tamen non est obligatio, nequidem semel in anno, ut habet *communis D. D.* quia non constat de tali obligatione, & Trid. obligat tantùm confiteri *secretò apud solum Sacerdotem*: in articulo mortis plerique obligant ad confitendum per interpretem saltem unum veniale minùs infamans, ut sic à cæteris absolvatur indirectè, vel maximè si quis non sit satis securus de contritione perfectâ.

℟. III. Confessio, nisi excuset necessitas, de- 40.
bet esse *vocalis*, quia *Concil. Florent. & extrav. Bened. XI. inter cunctas de Privil.* requirunt Confessionem oris. Unde deduces sequentia.

1. Mutus nutibus vel scripto confiteri potest, & tenetur, quoties obligat præceptum confitendi; quia qui tenetur ad finem; tenetur ad media non nimis difficilia, atque tale medium est, scribere, & periculum evulgationis caveri potest statim exurendo scripturam; nemo tamen tenetur scribere peccata, ne memoriâ excidant, *Cajet. Suar. Sot. Tann. d. 6. q. 7. n. 27. La Croix n* 1193. tum quia Confessio debet esse secreta, scriptura verò ex se est quid publicum, vel publicabile; tum quia non teneor nisi moralem adhibere diligentiam, ne peccata excidant, sed eam adhibere possum absque hoc, quòd peccata scribam, ergo.

41. 2. Si puellæ supra modum verecundæ difficillimum foret peccata exprimere ore, posset Confessarius ejus Confessionem in scripto admittere & legere, modò puella post Confessionem dicat: *Accuso me & doleo de istis peccatis*, quod semper fieri debet in tali casu, *Suar. Vasq. Sa. Laym. c. 6. n. 3. Sporer n. 490.* idem à potiori tenet de eo, qui gutture laborat, & non potest nisi ægrè peccata proferre.

3. Si Confessarius sit surdaster, & non possit verba intelligere, nisi ita altè proferantur, ut audientes intelligere possint, posset Confessio tradi in scriptis; idem est, si ipse pœnitens surdaster nimîs altè legat; modò se exposit voce accuset. Cæterùm qui absque rationabili causa nutu vel scripto confitetur, ad minus peccat venialiter, juxta alios mortaliter, quia est contra consuetudinem Ecclesiæ in re gravi.

42. R. IV. Confessio debet fieri ex fine honesto, quòd si fiat ex fine mortaliter malo, erit sacrilega, & nulla defectu doloris & propositi efficacis, quæ stare non possunt cum actuali peccato. Si Confessio fiat ex fine venialiter malo, puta ex respectu humano, vanâ gloriâ, &c. ordinariè erit valida, nisi (quòd rarissimè contingit) intentio venialiter mala determinet ad dolorem eodem instanti infallibiliter ponendum; tunc enim dolor non haberet libertatem & moralitatem distinctam ab actu imperante, adeòque cùm actus imperans sit naturalis & inhonestus, etiam dolor talis erit, & per consequens non sufficiet ad valorem Sacramenti.

43. QUÆR. VII. Quid de repetitione Confessionis invalidæ?

℟. Seqq. 1. Confessio potest esse invalida, vel *defectu Confessarii*, si hic ob censuram vel aliter, careat jurisdictione, si nullum peccatum intellexerit, si non adhibuerit debitam formam, intentionem, &c. vel *defectu pœnitentis*, ut si hic accesserit sine debito dolore vel proposito, si purè historicè, & non Sacramentaliter fuerit confessus, si ex malitiâ, verecundiâ vel gravi negligentiâ omiserit mortale, si sit mentitus circa materiam necessariam, &c.

2. Si aliqua peccata omisit ex justa causa vel invincibili ignorantia, vel Confessarius surdaster, dormitans, vel distractus aliqua non intellexit, absolutio fuit valida, nisi studio & malâ fide talem Confessarium quæsiverit; ideòque sufficit tunc repetere peccata, quæ bonâ fide omisit, vel oblitus fuit, vel scit Confessarium non intellexisse. At quid si pœnitens advertat, Confessarium aliqua peccata ob summum non intellexisse, sed nesciat, quæ? ℟. Per se debet omnia repetere, quia de singulis dubitat, & repetere non est moraliter impossibile. 44.

3. Si quis advertat suam Confessionem undecunque fuisse invalidam, tenetur omnia ejus mortalia repetere, quia ab illis nunquam fuit directè absolutus; si tamen Confessarius peccatorum adhuc in confuso meminerit, sufficit, si apud eundem dicas: Accuso me de peccatis antecedenter confessis; satis autem eorum Confessarius in confuso reminiscitur, si in tantum meminerit, ut possit imponere proportionatam pœnitentiam, etsi omnium in particulari non recordetur, *communis D. D.* Si invaliditas tibi fuerit voluntaria, eò quòd accesseris absque debito examine cum affectu ad mortale, vel ex ve-

verecundiâ mortale aliquod omiseris, teneris non tantùm omnia mortalia repetere, sed & explicare, quoties sic accesseris, quia toties novum admisisti sacrilegium.

45. 4. Si scias aliquas Confessiones esse invalidas, sed nescias quas, teneris per se loquendo instituere Confessionem generalem saltem circa peccata, de quibus dubitas, an sis validè confessus. Ratio est, quia ab illis peccatis nunquam fuisti directè absolutus, ergo teneris illa iterum confiteri, instituendo Confessionem generalem, si aliter non possis; nam ab hac obligatione nemo excusatur, nisi per impossibilitatem moralem, qualem ordinariè non importat Confessio generalis.

46. 5. Si Pœnitens dicat: Hactenus non rectè confessus sum, habeo peccatum è juventute, quod hactenus confiteri erubui, &c. non statim judica omnes Confessiones esse invalidas, aliàs te, & ipsum sæpè inutiliter torquebis; sed ante omnia interroga, an tunc, quando illud factum committebat, sciverit vel putaverit esse peccatum, vel an postea priùs cognoverit, & sæpissimè audies: *Mi Domine, adhuc puer vel juvenis fui, non putavi, non intellexi, nuper primùm in Confessione, Catechismo, vel discursu audivi.* Jam salva res est, quia nulla Confessio est invalida, aut repetenda, nisi ab illo tempore, quo scivit, vel erroneè putavit aliquid esse peccatum, & tamen confiteri erubuit, vel malitiosè neglexit. Si fateatur se jam sciviſse vel putasse esse peccatum, interrogandus erit, quoties memor hujus peccati illud in Confessione omiserit, & an omittere, & tali peccato omisso communicare, sciverit, vel saltem dubitaverit esse

esse grave sacrilegium ; si affirmet, numerum Confessionum, & Communionum exprimere, ac Confessiones istas repetere debet, quia quot Communiones & Confessiones fecit, tot commisit sacrilegia; quando autem bonâ fide confessus fuit immemor istius peccati, ac ita comparatus, ut illud confiteri voluisset, si memor fuisset, vel bonâ fide credidit, quòd omittere non sit peccatum mortale, tenetur solum peccatum omissum confiteri, quia de aliis fuit validè & directè absolutus ; at quid si pœnitens sciverit quidem, quòd reticere peccatum esset malum, sed in confuso non cogitando, vel suspicando, an mortale vel leve, ut contingit quandoque in rudibus, rusticis, plebeis, pueris, &c. potes judicare tantùm peccâsse venialiter, juxta dicta *Casu* 1. *num.* 11. ideoque nec tunc erit obligatio repetendi ; si tamen pœnitens fateatur, se ante vel post confessionem & Communionem valdè fuisse anxium ob peccatum non confessum, ut communiter fit, signum est ipsum apprehendisse malitiam gravem, & per consequens Confessiones esse invalidas & repetendas.

6. Si advertas, pœnitentem à 10. 20. 30. 47. aut pluribus annis sacrilegè esse confessum, per se loquendo teneris eum absque absolutione remittere, ad se examinandum & præparandum pro Confessione generali tot annorum, quia moraliter est impossibile tam brevi tempore tot annorum peccata, quòad numerum & speciem, reminisci ; per accidens tamen vix unquam dimittendi sunt, nisi ex teneritudine conscientiæ, vel aliis indiciis omninò credas, eos ad te vel ad alium Confessarium pro Confessione generali re-

rediturus ; plerìque enim vel non satis intelligunt obligationem repetendi omnia peccata, sed putant sufficere ; si repetant sola omissa, vel sunt ita rudes , ut se pro Confessione generali examinare non possint, vel saltem videtur hoc iis adeò difficilè, ut semel dimissi non redeant, sed pergant diminutè , & sacrilegè confiteri, ideo ne præda. Hæc elabatur , Confessarius talibus ante omnia ob oculos ponat enormitatem tot sacrilegiorum, præsentissimum animæ periculum , excitet ad serium & efficacem dolorem, ac propositum , ad fiduciam in Divinâ misericordiâ; adjuvet in examine per Præcepta Decalogi, attentis circumstantiis conditionis, negotiorum, occasionum,&c. Deinde si ita conveniens videatur, & conditio pœnìtentis patiatur, dimittat eum, ut se per horam vel mediam ulteriùs examinet, ante Communionem rediturus pro obtinendâ absolutione : quia tamen nec sic possibile est ; ut omnes species & numeri peccatorum enumerentur integrè, absolvat cum eâ monitione , ut si postea adhuc aliqua incidant mortalia solùm sacrilegè confessa , ea denuò clavibus subjiciat.

48. 7. Si confessio sit probabiliter valida, plures & graves A. A. universaliter docent tunc nunquam esse obligationem eam repetendi; Rationem dant , quia probabile est illa peccata semel esse legitimè confessa , & in dubio standum est pro valore actus , neque ulla lex obligat ad bis confitendum idem peccatum , neque Sacramentum exponitur periculo nullitatis, nam quamvis fortè prior confessio sit nulla , priora tamen peccata certò remittentur indirectè per confessionem

sub-

subsequentem, modo dolor sit universalis, etiam ad priora mortalia se extendens. Nihilominus oppositum mihi videtur verius, eo quod legi certæ regulariter non satisfiat per solutionem incertam aut solùm probabilem, nisi satis constet legislatorem tali solutione esse contentum, at de hoc non semper constat & plurimi DD. id probabilissimè negant ergo. V. *Casu 5. numer 18.*

QUÆR. VIII. An & quando sit obligatio confitendi? 49.

℣. I. Dari præceptum Divinum confitendi peccata mortalia, est de fide contra modernos hæreticos, *Trid sess. 14. Can. 6.* Hoc præcepto obligantur omnes post Baptismum in mortale lapsi per se & præcipuè in articulo vel periculo mortis, sive hoc sit ex morbo, sive ex imminente conflictu, navigatione, vel partu periculoso, sive extremo supplicio; quia finis præcepti est, ut homo reconcilietur Deo, & sit extra periculum damnationis, quod maximè urget in mortis periculo; hinc si quis post confessionem in eodem periculo iterum peccet mortaliter, tenetur iterum confiteri, etsi non teneatur iterum communicare; neque teneatur statim confiteri post periculum, si tunc neglexit, quia solùm tenebatur ratione periculi, ergo hoc cessante cessat obligatio.

2. Hoc præceptum etiam obligat sæpius in vita, *Navarrus Metzgerus D. 47. a. 1. La Croix. num. 2020.* contr. *Sot. Lugo, Sporer.* Ratio est, quia Christus confessionem instituit, ut homines per eam deterrerentur & præservarentur à recidiva: Atqui hoc fieri non potest, si pecca-

to-

tores non confiteantur sæpiùs in vita : ergo. Confes. Qui aliquid præcipit, & non determinat tempus, vult non differri nimis diu, nec expectari tempus extremum, & confessio in lege gratiæ succedit in locum contritionis ; ergo sicut hæc aliàs obligabat sæpiùs per vitam, sic & nunc confessio ; deinde Ecclesia non tulit legem confessionis, imò fortè nec ferre potuit ob nimiam ejus difficultatem, sed solùm determinavit tempus obligationis à Christo impositæ ; at hoc dici non posset, si lex Christi se solùm extenderet ad articulum mortis, quia tunc per se erat obligatio absque determinatione Ecclesiæ : ergo.

3. Per accidens obligat hoc præceptum illum, qui est in mortali, & vult vel debet communicare vel sacrificare, quia tunc non sufficit elicere contritionem, ut dixi *Cas. 92. num.* 31. etsi contritio sufficiat ad alia Sacramenta, teste Clem. VIII. *in Rit. Rom.* & communissima, T. T. quia de hoc nullum extat præceptum. Item per accidens obligat eum, qui aliter quàm per frequentes confessiones consuetudinem mortaliter malam, v. g. pollutionis, vincere non potest. Item si confessio requiratur tanquam conditio ad dispensationem voti vel impedimenti in contracto matrimonio, &c. tunc enim qui beneficio dispensationis frui vult ; etiam necessè habet implere conditionem requisitam sive confessionem.

90. R. II. Etsi Christus ipse præceperit confessionem, quoties tamen fieri debeat, determinandum reliquit Ecclesiæ, quæ præcepit, ut fiat singulis annis, *Trid. c. 5. Omnis utriusque sexus*

fide-

fidelis postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur Sacerdoti proprio. Ubi nomine Sacerdotis proprii venit Parochus, Episcopus, Papa, & habentes privilegium, velut Regulares Mendicantes, & cum iis communicantes, ut constat ex Bulla 22. *Leon. X. dum inter mentis arcana, extrav. Ioan. XXII Vas electionis.* Neque Parochus prohibere potest, ne sui etiam in Paschate Mendicantibus confiteantur. Ex dictis pro praxi deducesequentia.

1. Hoc præceptum obligat hæreticos utpote subjectos Ecclesiæ; item pueros in mortali constitutos; hoc ipso enim, quòd peccârint mortaliter, habent sufficientem discretionem, ut prævia sufficiente instructione circa substantialia Sacramenti, teneantur confiteri.

2. Hoc præceptum non obligat eos, qui habent sola venialia, *Trid. l. c.* quia finis præcepti est, ut recuperetur gratia per peccatum amissa: sed per venialia non amittitur gratia: ergo; meritò tamen urgent Parochi, ut quivis adultus semel in anno confiteatur, etiamsi dicat se non habere mortalia, tum quia hoc est incertum, & alii fortè scandalizantur, tum quia sic habet timoratorum consuetudo, & datur major gratia, & mortale, si quod fortè incognitum adsit, remittitur indirectè. 51.

3. Neque satisfit huic præcepto, confitendo sola venialia, quia de his non est præceptum, hinc qui tempore Paschali, vel toto tempore confessus est sola venialia, si ultimo die anni incidat in mor-

tale, obligatur adhuc confiteri, quia præcepto annuæ confessionis nondum satisfecit, & adhuc satisfacere potest, *Lugo d. 15. s. 7. Dian. p. 4. t. 4. a. 206.*

52. 4. Huic præcepto non satisfit per confessionem, sive cum, sive absque culpâ invalidam, quia confessio invalida non est confessio, neque per eam obtinetur finis præcepti, unde Alexand. VII. benè damnavit Propos. 14. *Qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ*: neque excusatur à novâ confessione ille, cui justè vel injustè negata fuit absolutio, quia hîc præcipitur Confessio, quæ sit Sacramentum, qualis non est, nisi secutâ absolutione.

53. 5. Tempus annuæ Confessionis *Sot. Nav. Suar. Tann. Laym. Sporer num. 533.* computant à Paschate ad Pascha, & ita habet fidelium usus. Econtra *Lugo. Nugn. Bosco. Diana p. 3. t. 4. R. 81.* computant illud à prima Januarii ad ultimam Decembris, & juxta hos confessus primâ Januarii 1724. licitè differt confessionem usque ad ultimam Decembris 1725. ita ut duo integri anni sine confessione transeant, dempto unico die, hoc displicet *Sporer l. c.* Sed idem dicere debet, etiamsi annum confessionis numeret ab uno Paschate ad aliud; nam confessus in Paschate anno 1724. non tenetur sequente Paschate confiteri, nisi fortè propter Communionem, sed potest exspectare finem anni; quia obligatio confitendi non est annexa tempori Paschali; ut jam dicam, sed satisfieri potest per totum annum, per consequens current duo ferè anni sine confessione, unde alii numerant hunc annum ab ultimâ confessione, vel à primo peccato mortali, sed

sed rectè confutantur à *Lugo. d.* 15. *numer* 154.

6. Præceptum annuæ confessionis est distinctum à præcepto Communionis, quia distinctam habet materiam, utilitatem & finem, ut per se patet; & obligatio confitendi non est annexa tempori Paschali, sicut Communio; sed est pro toto anno; nam *Concil Later. & Trid.* dicunt, Communionem debere fieri in Paschate, confessionem verò saltem *semel in anno. Sot. Sa. Tanner. Sporer. La Croix l. c.* Ratio est, quia confessio præcipitur ad delendam culpam mortalem, quæ cùm possit admitti quovis anni tempore, congruum fuit, confessionem certo tempori non alligari; hinc legitimè impeditus à sumendâ per annum, vel in Paschate Eucharistiâ, non ideo deobligatur à faciendâ confessione; item, qui in Paschate sine confessione communicavit, eò quòd nullam haberet gravioris peccati conscientiam, si postea peccet mortaliter, tenetur confiteri; ècontrà qui in initio anni confessus est mortale, non tenetur iterum confiteri eodem anno, etsi de novo peecet. 54.

7. Quò diutiùs differtur ultra annum confessio, eò peccatur graviùs; *Suarez. Vasquez. Bonac.* dicunt, te tot peccata admittere, quot habes occasiones confitendi: id negant alii; in praxi satisfacis, dicendo: Tanto tempore non sum confessus; nisi voluntas non confitendi aliquoties fuerit revocata & reassumpta, toties enim peccata multiplicantur numero, ut dixi *Casu 8. num. 2.* 55.

7. Qui prævidet se postea non posse confiteri mortalia, vel reservata habenti potestatem, te- 56.

netur prævenire, sicut, qui non potest audire Missam serò, debet audire maturè; qui non potest orare Horas à prandio, tenetur manè, quia tum adest tempus præcepti, & impleri potest: ergo debet.

57. 9. Qui hoc anno non est confessus mortalia, tenetur ab initio anni sequentis: ita multi contra multos; Ratio est, quia annus positus est ad urgendam confessionem, ne nimiùm differatur, non autem ad terminandam obligationem, ut à pari patet in mutuo ad certum tempus, & in Communione Paschali; de qua vide *Cas. 92. num. 28. Dices*, qui hodiè non oravit Horas, vel non audivit Missam, non tenetur cras, quia obligatio est alligata diei; sed obligatio confitendi etiam est alligata anno: ergo. ℟. *N. Min.* Disparitas est, quòd anno elapso non cessat finis præcepti confessionis, qui est reconciliatio cum Deo; contra lapso die cessat finis orandi Horas, qui erat sancta occupatio Clerici pro ista die; item cessat finis sanctificandi istum diem per Missam.

58. 10. Qui multis annis non est confessus, hodie confitendo satisfacit pro omnibus annis præteritis, quia per unam illam confessionem obtinet finem præceptì, qui est gratia & remissio omnium mortalium; si tamen ante finem hujus anni adhuc peccet mortaliter, tenetur pro hoc anno confiteri, quia prior confessio est pro anno præcedente; sicut si initio hujus anni solvas pensionem pro anno elapso, non liberaris à pensione anni præsentis, quia annus non est ad finendam, sed urgendam solutionem.

11. Si

11. Si hoc anno confessus, unum mortale bonâ fide oblitus es, vel etiam sciens ex justa causa mortale omisisti, non teneris illud peccatum iterum hoc anno confiteri, aliàs si decies recordareris peccati, obligareris uno anno confiteri decies, & per primam confessionem jam obtinuisti finem præcepti. Excipe, nisi confessus fuisses sola venialia, quia hæc non cadunt sub præcepto, vel cum venialibus sola reservata apud non habentem potestatem, tunc teneris iterum confiteri si in mortale lapsus es; quia nundum es confessus mortalia, vel non es confessus Sacerdoti proprio, id est, habenti potestatem absolvendi. 59.

12. Qui sponte negligit confessionem vel Communionem, vivus arcetur ab ingressu Ecclesiæ: mortuus privatur Ecclesiasticâ sepulturâ, *c. omnis utriusque sexus, de pœnit.* intellige post sententiam Superioris Ecclesiastici.

CA-

CASUS XCVIII.

De forma Absolutionis, ejúsque Ministro.

LIvius Pastor 1. *In forma absolutionis omittit aliquando preces adjunctas*, TÒ *Ego* & TÒ *tuis.* 2. *Vel utitur solùm his: Absolvo te, vel: Absolvo vestram dominationem.* 3. *Putat formam verificari non posse de peccatis semel remissis.* 4. *Absolvit sub conditione.* 5. *Repetit absolutionem, quoties pœnitens quid novi affert.* 6. *Absolvit non absolutum à censuris, vel inscium suæ excommunicationis.* 7. *Absolvit complicem.* 8. *Dubitat, an possit absolvere absentem, vel eum, qui misit peccata in scriptis.* 9. *An eum, qui distractus sine absolutione recedit, & adhuc est in Ecclesia, vel obviat in platea; an ægrotum ante ædes.* 10. *Quid si Confessarius non sit plenè ordinatus, vel in peccato.* 11. *Quæ scientia requiratur in Confessario.* 12. *Quid si dubitet de sua habilitate* 13. 14. *Quid observandum Confessario circa rudes.* 15. *Adolescentes.* 16. *Ebriosos.* 17. *An possit negare vel differre absolutionem.* 18. *Quid si pœnitens sit in occasione peccandi.* 19. *Quid de consuetudinario.* 20. *Quid de molli emendationem desperante.* 21. *Quid de fornicario privato & publico.* 22. *Quid de recidivo in venialia.* 23. *Quid si Confessarius erravit, dcendo, contractum, votum, matrimonium esse invalidum, cùm tamen sint valida, vel contrà; an erraus circa obligationem restitutionis*

nis teneatur ipse restituere; quid si sit Religiosus? 24. *Qualiter pœnitens ad dolorem excitandus.* 25. *Qualiter moribundus obstinatus.* 26. *Quæ remedia contra relapsum.* 27. *Contra peccata venialia.* 28. *Contra septem capitalia* Pro Resolut.

QUÆR. I. Quid circa formam Sacramenti pœ- 1.
nitentiæ, ejúsque sensum.

R. Seq. 1. Forma est ipsa absolutio, quam dat Sacerdos pœnitenti, consistit integraliter, & prout usurpatur ab Ecclesia, in his verbis: *Ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris, &c.* præmittitur *Misereatur*; deinde elevatâ manu ad pœnitentem dicitur: *Indulgentiam* &c. subjungitur: *Passio Domini*, &c. Hæc verba, uti & antecedentia, solùm sunt de consilio; omittere in forma TÒ *Ego*, vel TÒ *tuis*, vel *in nomine Patris*, &c. ad summum est veniale, quia *Ego* satis exprimitur in absolvo, & TÒ *tuis* in particula *te*, & invocatio sanctissimæ Trinitatis, & signum Crucis additur solùm ex consuetudine Ecclesiæ, *Laym. c. 3.* & *Rituale Rom.* pro forma in necessitate assignat sola verba: *Absolvo te ab omnibus censuris & peccatis*, ubi TÒ *omnibus* non est de præcepto; imò juxta aliquos omitti debet, quia sæpè non remittuntur omnia venialia. Hæc tamen ratio non ligat, quia TÓ *omnibus* habet hunc sensum: ad quorum absolutionem es dispositus.

2. Forma essentialis juxta *D. Thom p. 3. q. 84.* 2.
a. 3. Scot. in 4. d. 14. q. 4. & communiorem T. T. consistit in solis verbis: *Absolvo te*; tum quia ea sola exprimit Conc. Florent. & Trident. *Sess. 14. c. 3.* Tum, quia hæc verba se solis exprimunt personam judicis, personam rei, & ejus absolu-

tionem; & circumstantia personæ confitentis peccata sua satìs determinat, & significat absolutionem Sacerdotis cadere super peccata illius, licet id verba *Absolvo te* per se non exprimant. Plures hanc sententiam dicunt esse certam, sed immeritò; nam ad essentiam formæ requiri hæc quatuor: *Absolvo te à peccatis*, valdè probabiliter docent *Palud. Sotus Wiggers., Bosco, Gormatz.* & alii apud *La Croix. num 633.* Ratio est, quia Christus *Joan. 20.* instituens hoc Sacramentum expressam fecit mentionem peccatorum, *quorum remiseritis*; ergò sicut ex hoc, quod Christus instituens Baptismum, expressam mentionem fecerit baptizantis & baptizati, item Dei unius & trini, omnes docent hæc determinatè significari debere per formam Baptismi, & non solùm per circumstantias; ita in forma pœnitentiæ exprimi debet *absolutio à peccatis*, idque innuunt *Flor. & Trid.* per τὸ *&c.* cùm dicunt, formam consistere in *Absolvo te &c. Conf.* Forma pœnitentiæ debet significare remissionem peccatorum, sed τὸ *Absolvo te* non significat remissionem peccatorum, quia illa verba sunt indifferentia ad significandam remissionem vel censuræ tantum, vel peccati tantùm; sicut τὸ *comedo* est indifferens ut significet comestionem piscis vel carnis; si dicas, verba determinari per circumstantiam factæ confessionis & intentionem Ministri; contrà est: Christus non assumpsit circumstantias, sed verba ad significandum effectum Sacramentalem; & forma Extremæ Unctionis essentialiter exprimit peccata, dicit enim: *Indulgeat tibi Deus quidquid peccâsti, &c.* Ergo multò magìs requiretur hoc *ad formam pœnitentiæ*, quæ directè ad remissionem peccatorum instituta est. Deinde si sufficiat peccata significari per circum-

cumstantias : ergo etiam sufficiet sic significari personam absolvendi; ideoque si confessus dicat Confessario : Nunquid me absolvis ? Et Confessarius respondeat : Ita, tò *ita* sufficiet, quia in illis circumstantiis & ex intentione proferentis significat idem quod *Absolvo te à peccatis.* Ex dictis patet, tò *à peccatis* sine peccato mortali omitti non posse, quia Sacramentum exponitur periculo nullitatis. Idem videtur, si omittatur tò *te*, & dicatur : *Absolvo à peccatis tuis*, vel adhibeatur forma, quæ non habeat vim sententiæ judicialis, vel saltem est dubia, ut : *Mundo te â peccatis*, vel dicatur in optativo : *Absolvat te Deus, absolvat te Christus &c.* vel deprecativè : *O Jesu! absolve hunc, &c.* Econtrà valet absolutio, si dicas : Absolvo vestram dominationem, excellentiam, majestatem; item : Remitto tibi tua peccata, quæ verba sunt æquivalentia.

3. Sensus formæ : *Ego absolvo te a peccatis*, est hic : Ego authoritate mihi à Deo datâ, quantum est in me, tibi remitto tua peccata, vel, do gratiam de se peccatorum remissivam ; undè patet, formam manere veram, etsi cadat super peccatis per contritionem vel aliam confessionem remissis. 3.

4. Absolutio regulariter debet esse absoluta ; hinc illicita, & invalida est, si detur sub conditione de futuro, v. g. *Absolvo te, si restitues, si intra tot dies concubinam dimittes* ; Ratio est, quia non est in potestate Ministri post applicatam materiam & formam suspendere valorem Sacramenti. Vid *Cas. 88. num.* 17. Valet tamen sub conditione de præsenti, & Sacramento intrinseca, v. g. *Absolvo te, si verè doleas, si vis restituere offensam remittere, occasiones fugere, &c.* imò quando- 4.

que ob reverentiam Sacramenti sub conditione dari debet, v. g. dum Confessarius prudenter dubitat, an pœnitens sit dispositus, an habeat materiam sufficientem, an adhuc vivat, &c. Sufficit autem talem conditionem apponere in mente, etsi consultum sit eam etiam exprimere voce, maximè si forma aliis audientibns proferatur.

5. In eâdem confessione super eadem peccata sine causa repetere absolutionem per se est mortale, quia secunda absolutio est irrita defectu novæ materiæ; plures tamen excusantur saltem à mortali ob inadvertentiam, perplexitatem, aut scrupulos, *Tamb. l. 1. c. 1. §. 3.* Si pœnitens post absolutionem statim redeat, & afferat de novo sola venialia, vel circumstantiam liberam, vel numerum in tò *circiter* satìs expressum, v. g. dicit: Circiter quinquies pejeravi, & rediens dicat: Reverà pejeravi sexies, non debet repeti absolutio, quia jam legitimè confessus, & absolutus est; si afferat numerum vel circumstantiam necessariam, vel mortale dubium, v. g. dicit: *Fui oblitus unius fornicationis*; *fui oblitus, quòd una fornicatio facta sit cum conjugatâ*, debet repeti absolutio; & imponi eadem, vel nova pœnitentia, ut Sacramentum sit integrum; an verò etiam dolor renovari debeat, dixi *Cas. 96. nu. 21.*

6. Peccat Confessarius mortaliter, si excommunicatum absolvat à peccatis, non præmissâ absolutione à censurâ; quia Ecclesia huic graviter prohibet usum omnis Sacramenti etiam pœnitentiæ; aliud est de suspenso & interdicto, nisi forsan interdicti causam dederit. V. dicenda *Cas. 116.* Si pœnitens accedat scienter cum excommunicatione, à quâ scit Confessarium absol-

vere

vere non posse, peccat mortaliter, & confessio est nulla; si verò ignarus, vel oblitus suæ excommunicationis bonâ fide accedat, absolutio erit valida; aliàs enim contingeré posset, ut quis per totam vitam suam bonâ fide absolveretur, & nunquam acciperet gratiam, nisi fortè perfectè contritus, quod præsumi non potest de piâ matre Ecclesia, quæ pœnas suas non vult esse *in destructionem, sed ædificationem. Navarr. Suarez. Lugo Dian. p. 2. t. 4. R. 78.* Si confessarius potens absolvere à censuris, oblitum vel ignarum suæ excommunicationis absolvat formâ consuetâ: *Absolvo te ab omni vinculo excommunicationis & interdicti, in quantum possum, &c.* non tantùm à peccatis, sed etiam excommunicatione liberat, ita ut pœnitens postea recordatus censuræ non indigeat novâ absolutione, *Lugo l. c. Tambur. l. 2. c. 10. §. 3.* quia Confessarius intendit absolvere, quantum potest & debet; atqui potest, ut supponitur, & etiam debet priùs absolvere à censurâ, antequam à peccatis: ergo.

7. Absolutio per se loquendo dari potest complici; ordinariè tamen fieri non expedit, maximè in materia carnis, in quâ confessiones propterea sæpè sunt sacrilegè, & novis tentationibus obnoxiæ; ideo in Diœcesi Colonienſi omne peccatum mortale carnis externum Confessario complici est reservatum, ut dicam *Cas. seq. num. 17.* 7.

QUÆR. II. Quid circa absolutionem absentis? 8.

Rs. 1. Absolutio validè dari non potest absenti, quia Clem. VIII. Anno 1602. damnavit:

Lice

Licere absenti Sacerdoti per litteras, vel per nuntium peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem accipere, prohibetque ejus praxin pro omni casu ; atqui si talis confessio, vel absolutio esset valida, non potuisset prohiberi pro omni casu ; imó jure naturali & Divino obligaret pro casu necessitatis extremæ tanquam medium necessarium salutis, & à Deo institutum, & Pontifex nihil prohibere potest contra jus naturale & Divinum : ergo. Unde relata propositio non solùm damnata est copulativè, ut voluit *Suar.* sed & divisivè, id est, quòad utramque partem, ita, ut nec valeat absolutio absenti facta, quod extra dubium est, nec confessio facta absenti, v. g. in scripto, nisi in præsentiâ repetatur, idque declaravit ipse Clem. expost in duobus Consistoriis, teste *Metzger. a. 8. Lugo d. 17. n.* 64. Nec obstat, quòd absolvi possit moribundus sensibus destitutus, qui absente Sacerdote petiit Confessarium, vel dedit signa doloris, ut dixi *Cas. præc. num. 30.* nam talis adhuc confitetur Sacerdoti præsenti per alios velut interpretes, coram quibus dedit signa doloris, vel petiit Confessarium ; similiter validè absolvitur, qui Sacerdoti absenti misit peccata sua in scriptis, & expòst de iisdem se coram præsente saltem in genere accusat.

9. 2. Difficultas est, qualiter præsens esse debeat, ut quis validè absolvi possit ; nam certum est, non sufficere, quòd quis possit videri vel audiri ; nam audiri & videri possunt, simpliciter & longissimè absentia, ut stellæ cœli, sonus tormenti bellici, &c. Dico igitur cum *Tamb. Sporer n. 610.* sufficere præsentiam moralem, intra quam homines communi modo colloqui lo-

solent; quod plures extendunt ad 20. & plures passus, & admitto in casu necessitatis, dum prior accessus ad captivum, occidendum, peste infectum, &c. non conceditur.

3. Si pœnitens factâ Confessione ex simplicitate, vel distractione abeat ante perceptam absolutionem, aut Confessarius distractus eam dare oblitus sit, recordetur autem, dum pœnitens dicto modo adhuc est præsens, etsi abire cœperit, validè eundem recedentem absolvit, quia est moraliter præsens, & habet jus ad absolutionem, quam petiit, & adhuc peteret, si sciret se eam non percepisse, si talis pœnitens absque robore, infamiâ, vel alio incommodo revocari posset, id foret consultissimum; si jam longiùs abiit, vel nescias, quantùm distet, commenda rem Domino DEO; si expòst petat à te Communionem, & recorderis non datæ absolutionis, cum ante Communionem secretò absolve; quod etiam locum habet, si post breve tempus in Ecclesiâ, vel plateâ, antequam credatur dolorem revocâsse, tibi obviet, quia habet jus ad absolutionem, & adhuc præsumitur dispositus; sedquid si Confessarius vocetur ad moriturum, an validè eum absolvit ante ædes constitutus intra 20. passus, etsi eum nec videre, nec audire possit? R. Nequaquam, quia eidem non est moraliter & humano modo præsens. *D. D. cit.*

QUÆR. III. Quid de Obligatione Confes- 10.
sarii in genere?

R. Seqq. 1. Minister hujus Sacramenti est solus Sacerdos completè ordinatus habens jurisdictionem. Est de fide ex *Flor. & Trid.* Dico, *completè*; nam si quis tantùm ordinatus sit per tra-

traditionem patenæ & calicis, accipit quidem potestatem in *Corpus Christi verum* consecrandum, non tamen in *Corpus Christi mysticum* seu fideles absolvendos; quòd si Episcopus imposuisset ei manus prætermissâ traditione calicis, ordinatio foret invalida, quia potestas absolvendi necessariò supponit potestatem consecrandi.

2. In Ministro requiritur status gratiæ, aliàs tot peccata admittit, quot pœnitentes absolvit, tot enim distincta conficit Sacramenta; probabile tamen est, absolventem in necessitate, vel casu repentini obitûs etiam seclusâ perplexitate non peccare mortaliter, si prævièe non conteratur, imò nec venialiter, si pio motu se convertat ad Deum, & proponat opportunè confiteri. V. *Cas. 88. n. 19.*

11. 3. Requiritur *Jurisdictio*, de quâ *Cas. seq.* Deinde *congrua scientia*, ut possit esse Minister Sacramenti, Judex, Medicus, & Doctor, in his quatuor officiis fundatur omnis Confessarii Obligatio, ad quæ si se sciat ineptum, ex defectu scientiæ, morum, vel aliundè, non potest Confessionale, multò minus Parochiam admittere; aut si admisit, tenetur se intra breve tempus qualificare, vel officium dimittere; idem dic de eo, qui antecedenter fuit capax, sed expòst est oblitus suorum principiorum. Ratio est, quìa aliàs sæpe faciet injuriam Sacramento & pœnitentibus.

4. Confessarius ut *Minister Christi* debet sollicitè, fideliter, reverenter, & dignis Sacramentum ministrare; procurare, ut fiat integrè, juvando, si opus est, pœnitentes in examine, disponendo ad serium dolorem, propositum, &c. saltem tunc si advertat aut prudenter cre-

da-

dat pœnitentem in aliquo substantiali deficere; eo quod v. g. ignoret motiva fidei, spei, aut alia necessaria necessitate medii; tunc enim ante absolutionem necessario debet instrui, etiamsi ignorantia foret invincibilis; item si laboret ignorantiâ vincibili in materiâ graviter præceptâ; si non sat seriò proponat offensas remittere, honorem aut bona ablata restituere, occasiones noxias devitare, inimico reconciliari, &c. quia uno horum deficiente Sacramentum foret nullum & sacrilegum. Si pœnitens ob angustiam temporis aut ob nimiam ruditatem, tam citò instrui non posset; deberet ad Parochum suum, vel in aliud tempus pro meliore instructione dimitti. Motiva quibus pœnitentes ad dolorem & propositum practicè disponi possint exhibebo infrà *q. 8. Ut Judex* debet discernere posse inter mortalia & venialia, inter numerum & speciem; proportionatam imponere pœnitentiam, satisfactionem, restitutionem, reconciliationem, &c. *Ut Medicus* debet dare posse pœnitentias medicinales, suggerere media opportuna pro evitandis peccatis eorumque periculis, &c. huiusmodi remedia sive generalia, sive particularia dabo *hic q. 9.* item debet scire & habere speciales & diversas methodus agendi cum diversis pœnitentibus, aliter enim dirigendus est doctus, aliter rudis, aliter durus, aliter pusillanimis, aliter vir, aliter puer &c. *Ut Doctor* debet nôsse Casus, à quibus possit vel non possit absolvere, debet posse instruere in rebus fidei, & ad salutem; aut Sacramentum necessariis, resolvere dubia circa restitutionem, contractus, valorem matrimonii, aliasque obligationes, &c.

5. Si

12. 5. Si dubites de sufficientia tuæ scientiæ, vel habilitatis, & Superior nihilominùs jubeat confessiones audire, debes obedire, quia in dubio est præsumptio pro Superiore existente in possessione potestatis præceptivæ; similiter si ab ordinariis examinatoribus debitè, & sine fraude sis approbatus, potes te judicare capacem, modò principiorum tuorum non obliviscaris, ac in difficilioribus casibus libros, aut viros doctos consulas; neque enim requiritur scientia summa, sed sufficit mediocris, quæ studio ac lectione conservetur, augeatùrque. Et quamvis officium confessarii sit multùm grave & laboriosum, nemo tamen (modo capax sit) facilè ab eo debet abstereri; audire enim confessiones est actus verè Heroicus teste Ludov. de Ponte, Deo gratissimus & summè meritorius; quo omnia misericordiæ spiritualis opera modo exercentur perfectissimo; ibi docetur ignorans, corrigitur errans, erigitur pusillanimis, solatur mœstus, excitatur tepidus, terretur obstinatus, confringitur durus; redimitur captivus, solvitur à servitute peccati, nudus vestitur veste gratiæ; datur potus & cibus spiritualis indigenti; & cum non fallat qui dixit *Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur*; quid à misericordiarum patre non speret bonus & industrius Confessarius? quia non est misericordia quæ hanc adæquet.

13. QUÆR. IV. Quid observandum Confessario circa rudes, pueros, ebriosos, &c.

Rs. Observari debent seqq. 1. Ingressurus confessionale imploret gratiam Spiritus S. faciat intentionem absolvendi pœnitentes, prout eorum dispositio exigit.

2. Mo-

2. Moneat opportunè pœnitentem, si numerum, vel speciem omittat, vel alterius peccatum manifestet.

3. Caveat omnem somnolentiam vel distractionem, ne confessio fiat pœnitenti gravis, & odiosa, eò quòd teneatur peccata secundò repetere.

4. Sit patiens & mitis, maximè circa scrupulosos & rudes: duros & obstinatos suaviter terreat, propositâ severitate Divini judicii, rigore pœnarum, &c. Quòd si occurrat peccatum valde enorme, non det signa admirationis, vel indignationis, ne circumstantes suspicentur dici peccatum gravius, & sic frangatur sigillum.

5. Ignaros & rudes instruat circa motiva fidei, spei, contritionis, juxta formulam *Cas. 13. num. 13. & 14.* exhibitam, vel similem; doceat modum se examinandi juxta præcepta Decalogi & Ecclesiæ, juvet, si opus, in examine juxta cujuslibet statum & conditionem, interrogando primùm de minoribus, v. g. de turpi colloquio, de osculis, deinde de tactibus, desideriis, & sic consequenter; si pœnitens memoriter confiteatur, non turbet ordinem, interrogando speciem, vel numerum, nisi fortè uno verbo, quando est periculum oblivionis, & statim reducat ad ordinem narrandi, ubi ultimò cessavit; in examinando numero vel circumstantiis non sit importunus, vel curiosus, præsertim in materia luxuriæ, ne multa interrogando doceat, quæ pœnitens ignorabat, sicque occasionem præbeat ulteriùs investigandi, Confessarium tra-

ducendi ; & si leviora , v. g. verba turpia, vel cogitationes neget , opus non est interrogare de factis ; satiùs est circumstantiam omitti , quàm nimiâ investigatione se aut pœnitentem exponere periculo turpis consensus.

6. Non sit festinus accelerando confessiones, expedit paucos bene , quam multos obiter & sæpe non satis dispositos absolvere. Sit discretus & prudens, dirigendo pœnitentem, non semper secundùm opinionem rigidiorem , neque semper secundùm benigniorem, sed prout in Domino judicaverit pœnitenti magis expedire nunc secundùm hanc , nunc secundùm illam , modò utraque verè sit probabilis & in praxi tua; ideóque oportet Confessarium scire, quænam sententiæ verè sint tales.

14. 7. Habeat specialem modum dirigendi pueros, de quibus sæpissimè dubium est, an sufficienter sint instructi , an habeant fidem, & dolorem supernaturalem , an verè peccârint, &c. quòd si puer levissima quædam asserat, & dubites de sufficiente dispositione , vel capacitate, eò quòd rosario suo ludat , huc illúcque respiciat, &c. eum cum solâ cruce dimitte : quòd si asserat graviora , aut ea, de quibus dubitas, an sint mortalia, eum ad fidem, & dolorem dispone, v. g. quærendo , quare confiteatur ? Si respondeat, ideò , quòd confitentes veniant ad cœlum , non confitentes ad infernum ; quære ulteriùs, unde id sciat, & an putet esse cœlum ? An credat quòd peccatoribus infligatur ignis infernalis , & quare ; &c. Si dicat , ideo quia Deus hoc dixit; interroga, an Deus non possit errare aut mentiri ? Si respondeat bene ,

con-

confirmandus est in fide, & cætera mysteria ei sunt proponenda; deinde interrogandus, quare doleat, & proponat non ampliùs peccare? An possit sustinere perpetuum ignem, vel saltem tenere unum digitum in candela? &c. Item ei describi debet turpitudo peccati, quæ faciat deformem instar dæmonis; econtrà gratia Dei faciat pulchrum instar Angeli, inculcanda beneficia Divina, scilicet quòd nos creârit, redemerit proprio sanguine, quòd paratus sit dare gaudia æterna, quòd sit pulcherrimus, amabilissimus, dignissimus amari, &c. Quòad examen puerorum, poterit hoc fieri circa distractiones, garrulitates sub Missa, mendacia, inobedientiam, rixas, cognomina, furta, illusiones senum, &c.

8. Pleraque hæc etiam serviunt in confes- 15.
sione adolescentum, & juvenum, quibus ultetiùs suadenda est frequens confessio, & fidelis primarum tentationum manifestatio; hæc enim sunt remedia efficacissima hanc ætatem ad quævis vitia pronam continendi in timore Domini; etiam monendi sunt, ut se solo addant numerum, & speciem, eúmque in finem se diligenter examinent, nec ex pudore aliquod grave omittant, aliàs committi mortale sacrilegium.

9. Hæc omnia ferè etiam tenent de rustiis aliisque rudibus, qui quandóque magis sunt ignorantes quàm pueri, adeóque hoc, vel similimodo ad dolorem disponi possunt, v. g. dicendo: Quid si offendisses Principem, qui tibi vestes, alimenta, & omnia daret, qui etiam te vellet hæredem instituere, &c. econtrà vellet gravissimis pœnis afficere, ad rogum condemna-

re, casu quo in animo eum offendendi perseverares, nunquid doleres te ejusmodi Principem offendisse, vellésque eum posthac non offendere, sed amare? &c. Ejusmodi & major Princeps est Deus, &c. Examen autem horum potest esse circa detractiones, contumelias, furta, blasphemias Sacramentales, perjuria advertenter facta, ebrietates, superstitiones, neglectas Missas, luxurias, &c.

16. 10. Confessarius ebriosorum debet eos obligare ad evitandas occasiones potationum, imò quandóque pro pœnitentiâ imponere abstinentiam à tali potu, maximè istis diebus, & locis, quibus solet esse occasio ebrietatis; quód si nullâ viâ potus ob præsentiam necessariorum hospitum evitari posset, poterunt adhiberi media naturalia contra ebrietatem, quorum usus sine justa causa est veniale contra temperantiam. de confessario homicidæ V. *Casu 42. n. 17.*

17. 11. Confessarius quandóque tenetur negare absolutionem, ut si pœnitens nolit ea facere ad quæ sub mortali obligatur, v. g. famam, aut pecuniam restituere, offensam remittere, impedire peccata aliena, quando commodè potest, negotiationes illicitas omittere, actiones scandalosas evitare, occasiones proximas tollere; econtrà si pœnitens verè est dispositus, non potest sine gravi peccato absolutio negari, quia habet jus ad illam; potest tamen ex rationabili causa differri, v. g. in confessione generali per aliquot dies continuanda, ut exploret, an pœnitens interim faciat, quod jussus hactenus neglexit, v. g. an ablata restituat, inimico se reconciliet, conatum emendandi adhibeat, &c.

QUÆR.

QUÆR. V. Quid de constituto in periculo, vel occasione peccandi? 18.

R. Seqq. 1. Per periculum & occasionem peccandi hîc intelligitur aliquid inclinans, vel disponens ad peccatum; quòd si adeò vehementer inclinet, ut quis consideratâ suâ infirmitate & dispositione frequenter, vel communiter cadat, dicitur respectu istius periculum proximum, v. g. si decies eas ad domum Cajæ, & cadas octies vel septies, domus Cajæ erit tibi periculum proximum & quidem moraliter certum; si cadas ter, quater vel quinquies, erît periculum probabile; cadas semel vel rarò, & quasi casualiter, erit periculum leve, & occasio remota, quam non obligaris fugere, quia ubique reperitur, & eam fugere est ferè impossibile, alioquin, ut ait Apost. deberemus ex hoc mundo exire.

2. Periculum proximum & probabile teneris fugere non tantùm cum gravi tuo incommodo, utì jam certum est, sed etiam cum jacturâ omnium temporalium, & periculovitæ, utì cum Cardena tenent plerique, qui scripserunt post Propositiones ab *Innoc. XI.* damnatas, 61. quæ sic habet: *Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere; quinimò directè & ex proposito quærit, aut ei se ingerit.* 62. *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis aut honesta non fugiendi occurrit.* Item 63. *Licitum est quærere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro vel proximi.* Huc etiam pertinet Propositio 41. damnata ab Alex. VII. *Non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamen-*

mentum concubinarii, vulgo regalo, & deficiente illa nimis agrè ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficilè inveniretur. Ratio est, quia qui amat periculum, peribit in illo, & censetur eo ipso etiam amare peccatum; hæc tamen intelligenda sunt de periculo peccandi formaliter, hoc est, consentiendi in ipsum peccatum, non autem de periculo habendi tentationes ad consensum; sic chirurgus potest causâ medendi attingere verenda alterius, quamvis ille tactus foret occasio proxima motuum aut tentationum, dummodo non adsit periculum proximum consentiendi his motibus, uti ordinariè tum non adest ob specialem Dei gratiam, si talis se præmuniat per orationem, fortia proposita, &c.

19. QUÆR. VI. Quid de consuetudinario?

℟. Seqq. 1. Si seriò doleat & proponat, paratus occasiones proximas removere, primâ vice potest absolvi, imò & sæpiùs, si remedia à te præscripta adhibuerit, vel extraordinaria det signa doloris, vel sollicitè requirat nova remedia, aut paratus sit priora studiosiùs applicare. Si ter quaterve redeat cum iisdem peccatis, cum eodem vel majori numero, vehemens est suspicio, & justa præsumptio, quòd nullus, vel exiguus resistendi conatus adhibitus fuerit, ac defuerit verus dolor & propositum, adeóque tunc ad tempus, sine absolutione erit dimittendus, cum magnâ tamen discretione & prudentiâ, ne aut severitate avertatur à regressu, aut lenitate seducatur, sicque peccet, ac Confessarius cum illo. Notanda hîc etiam est Propositio 60. ab Inn. XI. damnata:

Pa-

Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, modo ore proferat se dolere, & proponere emendationem.

2. Quòad consuetudinem mollitiei, cujus occasio semper est præsens, vix efficacius remedium est quàm frequentissima confessio apud eundem Confessarium, v.g. bis vel ter qualibet septimanâ, quamvis aliquando absolutio sit differenda, ut Confessarius videat, num aliquem conatum adhibuerit; etiam juvabit quàm maximè ei suadere, ut manè & vespere, aut etiam aliquoties per diem propositum renovet, & coram Crucifixo genuflexus toto corde dicat: *Domine DEUS! qui flammas æternas luxuriosis præparâsti, promitto & voveo amore JESU pro me crucifixi, vel talis Sancti N. hâc die hâc nocte*, abstinere ab omni tactu turpi. Si pœnitens desperet de emendatione, non poterit efficaciter proponere emendationem, quàm sibi persuadet nunquam futuram, ideóque nec absolvi; nisi prævie eum erigas ad spem & fiduciam, quâ confidat per auxilia Divina se tentationes superaturum; si tu ipse de ipsius emendatione desperes, de facto tamen eum putes habere sincerum dolorem, propositum, & fiduciam in auxilio omnipotentis gratiæ, quamvis de propriis viribus omnino desperet, potes & debes eum absolvere nisi fortè ad probandam ejus constantiam, & augendam vigilantiam expediret absolutionem paulisper differre. 20.

3. Si advertas pœnitentem esse in occasione proxima extrinseca, coge ut eam deserat, vel 21.

si sine gravissimo damno eam deserere non possit, faciat ex occasione proximâ remotam, muniendo se per quotidianas preces, propositа, confessiones, &c. Quòd si etiam his non obstantibus maneat idem periculum relabendi, uti ordinariè manet in fornicario, qui in propriâ domo habet concubinam, &c. tenetur eam tollere etiam cum periculo famæ, & vitæ, aliàs absolvi non potest, *Laym. La Croix. l. 5. à num. 252. Sporer nu. 328.* ubi benè notat, concubinarium publicum vix unquam absolvi posse, nisi injectâ priùs infami pellice, quia eâ non ejectâ continuat scàndalum; econtrà concubinarium occultum in aliquo, sed rarissimo casu absolvi posse, concubinâ nondum dimissâ; si scilicet pro nunc non habeat affectum ad eam, & in gravi morbo non posset habere aliam, quæ ei inserviat, aut nunc dimissa certò credatur ejus occultas turpitudines evulgatura, vel aliud damnum gravissimum illatura, tunc si credat non esse periculum lapsûs, assecurétque, quòd eam proximè non obstante quocunque incommodo velit dimittere, poterit Confessarius prudenter condescendere. Sed quid si filia habeat turpem consuetudinem cum famulo, quem nec potest dimittere, nec scelus sine infamia aperire, neque fugere sine gravissimis incommodis? R. Debet ex occasione proxima facere remotam, se indies muniendo per propositа, cavendo ejus alloquium, vel consortium, servum monendo, ut dimissionem petat, vel minando sceleris manifestationem, si hæc non juvent, debet potiùs per se, vel per alium crimen patri aperire, fugam, vel mortem eligere, matrimonium inire, quàm cum proximo peri-

culo

culo relabendi servo commanere. Idem est de filio-familias habente consuetudinem cum famula. Ulterius hîc notandum, quòd consuetudinario se jam emendare volenti suadenda sit confessio generalis; prudenter enim timeri potest, ne ejus confessiones persæpè fuerint sacrilegæ defectu efficacis propositi, quod si semper habuisset, non tam diu in pravâ consuetudine perstitisset.

4. Si quis non adferat nisi mera venialia, & fere semper eadem; adhuc bis, ter, vel quater singulis septimanis absolvi poterit teste *Henno*, nisi aliunde appareat plus consuetudinis quam veri doloris aut propositi, ut contingere potest in eo vel eâ, qui ad hoc tribunal accedunt, ut Confessario placeant, ut bonam existimationem sibi acquirant, aut alios imitentur; de cætero frequens confessio omnino suadenda est, quamvis sæpè recurrant cum iisdem venialibus; præsertim si addatur peccatum ex vita priori, de quo quis certo doleat; quia hoc Sacramentum est longè utilissimum, causátque ingentes gratias ex meritis Christi, & sic habet usus timoratorum, Sacerdotum tum Religiosorum tum sæcularium; prudens Confessarius sciet præscribere pœnitentias præservativas, aut suadebit, ut recidivi sibimet ipsis, tóties quoties, levem aliquam pœnitentiam imponant, quod si negligant; poterunt unâ vel alterâ vice communione privari. 22

QUÆR. VII. Quid si Confessarius in suo officio erraverit? 23.

R. Si Confessarius in confessione admisit defectum, v. g. invalidè absolvendo, dando prin-

cipia falsa, dicendo, contractum, votum, aut matrimonium esse invalidum, cùm tamen sint valida, vel econtrà; aut dixit esse licitum, quod est illicitum, &c. tenetur, si absque scandalo fieri potest, etiam post confessionem petitâ veniâ monere pœnitentem idque sive bonâ sive malâ fide processit: imò si in materiâ restitutionis non moneat eum, quem suo consilio falso obligavit, vel deobligavit, tenebitur ipse ad restitutionem, quia per suum consilium fuit injusta causa damni pœnitenti, vel alteri illati: hæc tamen intellige de consilio dato ex malitiâ vel ignorantiâ culpabili; nam si datum sit bonâ fide, erit quidem obligatio pœnitentem monendi, non tamen restituendi, si monueris; uti dum casu incendis alterius ædes, teneris quidem ex justitiâ restinguere, quantum potes, si tamen non obstante tuâ industriâ exurantur, ad nihil teneris. V. *Cas. 37. num. 16. Cas. 42. num. 3.* Unum hic adde, quòd etiam Confessarius Religiosus teneatur dictis casibus restituere, quantum sine infamiâ potest; poterit autem sine infamiâ, si ex suo peculio, vel à suo Superiore petat aliquid ad necessarium & pium usum; imò oportebit emittere votum restituendi, si sic sub titulo pii voti Superior sit faciliùs concessurus licentiam; Ratio horum est, quòd lex naturalis restituendi obliget omnes, qui per ordinaria media satisfacere possunt; sed prædicta media respectu Religiosi sunt ordinaria, & per ea satisfacere potest, ut supponitur: ergo.

24. QUÆR. VIII. Qualiter pœnitens ad dolorem & propositum practicè disponi possit? R. Quamvis passim præsumi possit adultos benè educatos, debitè esse dispositos; expedit tamen, imò si de hoc prudens sit dubium, est gravis obligatio Con-

Confessarii, eos ad dolorem & propositum excitandi, suggerendo motîva cuique congrua : hæc autem præcipuè sunt quatuor , DEI bonitas, peccati turpitudo, pœna & præmium; posùntque proponi in modos sequentes.

1, DEI BONITAS ; itane mi bone , non erubuisti tot & tantis delictis offendere Deum tuum , Creatorem tuum, optimum Patrem, qui ab æterno te dilexit, creavit ad finem tam sublimem, dotavit tot gratiæ & naturæ dotibus, redemit te sanguine & morte Unigenitì sui, pepercit tibi usque huc, cùm toties potuisset justissimè corpus & animam mittere in gehennam ? an non intimè dolebis, quod tam amabilem Deum, tam benignum Patrem &c. adeò enormiter offendisti &c.

2. TURPITUDO PECCATI : quæso te aususne fuisses rem adeo fœdam patrare coram hominibus, coram parente tuo , Domino aut Principe; an non credis Deum ubique præsentem, omnia etiam occultissima clarè intueri, & nihil ita horrere, abominari, & punire sicut peccatum? quomodo ergo rem adeò abominandam ausus es committere in oculis supremæ Majestatis, suavissimi Patris, Creatoris, Redemptoris tui, quem tenebaris toto corde diligere, qui dilexit te & tradidit semetipsum pro te? &c.

3. METUS GEHENNÆ. Quæso te mi dilecte; si pro certo scivisses debere te pro tali peccato vivum comburi, lento igne assari, an ausus fuisses illud committere ? nonne fides te docet quodlibet mortale mereri æternos gehennæ ignes, præsertim tam fœdum , tam grande, tam atrox , quid si in hoc statu Deus te mori permisisset, ubi nunc esses ? nonne arderes in in-

inferno, in igne & sulphure arsurus in omnem æternitatem, ardent jam innumeri, qui minus peccaverunt quam tu; sed pepercit tibi benignissimus Deus, offerens gratiam & vitam; Eja ergo serió dole quòd tam bonum amantissimùmque Dominum offendisti &c. Ex his prudens lector desume & retine ea, quæ pro conditione pœnitentis aut qualitate peccati fuerint magis opportuna; ita tamen, ut ultimatè semper ad agnitionem & amorem divinæ bonitatis pœnitentem suaviter commoveas.

25. 4. Si obstinatior fuerit præsertim moribundus, eo quòd v. g. nolit offensam remittere, ablata restituere, pellicem ejicere &c. rotundè dices quod ipsum absolvere non possis, proinde ipsum tam certò fore damnandum æternisque ignibus deputandum, quam certum est Christum pro ipso & toto mundo esse mortuum: si nec sic proficias, debes in genua provolutus accedere ad pedes indurati, exhibere ipsi imaginem Crucifixi atque obtestari per innocentes Christi plagas, per coronam spineam, per sanguinem &c. ut sui ipsius misereatur, ut si non hosti, saltem ipsi Christo condonet &c. & si sit spes eum sic expugnandi, obligaris ad hæc ex charitate, ne anima ejus æternum pereat. *Sporer hìc n.* 315.

5. Confessarius contra quævis vitia sibi seligat efficaciores quosdam S. Scripturæ textus, quibus pœnitentes ad cordis compunctionem, & melioris vitæ propositum opportunè exstimulet, miram enim ad hoc vim habent: nam eloquium Domini vehementer ignitum Ps. 118. hujusmodi esse possunt seqq.

De Morte & Judicio: Quâ horâ non putatis filius hominis veniet *Luc, 12.* mors peccatorum pes-

pessima *Ps. 33.* cuncta quæ fiunt adducet Deus in judicium *Eccl. 12.* Si justus vix salvabitur, impii & peccator ubi parebunt, 1. *Pet. 4.* ibit homo in domum æternitatis suæ, *Ecclesiast.* 12.

De Inferno. Discedite à me maledicti in ignem æternum *Matt. 25. ℣. 41.* quis poterit habitare de vobis cum igne devorante, cum ardoribus sempiternis. *Is. 33.* momentaneum quod delectat, æternum quod cruciat &c.

De Cœlo: Quærite primum Regnum Dei, & cætera adjicientur vobis. *Matt. 6.* Oportuit pati Christum & ita intrare in gloriam suam *Luc. 24.* non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam *ad Tom. 8.* Oculus non vidit nec auris audivit... quæ præparavit Deus iis, qui diligunt se 1. *Cor. 2.* &c.

De Dei præsentia. Oculi tui (Deus) in omni loco contemplantur bonos & malos *Eccl. 23.* Scrutans corda & renes Deus. *Ps. 7* Ipse novit abscondita cordis *Ps. 43.* in ipso vivimus movemur & sumus *Act.* 17. textus particulares contra peccata capitalia dabo *Quæst. seq.*

QUÆR. IX. Quæ sint remedia contra relapsum? 26.
℟. Sunt varia: *Generalia*, quæ omnibus vitiis, & *Particularia* quæ certis specialiter opponuntur, de utrisque aliqua dabimus.

1. Remedia generalia sunt: 1. attenta consideratio eorum, quæ exposui *q. præc.* item quatuor Novissimorum, juxta illud *Eccles. 7. v. 40.* memorare novissima tua & in æternum non peccabis. 2. Fervens oratio & gratiæ petitio. 3. Viva præsentiæ Dei recordatio. 4. Propositi frequens renovatio. 5. Fuga occasionis & otii. Principiis tentationum statim obviare. 6. Libros

pios

pios legere. 7. Exercitiis Ignatianis vacare. 8. Conscientiam diligenter examinare. 9. Corpus & sensus mortificare. 10. Et præcipuè, sæpiùs & accuratè confiteri & communicare, præterquam enim quod tunc exerceantur actus maximè meritorii, fidei, spei, contritionis &c. ex meritis Christi copiosæ conferuntur gratiæ; & nova semper auxilia contra quasvis tentationes; accedunt consilia & monita Confessarii, salutares pœnitentiæ &c.

27. 2. Contra Venialia consideranda sunt seqq. 1. omne veniale verè est offensa Dei, optimi Patris. 2. Est turpis animæ macula, ita Deo & Angelis inviſa, ut quamdiu in animâ, licet aliàs sanctissimâ, remanet, eandem à patriâ cœlesti excludat. 3. Ejus malitia est tanta ut pro eâ delendâ Filius Dei sanguinem suum fuderit, nec omnium Sanctorum lachrymæ, pœnitentiæ, martyria se sola ad eam abolendam sufficiant. 4. Minuit fervorem charitatis, intellectum obscurat, voluntatem indurat, in oratione & cultu divino gustum ac devotionem tollit. 5. Impedit auxilia gratiæ contra tentationes, ad peccatum lethale velut morbus ad mortem disponit. 6. Meretur pœnas gravissimas in vitâ præsenti & futurâ. Remedia validissima contra venialia, sunt accuratum, quotidianum & particulare examen in hoc vel illud vitium magis familiare, in ejus radices & occasiones; frequens propositi renovatio, pœna arbitraria pro relapsu &c.

28. 3. Contra peccata capitalia accipe *seqq.*

Contra Superbiam. *Textus Sacri*: Deus superbis resistit 1. *Pet.* 5. initium omnis peccati superbia, odibilis coram Deo & hominibus *Eccl.* 12. Qui se exaltat humiliabitur *Matt.* 13.

Dis-

Discite à me quia mitis sum & humilis corde *Matt.* 10. Exempla: pœna luciferi cum suis *Isa.* 14. Nabuchodonosoris *Dan.* 4. Davidis numerantis populum. 2. *Reg.* 23. Herodis Agrippæ ab Angelo percussi. *Act.* 12. præscribantur humiliationes.

Contra avaritiam: *Textus Sacri*: Avaro nihil est scelestius, hic enim & animam suam venialem habet. *Eccl.* 10. Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum faciat. *Matth.* 16. ℣. 26. Radix omnium malorum est cupiditas. *Tim.* 16. inde lites, odia, rixæ, furta &c. *Exempla*: Giezi. 4. *Reg.* 5. Jezabel. 4. *Reg.* 9. Heliodorus. 2. *Mach.* 3. Judas. *Act.* 1. Ananias & Saphira. *Act.* 5. &c, imponantur primùm parvæ, paulatim majores eleëmosynæ; at non pro te aut tuis, aliàs teipsum de avaritiâ suspectum facies.

Contra Luxuriam. *Sententiæ*: non manebit Spiritus meus in homine quia caro est. *Gen.* 18. qui talia agunt Regnum Dei non consequentur *Gal.* 5. Fugite fornicationem. *Cor.* 6. Si oculus tuus scandalizet te... Erue eum. *Matt* 18. &c. Exempla: diluvium. *Gen.* 7. Sodomæ subversio. *Gen.* 8. Samsonis interitus. Jud. 7. Davidis lapsus & pœna. 2. *Reg.* 12. Salomonis perversio. 3. *Reg.* 11. &c. Expendat momentum voluptatis, gehennæ æternitatem, cœli jacturam; peccati turpitudinem; petat jugiter à Deo continentiam fugiat otium & quævis pericula. Abstineat ab omni periculoso visu, tactu, colloquio, &c. qui hic spernit modica, certò paulatim decidet. Injungantur afflictiones, jejunia, & præ omnibus frequens Confessio apud

eun-

eundem Confessarium, devota Communio, moneatur, ut cogitationes statim aliò divertat &c.

Contra invídiam: *Sententiæ*: an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum. *Matt.* 20. in dia diaboli mors intravit in orbem. *Sap. 2. v. 24.* Invidia maximè nocet invido, putredo ossium invidia *Prov.* 14. Exempla: Cain *Gen.* 4. Filii Jacob coacti postea adorare Joseph. *Gen.* 42. Core Dathan & Abiron quos ob invidiam in Aaronem, vivos absorbuit terra *Num. 16.* Saul in David. 1. *Reg.* Satrapæ Darii in Danielem, *Dan. 6.* Judæi in Christum. *Matt.* 26. Injungatur invido, ut oret pro æmulo, ei benefaciat, &c.

Contra Iram & Odium: *Sententiæ*: qui irascitur fratri suo reus est judicio. *Matt.* 5. Deus non dimittit nisi dimittenti ex corde proximo suo. *Matt.* 6. mihi vindicta & ego retribuam. *Deut.* 22. qui odit fratrem suum homicida est. 1. *Joa.* 3. discite à me quia mitis sum. *Matt.* 10. Sol non occidat super iracundiâ vestrâ *Ad Ephes.* 4. Exempla: Abimelech necatus à muliere. *Jud.* 9. Aman iratus suspenditur. *Ester.* 7. Cain occidit fratrem. *Gen* 4. Herodes infantes. *Matt.* 2. Injungatur veniæ petitio, satisfactio pro injuria. Consideret exemplum Christi, Pater ignosce illis. *Matt.* 27. Oret pro inimicis, motus irâ nil respondeat, nisi fortè verbis compositis, responsio mollis frangit iram. *Prov. 25.* caveat occasiones altercationis, &c.

Contra Gulam: *Sententia.* Quorum Deus venter est, gloria in Confusione ipsorum. *Phil.* 3. propter crapulam multi obierunt. *Eccl.* 27.

Non

Non in commessationibus & ebrietatibus *Rom.* 13. Exempla : Adam. *Gen.* 3. Esau. *Gen.* 25. Noe ebrius nudatus. *Gen.* 4. Loth incestuosus *Gen.* 19. Holofernes occisus. *Judith.* 3. Epulo damnatus *Luc.* 6. Injungatur abstinentia, jejunium fuga occasionis : consideret exempla Sanctorum, Christi jejunantis, felle & aceto potati &c. Perpendat crapulæ & ebrietatis fœditatem plusquam bestialem, pericula, rei domesticæ dispendia, &c.

Contra Acediam. *Sententiæ* : Multam malitiam docuit otiositas. *Eccl.* 35. Regnum cœlorum vim patitur. *Matt.* 11. Omnem palmitem non ferentem fructum tollet eum. *Jo.* 15. Exempla : David otiosus in adulterium labitur. Isboset dormiens occiditur, servus talentum defodiens damnatur. *Matt.* 25. &c. Consideret sine bonis operibus neminem salvari, aspiciat labores & rigores multorum Religiosorum, tormenta Martyrum ; ærumnas & labores Christi ; videat quantùm sæculares molestiæ absorbeant, sæpè pro re vanissima, & quid non faciendum pro vita æterna ? plura qui voluerit, legat Arsdekin. Stoz. *lib.* 1. *p.* 4. *à num.* 13. & lib. 2. *à num.* 135.

Ee CA-

CASUS XCIX.

De jurisdictione, & approbatione Confessarii.

MAro *Theologus interrogatur* : 1. *An in confessario requiratur jurisdictio, & à quo detur, & an quivis Sacerdos illam habeat in venialia.* 2. *Quid de articulo vel periculo mortis.* 3. *An sufficiat licentia dolo vel metu extorta, præsumpta, ratihabita.* 4. *An absolvere vel absolvi possit excommunicatus.* 5. *An error communis det jurisdictionem.* 6. *Quid de jurisdictione probabili.* 7. *Quid sit reservatio, & à quo fieri possit.* 8. *An se extendat ad merè interna vel venialia, & quid hic intelligatur per lapsum carnis, homicidium, &c.* 9. *An de peccato dubio: quid si post confessionem cognoscatur esse certò reservatum.* 10. *Quid si ignoret suo peccato reservationem esse annexam.* 11. *Quid si confessus habenti potestatem in reservata, oblitus sit unius reservati.* 12. *Quid de casibus Papæ reservatis in jure communi; quid circa hæc possint Regulares.* 13. *Quid de casibus Bullæ cœnæ.* 14. *An incurrat reservationem Papalem, qui ignorat vel non recordatur annexam esse excommunicationem.* 15. *Quid de periculo mortis.* 16. *Quid de iis, qui Romam ire non possunt.* 17. *Quid de reservatis in Diœcesi Colonienſi.* 18. *An reservatio Episcopi extendat se extra Diœcesin, & qui absolvere possint.* 19. *Quid de casibus reservatis Regularium.* 20. *An requiratur approbatio, & qui eam dare possint.* 21. *An exspiret per mortem dantis.* 22. *Quid de*

Con-

Confessario Regularium. 23. An Regularis approbatus validè, & licitè absolvat contra voluntatem Superiorum. 24. Quid de Confessario Monialium. 25. An approbatus pro una Diœcesi sit approbatus pro altera; & quid de Religioso peregrinante. 26. An Parochus suos valeat absolvere in alienâ Diœcesi, vel alienos Parochianos. 27. An desinens esse Parochus desinat esse approbatus. Pro Resol.

QUÆR I. Quid circa jurisdictionem Confessarii? 1.

℟. Seqq. 1. Ut Sacerdos validè absolvat, præter ordinem Sacerdotii requirîtur jurisdictio. Est de fide, ex *Conc. Later Flor. Trid. s. 14. c. 6. & 7.* ubi dat rationem; quòd sententia non possit ferri nisi in subditos, subditos autem accipit per jurisdictionem, quæ definitur; authoritas quædam Superioritatis suprà alios in foro conscientiæ judicandos. *Dices*: Ergo Papa à nemine poterit absolvi, quia nemini est subditus. ℟. N. seq. Papa eligendo Confessarium hoc ipso dat ipsi jurisdictionem in se, non quâ Pontificem, sed quâ hominem peccatorem.

2. Jurisdictio alia est ordinaria, alia delegata. *Ordinaria* dicitur, quæ competit ratione officii habentis annexam curam animarum, utì habet Papa pro tota Ecclesia, Nuntius Apostolicus pro sua Provincia, Episcopus & ejus Vicarius pro totâ Diœcesi, Parochus pro sua Parochiâ, Prælatus regularis pro suo Monasterio. *Delegata* est, quæ purè competit ex commissione alterius, aliquando cum, aliquando sine potestate subdelegandi, prout voluit delegans. Delegatam pro totâ Ecclesia ex Privilegio habent Regulares, suppositâ tamen approbatione Episcopi localis. Omnes Sacerdotes etiam non approbati jurisdictionem

habent in venialia ex consuetudine, & consensu tacito S. Pontificis, *Lug. disp. 18. l. 3.* ea tamen uti non licet ob decretum Innocentii XI. editi Anno 1679. 12. Febr. teste Henno de pœnitentia *disp. 8. q. 4. concluſ. 3.*

2. 3. In articulo mortis, hoc est, quando mors moraliter certa proximè instat, undecunque hoc proveniat, quilibet Sacerdos etiam non approbatus, irregularis, excommunicatus, hæreticus, apostata, degradatus habet jurisdictionem absolvendi, si alius approbatus non adsit, qui absolvere possit, & velit. Est communis & certa: quia potestas absolvendi data est ad salutem hominum: ergo, quando hæc salus maximè periclitatur, limitanda non est; imò *Sylv. Suar. Nav. Carden. in 2. Crisi dis. 2. numer 424. Sporer num. 724.* id probabiliùs extendunt ad quodcunque probabile periculum, quale est v. g. periculosum iter, aut navigatio, difficilis partus, instans prælium, &c. Ratio est: quòd in jure pro eodem sumantur articulus, & periculum mortis; colligitur ex *c. si quis suadente 17. q. 4. eos qui desent. excomm. in 6.*

3. 4. Ad validè absolvendum probabiliùs sufficit jurisdictio metu extorta, quia datur simpliciter voluntariè: econtrà non valet licentia per dolum obtenta, si dolus versetur circa substantiam, vel principale motivum concedendi; neque acquiritur jurisdictio absolvendi per consuetudinem, nisi accedat consensus saltem tacitus Superioris, ut constat ex *c. si Episcopus de pœn. & remiss. & c. Romana de sent in 6.* Nec sufficit licentia interpretativa, vel prudenter præsumpta, id est, quam daret Superior, aut certò creditur daturus, si rogaretur; nec sufficit subsecuta ratihabitio, sed

sed requiritur consensus de præsenti existens, & aliquo signo manifestatus, tunc, quando confertur Sacramentum, qualis est juxta communem, si Superior videat & sciat simplicem Sacerdotem audire confessiones, & non prohibeat, cùm facilé possit, *Suar. Dicast. d. 10. n. 166.*

5. Extrà articulum mortis invalidè absolvit excommunicatus non toleratus, id est, publicè denuntiatus, vel notorius percussor Clerici, quia Ecclesia à tali sustulit omnem jurisdictionem; econtrà validè absolvit excommunicatus toleratus, sed illicitè, nisi requisitus sit, & contritus, ut dicam *Casu* 114. *q.* 3. An verò excommunicatus absolvi possit à peccatis, dixi *Casu præced. numer 6.* 4.

QUÆR. II. An error communis det jurisdictionem?

R. 1. *Error communis* est, quando quis à plerisque ibi existentibus existimatur habere jurisdictionem, quam tamen non habet; hic error aliquando conjunctus est cum titulo colorato, aliquando non. *Titulus coloratus*, seu non verus, sed apparens, & putativus, est collatio jurisdictionis, vel officii habentis annexam jurisdictionem, quamvis hæc collatio ob latentem aliquem defectum sit nulla, ut si tibi à vero collatore conferatur pastoratus simoniacè, habes titulum coloratum, & si communiter à Parochianis habearis pro vero Parocho, accedit error communis. 5.

R. 2. Error communis cum titulo colorato dat jurisdictionem. Est ferè omnium, & practicè certa. Ratio est: quia tunc ob utilitatem publicam, & gravissima incommoda certò præsumitur Ecclesia supplere jurisdictionem, *ex l.*

Barbarius, *ff. de off. prat. & c. infamis 3. q. 7.* Unde validè absólvit Parochus occultè simoniacus, excommunicatus, suspensus, aut cujus approbatio occultè est revocata, vel expiravit.

R. 3. Solus error sine titulo colorato non sufficit; nam quamvis Innoc. Ostiens. Felin. &c. probabiliter dicant, Ecclesiam tunc supplere, quia hîc æquè militat bonum commune, id tamen in praxi tutum non est, quia agitur de valore Sacramenti. Lex *Barbarius* (quæ videtur esse fundamentum hujus doctrinæ) loquitur de errore communi conjuncto cum titulo colorato; ergo si non adsit talis titulus, non est certum, quòd Ecclesia suppleat; neque est periculum tot incommodorum; nam ratò contingit, quòd error communis non sit conjunctus cum titulo officii, beneficii, approbationis, expositionis, Privilegii ad confessiones audiendas, &c, *Carden. crisi 2. diss. 2. c. 6. n. 151. La Croix. l. 6. p. 1. n. 115. Metzg. d. 49. a. 1. n. 24.*

6. QUÆR. III. An extra necessitatem sufficiat jurisdictio probabilis, hoc est, fundata in opinione verè probabili, quòd v. g. absit impedimentum, quòd solus error communis det jurisdictionem, &c. Affirmant *Sanch. Pont. Less. Bonac. Rasler. Reding. Salma. t. 6. de pœn. c. 11. p. 5. Card. Metzger. l. c.* Rationem dant 1. Quia certum est, quód consuetudo sciente & non improbante Superiore det jurisdictionem, *cùm contingat, de foro compet. c. Romana eod. in 6.* Sed etiam certum est, quód sit consuetudo absolvendi cum jurisdictione probabili, ut testatur *Suarez. Arriag. Lugo d. 27. num. 32.* & ipsa experientia: ergo. 2. Error communis cum ti-

titulo colorato certò dat jurisdictionem, ut suprà dictum est; atqui si hic erretur, est error communis, & plerumque adest titulus, ergo: & si Ecclesia hìc non suppleat, sequuntur eadem incommoda, quæ ex errore communi, ergo: hæc sententia est probabilissima, at non planè certa: tum quia probabiliter contradicunt *Suar. Vasq. Koning, Garcias, Oviedo, Salust. Pallav. Taberna, Marchant.* & alii, quos citat & sequitur *Gob. Cas. 3. num.* 114. tum quia consuetudo non est universalis, & Ecclesia videtur eam improbare, *c. si Episcopus 2. de pœn. & remiss. in 6. Nullâ quoque potest consuetudine introduci, quòd aliquis præter sui Superioris licentiam confessorem sibi eligere valeat, qui eum possit ligare.*

QUÆR. IV. Quid circa reservationem in genere? 7.

R. Sequentia: 1. *Reservatio* est ablatio jurisdictionis respectu aliquorum peccatorum: potest autem hæc reservatio fieri ab omni eo, qui habet jurisdictionem ordinariam, qualem habet Papa pro tota Ecclesia; Episcopus pro sua Diœcesi, Superîor regularis pro suis Religiosis; non tamen Parochus pro suis Parochianis; cùm enim ipse sit immediatus Pastor suarum ovium, utique non reservabit sibi ipsi; in casu tamen, quo alium ab Episcopo approbatum delegaret, posset sibi peccatum reservare.

2. Quamvis peccata etiam merè interna reservari possint, cùm ad hæc se extendat jurisdictio 8.
Sacramentalis, quam concedit & per consequens etiam limitare potest Ecclesia: attamen de facto non reservantur, nisi mortalia externa, & quidem graviora; si peccatum internum sit grave, externum leve, v. g. vulne-

râsti leviter cum animo occidendi, furatus es stuferum cum animo furandi materiam gravem; non incurris reservationem, quamvis furtum, & pecussio cæteroquin forent casus reservati, *Suar, Bonac. Lug. d. 20. num. 15.* Ratio est, quòd reservatio (utpote restringens potestatem absolvendi) sit odiosa, ideòque restringenda; ex eodem capite, si reservetur lapsus carnis, homicidium, id tantùm intelligitur de actu consummato, v. g. de lapsu carnis per effusionem seminis in vas naturale, item de homicidio reverà secuto, non autem de lethali vulnere, nisi reservans aliter mentem suam declaraverit.

9. 3. In dubio an hoc, vel illud peccatum sit reservatum, hoc ipso non reservatur, sive dubium sit positivum, sive negativum, sive sit juris, ut cùm dubitas, an reverà sit lex reservans ejusmodi actum, sive sit dubium facti, ut cùm scitur, homicidium, procurationem abortûs, adulterium, &c. esse reservata, sed dubitas, an mors vel abortus sit secutus, an plenè, deliberatè, an ex actione à te positâ, an persona sit uxorata, &c. ìdque tenet, etiamsi præsumptio fori externi sit contra te, v. g. protulisti verba hæretica, sed dubitas an animo hæretico. Est communis *cum Sanch. Tamb. Metz. Lug, num. 18. Dian. p. 4. t. 3. R. 4.* Ratio data est, quòd reservatio, utpote odiosa, non debeat extendi ad casus dubios, sed ad certos & perspicuos; imò *Gobat, Sporer num. 734.* extendunt hoc probabiliter ad casum, quo bonâ fide confessus es non habenti facultatem in peccatum dubiè reservatum, etiamsi pòst certò cognoscas esse reservatum; sed quòad hoc oppositum videtur probabilius, quia hoc ipso, quòd tibi certò constet, peccatum esse reser-

servatum, pariter constat, Confessarium ordinarium ab illo non potuisse directè absolvere, ergo teneris illud de novo confiteri apud habentem facultatem in reservatum.

4. Idem *Sporer num. seq.* dicit, posse absolvî pœnitentem, si ignoret suo peccato esse annexam reservationem; sed nec hoc videtur admitti posse, maximè si reservatio non sit merè pœnalis, sed simul medicinalis, qualis semper esse præsumitur; & praxis est contraria; ignorantia enim pœnitentis non facit, ut Confessarius accipiat jurisdictionem in peccatum, in quod aliàs non habebat, & certò si hæc sententia teneret, sola peccata Theologorum essent reservata, cùm hi soli sciant casus in specie reservatos. 10.

5. Communis est sententia, non ampliùs reservari peccatum, quod oblitus es, dum confitebaris habenti potestatem in reservata, quia quamvis tunc non directè absolvaris à peccato omisso; attamen tollitur ejus reservatio, quia Confessarius saltem implicitè voluit facere, quantum potuit; potuit autem tollere reservationem, cùm hæc per se loquendo non requirat confessionem, ergo. Idem tenet, si talis confessio fuisset invalida defectu veri doloris, ita ut peccata tunc à quocunque approbato absolvi possint. 11.

QUÆR. V. Quid circa casus reservatos Papæ? 12.

R. Sequentia: 1. Satis mihi reservantur in jure communi, ut percussio Clerici, duellum, simonia, &c. sed opus non est, ut in his Regularis approbatus & expositus multùm divexet memoriam, quia Mendicantes, & omnes cum iis participantes, ideòque & Præmonstratenses habent Privilegium ab his omnibus pro foro con-

scientiæ absolvendi, ut dicam *Casu* 116. *q.* 3. de absolutione à percussione Clerici dicam *Casu* 115. *q.* 3. ab hæresi *ibid. q.* 6. de absolutione seu dispensatione à votis *Casu* 71.

13. 2. Alii Casus à Papa reservantur specialiter, & arctiùs *in Bulla Cœnæ*, sic dicta, quòd omni anno in Cœna Domini hæc Bulla de novo promulgetur, utpote: *Hæresis, lectio, retentio, impressio librorum hæreticorum, appellare ad futurum Concilium, pyraticam exercere in mari Romano, bona naufragorum eripere, sine potestate imponere novas gabellas, falsificare litteras Apostolicas; personas Ecclesiasticas trahere ad tribunalia sæcularia, imponere onera Ecclesiasticis*, & alia plura, de quibus magis specificè & fusiùs infra Cas. 115. n. 26. Vide *Castrop. de cens. dis. 3.* ubi 20. Casus Bullæ Cœnæ fusè exponit; ipsam verò Bullam Cœnæ habes apud *La Croix l. 6. p. 2. n.* 2054. Casus in ea contentos breviter exhibebo *Cas. CXV. num. 26.*

14. 3. Omnibus casibus Papalibus sive in- sive extra Bullam Cœnæ reservatis, annexa est excommunicatio latæ sententiæ Papæ reservata, ita ut qui non incurrit excommunicationem, etiam non incurrat reservationem. Est communis Doctorum. Ab excommunicatione autem excusantur, qui ignorant eam delicto suo esse annexam, etiamsi ignorantia sit mortaliter culpabilis, modò non sit omninò crassa, & supina, ut dicam *Casu* 113. Quod diligenter notandum maximè pro sæcularibus in his partibus, qui rarò sciunt, vel recordantur his casibus excommunicationem esse annexam, ideòque communiter à quolibet Confessario absolvi possunt.

4. In

4. In articulo mortis, vel ejus periculo, si non adsit potestatem habens, potest quivis Sacerdos etiam excommunicatus, hæreticus, degradatus absolvere à quibusvis casibus reservatis, etiam in Bullâ Cœnæ, *Trid. Sess.* 19. *c.* 7. Sed quid si haberi possit Regularis habens potestatem in reservata? R. Adhuc probabiliter eligi potest quivis approbatus, quia Tridentinum indistinctè dicit: *In articulo mortis nullam esse reservationem*, *Tamb. Herinx d.* 6. *q.* 2. Et de Parocho non esse dubitandum docet *Less. Gobat. Cas.* 3. *num.* 130. cum hoc tamen onere, ut non absolvantur, nisi præstito juramento, quòd sublato impedimento comparituri sint coram Superiore, ejùsque mandato obtemperaturi, *c. extenore. c. ea, de sent. excomm.* Quod *Avila*, *Bonac. Tamb. l.* 3. *c.* 6. *num.* 4. extendunt ad solos percussores Clericì, quia de his tantùm loquuntur Canones; imò *Sporer* tantum putat habere locum, quando res deducta est ad forum contentiosum; deinde debet præstari cautio de satisfaciendo parti læsæ, vel potiùs ipsa satisfactio, si possit, ante absolutionem; qui promissa non præstat, in excommunicationem reincidit, *c. eos qui c. quamvis de sent. excom.* ab hac tamen absolvere possunt Episcopi & Mendicantes; hoc certum est, quòd absolutio valeat; etsi Confessarius præfatam pœnam non imponat. Vid. dicenda *Cas.* 116. necessariò hìc recolenda. 15.

5. Casus Papales etiam Bullæ Cœnæ fiunt Episcopales, seu possunt absolvi ab Epìscopo, quando est impedimentum perpetuum, vel diuturnum, quò minûs pœnitens personaliter Papam adire possit, quia v. g. est impubes, senex, pauper, 16.

per, valetudinarius, & universim, qui sine magnâ difficultate Romam ire non possunt, *c. mulieres*, *c. quamvis*, *c. de cætero*, *de sent excom.* Eadem potestas etiam competit Regularibus, *Dicast. Gobat. Cas. 8. num. 368. Sporer num. 751.* Neque opus est, ut absolutus ab Episcopo vel Regulari privilegiato postea compareat coram Papâ, quia jam absolutus est ex potestate Apostolicâ delegatâ: si Episcopus vel Regularis privilegiatus adiri non possit, potest absolvere quilibet approbatus, & quidem ab aliis peccatis directè, à reservatis indirectè, cum onere petendi ab habente potestatem absolutionem directam à reservato, Idem tenet de eo, qui die festo sine gravi incommodo, aut scandalo confessionem, & Missam differre non potest, & non habet, qui à reservatis absolvere possit, tunc poterit confiteri Confessario ordinario cum onere jam explicato, *Sot. Sylv. Suar. Laym c. 12.*

17. QUÆR. VI. Quid circa reservationes Episcoporum?

Rz. 1. Casus Papales etiam occulti sunt reservati, ut jam certum est ex Propositione 3. & 4. ab Alexandro VIII. damnatâ; Casus tamen Episcopales plerumque non reservantur, nisi sint publici, aut, aliud ab Episcopo aut Synodo decernatur, ut videri potest ex propria eorum Agendâ vel Synodo; in Agenda Coloniensi edita Anno 720. de Sacramento Pœnitentiæ num. 51. reservantur sequentia: *Homicidium voluntarium, sacrilegium, incendium Ecclesiæ deliberatâ voluntate procuratum, sodomia, raptus virginum, incestus cum consanguineis aut affinibus in primo aut secundo gradu, aut cum Sanctimonialibus, adulterium manifestum, injectio manuum vio-*

violenta in parentes cum læsione, sortilegia, veneficia, ligatura & omne maleficium, quo impeditur actus maritalis in conjugibus, perjurium manifestum, violatio fidei, & votorum, simonia hæresis, apostasia, blasphemia magna, seriòque prolata. De peccato complicis Agenda pag. 52. habet sequentia: *Casibus reservatis adjicitur crimen complicis, quo verbo intelligitur illa persona, quæ carnaliter cum Confessario peccavit, qualis pœnitens ab eodem Confessario complice ab illo ipso carnali peccato externo de se mortaliter peccaminoso (licèt copula non intervenerit) Sacramentaliter extra mortis periculum absolvi non poterit.* Unde patet, in hac Diœcesi reservari omnes Venereos tactus, oscula, amplexus, pollutiones, &c. complicis, cùm hîc non detur parvitas materiæ, ut dixi *Casu* 11, *num.* 3. Omnes præfati casus, *excepto adulterio, & perjurio, quantumlibet occulti, reservationi subjacent.* Agenda *l. cit.* In his tamen retinendis non est crucianda memoria; nam in formula approbationis solet dari potestas absolvendi ab omnibus, excepto tantùm uno vel altero, ideóque sufficiat hæc solùm memoriter tenere.

2. Reservatio tantùm habet vim in Diœcesi reservantis; hinc si pœnitens habens reservatum peregrinetur in aliena Diœcesi, in qua non est reservatum, ibi potest absolvi, saltem si non iverit illuc in fraudem legis; quia peregrini gaudent juribus loci, in quo sunt. Econtrà si peccatum in sua Diœcesi non sit reservatum, sit autem reservatum in aliena, in qua quis confitetur, etiam absolvi potest, quia absolvitur ex vi jurisdictionis delegatæ à suo Episcopo, quæ se extendit ad tale peccatum. 18.

3.

3. A reservatis Episcopo absolvere possunt Pœnitentiarii in Ecclesiis Cathedralibus expositi, non tamen Mendicantes alii ad hoc non specialiter approbati, ut certum est ex Propositione 12. ab Alex. VII. damnata. *Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis, non obtentâ ad id Episcoporum facultate.*

19. QUÆR. VII. Quid de casibus reservatis apud Religiosos?

R. De his videri debent cujuslibet Ordinis Statuta. Clem. VIII. Anno 1593. statuit undecim tantùm casus, ultra quos Superiores Regularium sibi plures vel alios nisi cum consensu Capituli Generalis pro toto Ordine, vel Provincialis pro Provincia, reservare non possunt; sunt autem: 1. *Apostasia à Religione etiam habitu retento.* 2. *Nocturna & furtiva è Monasterio egressio.* 3. *Veneficia, incantationes, sortilegia.* 4. *Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale.* 5. *Furtum notabile mortale de rebus Monasterii.* 6. *Lapsus carnis voluntarius opere consummatus.* 7. *Juramentum falsum in legitimo judicio.* 8. *Procuratio, consilium vel auxilium ad abortum fœtus animati etiam effectu non secuto,* (Hoc enim secuto incurritur reservata excommunicatio & irregularitas *ex delicto* homicidii voluntarii.) 9. *Falsificatio manus vel sigilli Officialium Monasterii.* 10. *Occisio seu vulneratio, seu gravis alicujus personæ percussio.* 11. *Malitiosum impedimentum, retardatio vel apertio litterarum Superiorum ad inferiores, vel econtrà.* Unde infertur cum March. & communi, Prælatum non posse præter prædictos casus alia peccata prohibere sub excommunicatione sibi reservatâ, quia Pon-

tifex

tifex simpliciter excludere voluit omnes alias reservationes.

QUÆR. VIII. Quid de approbatione? 20.

R. 1. Præter jurisdictionem requiritur ad valide absolvendum approbatio Ordinarii, quæ est authenticum testimonium Superioris de aptitudine ad absolvendum Sacramentaliter.

2. Approbare possunt Nuntius Apostolicus pro sua Nuntiatura, Episcopus & ejus Vicarius pro sua Diœcesi; idem dicendum de Abbate habente jurisdictionem quasi Episcopalem in Diœcesin nulli Episcopo subjectam, communis Doctorum; imò jus approbandi simpliciter ad audiendos sæculares, & Moniales, ab inferiori Prælato probabiliter præscribi posse, sicut, & alia jura; dixi, *Casu. 78. num. 13.* Episcopus existens extra Diœcesin suam, extraneum approbare non potest, quia nullo modo est ejus Superior. *Lugo.* Econtrà subditum Sacerdotem approbare potest pro sua Diœcesi, licet existat in aliena.

3. Potest approbatio dari vel restrictè ad certum tempus & personas; vel illimitatè: illimitata non exspirat per mortem dantis, (idem dic de jurisdictione) sed per solam revocationem, ut habet communis, & certum est ex praxi. 21.

4. Regulares etsi jurisdictionem immediatè accipiant à Papâ, tamen indigent approbatione Ordinarii, ut validè absolvant sæculares, quod addo, quia ut audiant Regulares, ad valorem requiritur & sufficit licentia Superioris. 22.

§. Si

23. 5. Si Religiosus contra voluntatem Superiorum procuret sibi approbationem Episcopi, & confessiones sæcularium audiat, peccat quidem contra obedientiam mortaliter, vel leviter, prout Superior scitur esse graviter, vel leviter invitus; validè tamen absolvit, quia & jurisdictionem, & approbationem habet in subditos Episcopi, *Laym. Tamb. l. 5. c. 5. §. 2.*

24. 6. Ad audiendas Moniales etiam exemptas requiritur approbatio specialis Episcopi, in qua expressè fiat mentio Monialium, ita ut si approbatio fiat pro uno tantùm Monasterio, vel pro unâ tantùm vice, non valeat pro aliis, ut constat ex Bulla Greg. XV. *Inscrutabili Dei providentia*, & Clem. X. *Superna magni Patris - familiæ* quæ prodiit anno 1670. hanc Bullam in Diœcesi Colonienſi promulgatam esse testatur *La Croix n.* 1528. & ad longum refertur in Synodo Colonienſi ultimâ, hæ tamen Bullæ non loquuntur de Monialibus extra Monasterium degentibus, ideòque has nisi Episcopus loci contradicat à quolibet approbato absolvi posse, docet *La Croix n.* 1526. ubi exhibet prædictam Bullam Clem. X. hanc tamen non esse usu receptam in Belgio; & Regulares exemptos, ibidem pro Monialibus sibi subjectis non requirere approbationem Episcopi testatur *Henno* hic *quæst.* 6. & notoria praxis. Idem de Monialibus ex Ordine Minorum in Diœcesi Colonienſi asserit *Sasserath* in Directorio Confessariorum *pag.* 243. ex eâ ratione, quòd pro impediendâ executione Bullæ *inscrutabili* statim in principio publicationis Ordo Fratrum Minorum supplicaverit, & quia Pontifex ad supplicam non respondit; videtur in illo ordine hujus Bullæ observantiam dissimulasse; ex eodem principio viden-

dentur & alii quidam Ordines exempti usque huc continuare praxin deputandi Confessarios pro suis Monialibus ex suo Ordine, ab Episcopis specialiter non approbatos.

7. Approbatus pro unâ Diœcesi non est approbatus pro omni, prout nunc quòad Regulares certum est ex Clementinâ cit. Hinc Religiosus approbatus v. g. in Diœcesi Colonienſi non potest in Diœcesi Leodienſi existens validè audire confessiones sæcularium Colonienſium. Dico, *sæcularium*; nam suum socium, & quosvis Religiosos de licentiâ, quorum interest, ubique audire potest, qiua Superiores Regularium habent Privilegium sibi, & suis eligendi quemcunque Sacerdotem etiam non approbatum ab Episcopo. Sed quid si Regularis cum licentiâ Superioris peregrinetur, an possit eligere Sacerdotem non approbatum etiam sæcularem, si non adsit Regularis? R. Probabiliter affirmant *Suar. Tamb. sup. Sporer n.* 865. quia Religiosi habent Privilegium eligendi Confessarium non approbatum, si consentiant Superiores; atqui præsumuntur consentire, quamdiu non constat de dissensu vel contrario statuto, ergo, multò magis poterit talis Religiosus confiteri suo socio Sacerdoti simplici. De Clerico aut Parocho sæculari certum est, quòd in Confessarium eligere non possit simplicem Sacerdotem, nam Alex. VII. damnavit hanc 16am Prop. *Qui beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.* 25.

8. Quòad Parochum manet probabile, quòd suos subditos, saltem si cum eis peregrinetur, in 26.

alienâ Diœcesi, eos ibidem possit absolvere, quia hoc nullibi prohibet Ecclesia, *Illsung. Lug. num.* 42. ubi *num.* 14. dicit, Parochum approbatum pro sua Parochia, eo ipso etiam esse approbatum pro tota Diœcesi, quod confirmat praxis Germaniæ, teste *Gobat sup. num.* 45. ita ut alienos Parochianos cum tacitâ saltem licentiâ proprii Parochi licitè & validè audire possit, nisi aliud declaret loci Ordinarius, uti modò in Diœcesi Colonensi.

27. 9. Si quis desinat esse Parochus, etiam desinit ejus approbatio, ut habet communis, nisi fuisset approbatus independenter à beneficio Parochiali; desinente tamen approbatione Parochi non desinit approbatio Sacellani, vel Vicarii approbati in subsidium Parochi, quia principaliter approbantur ratione loci, vel Communitatis, non ratione Parochi.

CASUS C.

De Obligatione Sigilli sacramentalis.

NErius *angitur* : 1. *An sigillum frangat, si dicat* : *Titium non animo pœnitendi, sed confabulandi, Confessarium convitiandi, vel ad crimen inducendi, &c. Confessionale accessisse.* 2. *An obligetur Confessarius fictus, interpres, astantes, consultus, legens confessionem scriptam, &c.* 3. *An sigillum obliget omni casu.* 4. *Quale sit peccâtum sigillum infringere.* 5. *An liceat uti scientia confessionis; an de ea loqui sine expressa licentia? quid sitd faciat ipse pœnitens.* 6. *Quid si in genere dicat, se in tali urbe, vel Monasterio audivisse talia peccata.* 7. *Quid si dicat, Titium sibi peccatum publicum esse confessum, vel unum veniale, aut aliunde habeas peccati notitiam.* 8. *Quid de defectu naturali, vel re indifferente ex confessione cognita.* 9. *Quid si dicat se imposuisse magnam pœnitentiam, vel sine absolutione dimisisse, aut nolit dare testimonium confessionis.* 10. *Quid si unus complex neget, alter fateatur delictum.* 11. *An Confessarius possit uti scientiâ confessionis cum suspicione complicum.* 12. *Negando votum.* 13. *Removendo occasiones peccandi vel nocendi.* 14. *Quid si Confessarius ex confessione sciat, se à pœnitente sollicitandum.* 15. *Quid si Confessarius super delicto interrogetur?* Pro Resolut.

QUÆR. I. Quid sit sigillum, & qualiter obliget?

R. 1. *Sigillum Sacramentale est obligatio servandi secreto omnia ea, quæ in ordine ad Confessionem Sacramentalem sunt manifestata, eàmque redderent odiosam, sive quis ea sciat immediatè per se, vel per alium, aut quomodocunque.* Est regula communis & certa. Illa autem manifestantur in ordine ad confessionem Sacramentalem, quæ vel aperiuntur in ipsa confessione animo percipiendi absolutionem, vel aperiuntur cuicunque etiam Laico in ordine ad habendum consilium pro faciendâ confessione, quamvis fortè absolutio vel confessio non sequatur, sive ea, quæ aperiuntur, sint peccata propria, sive aliena cum suis connexa, sive vota aut defectus naturales, quorum revelatio confessionem redderet odiosam. Quòd si quis sine seriâ intentione recipiendi Sacramentum, v. g. animo confabulandi cum Confessario, vel eum convitiandi, ad malum sollicitandi, vel furandi, aut beneficium impetrandi, vel pœnam effugiendi confiteatur, vel delictum aperiat, quamvis aperiens dicat se illud committere sub sigillo Sacramentali, & alter dicat, se illud sic suscipere, tamen non obligat nisi sub sigillo
2. naturali, quod ex justis causis sæpè manifestari potest & debet, ut dixi *casu 36. à num.* 19. Hinc sigillo per se primò obligatur Confessarius etiam fictus, interpres, Superior pro licentia absolvendi requisitus, consultus super peccato vel statu pœnitentis in ordine ad confessionem; legens confessionem scriptam sive casu sive studio, adstantes, sive casu, sive ex industriâ aliquid audientes, item ii, quibus Confessarius aliquid sine licentiâ pœnitentis revelat, ni i pœnitens aliquem nolit obligari, sola enim & unica causa à sigillo excu-

excusans est consensus pœnitentis. *Dices* : Qui percutit Clericum etiam consentientem, peccat & incurrit excommunicationem, quia talis percussio non tantùm prohibita est in favorem Clerici, sed etiam in reverentiam totius Statûs clericalis: atqui revelare peccata confessa etiam próh bitum est non tantùm in favorem pœnitentis, sed & in reverentiam Sacramenti : ergo ejusmodi revelatio nequidem licita erit cum licentiâ pœnitentis. R. N. consequentiam, sicut sigillum epistolarum quamvis sit in bonum communitatis, & de jure gentium à scribente potest remitti, quia hóc ipso, quòd dat licentiam, non ampliùs manet sigillum, seu res secretò commissa, sic & sigillum Sacramentale non manet post datam licentiam; Clericus autem manet clericus, etsi in percussionem consentiat, ideòque non obstante ipsius consensu fit injuria statui clericali.

2. Obligatio sigilli est strictissima, & oritur 3.
tum ex jure naturæ, tum ex voluntate Christi volentis, ut nullo casu, etiam pro salvando toto mundo sigillum infringere liceat, quia semper urget reverentia Sacramenti, quod valde fieret odiosum, si vel in uno casu dicta confessionis revelare liceret, & pœnitens meritò timeret, ne fortè hic & nunc adesset causa revelandi ; itaque in casu necessitatis, quando revelatio criminis necessaria est ad avertenda damna seditionis, persecutionis, cædium, &c. ipse pœnitens urgendus est, ut, si adhuc possit, per se, vel per alium imminens periculum avertat, aut Confessario loquendi facultatem concedat, quia ad hoc ex charitate obligatur, alioquin indignus est absolutione.

4. 3. Fractio sigilli duplicem habet malitiam, unam contra reverentiam Sacramenti, & hæc semper est mortalis, etiamsi reveletur solum peccatum veniale, quia Sacramentum redditur per hoc valde odiosum, quæ est gravissima irreverentia in ejus authorem: deinde habet malitiam injustitiæ contra tacitum pactum, quod est inter Confessarium & pœnitentem, qui peccata sua detegit sub tacita conditione ea nullo casu revelandi; hæc malitia potest esse gravis vel levis, prout gravis vel levis infamia, vel aliud grave velleve incommodum ex fracto sigillo pœnitenti oriri potest, *Laym. Lug. d. 13. num. 117. Dian. p. 7. l. 5. R. 8.*

5. QUÆR. II. Quid de usu scientiæ confessionalis, & aliis pro praxi hinc resolvendis?

R. Tenenda esse sequentia: 1. Nullo casu, in quo confessio fieret meritò odiosa, licet uti scientiâ confessionis, aut quidquam revelare directè vel indirectè, dando scilicet occasionem, tale quid de pœnitente prudenter suspicandi; imò nequidem cum ipso pœnitente licet extra confessionem de confessis loqui sine expressa ejus licentiâ. Dico, *extra confessionem*; nam intra confessionem potest probabiliùs Confessarius loqui de iis, quæ faciunt ad necessariam ejus directionem, sícque habet communis praxis; & certè cur suaderemus pœntenti eundem servare Confessarium, si respectivè ad ipsum Confessarius non posset uti scientiâ priorum confessionum? Multò magis potest loqui ipse pœnitens de iis, quæ dixit ipse vel audivit à Confessario, quia sigilli obligatio est in favorem pœnitentis, cui po-

test

test ipse renuntiare; nisi fortè dicta Confessarii cederent in ejus derisionem, diffamationem, contemptum, &c. tunc enim jure naturæ tenetur ea tacere. 6.

2. Sacerdos in genere dicens, se in confessione audivisse hæc, vel illa crimina, v. g. proditionem, seditionem, eáque foveri in hac civitate, &c. per se loquendo non frangit sigillum, nisi ex circumstantiis fiat occasio tale peccatum prudenter suspicandi de determinata personâ, quod quia quandoque fieri potest, ejusmodi locutiones ordinariè erunt periculosæ & scandalosæ; si quis verò de parva aliqua Communitate, v. g. de Monasterio dicat, ibi committi multa reservata, vel peccata carnis, frangit sigillum, & Monasterio gravissimè detrahit, redditque confessionem odiosam. 7.

3. Quamvis sit publicum, Titium esse proditorem, si tamen dicas, Titium proditionem tibi esse confessum, peccas contra sigillum; idem est, si dicas, Titium tibi esse confessum multa mortalia, vel multa venialia, vel unum determinatè veniale, v. g. mendacium, non autem si dicas in genere, tibi esse confessum, vel confessum esse venialia; ratio est, quia unde constat necessarium esse saltem confiteri aliqua venialia, non autem hoc determinatum veniale, vel mortale, idcóque hæc cadunt sub sigillo.

4. Si habeas etiam aliunde notitiam peccati, potes quidem salvo sigillo ex hac notitia de alterius peccato loqui; sed cave ne des scandalum aut factum ob scientiam confessionis confidentius affirmes.

8. 5. Si ex confessione intelligas, pœnitentem esse spurium, ignobilem, natum ex parentibus Judæis, esse stupidum, esse Religiosum, militem; uxoratum, aut voto astrictum, &c. teneris in his omnibus sigillo, nisi aliunde ita essent publica, ut certum videatur, pœnitentem non ægrè laturum eorum revelationem; ratio est, quia aliàs eorum revelatio redderet Sacramentum odiosum.

9. 6. Peccat, qui dicit, se pœnitenti gravem pœnitentiam injunxisse, quia æquivalenter dicit, eum fuisse reum gravis culpæ; item peccat contra sigillum, qui dicit, se Titium Sacramentaliter confessum dimisisse sine absolutione, quia facit eum suspectum de indispositione. Sed quid si pœnitens sine absolutione dimissus in Paschate petat testimonium confessionis? Bz. *Cont. Bonac. Lug. Sporer. n. 840.* probabiliùs non posse negari, maximè si petat publicè, v. g. in confessionali, quia ejusmodi testimonium aliis dare & ipsi negare est exercitè dicere, ipsum non esse absolutum ob indispositionem, ideóque frangeretur sigillum: & dando testimonium non mentitur Confessarius, non testatur eum esse absolutum, sed confessum saltem inchoativè, quod verum est.

10. 7. Si complex fateatur delictum, alter autem neget, negans juxtà *Tamb.* est absolvendus; sed si certò credatur indispositus, data Cruce dimittatur, vel cautè moneatur de integritate confessionis, ita tamen ut suspicari non possit, Confessarium uti scientiâ haustâ ex confessione alterius complicis, sic enim frangeretur sigillum, ut habet communis. Sed quid, si Cajus confiteatur, se cum Titio & aliis constituisse res Confessarii furari, vel eum de nocte occidere, an possit Confessa-

11.

fessarius sine licentia pœnitentis, (qui eam utiq; sub mortali dare tenetur) res suas abscondere, fugere, aut aliter sibi præcavere, non obstante quòd Caji complices rationabiliter ex hoc suspicaturi sint eum uti notitiâ confessionis? Affirmant probabiliter *Coning. Bonac.* sed magìs consequenter negat *Scotus, Suar. & alii.* Ratio est, quia dare aliis occasionem prudenter suspicandì determinatè peccatum confessum, est frangere sigillum, & in facto revelare alterius peccatum; sed talis occasio suspicionis hîc datur, ut supponitur: ergo.

8. Nunc certum videtur *ob Decretum Clem.* 12. *VIII. de anno 1593. 26. Maji*, aliorúmque Pontificum, Confessarium non posse uti scientiâ confessionis etiam circa personam pœnitentis in iis, quæ cedunt in ejus incommodum, ideóque redderent confessionem meritò odiosam, quamvis nec pœnitens, nec ullus alius advertat, hoc fieri ex scientia confessionis, ut si Confessarius ob peccata confessa vellet pœnitenti studiosius invigilare, ut in peccato deprehendatur, suffragium in electione denegare, ab officio vel loco, in quo peccavit, amovere, se illi ostendere severiorem, ei ut anteà non succurrere, domo expellere, Communionem negare, nolle ejus matrimonio assistere, &c. *Luq. Dian. Stotz. num. 251.* Si verò pœnitenti nullum inde oriatur incommodum, non frangitur sigillum, quia tunc nec revelatur peccatum, nec confessio fit odiosa, *Steph. à S. Paulo hic num. 219.* Hinc si Confessarius ex confessione novit, in aliqua Congregatione esse periculum seductionis, aut strui insidias Principi, potest *juxtà D. Thom.* & alios Superiorem Congregationis & Principem monere, ut diligenter invi-

gilent, ita tamen ut nec pœnitenti nec alteri fiat rationabilis, suspicio quòd hæc fiant ex scientiâ
13. confessionis. Dixi, *circa personam pœnitentis*, nam *Tamb. Sporer num.* 873. & plures alii non improbabiliter dicunt, Confessarium posse uti scientiâ confessionis circa gubernationem sui, seu circa res suas, & vitam meliùs custodiendam, v. g. claudere fenestram, per quam pœnitens vult furari, cavere viam, in qua struuntur insidiæ, effundere vinum veneno infectum, negare gladium, qui petitur ad se occidendum; rationem dant quòd nec peccatum nec confessio peccati ulli manifestetur, sed tantùm permittatur, ut pœnitens, qui anteà utrumque scivit, de usu scientiæ confessionalis suspicetur, nec propterea confessio fit otiosa, quia tãtùm removetur occasio peccati, quod potiùs beneficium censeri debet quàm incommodum; oppositum tamen est probabilius cum *Scoto. dist. 21. q. 3. art. 2. Quia scitum ex confessione est quasi nescitum*, inquit *D. Thom. in Suppl. q. 11. art. 1. ad 1.* ideóque scientiâ confessionis nunquam licet uti in odium confessionis & gravamen pœnitentis; claudere autem cistam volenti furari est in odium confessionis & pœnitentis gravamen, si enim occultè votum negare pœnitenti indigno est in ejus gravamen, ideóque illicitum, (quamvis ille nec alius advertat hoc fieri ex scientia confessionis) ut certum est ex declaratione Pontificum, cur non claudere cistam vel januam pœnitenti advertenti hoc fieri occasione factæ confessionis? Accedit, quòd nequidem cum ipso pœnitente sine ejus licentia extra confessionem de peccatis confessis loqui liceat; ergo nec poterunt dari signa notitiæ Sacramentalis, claudendo cistam, quia hoc est loqui in facto.

9. Quid

9. Quid si Confessarius aliquoties à Titia fuerit sollicitatus ad peccatum, an iterum ad eam sub prætextu morbi vocatus, teneatur eam accedere? R. Non teneri; quia si pœnitens in confessione sollicitavit, confessio non fuit Sacramentalis, ut dixi *num.* 1. ideóque obligationem sigilli non inducit; si verò seriò confessa tibi malam voluntatem aperuit, debes confisus gratiæ Divinæ eam accedere, aliàs alii de pœnitente malè suspicarentur. 14. 15.

10. Confessarius interrogatus de pœnitentiis delicto, potest & debet, si ita opus est, illud negare etiam cum juramento, quia hoc non est mentiri, aut falsò jurare, sed dicere se non scire alterius delictum scientiâ humanâ & communicabili, quod est verum. Pœna Confessarii frangentis sigillum est ex *c. omnis utriusque sexus, de pœn.* depositio à Sacerdotio, & detrusio in arctum Monasterium; quæ tamen pœna non est latæ, sed ferendæ sententiæ

CA-

CASUS CI.

De Satisfactione Sacramentali.

ONesius *Confessarius.* 1. *Quandoque imponit pœnitentibus opera aliàs debita.* 2. *Aliquando nihil.* 3. *Quandoque pœnitentiam publicam, perpetuam, improportionatam.* 4. *Quam pœnitentes vel non acceptant, vel ex parte omittunt.* 5. *Vel persolvunt per alium absque reflexione ad Sacramentum.* 6. *Vel diu differunt vel non implent die statuto.* 7. *Vel ejus obliviscuntur.* 8. *Vel permutant, aut mutari faciunt à Confessario.* Pro Resolut.

1. QUÆR. I. Quid circa satisfactionem Sacramentalem ?

℟ Seqq. 1. Per satisfactionem hîc intelligitur passiva, seu pœnitentia à Confessario injuncta, quæ debet esse opus *pium, laboriosum, pœnale & medicinale* præservans à relapsu; quamvis per se imponi possit opus ex alio præcepto debitum, v. g. Missa die festo; id tamen sine causa fieri non debet, ne pœnitentiæ vilipendantur; effectus pœnitentiæ est remissio pœnæ temporalis ex opere operato, est ejusmodi satisfactio pars integralis Sacramenti, in vim cujus operatur, ideóque plus valet modica pœnitentia à Confessario imposita, quàm magna spontè assumpta, *Palud. Laym. c. 15. nu.* 14. Quantum verò de pœnis temporalibus remittat est incertum, dicendum remitti pœnam majorem vel minorem proportionatè ad opus satisfactorium, &

& dispositionem satisfacientis, quia si parva satisfactio ex opere operato remittat aliquid pœnæ, utique satisfactio major remittet plus, cum secundùm se totam sit virtute clavium elevata. Deinde Sacramenta conferunt gratiam secundùm majorem vel minorem dispositionem subjecti, ergo & sic loquendum de satisfactione.

2. Confessarius pro gravibus per se loquendo obligatur sub mortali imponere pœnitentiam, eàmque pœnalem, & medicinalem pro qualitate pœnitentis, ejùsque criminum, *Trid. sess. 14. de pœnit. c. 8.* Ratiò est, quòd Confessarius vi officii sit Judex & Medicus; ergo tenetur malefacta vindicare, & morbis animæ obviare, quod fit per pœnitentiam congruam. Dixi 1. *Pro gravibus* quamvis enim aliqui cum Suaretz. exigant sub mortali impositionem pœnitentiæ etiam pro levibus, id tamen videtur nimis rigidum, quia *Trid.* sumit obligationem ex eo, ne Sacerdos fiat particeps peccatorum, quæ ratio non obligat sub mortali respectu venialium. Deinde positio partis integrantis, qualis est satisfactio, non semper requiritur sub mortali, ut patet in Judicio forensi, in quo Judex non videtur graviter peccare, si pro levi crimine non imponat pœnam. *Metzger pag.* 435. hæc tamen intelligo secluso contemptu, qui vix aberit, si scienter & datâ operâ omittatur. Dixi 2. *per se loquendo*; nam si pœnitens ob angustias mortis, vel aliter nullam pœnitentiam implere posset, eam quis frustrà imponeret; in dubio injungendum est minimum quid, v. g. ut corde, vel voce exprimat nomen JESU, aut internè suspiret ad DEUM, offerat dolores infirmitatis, &c. ubi tamen notandum, si gravia peccata habeat, in- 2.

injungi debere præter pœnitentiam levem, aliam graviorem conditionatam, casu quo convaluerit, vel eleëmosynam, si eam facilè dare possit per se vel per alios; Aliqui dicunt, non opus esse pœnitentiâ, si pœnitens lucretur Indulgentias plenarias, vel Jubilæum, aut sit perfectè contritus; sed oppositum est tenendum: nam præterquam quòd incertum sit, an plenè quis lucretur Indulgentias, vel habeat contritionem sufficientem ad delendas omnes pœnas temporales; Sacramentum sine pœnitentia non erit integrum, cùm satisfactio sit ejus pars integralis ex institutione Christi requisita.

3. 3. Pœnitentia debet esse proportionata peccatis, & pœnitenti non nimis gravis, ne pœnitens desperet, neque nimium levis, ne contemnat, & gravitatem suorum scelerum non agnoscat. Accipe verba. *Trid. l. c. Debent Sacerdotes Domini, quantum Spiritus & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum & pœnitentium facultate, salutares & convenientes satisfactiones injungere, ne si fortè peccatis conniveant, & indulgentiùs cum pœnitentibus agant, leviſſima quædam opera pro commiſſis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur: habeant præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantùm ad novæ vitæ custodiam & infirmitatis medicamentum, sed etiam in peccatorum præteritorum vindictam & castigationem*; attamen cæteris paribus satius est excedere in misericordia, quàm severitate; non debes imponi pœnitentia publica, nisi fortè aliter publicum scandalum reparari non possit, neque pœnitentia perpetua, quamvis levis, v. g. indies tria Pater & Ave, quia per talem nunquam obtinebitur integritas Sacramenti, nec te-

tenebitur pœnitens eam acceptare utpote irrationabilem; optimum erit pœnitenti imponere, ut in ea materia abstineat à licitis, in qua perpetravit illicita, v. g. divitibus, avaris, injustis, optima satisfactio est eleëmosyna, quia pecunia talibus est causa pravorum affectuum; caveat tamen Confessarius, ne sibi aut suis eleëmosynam applicari velit, aliàs seipsum de avaritia suspectum reddet; contra peccata carnis valent macerationes corporis, jejunia, cilicia, vigiliæ, &c. contra iracundiam, odium invidiam, &c. proderunt humiliationes, petitiones veniæ, actus charitatis erga proximos; contra acediam & omne vitium juvat frequens confessio & communio, examen vespertinum & diurnum, quotidiana & sæpè repetita proposita cum dolore.

4. Pœnitentia imponi debet è præcepto, non è consilio tantùm, quia hæc utpote arbitrio pœnitentis relicta, probabiliùs non habet effectum ex opere operato, nec integrat Sacramentum; hinc quamvis subinde juxta sententiam oppositam, quam tenent quidam apud Mastrium, aliqua solùm de consilio peragenda imponantur seu potiùs consulantur, aliquid tamen semper imponendum est de præcepto, quod etiam feciſſe censetur S. Franc. Xaverius, & alii Sancti, si legantur ipsi pœnitentiam egisse pro pœnitente, gravis pœnitentia mortalibus debita potest imponi sub levi; si nihil dicat Confessarius, censetur obligare graviter vel leviter juxta qualitatem materiæ.

5. Oratio pro defunctis vel aliis injungi quidem potest, quia est per se molesta, & actus charitatis, attamen consultius judico saltem aliquid imponere in satisfactionem prò peccatis propriis,

ad

ad eum enim finem primarió pœnitentia instituta est.

6. Recidivis ultra pœnitentiam consultò injungitur, ut quoties tale peccatum commiserint, toties elicito priùs dolore, aliquas preces vel mortificationes peragant usque ad novam confessionem, item ut manè & vesperi propositum renovent. *Platel. Henno*, &c. hæc autem potiùs dentur è consilio quàm sub præcepto. V. quæ dixi *c. 99. q. 9.*

7. Nulla est mensura pœnitentiæ, lege Divinâ aut Ecclesiastica taxata, unde relinquitur prudentis Confessarii judicio, habitâ semper ratione conditionis, ætatis, sexûs, valetudinis, &c. quis enim imprudentiæ non accusaret Confessarium, qui non aliud injungeret militibus, quàm Religiósis, robustis quàm infirmis, &c. interim pro gravibus peccatis per se & communiter grave quid semper est injungendum, aliàs timendum, quod *Trid.* suprà inculcat, ne peccatorum alienorum Confessarius particeps efficiatur, eo quod sic gravitas peccatorum minus apprehendatur, occasiones & pericula non satis gnaviter evitentur; & ipsimet pœnitentes scandalizentur, si ex respectu humano videant secum nimiùm conniveri. Propter jam dicta, graves peccatores, quibus proportionata pœnitentia dari non potest, utiliter monentur pœnitentiam non esse sufficientem, ipsósque, quod supereſt, solvturos in hoc vel in altero mundo usque ad obulum. Juxta multos pro mortali justa est pœnitentia Rosarium, aut quid æquivalens, attamen hoc universaliter non tener, peccata enim, quæ omnino deliberatè fiunt, videntur mereri quid gravius, præterquam, quod attendere oporteat ad conditionem & statum pœnitentis.

8. Po-

8. Potest minor pœnitentia injungi ob varias causas. 1. Ob debilitatem, aut aliqualem impotentiam in pœnitente. 2. Si sit extraordinariè contritus. 3. Quando lucratur indulgentias. 4. Quando sic allicitur ad frequentiorem & utilem confessionem. 5. Si dubium sit an profutura vel obfutura major pœnitentia, &c. pro levibus non est difficultas, partim quia non sunt materia necessaria, partim quia probabiliter non est gravis obligatio aliquam pœnitentiam pro iis imponendi, communiter datur miserere, 5. Pater & Ave, &c.

9. Pœnitens tenetur, per se loquendo, susci- 4.
pere, & persolvere pœnitentiam à Confessario rationabiliter impositam; ratio est, quia Confessarius eam ut judex justè imponit, & Sacramentum sine ejus persolutione non est completum; ergo pœnitens tenetur eam persolvere, adeò, ut omittens gravem materiam pro mortalibus impositam, v. g. confessionem, Communionem, septem Psalmos Pœnitentiales, Rosarium, jejunium, Officium B. Virginis, &c. peccet mortaliter, nisi fortè simul decem, vel plures Communiones, aut Rosaria imponerentur; tunc enim unum omittere probabiliter est tantùm veniale, quia unum respectu decem videtur pars exigua; quòd si quis omittat pœnitentiam levem impositam pro mortalibus, vel etiam gravem impositam pro venialibus, aut mortalibus ritè confessis, peccat tantùm venialiter, est communis, & ratio primæ partis est, quòd materia levis ex communi sententia non sit capax gravis obligationis. Secunda pars inde probatur, quòd judex debeat pœ-

nam commensurare delicto ; si ergo delicta sint venialia, etiam obligatio ad pœnitentiam debet esse venialis.

5. 10. Pœnitens per se loquendo debet pœnitentiam persolvere in propria persona, & quidem cum intentione satisfaciendi, seu cum aliqua reflexione ad Sacramentum, & impositionem Confessarii, ex communi tamen non requiritur status gratiæ; prima pars patet ex Propositione 15. ab Alexand. VII. damnata : *Pœnitens propriâ authoritate sibi substituere potest, qui loco ipsius pœnitentiam impleat.* Dixì *per se loquendo* ; nam si Confessarius consentiat, aut opus ab alio factum censeatur fieri ab ipso pœnitente, ut eleëmosyna data per servum, pœnitentia per alium impleri potest. Secunda pars probatur, quia satisfactio est pars integralis Sacramenti : ergo debet fieri cum reflexione saltem virtuali ad Sacramentum. Tertia pars constat ex usu timoratorum, qui nullam sibi conscientiam faciunt ex hoc, quòd pœnitentiam persolvant in mortali, nec assignari potest ulla lex in contrarium.

6. 11. Si Confessarius nullum tempus determinavit, debet pœnitentia impleri primâ occasione, quâ commodè potest. Differre pœnitentiam medicinalem sine causa ad medium annum, juxta communem est mortale; purè pœnalis seu vindicativa saltem ad mensem differri potest sine mortali, quia non videtur Confessarius ad hanc adeò strictè velle obligare ; quòd si pœnitentia imponatur cum determinatione diei, v. g jejunium in vigilia alicujus Sancti, exspirante die non exspirat obligatio, nisi Confessarius substituerit aliud opus faciendum casu quo primum tempore præfixo non persolveretur, quia præsumi non potest, quòd Con-

Confessarius velit Sacramentum manere incompletum, quod fieret, si desineret obligatio omnis pœnitentiæ.

12, Qui oblitus est pœnitentiæ, debet, si potest, interrogare Confessarium, si non possit, non tenetur de novo confiteri eadem peccata, quia ab iis est directè absolutus, & talis obligatio sufficienter probari non potest, sed satis est confiteri negligentiam, si quæ intercurrit. 7.

13. Pœnitens non potest sponte pœnitentiam mutare, sicut reus non potest mutare pœnam à judice impositam, nec subditus mutare præceptum Superioris; aliàs enim die festo loco Missæ possem jejunare, sed pœnitens est reus & subditus in judicio Sacramentali: ergo neque hoc potest secundus Confessarius, nisi de iisdem peccatis pœnitentem audiat, quia judex non potest agere super causa sibi incognita, & ad judicium suum non perlata; potest tamen id Confessarius primus, modò peccatorum (pro quibus pœnitentiam imposuit) adhuc meminerit in confuso, quia judex, qui pœnam imposuit, potest agere de ejus implectione, vel mutatione. 8.

CASUS CII.

De Satisfactione per indulgentias, & Jubilæum.

PAmphilus *Theologus interrogatur* : *1. Quid & quotuplex sit indulgentia. 2. Quid requiratur ad eas lucrandas. 3 An Jubilæum cesset mortuo Papa. 4 Quid de eo, qui volens lucrari Jubilæum, absolutus est à censuris, vel accepit votorum commutationem, & non implet opera. 5. Quid si absolutus reincidat in reservata. 6. A quibus reservatis tunc absolvi possit, an etiam ab irregularitatibus. 7. Quid si confessio sit invalida. 8. Quid de potestate commutandi vota. 9. Eligendi Confessarium. 10. An plures indulgentiæ simul possint obtineri. 11. Quid fieri possit post tempus Jubilæi. 12. Quid de Indulgentiis Altaris Privilegiati. 13. Quid de Indulgentiis revocatis. 14. Et Religiosis de novo concessis.* Pro Resolut. Suppono fide certum esse, quòd in Ecclesia existat Thesaurus infinitus Satisfactorius ex meritis Christi & Sanctorum, & quòd penes Ecclesiam sit hunc thesaurum vivis & defunctis applicare. *Tridentin. sess. 25. decret. de indulg.* Quocirca.

1. QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit Indulgentia ?

Rs. 1. *Indulgentia* est gratia, quâ præstito certo opere à concedente præscripto, remittitur ex toto, vel ex parte, pœna temporalis pec-

peccatis non præcisè in purgatorio, sed ex præscripto antiquorum Canonum debita, per applicationem meritorum Christi; hæc autem remissio fit subditis Ecclesiæ per modum absolutionis, non subditis, v. g. defunctis, Catechumenis, &c. per modum nudæ solutionis.

2dò. Ecclesiam posse concedere Indulgentias, est omnium Catholicorum contra hæreticos certa & communis sententia. Probatur 1. Ex illo *Matt.* 18. *quæcunque solveris super terram*, &c. quod Christi effatum cum sit universale, à nullo limitari potest nec debet, ergo datur generalis potestas solvendi quæcunque vincula remorantia à consecutione vitæ æternæ, adeóque cum pœna pro peccatis solvenda sit tale vinculum, Ecclesia habet potestatem, illud solvendi, consequenter concedendi indulgentias, applicando suis fidelibus merita Christi & Sanctorum in ordine ad remissionem pœnæ. Merita autem & satisfactiones sanctorum applicantur, non quasi satisfactiones Christi non sufficerent (sunt enim infinitæ) sed ex dignatione divina, ne alioquin ipse quoad *vim satisfactoriam* maneant irremuneratæ, tum etiam quia hoc ipsum *Christo* perquam *glorioſum* est, cum ab ipso omne bonum Sanctorum promanet. 2. Acatholici non possunt ostendere initium illius usûs in Ecclesia, ergo est traditio Apostolica secundùm Regulam S. Augustini; accedit infallibilis authoritas Ecclesiæ. *Dices;* cur ergo Pontifex non tollit statim omnium pœnas, præsertim quas luere debent animæ in Purgatorio, cum id ipsum videatur exigere charitas. R. 1. Cur Deus, si omnes possit salvare, non statim omnes salvat, cum hoc ad majorem ipsius gloriam spectet? R.

2. Requiritur ad indulgentias justa causa pertinens ad Dei honorem, & Ecclesiæ utilitatem, adeò, ut judicari possit, Deo gratius fore, per indulgentiam remitti pœnas, quàm fieri, executionem justitiæ, quod non esset, si promiscuè statim omnes pœnæ remitterentur.

2. Indulgentia secundùm majus & minùs dividitur in partialem, plenam, & plenissimam *Partialis* est, quâ tantùm pars pœnæ temporalis et præscripto antiquorum Canonum debitæ, remittitur, v. g. jejunia ad 7. vel 40. dies exsolvenda. *Plena* est, quâ tota pœna ex Canonibus debita relaxatur. *Plenissima* est, idem quod Jubilæum, in quoprætet remissionem pœnæ conceditur absolutio à casibus reservatis & censuris, item commutatio votorum & juramentorum, &c. Olim dabatur omni anno centesimo per totum annum, vocatúrque Jubilæum ordinarium, seu Annus Sanctus; aliud est Jubilæum extraordinarium, quod ex alia causa incidente conceditur ad 15. dies, v. g. pro felici regimine neo-electi Papæ, &c. Durante in urbe Anno Jubilæo seu sancto aperitur S. Porta, suspenduntur extra urbem omnes Indulgentiæ plenariæ pro vivis, non tamen pro defunctis, aut in periculo mortis constitutis, aut ab Episcopo concessæ, *Sanchetz Lug. Dian. Pellizz.* Item suspenditur omne aliud Privilegium absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, omnísque facultas dispensandi, vel commutandi vota, data in ordine ad lucrandas plenarias indulgentias, non autem facultas alio fine data.

2. QUÆR. II. Quid requiratur, ut quis Indulgentias lucretur?

R. Ut prosint per modum absolutionis à pœnâ, requiritur 1. Baptismus. 2. Immunitas ab excommunicatione majore, quia hæc privat communione bonorum spiritualium. 3. Status gratiæ saltem tunc, quando ultimum opus impletur; quare meritò suadendum, ut postremum opus sit Communio, absitque omnis affectus etiam ad peccatum veniale; nullius enim peccati pœna remittitur, nisi remissâ culpâ. 4. Ut impleantur opera præscripta saltem quòad substantiam; opera autem in Jubilæo præscribi solita sunt: 1. Ut post Jubilæum ab Ordinario publicatum è 15. diebus quibus durat, eligatur una septimana, in quâ jejunetur Feriâ quartâ, sextâ, & Sabbatho, hæc tamen jejunia non excludunt collatiunculam vespertinam. 2. Ut illâ septimanâ, quâ iejunatur, vel Dominicâ immediatè sequente fiat confessio & Communio. 3. Ut intra dictam quindenam tempore placito detur eleëmosyna secundùm cujusque conditionem, ideóque non sufficit omninò minima. 4. Ut una vel plures Ecclesiæ devotè visitentur. 5. Requiritur devota oratio vocalis simul & mentalis; si ex his modicum quid omittatur, probabiliùs id non officit indulgentiis quòad substantiam, videtur enim & hîc dari parvitas materiæ. 6. Qui hæc opera non potest tempore præscripto perficere, potest à Confessario impetrare eorum commutationem, vel temporis Prorogationem; ipse pœnitens verò non potest opera commutare nequidem in manifestè meliora, quia hoc soli Confessario conceditur, à quo tamen confessio & Communio in aliud commutari non possunt; de cætero commutatio fieri potest in opera aliunde debita, & quamvis causa

permutandi à parte rei non sit sufficiens, nihil impedit, dummodo Confessarius judicet esse sufficientem, quia ejus judicio committitur. 7. Probabile quidem est non requiri confessionem, nisi quis tempore Jubilæi sit reus peccati mortalis; item probabile est confessionem fieri posse uno vel altero die ante cœptum Jubilæum; quia tamen participatio Jubilæi non pendet à majore vel minore probabilitate, sed à solâ intentione concedentis, Hinc semper agendum, quod tutius.

3. QUÆR. III. Quid notandum circa facultatem absolvendi à censuris?

R. Sequentia: 1. Jubilæum quòad has, & similes facultates, & gratias est favorabile & amplæ explicationis, nec exspirat morte concedentis, nisi simul cessat causa motiva, ut si Papa concessisset Jubilæum principaliter ad impetrandum sibi à Deo faustum regimen, tunc enim mortuo Papâ cessaret hic finis, adeóque & Jubilæum.

4. 2. Qui primo die absolutus est à censuris, accepítque commutationem votorum, manet absolutus, nec vota redeunt, dummodo sincerè intenderit opera pro Jubilæo præscripta exequi, quamvis exposta ea non exequatur, nec Jubilæum lucretur. Ita expresè declarat Benedictus XIV. in Jubilæo publicato Anno 1750. Ratio est: quia simpliciter & sine restrictione fuit absolutus; & quamvis *Suarez. Vasq.* putent, talem peccare mortaliter, qui ista opera ex negligentia omittit, & se spontè Jubilæo privat, eò quòd putent absolutum in vim Jubilæi à censuris &c. se tacitâ promissione sub mortali obligâsse ad reliqua Jubilæi opera perficiendâ: attamen non videtur satis constare de

de ejusmodi promissione, & in dubio non est asserendum mortale.

3. Qui semel tempore Jubilæi absolutus, reincidit in reservata, denuò absolvi potest, saltem si repetat opera præscripta, quia favores sunt ampliandi, & clausula : *Pro hac vice tantùm*, non ad absolutionem, sed ad tempus Jubilæi referri debet 5.

4. Per reservata, à quibus tempore Jubilæi quilibet approbatus absolvere potest, intelliguntur casus Papales, & Episcopales, etiamsi in Bullâ non exprimantur; ordinariè etiam exprimuntur casus Bullæ Cœnæ, qui si non exprimantur, etiam non datur facultas ab iis absolvendi, quia specialiter reservata, specialiter exprimi debent. *Benedictus XIV. etiam specialiter excepit complicem in quolibet inhonesto, contra sextum præceptum peccato*, ita ut complex complicem virtute Jubilæi nec eligere, nec absolvere possit. 6.

5. Facultas absolvendi non extendit se ad irregularitates, quia non sunt propriè censura, benè tamen ad excommunicatos etiam vitandos, publicos percussores Clerici; neque obstat, quòd res fortè deducta est ad forum externum, quia verba Bullæ loquuntur absolutè. Intellige nisi nominatim fuerint à judice declarati, prout declaravit prælaudatus Benedictus XIV. in Jubilæo Anni 1750. his verbis : *Non intendimus per præsentes facultatem tribuere absolvendi eos qui à Sede Apostolicâ vel aliquo Prælato seu Judice Ecclesiastico, nominatim excommunicati, suspensi, interdicti, seu alias in sententias & censuras incidisse declarati vel publicè denunciati fuerint, nisi intra tempus Jubilæi satisfecerint, & cum partibus ubi opus fuerit, concordaverint &c.*

7. 6. Si pœnitens expressit in confessione reservatum, probabile est, reservationem esse sublatam, etsi confessio sit fortè nulla, quia Confessarius fecit, quantum potuit, & reservatio sine peccatis tolli potest : probabilius tamen videtur oppositum, quia sicut non potest quis lucrari Jubilæum per Confessionem invalidam, sic nec intuitu Jubilæi tolli reservatio in Confessione invalidâ.

7. Ante absolutionem debet fieri satisfactio parti læsæ, vel saltem coram Confessario præstari cautio realis, vel in ejus defectu juratoria de futura satisfactione.

8. QUÆR. IV. Quid circa potestatem commutandi vota?

R. Sequentia : 1. Tempore Jubilæi ordinariè datur facultas, non dispensandi, sed commutandi omnia vota & juramenta, excepto voto integræ, & perpetuæ castitatis, & Religionis; & hoc ipso quòd hæc vota excipiantur, conceditur facultas in alia vota reservata, scilicet in triplicem peregrinationem : Romanam scilicet, Hierosolomitanam, & Compostellanam ; imò votum castitatis, & Religionis ex variis causis desinunt esse reservata, ideòque tunc non tantùm tempore Jubilæi commutari, sed & quovis tempore à Religiosis Mendicantibus, & cum iis communicantibus dispensari possunt, ut vota impuberum, vota imperfecta, dubia, conditionata, ex metu facta, pœnalia, quòad partem tantùm vel modum reservata, de quibus vide *Cas.* 71. *n.* 7.

2. Hæc potestas non extendit se ad vota & juramenta in favorem tertii facta & acceptata, nisi hic consentiat, aut votum vel juramentum vi vel fraude extorserit, aliàs enim age-

retur

retur contra jus ejus ex voto vel juramento acceptato quæsitum.

3. Hæc commutatio durante Jubilæo potest fieri sæpiùs etiam circa vota tempore Jubilæi emissa, nec necessariò fit in ipsa confessione, quod & probabile est de absolutione à censuris, ut fatetur *Dicast. disp.* 11. *n.* 124. Requiritur tamen, ut is cui vota commutantur, seriò velit lucrari Jubilæum; quod si expost nolit, vel reverà non lucretur, commutatio manet valida, nec peccat mortaliter, leve tamen censetur secundùm communem DD.

4. Commutatio fit in aliquid moraliter æquale, juxt *Gobat* etiam in aliquantò minùs, aliàs Privilegium commutandi esset inutile, cum probabiliter ipse vovens possit mutare in æquale. Si dubites an æquale sit, hoc ipso est signum moralis æqualitatis. Expedit sæpe mutationem fieri in opera, quæ vovens ex devotione solebat facere, non verò fieri potest in ea, quæ ex gravi obligatione facere debet, quia minueretur sic cultus divinus *Less. Gob.* &c.

5. Tenetur Confessarius sub gravi peccato commutare, si petatur, quia pœnitens habet jus, modò aliqualem causam afferat, imò juxta aliquos sufficiens causa est, quòd ipsi sic placeat *Sanch.* commutatio fieri debet absolutè, non sub conditione; si vovens faciat opera requisita ad Jubilæum, quia hoc Papa non requirit, ergo nec Confessarius requirere debet.

6. Pro praxi vota commutandi, statui possunt cum *Lohner* hæ Regulæ. 1. Attendendæ sunt circumstantiæ & finis voti, non verò excellentia virtutis in surrogando alio opere, hinc votum peregrinandi, quia est ad carnem macerandam, rectè

rectè mutatur in jejunia, cilicia, &c. minùs bene in simplicem orationem vel eleëmosynam. 2. Materia surrogata non debet necessariò proportionari materiæ, quam quis vovit, quòad magnitudinem, durationem, & numerum, sed sufficit, si sit æqualis obsequii divini, vel certè non notabiliter minoris; hinc eleëmosyna corporalis rectè mutatur in spiritualem, multæ preces in unum Sacrum. 3. Spectandus est finis & fragilitas voventis; hinc fieri potest mutatio in opera, quæ solet ex devotione facere, & minor eleëmosyna in mutatione imponi debet pauperi, quàm diviti. 4. Ubi major causa mutandi, levior potest esse mutatio, ut in votis ex aliquo metu factis. 5. Personalia in personalia, realia in realia rectè mutantur, sed non necessariò.

7. Exempla pro praxi sunt sequentia. Votum non faciendi aliquod peccatum, v. g. se non polluendi, non fornicandi, &c. mutetur in perpetuam menstruam confessionem cum recitatione coronæ Rosarii semel in mense. Alii sic volunt: si multùm prosit illud votum ad impuritatem vitandam, in Confessionem menstruam per totam vitam, si non multùm prosit, quia vovens sæpe labitur, in confessionem menstruam per triennium & in Rosarium semel recitandum quâvis septimanâ usque ad annum quadragesimum, &c. Votum ingrediendi Religionem, in confessionem & Communionem menstruam, cum jejunio feriâ sextâ per totam vitam. Non nubendi in confessionem & communionem menstruam, quàm diu erit in matrimonio. Votum jejunandi omnibus feriis sextis in recitationem Coronæ cum Eleëmosynâ iisdem diebus facienda. Votum recitandi quotidiè officium magnum B. V. in quotidia-

dianam Missæ auditionem, vel in confessionem & communionem hebdomadariam. Peregrinatio pedestris unius diei, in jejunium diei, idem de peregrinatione æquestri quatuor dierum, ita, ut sumptus ad utramque peregrinationem requisiti dentur pauperibus. Votum Sacerdotii in castitatem laicalem cum quotidianâ recitatione Rosarii & communione singulis qnindenis. Votum nunquam deliberatè leviter peccandi, in perpetuam confessionem menstruam. Votum orandi quotidie Rosarium in confessionem & communionem hebdomadariam, & generaliter notandum est, quòd pœnitens interrogari possit, an facta mutatio placeat, aliàs fiat: plura de commutatione votorum. Vid. *Cas.* 71. *totâ q.* 5.

QUÆR. V. Quid circa potestatem eligendi Confessarium? 9.

℟. 1. Omnes fideles etiam Religiosi utriusque sexûs tempore Jubilæi sine licentia suorum Superiorum possunt eligere quemcunque Confessarium ab Ordinario loci approbatum; Monialis tamen debet eligere approbatum pro Monialibus, *Donatus, La Croix.*

2. Non potest eligi excommunicatus, suspensus irregularis, multò minùs degradatus, quamvis antea fuissent approbati, quia hæc approbatio censetur revocata.

3. Electus in Confessarium tenetur audire pœnitentem, quia ex concessione Papæ eligens habet jus, ut audiatur & absolvatur, ergo alter tenetur fungì officio suo, nisì eum justa causa excusset.

QUÆR. VI. An plures Indulgentiæ simul, vel eædem sæpiùs obtineri possint?

℟. 1.

℣. 1. Indulgentiæ si sint in diversis Ecclesiis, & ex diversis causis datæ, v. g. titulo festi, & titulo Confraternitatis, quibus adscriptus es, maximè si aliæ sint pro vivis, aliæ pro defunctis, & in qualibet Ecclesia ores oranda, probabile est, quòd per eandem Communionem & confessionem possis lucrari utrasque, *Laym. Metzg.* &c. Imò *Burgh. cent. 3. casu 26.* & alii dicunt: hodiernam confessionem & Communionem sufficere ad lucrandas hodie & cras in distinctis Ecclesiis indulgentias.

2. Verius quidem est, quòd easdem Indulgentias non possit quis bis lucrari intra idem tempus, v. g. qui lucratus est indulgentias, quando festum S. Norberti servabatur in choro, probabiliùs non potest eas iterum eodem anno lucrari, dum servatur in populo. Idem est de Jubilæo intra quindenam, vel Annum Sanctum sæpiùs lucrando; oppositum tamen non est omninò improbabile, si opera requisita repetantur, nisi fortè Bulla aliud exprimat, ita multi *cum Gobat. de Jubilæo c. 20. q. 57. & c. 14. q. 40.* Ratio est, quia ejusmodi Indulgentiæ plerumque dantur ad augmentum devotionis; certum autem est, multùm augeri devotionem per repetitionem operum, & iteratam Indulgentiarum participationem. Obinde Benedict. XIV. declaravit, eos qui Jubilæum Anno 1750. à se concessum, Romæ vel alibi jam tum adepti essent, præstitis præstandis, alibi denuò lucrari posse.

II. QUÆR. VII. Quid fieri possit post tempus Jubilæi?

℣ 1. Qui lucratus est Jubilæum præstando omnia requisita, potest post Jubilæum frui omnibus gratiis, quamvis illis tempore Jubilæi uti no-

luc-

luerit, vel oblitus fuerit, &c. hoc est, potest absolvi ab omnibus peccatis reservatis, & censuris, potest petere commutationem votorum, &c. idque tenet, etiamsi tempore Jubilæi cœperit confiteri, & necdum fuerit absolutus; ratio horum est, quòd lucrando Jubilæum ad hæc omnia jus acquisierit, cujus executionem Papa ad certum tempus non restrinxit.

2. Si lucratus Jubilæum ex consilio Confessarii differat confessionem post Jubilæum, & interim nova reservata committat, probabile est etiam ab his uti & à præcedentibus absolvi posse, nec non impetrare commutationem votorum post Jubilæum emissorum; probabilius tamen est oppositum, eò quòd hoc Privilegium videatur se tantùm extendere ad peccata, & vota tempore Jubilæi existentia.

QUÆR. VIII. Quid de Indulgentiis Altaris Privilegiati? 12.

R. Seqq. 1. Altare Privilegiatum vocatur, cui à Papa concessum est, ut per Missam in eo factam, & per applicationem fructûs è thesauro Ecclesiæ, anima, pro qua legitur, liberetur è purgatorio; aliquando conceditur pro omni die, aliquando pro certis diebus in septimana, aliquando in perpetuum, aliquando ad septennium, quod septennium non incipit *à die publicationis*, ut antehac censerunt plerique, sed à die *datæ Brævis*, ut declaravit *S. Congregatio. die 18. Maji* 1711.

2. Si in Brevi habeatur, ut indies in Altari Privilegiato legantur certæ Missæ, v. g. septem, non videtur obstare, si bis vel ter per accidens tot Missæ non legantur; quia præsumi non potest, S. Pontificem tunc velle Privilegium cessare.

3. Ef-

3. Effectum liberationis animæ (si requisita præstentur) infallibilem esse docent *S. Thom Soc. Lug. Suar. d. 79. s. 79.* contra multos, quod plures dicunt esse certum, quia *Leo X. apud Budach. t. 6.* præcipit sub pœna excommunicationis prædicari, quòd sive vivi, sive defuncti, Indulgentias consecuti, veraciter liberentur à pœnis. Nec requiritur, ut Sacerdos Missam legens sit in statu gratiæ, ut habet communis contra *Lugo*, quia manet fructus ex opere operato.

4. Si Breve requirat Missam *de Requiem*, obtinentur eædem Indulgentiæ per Missam de festo, putà si per rubricas illo die non liceat legere de *Requiem*, ut declarârunt *Alex. VII. In Decreto, Credite, Clem. IX. & Innoc. XI. 4. Maji* 1688. tutiùs tunc addetur Collecta pro defunctis, quod alii putant esse necessarium extra festum primæ classis.

5. Obligatus ex stipendio, vel fundatione celebrare in Altari Privilegiato, si aliquoties sine causa legat alibi, peccat mortaliter, quia id cedit in grave præjudicium petentis, vel animarum, ideóque stipendium restitui debet, vel Missæ in Altari, Privilegiato suppleri debent, vid. *Casum 93. àn. 22.*

6. An translato Altari transeat Indulgentia, colligendum est ex verbis Bullæ. Destructa Ecclesia amittitur Privilegium Altaris, etsi Altare maneat, ídque decisum esse testantur *Dian. Gob. t. 3. n. 657.*

7. Sub generali communicatione Privilegiorum non veniunt Altaria Privilegiata, aut Indulgentiæ concessæ pro singularibus festivitatibus hujus vel illius Ordinis, nec Portiunculæ, nec quæ pro aliqua Ecclesia in particulari, sed tantúm quæ Or-

Ordini in generali concessæ sunt, aliàs vilescerent, & patet ex praxi.

QUÆR. IX. Quid de Indulgentiis revocatis, 13.
& Religiosis de novo concessis?

R. Paulus V. revocavit omnes Indulgentias Coronis, Rosariis, granis seu calculis, crucibus, imaginibus sacris, Fraternitatibus, Archifraternitatibus quibuscunque, Regularibus etiam Societatis JESU concessas, &c. ante Breve Pauli V. quod incipit: *Romanus Pontifex*, editum 23. Maji 1606. nisi fuerint authoritate S. Pontificis renovatæ; 14.
econtrà in eodem Brevi aliæ novæ & plenariæ Indulgentiæ Religiosis utriusque sexus conceduntur, videlicet in investititione, professione, dum primam Missam celebrant, vel ei interfunt, in articulo mortis, in festo principali Ordinis, si pro bono Ecclesiæ oraverint. Item iis, qui per octo vel decem dies S. exercitiis vacaverint, requiritur tamen in his omnibus confessio & Communio. Denique Religiosi intra claustrum viventes, qui suam Ecclesiam devotè visitaverint, & pro exaltatione S. Matris Ecclesiæ SS. Pontificis salute, hæresum extirpatione, Christianorum Principum concordiâ devotè oraverint, consequuntur *easdem Indulgentias, quas visitantes Ecclesias urbis & extra eam, diebus stationum.* Item quoties ante Altare quinquies Pater & Ave recitaverint, toties quinque annos & totidem quadragenas, & specialiter Religiosi Præmonstratenses non solùm in festo S. Norberti, sed etiam in festo Assumptionis B.M.V. Augustini & omnium Sanctorum Ordinis, quod 13. Novemb. celebratur, & in festo Patroni tutelaris Ecclesiæ, pro se & omnibus fidelibus, si præter confessionem & Communionem pro Eccle-

iâ oraverint, plenarias habent Indulgentias ex concessione Clem X. facta Romæ 5. Julii 1673. Similes Indulgentias perpetuò valituras concessit Benedict. XIII. 19 Junii anno 1728. in festis S. Evermodi, Isfridi, Ludolphi, Gilberti, Frederici, Siardi, Hermanni Joseph, S. Gertrudis Virg. & B.B. Adriani & Jacobi, Martyrum Gorcomiensium, idq; ipso die Sanctis adscripto, aut si hic impeditus fuerit die immediatè sequente, pariter non impedito. Item Benedict. XIV. anno 1743. 6. Septemb. concessit Altare „ privilegiatum perpetuum & quotidianum pro defunctis per Abbatem designandũ „ in singulis Ecclesiis tam erectis quam imposterum erigendis Canonicorum Regularium Ordinis Præmonstratensis, & Monialium Ordinis „ hujusmodi, sub gubernio, curâ & jurisdictione Canonicorum Regularium præfatorum existentium,... ut quandocunq; Sacerdos aliquis sæcularis vel cujusvis Ordinis congregationis & instituti regularis sacrosanctum Missæ Sacrificium „ pro animâ cujuscunq; Christi fidelis, quæ deo in charitate conjuncta ab hac luce migraverit, ad „ prædictum Altare ab Abbate designandum celebrabit, anima ipsa de thesauro Ecclesiæ per modum suffragii indulgentiam consequatur, & à „ purgatorii pœnis liberetur &c. Idem Papa Bened. XIV. eodem anno & die concessit, ut Missæ quæ juxta constitutiones Canonicorum Regularium Ordinis Præmonstrat. pro animabus „ defunctorum tam Canonicorum quam laicorum, ac etiam Monialium ejusdem Ordinis sub „ eorum jurisdictione curâ & gubernio existentium, in obitus ipsorum seu ipsarum vel alio die à „ quocunq; Sacerdote in dicti Ordinis Ecclesiis „ celebrantur, perinde suffragentur ac si ad Altare „ privilegiatum celebratæ forent.

IN-

INDEX

Eorum quæ in hoc tertio Tomulo continentur,
Zyphera prima post Litt. C. Casum altera Numerum marginalem indicat.

A

ABBAS eligendus quas qualitates habere debeat *Cas. 80. n. 12. & seq.* quid possit ante & post Confirmationem *c. 83. n 8. & 13.* an possit Ecclesias consecrare, reconciliare *c. 94. n. 15.* an oratoria erigere *n. 17.* Altaria consecrare *n. 24.* calices & paramenta benedicere *n. 26.* an campanas *n. 34.*

Abbatissa qualis eligi debeat *c. 80. n. 22.* quid possit ante confirmationem *c. 83. num. 9.* forma eam eligendi *c. 82. n. 16.*

Abortus an baptizari debeat *c. 89, n. 13.*

Abusus sæcularis potestatis V. *Electio.*

Absolutio à peccato quid? quæ ejus forma *c. 98. n. 1. 2.* ejus sensus *n. 3.* an possit esse conditionata *n. 4.* an repeti super iisdem peccatis *n. 5.* an præmitti absolutio à censuris *n. 6.* an dari

complici *n.* 7. absenti *n.* 8. quis censeatur talis *n.* 9. an dari sensibus destituto *c.* 97. *n.* 30. in flagranti occiso *ibid.* an excommunicato *c.* 99. *n.* 44. V. *Confessarius. Confessio.*

Altare privilegiatum Vid. *Indulgentia.*

Altaris forma *c.* 94. *n.* 23. ejus consecratio *n.* 24. execratio *n.* 25. ejus utensilia *n.* 31. ejus indulgentiæ *c.* 102. *n.* 12.

Alternativa Beneficiorum *c.* 84. *n.* 13. *& seq.* Annatæ quid sint *c.* 84. *n.* 19.

Applicatio Missæ *c.* 93. *n.* 4. *& seq.* V. *Missa.*

Approbatio quid *c.* 99. *n.* 20. à quo dari possit, & quando exspiret *n.* 21. an si quis desinat esse Parochus *n.* 27. quid de Regularibus *n.* 22. an valeat Superiore Religiosi invito *n.* 23. quid de Monialibus *n.* 24. pro unâ Diœcesi data an valeat pro omnibus *n.* 25. V. *Jurisdictio.*

Attritio quid *c.* 96. *n.* 11. ex metu gehennæ an sit honesta *n.* 12. supernaturalis *n.* 13. efficax *n.* 14. ex metu pœnæ temporalis *n.* 16.

Audire Missam V. *Missa.*

B

Baptismus quid *c.* 89. *n.* 1. quotuplex *n.* 5. flaminis & sanguinis quid *ibid.* Baptismi necessitas *n.* 6. materia *n.* 2. *& seq.* forma *n.* 4. ejus Minister *n.* 7. an possit vel accipi ab Hæretico *n.* 10. an dari extra Ecclesiam *n.* 28. an infanti in utero matris *n.* 12. an abortus *n.* 13. monstro *n.* 14. an prolibus hæreticorum *n.* 15. infidelium *n.* 16. *& seq.* mancipiorum *n.* 17. quando reiterandus *n.* 20. quid de infante ab obstetrice baptizato *n.* 21. expositio *n.* 22. quid de eo, qui multum angitur circa valorem sui Baptismi *n.* 23. quid si Confessarius in Confessione

sione audiat se & alios invalidè esse baptizatos *n.* 25. quid circa librum baptismalem, ubi an pater prolis semper manifestandus *n.* 26. quid circa ritus patrinos, cognationem spiritualem *n.* 32. *& seq.*

Beneficium quid *c.* 76. *n.* 1. *& seq.* quotuplex *n.* 4. *& seq.* sæculare, regulare *n.* 5. collativum, electivum, patronatum, manuale, titulare *n.* 8. sociabile *n.* 9. Capellania laica, Ecclesiastica, *n.* 10. Commenda. *n.* 11. Coadjutoria *nn.* 12. Vicaria *n.* 13. præstimonium *nn.* 14. Præbendæ Canonessarum *n.* 15. quæ *ætas* & *ordo* ad beneficium requiratur *c.* 78. *nn.* 1, *& seq.*

Beneficii alternativa *c.* 84. *n.* 13. *& seq.*

Beneficii possessio annalis *c.* 85. *n.* 4. Triennalis *n.* 5. quos habeant effectus *ibid.* an reddant tutum in conscientiâ *n.* 10. quid revalidatio tituli *c.* 78. *n.* 21.

Beneficii præsentatio *c.* 78. *n.* 5. *& seq.* institutio *n.* 10. *& seq.* collatio *n.* 14. *& seq.* pluralitas *n.* 22. *& seq.* possessio conferendi, instituendi &c. quot actus requirat *n.* 24. & 25. V. *Institutio, Præsentatio.*

Beneficii Resignatio quid *c.* 86. *n.* 1. tacita, expressa *n.* 2. pura, conditionata *n.* 3. an resignata dari possint consanguineis *n.* 4. aut alteri, quàm cui sunt resignata *n.* 5. quid si conditio sit intrinseca *n.* 6. sub pensione vel reservatione expensarum *n.* 7. vel regressus *n.* 8. cum permutatione *n.* 9. debet esse libera, & habere consensum Superioris *n.* 10, 11. quid circa Regulam *de viginti n.* 12. *& seq.* quæ resignari possint *n.* 15. an reservata *n.* 16. exspectativa *n.* 17. litigiosa *n.* 18. an titulus ordinationis *n.* 19.

19 ob crimen vacantia *n.* 20. Novitii *n.* 21. an resignatio revocari *n.* 22. an publicari *n.* 13. an adhuc fructus percipi *n.* 23. an liceat redire, si resignatarius moriatur *n.* 24.

Beneficii Reservatio quid *c.* 84. *n.* 1. Beneficia Papæ reservata quæ *n.* 3. *& seq.* quid de Regulis Cancellariæ *n.* 9. quæ à reservatione sint libera *n.* 11. quæ reservata per concordata Germaniæ *n.* 12. *& seq.* quid hic speciale in Urbe Colonienſi *n.* 23. quid circa preces Cæsareas *n.* 24.

In Beneficium surrogari quid? *c.* 85. *n.* 1. quid si sit patronatus laici *n.* 2. quid si sit affectum, vel surrogatio petita ab Ordinario *n.* 3. aut alter sit in annali vel triennali possessione *n.* 4. & 5. sed inhabilis, impeditus, in malâ fide, simoniacè ingressus, intrusus *n.* 6.

Beneficiati qualiter teneantur residere *c.* 87. V. *Residentia.*

Bulla Cœnæ quid *c.* 99. *n.* 13.

C

Calix & Ciborium an debeant benedici, & à quo *c.* 94. *n.* 26.

Campanæ an debeant benedici & à quo *c.* 94. *n.* 34.

Canonissæ sæculares an habeant vera Beneficia, capacia Simoniæ *c.* 76. *n.* 15. an teneantur obedire Abbatissæ, an orare horas, an occultè defiorata vel vidua sit capax talis Canonicæ *ibid.*

Canonicus qualiter teneatur residere *c.* 87. *n.* 10. *& seq.*

Canonici Regulares an capaces sint Beneficiorum sæcularium *c.* 76. *n.* 6. V. *Præmonstratenses.*

Capitulum quid possit sede vacante *c.* 80. *n.* 3. an statuta facere, excommuniçare *n.* 4. Vicarium ge-

generalem constituere, moniales visitare *n.* 5. bona alienare, debita solvere *n.* 6. quid de Capitulis Regularium *n.* 7. an eligendo præscribere possint certas conditiones *n.* 8.

Capillitium prohibitum Clericis *c.* 94. *n.* 33.

Casus reservati V. *Reservatio.*

Circumstantia quid? aggravans, speciem mutans *c.* 97. *n.* 18. qualiter confitendæ *n.* 19. *& seq.* V. *Confessionis integritas.*

Clerici qualiter teneantur residere V. *Residentia.*

Collatio V. *Beneficium.*

Communio quando præcepta *c.* 92. *n.* 10. quibus danda *n.* 12. an sæpius eodem die *n.* 16. an quotidie *n.* 31. an in signum innocentiæ *n.* 17. infirmo an species vini aut prima ablutio *n.* 18. quid de viatico *n.* 19. an dandum reo occidendo, ebrio *n.* 22. excommunicato, consuetudinario *n.* 24. V. *Eucharistia.*

Communio Paschalis qualiter obliget *c.* 92. *n.* 25. an servari in Ecclesiis Regularium *ibid.* quid de peregrinis, vagis, exeuntibus extra Parochiam *n.* 26. quid de Religiosis, eorum famulis, studiosis, Sacerdotibus, puerperis *n.* 27. impeditis *n.* 28. *&* 30. Communicantibus sacrilegè *n.* 29.

Compromissum quid, an fieri possit in extraneum vel laicum *c.* 82. *n.* 17. absolutum, limitatum *n.* 18. utriusque conditiones *ibid.* quando expiret *n.* 19. V. *Electio.*

Concordata Germaniæ quid *c.* 84. *n.* 11, quot menses ad Papam, quot ad Ordinarium spectent, quid si sedes Papalis vacet *n.* 23. quid in dubio, an beneficium vacaverit in mense Papæ, an Ordinarii *n.* 14. quid de dignitatibus Cathedralibus, Collegiatis, Regularibus *n.* 18.

an Papa concordatis derogare possit *n.* 23.
Confessarii obligatio *c.* 98. *à n.* 10. circa scrupulosos, duros, rudes *n.* 13. pueros *n.* 14. adolescentes *n.* 15. ebriosos & homicidas *n.* 16. in occasione peccandi constitutos *n.* 18. consuetudinarios *n.* 19. in materiâ mollitiei *n.* 20. quid si occasio tolli non possit *n.* 21. quid de recidivo in venialia *n.* 22. quid si in officio erraverit *n.* 23. quando debeat absolutionem negare *n.* 17 quomodo pœnitentem ad contritionem disponere *n.* 24. varia ad hoc motiva *ibid.* quid circa moribundum obstinatum *n.* 25. media contra relapsum *n.* 26. quid si ex confessione intelligat se aut alios esse invalidè baptizatos *c.* 89. *n.* 25.
Confessarii Jurisdictio V. *Approbatio.* qualiter obligetur ad Sigillum. V. *Sigillum.* qualiter pœnitentiam imponere. V. *Satisfactio.*
Confessarius opinioni favens an licitè quæratur *c.* 97. *n.* 17.
Confessionis materia quæ *c.* 97. *n.* 1. 2.
Confessionis integritas *c.* 97. *n.* 3. materialis, formalis *n.* 4. quid de examine *n.* 5. omnia mortalia sunt exprimenda *n.* 6. & species infima *n.* 7. item numerus, quid si dicatur circiter *n.* 8. aut certus numerus haberi non possit *n.* 9. an consuetudo fatenda *n.* 10. quid si unus actus plures habeat malitias *n.* 11. an explicari actus externus *n.* 13. an periculum peccandi *n.* 15. quid si falsò apprehendisti malitiam vel econtra *n.* 16. aut quæras Confessarium tuæ opinioni faventem *n.* 17. quid de circumstantiis aggravantibus *à n.* 18. quid de dubiis *n.* 21. *& seq.* quid hìc de scrupulosis *n.* 24. aut de eo, qui non solet aliquid omittere *n.* 25. vel certum con-

confessus est ut dùbium aut econtra *n.* 26. & 27. qualiter excuset impotentia Physica *n.* 29. an absolvi sensibus destitutus *n.* 30. quid de impotentia morali *n.* 31. an cum manifestatione complicis *n.* 32. vel suâ infamiâ *n.* 33. an de omissis dolere *n.* 35.

Confessio debet esse fidelis & sincera *c.* 97. *n.* 36. quid an opus dicere peccata jam fuisse confessa *n.* 37. confiteri apud ignotum mortalia, apud Ordinarium venialia *n.* 38. Confessio debet esse secreta *n.* 39. vocalis *n.* 40. ex honesto fine *n.* 42.

Confessio quando repetenda *c.* 97. *n.* 43. quid si Confessarius aliqua non intellexit *n.* 44. quando obligatio ad Confessionem generalem *n.* 45. quid de eo, qui peccatum dudum reticuit *n.* 46. *& seq.* Confessio probabiliter solùm valida an repetenda *n.* 48.

Confessionis præceptum quando obliget *c.* 97. *n.* 49. an in mortis periculo & quoties in vita *ibidem* an in paschate vel intrà annum *n.* 50. 53. 54. an habentem sola venialia *n.* 51. prævidens impedimentum an debeat prævenire *n.* 56. vel anno sequente supplere *n.* 57. an confiteri toties quoties recordatur mortale esse omissum *n.* 59.

Confirmatio Electi *c.* 83. *n.* 7. V. *Electio.*

Confirmatio Sacramentalis quid ejus materia, forma *c.* 90. *n.* 1. Minister *n.* 2. effectus *n.* 6. quoties eam conferre teneatur Episcopus *n.* 3. quibus *n.* 5. an præcepta *n.* 3. quid circa patrinos & cognationem spiritualem *n.* 7.

Consecratio Episcopi & Abbatis quid, ejus tempus & effectus *c.* 83. à *n.* 11.

Consuetudinarius an teneatur consuetudinem fateri *c.* 97. *n.* 10. an possit absolvi *c.* 98. *n.* 19. in materia mollitiei *n.* 20. in periculo proximo *n.* 21. qualiter exprimere sua peccata *c.* 97. *n.* 9.

Contritio quid *c.* 96. *n.* 8. perfecta *n.* 9. statim justificat, nec requirit certam durationem aut intensionem *n.* 10. an ad eam sit obligatio in mortis periculo *n.* 6. contritionis motiva *c.* 98. *n.* 24. imperfecta V. *attritio, dolor.*

D

Dolor quid, qualis ad Sacramentum pœnitentiæ requiratur *c.* 96. *n.* 6. debet esse supernaturalis *n.* 11. efficax *n.* 12. universalis *n.* 14. an etiam respectu venialium *n.* 15. sensibilis *n.* 16. elicitus ex intentione confitendi *n.* 17. an præcedere absolutionem *n.* 18. qualiter perseverare *n.* 19. quando revocetur *n.* 20. an idem sufficiat pro pluribus confessionibus *n.* 21. quid si ex metu pœnarum temporalium *n.* 13. V. *attritio, contritio.*

Dubius de suo Baptismo quid aget *c.* 89. *n.* 33. & *seq.*

Dubius an quid sumpserit, an possit celebrare, aut communicare *c.* 95. *n.* 21.

Dubius de peccato vel ejus confessione an teneatur confiteri *c.* 97. *n.* 21. quid in dubio positivo *n.* 22. negativo *n.* 23. varia de dubiis *n.* 24. & *seq.* V. *Confessio.*

E

Ecclesiæ pollutio vel execratio per quid fiat *c.* 95. *n.* 11. & *seq.* Ecclesias consecrare, reconciliare quis possit *n.* 15.

Ecclesiæ vacans quid *c.* 80. *n.* 1. quid possit Capitulum sede vacante *n.* 3. *& seqq.* V. *Capitulum.*

Electio quid *c.* 79. *n.* 1. quinam eligere possint *ibid.* an extraneus vel laicus à *n.* 2. quinam prohibeantur *n.* 5. *& seq.* qui ad electionem vocari *n.* 11. an etiam inhabiles *n.* 12 habiles an teneantur comparere *n.* 13. quid si absentes exspectari non possint *n.* 14. an queant constituere procuratorem *n.* 15.

Electionis forma quæ *c.* 82. à *n.* 1. per inspirationem divinam *n.* 3. & 4. quid si electione inceptâ aliqui exeant *n.* 7. quid de scrutinio *n.* 5. *& seq.* Scrutatores qui *n.* 8. an juramentum præstare *n.* 9. qualiter vota exquirere *n.* 10. publicare *n.* 11. quot vota requirantur *n.* 12. quid de collatione zeli ad zelum *n.* 13. de accessu *n.* 14. quid electio communis *n.* 15. quid de electione monialium *n.* 16. quid de compromisso *n.* 17. an eligendo conditiones præscribi possint *c.* 80 *n.* 8. electio qualiter electo intimanda *c.* 83. *n.* 1. an & quando acceptanda *n.* 12. Religiosus an indigeat licentiâ sui Superioris *n.* 3. & 4. an electio acceptari possit ab habente impedimentum occultum *n.* 5. quid de electione monialium *c.* 82. *n.* 17

Electus qualiter installandus *c.* 83. *n.* 6. à quo, & intra quod tempus confirmandus *n.* 7. confirmatione necdum obtenta quid possit. *n.* 8. quid hic de monialibus *n.* 9. quid si electores dicant se in electum non consensisse *n.* 11. quid de electo per abusum sæcularis potestatis *c.* 80. *n* 16.

Eligere quinam possint *c.* 79. *n.* 1. *& seq.* an unus actus det jus eligendi *ibid.* V. *Electio* quid de eligentibus indignum *n.* 10.

Eligi

Eligi quinam possint, an illegitimi *c.* 80. *n.* 9. descendentes ex genere maculato *n.* 10. necdum Sacerdotes *n.* 11. Novitii *n.* 12. qui non sunt de gremio *n.* 13. rudes, neophyti *n.* 14. eligentes semetipsos *n.* 15. ambitiosi, pluries beneficiati. *ibid.* infames *n.* 17. simoniaci *n.* 18. censurati *n.* 19. minus digni *n.* 20. ponsus alterius Ecclesiæ *n.* 21. quid de intruso *n.* 16.

Episcopatus quam requirat ætatem *c.* 78. *n.* 4.

Error commmunis an det jurisdictionem *c.* 99. *n.* 5. V. *jurisdictio.*

Eucharistia quid, *c.* 91. *n.* 1. in ea qualiter Christus præsens *n.* 2. an sit unum vel plura Sacramenta *n.* 3. ejus materia proxima, remota *n.* 4. an panis bis coctus, sale mixtus fermentatus *n.* 6. ex hordeo, avena *n.* 7. quæ materia pro calice *n.* 8. an vinum coagulatum *n.* 9. vappidum, accescens, hispanicum *n.* 11. mustum *n.* 12. quid si una species invalidè vel dubiè consecrata *n.* 13. aut animal incidat in calicem *n.* 14. vel consecrâsti duas hostias credens esse unicam *n.* 16. aut te inscio appositæ sint aliæ *n.* 17. vel tempore consecrationis de iis non cogites *n.* 18. qualiter materia debeat esse præsens *n.* 19. determinata *n.* 20. quæ forma, ejus mutatio, & prolatio *n.* 21. quâ intentione *n.* 15.

Eucharistiæ Minister quis *c.* 92. *n.* 1. an laicus tempore necessitatis *n.* 2. an Religiosi invito parocho *n.* 3. Parochus an teneatur dare quotidie, quid de excommunicato suspenso *n.* 4. quoritu *n.* 5. quibus digitis *n.* 6. quid si hostia cadat, vel calix effundatur *n.* 7. quid de Reliquiis *n.* 8. quid si communicans hostiam reponat in strophiolo *n.* 9. dispensans aut portans eucharistiam

an debeat esse in statu gratiæ *c.* 88. *n.* 20. quid tempore pestis *n.* 21. quæ tunc remedia *n.* 22. quid si pastor tunc fugiat *n.* 23. & 24. an liceat petere à Ministro indigno *n.* 25. & 26. an dari indigno à *n.* 29. quid in mortis periculo *n.* 37.

Ad *Eucharistiam* dispositio *animæ* pro conficiente & recipiente status gratiæ *c.* 92. *n.* 31. & confessio, nisi excuset necessitas *n* 32. quid si sub Missa mortale incidat *n.* 33. & 37. vel post confessionem *n.* 34. quid si accedat cum veniali habituali vel actuali *n.* 38. qui in mortali celebravit, tenetur statim ex post confiteri *n.* 35. quot peccata admittat celebrans in mortali *c.* 88. *n.* 32.

Dispositio corporis *c.* 92. *n.* 38. quale jejunium à *n.* 39. quid in dubio an aliquid sumpseris *n.* 41. quæ causæ excusantes *n.* 42. Eucharistiæ præceptum obligat in articulo & periculo mortis *c.* 92. à *n.* 19. quid si æger post viaticum iterum peccavit *n.* 21. an danda damnato ad mortem aut ebrio *n.* 22. excommunicato, consuetudinario publico *n.* 24. V. *Communio.*

Eucharistia ut Sacrificium V. *Missa.*

F

Festa qualiter servanda *c.* 95. *n.* 22. quæ opera in eis prohibeantur *ibid.* qui actus forenses *n.* 23. mercatus *n.* 24. quid si uxor aut famuli jubeantur laborare *n.* 25. quæ hic materia gravis *n.* 26. an labor imponi hæretico, pagano, amenti *n.* 27. quid si herus sex famulis mandet laborem per horam *n.* 28. qualiter hic excusetur dispensatio *n.* 29.

29. necessitas *n.* 30. charitas *n.* 31. consuetudo *n.* 32.

H

Ab Hæreticis an liceat baptismum petere, vel accipere *c.* 89. *n.* 10. an eorum proles ipsis invitis baptizare *n.* 15.

Homicidæ confessarius V. *Confessarius.*

I

Jejunium naturale *c.* 92. *n.* 40. & *seq.* V. Eucharistia.

Indulgentia quid, quotuplex *c.* 102. *n.* 1. ad lucrandum eam quid requiratur *n.* 2. an plures lucrari eodem die *n.* 10. quid de revocatis vel noviter concessis Religiosis *n.* 13. quid hic de Præmonstratensibus *n.* 14. de Altari privilegiato *n.* 12. V. *Jubilæum.*

Infans pagani vel hæretici an illis invitis baptizandus *c.* 89. *n.* 15. an expositivus *n.* 22. quid de baptizato ab obstetrice *n.* 21. & *seq.*

Intentio qualis in ministro Sacramentorum *c.* 88. *n.* 14. & *seq.*

Institutio in beneficium quid, quotuplex *c.* 78. *n.* 10. ejus modus *n.* 11. ad quem spectet *n.* 12. institutio authorisabilis quid & an præscribi possit *n.* 13. in quo differat à collatione *n.* 14. intra quod tempus fieri debeat *n.* 19. instituendi qualitas *n.* 1.

Intrusus V. *in beneficium surrogari.*

Jubilæum quid *c.* 102. *n.* 1. opera præscripta *n.* 2. quid de absolutione à censuris *n.* 3. 4. quid de eo qui semel absolutus reincidit *n.* 5. an dispensari in irregularitate *n.* 6. vota commutari *n.* 8. electio confessarii ubi de monialibus *n.* 9. Jubi-

læus

læo peracto quid fieri possit *n.* 11. V. *Indulgentia.*
Jurisdictio confessarii *c.* 99. *n.* 2. in venialia *n.* 2 dolo, aut metu extorta, præsumpta, ratihabita *n.* 3. quid de excommunicato vel percussore clerici *n.* 4. error communis an det jurisdictionem *n.* 5. an sufficiat probabilis *n.* 6. V. *confessarius, approbatio.*
Jus patronatus quid, quotuplex *c.* 77. *n.* 1. *& seqq.* quot modis constituatur *n.* 3. *& seq.* quot modis transferatur in alios à *n.* 19. an validè præsentet nudus possessor *n.* 22.

L

Labor servilis quando prohibitus? V. festa.

M

Martyrium quid, qui ejus effectus *c.* 89. *n.* 5.
Matrimonium an licitè ineatur cum indigno; aut inhabili *c.* 88. *n.* 30. & 33.
Menses Papales, Episcopales *c.* 84. *n.* 13.
Minister V. Sacramentum.
Missa quid an verum Sacrificium *c.* 93. *n.* 1. ejus fructus *n.* 2. pro quibus offerri possit *n.* 3. qualiter applicari *n.* 4. quâ intentione *n.* 5. quid si hæc mutetur, vel sit primæ contraria *n.* 7. fructus an dividi possit *n.* 8. quid si applicetur incapaci *n.* 6 vel tanquam mortuo qui adhuc vivit vel contrà *n.* 9. quid de applicatione probabili *n.* 10. cui Missa applicãda in die animarum, vel neo-Præsbytero impositæ *n.* 11. quoties suis applicanda à Parocho *n* 12. quid circa Missarum onera recipienda vel reducenda *n.* 13. & 15.
Missa quo tempore dicenda *c.* 94. *n.* 1. quid circa hoc possint Superiores Regularium *n.* 3. an om-

nes

nes tres legi in nocte nativitatis Domini *n.* 2. quid circa tres ultimos dies hebdomadæ sanctæ *n.* 5. an sæpius eodem die *n.* 6. an ab-vel interrumpi possit *n.* 7.

Missa quo loco legenda *c.* 94. *n.* 8. an in privatis ædibus *n.* 9. & 10. Ecclesiâ execratâ vel pollutâ *n.* 11. per quid polluatur, *ibid.* an in oratoriis cum licentia Episcopi *n.* 16. in oratoriis Regularium *n.* 17. varia de oratoriis laicorum à *n.* 18.

Missa in quo Altari legenda *c.* 94. *n.* 23. *& seq.* ubi de con-& execratione Altarium.

Missæ utensilia, calix, patena, ciborium, monstrantia &c. *c.* 94. à *n.* 26. Vestes & paramenta, &c. & quis hæc benedicere possit à *n.* 28.

Missa qualis legi debeat *c.* 94. *n.* 35. *& seq.*

Missa integrè dicenda *c.* 94. *n.* 37. & 38. aliquid omittere, vel præcipitare quale peccatum, *ibid.* nimis submissè vel altè legere *n.* 31.

Missæ stipendium an ab Ecclesia vel collectore ex parte retineri possit *c.* 93. *n.* 14. pro diversis & ignotis stipendiis qualiter facienda applicatio *n.* 17. stipendium quantum esse debeat *n.* 18. an duplex exigi possit *n.* 19. quid si sit nimis tenuè vel pecunia adulterina *n.* 20. omittere Missam stipendiatam vel gratis promissam, quale peccatum *n.* 21. quid si quis plures admisit quam legere possit, *ibid.* an legi Missa petita *n.* 22. an indies obligatus possit aliquoties omittere *n.* 24. quid in hebdomada sancta *n.* 25. obligationes an possint præveniri *n.* 26. quid si teneatis toties quoties potes *n.* 27. quid si fundatio non exprimat quoties *n.* 28. quid si in loco assignato legi non possit *n.* 29. an per se ipsum legere *n.* 30. an quis obligetur ratione Sacerdotii *n.* 31.

Missarum reductio ad quem spectet *c.* 93. *n.* 13.

Mis-

Missam audiendi obligatio, quando? an in festo indicto à Rege, Episcopo, in die cinerum, animarum &c. quid in dubio *c.* 95. *n.* 1. quinam obligentur *n.* 2. cum quali in & attentione *n.* 3. an cum memoria præcepti, vel voluntate satisfaciendi *n.* 4. an satisfaciat audiens ex mala intentione *n.* 5. dormiens, ebrius, distractus *n.* 6. sub Missa colloquens, profana loquens, confitens, pingens, musicus, organista &c. *n.* 7. partem negligens *n.* 8. *& seq.* per partes audiens *n.* 11. lectam à Sacerdote græco vel excommunicato *n.* 12. in loco privato, aut oratoriis *n.* 13. & 14. in castris, in mari *n.* 15. aut aliis locis *n.* 16. quid de infirmis vel inclusis *n.* 17. impotentibus *n.* 18. an excuset spes lucri, excommunicatio, &c. *n.* 19. charitas, consuetudo *n.* 20. impeditus an ad alium Dei cultum obligetur: ubi de eo, qui exit è loco ubi est festum, vel ponit impedimentum *n.* 21.

Mollitiei consuetudo qualiter tollenda *c.* 98. *n.* 20.

Monstrum vel abortus an baptizari debeat *c.* 89. *n.* 13. 14.

Moniales qualiter eligendæ *c.* 82. *n.* 16.

N

Novitius an beneficium quod obtinet, possit resignare *c.* 86. *n.* 21. an ei debeantur præsentiæ *c.* 87. *n.* 13.

O

Obstinatus moribundus qualiter convertendus *c.* 98. *n.* 25.

Occasio quid *c.* 98. *n.* 18. remota, proxima *ibid.*

Opera servilia quando prohibita V. *Festa.*

Oratorium quid, quotuplex, à quibus erigi possit *c.* 94. *n.* 16. *& seq.* an à Regularibus à laicis *ibid.* an in eo Missam audire *ibid.*

P

Parochi obligatio tempore pestis *c.* 88. *n.* 21. quæ tunc remedia *n.* 22. quid si fugiat à *n.* 23. circa Baptismum *c.* 89. à *n.* 26. quoties Missam suis debeat applicare *c.* 93. *n.* 12. an alienos in sua Parochia, vel suos in aliena absolvere possit *c.* 99. *n.* 26. qua confessarius ad quid obligetur *c.* 98. à *n.* 10.

Patrini V. *Baptismus*, *Confirmatio.*

Patronatus quid V. *Jus patronatus.*

Patronus V. *præsentatio*, *Jus patronatus.*

Peccata quæ di-vel indirectè remittantur *c.* 97. *n.* 6. qualiter confitenda à *n.* 3. qualiter numerus *n.* 8. V. *confessio*, *confessionis integritas.*

Peccati periculum vel occasio quid, quotuplex *c.* 98. *n.* 18. peccatorum remedia à *n.* 26.

Pestis tempore quid agendum V. *Parochus.*

Pœnitentia virtus quid *c.* 96. *n.* 1. ejus necessitas *n.* 3. Præceptum *n.* 4. an obliget statim per se *n.* 5. quando per accidens *n.* 6. contritio in genere quæ includat *n.* 8. perfecta, imperfecta V. *contritio*, *attritio*, *dolor.*

Pœnitentiæ Sacramentum quid *c.* 96 *n.* 2. ejus necessitas *n.* 7. ejus materia *c.* 97. *n.* 1. & 2. an, & quæ circumstantiæ confitendæ *n.* 18. an peccata dubia *n.* 21. V. *confessionis integritas.* quæ ejus forma *c.* 98. à *n.* 1. an repeti in eadem confessione *n.* 5.

Pœnitentiæ minister quis *c.* 98. *n.* 10. quæ in eo requirantur *n.* 11. ejus officium *ibid.* scientia *n.* 12. V. *confessarius.*

Pollutionis consuetudo qualiter tollenda *c.* 98. *n.* 20. *Pollutio* Ecclesiæ V. *Ecclesia*

Possessio beneficii V. *Beneficium.*

Postulatio quid, an Superior teneatur eam admittere *c.* 81. *n.* 1. an postulatus in eam consentire possit *n.* 2. an revocari à Capitulo *n.* 3. solemnis, non solemnis *n.* 4. postulare quinam possint *n.* 5. quot vota requirantur *n.* 6. quid de indigno *n.* 7. postulationis literæ *n.* 8. admissio *n.* 9. modus *n.* 10.

Prælati quid possint V. *Abbas, superior.*

Præmonstratenses an sint capaces beneficiorum sæcularium *c.* 76. *n.* 6. an ex iis revocari sine consensu Episcopi *ibid.* quales habeant indulgentias *c.* 102. *n.* 14.

Præsentatio quid, intra quod tempus fieri debeat *c.* 78. *n.* 5. quid si præsentetur extraneus *n.* 6. aut præsentatio spectet ad plures *n.* 7. & *seq.* in præsentato, seu instituendo quid requiratur *n.* 1. V. *Institutio.*

Preces imperatoriæ quid *c.* 84. *n.* 24. earum effectus *n.* 26. quid si ordinarius eis deferre nolit *n.* 25. quando locum habeant *n.* 27.

Propositum non peccandi *c.* 96. *n.* 25.

R

Regulares an sint capaces beneficiorum sæcularium *c.* 76. *n.* 6. an sine consensu Episcopi revocari *n.* 7. quid possint circa onera Missarum recipienda vel reducenda *c.* 93. à *n.* 13, an Ecclesias, cœmiteria consecrare, reconciliare *c.* 94. *n.* 15. an calices & paramenta benedicere à *n.* 26.

Regulæ Cancellariæ Romanæ quid *c.* 84. *n.* 9. quid circa regulam de viginti *c.* 86. *n.* 12. de annali aut triennali poſſeſſione *c.* 85. à *n.* 4.

Religioſi quas habeant indulgentias *c.* 102. *n.* 14. V. *Regulares.*

Reſervatio beneficii V. *beneficium.*

Reſervatio peccati quid *c.* 99. *n.* 7. an reſerventur merè interna *n.* 8. quid in dubio *n.* 9. aut ſi ignoretur reſervatio *n.* 10. qui caſus Papæ reſervati *n.* 12. in Bulla cœnæ *n.* 13. an incurrat ignorans *n.* 14. quid de articulo mortis *n.* 15. quid de reſervatione Epiſcopali & ſpeciatim in diœceſi colonienſi *n.* 17. an liget extra diœceſin *n.* 18. quid de reſervatione apud Religioſos *n.* 19.

Reſidentia quid, vera, ficta *c.* 87. *n.* 1. ad eam qualiter obligentur Epiſcopi *n.* 2. Abbates *n.* 3. Parochi aliique curati *n.* 4. quid hic valeat conſuetudo *n.* 5. licentia præſumpta *n.* 6. cauſa ſtudiorum *n.* 7. ubi reſidendum *n.* 8. quid ſi Parochus deſerviat per alios *n.* 9. quid de habente beneficium ſimplex *n.* 10. à reſidentiâ quæ excuſent *n.* 11. an abſentum portio accreſcat præſentibus *n.* 12.

Reſignatio beneficii V. *Beneficium.*

S

Sacellum V. *Oratorium.*

Sacerdos an obligetur celebrare *c.* 93. *n.* 31. pro quibus offerre *n.* 3, applicare V. *Miſſa.*

Sacramentum quid *c.* 88. *n.* 1. quot ſint *n.* 3. ejus materia, forma *n.* 4. an Eccleſia ea poſſit

sit mutare *n.* 13. materia & forma qualiter applicari *n.* 5. an coexistere *n.* 6. materiæ & formæ dubiæ *n.* 7. eorum mutatio *n.* 8. 9. transpositio, subtractio &c. *n.* 10. interruptio *n.* 11. quale peccatum *n.* 12.

Sacramenti minister quis *c.* 88. *n.* 14. quæ requiratur intentio *n.* 15. quid si sint intentiones oppositæ *n.* 16. vel conditionatæ *n.* 17. quid si sit distractus *n.* 18. in statu disgratiæ *n.* 19. quid faciet tempore pestis *n.* 21. & 22. vel incursûs hostium *n.* 24. ab excommunicato an liceat petere *n.* 25. à peccatore, *n.* 26. V. *Communio.*

Sacramentum suscipiens debet esse in statu gratiæ *c.* 88. *n.* 27. quæ ejus intentio *n.* 28. an possit dari inhabili saltem ex metu mortis *n.* 29. & 31. quid hìc de matrimonio *n.* 30. & 33. quid si peccator sit publicus aut aliquibus saltem notus *n.* 34. & 35. aut non constet de emendatione *n.* 36. quid de articulo mortis *n.* 37. de peccatore occulto *n.* 38.

Sacramenti effectus quis *c.* 88. *n.* 40. Sacramentalia quæ *ibid.*

Sacrificium Missæ V. *Missa.*

Satisfactio Sacramentalis quid *c.* 101. *n.* 1. an semper imponenda *n.* 2. an opera aliàs debita *n.* 1. publica, perpetua, improportionata *n.* 3. an pœnitens ea acceptare, quid, si omittat, *n.* 4. per alium solvat, vel per se absque reflexione ad Sacramentum *n.* 5. diu differat, non impleat die statuto *n.* 6. obliviscatur *n.* 7. mutet, vel mutari faciat *n.* 8.

Scrutinium V. *Electio.*

Sepultura hæretici aut infidelis an polluat Ecclesiam *c.* 94. *n.* 11. *& seq.*

Sigillum seu secretum Sacramentale quid *c.* 100. *n.* 1. quos obliget *n.* 2. qualiter *n.* 3. & 4. an nunquam uti liceat scientiâ confessionis *n.* 5. quid si in genere dicas te hoc vel illud audivisse in confessione *n.* 6. proditorem publicum, proditionem tibi esse confessum *n.* 7. quid si etiam aliunde habeas peccati notitiam *ibid.* quid, si ex confessione advertas pœnitentem esse uxoratum, spurium, voto astrictum &c. an hoc dicere licitum *n.* 8. quid si dicas te gravem pœnam injunxisse, aut sine absolutione dimisisse *n.* 9. quid si unus complex fateatur, alter neget crimen *n.* 10. tibi, vel alteri immineat grave damnum ex confessione cognitum *n.* 11. & 13. an indigno ideo negare suffragium aut studiosius invigilare *n.* 12. quid si ex confessione scias te à pœnitente sollicitandum *n.* 14. an jurato negare confessa *n.* 15 quid si in confessione audias te aut alios malè baptizatos *c.* 89. *n.* 25.

Simulare circa Sacramenta an liceat *cas.* 88. *num.* 29. quid de Matrimonio *numer* 30.

Stipendium V. *Missæ stipend.*

Superiores Regularium V. *Regulares*, *Abbas.*

Surrogari in beneficium Vide. *Beneficium.*

Ti-

T

Titulus coloratus quid *c.* 99. *n.* 5.
Titulus ordinationis an resignari possit *c.* 86. *n.* 19.
Tituli revalidatio *c.* 78. *n.* 21.

V

Viaticum V. *Communio.*

FINIS

Tomi Tertii.

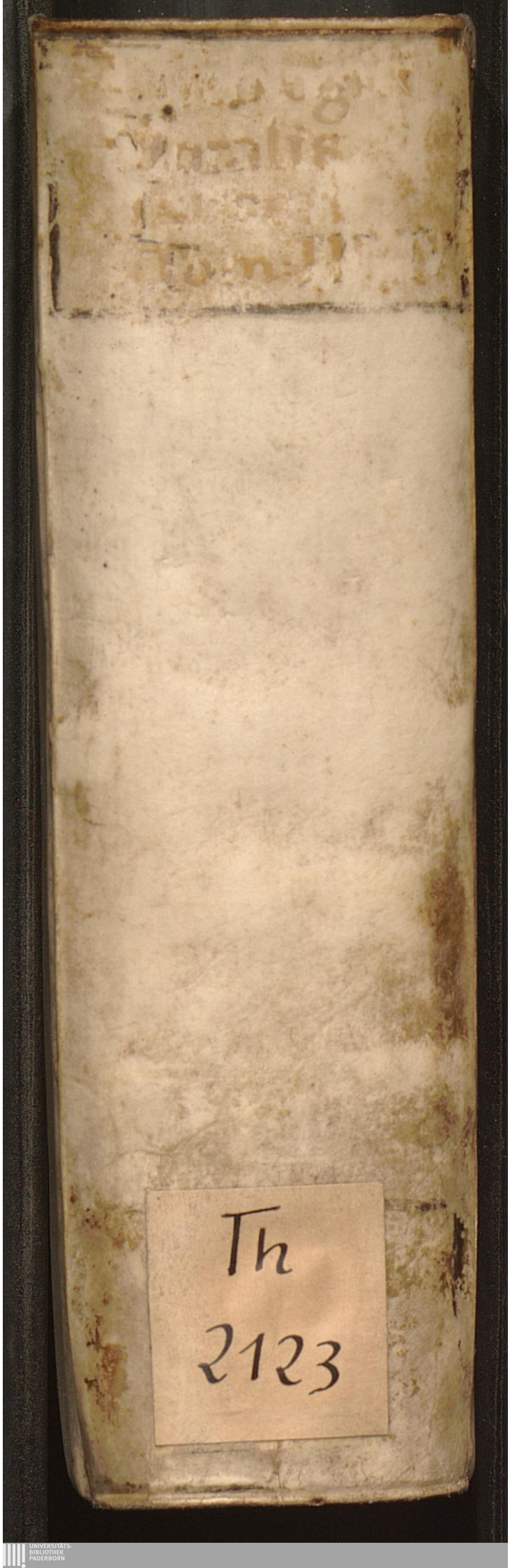
Th
2123